

ליקוטי עצות

• הקדמה מדפוס ראשון • הקדמה מדפוס שני • אמת ואמונה • אנחה • אכילה • הכנסת אורחים • ארץ ישראל • אות ב' ברית פגמו ותקונו • בנינים • בטחון • בושח • בגדים • גנות הגאווה ומעלת הענוה • דעת • דבור - גדל כחו לטוב, וכן להפך

ח"ו • התבודדות • התחזקות • השגות והתנוצצות אלקות • ודוי דברים • זכרון • חקירות וחכמות חיצוניות • חתון • חצות • טלטול ונסיעות לדרכים • יראה ועבודה • כעס • כבוד וגדולה ומנהיגות • ליצנות • ממון ופרנסה • מחשבות והרהורים • מחלוקת ומריבה • מניעות • מקוה • סליק חלק ראשון • שבת • מועדי ה' - ראש חדש • מועדי ה' - שלש רגלים • מועדי ה' - ניסן ופסח • מועדי ה' - ספירה ושבעות • ימים שבין המצרים • מועדי ה' - אלול • מועדי ה' - ראש השנה • מועדי ה' - יום כפור • מועדי ה' - סכות • מועדי ה' - חנכה • מועדי ה' - פורים • נגינה • סבלנות • עזות • עצה • עינים • פדיון • צדיק • צדקה • ציצית • קדשה ובו נכלל קדוש השם • רצון וכסופין • רפואה • שמחה • שלום • תלמוד תורה • תפלה • תוכחה • תפלן • תענית • תשובה • תמימות • חזק חזק ונתחזק

הקדמה מדפוס ראשון

הקדמה מדפוס שני

אמת ואמונה

א. ב. ג. ד. ה. ו. ז. ח. ט. י. יא. יב. יג. יד. טו. טז. יז. יח. יט. כ.

כא.
כב.
כג.
כד.
כה.
כו.
כז.
כח.
כט.
למ"ד.
לא.
לב.
לג.
לד.
לה.
לו.
לז.
לח.
לט.
מ"ס.
מא.
מב.
מג.
מד.
מה.
מו.
מז.
מח.
מט.
נ.
נא.
נב.
נג.
נד.
נה.
נו.
נז.
[נת].

אנחה

א.
ב.

ג.ד.

אכילה

א.ב.ג.ד.ה.ו.ז.ח.ט.י.יא.יב.יג.יד.טו.טז.יז.יח.יט.כ.כא.כב.כג.כד.כה.כז.

הכנסת אורחים

א.ב.

ארץ ישראל

א.ב.ג.ד.ה.

אות ב' ברית פגמו ותקונו

כז.
כח.
כט.
ל.
לא.
לב.
לג.
לד.
לה.
לו.
לז.
לח.
לט.
מס.
מא.
מב.
מג.
מד.
מה.
מו.
מז.
מח.
מט.
נ.
נא.
נב.
נג.
נד.
נה.
נו.
נז.
נח.
נט.
ס.
סא.
סב.
סג.
סד.
סה.
סו.
סז.

סת.
[סט].
עא.

בנים

א.
ב.
ג.
ד.
ה.
ו.
ז.
ח.
ט.
י.
יא.
יב.
יג.
יד.
טו.
טז.

בטחון

א.
ב.
ג.
ד.

בושה

א.
ב.
ג.
ד.

בגדים

א.
ב.
ג.
ד.
ה.

גנות הגאווה ומעלת הענוה

אָבְנָה גָּבוּרֵי פָּנֵינוּ וְיָסְרוּ אֶת יָדֵינוּ מִיָּדָה וְאֶת עֵינֵינוּ מִיָּדָה וְאֶת לִבֵּנוּ מִיָּדָה וְאֶת מַחְשְׁבוֹתֵינוּ מִיָּדָה וְאֶת מַלְכוּתֵנוּ מִיָּדָה וְאֶת מְדַבְּרֵינוּ מִיָּדָה וְאֶת מְכַבְּדֵינוּ מִיָּדָה וְאֶת מְכַבְּרֵינוּ מִיָּדָה וְאֶת לִבֵּנוּ מִיָּדָה

דעת

אָבְנָה גָּבוּרֵי פָּנֵינוּ

ג. ח. ט. י. יא. יב. יג. יד. טו. טז. יז. יח. יט. כ. כא. כב. כג. כד. כה. כו. כז. כח. כט. ל. לא. [לב]. לג. לד. לה. לו. לז. לח. לט. מ. מא. מב. מג. מד. מה. מו. מז. מח.

י.א.ג.ב.ד.ה.ו.ז.ח.ט.י.כ.ל.מ.נ.ס.ע.פ.צ.ק.ר.ש.ת.

התחזקות

א.ב.ג.ד.ה.ו.ז.ח.ט.י.כ.ל.מ.נ.ס.ע.פ.צ.ק.ר.ש.ת.

כז.
כח.
כט.
ל.
לא.
לב.
לג.
לד.
לה.
לו.
לז.
לח.
לט.
מ.
מא.
מב.
מג.
מד.

השגות והתנוצצות אלקות

א.
ב.
ג.
ד.
ה.
ו.
ז.
ח.
ט.
י.
יא.
יב.
יג.
יד.
טו.

ודוי דברים

א.
ב.
ג.
ד.
ה.

זכרון

אנחנו מאמינים בך.

חקירות וחכמות חיצוניות

אנחנו מאמינים בך.

חטון

אנחנו מאמינים בך.

חצות

אנחנו

מז.
כח.
כט.
ל.
לא.
לב.
לג.
לד.
לה.
לו.
[לז].
[לח].
[לט].

כעס

א.
ב.
ג.
ד.
ה.
ו.
ז.
ח.
ט.
י.
יא.
יב.

כבוד וגדולה ומנהיגות

א.
ב.
ג.
ד.
ה.
ו.
ז.
ח.
ט.
י.
יא.
יב.

י.ד.
ט.ו.
ט.ז.
י.ז.
י.ח.
י.ט.
כ.
כ.א.
כ.ב.
כ.ג.
כ.ד.
כ.ה.
כ.ו.
כ.ז.
כ.ח.
כ.ט.
ל.
ל.א.
ל.ב.
ל.ג.
ל.ד.
ל.ה.

ליצנות

א.
ב.
ג.
ד.

ממון ופרנסה

א.
ב.
ג.
ד.
ה.
ו.
ז.
ח.
ט.
י.
יא.
יב.
יג.

יג.
יד.
טו.
טז.
יז.
יח.
יט.
כ.
כא.
כב.
כג.
כד.
כה.
כו.
כז.
כח.
כט.
ל.
לא.
לב.
לג.
לד.
לה.
לו.
לז.
לח.
לט.
מ.
מא.
מב.
מג.
מד.
מה.
מו.
מז.
מח.
מט.
נ.
נא.
נב.
נג.

מחשבות והרהורים

[א]
[ב]
[ג]
[ד]
[ה]
[ו]
[ז]
[ח]
[ט]
[י]
[יא]
[יב]
[יג]
[יד]
[טו]
[טז]
[יז]
[יח]
[יט]
[כ]
[כא]
[כב]

מחלוקת ומריבה

[א]
[ב]
[ג]
[ד]
[ה]
[ו]
[ז]
[ח]
[ט]
[י]
[יא]
[יב]
[יג]
[יד]
[טו]
[טז]
[יז]
[יח]

[יט].
[כ].
[כא].
[כב].
[כג].
[כד].
[כה].
[כו].
[כז].
[כח].
[כט].
[ל].
[לא].
[לב].
[לג].
[לד].
[לה].
[לו].

מניעות

[א].
[ב].
[ג].
[ד].
[ה].
[ו].
[ז].
[ח].
[ט].
[י].
[יא].

מקוה

א.
ב.
ג.

סליק חלק ראשון

שבת

א.

מועדי ה' - ראש חודש
א.

מועדי ה' - שלש רגלים

מועדי ה' - ניסן ופסח
א.
ב.
ג.

מועדי ה' - ספירה ושבועות

- [א.]
- [ב.]
- [ג.]
- [ד.]
- [ה.]

ימים שבין המצרים

- [א.]
- [ב.]

מועדי ה' – אלול

- [א.]
- [ב.]
- [ג.]
- [ד.]

מועדי ה' - ראש השנה

- [א.]
- [ב.]
- [ג.]
- [ד.]
- [ה.]
- [ו.]
- [ז.]
- [ח.]
- [ט.]
- י.
- [יא.]
- [יב.]
- [יג.]
- [יד.]

מועדי ה' - יום כפור

- א.
- ב.
- ג.
- ד.

מועדי ה' - סכות

- א.
- ב.

ג.
ד.
ה.
ו.
ז.
ח.
ט.
י.
יא.
יב.
יג.

מועדי ה' - חנכה

א.
ב.
ג.
ד.

מועדי ה' - פורים

א.
ב.

נגינה

א.
ב.
ג.
ד.
ה.
ו.
ז.
ח.
ט.
י.
יא.

סבלנות

א.
ב.
ג.
ד.
ה.

אנחנו מאמינים

עזרת

אנחנו מאמינים

עצה

אנחנו מאמינים

עינים

אנחנו מאמינים

פדיון

אנחנו מאמינים

צדיק

א. ב. ג. ד. ה. ו. ז. ח. ט. י. יא. יב. יג. יד. טו. טז. יז. יח. יט. כ. כא. כב. כג. כד. כה. כו. כז. כח. כט. ל. לא. לב. לג. לד. לה. לו. לז. לח. לט. מ.

מא.
מב.
מג.
מד.
מה.
מו.
מז.
מח.
מט.
נ.
נא.
נב.
נג.
נד.
נה.
נו.
נז.
נח.
נט.
ס.
סא.
סב.
סג.
סד.
סה.
סו.
סז.
סת.
סט.
ע.
עא.
עב.
עג.
עד.
עה.
עו.
עז.
עח.
עט.
פ.
פא.
פב.

פ.ג.
פ.ד.
פ.ה.
פ.ו.
פ.ז.
פ.ח.
פ.ט.
צ.
צ.א.
צ.ב.
צ.ג.
צ.ד.
צ.ה.
צ.ו.
צ.ז.
צ.ח.
צ.ט.
ק.
ק.א.
ק.ב.
ק.ג.
ק.ד.
ק.ה.
ק.ו.
ק.ז.
ק.ח.
ק.ט.
[קין].
[קיא].
קיב.
קיג.
קיד.
קטו.
קטז.
קיז.
קיח.
קיט.
קכ.
קכא.

צדקה

א.

ציצית

אָן גאַנגלעך

קדשה ובו נכלל קדוש השם

אָן גאַנגלעך גאַנגלעך

רצון וכסופין

אָן גאַנגלעך גאַנגלעך

רפואה

אָן
ב ~ [ה].
ג ~ [ב].
ד ~ [ג].
ה ~ [ד].
גאַנגלעך טאַגלעך

שמחה

אָן

ב.
ג.
ד.
ה.
ו.
ז.
ח.
ט.
י.
יא.
יב.
יג.
יד.
טו.
טז.
יז.
יח.
יט.
כ.
כא.
כב.
כג.
כד.
כה.
כו.
כז.
כח.
כט.
ל.
לא.
לב.
לג.
לד.
לה.
לו.
לז.
לח.
לט.

שלוש

א.
ב.

עוֹנֵה טוֹט הַטוֹט

תלמוד תורה

אֶל נֹעַן עוֹנֵה טוֹט הַטוֹט

טז ~ [כא].

יז ~ [טז].

יח ~ [יז].

יט ~ [יח].

כ ~ [יט].

כא ~ [כ].

כב.

כג.

כד.

כה.

כו.

כז.

[כח].

[כט].

[ל].

[לא].

[\[לב\]](#)
[\[לג\]](#)
[\[לד\]](#)
[\[לה\]](#)
[\[לו\]](#)
[\[לז\]](#)
[\[לח\]](#)
[\[לט\]](#)
[\[מ\]](#)
[\[מא\]](#)
[\[מב\]](#)
[\[מג\]](#)
[\[מד\]](#)
[\[מה\]](#)
[\[מו\]](#)
[\[מז\]](#)
[\[מח\]](#)
[\[מט\]](#)
[\[נ\]](#)
[\[נא\]](#)
[\[נב\]](#)
[\[נג\]](#)
[\[נד\]](#)
[\[נה\]](#)
[\[נו\]](#)
[\[נז\]](#)
[\[נח\]](#)
[\[נט\]](#)
[\[ס\]](#)
[\[סא\]](#)
[\[סב\]](#)
[\[סג\]](#)
[\[סד\]](#)
[\[סה\]](#)
[\[סו\]](#)
[\[סז\]](#)
[\[סח\]](#)
[\[סט\]](#)
[\[ע\]](#)
[\[עא\]](#)
[\[עב\]](#)
[\[עג\]](#)

[\[עד\]](#)
[\[עה\]](#)
[\[עו\]](#)
[\[עז\]](#)
[\[עת\]](#)
[\[עט\]](#)
[\[פ\]](#)
[\[פא\]](#)

תפלה

[\[א\]](#)
[\[ב\]](#)
[\[ג\]](#)
[\[ד\]](#)
[\[ה\]](#)
[\[ו\]](#)
[\[ז\]](#)
[\[ח\]](#)
[\[ט\]](#)
[\[י\]](#)
[\[יא\]](#)
[\[יב\]](#)
[\[יג\]](#)
[\[יד\]](#)
[\[טו\]](#)
[\[טז\]](#)
[\[יז\]](#)
[\[יח\]](#)
[\[יט\]](#)
[\[כ\]](#)
[\[כא\]](#)
[\[כב\]](#)
[\[כג\]](#)
[\[כד\]](#)
[\[כה\]](#)
[\[כו\]](#)
[\[כז\]](#)
[\[כח\]](#)
[\[כט\]](#)
[\[ל\]](#)
[\[לא\]](#)
[\[לב\]](#)

[\[לג\]](#)
[\[לד\]](#)
[\[לה\]](#)
[\[לו\]](#)
[\[לז\]](#)
[\[לח\]](#)
[\[לט\]](#)
[\[מ\]](#)
[\[מא\]](#)
[\[מב\]](#)
[\[מג\]](#)
[\[מד\]](#)
[\[מה\]](#)
[\[מו\]](#)
[\[מז\]](#)
[\[מח\]](#)
[\[מט\]](#)
[\[נ\]](#)
[\[נא\]](#)
[\[נב\]](#)
[\[נג\]](#)
[\[נד\]](#)
[\[נה\]](#)
[\[נו\]](#)
[\[נז\]](#)
[\[נח\]](#)
[\[נט\]](#)
[\[ס\]](#)
[\[סא\]](#)
[\[סב\]](#)
[\[סג\]](#)
[\[סד\]](#)
[\[סה\]](#)
[\[סו\]](#)
[\[סז\]](#)
[\[סח\]](#)
[\[סט\]](#)
[\[ע\]](#)
[\[עא\]](#)
[\[עב\]](#)
[\[עג\]](#)
[\[עד\]](#)

[\[עה\].](#)
[\[עו\].](#)
[\[עז\].](#)
[\[עת\].](#)
[\[עט\].](#)
[\[פ\].](#)
[\[פא\].](#)
[\[פב\].](#)
[\[פג\].](#)
[\[פד\].](#)
[\[פה\].](#)
[\[פו\].](#)
[\[פז\].](#)
[\[פת\].](#)
[\[פט\].](#)
[\[צ\].](#)
[\[צא\].](#)
[\[צב\].](#)
[\[צג\].](#)
[\[צד\].](#)
[\[צה\].](#)
[\[צו\].](#)
[\[צז\].](#)
[\[צח\].](#)

תוכחה

[\[א\].](#)
[\[ב\].](#)
[\[ג\].](#)
[\[ד\].](#)
[\[ה\].](#)
[\[ו\].](#)
[\[ז\].](#)
[\[ח\].](#)
[\[ט\].](#)
[\[י\].](#)
[\[יא\].](#)
[\[יב\].](#)
[\[יג\].](#)
[\[יד\].](#)
[\[טו\].](#)
[\[טז\].](#)

[ז].
[ח].
[ט].
[כ].

תפלין

[א].
[ב].
[ג].
[ד].
[ה].
[ו].

תענית

[א].
[ב].
[ג].
[ד].
[ה].
[ו].
[ז].
[ח].
[ט].
[י].
[יא].

תשובה

[א].
[ב].
[ג].
[ד].
[ה].
[ו].
[ז].
[ח].
[ט].
[י].
[יא].
[יב].
[יג].
[יד].

[טו].

[טז].

[יז].

[יח].

[יט].

[כ].

[כא].

[כב].

[כג].

[כד].

[כה].

[כו].

[כז].

[כח].

[כט].

[ל].

[לא].

[לב].

[לג].

תמימות

[א].

[ב].

[ג].

[ד].

[ה].

[ו].

[ז].

חזק חזק ונתחזק

ראשון

מדפוס

הקדמה

ברוך אלהינו שבראנו לכבודו, והבדילנו מן התועים, ונתן לנו תורת אמת וחי עולם נטע בתוכנו. נטיעה ממש אשר עושה פירות תדיר. וזאת הנטיעה אינו מתקבלת אלא בעפרו של אברהם, לא בעפר אחר, בטבע הנטיעות שאינן מתקבלות בכל עפר רק בעפרו. ומזה הטעם צריך לדקדק

1בשודיכיון, שְׁלֹא יְהִי נֶפֶס עֹפֵר שֶׁל אַבְרָהָם אֲבִינוּ. וְעַל כֵּן מִי שֶׁשׁוֹמֵר אֶת עֲפָרוֹ שְׁלֹא לִינֵק עֲשָׂבִים רָעִים, וּמְרִיק מִטֵּר תְּדִיר, הֵינּוּ דְבָרֵי הַצְּדִיקִים כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב "יַעֲרֹף כְּמִטֵּר לְקַחֵי" (דְּבָרִים ל"ב), אֲזִי מְגַדֵּל פִּירוֹת בְּטוֹב טַעַם וְרִיחַ וְנִהְנֶה מִמֶּנּוּ עֵצָה וְתוֹשִׁיָּה. וְאִם חָלִילָה אֵינּוּ מְשַׁמֵּר אֶת עֲפָרוֹ, אֲזִי מְגַדֵּל עֲנָבֵי בְּסֵר וּמְקַהֵה שֵׁנוֹ, וְאֶפִּילוֹ תוֹרְתוֹ וּמִצְוֹתָיו אֵין בָּהֶם טַעַם וְרִיחַ. וְנִחְזֵר לְעֲנִינּוֹ, שֶׁבָּרַב טוֹבוֹ נִטַּע בְּתוֹכֵנוּ דִּיקָא, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה לְהַטִּיב לָעַם קְדֻשָׁנוּ שִׁיְהֵנוּ מְטוֹבוֹ בְּכָל עֵת בְּהִתְחַדְּשׁוֹת, כְּנִטְיָעָה זֹו שֶׁמְגַדֵּל בְּכָל עֵת מִמֵּינּוּ בְּהִתְחַדְּשׁוֹת לְכָל אֶחָד, כְּפִי הַשְּׁגָחָתוֹ עַל עֲפָרוֹ, מֵה שְׁלֹא זָכוּ אֶפִּילוֹ מִלְּאֲכִי מַעֲלָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב "וְאַתָּה מְרַבֵּת קְדֻשָׁ" (דְּבָרִים ל"ג), כִּי הֵם אֵינֶם עֹפֵר וְאֵין הַתּוֹרָה עוֹשֶׂה פִירוֹת. וְעַל כֵּן בְּעַם הַקְּדוֹשׁ נִתְחַדֵּשׁ בְּכָל דּוֹר סְפָרִים חֲדָשִׁים מִמִּינָה מִמֶּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּזֵהָר הַקְּדוֹשׁ, שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְכָל הַתְּרִי"ג מִצְוֹת הֵם תְּרִי"ג עֲטִין לְבוֹא עַל יָדָם לְשִׁלְמוֹת הַדַּעַת לְדַעַת ד', לְכָל אֶחָד כְּפִי שְׁמֵקִים הָעֲצוֹת הַתּוֹרָה כִּן נִתְרוֹמָם דַּעַתוֹ וְנִתְלַהֵב לְבוֹ לְעַבּוֹדַת ה', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב אֶתְפַּשְׁטוֹתָא דְּמִשָּׁה בְּכָל דְּרָא. וְהַצְּדִיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר הַמְּצִיאֵנוּ לָנוּ בְּהִתְחַדְּשׁוֹת מֵהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לְפִי דְרָא, עֲצוֹת לְשִׁלְמוֹת הַנִּ"ל. וְאַקְוָה לְה' שֶׁכָּל אֶחָד יִמְצָא בּוֹ עֲצַת ה', לְהַצִּיל נַפְשׁוֹ מִיַּצַּר הָרַע וְלֹא לְקַלְקֵל עֲפָרוֹ. כֹּה יִתּוּ. אָמֵן:

הקדמה מדפוס שני

מִי הָאִישׁ הַחֹפֵץ חַיִּים, מִי הַבוֹחֵר בְּחַיִּים נְצַחִיִּים. מִי הַחֹסֵר עַל נַפְשׁוֹ בְּאֶמֶת, מִי לֵה'. יָשִׁים לְבוֹ אֶל הַחֲבוּר הַקֶּטָן הַזֶּה, מְעַט הַכְּמוֹת וְרַב הָאִיכוֹת. הַבֵּיטוֹ וְרֵאוּ וְהִתְמַהוּ תִמְהוּ, כִּי פֶעַל פֶּעַל בִּימִיכָם, אֲשֶׁר נִתְגַּלּוּ דְרָכִים וְעֲצוֹת נִפְלְאוֹת וְנוֹרָאוֹת חֲדָשִׁים גַּם יִשְׁנִים, מִיִּסְדִּים עַל אֲדִנֵּי פֹז, שְׁתוּלִים עַל פִּלְגֵי מַיִם, נוֹבְעִים מִמַּעַן הַיּוֹצֵא מִבֵּית ה'. מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְּלֵב אִישׁ, אֲשֶׁר הִדְלֵם אִישׁ תְּבוּנוֹת. לְכוּ חֲזוּ מִפְּעֻלוֹת ה', שִׁימוּ לְבַבְכֶם לְדְבָרִים הָאֵלֶּה, כִּי הֵם דְּבָרִים הָעוֹמְדִים בְּרוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם. דְּבָרֵי אֱלֹקִים חַיִּים וּמְלֻךְ עוֹלָם. דְּבָרִים הַמְּחַיִּין אֶת כָּל הַנְּפֻשׁוֹת מְקַטְוֵן וְעַד גְּדוֹל, מְרוֹם כָּל דְּרָגִין עַד תְּכַלִּית מְדֻרְגָה הַתְּחַתּוֹנָה. אֵין דְּבַר עֵצָה קְדוֹשָׁה נֶעְלָם מִמֶּךָ אֲשֶׁר לֹא תִמְצָאָהוּ בְּסֵפֶר הַזֶּה, וְכָל אֲשֶׁר תִּשְׁאַלְךָ נַפְשְׁךָ לֹא יֵאָצֵל מִמֶּךָ הַכֶּרֶךְ הַקֶּטָן הַזֶּה. הֵט אֲזַנֶּיךָ וּשְׁמַע, פִּקַּח עֵינֶיךָ וּרְאֵה, וְהִבֵּן וְהִבֵּט הָאֶמֶת לְאֶמֶת. הֵסֵר מִמֶּךָ עֲקָשׁוֹת יָב וְדִרְכֵי לִיצְנוּת וּשְׁקָרִים. וְחֻכְמוֹת שֶׁל הַבֵּל הִרְחַק מִמֶּךָ. חוֹסֶה עַל נַפְשְׁךָ, וְהִטָּה דַּעַתְךָ וּמַחְשַׁבְתְּךָ אֶל הָאֶמֶת לְאֶמֶת. כִּי אִם חִ"ו תִּטָּה מִן הָאֶמֶת, אֶת מִי תִטָּעָה. הֲלֹא לֹא תִטָּעָה כִּי אִם אֶת עֲצֻמְךָ. אֵייתִי סֵפֶר הַזֶּה וְחִזֵּה בּוֹ: הֵישׁ בְּלִשׁוֹנוֹ עוֹלָה חִ"ו. אִם הִטָּה אֲשׁוּרוֹ מִנִּי דְרָךְ הַיִּשָּׁר וְהָאֶמֶת, אֲשֶׁר דְּרָכּוֹ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם. בְּה' בְּטַחְתִּי. אֵל אֲבוֹשׁ בְּדְבָרִים הָאֵלֶּה, לֹא בְעֵלְמָא הַדִּין וְלֹא בְעֵלְמָא דְאַתִּי. אוֹדָה ה' מְאֹד בְּפִי וּבִתְרוֹךְ רַבִּים אֶהְלֵלְנוּ, אֲשֶׁר עָמַד לִימִין אֲבִיוֹן כְּמוֹנֵי, וְחִזְקֵנִי וְאִמְצָנִי לְלֶקֶט שׁוֹשְׁנִים נוֹרָאִים

כְּאֵלֶּה, סִגְלוֹת יְקָרוֹת וּרְפוּאוֹת נִצְחִיּוֹת הָאֵלֶּה. חַיֵּי נַפְשׁוֹת כְּאֵלֶּה מִבְּאֵרוֹת
מֵיִם חַיִּים, מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה, אֲשֶׁר כָּל הַנוֹבְעֵי מֵהֶם, כִּלְּמֵס מִיִּסְדִּים עַל דְּבָרֵי
אֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ ז"ל, בְּתוֹרָה שֶׁבְּכֹתֵב וּבְעַל פֶּה. בְּתַנ"ךְ וְתַלְמוּד בְּבִלִי
וִירוּשָׁלַיִם, וּמִדְרָשִׁים וְסִפְרֵי הַזֵּהר הַקְּדוֹשׁ וְסִפְרֵי הָאֲרִיז"ל. עֲלֵיהֶם,
עֲלֵיהֶם בְּנוֹיִים וּמִיִּסְדִּים הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, הַמּוֹבְאִים בְּכַרְדָּ הַנּוֹרָא הַזֶּה.
וְלְהַרְחִיב בְּשִׁבַח מַעֲלָתָם יִקְצְרוּ הַמּוֹן יְרִיעוֹת, אֲדָּ הַמְּסַתְּפָל בְּהֵם בְּעֵין
הָאֱמֶת, יִרְאֶה בְּעֵצְמוֹ אֶת יְקָר תִּפְאָרֶת גְּדֻלָּתָם, וְהָאֱמֶת יַעֲיֵד עַל עֵצְמוֹ. וְהִ'
אֱלֹקִים אֱמֶת, יִתֵּן לִיעֲקֹב אֱמֶת, וְיִשְׁלַח אֹרֹו וְאֱמֶתוֹ וְיִנְחֵנוּ תָּמִיד בְּדַרְךְ
הָאֱמֶת. וְיִטָּה שְׂכָמְנוּ לְעַבְדּוֹ כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ בְּאֱמֶת, לְאַהֲבַת הַשְּׁלוֹם וְהָאֱמֶת,
עַד יִכּוֹן בְּחֶסֶד כֶּסֶף דָּוִד, וְיֵשֵׁב עָלָיו בְּאֱמֶת בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן:

ואמונה

אמת

א.

עֵקֶר הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בְּאֱמוּנָה, כִּי עֵקֶר הַגְּלוּת אֵינוֹ אֶלָּא בְּשִׁבִיל חֶסְרוֹן
אֱמוּנָה: (לִק"א א' ס"י ז' אֹת א')

ב.

אֱמוּנָה וְתַפְלָה וְנִסִּים וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינָה אֶחָת, וְכֻלָּם תְּלוּיִים זֶה בְּזֶה:
(שם)

יש בני אדם המכסים כל הנסים בדרך הטבע, וכשיכלו אלו האפיקורסים
 שאין להם אמונה בנסים, ותתרבה אמונה בעולם, אז יבוא משיח. כי עקר
 הגאולה תלויה באמונה כנ"ל: (שם)

אי אפשר לבוא לאמונה אלא עלידי אמת. הינו כי עקר האמונה הוא במה
 שאין השכל מבין, כי במקום שהשכל מבין אין שיד אמונה. ואם כן כשאין
 השכל מבין, מהיכן יבוא להאמין במה שצריך להאמין. עלכן עקר
 האמונה תלויה באמת, שאם ירצה האדם להסתכל על האמת לאמתו יבין
 מאליו, שצריכין להאמין האמונה הקדושה בהשם יתברך ובצדיקיו
 האמתיים ובתורתו הקדושה, אף על פי שאי אפשר להבין בשכלנו
 המגשם. כי עלידי הסתכלות על האמת בעין האמת, יבין מרחוק שהאמת
 הוא כך, רק שאי אפשר להבין בשכל וצריכין רק להתחזק באמונה
 שלמה. והבו היטב (ועוד יתבאר מזה במקום אחר באריכות): (שם אות
 ב')

אי אפשר לבוא לאמת אלא עלידי התקרבות לצדיקים אמתיים, וילך
 בדרך עצתם ולא יטה לימין ולשמאל מדברייהם, ועלידי זה נחקק בו אמת
 וזוכה לאמונה וכוי כנ"ל. וכן צריך להרחיק את עצמו מעצת רשעים
 ומתנגדים וחולקים על האמת. וכל זה זוכין עלידי מצות ציצית שהוא
 בחינת שמירה מנאוף, שהוא בחינת עצות רשעים, וזוכין לתקון הברית
 שהוא בחינת עצות של צדיקים: (שם אות ג' ד')

עלידי שמתפלל בכתח ומכניס כל פחו באותיות התפלה, עלידי זה זוכים

לְאִמּוֹנָה: (לק"א סי' ט' אות א') (א')

ז.

אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם הַמְּכַחֲשִׁים כָּל הַנְּסִים, וְאוֹמְרִים שֶׁהַכֹּל דָּרָךְ הַטָּבַע, וְאִם רוֹאִים אֵיזָה נִס הִם מְכַסִּים הַנִּס עִם דָּרָךְ הַטָּבַע, שְׂאוֹמְרִים שֶׁזֶה דָּרָךְ הַטָּבַעִים, הִם פּוֹגְמִים בְּאִמּוֹנָה מְאֹד, וּפּוֹגְמִים בַּתְּפִלָּה וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהֵם מְאָרִיכִין אֶת הַגְּלוּת: (שם אות ה')

ח.

לְפִי הַתְּמַעֲטוֹת הָאִמּוֹנָה כֵּן הִסְתַּרְתָּ פְּנֵי ה' וַחֲרוֹן אַפּוֹ חִיו, וְאֲזִי הִצַּדִּיקִים בּוֹרְחִים מִשְׂרָרָה וְכַבּוֹד, וְאִין לְהַעוֹלָם מְנַהֵג אֶמֶת. וְעַל־יְדֵי שְׂמֵשֶׁבֶרִין הַפֶּעַס בְּרַחֲמָנוּת, עַל־יְדֵי זֶה נִמְתַּק הַחֲרוֹן אַף, וְאֲזִי הִצַּדִּיקִי אֶמֶת מִקְבָּלִין הַכַּבּוֹד וְהַמְּנַהֲיגוֹת, וְזוֹכִין לְמְנַהֵג אֶמֶת שְׂיָבִיא כָּל אֶחָד אֶל הַתְּכֵלֶת הָאֶמֶתִּי: (לק"א סי' י"ח אות ב')

ט.

אִין לְאָדָם לְקַבֵּל מְנַהֲיגוֹת וּשְׂרָרָה כִּי אִם כְּשֵׁישׁ לוֹ אִמּוֹנָה בְּשִׁלְמוֹת שְׂאִין שְׁלֵמוֹת אַחֲרָיו. וְאִפְלוּ מִי שֶׁהוּא מְאָמִין בְּאֵיזָה דְבַר שֶׁהוּא מְדַרְכֵי הָאִמּוֹרִי כְּגוֹן צְבִי הַפְּסִיקוֹ בְּדָרָךְ, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מְאָמִין בְּהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ, אִין לוֹ לְקַבֵּל הַמְּנַהֲיגוֹת. וְאִף שֶׁהָאָדָם חוֹשֵׁב בְּעֲצָמוֹ שֵׁישׁ לוֹ רַחֲמָנוּת עַל הָעוֹלָם וְעַל כֵּן רוֹצֵה בְּהַנְּהִיגוֹתוֹ, בְּאֶמֶת הוּא רוֹדֵף אַחַר הַכַּבּוֹד וְתוֹלָה רְדִיפָתוֹ בְּרַחֲמָנוּת. וְעַל־יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לָבוֹא לְמִינּוֹת וְאִפִּיקוֹרְסוֹת חִיו. אֲבָל מִן הַשָּׂמַיִם מְרַחֲמִין וְאִין מְנַיְחִים הַמְּנַהֲיגוֹת בְּנִדָּם: (שם אות ג' ו')

י.

צריך לשמור מאד את האמונה שלא תתקלקל ח"ו. כי עלידי קלקול האמונה אין יכולין לקבל מוסר ממוכיחי אמת, ונתקלקל השלום, ונעשה גרוש ומחלקת ח"ו, ובאים לכפירות ולעבודה זרה ולאמונות פוזביות. כי האמונה היא עקר חותם העליון של הקדשה שצריך לשמרו מאד, שעל ידי זה נשמר כל הקדשה: (לק"א סי' כ"ב אות א' ב')

יא.

אי אפשר לזכות לאמונה בשלמות כי אם עלידי שבאים לצדיקי הדור האמתיים. כי כל עקר אמונת ישראל ממשיכין הם להדור, כי הם פלגיות הקדשה: (שם) אות ג')

יב.

אמת ואמונה הם בחינת אנפין נהירין, בחינת שמחה, בחינת חיים. עלכן זוכה לאריכות ימים עלידי זה. ולהפך - שקר מקצר ימים. כי שקר הוא בחינת מיתה, אנפין חשוכין, עבודה זרה, רחמנא לצלן: (לק"א סי' כ"ג אות א')

יג.

אמונה היא אחרית הימים, כי עליה עומדים כל המדות. כי האמונה היא יסוד ושרש כל הקדשה. וכבר נתבאר למעלה שעלידי אמת באים לאמונה: (שם) אות ג')

יד.

אָפּלוּ מִי שְׂזוּכָה לְהַמְשִׁיךְ אֵיזָה שְׂכָל דְקָדְשָׁה, צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ אַמוּנָה לְתוֹךְ
הַשְּׂכָל, כִּי אֵין לְסַמֵּךְ עַל הַשְּׂכָל בְּעַצְמוֹ: (לק"א סי' כ"ד אות ו')

טו.

עַל־יְדֵי תַלְמִידֵי חֲכָמִים שְׂאִינָם הַגּוֹנִים שְׂאוּמְרִים תּוֹרָה נְפוּלָה, עַל־יְדֵי זֶה
בָּאִים כְּפִירוֹת וּבְזִיוּנוֹת וְהַתְּנַגְדוֹת עַל יְרֵאֵי הַשֵּׁם. וְהַתְּקוּן לָזֶה, הַכְּנָסֶת
אוֹרְחִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמֵתִיִּים. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאַמוּנָה וּלְשִׁבְר
הַכְּפִירוֹת וְהַבְּזִיוּנוֹת, וְלַהֲתַגַּבֵּר עַל הַמְּתַנַּגְדִּים: (לק"א סי' כ"ח אות א' ב'
(ג')

טז.

עֵקֶר חֲשִׁיבוֹת הַצְּדָקָה וְשְׂלֵמוֹתָהּ הִיא בְּאַמוּנָה. וְכָל הַבְּרָכוֹת וְהַשְּׁפָעוֹת
הַבָּאִים עַל־יְדֵי הַצְּדָקָה, אֵין לָהֶם שְׂלֵמוֹת כִּי אִם עַל־יְדֵי אַמוּנָה, שֶׁהִיא
מְקוֹר הַבְּרָכוֹת. וְעֵקֶר אַמוּנָה זוֹכִין עַל־יְדֵי שְׂמִירַת שַׁבַּת קְדֹשׁ: (לק"א סי'
ל"א אות ב')

יז.

וְכֵן שְׂלֵמוֹת כָּל הַדְּבָרִים הִיא הָאַמוּנָה, וּבִלְתִּי הָאַמוּנָה כָּל הַדְּבָרִים חֲסָרִים.
וְכֵן שְׂלֵמוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא הַדְּעָת, הִיא רַק עַל־יְדֵי אַמוּנָה. כִּי כָּל הַתּוֹרָה
עוֹמְדָת רַק עַל הָאַמוּנָה. כִּי עֵקֶר הִיא הָאַמוּנָה: (שם ד"ה שלמות כל
הדברים וכו' - בסוף)

יח.

עקר קיום האמונה היא רק עלידי שמירת הברית: (שם אות ג')

יט.

עלידי אמונה מחדשין המח, שהוא הנשמה, בשעת שנה. וזוכין לקבל על ידי השנה שכל חדש ונשמה חדשה מאור הפנים: (לק"א סי' ל"ה אות ג' ד')

כ.

קלקול האמונה ח"ו היא בחינת עבודה זרה. ועלידי זה נמנע המטר, ואין שבע, ואין שלום, ואין איש עוזר לחברו, וכל אחד צריך לנסע ולטלטל ממקום למקום בשביל פרנסתו: (לק"א סי' מ')

כא.

עקר עשירות בא מאמת. וכשפוגמין באמת בא עליו עניות, גם בזיונות ובבושות. אבל האוחז במדת אמת - פרנסתו ברוח: (לק"א סי' מ"ז)

כב.

השקר מזיק לעינים בגשמיות וברוחניות: (לק"א סי' נא)

כג.

כְּשֶׁאֹמֵר שֶׁקֵר, מִתְגַּבְּרִים עֲכִירַת הַדְּמִים, שְׁמֵשׁ בָּא הַמְּרָה שְׁחָרָה וְהַדְּמָעוֹת שְׁמַקְלֵקִין עֵינָיו. כִּי אִי אֶפְשֶׁר לְדַבֵּר שֶׁקֵר עַד שְׁיַעֲכֵר אֶת דְּמָיו. וְאַמֵּת אִי אֶפְשֶׁר לְדַבֵּר כִּי אִם כְּשֶׁמְזַכֵּד מִקֶּדֶם אֶת הַדְּמִים: (שם)

כד.

הַשֶּׁקֶר הוּא הֶרַע, הוּא הַטְּמֵאָה. וְעַל־יְדִיזָה מְסִיר הַשְּׁגָחַת הַשֵּׁם יְתַבְּרָד מֵעָלָיו. אָבֵל עַל־יְדֵי אָמֵת, הַשְּׁגָחַת הַשֵּׁם יְתַבְּרָד עָלָיו בְּשִׁלְמוֹת: (שם)

כה.

הָאָמֵת הוּא אֶחָד וְהַשֶּׁקֶר הוּא הַרְּבָה. כִּי אִי אֶפְשֶׁר לֹאמֵר אָמֵת עַל הַדְּבָר כִּי־אִם אֶחָד, דְּהֵינּוּ כְּמוֹ שֶׁהוּא דִּיקָא. כְּגוֹן, עַל כֶּסֶף - כֶּסֶף לְבַד, וְעַל זָהָב - זָהָב לְבַד וְכוּ'. אָבֵל שֶׁקֵר הוּא הַרְּבָה, כִּי יְכוּלִין לֹאמֵר שֶׁקָרִים בְּלִי שְׁעוֹר. כְּגוֹן, עַל כֶּסֶף שֶׁהוּא נְחֹשֶׁת אוֹ בְּדִיל אוֹ עוֹפְרַת, וּשְׂאָרֵי שְׁמוֹת בְּלִי שְׁעוֹר. עַל־כֵּן סוֹף כָּל סוֹף יְתַגַּלֵּה הָאָמֵת בְּוֹדָאֵי וְיִתְבַּטַּל הַהֲתַנַּגְדוֹת. כִּי כָּל הַהֲתַנַּגְדוֹת הוּא רַק מִחֲמַת רַבּוּי הַשֶּׁקֶר בְּלִי שְׁעוֹר, שְׁמֵשׁ בָּא כָּל הַהֲתַנַּגְדוֹת. כִּי בְּאֶחָד אֵין שִׁינְד הַתַּנַּגְדוֹת. וְעַל־כֵּן הָאָמֵת שֶׁהוּא אֶחָד, בְּוֹדָאֵי יִשְׂאֵר קַיִם לְעוֹלָם. כִּי הָאָמֵת הוּא אֶחָדוֹתוֹ יְתַבְּרָד, שְׁכָּל הַשֶּׁקָרִים שְׁמַהֵם הַהֲתַנַּגְדוֹת הֵמָּה יֵאבְדוּ, וְהוּא יַעֲמֵד לְעוֹלָם. כִּי אָמֵת הִי לְעוֹלָם: (שם)

כו.

כְּשֶׁתַּרְצָה לְהַכְלִיל בְּאֶחָד, עַד שְׁיִהְיֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּבַחֲיַנַת קֶדֶם הַבְּרִיאָה, שְׁיִהְיֶה כְּלוֹ אֶחָד כְּלוֹ טוֹב כְּלוֹ קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שְׁהִיָּה קֶדֶם הַבְּרִיאָה, תִּשְׁמֹר אֶת עֲצָמָד מִשֶּׁקֶר וְיִתְדַבֵּר רַק אָמֵת, וְתִהְיֶה אִישׁ אָמֵת לְאָמֵתוֹ, וְעַל־

ידי זה תהיה נכלל באחד פני"ל, כי אמת הוא אחד פני"ל: (שם)

כז.

עלידי אמונה נפתחין שערי הקדשה: (לק"א סי" נ"ז אות ח')

כח.

אמונה אין שיך אלא בדבר שאינו יודע טעם. ואף על פי כן אצל המאמין הדבר גלוי, כאלו רואה בעיניו את הדבר שמאמין בו מחמת גדל אמונתו השלמה: (לק"א סי" ס"ב אות ה')

כט.

עקר שלמות האמונה היא עלידי שמקרבין הרחוקים להשם יתברך, וזה זוכין עלידי תענית. ואזי זוכין שעלידי אכילתו נתיחד קדשא בריך הוא ושכינתיה אפין באפין: (לק"א סי" ס"ב אות ג' ד' ה')

למ"ד.

מחמת שאין האמונה בשלמות, עלידי זה רבים נכשלים בטעויות ועושים את הסבות אמצעיים בינם לבין השם יתברך. הינו שמאמינים בהשם יתברך, אבל מאמינים גם כן באמצעי, ואומרים שצריך לסבות. הינו שמאמינים למשל בהסבה של הפרנסה שהוא המשא ומתן, ואומרים הסבה של המשא ומתן עקר, כאלו ח"ו בלא הסבה של המשא ומתן אין כלת ביד הקדוש ברוך הוא לתן להם פרנסה. ובהסבה של הרפואה שהיא

סמים, עושים מהם עקר, כאלו חיו בלי הסמים אין יכלת ביד השם
יתברך לרפא. ואין הדבר כן, כי הקדוש ברוך הוא סבת כל הסבות ועלת
כל העלות, ואין צריך לשום סבה. ועסקנו באלו הסבות, צריך להאמין
בהשם יתברך לבד ולא לעשות מהסבות עקר: (שם אות ו')

לא.

הכלל הוא, שכל מה שאנו עושין, הן תפילה, הן לפוד תורה ועשיית מצוות,
הכל הוא כדי שיתגלה אמונתו ומלכותו יתברך: (לק"א סי' ע"ז)

לב.

כשאדם חזק באמונה מאד, זוכה אחר כך לבוא אל השכל, וכל מה
שמחזיק את עצמו באמונה יותר, בא אל שכל יותר. כי הדבר שהיה צריך
מתחלה להאמין מחמת שלא הבין הדבר, זוכה אחר כך להבינו בשכל על-
ידי אמונתו החזקה. אך אחר כך יש לו דברים גבוהים יותר, שהם
נסתרים ממנו ואינו יכול להבינם בשכל, ואזי צריך להתחזק את עצמו
יותר באמונה, להאמין במה שנסתר ממנו עתה ואינו מבין בשכל, עד
שיזכה להבין גם אלו הדברים בשכל, וכן לעולם. אבל לזה צריך להיות
האמונה חזקה מאד מאד עד שתתפשט האמונה בכל האיברים, ואז יוכל
לזכות לבוא אל השכל עלידי האמונה כנ"ל: (לק"א סי' צ"א)

לג.

הנצחון אינו סובל האמת, ואף אם יבררו לעיניו דבר אמת ידחה אותו
מחמת נצחון. על-כן מי שרוצה לידע האמת לאמתו, יסלק מקדמו מדת
הנצחון מעצמו, ואז יכול לראות האמת אם ירצה באמת: (לק"א סי'
קכ"ב)

לד.

אמונה היא בחינת פח הגדל וכח הצומח והיא בחינת אריכת אפים. הינו, כשיש לו אמונה שלימה, הוא גדל וצומח בעבודתו יתברך אפלו אם יעבר עליו מה, כי אין יוכל לבלבלו שום בלבול ומונע, רק הוא מאריך אפו לסבל כל מה שיעבר עליו. כי כל הבלבולים והמניעות מעבודת השם מה שאינו מתקרב ליראי השם, הכל הוא מחמת עצבות ועצלות וכבודות שבא מחמת חסרון אמונה. כי אם היה לו אמונה שלימה בהאמת כראוי, בודאי היה רץ ומזדרז מאד להתקרב להם. וכן מה שאינו מתפלל כראוי, הוא גם כן מחמת עצבות וכבודות שבא מחסרון אמונה, כי בודאי אם היה לו אמונה שלימה, והיה מאמין שהשם יתברך עומד עליו ושומע כל דבור ודבור שיוצא מפיו ומאזין לקול תפלתו, בודאי היה מתפלל כראוי בהתלהבות וחשק גדול. אך עקר בלבול התפלה הוא מחמת חסרון אמונה. וכן כל ההתרחקות מצדיקים ויראים ומעבודת השם באמת, הכל מחמת חסרון אמונה, שעלידי זה בא עליו עצבות ועצלות וכבודות כנ"ל. אבל כשיש לו אמונה שלימה אין יכול למנעו שום דבר, רק מאריך אפו לסבל הכל, וגדל וצומח בעבודת ה' אידך שיהיה: (לק"א סי קנ"ה)

לה.

לזכות לאמונה ואריכת אפים כנ"ל הוא עלידי ארץ ישראל. וצריך כל אדם לבקש מהשם יתברך שיהיה לו כסופים וגעגועים לארץ ישראל, עד שיוזקה לבוא לשם. וגם שיהיה געגועים לכל הצדיקים לארץ ישראל. והוא סגלה לבטל פעם ועצבות. כי אמונה ואריכת אפים שזוכין בארץ ישראל, הם הפך הפעם והעצבות: (שם)

לו.

עקר שלמות האמונה הוא, שיתחזק באמונה חזקה כל כך עד שתהיה ברוחה וזכה מאד, עד שיהיה דומה בעיניו כאלו רואה בעיניו ממש הדבר שמאמין בו, וכמבאר לעיל (באות ל"ב [צ"ל אות כ"ח]): (לק"א סי רל"ד)

לז.

עלידי מחלקת, עלידי זה נופלים מחשבות של רשעים שהם מחשבות של
כפירות על אנשים פשרים. והתקון לזה, שישתק וימסר המלחמה לה':
(לק"א סי' רנ"א)

לח.

איש אמת שעושה כל המצוות בכל הדקדוקים בינו לבין קונו כמו בפני
בני אדם, ואין חלוק אצלו כלל, כי אין בו שום צד שקר לעשות ח"ו איזה
תנועה בעבודתו בשביל בני אדם, הוא ממשוץ לעצמו פח כל הצדקות,
ועלידי זה הוא מבטל מחשבות של כפירות הנ"ל: (שם)

לט.

כשאדם באיזה צרה ח"ו, אז האמת פגום. עלכן צריך לשמר אז את עצמו
ביותר, שלא יהיה נלכד באיזה טעות ושקר עלידי הצרה הזאת: (לק"ת
סי' ב' אות ד')

מ"ס.

עלידי הודאה להשם יתברך בכל עת על כל מה שעובר עליו, ובפרט
כשיוצא מאיזה צרה ח"ו, ועלידי למוד הלכות, עלידי זה מאיר האמת
בהדבור, ומשלים כל חלקי הדבור. כי עקר קיום ושלמות הדבור הוא רק
עלידי אמת. וזוהי להתפלל באמת שזה עקר שלמות התפלה. וזוהי
לקבל תורת אמת מרבי אמת, שיורה אותו בדרך הישר בתורתו
האמתיות. וזוהי לעשות שדוכים אמתיים, שיזמין השם יתברך לו ולבניו

זווגם האמת. וכל זה זוכה עלידי הלל והודאה להשם יתברך, ועלידי
למוד הלכות פני"ל. ועלידי זה זוכה להמשיך הברכה והקדשה והשמחה
של שבת לששת ימי החל. ועלידי זה נתגלה אחדות הפשוט מתוך פעלות
משתנות, לידע ולהאמין באמת, שכל הפעלות משתנות נמשכין מאחד
הפשוט יתברך, שזאת הבחינה יקרה מאד למעלה בכל העולמות. ואפלו
אצלו יתברך הוא דבר נפלא ויקר וחשוב מאד: (שם סי' ב')

מא.

העקר הוא האמונה. וצריך כל אחד לחפש את עצמו אם אמונתו שלמה,
ולחזק את עצמו באמונה תמיד. פי עלידי פגם אמונה באים מכות
מפלאות, שאין מועיל להם לא רפואות ולא תפלה ולא זכות אבות. גם
אין מועיל להחולה קול צעקות של אח וגניחות. פי לפעמים מועיל
להחולה אלו הקולות, שמרחמין עליו עלידי זה, אבל עלידי נפילת
האמונה גם אלו הקולות אין מועילין: (לק"ת סי' ה' אות א')

מב.

כשאדם נופל מאמונה ח"ו, ואזי אין מועיל לו אפלו קול צעקה בלא דבור,
אזי צריך לצעק מעמק הלב בבחינת ממעמקים קראתיך יי, מעמקא
דלפא. ועלידי זה נתגלו עצות עמקות. ועלידי זה גדלה האמונה
ונתתקנה. ועלידי זה חוזרין ונתתקנים כל הנ"ל, שהם רפואה ותפלה
וזכות אבות וכנ"ל: (שם אות ב')

מג.

עלידי נפילת האמונה הקדושה, עלידי זה נעשין ונתחזקין אמונות
כוזביות. וכן להפך, כשמעלין ומתקנין האמונה הקדושה, עלידי זה
נחלשין ונופלין האמונות כוזביות, וחוזרין ושבים העפוי"ם מאמונות
כוזביות שלהם לאמונתנו הקדושה ונעשין גרים. ולפעמים נעשין גרים

בכת, דהינו, אף על פי שאינם באים להתגיר ממש בפעל, אף על פי כן מכירין את השם יתברך במקום שהם, ויודעים ומאמינים שיש יחיד קדמון יתברך. ולפעמים נעשין גרים בפעל ממש, שבאים ומתגירין. ואלו הגרים מזיקין לישראל, ומכניסין גאות ונאוף בישראל. וצריכין עדין לזה כמה תקונים (עין בפנים): [עין תפלין אות ו', שמחה אות כ"ד] (שם אות ד')

מד.

עקר האמונה שלמה זוכין עלידי התקרבות לצדיק האמת שיש לו בחינת רוח הקדש, שעלידי זה נתברר המדמה, שעלידי זה עקר שלמות האמונה, שזוכין להאמין בהשם יתברך ובחדוש העולם שהוא יסוד הכל וכל העולם תלוי בזה (עין צדיק אות צ"ח): (לק"ת סי' ח' אות ז' ח')

מה.

האמונה תולה בפה של האדם, שצריכין לדבר האמונה בפה, כמו שכתוב: "אודיע אמונתך בפיו". ועלכן כשאדם נופל מאמונה ח"ו, עצה לזה - שידבר האמונה בפיו, שיאמר בפה מלא שהוא מאמין וכו'. כי זה בעצמו שמדבר בפיו דבורי אמונה, זה בעצמו הוא בחינת אמונה. גם עלידי זה זוכה לבוא לאמונה שלמה, כי האמונה תולה בפה של אדם כנ"ל: (לק"ת סי' מד)

מו.

וכן להפך ח"ו, צריך לזהר מאד שלא להוציא מפיו איזה דבור של כפירה ואפיקורסות ח"ו, אפלו בדרך ליצנות. דהינו שבלבו הוא מאמין, רק שהוא אומר דבור זה של כפירה בשם אחר, ומתלוצץ ממנו. גם זה הוא אסור גדול, כי זה מזיק לאמונה. כי על השם יתברך ברוך הוא אסור לומר

דברי הלצות, אפלו בדרך שחוק: (שם)

מז.

וְצָרִיךְ לְזַהַר מְאֹד שֶׁלֹּא לְהֵבִיט כָּלֵל בְּסִפְרֵים הַמְדַבְּרִים מִחִקְיֹרוֹת, כִּי הֵם מְזִיקִים וּפּוֹגְמִין מְאֹד אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. וְכָבֵר מְבָאֵר זֶה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, אִךְ צָרִיךְ לְכַפֵּל כַּמָּה פְּעָמִים אֶזְהָרָה זֹאת לְבַל יֵאבֵד עוֹלָמוֹ כְּרָגַע ח"ו:

מח.

טוֹב יוֹתֵר לְהֵאֱמִין אֶפְלוּ בְּשִׁטוּתִים וּשְׂקָרִים כְּדֵי לְהֵאֱמִין גַּם בְּהֵאֱמֶת, מְלַכְפֵּר בְּכָל ח"ו. דְּהֵינּוּ לְכַפֵּר בְּשִׁטוּתִים וּשְׂקָרִים, וְעַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַכֹּל לִיצְנֹת אֶצְלוֹ וְכוּפֵר גַּם בְּהֵאֱמֶת: (שיחות הר"ן סי' ק"ג)

מט.

שְׁלֵמוֹת הָאֱמוּנָה הוּא רַק כְּשֶׁמֵאֱמִין בְּהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּלֵי שׁוּם חֲכָמָה כָּלֵל, וּבְלֵי שׁוּם אוֹת וּמוֹפֵת, וּבְלֵי שׁוּם חֲקִיָּה כָּלֵל, רַק בְּפִשְׁיטוּת וּבִתְמִימוּת, כְּמוֹ שֶׁהַנְּשִׂים וְהַמּוֹן עִם יִשְׂרָאֵל מֵאֲמִינִים: (שם סי' ל"ג)

נ.

יֵשׁ חֲכָמִים שֶׁהֵם חֲכָמִים אֶפְלוּ בְּחֲכָמוֹת הַתּוֹרָה, וְאֵין לָהֶם אֱמוּנָה. אֵלוּ הַחֲכָמִים נִקְרָאִים בְּעֵלֵי רְאָתוֹ. וְצָרִיךְ לְהִתְרַחֵק מֵהֶם וּמִשְׂכוּנָתָם בְּכָל מִינֵי הַרְחָקוֹת שֶׁהִזְהִירוּ רַז"ל, לְהִתְרַחֵק מִבְּעֵלֵי רְאָתוֹ מִמֶּשׁ, כִּי הֵבֵל פִּיהֶם

מזיק מאד לאדם כשר. וגם יכול לפל לתאות נאוף ח"ו, עלידי הבל פיהם.
כי אלו החכמים הנזכרים, על פי רב הם נואפים גדולים מאד: (שם ק"ו)

נא.

עלידי שמחת תורה ומצוה עד שמרקד מחמת שמחה, עלידי זה נתעלה
האמונה הקדושה: (לק"ת סי" פ"א)

נב.

כשיש קטנות ופגם באמונה צריך לעשות עבודות קשות, כגון תענית
וכיוצא. אבל כשהאמונה בשלמות, יכולין לעבד את השם בתברך בכל
דבר, כי אין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא עם בריותיו: (לק"ת סי" פ"ו)

נג.

אמונה חשובה בצדקה: (שיחות הר"ן סי' ל"ד ספר המידות ערך "אמונה"
אות י"ח)

נד.

עלידי אמונה זוכה לבנים. "אמונה" בגימטריא "בנים": (שיחות הר"ן
שם)

נה.

אמונה הוא דבר חזק מאד, ועלידי אמונה ותמימות בלי שום חכמות, זוכין לבוא לבחינת רצון שהוא למעלה אפלו מחכמה הקדושה. דהינו שיזכה לרצון מפלג חזק מאד אליו יתברך בהשתוקקות נמרץ מאד, עד שלא ידע כלל מה לעשות מגדל ההשתוקקות, ויצעק בכלות הנפש וכו':
(שיחות הר"ן סי' ל"ב)

נו.

יש שבאים עליהם מחשבות על האמונה הקדושה מחמת שלא נולדו בקדשה פראוי. ויש שהוסיפו על זה מעשיהם הרעים שעשו בעצמם, כי יש עברות שהם מכניסים בפירות באדם. ועל כל זה צריכין בושה ולב נשבר. שמי שיש לו חקירות ומחשבות כאלו ח"ו, שהם כנגד אמונתנו הקדושה, ראוי לו להתבייש מאד מאד על שבא לזה בעוונותיו. ועלידי בושה ולב נשבר יגרש וישבר הכפירות. גם כבר מבאר עצה גדולה לאמונה, לומר ולדבר האמונה בפיו כנ"ל (באות מ"ה): (שם)

נז.

מי שיש לו אמונה, חיו חיים. אבל בלא אמונה ח"ו, אין לו חיים כלל. כי אין אדם שלא יעברו עליו תלאות רבות והרפתקאות וצרות, כי אדם לעמל ילד. וכשיש לו אמונה, אזי אפלו כשבאים עליו יסורים וצרות ח"ו, יוכל לנחם את עצמו ולהחיות את עצמו, כי השם יתברך ירחם עליו ויטיב אחריתו, והיסורים הם לו לטובה ולכפרה, כי כל מה שעושה השם יתברך הוא בודאי לטובה גדולה. אבל מחקר שאין לו אמונה, כשבא עליו איזה צרה, אין לו למי לפנות ואין לו במה להחיות את עצמו ולנחם את עצמו, עלכן אין לו שום חיים כלל, מאחר שהולך בלי השם יתברך ובלי השגחה רחמנא לצלן. אבל עלידי אמונה חיו טובים תמיד כנ"ל: (שם)

[נח].

עקר אמונת היחוד הוא עלידי הצדיקים אמתיים שהם קוצא דאות
דל"ת דאחד, כדאיתא בזהר הקדוש שהצדיק הוא קוצא דאות דל"ת
וכו': (לק"א סי' י' אות ה')

אנחה

א.

אנחה וגנוחי של איש הישראלי היא יקרה מאד, כי היא שלמות
החסרונות. אבל אי אפשר להשלים החסרון עלידי אנחה, כי אם עלידי
התקרבות להצדיק שהוא הרב האמת שבדור. כי ממנו מקבלין הרוח
חיים להשלים החסרון עלידי אנחה (עין צדיק אות י"א): (לק"א סי' ח'
אות א' ב')

ב.

כשאדם מתפלל כראוי בדבקות או מתבודד כראוי, ובאמצע הוא נופל
ממדרגתו, זה נמשך מפגם האמונה. ואזי צריך שישבר לבו בקרבו,
ויתביש בעצמו על שנפל ונשלך משמים לארץ, וירחם על עצמו עד
שיתאנח. ועלידי האנחה יחזר למדרגתו: (לק"א סי' ק"ח)

ג.

אָנְחָה דִּקְדָּשָׁה יְקָרָה מְאֹד. כִּי עַל־יְדֵי שְׂמֵת־אֲנַחַם עַל שְׂרָחוֹק מִהִקְדָּשָׁה, עַל־
יְדֵי זֶה נִפְסַק מִחֻבֵּל הַטְּמֵאָה וְנִתְקַשֵּׁר לְחֻבֵּל דִּקְדָּשָׁה. וְכֵן לְהִפְךָ חִיּוּ,
כְּשֵׁמֵת־אֲנַחַם עַל אֵיזָה דְּבַר תִּאָּוֶה שֶׁהוּא נִכְסָף אֵלֶיהָ, הוּא לְהִפְךָ חִיּוּ: (לְק"א
ס"י)

ד.

אָנְחָה שְׂמֵת־אֲנַחַם הָאָדָם עַל עֲוֹנוֹתָיו אוֹ עַל מַעוֹט הַשְּׂגָתוֹ, הוּא יוֹתֵר טוֹבָה
יוֹתֵר מִכַּמָּה סְגוּפִים וְתַעֲנִיּוֹת. [עֵינֵי עוֹד מַעֲנִין אָנְחָה - עֲזוֹת אוֹת ב' ג', שְׁעַל־
יְדֵי אָנְחָה דִּקְדָּשָׁה שׁוֹבְרִין עֲזוֹת הַגּוֹף, וְאֵזִי הַנְּשִׁמָּה יְכוּלָה לְהִתְקַרֵּב לְהַגּוֹף,
לְהוֹדִיעַ לוֹ מִהַשְּׂגוֹת שֶׁהִיא מִשְׁגָּת וְכוּ'. עֵינֵי שָׁם]: (ש"ס)

אכילה

א.

עַל־יְדֵי אֲכִילָה בְּכִשְׁרוֹת כָּרְאוּי, שְׂאוּכַל בְּמִתְיֹונוֹת וְאֵינוֹ אוֹכֵל בְּדָרָךְ הַלְעָטָה,
עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַשֶּׁכֶל וְנִכְנַע הַכְּסִילוֹת. אֲבָל כְּשִׂאוּכַל כְּזוֹלֵל וְסוֹבָא, עַל־
יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר הַכְּסִילוֹת עַל הַשֶּׁכֶל. וְעַל־יְדֵי זֶה נִחְשָׁף אֲצֵלוֹ אוֹר הַצַּדִּיק,
וְאֵינוֹ יְכוּל לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ יְרָאָה וְאַהֲבָה: (לְק"א ס"י י"ז אוֹת ב' ג')

ב.

על־ידי צְדָקָה לְצַדִּיקִים אֲמֵתִיִּים וְלַעֲנִיִּים הַגּוֹנִיִּים, עַל־ידי זֶה נַעֲשֶׂין גְּרִים. וְעַל־ידי זֶה נִתְתַּקֵּן פָּגַם הָאֲכִילָה. וְעַל־ידי זֶה נִשְׁלַם הַשֶּׁכֶל וְזוֹכָה לְרֵאוֹת אֹרֶן הַצַּדִּיק, וְעַל־ידי זֶה זוֹכָה לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ יִרְאָה וְאַהֲבָה: (שם אות ד' ה')

ג.

מִי שֵׁישׁ לוֹ שְׁלֵמוֹת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְהוּא שׁוֹמֵר הַבְּרִית, הוּא יָכוֹל לְעוֹרֵר הַתְּנוּצָצוֹת הָאוֹתִיּוֹת שֵׁישׁ בְּכָל דָּבָר, וְאַזִּי אֲכִילָתוֹ וּשְׁתִּיתוֹ וְכָל תַּעֲנוּגָיו אֵינוֹ אֶלָּא מִהַתְּנוּצָצוֹת הָאוֹתִיּוֹת, וּמִזֶּה מֵאִיר לְבוֹ. וְעַל־ידי זֶה פָּנּוּ מֵאִירוֹת, וְזוֹכָה לְזַכֵּךְ אֶת הַפָּנִים כָּל כָּךְ, עַד שִׁיּוּכָל לְעוֹרֵר אַחֲרֵים בְּתִשׁוּבָה עַל־ידי שִׁיסְתַּכְּלוּ בַּפָּנִים שְׁלוֹ לְבַד. כִּי יִרְאָה כָּל אֶחָד אֶת עַצְמוֹ בַּפָּנִים שְׁלוֹ כְּמוֹ בְּמִרְאָה וְיִרְאָה אִיךָ הוּא מְשַׁקֵּעַ בַּחֲשֵׁךְ, עַד שֶׁבְּלֹא תוֹכָחָה וּבְלֹא מוֹסֵר יְעוֹרֵר אֶת חֲבֵרוֹ בְּתִשׁוּבָה, רַק מִמָּה שִׁיִּבִיט בַּפָּנִים שְׁלוֹ לְבַד כְּנִ"ל: (לק"א סי' י"ט אות ז' ח' ט')

ד.

כְּשֶׁאָדָם מְרַגֵּישׁ אֵיזָה רַעְבוֹן, שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו תַּאֲוַת אֲכִילָה, יִדַע שֵׁישׁ לוֹ שׁוֹנְאִים. בְּכֵן צָרִיךְ לְשַׁדֵּד וּלְשַׁבֵּר הַבְּהֻמִּיּוֹת שְׁלוֹ הַמִּתְאַוָּה לֶאֱכֹל, כִּי עֵקֶר הַרַעְבוֹן הוּא לְבַהֻמִּיּוֹת, וְעַל־ידי זֶה יִנָּצַל מִהַשְּׁנְאִים: (לק"א סי' ל"ט)

ה.

עַל־ידי תַּאֲוַת אֲכִילָה בָּא מַחְלָקַת שְׁמִחָרָפִין וּמְבִזִּין אוֹתוֹ. וּכְשֶׁמִּשְׁבְּרִין אֶת תַּאֲוַת אֲכִילָה זוֹכָה לְשָׁלוֹם, וְאַזִּי יֵשׁ גַּם לְמַעֲלָה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו. וְאַזִּי נִתְגַּלָּה וְנִתְרַבָּה שְׁבַע גְּדוֹל בְּעוֹלָם: (שם)

מי שהוא משקע בתאות אכילה, בידוע שהוא רחוק מאמת, ובידוע
שדינים שורין עליו. גם זה סימן על דלות. גם גבוא לידי בזיונות ובושות:
(לק"א סי' מ"ז)

מי שהוא משבר תאות אכילה, הקדוש ברוך הוא עושה על ידו מופתים:
(שם)

יש בני אדם שישנים את ימיהם, ויש שנפלו לבחינת שנה על ידי תאות
ומעשים רעים. ויש שהם אנשים כשרים ויפים, רק שנפילתם על ידי
אכילה. כי לפעמים כשאוכל האדם מאכל שלא נתברר עדין למאכל אדם,
על ידי זה נופל מחו לבחינת שנה. כי כשאוכל בקדשה ובטהרה, אזי מאיר
פניו, הינו שכלו על ידי אכילתו. אבל כשאין אכילתו בקדשה, אזי המאכל
מביא רע אל הלב, ועל ידי זה אובד פניו ושכלו ונופל לבחינת שנה. ואפלו
שנדמה להעולם שהוא עובד השם ועוסק בתורה ובתפלה, אף על פי כן
הוא בבחינת שנה, כי כל עבודתו נשאר למטה ואין להשם תברך נחת
ממנה. וצריך לעוררו משינתו. ואי אפשר לעוררו, כי אם כשמתעורר
תחלה קצת מעצמו. והתעוררות השנה שלא יבילה ימיו בשנה ח"ו, זוכין
על ידי ספורי מעשיות של הצדיקי אמת. אשרי הזוכה לבוא לצדיק כזה
שיוכל לעוררו משינתו, שלא יישן את ימיו ח"ו: (לק"א סי' ס' אות ו')

ט.

מֵאֲכָל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי צָרִיךְ לִהְיוֹת מֵאֲכָל אַחַר שְׁנֵתֶבֶר, וְאִין בּוֹ שׁוּם תַּעֲרֻבַת מֵהַסְטָרָא אַחֲרָא. כִּי מֵאֲכָל שְׁיֵשׁ בּוֹ תַּעֲרׁוּבוֹת, עַל־יַדִּי מֵאֲכָל כָּזֶה יוּכַל הָאָדָם לַחֲטֹא. וְהַיְרׁוּר שֶׁל הַמֵּאֲכָלִים הוּא עַל־יַדִּי אֲמוּנָה שְׂזׁוכִין עַל־יַדִּי תַּעֲנִית. וְאִזּוֹ נַעֲשֶׂה עַל יַדִּי אֲכִילְתוֹ יַחֲוּד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתֵיהָ אֲפִין בְּאֲפִין: (לק"א סי' ס"ב אות א' ב' ה')

י.

כָּל הַתַּאֲוֹת הֵם בְּחִינַת קַלְפוֹת וּמוֹתְרוֹת, כִּי בְּלֹא הַתַּאֲוֹת יְכוּל הַגּוֹף לְהִתְקַיֵּם. וְכִשְׁמִתְגַּבְּרִים הַתַּאֲוֹת עַל הָאָדָם, הוּא הַתְּגַבְּרוֹת הַקַּלְפוֹת עַל הַקִּדְשָׁה. וְרֵאשֵׁי הַתַּאֲוֹת הֵם תַּאֲוֹת אֲכִילָה וְשִׂתְיָה, שְׁכַל הַתַּאֲוֹת נִמְשָׁכִים אַחֲרֵיהֶם. וְכִשְׁהֵם מִתְגַּבְּרִים, הֵם מִמְשִׁיכִין אֶת הַדְּבַר לְגִלוּת, וְאִזִּי הוּא בְּבַחֲינַת נַחַר גְּרוּנִי, וְאִינוּ יְכוּל לְדַבֵּר שׁוּם דְּבַר לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְהַתְּקוּן לְזֶה תַּעֲנִית, וְאִזּוֹ יוּכַל לְדַבֵּר. וְעַל־יַדִּי זֶה יְכוּלִין לְקַרֵּב הַרְחׁוּקִים לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, שְׁזֶה עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הָאֲמוּנָה. וְאִזִּי אֲכִילְתוֹ יְקַרְהָ מֵאֵד כַּנִּיל, כִּי נַעֲשֶׂה יַחֲוּד גְּדוֹל עַל־יַדִּי אֲכִילְתוֹ כַּנִּיל: (שם אות ג' ד' ה')

יא.

עַל־יַדִּי תַּאֲוֹת אֲכִילָה נִפְגָּם הַכְּבוֹד דְּקִדְשָׁה, וְאִזִּי מִתְגַּבְּרִין הַעֲזִי פָּנִים. כִּי נוֹפֵל הַכְּבוֹד אֶל הַעֲכוּוֹ"ם וְהַרְשָׁעִים וְהַעֲזִי פָּנִים שְׁבַדוֹר, שְׁהֵם נוֹטְלִים כָּל הַכְּבוֹד וְהַמְּשָׁלָה. וְאִזִּי הוּא בְּחִינַת הַסְּתֵרֶת פָּנִים, בְּחִינַת הַתְּגַבְּרוֹת הַדִּינִים ח"ו. אֲבָל כִּשְׁמִשְׁבְּרִין תַּאֲוֹת אֲכִילָה, עַל־יַדִּי זֶה הוּא נְשִׂאוֹת פָּנִים, בְּחִינַת בְּטוּל הַדִּינִים. וְאִזִּי הַכְּבוֹד דְּקִדְשָׁה בְּשְׁלֵמוֹת, וְאִין שׁוּם שְׂרָרָה וְהַתְּמַנּוּת לְהַעֲזִי פָּנִים: (לק"א סי' ס"ז אות ב' ג')

יב.

צָרִיךְ לְדַקְדֹּק מְאֹד לְבָלִי לֶאֱכָל יוֹתֵר מִצָּרְכוֹ, כִּי כִּשְׂאוּכָל יוֹתֵר מִצָּרְכוֹ מִזִּיק

לו מאד. כי אפלו שאר המאכלים מצטרפין עם זאת האכילה ומזיקים לו הרבה: (לק"א סי' רנ"ז)

יג.

כשאדם אוכל אכילה יתרה הוא כמו בהמה. כי גדר האדם הוא לאכל רק כפי מה שצריך, וכשאוכל יותר הוא מעשה בהמה ממש. ועל ידי זה שאוכל אכילה יתרה, על ידי זה בא חלי הקדחת רחמנא לצלן. וכן על ידי שמזדמן להאדם בתוך מאכלו מאכל שלא נתברר עדין למאכל אדם, על ידי זה בא גם כן חלי הנ"ל, רחמנא לצלן: (לק"א סי' רס"ג)

יד.

תאות אכילה היא אחד מגי תאוות שפוגמין ומפסידין היראה שבלב. ועל ידי זה שמקבלין חג הסוכות פראוי, על ידי זה נמשך דעת לתקן תאות אכילה, ואז זוכה ליראה ולתפלה וכו' (עין יראה אות י"ט כ"א): (לק"ת סי' א' אות ד' ה')

טו.

לפעמים על ידי המאכלים שאוכלים נתקלקל החלום, בבחינת חלום על ידי שד ח"ו, ויכולים לבוא על ידי זה לטמאת קרי ח"ו. והתקון לזה הוא שמחה, להתחזק להיות בשמחה תמיד: (לק"ת סי' ה' אות י')

ט.ז.

מי שזוכה להתקרב לרבי אמת, שיודע להאיר הדעת הקדוש בישראל כראוי, והוא איש חיל ולא ההפך (שקורין שלימזלניק), על ידי זה יכול לקבל בעת האכילה הארת הרצון המפלג. דהינו, שיאיר לו הרצון בעת האכילה, וישתוקק ויכסף מאד אליו ותברך ברצון מפלג בלי שעור, בלי שום ידיעה, שלא ידע כלל מה הוא רוצה, רק רצון פשוט בכלות הנפש אליו ותברך: (לק"ת סי' ז' אות י')

י.ז.

על ידי מזונא דגופא, דהינו תאוות אכילה ושתיה, נחלש מזונא דנשמתא, ונפגם היראה, שהיא בחינת ריח טוב, שהיא עקר מזונא דנשמתא: (לק"ת סי' ח' אות א')

י.ח.

על ידי שמקבלין תוכחה מהצדיק האמת, שיכול להוכיח את ישראל כראוי (כמו שכתוב בפנים), על ידי זה מגבירין מזונא דנשמתא על מזונא דגופא: (שם)

י.ט.

עקר האכילה היא בשביל ברורים, כדי שיתברר המאכל ויהיה נעשה ממנו אמרי שפר, שהם הברכות שמברכין עליו ומתפללין ולומדים ועובדים השם ותברך בכחות האכילה. וזה צריך לכוון כל אדם בשעת אכילתו. ואזי האכילה בבחינת קטרת, וזוכה לשמחה, ונעשה מזה עטרה של חסד ורחמים למלך שלמה, שעל זה נאמר: "צאינה וראינה" וכו' "בעטרה" וכו' ועל ידי זה זוכה לפרנסה בנקל: (לק"ת סי' ט"ז)

כ.

כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, אֶפְלוּ צְדִיק גָּדוֹל, צָרִיךְ שְׂיִהְיֶה לוֹ אֵיזָה צַעַר בְּכָל יוֹם. וְכָל מִי שְׂיִישׁ לוֹ דַּעַת יוֹתֵר, צַעְרוֹ גָּדוֹל בְּיוֹתֵר. וְעַל־יְדֵי אֲכִילָה בְּקִדְשָׁה וּבִירְאָת שָׁמַיִם, עַל־יְדֵי זֶה מִמְתִּיקִין זֶה הַצַּעַר, שְׁלֹא יִתְגַבֵּר חַיּוֹ: (לק"ת ע"ז)

כא.

עַל־יְדֵי אֲכִילָה בְּקִדְשָׁה וּבִירְאָת שָׁמַיִם, עַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַפָּה בְּבַחֲיִנַת קוֹמַת הָאָדָם, וְזוֹכָה לְבוֹא עַל־יְדֵי זֶה לְבַחֲיִנַת שְׂכִינָה מְדַבְּרַת מִתּוֹךְ גְּרוֹנוֹ. אָבֵל מִי שְׂאִין אֲכִילָתוֹ בְּקִדְשָׁה, אָזִי פִּיּוֹ שְׂאוֹכֵל הוּא בְּגִדְרָה בַּעַל חַי, וְהָרִי הוּא כְּמוֹ בְּהֵמָה מִמֶּשׁ חַיּוֹ: (שם)

כב.

עֵקֶר הִירְאָה הִיא בָּאָה וְנִגְשֶׁת אֶל הָאָדָם בְּשַׁעַת אֲכִילָה. עַל־כֵּן צָרִיךְ לְזַהֵר מְאֹד לֶאֱכֹל בְּקִדְשָׁה וּלְהִמָּשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הִירְאָה הַבָּאָה אֵלָיו אֲזִ, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכָה לְכָל הַנְּיִל (בְּאוֹת כ' וּכ"א): (שם)

כג.

צָרִיךְ לְזַהֵר מְאֹד שְׁלֹא לֶאֱכֹל פְּרִי קִדְּם שְׁנֹת־בְּשָׁלָה כָּל צָרְפָה עַל הָאֵילָן, כִּי יוֹכֵל לֶאֱבֹד נַפְשׁוֹ עַל־יְדֵי זֶה. גַּם אֲסוּר לְתַלֵּשׁ פְּרִי קִדְּם בְּשׂוֹלָה כְּמוֹ שְׂאֲסוּר לְקַץ אֵילָן קִדְּם זְמַנּוֹ: (לק"ת סי' פ"ח)

כד.

כְּשֶׁמִבְרַךְ הַבְּרָכָה עַל הַפְּרִי בְּכֹנֶנָה גְדוֹלָה וּבִירְאֵת שְׁמַיִם כְּרֵאוּי, עַל־יְדֵי זֶה זֹכָה לְהִנָּצֵל שֶׁלֹּא לְאָבֵד נַפְשׁוֹ עַל־יְדֵי הַפְּרִי שֶׁלֹּא נִתְבַּשְׁלָה. וּמֵאֵד צָרִיכִין לְזַהַר בְּבִרְכַת הַנְּהֻנִין, בְּפֶרֶט בְּבִרְכַת הַפְּרוֹת, כִּי יֵשׁ בָּהֶם אֲבִדוֹת הַרְבֵּה שְׁצָרִיכִין לְבָרְרָם וּלְהַעֲלוֹתָם (עֵין בְּפָנִים - "לְקוּטֵי מוֹהַר"וֹ" תַּנְגִּנָּא סִימָן פ"ח):

כה.

גַּם כְּשֶׁמִּבְשְׁלִין הַפְּרוֹת בְּבֵיתוֹ אֵינוֹ מוֹעִיל לָזֶה, לְהַתִּיר לְאָכַל פְּרֵי שֶׁלֹּא נִתְבַּשְׁלָה עַל הָאֵילָן. אָבֵל אִם הַפְּרוֹת שֶׁלֹּא נִגְמְרוּ מִנְחִים אֵיזָה זְמַן עַד שְׁנַעֲשִׂין מִבְשְׁלִין מֵאֵלֵיהֶן בְּתֵלוּשׁ, זֶה מוֹעִיל וּמִתֵּר לְאָכְלוֹ: (שם)

[כו].

הוּי זֶהִיר שֶׁלֹּא לְאָכַל בְּהַלְעָטָה, דְּהֵינּוּ בְּמַהִירוֹת כְּדָרְךָ גְּרַגְרוֹן, כִּי זֶה הוּא בְּחִינַת הַלְעִיטְנֵי נָא וְכוּי (בְּרֵאשִׁית כה). רַק לְהַרְגִּיל עֲצֻמוֹ לְאָכַל בְּמַתִּינוּת, בְּיָשׁוּב הַדַּעַת וּבְדָרְךָ אֶרֶץ, כְּדָרְךָ שְׁאוּכְלִין בְּדָרְךָ אֶרֶץ כְּשִׁיּוֹשֵׁב אָדָם חָשׁוּב אֲצֵל הַשְּׁלָחוֹן, כֶּךָ יֵאָכֵל תְּמִיד אֶפְלוּ כְּשִׁאוּכֵל לְבָדוּ. עֵין לְעִיל אוֹת גי (צ"ל א"י). אֲשָׁרֵי הַזֹּכָה לָזֶה: (חיי מוהר"ן ס"י תַּקְט"ו)

א.

על־ידי הכנסת אורחים תלמידי חכמים אמתיים לתוך ביתו, על־ידי זה זוכין לאמונה ולשבר הכפירות. ועל־ידי זה מעלין ומתקנין התורה הנפולה של התלמידי חכמים שאינם הגונים, שהם בחינת שדין יהודאין, שמהם בא כל ההתנגדות על יראי השם. ועל־ידי זה זוכין להתגבר על המתנגדים (לק"א סי' כ"ח)

ב.

הכנסת אורח תלמיד חכם הוא תקון התפלה. כי יש לכל אדם תפלות רעות, והם מבלבלין אותו כשעומד להתפלל תפלה הראוי להתפלל. והכנסת אורח תלמיד חכם הוא התקון לזה (לק"א סי' ר"ט)

ישראל

ארץ

א.

עקר אמונה, בחינת תפלה, בחינת נסים, אינו אלא בארץ ישראל, ושם עקר עלית התפלות. ויכול לפעל בתפלתו מה שצריך, ולעשות נסים ומופתים אמתיים בעולם: (לק"א סי' ז' אות א')

ב.

כְּשֶׁפּוֹגְמִין בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲמוּנָה, בְּחִינַת תְּפִלָּה, אִזּוּ יוֹרְדִין לְגִלּוֹת. וְעָקֹר - שְׂיֹרְדֵת הַתְּפִלָּה בְּגִלּוֹת, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַתְּפַלֵּל וְלַעֲשׂוֹת נְסִים בְּעוֹלָם:

ג.

מִי שְׂרוּצָה לְהִיּוֹת אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי בְּאֵמֶת, דְּהֵינּוּ שְׂיִלְדָּה מִדְּרָגָא לְדְרָגָא, אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל־יְדֵי קִדְשֵׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כִּי כָּל עֲלִיּוֹת שְׂצָרִיכִין לְעִלּוֹת אֶל הַקִּדְשָׁה הוּא רַק עַל יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְכֵן כָּל עֲלִיּוֹת הַתְּפִלּוֹת הוּא רַק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: (חיי מוהר"ן סי' ט"ו לק"א סי' כ')

ד.

בְּזָכוֹת הַתּוֹרָה שֶׁמִּמְשִׁיכִין זֹכֶיךָ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְכֵן עַל־יְדֵי שְׁנַמְצָאִים אֶצֶל הַצַּדִּיק בְּשַׁעַה שֶׁמִּמְשִׁיךְ תּוֹרָה וְדוֹרֵשׁ בְּרַבִּים, אִזּוּ יֵשׁ לוֹ גַּם כֵּן חֶלֶק בְּהַתּוֹרָה שֶׁמִּמְשִׁיךְ הַצַּדִּיק, וְעַל־יְדֵי זֶה זֹכֶה גַּם כֵּן לְבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: (שם אות ד')

ה.

אִי אֶפְשָׁר לְבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל־יְדֵי יְסוּרִין. וְעָקֹר הַיְסוּרִים הֵם הַמוֹנְעִים הַרְשָׁעִים מוֹצִיאֵי דַבַּת הָאֶרֶץ. וְעַל־יְדֵי הַמְּשַׁכֵּת הַתּוֹרָה כְּנִ"ל, זֹכֶה לְהַכְנִיעַ כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַיְסוּרִים. וְכַפִּי שְׁלֵמוֹת הַתּוֹרָה שֶׁזֹּכֶיךָ לְהַמְשִׁיךְ בְּתַקוּן גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ כֵּן הוּא זֹכֶה לְהַכְנִיעַ הַמוֹנְעִים וְלְבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: (שם אות ו' י')

ו.

כְּשֶׁבֵּא לְבַחֲנֵינָת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲזִי נִקְרָא גְבוּר תִּקְוִי. כִּי קִדְּם שְׂבֵא לְבַחֲנֵינָת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲזִי אֵל יִתְהַלֵּל חוֹגֵר כְּמִפְתַּח. אֲבָל אַחַר כֵּן כְּשֶׁנּוֹצַח, אֲזִי נִקְרָא אִישׁ מִלְחָמָה: (שם אות י')

ז.

עֲלִיָּדֵי שְׁנוֹתַנִּין צְדָקָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִכְלְלִין בְּאֻוִּירָא דְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בַּחֲנֵינָת הֶבֶל הַקְּדוֹשׁ שְׂאִין בּוֹ חֶטָּא. וְעֲלִיָּדֵי זֶה מְבַטְלִין הַדִּין וְהַחֲשֵׁךְ וְכוּי מִן הָעוֹלָם. גַּם עֲלִיָּדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִמַּחְשָׁבוֹת זְרוֹת שְׂבַתְפָּלָה וְנִנְדָּכָן מֵחוֹ וּמְחַשְׁבֹתוֹ, וְהִיא בַּחֲנֵינָת תִּקְוִי הַבְּרִית: (לק"א סי' ל"ז אות ד' וסי' מ"ד)

ח.

אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא סִגְלָה לְבָנִים וּמִצְלָת מְרִיב וּמְחַלְקָת. גַּם עֲלִיָּדֵי קִדְּשֵׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל זֹכִין לִידַע מִהֶרְבֵּי הָאֱמֶת שְׂבִדוֹר, וְנִתְגַּלָּה הָאֱמֶת בְּעוֹלָם, וְהַכֹּל חוֹזְרִין לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, אֲפֹלוֹ אֱמוֹת הָעוֹלָם, לְעַבְדוֹ שְׂכָם אֶחָד: (לק"א סי' מ"ח)

ט.

עֲלִיָּדֵי תְּפִלָּה בְּכַח זֹכִין לְבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְכֵן עֲלִיָּדֵי מִצְוֹת סְכָה. כִּי סְכָה וְתְּפִלָּה בְּכַח וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵם בַּחֲנֵינָה אַחַת וְתִלּוּיִים זֶה בְּזֶה: (שם)

י.

לראות במפלתם של רשעים אי אפשר אלא עלידי בחינת ארץ ישראל:
(לקי"א סי' נ"ה אות א')

יא.

עלידי תפלה כתקונו (כמבאר בתפלה מן אות נ"א וכו' עד אות נ"ו)
מתנוצץ אור זכות אבות. ועלידי זה ממשיכין בחינת קדשת ארץ ישראל
גם עכשו בגלות, שהיא תחת יד הסטרא אחרא ואין יכלת בקדשתה
להתגלות, אף על פי כן יכולין לגלות ולהמשיך קדשתה אפלו בגלות המר
הזה עלידי התנוצצות אור זכות אבות. ועלידי שנתגלה קדשת ארץ
ישראל, עלידי זה זוכין לראות במפלתן של רשעים, ולא די שהאדם נצול
מהרשע, אף גם רואה בהרשע מה שהרשע רצה לראות בו. וכל זה נעשה
עלידי למוד זכות שמלמדו על הרשע. גם עלידי זה הצדיקים שהם עושי
טוב זוכין לפני ה' (שם אות ב' ג' ח' ט')

יב.

מצות חלה היא בחינת ירשת ארץ ישראל. כי עלידי חלה זוכין להמשיך
אור זכות אבות, שעלידי זה זוכין לגלות קדשת ארץ ישראל ולכל הנ"ל:
(שם אות ח')

יג.

מי שפונתו לשמים באמת, שנוסע לארץ ישראל כדי לשוב עלידי זה
להשם יתברך, בודאי תועיל לו ארץ ישראל מאד. כי עלידי זה שנקנס
לארץ ישראל, על ידי זה לבד נאכל אצלה ונתהפך למהותה הקדוש. ועל
כן אפלו המהלך ד' אמות בארץ ישראל וכו'. אבל אם אין רצונו כלל
בשביל עבודת ה', לכלות הרע שלו, לא יועיל לו ישיבת ארץ ישראל, כי

היא מקיאה אותו בבחינת "כַּאֲשֶׁר קָאָה" וכו': (לק"א סי' קכ"ט)

יד.

עלידי קדשת ארץ ישראל זוכין לאמונה. ועלידי זה זוכין לאריכת אפים, דהינו לשבר הפעס והעצבות והעצלות והכבדות, רק יזדרז עצמו מאד בעבודת ה', ולא יוכל לבלבלו שום מונע ומעכב, כי מאריך אפו לסבל הכל (ועין אמונה אות ל"ד): (לק"א סי' קנ"ה)

טו.

וצריך לבקש מהשם יתברך שיהיה לו פסופים וגעגועים לארץ ישראל עד שיזכה לבוא לשם, וגם שיהיה געגועים לכל הצדיקים לארץ ישראל, והיא סגולה לבטל הפעס והעצבות וכנ"ל: (שם)

טז.

מה שהשם יתברך משלים לאדם מדה כנגד מדה הוא חסד גדול, כדי שיבין על ידי זה לפשפש במעשיו. ועקר ענין זה הוא בארץ ישראל: (לק"א סי' קפ"ז)

יז.

ארץ ישראל היא פלליות הקדשה שבכל הקדשות. ושם זוכין לצאת מטבעיות, ולידע ולהאמין שהכל בהשגחה לבד, שזה פלליות הקדשה. ועלידי זה יכולין להדמות אליו יתברך, ולהבדיל בין האור והחשך. ואז

יכולין לספר ספורי מעשיות של צדיקי אמת, כי יודעין להבחין בין מעשיות של צדיקי אמת להפך. ואז זוכין לטהר המחשבה עלידי ספורי מעשיות של צדיקים ולהמתיק הדינים, ועלידי זה נצולין מפל הצרות: (לק"א סי' רל"ד)

יח.

עקר המח והחכמה הוא רק בארץ ישראל, ואפלו ישראל שבחוץ לארץ הם מקבלים ויונקים כל מחם וחכמתם מארץ ישראל. וכל אחד מישאל יש לו חלק בארץ ישראל, וכפי חלקו בארץ ישראל כן יונק ומקבל חכמתו מארץ ישראל. אבל כשפוגמין בכבוד השם יתברך ח"ו, עלידי זה נופלין ממחין של ארץ ישראל למחין של חוץ לארץ, ועלידי זה נעשה מחלקת ומריבות. כי מחין של חוץ לארץ הם בחינת מחלקת: (לק"א סי' ע"א)

יט.

מחין של ארץ ישראל הם בחינת נעם, בחינת נעימות התורה, בחינת שלום. ועלידי צדקה, בפרט צדקה לארץ ישראל, עלידי זה נעשה כלי לקבל השפעת הנעם הזה, ואז יכולים לתקן גם המחין של חוץ לארץ הנ"ל. אבל כשח"ו, המחין של חוץ לארץ פגומים הרבה עלידי שפגמו הרבה בכבודו יתברך, אזי אין יכולין להתתקן, אדרבא, אלו המחין של חוץ לארץ הם פגומים גם המחין של ארץ ישראל שהם בחינת שלום, ואזי נעשה מחלקת בארץ ישראל גם כן. וזהו ענין המחלקת שיש עכשו בארץ ישראל ובחוץ לארץ: (שם)

כ.

קברי צדיקים אמתיים הוא קדוש בקדשת ארץ ישראל ממש, כמו שכתוב: "צדיקים יירשו ארץ". וארץ ישראל הוא תקון גדול לפגם הברית. עלכן צריכין להשתדל לבוא על קברם, כי מקום קברם הוא

קדוש פניל, והוא תקון גדול לפגם הברית: (לק"ת סי ק"ט)

אות ב' ברית פגמו ותקונו

א.

עלידי שמירת הברית זוכין לתפלה: (לק"א סי ב' אות ב')

ב.

עקרא דיצרא בישא הוא על עריין, והוא עקרא דמסאבותא. על כן צריכין לידע, שעקר הנסיון של כל אדם בזה העולם הוא בתאוה זאת. אשרי הזוכה לנצח המלחמה: (שם אות ו')

ג.

מי שידע בעצמו שפגם בטפי מחו, צריך לחוס על עצמו שלא יכנס בלבו כלל המחלקת והמריבה שבין הצדיקים, רק יאמין בכלם. כי כל הקשיות והעקמימיות שנופלים בדעתו על הצדיקים מחמת המחלקת שביניהם, הכל הוא מחמת שפגם בטפי מחו. כי אם לא היה פוגם מחו לא היה קשה לו עליהם כלל, והמחלקת בא רק בשבילו (ועין בפנים). ולקמן באות צדיק אות ח'): (לק"א סי ה' אות ד')

ד.

עצות הצדיקי אמת ותלמידיהם הם בחינת תקון הברית. ולהפך, עצת החולקים והמונעים הדוברים חלקלקות, להסית ולהדיח מנקדת האמת, הם בחינת פגם הברית. כי העצות שמקבלין מאדם הם בחינת טפי השכל. עליכן מי שפגם בבריתו צריך לשמר עצמו מאד מאד מהעצות ההפוכות של החולקים על האמת, כדי שלא יאבד עולמו כרגע ח"ו: (לק"א סי' ז' אות ג')

ה.

עקר הנאוף תלוי בעינים, ומצות ציצית שמירה לזה. ועלידי זה נצולין מעצות רעות הנ"ל, וזוכין לקבל עצות אמתיות של הצדיקי אמת. עליכן צריכין לזהר מאד במצות ציצית, ולכון בשעת עטיפת הציצית הקדושים וברכתו, שיזכה עלידי זה לשמירת הברית ולעצות טובות ואמתיות. ועל ידי זה יזכה לאמונה ולארץ ישראל ולקרוב הגאולה, ויזכה לתפלה ולעשות נסים ומופתים בעולם ויזכה לפרנסה. כי עקר הפרנסה תלויה בתקון הברית. ועלידי זה יזכה להבין בכל מקום שילמד, ויתגלו לו כל החכמות כשלהן ערוך: (שם אות א' ד' ה')

ו.

גאות ונאוף תלויים זה בזה. וכששומר הברית ונצול מגאות, זוכה לאור המאיר לו לתשובה: (לק"א סי' י"א אות ג')

ז.

עקר מרירת טרדת הפרנסה ויגיעתו הוא עלידי פגם הברית. כי מי ששומר

אֶת בְּרִיתוֹ, אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה מְלָאכּוֹת וּמַשָּׂא וּמַתָּן, הֵם בְּבַחֲיַנְתּוֹ
מְלָאכּוֹת הַמְּשֻׁכָּן, וְהֵם בְּבַחֲיַנְתּוֹ לִ"ט אֲוֵרוֹת. אֲבָל הַפּוֹגֵם בְּבְרִית, עֲנִיּוֹת רוֹדֵף
אֲחֵרָיו, וּמְמַשִּׁיף עַל עַצְמוֹ עַל הַפְּרָנְסָה בִּיגִיעָה וּבְמַרְירוֹת גְּדוֹל, בְּבַחֲיַנְתּוֹ
לִ"ט מְלָקוֹת רַחֲמָנָא לְצַלּוּ: (שם אות ד')

ת.

שְׁמִירַת הַבְּרִית יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי בְּחִינּוֹת. יֵשׁ מִי שֶׁזּוֹוֹגוּ בְּיָמֵי הַחֹל, וְגַם זֶה נִקְרָא
שְׁמִירַת הַבְּרִית, מֵאַחַר שֶׁזּוֹוֹגוּ בְּהִתְרַעַף עַל פִּי הַתּוֹרָה, וּבְלִבְדָּ שֶׁיִּשְׁמַר עַצְמוֹ
מֵעֲבֻרוֹת רַחֲמָנָא לְצַלּוּ. וְזֶה בְּחִינַת יְחֻדָּא תַּתְּאָה, וְעַל־יְדֵי זֶה זּוֹכִין לְהַשִּׁיג
הַלְכָה שְׁבִתוֹרָה, בְּחִינַת רְזִין. אֲבָל יֵשׁ מִי שֶׁזּוֹוֹגוּ רַק מִשְׁבֶּת לְשִׁבְתָּ, וְהוּא
בְּחִינַת יְחֻדָּא עֲלָאָה, וְעַל יְדֵי זֶה מְשִׁיגִין גַּם בְּחִינַת קְבֻלָּה וְרְזִין דְּרְזִין. אֲבָל
גַּם מִי שֶׁזּוֹוֹגוּ רַק מִשְׁבֶּת לְשִׁבְתָּ, גַּם הוּא צָרִיף שְׁמִירָה גְּדוֹלָה, שֶׁיְהִיָּה זּוֹוֹגוּ
בְּקִדְשָׁה וְיְהִיָּה נִכְלָל בְּכָלֵל שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית. מִכָּל שְׁכֵן הַקְּטָנִים שֶׁזּוֹוֹגִים גַּם
בְּיָמֵי הַחֹל, שֶׁבּוֹדָאֵי צָרִיכִין שְׁמִירָה יְתֵרָה בְּיִתְרָה שֶׁלֹּא יִפְגְּמוּ בְּבְרִיתָם חִ"ו,
וְעַל כָּל פְּנִיָּם לֹא יַעֲבֹרוּ עַל הַתּוֹרָה חִ"ו. וְעַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּכָל בְּחִינּוֹת
אֱלוֹ, עַל־יְדֵי זֶה כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשִׁלְמוֹת, וְזּוֹכִין לְכָל בְּחִינּוֹת הַנִּי"ל, עַד
שֶׁזּוֹכִין לְבוֹא לְתַבּוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעִמְקָא: (שם אות ה' ו' ז')

ט.

לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּמוֹסָר וְיִרְאַת שָׁמַיִם וּלְעוֹרְרוֹ לְתַשׁוּבָה, הוּא תְּקוּן קָרִי:
(לק"א סי' י"ד אות י"ג)

י.

תַּאֲוֹת נְאוּף הוּא רַע הַכּוֹלֵל, שֶׁכָּל הַרְעוֹת שֶׁל כָּל הַשְּׁבָעִים אֲמוֹת כְּלוּלִין בּוֹ.
כִּי כָּל אִמָּה וְלָשׁוֹן יֵשׁ לָהֶם אֲחִיזָה בְּרַע מִיַּחַד, דְּהֵינּוּ אִיזָה מִדָּה רַעָה אוֹ
תַּאֲוָה רַעָה שֶׁהוּא מִיַּחַד לְאוֹתָהּ אִמָּה, וְהֵם מְשַׁקְעִים בְּאוֹתָהּ הַתַּאֲוָה וְשֵׁם
אֲחִיזָתָם. אֲבָל תַּאֲוֹת נְאוּף הוּא רַע הַכּוֹלֵל, שֶׁבְּאוֹתָהּ הַתַּאֲוָה נִתְקַבֵּץ

וּנְתַאֲסֹף כָּל רָע וְרָע שֶׁל כָּל אִמָּה וְאִמָּה, שֶׁהֵם הָרַע שֶׁל כָּל הַתְּאֵוֹת. וְכָל אֱלוֹ הָרַעוֹת נִבְעָרִים יַחַד וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם מְדוּרָה, וְזֶהוּ תִבְעֵרַת הַמְדוּרָה שְׂבוּעַר בְּאֲדָם לְתֵאוֹת נְאוּף. אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַבְּדִילָנוּ מִן הָאֲמוֹת וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל הַלְשׁוֹנוֹת, וְצָרִיכִים אֲנַחְנוּ לְהִיּוֹת פְּרוֹשִׁים מִכָּל רַעוּתֵיהֶם, דְּהֵינּוּ מִכָּל הַתְּאֵוֹת שְׂאִינָם שְׂיָכִים לָנוּ כָּלֵל, וּבִפְרָט מִתְּאֵוֹת נְאוּף שֶׁהוּא הָרַע הַכּוֹלֵל שֶׁל כָּל הָאֲמוֹת כְּנִ"ל. כִּי זֶה עֵקֶר הַהֶבְדֵּל וְהַפְּרָשׁ שֶׁישׁ בֵּינֵינוּ לְבֵין הָעִבּוּרִים, מָה שְׂאֵנוּ פּוֹרְשִׁים עֲצָמָנוּ מִנְאוּף. כִּי זֶה עֵקֶר קִדְשֵׁת יִשְׂרָאֵל. כִּי יֵשׁ כַּח בְּאֲדָם לְהַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִתְּאֵוָה זֹאת וּלְשַׁבְּרָהּ. וְזֶה עֵקֶר קִדְשֵׁתָנוּ כְּנִ"ל: (לק"א סי"י י"ט ג')

יא.

עֵקֶר הַכְּנַעַת וּשְׁבִירַת כָּל הַתְּאֵוֹת, בִּפְרָט תְּאֵוֹת נְאוּף, שֶׁזֶה הָעֵקֶר שְׂצָרִיכִין לְשַׁבֵּר, הָעֵקֶר הוּא עַל־יְדֵי שְׁלֵמוֹת לְשׁוֹן הַקִּדְשׁ. דְּהֵינּוּ עַל־יְדֵי רַבּוּי דְּבוּרִים קְדוּשִׁים, שֶׁהֵם תּוֹרָה וְתַפְּלָה וְשִׁיחָה בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ. וְאַף עַל פִּי שְׂמֻשִׁיחַ וּמְדַבֵּר בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ בְּלְשׁוֹן אֲשַׁכְנֵנוּ שְׂמַדְבָּרִים בּוֹ בְּמַדִּינַתָּנוּ, הוּא גַם כֵּן בְּכָלֵל לְשׁוֹן הַקִּדְשׁ. כִּי אֲדַרְבָּא כְּשֶׁמְדַבֵּר בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ צָרִיךְ דּוֹקָא לְדַבֵּר בְּלְשׁוֹן שְׂמַדְבָּרִים בּוֹ [כְּמַבְאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (הַתְּבוּדָדוֹת אוֹת י"ג)]. רַק הָעֵקֶר שְׂיִשְׁמַר אֶת הַלְשׁוֹן לְקִדְשׁ אוֹתוֹ בְּדְבוּרִים קְדוּשִׁים, שֶׁזֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוֹת לְשׁוֹן הַקִּדְשׁ. וְלִשְׁמַר הַלְשׁוֹן שְׁלֵא לְדַבֵּר דְּבוּרִים רְעִים, שֶׁהֵם פּוֹגְמִים אֶת הַלְשׁוֹן קִדְשׁ. וְעַל־יְדֵי קִדְשֵׁת הַדְּבוּר כְּנִ"ל מְכַנְיַעִין רָע הַכּוֹלֵל כְּנִ"ל: (שם)

יב.

תִּקּוּן הַבְּרִית וּשְׁלֵמוֹת לְשׁוֹן הַקִּדְשׁ הֵם תְּלוּיִים זֶה בְּזֶה. כְּפִי מָה שְׂמַרְבִּין לְדַבֵּר דְּבוּרִים קְדוּשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקִּדְשׁ, כְּמוֹ כֵּן זּוֹכִין לְתִקּוּן הַבְּרִית. וְכְפִי תִקּוּן הַבְּרִית, כֵּן זּוֹכִין לְשְׁלֵמוֹת לְשׁוֹן הַקִּדְשׁ. וְכֵן לְהַפְּדָה לְעֵינָן הַפְּגָם ח"ו: (שם)

יג.

תאנות נאוף שהוא רע הכולל, הוא בחינת נחש שפּתּה לחנה והטיל בה זְהָמָא, שהוא רוח סערה רוח שטות אשת כסילות. והוא הולך ומפּתּה את הרוח הקדש, שהוא לשון הקדש שהוא בחינת שמירת הברית, ומטיל בו זְהָמָא. וזה בחינת: "לפתח חטאת רובץ", שחטאת הזוה שהוא הנחש, רובץ לינק ממנו על ידי פגם הברית. כי עקר היצר הרע להחטיא את האדם הוא בתאוה הזאת: (שם)

יד.

צריך לדבר הרבה דבורים קדושים, שהם בחינת שלמות לשון הקדש, עד שיקרר חמימותו בלשון הקדש, בבחינת: "חם לבי בקרבי וגו' דברתי בלשוני", שיקרר חמימותו בדבור של לשון הקדש. ועל ידי זה יהיה נצול ממקרה לילה, שלא יקרר אותו הרוח סערה במקרה לילה ח"ו: (שם אות ה')

טו.

כל החרפות ובושות הבאים על האדם הם על ידי פגם הברית. ולהפך, על ידי תקון הברית זוכין לכבוד: (שם אות ג')

טז.

על ידי שלמות לשון הקדש, שהוא בחינת תקון הברית, יכולין לפשר חלמין כמו יוסף: (שם אות ד')

יז.

עקר שְלִמּוֹת לְשׁוֹן הַקִּדָּשׁ, שֶׁהוּא עֵקֶר תִּקְוֹן הַבְּרִית, שֶׁכּוֹלֵל תִּקְוֹן כָּל הַתְּאֻוֹת וְהַמְדוֹת, אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם מִפִּי הַצְּדִיקִי אָמַת. וּבְשִׁבִיל זֶה צָרִיכִין לְנַסֵּעַ לְהַצְדִּיק לְשִׁמְעַ מִפִּי דִּיקָא, וְאִין דִּי בְּסַפְרֵי מוֹסֵר אוֹ לְשִׁמְעַ מִפִּי אַחַר שֶׁשָּׁמַע מִמֶּנּוּ. כִּי עֵקֶר שְלִמּוֹת הַדְּבֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְלִמּוֹת לְשׁוֹן הַקִּדָּשׁ, שֶׁהוּא עֵקֶר הַתִּקְוֹן, אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם מִפִּי הַקִּדּוֹשׁ בְּעֲצֻמוֹ דִּיקָא, כִּי שֵׁם מְקוֹר הַיְרָאָה שֶׁהוּא עֵקֶר שְלִמּוֹת לְשׁוֹן הַקִּדָּשׁ, שֶׁהוּא תִקְוֹן הַבְּרִית, שֶׁכּוֹלֵל מְכַל הַתִּקְוֹנִים: (שם אֹת ט')

יח.

עַל פְּגָם הַבְּרִית חָרַב בָּא, בְּבַחֲיַנַּת חָרַב לְקַמַּת נֶקֶם בְּרִית: (לק"א ס"י כ"י אֹת)

יט.

צָעָקָה בְּקוֹל הוּא תִקְוֹן הַבְּרִית, וְזוֹכָה לְהַתְגַּלּוֹת הַדְּעַת. כִּי מִתְחַלֵּה, כְּשֶׁהָיָה הַבְּרִית פְּגוּם, הָיָה הַדְּעַת פְּגוּם: (שם)

כ.

בְּשִׁבִיל זֶה אוֹמְרִים אֶת הַהֲגָדָה בְּקוֹל רֶם, כִּי הַהֲגָדָה הִיא תִקְוֹן הַבְּרִית. וְעַל־יְדֵי זֶה הָיְתָה הַגָּאֵלָה. כִּי גְלוֹת מְצַרִּים עַל פְּגָם הַבְּרִית כְּמוֹבָא. גַּם הֵיִן שֶׁל דִּי כּוֹסוֹת הוּא תִקְוֹן הַדְּעַת, שֶׁהוּא תִקְוֹן הַבְּרִית: (שם)

כא.

עלידי תקון ברית קדש נצול מפנים דסטרא אחרא, שהוא תאות ממון, שהוא עבודה זרה, שהיא עצבות מרה שחורה, חשך, אנפין חשוכין, מיתה. ונתקשר באלקות, וזוכה לשבע שמחות את פני ה', כי זרח ומאיר עליו אור פני מלך חיים: (לק"א סי' כ"ג אות ב')

כב.

גם עלידי תקון הברית זוכה להסתכל על השרש של כל ההשפעות והממון, ששם בשרשה השפע פלו אור צח ומצחצח, שעלידי זה נתבטל ממילא תאות ממון: (שם ה')

כג.

עלידי תקון הברית זוכה להארת פנים, להדרת פנים. דהינו שיזדבב חכמתו בהתורה, וידע לבארה ולדורשה יפה בייג מדות שהתורה נדרשת בהם, שזהו בחינת הדרת פנים. ועלידי זה זוכה שיזדבב קול רנתו, עד שעלידי השמעת קול רנתו לבד בלא דבור, הקדוש ברוך הוא מושיעו בעת צרתו. ועלידי זה זוכה לשלום, ויכול להמשיך את כל העולם לעבודתו יתברך: (לק"א סי' כז אות א' ב' ג' ד' ה' ו')

כד.

לפי הלא תעשה שעוברים ח"ו, כן מעוררים בחינת דם נדה להשכינה, וגורמין אפרשותא בין קדשא בריך הוא ושכינתיה. ולתקן כל העברות בפרטיות, הם רבים מאד וכבד על האדם, ואי אפשר לתקן אותם, כי יש דקדוקים ופרטים רבים בכל לאו ולא. עלכן צריך לתקן תקון הכללי, והוא תקון הברית, ועל ידי זה נתתקנין ממילא כל הלאוין שעבר. ואפלו למקומות הצרים והדקים שאי אפשר לבוא לשם שום תקון, עלידי תקון

הַכֶּלֶלִי הוּא זֹרֵק תְּקוּנִים גַּם לְשֵׁם: (לְק"א ס"י כ"ט אוֹת ג' ד')

כה.

עֲלִידֵי תְּקוּן הַכֶּלֶלִי שֶׁהוּא תְּקוּן הַבְּרִית, נִתְּרוּמָם הַמַּחִין. כִּי עֵקֶר תְּקוּן הַדַּעַת הוּא כְּפִי תְּקוּן הַבְּרִית. וְעֵקֶר הַתְּקַרְבוֹת יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם שְׁבַשְׁמִים הוּא עֲלִידֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית: (שם אוֹת ד')

כו.

עֲלִידֵי תְּקוּן הַכֶּלֶלִי יֵשׁ לוֹ פְּרָנְסָה בְּלִי טַרַח, בְּבַחֲיַנַת מֶן: (שם ה')

כז.

כָּל זְמַן שֶׁלֹּא תְּקוּן הַכֶּלֶלִי, אֲזִי הַדְּבוּר אָסוּר, וְאִי אֶפְשָׁר אֲזִי לְדַבֵּר וּלְגַלוֹת תּוֹרָה. וּמִי שֶׁהוּא מְדַבֵּר אֲזִי, הוּא עוֹבֵר עַל "לֹא תִלְדָּךְ רֶכִיל בְּעַמֶּךָ", וְהוּא "הוֹלֵךְ רֶכִיל מְגַלֶּה סוּד". אֲבָל עֲלִידֵי תְּקוּן הַכֶּלֶלִי הַדְּבוּר מְתַר, וַיְכוּלִין לְפַתַח פֶּה בְּדְבוּרִים הַמְּאִירִים בַּתּוֹרָה: (שם אוֹת ו')

כח.

עֲלִידֵי פְּגָם הַבְּרִית בָּא חֲלִי נוֹפֵל רַחֲמָנָא לְצַלּוּ. וְעֲלִידֵי תְּקוּן הַבְּרִית נִתְּרַפָּא מִחוּלְאֵת הַנְּפִילָה: (שם אוֹת ז')

כ.ט.

כְּשֶׁאִין תִּקְוֹן הַכֶּלְלִי צָרִיךְ לְהִרְחִיק מִשְׁתֵּית הַיִּינוֹ, כִּי עַל־יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִין בּוֹ הַדְּמִים שְׂמֵהֶם בָּאִים כָּל הָעֵבְרוֹת ח"ו. גַּם מִזִּיק לְפִרְנֶסָה וְנַעֲשֶׂה רָשׁ. אֲבָל מִי שְׂזוֹכָה לְתִקְוֹן הַכֶּלְלִי, אֲזִי אֲדַרְבָּא, מְרִים אֶת הַמִּחִין עַל־יְדֵי שְׁתֵּיתוֹ, וּמִתְקוֹן תִּקְוֹן הַכֶּלְלִי בְּיוֹתֵר: (שם אות ח')

ל.

עֶקֶר קִיּוּם הָאֱמוּנָה הוּא רַק עַל־יְדֵי שְׂמִירַת הַבְּרִית: (לק"א סי' ל"א אות ג')

ל.א.

כָּל הַנְּהֻגַת הַגְּלִגְלִים וְכָל הַנְּהֻגַת הָעוֹלָם, וְכָל הַבְּרָכוֹת וְהַשְּׁפָעוֹת, הַכֹּל תְּלוּי בְּשְׂמִירַת הַבְּרִית: (שם אות ב' ג')

ל.ב.

כָּל הַיִּסּוּרִים שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם בְּדַרְכָּיִם, כָּלָם בְּשִׁבִיל פְּגַם הַבְּרִית. וְעַל־יְדֵי שְׂמִירַת הַבְּרִית לֹא יִהְיֶה לוֹ צָעַר בְּדַרְדָּר: (שם ד')

לד.

יש שְׁנֵי בְּחִינֹת בְּרִית: בְּחִינָה אַחַת הִיא שְׁמִירַת בְּרִית קִדְּשׁ, וְהִיא בְּחִינָה עֲלִיּוֹנָה. וּבְחִינָה ב' הוּא שְׁמִירַת אֲסוּר וְהִתֵּר. עַל־כֵּן צָרִיךְ שְׁיִלְמַד דִּינֵי אֲסוּר וְהִתֵּר כְּדֵי שְׁיִזְכֶּה גַם לְבְּחִינָה ב'. וְכִשְׁזֹכֶה לְשְׁמִירַת הַבְּרִית בְּב' בְּחִינֹת אֱלוֹ, אֲזִי הוּא דוֹמָה לְמֵלֶאךָ ה' צְבָאוֹת, וְזֹכֶה לְאַמוּנָה שְׁלֵמָה וּמְמֹשֵׁיךְ כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַשְּׁפָעוֹת כַּנ"ל. וְזֹכֶה לְאַהֲבָה וְהַשְׁתַּוְּקָקוֹת וְכִסּוּפִין טוֹבִים לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, שְׁעַל־יְדֵי זֶה הוּא מְצִיר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב. וְאֲזִי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּעֶצְמוֹן מְבַקְּשִׁין מִמֶּנּוּ שְׁיִדְבְּרִים בְּפִיו כְּדֵי שְׁיִצְיָרֵם לְטוֹבָה. וְעַל־יְדֵי זֶה זֹכֶה שְׁיִהְיֶה כָּל אֲכִילוֹתָיו וְסַעוּדוֹתָיו בְּבְּחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים. וְאֲזִי שְׁלַחְנוּ מִכֶּפֶר כַּמְזַבַּח, וְאֲזִי כָּל הַכּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת וְכָל הָעֲכוּ"ם כְּלָם הֵם טוֹרְחִים בְּשִׁבִיל פְּרֻנְסָתוֹ: (שם אות ה' ו' ט')

לה.

עֵקֶר הַנְּסִיּוֹן וְהַצְּרוּף שְׁמִנְסִין לְאָדָם אֵין מְנַסִּין אוֹתוֹ אֶלָּא בְּנֵאוּף, שֶׁהוּא כְּלוּלָה מֵהַתְּאַוּוֹת שֶׁל כָּל הַשְּׁבָעִים אֲמוֹת. וְכִשְׁהָאָדָם בָּא בְּגִלוּת הִזָּה בְּנְסִיּוֹן הִזָּה, כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, אֲזִי הוּא צָרִיךְ לְצַעֵק קוֹלוֹת הַרְּבִיחָה לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, כְּמוֹ הַיּוֹלֵדֵת מִמֶּשׁ, שְׁצוֹעֵקֶת מִחֲמַת מְרִירַת כָּאֵב חֲבִלֵי יְלָדָה, כְּמָה וְכְמָה קוֹלוֹת שֶׁהֵם כְּלוּלִים בְּעִי קָלִין לְפָחוֹת. כֵּן הוּא צָרִיךְ לְצַעֵק קוֹלוֹת הַרְּבִיחָה לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, עַד שְׁיִרְחַם עָלָיו הֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, וְיִזְכֶּה לְהַתְּגַבֵּר וּלְשַׁבֵּר הַתְּאַוָּה הַזֹּאת, וְאֲזִי יִזְכֶּה לְהוֹלִיד הַמַּחִין, וְאֲזִי נִפְתַּחִין לוֹ סוּדוֹת הַתּוֹרָה דְּמִטְמָרִין מְגַלֵּין לִיהָ. וְכָל אֶחָד כְּפִי מֵה שְׁעוֹמֵד בְּנְסִיּוֹן זֶה, וּמִשְׁבֵּר תְּאַוָּה זֹאת, כֵּן זֹכֶה לְהַתְּגַלוֹת גְּדוֹל בְּתוֹרָה וְעֵבוּדָה וְזֹכֶה לְעִי פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה: (לק"א סי' ל"ו אות א' ב')

לו.

תקונו של הרהורי זנות שפא לאדם, שיאמר "שמע" ויברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". ואז כולל נשמתו בשנים עשר שבטי יה, ומפריש את נשמתו מנשמת ערב רב הבאים מאשה זונה, שהיא שפחה בישא, שמשם באה התאנה הזאת שכוללת כל המדות רעות: (שם אות ג')

לז.

וכל זה כשיש לו לאדם הרהור באקראי בעלמא, אזי די לו באמירת שני פסוקים הנ"ל. אבל אם הוא ח"ו, רגיל בהרהור של התאנה הרעה הכלליות הנ"ל ואינו יכול להפריד ממנה, אזי צריך גם כן להוריד דמעות בשעת קבלת מלכות שמים. דהינו שיעורר את עצמו, עד שיבכה ויוריד דמעות בשעה שיאמר "שמע" ויברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד": (שם אות ד')

לח.

כשמתקן אות ברית קדש, אזי המחין שלו בשלמות, ויוכל להבין דבורו של הצדיק. כפי התקונו של כל אחד כך הוא השגתו. דזה הוא כלל גדול, שאי אפשר לשום אדם להשיג ולתפס בדבורו של הצדיק אם לא שתקן תחלה אות ברית קדש כראוי. אבל עלידי פגם הברית נפגם דעתו ומחו, עד שאינו תופס ומשיג כלל דברי הצדיק, ויוכל להכשל בהם אם ילך אחר עקמימיות שבלבו, ואחרי הקשיות של שטות שנופלים בדעתו עליו: (שם אות ה')

לט.

עלידי תאות נאוף יכול לבוא לשגעון, להיות משגע מפוש. ועלכן כתבו חכמי הרופאים שהסרוס הוא רפואה למשגע: (שם אות ו')

מ.ס.

מי שמשבר תאונה זאת של נאוף, אָזי בקל יוכל לשבר כל התאונות. ועל־כן הוא תקון הכללי. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד, לְפִי רְחוּקוֹ מֵהַתְּאֵנָה הַזֹּאת, כֵּן הוּא קָרוֹב לְהַתְּגַלּוֹת הַתּוֹרָה. וְכֵן לְהַפֵּד ח"ו. עַל־כֵּן, קִדְּם שְׂיִזְכָּה הָאָדָם לְהַתְּגַלּוֹת הַתּוֹרָה, הוּא צָרִיךְ לְבֹא בְּנִסְיוֹן בְּצָרוּף בְּתוֹךְ הַתְּאֵנָה הַנִּי"ל, שֶׁהוּא עֶקֶר הַנִּסְיוֹן וְהַצָּרוּף כְּנִי"ל. וְכִשְׂעֵמֵד בְּנִסְיוֹן וַיִּשְׁבֵּר הַקְּלָפָה שֶׁקִּדְּמָה לְפָרִי, יִזְכָּה לְפָרִי, הֵינּוּ לְהַתְּגַלּוֹת הַתּוֹרָה וְכְנִי"ל: (שם אות א' ב')

מ.א.

כְּשִׂיחָיָה זְוִיגָד בְּקִדְּשָׁה וּתְשִׁבֵר נֶפֶשׁ הַמִּתְּאֵנָה שְׁלָדָה, הֵינּוּ נֶפֶשׁ הַבְּהֵמִיּוֹת, וַיְהִיָּה נִדְּמָה לָדָה כְּאֵלוֹ כְּפֶאֶדָה שֵׁד, עַל־יְדֵי זֶה יְהִיָּה לָדָה בְּגִי קִימָא. כִּי מִיִּתַת הַבְּנִים ח"ו, הוּא מְחַמֵּת נֶפֶשׁ הַבְּהֵמִיּוֹת: (לק"א סי' ל"ט)

מ.ב.

גַּם צָרִיךְ שְׂיִחָיָה זְוִיגָד בְּלִיל שַׁבָּת, כְּדִי שְׂיִחָיָה לָדָה בְּנִים חַיִּים וְקִימָים: (שם)

מ.ג.

צָרִיךְ לְזַהֵר מִלְשִׁמְעַ דְּבוּרִים שֶׁל רָשָׁע שֶׁהוּא בַר דְּעַת, כִּי דְבוּרָיו מוֹלִידִים נְאוּף בְּהַשׁוּמֵעַ. כִּי דְבוּרָיו הֵם דְּבוּרִים אֲרִסְיִים שֶׁל נְאוּף וְנִכְנָסִים בְּגוּף הַשׁוּמֵעַ: (לק"א סי' מ"ג)

מד.

הפוגם בברית הוא בבחינת מין מרירין, מין מסאבין, זרע טמא. ואזי אין יכול להתפלל בבחינת כל עצמותי תאמרנה וכו'. הינו שאינו יכול לטעם מתיקות בדבורי התפלה, ואז כלבא נחית לאכל קרבנו, הינו תפלתו. והוא בבחינת מרה, בבחינת חרב פיפיות, בבחינת גיהנם. אבל עלידי שמירת הברית, הוא בבחינת מין מתיקין, מין דדכון, זרע קדש, ואזי דבוריו מתוקים וטובים. וכשיוצאים מפיו ומשמיע לאזניו, אזי נכנסים מתיקות הדבורים לתוך עצמותיו, ואזי תפלתו בבחינת כל עצמותי תאמרנה, ואז אריה נחית לאכל קרבנו: (לק"א סי' נ')

מה.

ודע, שעזי פנים שיש בדור הן הן הכלבים, והן עומדים וחולקים על תפלת איש הישראלי, שעדין לא תקן בריתו בשלמות: (שם)

מו.

מי שפגם בבריתו, ישמר את עצמו מכלבים ומחרב: (שם)

מז.

עלידי שמכניעין קלפת עמלק שהוא פגם הברית, וזוכין לתקון הברית, עלידי זה זוכין לשפע כפולה, שהוא בבחינת לחם משנה בשבת, הינו משנה תורה. ועלידי זה זוכה לחדש חדושין דאורייתא בשבת על חד תרין, ושבת משפיע לשאר העולמות, ומשלח הארותיו לכל המדרגות, ומרפא רפואת הנפש ורפואות הגוף, ונתעורר העולם לתשובה מאהבה. ואז כל הכשרים שבדור נתרפאים ונעשים מכבדים בעיני הבריות. ועלידי זה מקבלין כל

אָחַד חֲדוּשֵׁי תוֹרָה שֶׁהַשְּׂפִיעַ הַצְּדִיק בְּיוֹם הַשְּׁבִת : (לק"א סי' נ"ח אות ד'
ה' ז' ח' ט')

מח.

עֲלִידֵי הַבֵּל הִלְפִי, דְּהִינוּ שְׂאִינוּ נִשְׁמַר מִיוֹפֵי הַנְּשִׁים, עֲלִידֵי זֶה בָּאִים לְחַן
שֶׁל שֶׁקֶר. כִּי יֵשׁ כַּמָּה מִיַּי חוֹן שֶׁל שֶׁקֶר שְׁעוֹשִׁין בְּנֵי אָדָם, בְּעַמִּידָה וּבְאֲכִילָה
וּבְדַבּוּרוֹ עִם אַנְשִׁים וְכוּ'. וְעַל כֵּן דָּבָר יֵשׁ חוֹן אַחֲרַי מִיַּחַד. וְכָל אֵלּוּ מִיַּי הַחוֹן
שֶׁל שֶׁקֶר בָּאִים עֲלִידֵי שֶׁלֹּא נִזְהָר מִיוֹפֵי הַנְּשִׁים : (לק"א סי' ס' אות ג')

מט.

עֲלִידֵי הַבֵּל הִלְפִי בָּאִים לְעֲנִיּוֹת : (שם)

נ.

עֲלִידֵי נְאוּף נִפְסָק הַנְּשִׁימָה, שֶׁהִיא הַנְּשִׁמָה, שֶׁהִיא עֵקֶר חַיּוֹת הָאָדָם. וְעַל־
יָדֵי זֶה נִתְּיבְשִׁין לַחֹת הַגּוּף, וְעַל־יָדֵי זֶה נִתְּקַלְקַל הַמַּלְחָה וְהַשֶּׁכֶל. כִּי עֵקֶר
הַשֶּׁכֶל עֲלִידֵי לַחֹת וּשְׂמָנִים שְׂבִיבוּת. וְעַל־כֵּן כָּל הַמְּשַׁגְּעִים נַעֲשִׂין עֲלִידֵי
נְאוּף כִּידוּעַ. וְכֵן שְׂאֵר בְּנֵי אָדָם, שְׂאִינָם מְשַׁגְּעִים מִמֶּשׁ, אֲבָל יֵשׁ לָהֶם חֲסָרוֹן
וּבְלָבוּל הַדַּעַת הַרְבֵּה, הַכֹּל בָּא עַל יָדֵי נְאוּף, שְׂמִיבֵשׁ לַחֹת וּשְׂמָנִים שְׂבִיבוּת,
שְׂעִלִידֵי זֶה נִתְּקַלְקַל הַשֶּׁכֶל כַּנִּי"ל : (שם)

נא.

עֲלִידֵי יִרְאָה, דְּהִינוּ מוֹרָא שְׂמִים וּמוֹרָא רַבָּד וּמוֹרָא אָב וְאִם, נְצוּלִין מִיוֹפֵי

הנָּשִׁים וּמַחֹן שֶׁל שֶׁקֶר, וְזוֹכִין לְעֲשִׂירוֹת (עֵין יִרְאָה): (שם אות ג' ד')

נב.

הַנוֹשֵׂא אִשָּׁה לְשֵׁם מָמוֹן, הוּא שׁוֹטֵה וְכֹסִיל, וּפּוֹגֵם וּמַאֲבִד דְּעֵתוֹ וְשִׁכְלוֹ. וְעַל־יְדֵי זֶה הוֹן לִיה בָּנִים שְׂאִינָם מְהַגְנִים: (לק"א סי' ס"ט)

נג.

מִתֵּן בְּסֵתֶר הוּא תִקּוּן לְמַקְרַה־לִּלְה רַחֲמָנָא לְצַלּוֹ: (לק"א סי' פ"ג)

נד.

עֵקֶר פְּגָם הַבְּרִית הוּא עַל־יְדֵי עֲצָבוֹת וּמְרָה שְׁחָרָה. וְכֵן לְהַפְּדוֹ, עֵקֶר שְׂמִירַת הַבְּרִית הוּא עַל־יְדֵי שְׂמֻחָה (עֵין שְׂמֻחָה): (לק"א סי' קס"ט)

נה.

תַּאֲוֹת מְשֻׁגָּל הוּא אַחַת מִגֵּי תַּאֲוֹת שֶׁהֵם מִפְּסִידִין וּפּוֹגְמִין הַיִּרְאָה שְׂבִילָב. וְעַל יְדֵי שְׂמֻקְבָּלִין חַג הַשְּׁבוּעוֹת פְּרָאוֹי, עַל־יְדֵי זֶה מִמְּשִׁיכִין דְּעַת לְתַקּוֹן תַּאֲוָה זֹאת. וְעַל יְדֵי זֶה זּוֹכִין לְיִרְאָה וּלְהַשְׁפָּעַת הַנְּבוּאָה וּלְתַפְּלָה וְכוּ' (עֵין יוֹם טוֹב וְיִרְאָה): (לק"ת סי' א' אות ד' ה' ח')

נו.

תאנות משגל הוא כפי החלב שינק בקטנותו. על־כן צריכין לשמר את התינוק מאד שיינק מאשה כשרה. כי כשהתינוק יונק מאשה חצופה, אזי מתגבר בו ח"ו תאנות נאוף. וכן להפך, כשיונק מאשה כשרה, אין לו חמימות תאנה זאת, כי אם מעט המכרח למצות התורה: (שם אות ד')

נז.

על־ידי הגאון של המנהיגים ומפרסמים של שקר, על־ידי זה מתגבר תאנות נאוף בעולם, ועל־ידי זה בא השחתת זרע ח"ו, שהוא בחינת החתים בשרו", שהוא חותם דסטרא אחרא. ואי אפשר להנצל מזה, כי אם על־ידי כח המגנים שבדור, שהם הצדיקים והכשרים שנקראים "מגני ארץ", שיש להם מלחמה גדולה בענן זה, והם מעליו מ"החתים בשרו" לבחינת חותם דקדשה, שהוא בחינת תפלין, שהם התנוצצות המחין. כי עקר תקון המלח הוא כפי שבירת תאנה זאת. הינו, כשמתגברין עליהם ההרהורים מאד מאד, והיו יכולים לבוא לידי מקרה ח"ו, שהוא בחינת החתים בשרו, הם מתגברים מאד לשבר ולגרש ההרהורים מהם, ולהמשיך על עצמם מחשבות קדושות. ועל־ידי זה מעליו מ"החתים בשרו" לבחינת תפלין, שהוא חותם דקדשה, שהוא התנוצצות המחין. ומאלו המגני ארץ צריך כל אחד לקבל כח להתגבר על ההרהורים ולהפך אותם למחין דקדשה כנ"ל. וזה צריך כל אחד לידע, שכל מה שמתגברין עליו ההרהורים ביותר, כשמתגבר כנגדם ובורח מהם ומשברם, הוא עושה בזה תקון גדול מאד, ומעלה הקדשה מהקלפה, וממשיכין בחינת קדשת התפלין, שהם התנוצצות המחין, לידע ולהודיע אלקותו ותברך בעולם. וכל מה שמתגברין עליו יותר ויותר, נעשה מזה בחינת תקון התפלין ביותר, כשמתגבר כנגד גדל התפשטותם לשברם. ורק בשביל זה נשלח עליו ההרהורים ורעיונים רעים וזרים כאלה, כדי שיתנהפך ויהיה נעשה מהם דיקא בחינת תקון התפלין כנ"ל: (לק"ת סי' ה' אות ו' ז')

נח.

על־ידי שמשברין הרהורי נאוף זוכין לתקון המחין כנ"ל. על ידי זה זוכים לחלום על־ידי מלאך, ואז הוא נקרא אדם. וכן להפך, כשאין המחין זכים

אז החלום עלידי שד ח"ו, ואזי הוא נדמה כבהמה: (שם אות ט')

נט.

גם יש להמאכלים חלק בחלום. עלינו לפעמים נפגם החלום, בבחינת חלום על ידי שד ח"ו, עלידי המאכלים שאוכלים, ויכולים לבוא עלידי זה לטמאת קרי ח"ו. והתקון לזה הוא שמחה, להתחזק להיות בשמחה תמיד: (שם אות י')

ס.

גם לפעמים עלידי רבנים ודיינים שאינם פשרים שמעוניתין את המשפט, על ידי זה בא טמאת המקרה ח"ו. והתקון לזה הוא קשור המרכבה, והוא מה שנתישד מקדמונים לומר קדם השנה "בשם ה' וכו' מימיני מיכאל" וכו', שהוא קשור המרכבה. והוא סגלה להנצל מטמאה הנ"ל, שבא על ידי עוות המשפט של הדיינים שאינם פשרים פנ"ל: (שם אות י"א י"ב)

סא.

המח והדעת של האדם הוא מגן בפני תאוות נאוף. כי יש ג' מחין באדם, וכל אחד ואחד הוא בחינת מחצה פרוסה בפני זאת התאוה. כי עקר התגברות התאוה הזאת הוא עלידי רוח שטות. עלינו צריך כל אדם לידע ולזכר זאת, שבכל פעם שרוצים להתגבר עליו הרהורים אלו ח"ו, יברח מיד מהרוח שטות אל הדעת, ויפרס מחצת המחין בפני זאת התאוה כמו מחיצה ממש, [כי הדעת האמתית מגן בפני זאת התאוה כמו מחצה ממש]. והבן זאת, כי אי אפשר לבאר זאת, רק כל אחד יבין מעצמו איך לברח ולהסיח דעתו מהרוח שטות הנ"ל, ולהמשיך עצמו אל הדעת, שהוא בחינת מחצה פרוסה בפניהם פנ"ל: (לק"ת סי' ח' אות ב')

סב.

על־ידי פעס ואכזריות נפגם הדעת, ועל־ידי זה בא תאנות נאוף ח"ו. ואזי התפלה בבחינת דין, ואזי הסטרא אחרא יונקים ממנה, ואזי צריכין בעל פח גדול שיתפלל תפלה בבחינת דין, ועל־ידי זה מתקן הכל (עגן בפנים [לקוטי תנינא סימן ח']): (שם אות ב' ג')

סג.

כל אחד ואחד מישראל כפי טהרתו וקדשותו, כן יש לו בחינת משיח. וצריך לשמר מאד שלא יתקלקל בחינת משיח שלו. ועקר הדבר הוא שמירה מנאוף. וצריך לשמר עצמו מאד אפלו מריח נאוף, כי הוא פוגם בחינת משיח שלו: (לק"ת סי' ל"ב)

סד.

רוחו של משיח נעשה רוח קנאה, והולך ומקנא בכל מקום שיש שם פגם נאוף ח"ו. ואפלו במקום שאין שם נאוף גמור, רק פגם בעלמא, הוא גם כן מקנא על זה. כי לגדל הקדשה והטהרה של בחינת משיח, אינו יכול לסבל אפלו פגם בעלמא של נאוף, והוא מקנא מאד על זה רחמנא לצלן: (שם)

סה.

כשהזוג, דהינו האיש והאשה, כשרים בלי שמץ פסול, וזווגם בכשרות ובקדשה גדולה, אזי נעשה על־ידי זווגם יחודא עלאה, וזווג שלהם יקר מאד מאד: (שם)

סו.

עלידי תקון הברית יכול להוציא דבורי התפלה כחצים מן הקשת, ואז התחלת צמיחת קרן משיח, ואז בא לקדשת שבת, ונעשה בן חורין, וזוהה לתכלית הידיעה. ואז פושט גופו המצרע שהוא ממשכא דחווא, ולובש בגדי שבת, הינו גוף קדוש מגן עדן, ואז נתרומם מזלו וזוהה לעשר, ונתחזק יצרו הטוב ונתבטל העצבות והליצנות. ועלידי זה הוא מקים את הנופלים לאהבות ויראות רעות, הוא מקים אותם לאהבות ויראות קדושות, ומעביר החשך מעיניהם, ואז עיניהם רואות נפלאות. ונחשב כאלו ברא את העולם. ועלידי זה מעלין כל הבקשות ותחנות אשר מתפללין, ומעוררין הגאולה התלויה בלב, לבטל שאור וחמץ של יצר לב האדם רע שמשאר לו מנעוריו. ואז יכול הלב להתלהב בלמוד התורה בשלהובין דרחימותא. ומים רבים, שהם אהבות ויראות חיצוניות, אי אפשר להם לכבות התלהבות הזאת. והשכינה, היא מכסה בכנפיה על דמהון של ישראל באהבה הזאת, שלא ישלטו עליהם זרע מרעים שהם מי המבול. וכל זה זוכין עלידי תקון הברית כנ"ל: (לק"ת סי' פ"ג)

סז.

עלידי פגם הברית קשה להאדם למצא את זוונו, ואפלו אם ימצא את זוונו תהיה לו כנגדו, ולא תהיה נוטה אחר רצונו. ועלידי פגמות אלול מתקנים פגם הברית. ועלידי זה יזכה למצא את זוונו, ותהיה נוטה אחר רצונו (ועין סוד פגמת אלול בסימן וא"ו (ח"א) בפנים): (לק"ת סי' פ"ז)

סת.

תקון גדול למקרה לילה ח"ו: לומר עשרה קפיטל תהלים באותו היום. ואלו הן: מכתם לדוד. ט"ז: לדוד משכיל. ל"ב: אשרי משכיל אל דל. מ"א: כאיל תערג. מ"ב: למנצח אל תשחת. נ"ט: למנצח על ידותון. ע"ז: תפלה למשה. צ': הודו להי קראו בשמו. ק"ה: על נהרות בבל. קל"ז: הללו אל בקדשו. ק"נ: ומי שזוהה לאמרם באותו היום, אין צריך לפחד

עוד כָּל מִפְגָּם הַנּוֹרָא שֶׁל הַמְקָרָה ח"ו, כִּי בּוֹדָאֵי נִתְתַקֵּן עַל־יְדֵי זֶה: (לק"ת
סי' צ"ב)

סט.

כְּשֶׁבָאִים עַל מַחְשְׁבֹתוֹ הַרְהוּרֵי זְנוּת, וְהוּא מְשַׁבֵּר תַּאֲוָתוֹ וּמְסִיחַ דַּעְתּוֹ
מֵהֶם, זֶהוּ עֶקֶר תְּשׁוּבָתוֹ וְתַקּוּנוֹ עַל פְּגַם הַבְּרִית שֶׁפָּגַם מִקֶּדֶם, כֹּל אֶחָד כִּפִּי
עֲנִינוּ. כִּי זֶהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבַת הַמְשָׁקֶל מִמֶּשׁ. וּבְזֶה הוּא מוֹצִיא נִיצוּצֵי
הַקִּדְשָׁה שֶׁנִּפְלוּ עַל יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְתַקּוּן הַבְּרִית, וְעַל
יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהַזְדַּכֵּךְ הַחֲכֵמָה וְהַקּוֹל כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב לְעִיל אוֹת כ"ג. וְזוֹכֶה
לְשָׁלוֹם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוּלִין לְמַשֵּׁךְ כֹּל הָעוֹלָם לְעַבּוֹדָתוֹ וְתַבְרָךְ (ע"ן
מַחְשְׁבוֹת וְהַרְהוּרֵים אוֹת ב'): (לק"א סי' כ"ז אוֹת ח')

ע.

קְבָרֵי צְדִיקִים אֲמֵתִיִּים הֵם קְדוּשִׁים בְּקִדְשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִמֶּשׁ, וְאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל הוּא תַקּוּן גָּדוֹל לְפָגַם הַבְּרִית. עַל כֵּן צְרִיכִין לְהַשְׁתַּדֵּל לָבֵא עַל
קְבָרֵיהֶם, כִּי מִקוֹם קְבָרֵיהֶם הוּא קְדוּשׁ כְּמוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּנ"ל, וְהוּא תַקּוּן
גָּדוֹל לְפָגַם הַבְּרִית: (לק"ת סי' ק"ט)

עא.

עֲכָשׁוּ בְּנֵקֶל יוֹתֵר לְעַמֵּד בְּנִסְיוֹן. כִּי כְּבָר הָיוּ כְּמָה צְדִיקִים וּכְשָׁרִים שֶׁעָמְדוּ
בְּנִסְיוֹנוֹת גְּדוֹלִים וְרַבִּים בְּתַאֲוָה זֹאת, וְעַל יְדֵי זֶה שִׁבְרוּ כֹּל כֶּדֶּ הַקְּלָפָה שֶׁל
תַּאֲוָה זֹאת, עַד שֶׁעֲכָשׁוּ בְּקֶל יְכוּלִים לְעַמֵּד בְּנִסְיוֹן, אֲפֹלוּ אִישׁ פְּשׁוּט, אִם
יִרְצֶה לְחוּס עַל חַיָּו בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא לְנֶצַח: (שיחות הר"ן סי'
ק"יד)

בנים

א. תפלה בכתב הוא סגולה לבנים: (לקי"א סי' מ"ח)

ב. ספה הוא סגולה לבנים: (שם)

ג. ארץ-ישראל היא סגולה לבנים: (שם)

ד. עלידי שמשותדליו לקרב אנשים להשם יתברך ולצדיקיאמות, עלידיזה זוכין לבנים: (לקי"א סי' נ"ג)

ה.

כְּשִׁיחִיָּה זְוִיגָה בְּקִדְשָׁה וּתְשֻׁבָר נִפְשׁ הַמְתַּאֲוָה שְׁלָדָה, הִינּוּ נִפְשׁ הַבְּהִמְיוֹת,
וְיִחִיָּה נִדְמָה לָדָה כְּאֵלוֹ כְּפֶאֱדָה שֶׁד עַל־יַדֵּי זֶה יִהְיוּ לָדָה בְּנֵי קִימָא : (לק"א סי'
ל"ט)

ו.

גַּם צָרִיף שְׁיִחִיָּה עֶקֶר זְוִיגָה בְּלִיל־שִׁבְתָּה, כְּדֵי שְׁיִחִיָּה לָדָה בְּנֵים חַיִּים וְקִימָים :
(שם)

ז.

עַל־יַדֵּי רַעֲעִין לֹא יִזְכָּה לְהַנִּיחַ בְּוִזְכָּר : (לק"א סי' נ"ד אות ד')

ח.

עַל־יַדֵּי לְשׁוֹן הָרַע אֵין זִוְכָה לְהַנִּיחַ בְּוִזְכָּר : (שם)

ט.

סְגֻלָּה לְזֹרַע שֶׁל קִימָא, שְׁיִאמְרוּ שְׁנִיחָם הָאִישׁ וְאִשְׁתּוֹ קָדָם הַזְוִיג פְּרִשְׁתָּה
"וּבְרָאשֵׁי חֲדָשִׁיכֶם" (בְּמִדְבָּר כח). וְכֵן כְּשֶׁהִתְיַנּוֹק חוֹלָה ח"ו, יִאמְרוּ אַז גַּם
כֵּן הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה פְּרִשְׁתָּה "וּבְרָאשֵׁי חֲדָשִׁיכֶם" : (לק"א סי' קנ"א)

עלידי הלל והודאה להשם יתברך, וכן עלידי למוד הלכות, מכל שכן
פשוטין לחדש בהם, עלידי זה באה הולדה בנקל. וכן עלידי תמכי
אורייתא, שמחזיקין בממונם את התלמידי חכמים, עלידי זה ההולדה
בנקל: (לק"ת סי' ב' אות א' ב' ג')

סגלה למקשה לילד, לומר מזמור לתודה: (שם אות ו')

גם סגלה למקשה לילד - לעשות חסד הרבה, דהינו להרבות בצדקה
וגמילות חסדים: (שם אות ג')

מי שאין לו בנים, ירגיל את עצמו לשמח בשמחה של מצוה, וילמד תורה
ויעשה כל המצוות בשמחה. והשמחה תהיה גדולה כל כך עד שיירקד
מחמת שמחה. על ידי זה יזכה לבנים: (לק"ת סי' פ"א)

יד.

עלידי אמונה זוכה לבנים. [אמונה בגימטריא בנים]: (שיחות הר"ן סי' ל"ד)

טו.

מסגל יותר לבנים שיתקומו אצלו, להיות רחוק מהם. דהינו לבלי להיות דבוק בהם הרבה ולשעשע בהם בכל פעם, רק לבלי להסתכל עליהם, רק מה שצריכים לחנכם בעבודת ה' כשמתחילים להתגדל, אבל לא להשתעשע בהם הרבה: (שם נ"ט)

טז.

עלידי שמחה נצולין ממינת בנים ח"ו: (שם ס"ה)

בטחון

א.

בטחני הדור הם בחינת כלי ההולדה. כי כל ההולדות וכל ההשפעות נמשכין עלידי בטחון. וזה זוכין עלידי ששומעין ספורי מעשיות מצדיקים אמתים, שיש להם פח לעורר מהשנה עלידי ספורי מעשיות שלהם, שעלידי זה יוצא הדבור בכת גדול. שאותן שהיו בבחינת שנה שהיו כאלמים ממש ולא היו יכולים לדבר כלל שום דבור שבקדשה,

נתעוררין עכשו משינתם ומתחילים לדבר בכח גדול. ועלידי הדבור
נתחזק הבטחון, ועלידי זה נפקדיו עקריות וזוכין ליראה (עין יראה):
(לק"א סי' אות ו' ח')

ב.

עלידי בטחון להשם יתברך, שמסתכל וצופה להשם יתברך לבד ובוטח
בו, עלידי זה עושה כלי להשפע, וזוכה שתבוא לו השפע והפרנסה בעת
וזמן שצריך: (לק"א סי' עו)

ג.

יש כמה מעלות ומדרגות בבטחון עד אין סוף. וכל מי שהשכל שלו גדול
ביותר יש לו בטחון יותר. וכפי הבטחון כן זוכה להרבות בצדקה, ועלידי
זה זוכין להשלים ולתקן הדבור שהוא גדר האדם: (לק"א סי' רכ"ה)

ד.

יש בטחון דסטרא אחרא, בחינת מבטח בוגד. ועלידי התקשרות הזויגים
דקדשה, נשבר הבטחון הזה דסטרא אחרא כחרס הנשבר. ועל זה מרמז
מה ששוברין כלי חרס בשעת התקשרות השדוכים (כמבאר בפנים):
(לק"א סי' אות ו' ח')

ולבאר הדבר קצת, כי עקר מעלת הבטחון הוא לבטח בה' ולעשות טוב,
כמו שכתוב "בטח בה' ועשה טוב", דהינו שלא יתבלבל מתורתו ועבודתו
מחמת דאגת וטרדת הפרנסה, רק יעסק בתורה ועבודה ויבטח בהשם
יתברך שיפרנסו כל ימי חייו. ואם אינו אוהו בבטחון כזה, שישלק את
עצמו מעסקי העולם הזה לגמרי, ורוצה לעסק בדרך ארץ במשא ומתן או
מלאכה, על כל פנים יקבע עתים לתורה ויתפלל בזמנו וכו', ולא ידאג ולא
יתבלבל מחמת דאגת הפרנסה, רק יבטח בה'. גם לענן צדקה וגמילות
חסדים ולהוציא ממון על עסקי מצוות יהיה לו בטחון בה', שהשם יתברך

ימלא מחסורו ובגלל הדבר הזה יברכו ה'. ואפלו אם יודע בעצמו שאין מעשיו עולים יפה כראוי, אל יפל מהבטחון מחמת זה, לומר מי אנכי לבטח ולישען בהי מאחר שהרעותי את מעשי כל כך. רק יבטח בחסדי ה' אשר לא תמנו, וברחמי שאינם כלים, שירחם עליו גם כן ויזון ויפרנס אותו, כי טוב ה' לכל. ואל יטריד עצמו בדאגות וטרדת הפרנסה מחמת קטנותו בעיני עצמו, רק יתחזק בבטחון אידך שהוא, מאחר שכונתו לשמים. זה וכיוצא בזה הוא בטחון דקדושה. אבל לעשות איזה עולה ח"ו, מכל שכן איזה גזלה ורמאות, או לעסק בזיופים ושקרים ולסחר בסחורות מחוץ למדינה שאסרה המלכות, ולבטח בהשם יתברך שניצילו ויעזרו לו לגמר העסק ולא יתנדע הדבר, זהו בטחון דסטרך אחר, בחינת מבטח בוגד, בחינת: "ותבטחו בעשק ונלוז" (ישעיהו ל). ובטחון כזה הוא כחרס הנשבר שאין בו תקוה. ואפלו מי שעוסק במשא ומתן בגדולות ממנו הרבה, ומרבה ללוות מכמה אנשים, ובוטח שהשם יתברך יעזרו לגמר המשא ומתן, גם זה הוא בחינת בטחון דסטרך אחר. אדרבא, צריך שיהיה לו בטחון חזק שאפלו אם לא ינהג משא ומתן גדול, אף על פי כן יפרנסו השם יתברך כראוי. והמשפיל יבין דברים הרבה מתוך דברינו, אידך לברח מבטחון דסטרך אחר שהוא כנגד התורה, ולהתחזק בבטחון דקדושה אף אם הוא כמו שהוא וכנ"ל: (שם)

בושה

א.

צריך האדם שיתבייש מאד לפני השם יתברך שלא לעשות נגד רצונו ח"ו, מכל שכן שלא לעשות איזה חטא ועוון ח"ו. והבושה היא מעלה גדולה מאד, כי עקר היראה היא הבושה. ואם לא ימשיך עליו בושה דקדושה בעולם הזה כנ"ל, יתבייש בעולם הבא, שזה קשה מכל הענשים. כי צער הבושה לעתיד לבוא קשה מאד מאד, והוא קשה יותר אפלו מגיהנם המר. ואפלו כל צדיק יתבייש בפני חברו הגדול ממנו במעלה. ואמרו רז"ל על זה: אוי לאותה בושה אוי לאותה כלמה. מכל שכן וכל שכן אידך יתביישו החוטאים ח"ו, שאי אפשר לשער בעולם הזה גדל הצער והמרירות של הבושה הזאת בעולם הבא רחמנא לצלן. וכשזוכה לבושה דקדושה לבל יחטא כנ"ל, עלידי זה זוכה לתפלה ולשמחה ולעזות

דְּקִדְשָׁה, וְלִהְיֶתקָרֵב וְלִהְיֶתלֵל בְּצַדִּיקֵי אָמֶת וְלִקְבֹּל מֵהֶם אֲמוּנָה בְּתַכְלִית
הַשְּׁלֵמוֹת: (לק"א סי' כ"ב אות י"א)

ב.

צָרִיךְ לְהִרְגִיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ בְּאֵמֶת גְּדוֹל, עַד שְׁיַעֲוֹרֵר אֶת
לְבוֹ בְּאֵמֶת, עַד שְׁיִתְחִיל לְדַבֵּר בְּחִמְיּוֹת שֶׁבֵּלֵב דְּבָרֵי אָמֶת שֶׁבֵּלֵב
בְּהִתְעוֹרְרוֹת בְּתִשׁוּבָה, עַד שְׁיִרְאֶה פְּחִיתוּתוֹ וּגְדֻלַּת הַבּוֹרָא, עַד שְׁיִתְבַּיֵּשׁ
מְאֹד מִלְּפָנָיו יִתְבַּרֵּךְ. כִּי עַד עַכְשָׁו הַשְּׁלִיךְ חֲטָאוֹתָיו אַחַר כְּתָפָיו וְלֹא עֵין
בְּהֶם, וְעַכְשָׁו כְּשִׁיּוֹדֵעַ אוֹתָם, אֲזִי נִכְנָס בּוֹ בּוֹשָׁה גְּדוֹלָה עַל גְּדֻלַּת פְּשָׁעָיו כְּנֶגֶד
רַב וְשְׁלִיט עֶקְרָא וְשָׂרָשָׁא דְכָל עֲלָמִין. וּבְתַחֲלָה הַבּוֹשָׁה הַזֹּאת עֲדִין אֵינָה
בְּפִעַל עַל פָּנָיו, כִּי חֲטָאוֹתָיו מְטַמְטְמִין שְׁכָלוֹ וַיִּדְעֶתוּ עַל־יְדֵי רוּחַ שְׁטוֹת
שֶׁבְקָרְבוֹ. עַל־כֵּן קִדְּם שְׁזוֹכָה לְתִשׁוּבָה שְׁלָמָה אֵין לוֹ דַּעַת כָּל כָּךְ לְהַפִּיר
בְּגְדֻלַּת הַבּוֹרָא יִתְבַּרֵּךְ כָּל כָּךְ עַד שְׁיִתְבַּיֵּשׁ כְּרָאוּי לוֹ לְהִתְבַּיֵּשׁ לְפִי עֵצֶם
פְּשָׁעָיו, וְלְפִי גְדֻלַּת הַבּוֹרָא יִתְבַּרֵּךְ שֶׁפִּשַׁע כְּנֶגְדּוֹ. אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁעוֹשָׂה
תִּשׁוּבָה וּמְסִיר מִמֶּנּוּ הַטְּפָשׁוֹת וְנִתְוַסֵּף בּוֹ שְׁכָלוֹ, אֲזִי הוּא מִתְבַּיֵּשׁ בְּיוֹתֵר
וְנִתְגַּלָּה הַבּוֹשָׁה עַל פָּנָיו. וְזֹאת הַבּוֹשָׁה הִיא בְּחִינַת אוֹר הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם סִימָן
עַל דְּבִקּוֹת הַבּוֹרָא יִתְבַּרֵּךְ, וְהִיא בְּחִינַת קְרוֹן אוֹר הַפָּנִים. וְעַל־יְדֵי הַבּוֹשָׁה
הַזֹּאת מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עוֹנוֹתָיו, וּמְדַבְּקִים אֶת עַצְמוֹ בְּעֵץ הַחַיִּים (עֵין דְּבוּר אוֹת
ז'): (לק"א סי' ל"ח אות ה' ו')

ג.

מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲזוֹת דְּסִטְרָא אַחֲרָא וְאֵינוֹ מִתְבַּיֵּשׁ מֵהֶשֶׁם יִתְבַּרֵּךְ וּמְצַדִּיקֵי
אָמֶת וִירָאִים וּכְשָׂרִים, בְּיָדוּעַ שֶׁלֹּא עֲמָדוֹ רְגִלֵי אֲבוֹתָיו עַל הַר סִינִי, וּפּוֹגֵם
בְּקִדְשַׁת הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵץ הַחַיִּים, וּמְדַבְּקִים אֶת עַצְמוֹ בְּאֵילָנָא
דְּמוֹתָא, וּמְגַרְשִׁין אוֹתוֹ מִהֶגֶן עֵדֶן וַיּוֹרֵד לְגִיהֶנֶם. וּכְשֶׁעוֹשָׂה תִּשׁוּבָה
וּמִתְבַּיֵּשׁ עַל עוֹנוֹתָיו, עַל־יְדֵי זֶה מוֹחֲלִין לוֹ מִיָּד, וּמְחַזִּיר לְעַצְמוֹ הַדַּעַת
וְהַמַּחִין וּמְגַרֵּשׁ הָרוּחַ שְׁטוֹת מְקָרְבוֹ, וְזוֹכָה לְבְּחִינַת אוֹר הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם
בְּחִינַת קְרוֹן אוֹר הַפָּנִים, בְּחִינַת עֵץ הַחַיִּים וְכוּ' כְּפִי'ל: (שם)

ד.

עקר התשובה עלידי הבושה. כי צריך האדם להתבייש בעצמו מאד מאד. כי עברה היא בודאי בושה רחמנא ליצלן, כי עברה אינה שיקה וראויה לישראל כלל. כי איש ישראל רחוק בשרשו מעברה לגמרי, ובודאי אין נאה לאיש ישראלי שיהיה לו עברה ח"ו. אבל גם כשרוצין לעשות מצוה, ראוי שיהיה לו גם כן בושה גדולה, כי איזה זכות יש לו שיוזכה לעשות המצוה, ואיך יעזי פניו לכנס בהיכל המלך לעשות מצוה. וישער בדעתו לפני מי הוא עושה המצוה, וגם גדל מעלת המצוה. כי עצם יקר מעלת המצוה בעצמה אין לה שעור. ובודאי ראוי שיפיל עליו בושה גדולה כשבא לעשות איזה מצוה, כשיסתכל על עצמו ויראה שהוא רחוק מאד מהשם יתברך, ואין לו שום זכות לעשות מצוה. ואיך הוא בא לחטף התפלין שהם כתרי דמלכא ולהניחם פתאם על הראש, בודאי ראוי שיפיל עליו בושה גדולה. ואם היה להאדם בושה, היה מתבייש מלפניו יתברך אפלו לקח המאכל לתוך פיו, כי איזה זכות יש לו שיהיה לו אכל. אך עקר הבושה זוכין עלידי שרואין את עצמו עם הצדיק האמת, ועלידי זה זוכין לתשובה. כי עקר התשובה הוא עלידי הבושה כנ"ל. ועלידי זה זוכין לענוה אמתית שהוא בחינת ענוה של משה רבנו שהוא עקר החיים, בחינת חיים נצחיים של עולם הבא: (לק"ת סי' ע"ב)

בגדים

א.

צריך לשמר מאד את הבגדים שלא יבזה אותם, רק לשמרם היטב מפתמים ולכלות. כי הבגדים בעצמן הם דנין את האדם אם אינו מכבדן כראוי. וכל מי שהוא גדול יותר, צריך לשמר את הבגדים יותר. כי כל מי שגדול יותר מדקדקין עמו יותר: (לק"א סי' כ"ט אות ג')

ב.

על־ידי שְׁאִינוֹ שׁוֹמֵר אֶת הַבְּגָדִים מִכֶּתְמִים, עַל־ידי זֶה עוֹשֶׂה פְּרוּד בֵּין
קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׂכִינְתֵּיהָ. וְאִזּוֹ שׁוֹלֵטֶת שְׂפָחָה בִישָׂא שְׁהוּא מַלְכוּת
הַרְשָׁעָה, וְהוּא כְּמוֹרֵד בַּמַּלְכוּת. וְעַל־ידי זֶה פְּרִנְסָתוֹ בְּטָרַח וּבְכַבְדוֹת (שם
אות ג')

ג.

על־ידי שְׁעוֹשֵׂין לְבוּשׁ נָאָה לְצַדִּיק, עַל־ידי זֶה מַלְבִּישׁ אֶת הַשְּׂכִינָה בְּלְבוּשֵׁין
דְּנִהֲרִין, וְנִמְתְּקִין כָּל הַדִּינִים: (לק"א סי' מ"ב)

ד.

הַבְּגָדִים יִהְיוּ שְׁלֵמִים תָּמִיד וְלֹא קְרוּעִים. כִּי כְּשֶׁהַבְּגָדִים קְרוּעִים ח"ו, הוּא
קַלְקוּל הַשְּׂמִירָה. כִּי הַבְּגָדִים הֵם בְּסוּד הַחֲשֵׁמ"ל שְׁהוּא שְׂמִירָה (לק"א סי'
קכ"ז)

ה.

הַבֶּעַל דָּבָר וְהַסְטָרָא אַחֲרָא תוֹפְסָת אֶת הָאָדָם בְּבִגְדוֹ, דְּהִינּוּ שְׂמִטְרִיד אוֹתוֹ
בְּטָרְדַת בְּגָדָיו וּמְלַבּוּשָׁיו. כִּי טָרְדַת הַצְּטָרְכוֹת הַמְּלַבּוּשִׁים וּבְגָדִים שֶׁל
הָאָדָם הֵם מְבַלְבְּלִין מְאֹד אֶת הָאָדָם, וּמוֹנְעִים אוֹתוֹ מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.
אִךְ מִי שֶׁלְבוּ חֲזָק בְּה' אֵינוֹ מְשַׁגֵּיחַ עַל זֶה, אֶף עַל פִּי שְׁאִין לוֹ בְּגָד לְלִבְשׁ,
הוּא עוֹשֶׂה אֶת שְׁלוֹ בְּעֲבוֹדַת ה' כְּפִי מַה שְׁיָכוֹל, עַד יִשְׁקִיף וַיֵּרָא ה' מִשְׁמַיִם:
(שיחות הר"ן ק')

גנות הגאווה ומעלת הענוה

א.

עלידי גדל הענוה של הצדיקי אמת עד שהוא בבחינת אין, עלידי זה הוא יכול לכפר עוונות: (לק"א סי' ד' אות ז')

ב.

עלידי ענוה זוכין להתפשטות הגשמיות ונכללין באין סוף, ויודעים שכל מארעותיו כלם הם לטובתו, שזאת הבחינה הוא מעין עולם הבא: (שם אות ט')

ג.

עלידי גאווה בא עניות: (שם אות ח')

ד.

עלידי ענוה זוכין לתשובה. פי עקר התשובה עלידי שמרגיש שפלותו וקטנותו ופגמיו המרבים, ומבין שפגמיו ראויו לו לסבל בזיונות (ושפיות דמים) בשביל להתקרב אל האמת, וזה עקר התשובה: (לק"א סי' ו' אות ו')

ה.

אֶפְלוּ מִי שֶׁהִתְעַנָּה וְסָגַף אֶת עֲצָמוֹ, אֶל יִתְגָּאֵה וַיִּחָשֵׁב שֶׁכָּבַר הוּא צַדִּיק וַיְכוּל לַעֲשׂוֹת פְּדִיוֹנוֹת וּלְהִתְפַּלֵּל תְּפִלוֹת. כִּי צָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן בְּעֲצָמוֹ וּלְרְאוֹת, שְׂאֵחַר כָּל הַתְּעַנִּיתִים וְהַסְּגוּפִים עָדִין נִשְׁאַרוּ כָּל תְּאַוְתָם קְשׁוּרִים בְּגוּפָם, וְגַם זֶהֱמַת תְּאוֹת אַבְיָהֶם מִשְׁעַת הַהוֹלָדָה, גַּם זֶה קְשׁוּר בְּגוּפָם עָדִין. וְכִשְׂיִסְתַּכֵּל עַל זֶה בְּוַדָּאֵי יִפֹּל עָלָיו חֲרָדָה גְּדוֹלָה וְלֹא יִטְעֵה שֶׁהוּא צַדִּיק. וַיִּשְׁתַּדֵּל לְהִבְיֵא וּלְהִשָּׁיב כָּל הַתְּפִלוֹת לְצַדִּיקֵי אָמֶת, כִּי רַק הֵם יוֹדְעִים לְהִתְפַּלֵּל וּלְהַעֲלוֹת הַתְּפִלָּה כְּרֹאוּי. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְתַאָּוֶה לְתַפְלָתוֹן וּמְשַׁגֵּר תְּפִלָּה סְדוּרָה בְּפִיהֶם: (לק"א סי' י"א אות ד')

ו.

אֵלוּ הַבְּעָלִי גְּאֹוֶה הַמוֹנְעִים עֲצָמָם וְאַחֲרֵים מְלִילָךְ לְצַדִּיקִים לְהִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם, הֵם מְעַכְּבִים תְּאוֹתוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: (שם)

ז.

לְבִטֹּל הַגְּאוֹוֶת שֶׁהוּא עֲבוּדָה זָרָה, הַעֲקָר הוּא עַל־יְדֵי הַתְּקַרְבוֹת לְצַדִּיקִים: (שם) אות

ח.

עַל־יְדֵי בְּטוֹל הַגְּאוֹוֶה הַחֲכָמָה עַל תְּקוּנָה. וְזוֹכִין לְחַיִּים וְאַרְיִכוֹת יָמִים, וְנִמְתְּקִין הַדִּינִים, וְזוֹכִין לְאַמוּנָה וּלְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וּלְהַשְׁגַּת הַתּוֹרָה בְּנִגְלָה וְנִסְתָּר וּלְבַחֲיַת רוּחַ הַקְּדוֹשׁ: (שם אות ח' ט')

ט.

גאות הוא בחינת עבודה זרה, ועלידי גאות אין יכולין לפתח פה, ואין לו כלי הדבור לדבר דבורים המאירים. וכשהתורה באה לתוך פיו, לא די שאין דברי התורה מאירים לו להחזירו למוטב, אלא שגם התורה עצמה נתגשם ונתחשף שם מפיו: (לק"א סי' י"א אות ב')

י.

גאות ונאוף תלויים זה בזה. וכששומר הברית ונצול מגאות, זוכה לאור המאיר לו לתשובה עד שזוכה לבוא לתבונות התורה לעמקה: (שם אות ג')

יא.

יש ענוה שהוא תכלית הגדלות, דהינו שהוא ענו מחמת שהוא יודע שהגדלות מבזה מאד, עלכן הוא ענו כדי להתיקר ולהתכבד. נמצא שהוא ענו בשביל גדלות וכבוד. עלכן צריכין להשכיל על דרכיו ולהתרחק מהגדלות בתכלית עד קצה האחרון, כמו שאמרו חז"ל: מאד מאד הוי שפל רוח. כי הגדלות הוא בחינת שבע בתי עבודה זרה שעלידי זה גלו ישראל מארצם, ועלידי זה עדין לא חזרנו לארצנו, מחמת שרודפים אחר הכבוד עלידי הגדלות: (שם אות ז')

יב.

אין אדם זוכה לתורה אלא עלידי שפלות, שישבר גאותו מדי בחינות שפלות. כי צריך האדם להקטין את עצמו לפני גדולים ממנו, ולפני בני

אדם כְּעָרְכוֹ, וְלִפְנֵי קִטְנִים מִמֶּנּוּ. וְלִפְעָמִים שֶׁהוּא בְּעֶצְמוֹ קָטָן שֶׁבְּקִטְנִים,
וְצָרִיךְ לְהַקְטִין אֶת עֶצְמוֹ כְּנֶגֶד מַדְרַגַת עֶצְמוֹ, וַיִּדְמָה בְּעֵינָיו שֶׁהוּא לְמִטָּה
מִמַּדְרַגָּתוֹ: (לק"א סי"ד אות ה')

יג.

צָרִיךְ לְשָׁמַר אֶת עֶצְמוֹ מִכָּל הַדְּבָרִים, שֶׁדָּרָךְ בְּנֵי אָדָם לְהִתְגַּדֵּל בָּהֶם, וְהֵם
ג' דְּבָרִים: חֲכָמָה, גְּבוּרָה וְעִשְׂרִיּוֹת. הֵינּוּ שֶׁצָּרִיךְ לְשַׁבֵּר גְּאֻנָּתוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִכָּל
אֵלוֹ הַדְּבָרִים וְלִהְיוֹת עָנוּ וְשָׁפֵל בְּכֻלָּם: (שם)

יד.

כְּפִי מַה שֶׁמְשַׁבֵּר גְּאֻנָּתוֹ כֵּן הוּא זֹכֶה לְתוֹרָה. וְעֲלִידֵי זֶה זֹכֶה לְקָרֵב
רְחוּקִים לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁעֲלִידֵי זֶה נִתְגַּדֵּל וְנִתְעַלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמַעֲלָה
הַכְּבוֹד לְשֵׁרְשׁוֹ וְזֹכֶה לִירְאָה. וְעֲלִידֵי זֶה זֹכֶה לְשָׁלוֹם בֵּית, שָׁלוֹם בְּעֶצְמוֹ.
וְעֲלִידֵי זֶה זֹכֶה לְתַפְלָה וְעֲלִידֵי זֶה זֹכֶה לְשָׁלוֹם הַכְּלָלִי, שָׁלוֹם בְּכָל
הַעוֹלָמוֹת: (שם אות ב' ג' ה' י')

טו.

עֲלִידֵי גְדֻלוֹת נוֹפְלִים בְּתַפְיֶסָה: (לק"א סי"ב אות י"א)

טז.

כְּשֶׁהַדּוֹר אֵינֶם שׁוֹמְרִים אֶת פִּיהֶם, עֲלִידֵי זֶה נִכְשָׁלִים חִיו כְּשָׂרֵי הַדּוֹר
בְּגֵאוֹת. עֲלֵיכֵן צָרִיכִין אֵלוֹ הַכְּשָׂרֵי הַדּוֹר לְהִתְבּוֹנֵן מְאֹד בְּהַגְדֵּלָה וְהַהֲדוֹר

וְהַחֲשִׁיבוֹת שְׂמִינִיעַ לָהֶם, לְכֹל אֶחָד לְפִי עֲרֹכּוֹ, מֵעַט אוֹ הַרְבֵּה, לְהַתְּבוּנָה
וְלְהַסְתַּכֵּל עַל עֲצָמוֹ שֶׁלֹּא יִכָּשֵׁל בְּגֵאוֹת שֶׁהֵיא גְלוֹת הַשְּׂכִינָה חִיּוֹ: (לק"א
סי"ח אות י"י)

י.ז.

כָּל מֶה שֶׁהָאָדָם מִקְטִין אֶת עֲצָמוֹ בְּיֹתֵר, יֵשׁ לוֹ כַּח הַמוֹשֵׁךְ יוֹתֵר, דְּהֵינּוּ
לְהַמְשִׁיךְ שְׂכִינַת אֱלֹקוֹתוֹ לְתַחְתּוֹנִים שְׂיִשְׁכֹּן עִמָּנוּ, שְׂזֶהוּ רְצוֹנוֹ יִתְּבַרֵךְ
מִיּוֹם שֶׁבָּרָא אֶת עוֹלָמוֹ. וְכֵן לְהַמְשִׁיךְ אֲנָשִׁים אֵלָיו לְקִרְבָם לְעִבּוּדוֹתוֹ
יִתְּבַרֵךְ, וְכֵן לְהַמְשִׁיךְ הַשְּׂפָעוֹת טוֹבוֹת וּבְרָכוֹת לְיִשְׂרָאֵל. וְכִמּוֹ כֵן הוּא זֹכֶה
לְהַמְשִׁיךְ וְלְהַתְּקַרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֵת: (לק"א סי"י ע"י)

י.ח.

עַל־יְדֵי קִדְשֵׁת שַׁבָּת זֹכִין לְעֲנֹה בְּאֱמֵת, דְּהֵינּוּ לְרֵאוֹת שְׂפִלוֹתוֹ וְלְהַכִּיר
חֲשִׁיבוֹת יִשְׂרָאֵל וְלְמַסַּר נַפְשׁוֹ בְּעַדָם, כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם: (לק"א
סי"ט ע"י)

י.ט.

עֵקֶר הָעֲנָה, שְׂיִחְזִיק הָאָדָם אֶת עֲצָמוֹ לְמִטָּה מִמְדַּרְגָּתוֹ, שֶׁפֶל מִמֶּה שֶׁהוּא.
וְעַל כָּל פָּנִים לֹא יֵצֵא מִמְקוֹמוֹ לְהַחְזִיק אֶת עֲצָמוֹ לְמַעְלָה מִמְדַּרְגָּתוֹ: (שם)

כ.

עַל־יְדֵי עֲנָה וְשְׂפִלוֹת, עַל־יְדֵי זֶה אֵין שׁוֹם אָדָם יָכוֹל לְהוֹצִיאוֹ וְלְדַחֲתוֹ

מִמְקוֹמוֹ, דְּהִינוּ לְקַפֵּחַ פְּרָנְסָתוֹ חִיוּ: (שם)

כ.א.

עֲלֵי־יָדַי עֲנֹה נְצוּל מִנְאוּף, אָבֵל עֲלֵי־יָדַי גְּדֻלוֹת מִתְגַּבֵּר עָלָיו הִיָּצַר הָרַע בְּתֵאֵוָה
זֹאת (וְעֵין לְעִיל): (לְק"א ס"י ק"ל)

כ.ב.

סְגָלָה לְהַנְצִיל מִגְּדֻלוֹת, לְכַבֵּד אֶת הַיָּמִים טוֹבִים וּלְקַבֵּלם בְּשִׂמְחָה
וּבְהֶרְחֶבֶת הַלֵּב כְּפִי יְכוּלָתוֹ: (לְק"א ס"י ק"ל)

כ.ג.

הִתְקַרְבוֹת לְהַצְדִּיק מְבַטֵּל הַגְּדֻלוֹת. עֲלֵינוּ זֶה סִימָן אִם הוּא מְקַשֵּׁר
לְהַצְדִּיק בְּאֵמֶת - אִם יֵשׁ לוֹ שְׂפָלוּת: (שם)

כ.ד.

עֲלֵי־יָדַי עֲנֹה שֶׁהוּא אֵין מִמֶּשׁ, עֲלֵי־יָדַי זֶה יִזְכֶּה לְתוֹרָה וּגְדֻלָּה בְּמִקוֹם אֶחָד.
אָבֵל בְּלֹא זֶה קֶשֶׁה שְׂיָהִיו שְׂנֵיהֶם יַחַד, תוֹרָה וּגְדֻלָּה: (לְק"א ס"י ק"ל)

כה.

כְּשֶׁבֵּא לְאָדָם גְּדֻלוֹת, סִימָן שְׂיִבּוֹא לוֹ צָרָה חַיִּי. וְכֵן לְהִפְּדוֹ, כְּשֶׁהוּא עֵנִי וְשֹׁפֵל יִבּוֹא לְכָבוֹד גְּדוֹל: (לק"א סי' קס"ח)

כו.

מֵעַנְיָן חָרַב הַגָּאוֹה שְׂבֵּא עַל־יְדֵי הַגָּרִים וְכוּ', עֵינֵי כְבוֹד [אוֹת] כ"ח: (לק"ת סי' ה')

כז.

עֵקֶר כְּבוֹד וְגְדֻלַּת הַמְּלָכוֹת אוֹ מְנַהִיג וּמוֹשֵׁל, הוּא עַל־יְדֵי עֲנָוָה. וְכֹל מֵה שְׂיִשׁ לְהַמְּלִיךְ וְהַמוֹשֵׁל עֲנָוָה בְּיוֹתֵר, מִתְּפַשֵּׁט מְלָכוּתוֹ וּמִמְשָׁלְתוֹ בְּיוֹתֵר: (לק"ת סי' ט"ז)

כח.

בְּעַנְיָן הַהִכְנָעָה טוֹעִים הָעוֹלָם הַרְבֵּה, עֵינֵי בְּפָנִים. וְצָרִיכִים לְשָׁמֵר אֶת עֲצָמוֹ מְאֹד מֵעֲנָוָה פְּסוּלָה, וּלְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל זֶה הַרְבֵּה, שְׂיִזְכֶּה לְעֲנָוָה אֲמִתִּיּוֹת כְּרָצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ: (לק"ת סי' כ"ב)

כט.

עֵקֶר הַתְּחִיָּה לְעֵתִיד שְׂיִחְיוּ וְיִקְוִמוּ בְּתַחֲיָה, יִהְיֶה רַק לְהַשְׁפִּילוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד. הֵינּוּ שָׂרֵק הַשְּׁפִלוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד יִהְיֶה נִחְיָה וְיִקְוִם בְּתַחֲיָה לְעֵתִיד. כִּי הַתְּעֻנּוֹג הַנִּפְּלָא שֶׁהֵם חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הֵבֵא אֵי אֲפֹשֶׁר

לְאָדָם לְקַבֵּל, כִּי אִם הַשְּׁפָלוּת וְהַעֲנָוָה שֶׁל כָּל אֶחָד, הוּא לְבַדּוֹ יִזְכֶּה לְחַיִּים
וּלְקַבֵּל הַתְּעִנוּג וְהַחַיִּים נִצְחָיִים שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא: (לִקְוִית ס״י ע״ב)

ל.

בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מִשְׁרָשׁ הַשְּׁפָלוּת וְהַעֲנָוָה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם, בְּכָל אֶבֶר וְאֶבֶר. אֲבָל זֹאת הַעֲנָוָה וְשְׁפָלוּת נֶעְלָם אֲצֶל כָּל אֶחָד
בְּבַחֲיִנַת מִיתָה, וְעַל־כֵּן אֵינּוּ מְרַגֵּישׁ בְּעֶצְמוֹ זֹאת הַשְּׁפָלוּת, וְעַל־כֵּן הוּא רְחוּק
מִעֲנָוָה וְשְׁפָלוּת הַזֶּה. אֲבָל עַל יְדֵי שְׁמִתְקָרֵב אֶת עֶצְמוֹ לְצַדִּיק הָאֱמֵתִי
וְרוֹאֶה אוֹתוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁזֹּכֶה לְשִׁמְעַת מִפִּי תוֹרָה, עַל־יְדֵי זֶה זֹכֶה לְבוֹשָׁה
וְתִשׁוּבָה, וְעַל־יְדֵי זֶה זֹכֶה שְׂיִהְיֶה נִחְיָה אֲצֶלוֹ הַשְּׁפָלוּת וְהַעֲנָוָה הַזֹּאת, וְאִז
זֹכֶה לְעֲנָוָה אֱמֵתִית שֶׁהִיא בְּחִינַת חַיִּים נִצְחָיִים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא כַּנִּי"ל: (שם)

לא.

צְרִיכִין לְהַתְפַּלֵּל וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד מִהַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ לְזָכוֹת לְשְׁפָלוּת וְעֲנָוָה בְּאֱמֵת,
כִּי אֵין אָנוּ יוֹדְעִין כָּלֵל מֵהוּ עֲנָוָה וְשְׁפָלוּת אֱמֵתִי. כִּי בְּוַדָּאִי אֵין זֶה תִּכְלִית
לְהִיּוֹת נְבִיָּה וְעֶצֶל ("שְׁלִים מְזַלְנִיק"). כִּי הַעֲנָוָה הִיא עֶקֶר הַחַיִּים שֶׁל כָּל
אֶבֶר וְאֶבֶר, וְהוּא כָּל תְּעִנוּג עוֹלָם הַבָּא. וּבְוַדָּאִי אֵין זֶה הַתִּכְלִית שֶׁל עוֹלָם
הַבָּא לְהִיּוֹת נְבִיָּה וְעֶצֶל וְכוּ' ח"ו. עַל־כֵּן צְרִיכִין רַק לְבַקֵּשׁ מִהַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ
שְׂיִעָזֵר לוֹ לְזָכוֹת לְעֲנִיּוּת וְשְׁפָלוּת אֱמֵת, שֶׁהִיא עֶקֶר הַחַיִּים וְעֶקֶר הַתְּעִנוּג
שֶׁל עוֹלָם הַבָּא כַּנִּי"ל: (שם)

לב.

כְּשֶׁרוֹאֶה אָדָם בְּעֶצְמוֹ שֶׁהוֹלֵךְ לוֹ שְׁלֵא כְּסָדֵר, יַדַּע שֶׁיֵּשׁ לוֹ גְּדֻלוּת. יַעֲשֶׂה
תְּשׁוּבָה וְיִשְׁפִּיל אֶת עֶצְמוֹ וְיִהְיֶה בְּבַחֲיִנַת מ"ה, וְאִזִּי יִחְזֹר לִילָךְ לוֹ כְּסָדֵר:
(לִקְוִית ס״י)

א.

עקר הדעת הוא בלב. כי גם עפוי"ם יש להם דעת, אבל הוא בלא לב. אך עקר הדעת כשהוא בלב. ושם בלב מקום היראה. הינו שעקר הדעת שידע את השם יתברך בלבו ולא במחו לבד, שימשיך ויקשר את הדעת לתוך הלב, עד שתפל עליו אימה ופחד ויראה מגדלתו יתברך, עד שיתעורר לעבדו באמת, עד שיזכה ליראת הרוממות שידע ממיי יתגרא. וזה זוכין עלידי התבודדות, עלידי ששופטין את עצמו בעצמו. ועלידי זה זוכין לאור הגנוז: (לק"א סי' ט"ו אות א' ב' ג')

ב.

כל הצרות והיסורין והגלות וכל החסרונות שיש לאדם, הן פרנסה או בנים או בריאות הגוף וכו', הכל הוא רק לפי ערך חסרון הדעת, וכשנשלים הדעת אזי נשלים כל החסרונות. ועקר החיים הנצחיים יהיה לעתיד מחמת הדעת, שירבה הדעת שידעו הכל את השם יתברך, ועלידי זה יכללו באחדותו, ואז יחיו חיים נצחיים כמוהו. כי עלידי הידיעה ממנו יתברך נכללים בו יתברך, שזה עקר שעשוע העולם הבא. עלכן צריכין לשמר את הדעת והמחשבה מאד שיהיה בקדשה לשמר ממחשבות רעות, ולחשב תמיד מחשבות בתורה ועבודה, ולהשתדל להגיע לדעת דקדשה שבו תלוי הכל פני"ל: (לק"א סי' כ"א אות י"א)

ג.

להגיע לשלמות הדעת אי אפשר אלא שיקדש את פיו וחטמו ועיניו ואזניו,

הִינּוּ שְׂיִשְׁמַר עֲצֻמוֹ מִלְּהוֹצִיא שְׁקֶר מִפִּיו, וַיְהִיָּה לוֹ יִרְאֵת שְׁמִים שֶׁהוּא
קִדְּשֵׁת הַחֹטֵם, וַיְהִיָּה לוֹ אֲמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהִיא קִדְּשֵׁת הָאֲזָנִים לְהֶאֱמִין
בָּהֶם וּלְשִׁמְעַ דְּבָרֵיהֶם, וַיַּעֲצֵם עֵינָיו מִרְאוֹת בְּרָע. וְעַל־יָדֵי זֶה יִזְכָּה לְדַעַת
שְׁלֵם שְׂבוֹ תְלוּי הַכֹּל כְּנִי"ל. וְעַל־יָדֵי זֶה יִזְכָּה לְהִתְלַהֲבוֹת הַלֵּב דְּקִדְּשָׁה. כִּי
הִתְלַהֲבוֹת הַלֵּב נוֹלֵד מִחֲמַת תְּנוּעַת הַשֶּׁכֶל. עַל־כֵּן כְּשֶׁאָדָם חוֹשֵׁב בְּתוֹרָה
וְעוֹבְדָה, עַל־יָדֵי זֶה נִתְלַהֵב לְבוֹ לְהִשָּׂם יִתְבָּרַךְ. וְכֹל מֵה שֶׁמְּגִדִיל דַּעַתוֹ
וּמִתְנוּעֵעַ שְׁכָלוֹ בְּיוֹתֵר בְּקִדְּשָׁה, כֵּן נִתְחַמֵּם וְנִתְלַהֵב לְבוֹ יוֹתֵר. וְעַל־יָדֵי
הִתְלַהֲבוֹת הַלֵּב דְּקִדְּשָׁה מְטַהֵר לְבוֹ. כִּי כִּנְגֵד שְׁנִיתְלַהֵב וְנִבְעֵר לַעֲבָרָה אוֹ
לְתַאֲוָה רָעָה חַי"ו, שְׁמִזָּה נִטְמָא לְבוֹ, נִגְדָה זֶה צָרִיךְ שֶׁיִּתְלַהֵב וְיִבְעֵר לְבוֹ
לְהִשָּׂם יִתְבָּרַךְ בְּתוֹרָה וְתַפְלָה. וְעַל־יָדֵי זֶה יִטְהַר לְבוֹ וְיִזְכָּה לְלֵב טָהוֹר. וְעַל־
יָדֵי זֶה יִזְכָּה לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בְּדַבּוּרִים חֲדָשִׁים בְּכָל פֶּעַם, שֶׁהֵם בְּחִינַת
רוּחַ הַקִּדְּשׁ: (שם אות ב' וסי' קנ"ו)

ד.

גַּם עַל־יָדֵי שֶׁהָאָדָם הוּא עָנוּ, שֶׁפֶל וְסִבְלוֹ וְלֹא יִחָרָה אָפוֹ עַל בְּזִיווּנוֹ, עַל־יָדֵי
זֶה מְקַדֵּשׁ הַחֹטֵם בְּשִׁלְמוֹת. וְעַל־יָדֵי שֶׁהוּא נֶאֱמָן רוּחַ מְכִסָּה דְּבָר,
שֶׁכְּשֶׁמְּגִלִין לוֹ סוּד הוּא נִזְהָר לְשִׁמְרוֹ לְבָלִי לְגַלוֹתוֹ לְאַחַר, עַל־יָדֵי זֶה מְקַדֵּשׁ
הָאֲזָנִים. וְעַל־יָדֵי כָּל זֶה מְמַשִּׁיךְ שִׁפְעַת הַדַּעַת כְּנִי"ל: (שם אות ו')

ה.

עַל־יָדֵי קִדְּשֵׁת הַפֶּה וְהָעֵינַיִם וְכוּ' הַנִּי"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁבַעַת הַנְּרוֹת, עַל־יָדֵי
זֶה זֹכָה לְהַמְשִׁיךְ שְׁכָל נִפְלָא שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁפְעַת אֱלֹקִי שֶׁהוּא עֶקֶר שְׁלֵמוֹת
הַדַּעַת, שֶׁמְשִׁיגִין אוֹתוֹ בְּלִי שׁוּם הַקְּדָמוֹת אֲלָא עַל־יָדֵי שִׁפְעַת אֱלֹקִי שֶׁהוּא
בְּחִינַת רוּחַ הַקִּדְּשׁ: (שם אות א' ב' ג')

ו.

אֵלוֹ הַמְּבוֹכוֹת שֶׁאֲנוּ נְבוֹכִין בָּהֶם כְּמוֹ הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה, דַּע, שֶׁאִין מִחַ שֶׁל

אָנוּשִׁי יָכוֹל לְהַבִּין אֶת הַיְדִיעָה הַזֹּאת. כִּי הַשֶּׁכֶל הַזֶּה הוּא בְּחִינַת מְקִיף, שֶׁהַשֶּׁכֶל הַזֶּה הוּא גְדוֹל עַד לְמֵאד עַד שֶׁאֵין הַמֶּחֱזֵק יָכוֹל לְסַבְּלוֹ וְאֵין נִכְנָס בְּמֶחֱ, כִּי אִם מְקִיף אוֹתוֹ מִבְּחוּץ. וְאִם הָיָה יוֹדֵעַ זֶה הַשֶּׁכֶל, הָיָה בְּגִדְר מְלֵאָךְ וְלֹא בְּגִדְר אָנוּשִׁי. וְדַע, שֶׁזֶה עֶקֶר כַּח הַבְּחִינָה מֵה שֶׁאֵין יוֹדֵעַ הַשֶּׁכֶל שֶׁל הַיְדִיעָה וְהַבְּחִינָה. וְלַעֲתִיד, שֶׁיִּתְגַּדֵּל הַשֶּׁכֶל הָאָנוּשִׁי וְיִתְגַּלֶּה לְאָנוּשִׁי הַיְדִיעָה וְהַבְּחִינָה, אַז בְּאֵמֶת יִתְבַּטֵּל הַבְּחִינָה. כִּי אַז עַל־יְדֵי גְדוּלוֹ שֶׁל הַשֶּׁכֶל יֵצֵא מִגְּדְר הָאָנוּשִׁי וְיַעֲלֶה לְגְדְר מְלֵאָךְ וְיִתְבַּטֵּל הַבְּחִינָה. וּמִזֶּה תִּבִּין, שֶׁאֵל יִבְהַלּוּ רַעֲיוֹנֵיךְ עֲנִין הַמְּבוּכָה שֶׁל הַיְדִיעָה וְהַבְּחִינָה וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה, כִּי עֲכָשׁוּ אֵי אֶפְשָׁר בְּשׂוּם אֶפֶן לְהַבִּין הַשֶּׁכֶל הַזֶּה שֶׁל הַיְדִיעָה וְהַבְּחִינָה, כִּי הֵם בְּחִינַת מְקִיף שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְכַנֵּס בְּמֶחֱ בְּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא עוֹלָם הַבְּחִינָה. כִּי זֶה עֶקֶר כַּח הַבְּחִינָה, מֵה שֶׁאֵין יוֹדֵעִים הַשֶּׁכֶל שֶׁל הַיְדִיעָה וְהַבְּחִינָה: (שם אות ד')

הַפּוֹגֵם בְּכַבּוֹד הַצַּדִּיק הָאֵמֶת, עַל־יְדֵי זֶה נִסְגָּר אוֹר הַשֶּׁכֶל וְהַדַּעַת וְאֵינּוּ יָכוֹל לְהַשִּׁיג וְלַחֲדוֹשׁ בְּתוֹרָה. גַּם חֲשׂוֹב כְּמַת: (שם אות ו')

לְפַעֲמִים נִתְעַלְמִין הַמַּחִין וְהַדַּעַת, וְאִז יָפָה צַעֲקָה לְאָדָם בֵּין בְּתַפְלָה בֵּין בְּתוֹרָה, וְעַל־יְדֵי זֶה מוֹלִיד הַמַּחִין וְהַדַּעַת: (שם אות ז')

עֶקֶר הָאָדָם הוּא הַשֶּׁכֶל וְהַדַּעַת. וְעַל־כֵּן בְּמְקוֹם שְׁחוּשָׁב הַשֶּׁכֶל, שֶׁם כָּל הָאָדָם. עַל כֵּן צָרִיךְ לְבָרַח מְאֹד מִמַּחְשְׁבָה רָעָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקְנֶה מְקוֹמוֹ שֶׁם חַיִּו. וְצָרִיךְ לְכַף וְלְהַכְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ לְמַחְשְׁבוֹת טוֹבוֹת, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לִידַע וְלְהַשִּׁיג בִּידְעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְנִמְצָא שֶׁהוּא שֶׁם מִמֶּשׁ וְנִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכָל מֵה שֶׁיּוֹדֵעַ יוֹתֵר הוּא נִכְלָל בּוֹ יוֹתֵר וְזוֹכֶה לְחַיִּים נְצַחִיִּים, וְזוֹכֶה לְשְׁלָמוֹת

וּנְצוּל מִכָּל הַחֲסָרוֹנוֹת כְּנִיּוּל: (שם אֹת י"א)

י.

כָּל הַדִּינִים חַיִּי נִמְשָׁכִין מִחֲסָרוֹן הַדַּעַת, וְעַל־יְדֵי זֶה בָּא כַּעַס וְאַכְזָרִיּוֹת. וְעַל־כֵּן הַחוּלָה שְׁדִינִים שׁוֹרִין עָלָיו וּמַחוּ בְּקִטְנוֹת, עַל־כֵּן הוּא כְּעֶסֶן. אָבֵל עַל־יְדֵי הַגְּדֻלוֹת הַדַּעַת נִמְתַּקִּין וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַדִּינִים, וְנִתְבַּטַּל הַכַּעַס וְהַאֲכָזְרִיּוֹת, וְזוֹכִין לְרַחֲמָנוֹת גְּדוֹל, וְלִידַע שֶׁכָּל מָה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו הַכֹּל לְטוֹבָה כִּי כָּלוּ טוֹב: (שם)

יא.

כָּל הַגְּדֻלָּה וְהַטּוֹבָה שֶׁיֵּשׁ לְאֲמוֹת הָעוֹלָם עִכְשָׁו הַכֹּל הוּא לְטוֹבָתָנוּ וְלִגְדֻלָּתָנוּ, אֲף עַל פִּי שֶׁעִכְשָׁו אִי אֶפְשָׁר לְהִבִּין כָּל זֶה כִּי אֵין לְהַכְחִישׁ הַחוּשׁ. אֲף עַל פִּי כּוֹ, לְעֵתִיד יִתְרַבֶּה הַדַּעַת, עַד שֶׁאֶפְלוּ הָאֲמוֹת הָעוֹלָם בְּעֶצְמָן יָדְעוּ וַיְבִינּוּ שֶׁכָּל גְּדֻלָּתָם וְטוֹבָתָם, הַכֹּל הָיָה לְטוֹבָתָנוּ: (שם)

יב.

עֵקֶר הַנִּחְמָה שֶׁל כָּל הַצָּרוֹת, וְעֵקֶר הַתִּקְוָה, וְעֵקֶר חַיֵּי הָעוֹלָם הֵבֵא וְתַעֲנוּגָיו, הוּא רַק הַשְּׂגָת הַדַּעַת דְּקִדְשָׁה, שֶׁהוּא לְדַעַת אוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ בְּאֵמֶת וְכַנִּיּוּל. וְהַכֹּל יִזְדַּכְּכוּ וְיִזְכּוּ לָזֶה לְעֵתִיד, אֶפְלוּ אֲמוֹת הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כִּי מְלֶאכֶה הָאָרֶץ יָדַעַת אֶת ה' וְכוּ'. אָבֵל יִהְיֶה הַבְּדֵל וְהַפְּרֵשׁ גְּדוֹל בֵּין יְדִיעַתָם לִידִיעַתָנוּ, כִּי מָה שֶׁיְהִיָּה אִזּוֹ נִחְשָׁב אֶצְלָם לְהַשְׂגָּה גְדוֹלָה וְנִפְלְאָה, יִהְיֶה אֶצְלָנוּ שְׁחוּק וְדָבָר פְּשׁוּט. וְכֵן בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעֶצְמָן יִהְיֶה הַפְּרֵשׁ גְּדוֹל בֵּין כָּל צָדִיק וְצָדִיק, מִכָּל שֶׁכֵּן בֵּין צָדִיק לְרָשָׁע. כִּי כָּל אֶחָד יִשָּׂיג לְפִי עֲבוֹדָתוֹ וַיִּגְיעֵתוֹ וְטָרְחוֹ, אֲשֶׁר טָרַח וַיִּגַע וְסָבַל מְרִירוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם בְּשִׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ. וְאֶפְלוּ צָדִיקִים גְּדוֹלִים כְּשֵׁיבוֹאוּ בְּעוֹלָם הֵבֵא עַל הַשְּׂגוֹת שֶׁהִשָּׂיג הַצָּדִיק הַגְּדוֹל מֵהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה, יִהְיוּ אֶצְלָם דְּבָרִים נוֹרָאִים, וְיִכּוּ וַיִּתְלַהְבוּ מֵהֶם. וְאֶצְלֵ זֶה הַצָּדִיק הַגְּדוֹל מֵהֶם יִהְיֶה זֶה דְּבָר פְּשׁוּט. כִּי גַם

בְּעוֹלָם הַזֶּה הַשִּׁיג הַשְּׂגוֹת אֵלּוּ. וּמָה שֶׁיִּשְׁיג הוּא בְּעוֹלָם הַבָּא יִגְדֵל מְאֹד מְאֹד. וְכֵן בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ. וְהֵבֵן הַיֵּטֵב וְשִׂים לְבָדָּה הַיֵּטֵב לְדַבְּרִים אֵלֶּה, שֶׁתִּרְאֶה לְהַכִּין לְעֲצָמָךְ חַיִּים לְנֶצַח. וְאִם חֲכָמָתְךָ חֲכָמָתְךָ לֹא וְכוּ': (שם)

יג.

כְּשֶׁאָדָם חוֹשֵׁב מִחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת בְּתוֹרָה וְעִבּוּדָה, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִידַע וְלִהְיוֹת בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר, עַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹל מִכָּל אֲוֵרָה וּמִסְטִין, וּבוֹרְחִים מִמֶּנּוּ כָּל הַמִּשְׁחִיתִים וְאֵינוֹ יָרָא מֵהֶם כָּלָל: (שם)

יד.

חֲדָשׁ אֵלּוּל הוּא הַזְּמַן הַמְּסֻגָּל יוֹתֵר לְזָכוֹת לְדַעַת, דְּהֵינּוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְהַשִּׁיג הַמְּקִיפִין שֶׁל הַשָּׁכֵל וְלַעֲשׂוֹת מִהַמְּקִיף פְּנִימִי עַד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מְקִיפִין אַחֲרָיו. וְעַל־יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה לְבוֹשִׁין לְנִשְׁמָתוֹ וְנִצּוֹל מִכָּל אֲוֵרָה וּמִסְטִין כְּנִי"ל: (שם)

טו.

כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה אֵיזָה מִצְוָה, יֵשׁ כַּח בְּהַמְצִיחַ לִילָךְ וְלַעֲוֹרֵר כָּל הָעוֹלָמוֹת לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּרָכָה לְכָל הָעוֹלָמוֹת. וְעַקֵּר הַבְּרָכָה שֶׁנִּשְׁפָּע מִלְּמַעְלָה הִיא שָׁכֵל, וְכִשְׁבָּא לְמַטָּה נַעֲשֶׂה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי רְצוֹנוֹ. בְּכֵן, מִי שֶׁהוּא בְּעַל נֶפֶשׁ צָרִיךְ לְכוֹן רְצוֹנוֹ שֶׁיִּמְשִׁיךְ בְּרַכַּת שָׁכֵל, וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ אֶמּוּנָה לְתוֹךְ בְּרַכַּת הַשָּׁכֵל כִּי אֵין לְסַמֵּךְ עַל הַשָּׁכֵל בְּעֲצָמוֹ כִּי־דוּעַ. גַּם עַל־יְדֵי פְּנִימִיּוֹת הַבְּרָכוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל יְדֵי הַמִּצְוֹת נִתְבָּרַךְ הַמְּיֻשָּׁב וְהַמְּסֻדָּר אֶת הַמַּחִין וְכוּ'. וְעַל־יְדֵי כָּל זֶה זוֹכֶה לְהַשִּׁיג הָאוֹר שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִנְּר"ג (נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה) וְכוּ', שֶׁהוּא אוֹר אֵין סוֹף שְׂאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיגוֹ בְּשׂוּם שָׁכֵל, כִּי אִם עַל־יְדֵי עֲשִׂיַת הַמִּצְוֹת בְּשִׁמְחָה מְשִׁיגִין אוֹתוֹ בְּבַחֲיַנַת מְטִי וְלֹא מְטִי וְכוּ' [לְעֵין בְּפָנִים סִימָן כ"ד]: (לק"א סי' כ"ד)

טז.

צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהוֹצִיא אֶת עֲצָמוֹ מִהַמְדָּמָה וְלַעֲלוֹת אֶל הַשָּׁכֵל, שֶׁלֹּא יֵלֵךְ אַחַר תַּאֲוֹת הַמְדָּמִיּוֹת תַּאֲוֹת הַבְּהֵמִיּוֹת, רַק שְׂיֵלֵךְ אַחַר הַשָּׁכֵל. הַשָּׁכֵל מְרַחֵק כָּל הַתַּאֲוֹת לְגַמְרֵי. וְכָל הַתַּאֲוֹת הֵם הַפֶּךְ הַשָּׁכֵל, וְהֵם רַק בְּכַח הַמְדָּמָה שֶׁהוּא כַח הַבְּהֵמֹת, כִּי גַם בְּהֵמָה יֵשׁ לָהּ זֶה הַכַּח וְהִיא מְתַאֲוֶיֶת גַּם כֵּן לַתַּאֲוֹת אֵלּוּ. וּכְשֶׁנִּמְשָׁךְ אַחַר הַמְדָּמָה שֶׁבִּלְבָב זֶהוּ בְּחִינַת שְׂרִירוֹת הַלֵּב, שֶׁהוּא הוֹלֵךְ אַחַר הַמְדָּמָה שֶׁבִּלְבָב וְעוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה בְּהֵמָה מִמֶּשׁ. וְצָרִיךְ לְצַאת מִשְׂרִירוֹת הַלֵּב וּלְשַׁבֵּר לְבוֹ הָאָבֹן, וְיֵלֵךְ אַחַר הַשָּׁכֵל: (לק"א סי' כ"ה אות

יז.

וְאִפְלוּ אִם כָּבֵר שֶׁבֵר הַמְדָּמָה וּבָזָה הַקִּיָּם אֶת תְּכוּנַת שְׁכָלוֹ, עִם כָּל זֶה הַשָּׁכֵל עֲדִין בְּכַח. וְצָרִיךְ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּשָׁכְלוֹ, הֵינּוּ לְחַקֵּר וּלְחַשֵּׁב בּוֹ בְּעִבּוּדֵי ה'. וְאִזּוֹ כְּשֶׁחוֹקֵר בְּשָׁכְלוֹ וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, אִזִּי הוּא מוֹצִיא הַשָּׁכֵל מִן הַכַּח אֶל הַפֶּעַל. וְאַחַר כֵּן כְּשֶׁמִּשְׁיֵג בְּשָׁכְלוֹ כָּל מָה שֵׁיֵשׁ בְּיַד אֲנוּשֵׁי לְהַשְׁיֵג, זֶהוּ הַשְּׂאֲרוֹתָיו לְאַחַר מִיתָה. וְעַקֵּר קִיּוּמוֹ שֶׁל אָדָם לְאַחַר מִיתָתוֹ אֵינוֹ אֶלָּא זֶה הַשָּׁכֵל דִּקְדוּשָׁה, שְׁקִנָּה וְהַשְׁיֵג בְּתוֹרָה וְעִבּוּדָה: (שם)

יח.

כְּשֶׁהַדְּבֹר בְּלֹא דַעַת אִזִּי אֵין בּוֹ טוֹב, וְאִזִּי אֵין הַדְּבֹר נִשְׁמַע וְנִתְקַבֵּל, וְאִזִּי אֵינוֹ נִקְרָא דְּבֹר כָּלָל. כִּי דְּבֹר שֶׁאֵינוֹ נִשְׁמַע וְנִתְקַבֵּל אֵינוֹ נִקְרָא דְּבֹר: (לק"א סי' כ"ה אות א')

י.ט.

תקון הדבור הוא עלידי שבח הצדיקים, כי עלידי שבח הצדיקים מרימין את הדעת. ואזי מקבלין הדבור מהדעת ויש בו טוב, ואזי הדבור נשמע ונתקבל והוא תקון הכללי להדבור (שם אות' ב' י')

כ.

צריך לדעת שמלא כל הארץ כבודו, ולית אתר פנוי מניה, ואיהו ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין. ואפלו מי שעוסק במשא ומתן בגויים, לא יכול להתנצל ולומר אי אפשר לעבד את השם יתברך מחמת לביות וגשמיות שנופל תמיד עליו מחמת העסק שעוסק תמיד ביניהם, כי בכל דברים גשמיים ובכל לשונות הגויים יכול למצא בהם אלקות, כי בלא אלקותו אין להם שום חיות וקיום כלל, רק כל מה שהמדרגה יותר תחתונה, אזי אלהותו שם בצמצום גדול ומלבש במלבושים רבים יותר: (לק"א סי' ל"ג אות

כ.א.

גלל כן צריך שתדע, שאפלו אם אתה משקע במדור הקלפות, ואתה במדרגה תחתונה מאד, עד שנדמה לך שאי אפשר לך עוד להתקרב אליו יתברך מחמת שנתרחקת מאד ממנו, אף על פי כן תדע, שאפלו במקומך גם כן שם תוכל למצא אלהותו, ומשם אתה יכול לדבק את עצמך בו יתברך ולשוב אליו בתשובה שלמה, כי לא רחוקה היא ממך אלא שבמקומך שם רבו הלבושים: (שם)

כ.ב.

זה שמתגבר על יצרו וכופה את יצרו הרע, הוא דומה למלאך הי צבאות ממש, ואפלו מדברים גשמיים הוא יכול ללקט אותיות התורה. ואפלו כשהוא מדבר עם הגויים או שרואה מדותיהם, הוא יודע את החיות

אֶלְקוּת, הִינּוּ אוֹתוֹת הַתּוֹרָה שֶׁמִּלְבָּשׁ שָׁם. וְזוֹכָה שְׂיִתְגַּלּוּ לוֹ סִתְרֵי תּוֹרָה,
הִינּוּ אוֹרֵי תְּאֵ דְעֵתִיקָא סְתִימָאָה, וְזוֹכָה לְטַעַם טַעַם אוֹר הָאֱהָבָה שֶׁבְּדַעַת,
שֶׁהָאֱהָבָה הַזֹּאת הִיא לְמַעַלָּה מִהַזְּמַן וּלְמַעַלָּה מִהַמְּדוּת. וְרוֹאֶה וּמְשִׁיג אֶת
הָאוֹר הַטּוֹב וְהַגָּנוּז, הִינּוּ הַתּוֹרָה הַגָּנוּזָה וְהַצְּדִיקִים הַגָּנוּזִים: (שם אוֹת ג')

כג.

וְכָל מָה שֶׁהוּא הוֹלֵךְ מִמְּדֻרְגָּה לְמְדֻרְגָּה הוּא מִתְקָרֵב יוֹתֵר לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ,
וְיִכּוֹל לִידַע אֶת הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּהִבְנָה יִתְרָה, וְיִכּוֹל לְאַהֵב אֶת עַצְמוֹ עִם הֵשֵׁם
יִתְבָּרַךְ בְּאֱהָבָה יִתְרָה: (שם אוֹת ב')

כד.

צָרִיף כָּל אָדָם לְקִשֵׁר אֶת לְבוֹ לְדַעְתּוֹ. כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יוֹדֵעַ שְׂיִשׁ
אֶלְקִים בְּכָלֵל, וְכִפִּי הַדַּעַת הִזָּה בְּוֹדָאֵי הִזָּה רְאוּי שְׂיִתְבַּטְּלוּ כָּל תַּאֲוֹתָיו
וּמְדוּתָיו הָרַעִים, אֲבָל הָרַשָּׁעִים הֵם בְּרִשׁוֹת לְבוֹ, וְכָל הַתַּאֲוֹת וְהַמְּדוּת הֵם
בְּלֵב. עַל־כֵּן צָרִיף כָּל אֶחָד לְרֵאוֹת לְקִשֵׁר לְבוֹ לְדַעְתּוֹ, שְׂיִהְיֶה לְבוֹ בְּרִשׁוֹתוֹ,
שְׂיִהְיֶה כּוֹפֵה אֶת לְבוֹ וְתַאֲוֹתָיו אֶל הַדַּעַת הִזָּה שְׂיִוְדַע מִהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָלֵל
שְׂמֵלָא כָּל הָאֶרֶץ כְּבוֹדוֹ, עַד שְׂיִשְׁבֵּר וַיִּבְטַל כָּל הַתַּאֲוֹת עַל־יְדֵי הַיְדִיעָה
הַזֹּאת. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְאוֹר הָאֱהָבָה שֶׁבְּדַעַת שֶׁהוּא אוֹר הַגָּנוּז, שֶׁהוּא
הַתּוֹרָה הַגָּנוּזָה וְהַצְּדִיקִים הַגָּנוּזִים: (שם אוֹת ז')

כה.

חֲכָמָה הִיא שְׂרֵשׁ כָּל הַדְּבָרִים, לְכוּן צָרִיף כָּל אֶחָד לְשָׁמֵר אֶת שְׂכָלוֹ
מִשְׂכָּלִיּוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, כִּי עֵקֶר הַחֲכָמָה לְקִנּוּת שְׂלֵמוֹת אֵינָם רַק חֲכָמוֹת
אֶלְקוּת, וְשָׂאֵר חֲכָמוֹת הֵם רַק חֲכָמוֹת בְּטָלוֹת וְאֵינָם חֲכָמוֹת כָּלֵל: (לק"א
ס"י ל"ה אוֹת א')

כו.

בשעת הולדה השכל מצמצם אצל כל אחד ואחד. וכשמתחילין להשתמש בו בהתבוננות בעבודת השם יתברך, אז שכלו הולך וגדול. אבל כשאדם מכניס בתוך שכלו מחשבות חיצוניות, הם חכמות חיצוניות, אזי נתמעט קדשת שכלו כפי המקום של חכמה חיצוניות, ועל זה השכל החיצון מתלקטים ומתחברים כל המדות רעות ומגנות: (שם)

כז.

עלינו צריך כל אדם לשמר מאד את שכלו ומחשבתו, שלא יכניס בתוך מחשבתו שום מחשבה חיצונה ולא שום חכמה חיצונה. וזה עקר התשובה והתקון על כל העוונות, כשמתגבר לגרש כל המחשבות חיצוניות מדעתו ושכלו. כי השכל הוא הנשמה, וכשמקדש שכלו, הינו נשמתו, עלידי זה מגביה ומשיב הכל לשרשו, וזה עקר התשובה: (שם)

כח.

וכשאדם שומר את עצמו משכליות חיצוניות, לא זו אף זו שצריך לחדש השכל בכל עת, ובזה מתחדש נשמתו, כי השכל הוא הנשמה: (שם אות ב')

כט.

עקר התגברות היצר הרע, שהוא בחינת נחש הקדמוני, הוא על התלמידים חכמים והלומדים שיש להם דעת גדול ביותר, כי אחריהם הוא פרוץ תמיד להחטיאם, מחמת שיש להם נשמה גבוה ביותר שהוא השכל.

וְהֶעֱקַר לְשׁוֹמֵר אֶת הַמִּחְשָׁבָה מְאֹד מִמִּחְשָׁבוֹת רְעוּת, כִּי עָלִיָּהֶם הוּא כָּל בְּנֵינוּ שֶׁל הַיָּצָר הָרַע רַחֲמָנָא לְצַלּוֹ: (שם אות א')

ל.

חדוש השכל, הינו חדוש הנשמה, הוא עלידי שנה. כי כשהמחין מתנגעין, אז עלידי השנה הם מתחדשים. ובשעת השנה, המחין, הינו הנשמה, באה בתוך אמונה בבחינת "חדשים לבקרים רבה אמונתך": (שם אות ג')

לא.

ויש כמה בחינות שנה. כי יש שנה בגשמיות שהיא ניקח למחין. גם יש בחינת למוד שהוא בחינת שנה לגבי דבקות הבורא, והוא למוד פשוטי אוריתא. ואדם הדבוק תמיד בעבודת הבורא ונתנגעים המחין שלו מחמת גדל הדבקות, אזי ילמד פשוטי אוריתא. גם יש שנה שהיא בחינת משא ומתן באמונה. וכשעוסק במשא ומתן באמונה, אזי המחין, הינו נשמתו, באה לתוך אמונה ונתחדשו שם ונתחזקו מעיפותם, וממשיך שכל חדש מאור הפנים. ועקר הדבר היא האמונה, שצריכין לשמר את האמונה מאד, ואז, כשהמחין שלו מתנגעים, מחדש אותם בתוך האמונה עלידי איזה בחינות שנה, הן עלידי שנה בגשמיות בפשיטות, שאז המחין מתחדשין בנראה בחוש, אבל העקר הוא האמונה, שצריכין קדם השנה לקשר עצמו אל האמונה, שזהו בחינת קריאת שמע שעל המטה שקורין קדם השנה. וצריכין לקרותה בכונה, כדי לקשר נשמתו ולהכניסה לתוך האמונה בשעת שנה, ואזי תתחדש שם, בבחינת "חדשים לבקרים רבה אמונתך" וכו' פנ"ל, ויזכה עלידי השנה לקבל שכל חדש ונשמה חדשה מאור הפנים. וכן מי שיש לו בחינת דבקות, ומחו מתנגע עלידי זה, אזי צריך לעסק בפשוטי אוריתא, ואז צריך גם כן לכנס לתוך האמונה. דהינו, מאחר שמחו מתחיל להתבלבל ואינו יכול להיות דבוק עוד בהשם יתברך בבחינת דעת ומחין, אזי צריך לסלק הדעת והמחין לגמרי, ולקשר את עצמו אל האמונה בפשיטות ולעסק בפשוטי אוריתא בתמימות ובאמונה שלמה. כי באמת גם בעת קיום המחין בדבקות או באיזה דרגה שהוא, גם אז עקר קיום הדעת והמחין הוא עלידי אמונה, כי אין לסמוך על השכל לבד וכמבאר לעיל באות ט"ו. אבל כשמסתלק הדעת, אז צריכין לכנס אל האמונה לבד עלידי איזה בחינת שנה פנ"ל. וכן לפעמים המשא ומתן הוא

בְּחִינַת שְׁנֵה לְחֻדְשׁ הַמַּחַ כַּנִּי"ל. וְשֵׁם גַּם כֵּן הָעֵקֶר הוּא הָאֱמוּנָה, כְּשֶׁעוֹשֶׂה
הַמַּשָּׂא וּמִתֵּן בְּאֱמוּנָה אֲזִי בָּאָה נְשֻׁמָּתוֹ, שֶׁהוּא שְׂכָלוֹ, בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה
וְנִתְחַדֵּשׁ שֵׁם וְכוּי כַּנִּי"ל: (שם אות ד' ו')

לב.

לְשֹׁמֵר אֶת הָאֱמוּנָה הוּא עַל־יְדֵי שְׂמֻקִּים "וְדַבֵּר אֶמֶת בְּלִבָּבוֹ" בְּשַׁעַת הַמַּשָּׂא
וּמִתֵּן וְכוּי (עֵינִן מִמּוֹן אֹת כ"א): (שם אות ז')

לג.

כָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל קֹדֶם שְׂיֵשׁ לָהּ הַתְּגֻלוֹת בְּתוֹרָה וּבַעֲבוּדָה, אֲזִי מְנַסִּין
וּמְצַרְפִּין אֶת הַנֶּפֶשׁ בְּגִלוֹת שֶׁל עֵי אֲמוֹת, הֵינּוּ בְּתַאֲוֹתֵיהֶם. כִּי כָּל אִמָּה
וְאִמָּה מֵעַי אֲמוֹת יֵשׁ לָהּ מִדָּה רָעָה בְּפָנֶי עֲצָמָה מֵה שְׂאִין בְּחִבְרָתָהּ, וּמְחַמַּת
הַמַּדּוֹת הָאֵלוֹ הֵם מְרַחֲקִים מֵעַי פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה. וְהַקְּלָפָה קֹדְמָה לְפָרִי. וּמִי
שְׂרוּצָה לֶאֱכֹל הַפָּרִי, צָרִיךְ לְשַׁבֵּר קֹדֶם הַקְּלָפָה. לְכֵן קֹדֶם הַהִתְגַּלוֹת הַדַּעַת,
שֶׁהוּא הַתְּגֻלוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא עֵקֶר הַדַּעַת וְהַחֲכָמָה וְהָאֶמֶת, מְכַרְחַח הַנֶּפֶשׁ
לְבוֹא בְּגִלוֹת, הֵינּוּ בְּמַדּוֹתֵיהֶם וְתַאֲוֹתֵיהֶם שֶׁל הָאֲמוֹת, כְּדִי לְשַׁבֵּרם וְלִבֵּא
אֲחֵר כְּךָ לְהַתְּגַלוֹת בְּתוֹרָה וְעִבּוּדָה. וְהָעֵקֶר הוּא לְשַׁבֵּר תַּאֲוֹת נְאוּף, שֶׁהִיא
כְּלָיוֹת שֶׁל כָּל הַתַּאֲוֹת וְהַמַּדּוֹת רָעוֹת, וְהוּא עֵקֶר הַנִּסְיוֹן וְהַצָּרוּף. וְכִשְׁנֶפֶשׁ
הָאָדָם בָּא בְּנִסְיוֹן הַזֶּה וּבְגִלוֹת הַזֶּה וּבַצָּרוּף הַזֶּה שֶׁל הַתְּגַבְרוֹת הַתַּאֲוֹת
וְהַמַּדּוֹת, וְהָעֵקֶר הִיא תַּאֲוֹת נְאוּף כַּנִּי"ל, אֲזִי הוּא צָרִיךְ לְהָרִים קוּלוֹ וְלִצְעַק
כְּמָה וְכְמָה קָלִין, שֶׁהֵם כְּלוּלִין בְּעַי קָלִין לְפָחוֹת. כְּמוֹ הַיּוֹלְדֵת קֹדֶם הַלֵּדָה
מִמֶּשׁ שְׂצוּעֵקֶת עַי קָלִין. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְשַׁבֵּר הַתַּאֲוָה הַזֹּאת עִם כָּל
הַתַּאֲוֹת, וְיִזְכֶּה לְהַתְּגַלוֹת גְּדוֹל בְּתוֹרָה וְעִבּוּדָה. וּלְפִי תַקּוּנוֹ כֵּן יִתְגַּלוּ לוֹ
הַעֵי פָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה: (לק"א סי' ל"ו אות א')

לד.

צָרִיךְ הָאָדָם לְהַשְׁתַּדֵּל שְׂיִגִיעַ לְשִׁלְמוֹת הַדַּעַת, דִּהְיֵנוּ שְׂיִזְכֶּה לְדַעַת דְּקֻדְשָׁה

כָּל מָה שֶׁאֶפְשֶׁר לְאָדָם לֵידַע וּלְהַשִּׁיג, מֵה שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְאָדָם לֵידַע יוֹתֵר. וְאֵי אֶפְשֶׁר לְבֹא לָזֶה כִּי אִם עַל־יְדֵי שְׁעוֹסֵק עִם בְּנֵי אָדָם לְקִרְבָּם לְעִבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי זֶה נִשְׁלַם דַּעְתּוֹ כַּנִּ"ל. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֵה לְבָנִים, וְיוֹכֵל לְפַקֵּד עֲקָרוֹת: (לק"א סי' נ"ג)

לה.

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁהַצַּדִּיקִים מִיְגַעִים אֶת עַצְמָם וְרוֹדְפִים אַחֵר בְּנֵי אָדָם לְקִרְבָּם לְעִבּוֹדַתוֹ יִתְבָּרַךְ. אֵין זֶה כְּדֵי לְהַרְבּוֹת כְּבוֹדָם חַ"ו אֶלָּא כְּדֵי לְהַשְׁלִים דַּעְתָּם, כַּנִּ"ל: (שם)

לו.

צָרִיךְ הָאָדָם לְהַסְתַּכֵּל מְאֹד עַל דַּרְכָּיו, וּלְהַסְתַּכֵּל וּלְהַתְּבַוֵּן הַיֵּטֵב עַל כָּל הַסְּבוֹת וְהַעֲנִינִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְזַמֵּן לוֹ וּמִתְגַּלְגֵּל עִמּוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם. כִּי כָּל יוֹם וְיוֹם יֵשׁ בּוֹ מַחְשָׁבָה דְּבוּר וּמַעֲשֵׂה מְשֻׁנִּים מִחֲבָרוֹ. וְצָרִיךְ שֶׁתִּדַע, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְצַמֵּם אֶלְקוּתוֹ מֵאִין סוּף עַד אֵין תְּכֵלִית, עַד נִקְדַּת הַמְּרָכָז שֶׁל עוֹלָם הַגִּשְׁמִי שֶׁהָאָדָם עוֹמֵד עָלָיו. וּמְזַמֵּן לוֹ לְכָל אָדָם מַחְשָׁבָה דְּבוּר וּמַעֲשֵׂה לְפִי הַיּוֹם וּלְפִי הָאָדָם וּלְפִי הַמְּקוֹם, וּמַלְבִּישׁ לוֹ בְּהֵם רְמִזִּים כְּדֵי לְקִרְבוֹ לְעִבּוֹדָתוֹ. בְּכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְהַסְתַּכֵּל עַל כָּל זֶה, לְהַגְדִּיל דַּעְתּוֹ וְשַׁכְּלוֹ, לְהַסְתַּכֵּל וּלְהַתְּבַוֵּן עַל כָּל הַמַּחְשָׁבָה דְּבוּר וּמַעֲשֵׂה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְזַמֵּן לוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם, לְהַבִּין מֵהֵם הַרְמִזִּים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז לוֹ בְּהֵם לְהַתְּקַרֵּב אֵלָיו בְּכָל פֶּעַם מְכַל מְקוֹם שֶׁהוּא. כִּי בְּכָל הַעֲנִינִים וּבְכָל הַמַּשָּׂא וּמִתָּן וּבְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבְּעוֹלָם שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְזַמֵּן לְאָדָם בְּכָל יוֹם וְיוֹם, בְּכָל־שׁ בְּהֵם רְמִזִּים פְּרֻטָּיִים שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז לוֹ לְאָדָם בְּכָל פֶּעַם לְהַתְּקַרֵּב אֵלָיו. וְצָרִיךְ לְהַגְדִּיל דַּעְתּוֹ וּלְהַסְתַּכֵּל עַל זֶה הַיֵּטֵב: (לק"א סי' נ"ד אֹת)

לז.

אָד צָרִיךְ לְזַהַר לְצַמְצֵם דְּעֵתוֹ, שֶׁלֹּא יַעֲמִיק מַחְשְׁבָתוֹ בְּזֶה יוֹתֵר מִדִּי, שֶׁלֹּא יֵצֵא מִגְּבוּל הַקְּדוּשָׁה. דְּהֵינּוּ שֶׁלֹּא יִשׁוּטט מַחְשְׁבָתוֹ עַל־יְדֵי זֶה לְחֻקֵּי וּבְלִבּוּלִים חַיִּי, רַק לְפִי שֶׁכָּל אֲנוּשֵׁי שְׁלוֹ כֵּן יִגְדִיל מַחְשְׁבָתוֹ בְּזֶה. וְכֵן לֹא יִסְתַּכֵּל בְּזֶה לְמַעַלְהָ מִמְדַּרְגָּתוֹ כִּי בְּמַפְלָא מְמַדְּ אֶל תִּדְרֹשׁ: (שם)

לת.

הַגְּבוּהֵי־קוֹמָה עַל־פִּי רַב הֵן כְּסִילִים: (לק"א סי' נ"ה אות ו')

לט.

צָרִיךְ לְזַהַר מִרְבּוּי חֻקִּים, שֶׁלֹּא יִהְיוּ חֻקֵּי־מִצְוָה מְרַבֵּה מִמַּעֲשָׂיו. כִּי עֵקֶר חֻזִּיק הַלֵּב, שֶׁיִּתְקַרֵּב אֶל הָאֱמֶת, לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה, הוּא רַק עַל יְדֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים. אֲבָל מִי שֶׁשָּׁכְּלוּ יוֹתֵר מִמַּעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, אֵין כַּח בְּלִבּוֹ לְהַכִּיל אֶת שְׁכָלוֹ בְּקְדוּשָׁה כְּרָאוּי. וְאִז עַל־יְדֵי זֶה, הַשֶּׁכֶל הוּא מַחְטִיא בְּיוֹתֵר. עַל־כֵּן צָרִיךְ לְהִתְרַחֵק מִרְבּוּי חֻקִּים שֶׁל הַבֵּל, שֶׁהֵם חֻקִּים שֶׁל הָעוֹלָם. וּבְיוֹתֵר צָרִיךְ לְהִתְרַחֵק מִחֻקִּים הַפְּלוֹסוֹפִיָּא, רַק לְבַטֵּל אֶת שְׁכָלוֹ נֶגְדַּ אֲנוּשֵׁי אֱמֶת שֶׁהוֹלְכִים בְּדַרְךְ אֱמֶת כְּפִי מַה שֶׁקִּבְּלֵנוּ מִרְבוּתֵינוּ ז"ל (עֵין חֻקִּים רַבּוֹת אֶת (ו') : (שם))

מ.

צָרִיכִין לְדַעַת שֶׁבְּכָל הַהִסְתַּרּוֹת שֶׁבְּעוֹלָם נֶעְלַם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינּוֹת הַהִסְתַּרּוֹת: כִּי יֵשׁ הַהִסְתַּרּוֹת, וְיֵשׁ הַהִסְתַּרּוֹת שֶׁבְּתוֹךְ הַהִסְתַּרּוֹת. וְכַשֶּׁהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתַּר בְּהַהִסְתַּרּוֹת אַחַת, גַּם כֵּן קָשָׁה מְאֹד לְמַצְאוֹ, אָדָּא עַל פִּי כֵּן אֲפֻשֶׁר לִיגַע וְלַחֲתוֹר עַד שֶׁיִּמְצָא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, מֵאַחַר שֶׁיּוֹדַע שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתַּר מִמֶּנּוּ. אֲבָל כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתַּר בְּהַהִסְתַּרּוֹת שֶׁבְּתוֹךְ הַהִסְתַּרּוֹת, דְּהֵינּוּ שֶׁהַהִסְתַּרּוֹת בְּעֶצְמָהּ נִסְתַּרְתָּ מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁאֵינּוּ יוֹדַע כָּלֵל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתַּר מִמֶּנּוּ, אִזִּי קָשָׁה מְאֹד לְמַצְאוֹ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה נִמְשָׁךְ עַל־יְדֵי רְבוּי הָעוֹנוֹת

רחמנא לצלן. כי עבר ושנה, נעשה לו כהתר - זה בחינת הסתרה אמת. אבל מי שעובר יותר ח"ו, נופל לבחינת הסתרה שבתוך הסתרה. אבל באמת גם שם בתוך ההסתרה שבתוך הסתרה, נעלם הוא ותברך, כי בלא חיותו ותברך אין שום קיום לשום דבר שבעולם. עלכן בלח עסק התורה יכולים להפך כל ההסתרות לדעת. לידע שגם שם נעלם השם ותברך, אפלו בתקף ההסתרה שבתוך הסתרה, עד שישמע קול הכרוז הגדול של התורה שמכרזת וצועקת תמיד: עד מתי פתים תאהבו פתי וכו'. עד שישוב אל ה' מכל מקום שהוא: (לק"א סי' נ"ז אות ג')

מ.א.

לפי הגדלת הדעת כן הפרנסה בנקל. וכל מי שחסר דעת ביותר, הוא נגע וטורח אחר הפרנסה ביותר: (שם אות ו')

מ.ב.

לפי הגדלת הדעת כן נתרבה השלום. כי מחלקת וכעס ואכזריות הוא מחסרון הדעת. וכל מה שמתרבה הדעת, מתרבה הרחמנות והחסד והשלום. ועלידי זה זוכין לרפואה: (שם)

מ.ג.

עלידי הפעס חכמתו מסתלקת וצלים אלקים סר מעל פניו ואין לו פני אדם (עין פעס אות ה'): (לק"א סי' נ"ז אות ו')

מד.

עקר קיומו של הדעת עלידי גי בחינות: הינו, שצריך ללמד חכמתו לאחרים ולקרבם תחת פנפי השכינה, גם צריך להקדים יראת חטאו לחכמתו, גם צריך לדקדק איד להוציא חכמתו שיהיו דבריו דברי פי חכם חן ולא יהיו נבזים. ואזי זוכה עלידי הדעת להמשיך שלשה השפעות, שהם אכילה שתיה ומלבושים: (לק"א סי' נ"ח אות ה')

מה.

כשהחכמה בקיומה ובשלמותה אזי יכול להכניע כל הצרים הרודפים אחר חלושי כח שבשרא, ולהכניס אותם לעבודת השם ותברך, ועלידי זה זוכה לחדש חדושין דאורייתא בשבת על חד תרין: (שם)

מו.

עקר שעשוע עולם הבא הוא להודות ולהלל לשמו הגדול ותברך ולדעת ולהפיר אותו ותברך, שעלידי זה סמוכין וקרובין אליו ותברך. כי כל מה שמפירין ויודעין אותו ותברך ביותר, סמוכין אליו ביותר. כי שאר כל הדברים כלם יתבטלו לעתיד ולא שאר לעתיד רק זאת הבחינה, להודות ולהלל ולדעת אותו ותברך, וזה כל שעשוע עולם הבא: (לק"ת סי' ב' אות א')

מז.

עקר האדם הוא הדעת, ומי שאין לו דעת אינו מן הישוב ואינו מכנה בשם אדם כלל, רק הוא חיה בדמות אדם. ועקר הדעת הוא דעת דקדשה, דעת תורתנו הקדושה, לידע כי יש אלקים שליט ומשגיח בארץ, ולעשות רצונו ומצוותיו ותברך. וכשזוכה לדעת הזה בשלמות, הוא נצול מכל החטאים והעוונות. כי אין אדם עובר עברה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות. אבל כשממשיך עליו הדעת הקדוש הזה, לזכר בהשם ותברך בכל עת, בודאי

ינצל מחטאים: (לק"א סי' ז' אות ב' ג')

מח.

מה ש'העולם רחוקים מהשם יתברך, ואינם מתקרבים אליו יתברך, הוא רק מחמת שאין להם ישוב הדעת ואינם מושבין עצמן. והעקר להשתדל לישוב דעתו היטב מה התכלית מכל התאוות ומכל עניני עולם הזה, הן תאוות הנכנסות לגוף הן תאוות שבגוף כגון כבוד וכיוצא, ואז בודאי ישוב אל ה': (לק"ת סי' י')

מט.

עקר ישוב הדעת הוא עלידי שמחה. כי עלידי השמחה המוח מושב ויכול להנהיג המוח כרצונו לחשב על תכליתו הנצחי. אבל עלידי מרה שחרה ועצבות המוח והדעת בגלות, וקשה לו לישוב דעתו. נמצא שעצבות הוא מניעה הגדולה מאד מעבודתו יתברך: (שם)

נ.

מי שיש לו דעת שלם הוא יודע שכל הזמן של העולם אינו פלום, כי עקר הזמן הוא מחסרון הדעת. אבל כל מה שהשכל נתגדל יותר, הוא רואה ומבין בטויל הזמן ביותר (ועין בפנים שמסביר זאת היטב). וגם בחוש רואין פריחות הזמן מאד מאד כצל עובר ממש וכענן כלה וכוי. ואם תשים לב לזה תמצא מדאגת עולם הזה הרבה, ותתחזק הרבה לחטף ולחטף בכל פעם כל מה שתוכל, מה שיצליחך לנצח, ששם הוא למעלה מהזמן לגמרי, כי הוא עולם הנצחי: (לק"ת סי' י' סי"א)

נא.

יש כמה שטותים המתדבקים ומתחברים בהמת, ובפרט בלבולי האמונה. ועל ידי השנה נפרדים מהמת, וביותר מועיל השנה לאמונה: (שיחות הר"ן ק"י)

נב.

עלידי שרואין את עצמו עם הצדיק האמת, עלידי זה מתנוצץ מחו ודעתו, ועלידי זה מקבל גדלה ושררה לפי התנוצצות מחו. ועלידי זה זוכה לחדש חדושין דאורייתא פראוי לו, ועלידי זה זוכה לבושה ותשובה ולעגנה אמתית, שהוא בחינת חיים נצחיים של עולם הבא (עין גאנה ו) לעגנה באות (ל'): (לק"ת סי ע"ב)

נג.

עקר החכמה - שישפיל שרחוק ממנו החכמה. והיא חכמה ומלאכה גדולה לעשות עצמו כבהמה, ועין תמימות: (לק"ת סי פיג ושיחות הר"ן ט"ו)

נד.

צריך לזה זכה גדולה שיזכה לישוב עצמו שעה אחת ביום, ושיהיה לו חרטה על מה שצריך להתחרט, כי לאו כל אדם זוכה לישוב דעתו. על כן צריך להתגבר מאד לראות לישוב עצמו היטב על כל מעשיו והנהגותיו, אם כך ראוי לו לבלות ימיו במעשים פאלו: (שיחות הר"ן מ"ז)

דבור - גדל כחו לטוב, וכן להפך ח"ו

א.

עלידי דברים בטלים ולשון הרע בא עניות, ועלידי צדקה לתלמיד חכם מתקנים זאת וזוכין לעשירות: (לק"א סי' ד' אות ח')

ב.

עלידי שמדברים בהתורה בדבורים, מאיר לו הדבור לכל המקומות שצריך לעשות תשובה, עד שזוכה לתשובה שלמה. ועלידי זה זוכה לבוא לתבונות התורה לעמקא [עין תלמוד תורה אות י' וי"א]: (לק"א סי' י"א אות א')

ג.

עלידי שלמות לשון הקדש, דהינו על ידי קדשת הדבור, שמרבה לדבר דבורי תורה ותפלה ותחנונות ובקשות ושיחות בינו לבין קונו, ונזקק מדבורים פגומים שהם לשון הרע ושקרים וכו', עלידי זה זוכין לתקון הברית. וכו' להפך, עלידי תקון הברית זוכין לשלמות לשון הקדש: (לק"א סי' י"ט אות ג')

ד.

דבור שאינו נשמע ונתקבל אינו נקרא דבור כלל. ותקון הדבור שיהיה נשמע ונתקבל הוא עלידי השבח שמשבחין את הצדיקים אמתיים. וזה

הוא תקון הפללי להדבור: (לק"א סי' כ"ט אות א' ב' י')

ה.

הדבור הוא כלי השפע שבהם מקבלין השפע. ולפי הדבור כן השפע - אם הדבור הוא בשלמות ובמלאה, אזי יכולין לקבל בהם רב שפע וכו'. בשביל זה צריכין להתפלל בדבורים דיקא: (לק"א סי' ל"ד אות ג')

ו.

כשפוגמין בהדבור שהוא רוח פיו של הקדוש ברוך הוא, אזי עלידי הפגם נעשה מרוח פיו רוח סערה. ורוח סערה הנה הוא מקטרג הגדול, שממנו באים כל הקטרוגים וכל הנסיונות, והוא מסער גופיה דבר נש. וכל המלשינות והרעות שדוברים על אדם בא מרוח סערה הנה. פי הוא בחינת קץ כל בשר, שעושה קץ וסוף לכל בשר. וכל זה בא עלידי פגם הדבור: (לק"א סי' ל"ח אות ב')

ז.

תקון הדבור הוא עלידי התורה שלומדים בעניות ובדחקות בעת שצור לאדם. ועלידי זה נמשך עליו חוט של חסד, ומגרש כל בעלי הדין וכל סטרא דמסאבא. ועל ידי זה מתקן הדבור ומעלהו לשרשו. ואז הדבור יוצא בשיר ושבח והלל להקדוש ברוך הוא, שזכה להתפלל להודות ולהלל להשם יתברך. ועלידי זה יזכה לדבר בינו לבין קונו בשלהבת הגבורות, ויעורר את עצמו לעבודת השם יתברך, עד שיזכה לדבור אמת, למובחר האמת שיש בהדבור, הינו שידבר לפני השם יתברך באמת גדול לאמתו, ויפרש כל שיחתו וידבר בחמימות שבלב דברי אמת שבלב בהתעוררות בתשובה, עד שיראה פחיתותו וגדלת הבורא עד שיבוא לבושה גדולה עלידי זה, להתבייש מלפניו יתברך על גדל פשעיו וכו'. ועל ידי זה יזכה לאור התפלל שהם בחינת דבקות להשם יתברך שהם בחינת

קרוון עור הפנים. ועל ידי זה מוחליון לו כל עוונותיו ומדבק את עצמו בעץ החיים (עין בושה אות ב'): (שם אות ד' ה')

ת.

צריך לזהר מלשמע דבורים של רשע שהוא בר דעת, כי דבוריו הם אוירים ארסיים של נאוף ומולידים נאוף בהשומע: (לק"א סי' מ"ג)

ט.

הדבורים שאינם דבורים קדושים, גורמים שנתעורר סכות נוצרים, סכת אמות העולם, ומתגבר ימין שקר, ומתגבר הגלות, ומתרחקים מקדשת ארץ ישראל, ועל ידי זה נתעלם הרבי האמת ומתגבר ריב ומחלקת, ואזי השכינה איהי ריב על בנהא בגלותא שגלו משלחן אביהם ומארצם יצאו. אבל על ידי דבורים קדושים שהוא תפלה בכת, מתגבר האמת וכו' (עין תפלה אות מ"ה): (לק"א סי' מ"ח)

י.

על ידי לשון הרע מתגבר הכח המדמה. כי על ידי לשון הרע מסתלק ממנו הדעת ונופל מאהבת השם יתברך, ונופל לאהבת הבהמיות שהם כל התאוות, שכלם באים מכח המדמה שהוא כח הבהמיות שמתגבר ביותר על ידי לשון הרע. ועל ידי זה נפגם הזכרון ונופל לשכחה שהיא מיתת הלב, שמת לבו בקרבו ואינו משים על לבו לזכר בכל יום בעלמא דאתי, ששם עקר החיות הנצחי. והוא בחייו חשוב פמת, מאחר שאינו משים על לבו לזכר תכליתו הנצחי בכל יום: (לק"א סי' נ"ד אות ד' ה')

יא.

עלידי לשון הרע אין מתקיימים לו בנים זכרים: (שם אות ד')

יב.

כשהדור אינם שומרים את פיהם מלשון הרע ומשארי דבורים פגומים, עלידי זה נכשלים ח"ו כשרי הדור בגאות, והוא בחינת גלות השכינה: (לק"א סי"ח. נ"ח. י')

יג.

עלידי תאות אכילה ושתיה נמשך הדבור לגלות למצר הגרון להערף, ועל ידי זה אינו יכול לדבר שום דבור לפני השם יתברך. והתקון לזה תענית: (לק"א סי"ב. ס"ב. אות ה')

יד.

עלידי דבורים רעים כגון לשון הרע, רכילות, שקרים, ליצנות, חנפה או מביש פני חברו ברבים בדברים, ונבול פה, ודברים בטלים ושארי דבורים רעים, ובפרט כשמדבר לשון הרע על צדיקים וכשרים, עלידי כל אלו הדבורים רעים עושים כנפים להנחש שיוכל לעופף ולהזיק להעולם מאד ח"ו. הינו שעל ידי זה מתגברת ומתפשטת חכמת הפילוסופים והאפיקורסים בעולם שהם הם בחינת הנחש הקדמוני, שמתגברת ומעופפת חכמתם הרעה ח"ו עלידי דבורים רעים הנ"ל, ומזיקים מאד מאד להעולם. אבל עלידי דבורים קדושים עושים כנפים דקדשה: (לק"א סי"ג)

טו.

צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל שְׂיַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכֹל הַטְּפִי דְמִים שֶׁנִּמְצָאִים בּוֹ, דְּהִינּוּ שְׂיִדְבֹר הַרְבֵּה בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, עַד שְׂיִהְיוּ נַעֲשִׂים מִכָּל הַדְּמִים דְּבוּרִים קְדוּשִׁים שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה, וְאִזּוּ יִזְכֶּה לְשָׁלוֹם וַיִּבְטַל כָּל מַדַּת הַנְּצַחוֹן וּמַחְלֻקָּת. כִּי מַדַּת הַנְּצַחוֹן וּמַחְלֻקָּת וּמְלַחְמָה נִמְשָׁךְ מִדְּמִים שֶׁעֲדִין לֹא עָבַד בָּהֶם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: (לק"א סי' ע"ה)

טז.

עַל־יְדֵי דְבוּרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה מְעַלִּין כָּל הַנִּיצוּצוֹת הַנְּפוּלִין, וְנִתְתַקְּנִין וְנִתְחַדְּשִׁין כָּל הָעוֹלָמוֹת הַנְּפוּלִין, וְנִחְשָׁב כְּאִלוֹ בְּרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכָל הָעוֹלָמוֹת מִחֻדָּשׁ. עַל־כֵּן צָרִיכִין לְדַבֵּר רַק דְּבוּרִים קְדוּשִׁים וְלֹא דְבוּרִים אַחֲרֵים, כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוּצוֹת וּלְתַקֵּן כָּל הָעוֹלָמוֹת. וְעַל־יְדֵי זֶה יִתְקַרֵּב בְּיַאֲת הַמְּשִׁיחַ: (שם)

יז.

צָרִיכִין לְדַבֵּר הַרְבֵּה בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה עַד שְׂיִהְיֶה הַגּוֹף בְּטֵל לְגַמְרֵי כְּאִין וְכַאֲפֹס. וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי יִרְאָה וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְשָׁלוֹם, וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הַבְּרָכוֹת: (שם)

יח.

הַדְּבוּר דְּקֻדְשָׁה, דְּהִינּוּ דְבוּרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה וַיִּרְאֵת שָׁמַיִם, הוּא גְבוּרָה וַיִּקָּר מְאֹד. כִּי הַדְּבוּר דְּקֻדְשָׁה הוּא בְּחִינַת הַשְּׂכִינָה, בְּחִינַת הַתְּגִלוֹת מְלְכוּתוֹ וְאַמוּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְהוּא בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ, וּבְחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וּבְחִינַת

תחנית המתים, בחינת יחוד קדשא בריך הוא ושכינתיה: (לק"א סי' עח)

י.ט.

גם הדבור הוא בחינת אם הבנים. הינו כמו שהאם הולכת תמיד עם בנה אפלו למקומות המטנפים ואינה שוכחת אותו, כן הדבור הולך עם האדם תמיד אפלו במקום הטנפת ומזכיר אותו תמיד את השם יתברך. הינו, שאפלו אם האדם מנח ח"ו בשפל המדרגה מאד, במקום שהוא ח"ו, אף על פי כן על ידי הדבור יכול להזכיר את עצמו בהשם יתברך לעולם. הינו שאפלו אם הוא במקום שהוא, אם יתחזק גם שם לדבר על כל פנים דבורים קדושים של תורה ותפלה ושיחה בינו לבין קונו, או לשוח עם רבו או חברו ביראת שמים, יכול להזכיר את עצמו בהשם יתברך לעולם אפלו שם במקומות הרחוקים מאד מהשם יתברך שהם בחינת מקומות המטנפים, אפלו אם נפל למקום שנפל רחמנא לצלן. כי הדבור אינו מניח אותו לשכח את השם יתברך. והבן הדבר היטב מגדל כח הדבור, והוא עצה נפלאה ונוראה למי שחפץ באמת לבל יאבד עולמו לגמרי ח"ו: (שם)

כ.

כל הדבורים הם בחינת גבורות וצריך להמתיקם. וההמתקה הוא על ידי למווד התורה ודבורים טובים שמדברים. על כן צריך לשמר את הדבור מאד ולבלי לדבר דבורים רעים, ובפרט לשון הרע ח"ו. מפל שכן וכל שכן שצריך לשמר מאד מאד מלדבר ח"ו על צדיק, שלא יתגברו הדינים ח"ו. ועל ידי אלו הדבורים רעים יכולים לגרם שיפל הצדיק הדור ממדרגתו ח"ו, כשאינו בעל כח גדול להמתיק אלו הגבורות הקשות או שיסתלק על ידי זה. ואזי, על ידי הסתלקותו נשמתו ממתקת אלו הגבורות הנ"ל: (לק"א סי' ר"ז)

כא.

כְּשֶׁאָדָם יוֹשֵׁב לְדַבֵּר מִחֲבֵרוֹ זֶה בְּחִינַת יוֹמָא דְדִינָא, כִּי הוּא יוֹשֵׁב וְדָן אֶת חֲבֵרוֹ. וְצָרִיךְ לְזַהֵר מְזֶה מְאֹד, וּלְהִסְתַּכֵּל עַל עֲצֻמוֹ הַיָּטֵב אִם הוּא רָאוּי לְזֶה לְשֹׁפֵט אֶת חֲבֵרוֹ כִּי הַמְּשַׁפֵּט לְאֵלֵקִים הוּא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל: "אַל תִּגְדִּין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתִּגִּיעַ לְמְקוֹמוֹ". וְכִי הוּא שְׂיָכוֹל לִידַע וּלְהִגִּיעַ לְמְקוֹם חֲבֵרוֹ, כִּי אִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ: (לק"ת סי' א' אות י"ד)

כב.

עֶקֶר קִיּוּם וּשְׁלָמוֹת הַדְּבִיר הוּא עַל־יְדֵי אֲמֵת. וְלָזֶה זֹכִיךְ עַל־יְדֵי הַלֵּל וְהוֹדָאָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל־יְדֵי לְמוּד הַלְכוּת, שְׁעַל־יְדֵי זֶה מְאִירִין כָּל קוּי הָאֲמֵת בְּכָל חֻלְקֵי הַדְּבִיר וּמְשַׁלִּימִין הַדְּבִיר. וְאִזּוֹ זֹכִיךְ לְשְׁלָמוֹת הַדְּבִיר שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁמְקַשֵּׁר לְשֶׁבֶת וְכוּ'. [עֵינֵי אֲמֵת וְאֲמוּנָה אֹת מ"ם]: (לק"ת סי' ב' אות א' ב' ד' ה')

כג.

הַדְּבִיר יֵשׁ לוֹ כַּח גְּדוֹל מְאֹד, עַל־כֵּן צָרִיךְ לְהִרְבּוֹת מְאֹד בְּדְבוּרֵי תוֹרָה וּתְפִלָּה וּתְחִנוּת וּבִקְשׁוֹת. וּבִיּוֹתֵר בְּדְבוּרִים וְשִׁיחוֹת בֵּינֵנו לְבֵין קוֹנוֹ. וְאִם יִהְיֶה חֶזֶק בָּזֶה כָּל יְמֵי חַיָּו, בְּוַדָּאֵי יִזְכֶּה לְאַחֲרִית טוֹב בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא לְנֶצַח. [עֵינֵי הַתְּבוּדוֹת וְלַעִיל בְּאוֹת י"ט מְגַדֵּל כַּח הַדְּבִיר]: (לק"ת סי' צ"ו)

התבודדות

א.

מי שרוצה לטעם טעם אור הגנוז, הינו סודות התורה שיתגלו לעתיד, ירבה בהתבודדות בינו לבין קונו, וידין וישפט את עצמו בכל עת על כל עסקיו ומעשיו, אם כך ראוי והגון לו לעשות, ולהתנהג כך מנגד השם יתברך, הגומל עמו טובות בכל עת ורגע. ויכלכל דבריו במשפט, ועל הכל יבוא במשפט עם עצמו, והוא בעצמו ידן וישפט את עצמו על כל עסקיו ומעשיו, ובזה יסור מעליו כל הפחדים וינצל מיראות הנפולות, הינו שלא יירא ולא יפחד משום שר ואדון וחייה רעה ולסטים ולא משום דבר שבעולם, רק מהשם יתברך לבד יירא ויפחד. ובזה יעלה את היראה לשרשה, דהינו לדעת. ויזכה לדעת שלם, שיידע ממי יתירא, הינו ליראה את השם הנכבד לבד יראת הרוממות. ועלידי זה יזכה להשגת התורה שפנגלה ויזכה לשפלות באמת. ועלידי זה יזכה לתפלה במסירות נפש, שיבטל כל ישותו וגשמיותו בשעת התפלה, ויתפלל בלי שום פגנות תועלת עצמו ולא יחשב לכלים את עצמו, רק יבטל כל עצמותו וגשמיותו ויתבטל כאלו אינו בעולם. ועלידי זה יזכה להשגת סתרי תורה, שהוא אור הגנוז שיתגלה לעתיד וכו'. זה זוכין עלידי התבודדות כנ"ל: (לק"א סי' ט"ו אות א' ב' ג' ד')

ב.

הדבורים שאדם משיח ומדבר בינו לבין קונו הם בחינת רוח הקדש. כי על ידי שיפנס לזה, ומכריח עצמו ומכין עצמו לדבר לפני השם יתברך, שולח לו השם יתברך דבורים בפיו שהם בחינת רוח הקדש. וצריך לראות ולהשתדל לחדש תמיד, לבקש בכל עת בדברי רצויים ותחנונים חדשים, וזה זוכין עלידי טהרת הלב שזוכין עלידי תנועת השכל בקדשה וכו' (כמו שמבאר בדעת אות ג'): (לק"א סי' כ"א, קנ"ו)

ג.

עלידי השיחה שמשיחין ומדברין בינו לבין קונו, ומוציאין בפה הכסופין והרצונות טובים שלו, מה שהוא נכסף ומשתוקק ומתגעגע לצאת מהרע שלו ולזכות לטוב אמתי, ומתפלל ומתחנן לפני השם יתברך על זה. על ידי זה הוא מוציא הנפשות טובות מכח אל הפעל. כי עלידי הכסופין לבד נעשין נפשות בכתחילה, ועל ידי הדבור הנ"ל נגמרין ויוציאין מכח אל הפעל.

וְעַל־יָדַי זֶה יִזְכֶּה לַפֶּעַל בְּקִשְׁתּוֹ וְזוֹכֶה לְצִיר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב וּמְחִיָּה וּמְקִיָּם הַכֹּל, וּמְמַשִּׁיךְ טוֹבָה וּבְרָכָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּמַעוֹרֵר לְתַשׁוּבָה כַּמָּה נִפְשׁוֹת עַל־יָדַי הַדְּבוּר הַזֶּה שֶׁמְדַבֵּר בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ. כִּי עֲנֵן זֶה שֶׁל כְּסוּפִין וּרְצוֹנוֹת טוֹבִים וּלְהוֹצִיא בָּפֶה מֵאֵל הוּא יָקָר מְאֹד, וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַרְגִיל עֲצָמוֹ לְעֶסֶק בְּזֶה הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם. וְעַל יָדַי זֶה יְכוֹלִין לְהַחְזִיר כָּל הָעוֹלָם לְמוֹטָב: (לְק"א ס"י ל"א אוֹת ז' ח' ט')

ד.

בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ נִקְדָּה טוֹבָה יָקָרָה מְאֹד, שֶׁרְצוֹנָה חֲזָק תַּמִּיד רַק לְעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנֵה. אֵךְ הַתְּאַוּוֹת שׁוֹבְרִין לְבוֹ, וְעַל־יָדַי זֶה לְבוֹ רְחוֹק מִהִנְקָדָה. עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְדַבֵּר בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ, כְּדִי שְׂיֵאִיר בְּחִינַת הַנִּקְדָּה שָׁבוּ לְלִבּוֹ, וְעַל יָדַי זֶה יִתְבַּטֵּל עֲרַלְת לְבוֹ, דְּהֵינּוּ אֶהְבוֹת רְעוֹת שֶׁהֵם חֲרַפְת לֵב שֶׁהֵם שׁוֹבְרִין לְבוֹ שֶׁל אָדָם [עֵינִן צָדִיק אוֹת מ"ב]: (לְק"א ס"י ל"ד אוֹת ח')

ה.

צָרִיךְ לְהַרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ לְדַבֵּר בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ בְּאֵמֶת גְּדוֹל לְאֵמֶתוֹ עַד שְׂיִתְחִיל לְדַבֵּר בְּחִמְיּוֹת שֶׁבִּלְבָב דְּבָרֵי אֵמֶת שֶׁבִּלְבָב, עַד שְׂיִתְבַּיֵּשׁ לְפָנָיו יְתִבְרַךְ הַרְבֵּה עַל גְּדֹל פְּשָׁעָיו כִּנְגַד רַב וְשִׁלִּיט עֵקֶרָא וְשָׂרְשָׁא דְכָל עֲלָמִין וְכוּ' [עֵינִן בּוֹשָׁה ב', וְעֵינִן דְּבוּר אוֹת ז']: (לְק"א ס"י ל"ח אוֹת ה')

ו.

צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְרְאוֹת שְׂיִהְיֶה נִכְלָל בְּשָׂרָשׁוֹ. וּלְהַכְלִיל בְּשָׂרָשׁוֹ צָרִיךְ שְׂיִהְיֶה לוֹ בְּטוֹל. וְאִי אֶפְשָׁר לְבוֹא לְיָדַי בְּטוֹל כִּי אִם עַל־יָדַי הַתְּבוּדוֹת. כִּי עַל־יָדַי שְׂמִתְבוּדָד בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ, עַל־יָדַי זֶה הוּא יְכוֹל לְבַטֵּל הַכֹּל וּלְהַתְּדַבֵּק בְּהֵשֵׁם יְתִבְרַךְ וּלְהַכְלִיל בְּשָׂרָשׁוֹ: (לְק"א ס"י ל"ב)

ז.

עקר ההתבודדות הוא בליקה שאז הכל ישנים. וגם טוב שיהיה המקום חוץ מהעיר, שילך בדרך יחידי, דהינו במקום שאין בני אדם הולכים שם אפלו ביום. ועל ידי זה שמתבודד בליקה בדרך יחידי פניל, ומפנה לבו ודעתו מכל עסקי העולם הזה ומבטל הכל, עד שמבטל את עצמו לגמרי, דהינו שבתחלה מתפלל הרבה עד שמבטל מדה זאת, ואחר כך מבטל מדה זאת, ואחר כך מבטל את עצמו לגמרי שלא ישאר בו שום גאות ושום ממשות, עד שיהיה בעיניו כאין וכאפס ממש, עד שיזכה לבחינת בטול באמת, ועל ידי זה נכלל נפשו בשרשו. ועל ידי זה נכלל כל העולם עמו בשרשו, דהינו שיכלל עמו הכל באחדות השם יתברך: (שם)

ח.

בליקה - אז הוא עקר הזמן של ההתבודדות, דהינו להתבודד בינו לבין קונו לפרש שיחתו לפני השם יתברך. לשוים עם לבבו לחפש הרוח טובה, דהינו הנקודות טובות שיש בו עדין, לבררם מתוך הרוח רעה עד שישפך לבו פנים נכח פני ה'. ועל ידי זה יזכה לשמחה ולהכניע המדמה שמשם כל התאוות. ועל ידי זה יזכה לזכרון לזכר תמיד בעלמא דאתי, ולחשב בכל עת על תכליתו וסופו האחרון לעולם הבא, עד שיזכה לשוב אליו יתברך באמת: (לק"א סי"ד אות ו')

ט.

כשאדם מתפלל בדבקות או מתבודד כראוי ובאמצע הוא נופל ממדרגתו, זה נמשך מפגם האמונה. ואז צריך שישבר לבו בקרבו, ויתביש בעצמו על שנופל משמים לארץ, וירחם על עצמו עד שיתאנח, ועל ידי האנחה יחזר למדרגתו: (לק"א סי"ד אות ו')

י.

כְּשֶׁמְדַבֵּר לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמְפָרֵשׁ שִׁיחְתּוֹ בְּטַעֲנוֹת וּבִבְקָשׁוֹת, וְרוֹצֶה לְנַצַּח אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּבִיכּוֹל, שְׂיַעֲשֶׂה בְּקִשְׁתּוֹ, יֵשׁ לְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תַעֲנוּג וְשִׂמְחָה מְזֶה שֶׁמִּנְצָחִין אוֹתוֹ. עַל־כֵּן הוּא יִתְבַּרֵךְ בְּעַצְמוֹ שׁוֹלַח לוֹ דְּבוּרִים בְּפִיו, שְׂיִוְכַל לְנַצַּח אוֹתוֹ, כִּי בְּלֹא זֶה בּוֹדָאִי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְבָשָׂר וְדָם לְנַצַּח אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲדָּ הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ בְּעַצְמוֹ מְסִיַע לוֹ בְּזֶה כְּנִ"ל: (לק"א ס"י קכ"ד)

יא.

כְּשֶׁהָאָדָם מֵתְבוֹדֵד וּמְפָרֵשׁ שִׁיחְתּוֹ וְצִעְרוֹ לְפָנַי הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ, וּמֵתְוַדֵּה וּמֵתְחַרֵּט עַל גְּדֹל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגַם, אֲזִי גַם הַשְּׂכִינָה כִּנְגִדוֹ מְפָרֵשֶׁת לְפָנָיו שִׁיחְתָּהּ וְצִעְרָהּ. כִּי כָּל פָּגַם וּפְגָם שֶׁפָּגַם בְּנִשְׁמָתוֹ פָּגַם אֶצְלָהּ כְּבִיכּוֹל, וְהִיא מְנַחֶמֶת אוֹתוֹ שֶׁתְּבַקֵּשׁ תְּחִבּוּלוֹת לְתַקּוֹן כָּל הַפְּגָמִים: (לק"א ס"י רנ"ט)

יב.

טוֹב מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל וּלְפָרֵשׁ שִׁיחְתּוֹ לְפָנַי הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ בְּשִׂדָּה בֵּין עֲשָׂבִים וְאֵילָנוֹת. כִּי כְּשֶׁאָדָם מֵתְפַלֵּל וּמְפָרֵשׁ שִׁיחְתּוֹ בְּשִׂדָּה, אֲזִי כָּל הָעֲשָׂבִים וְכָל שִׁיחַ הַשִּׂדָּה כֻּלָּם בָּאִים בְּתוֹךְ תְּפִלָּתוֹ וּמְסִיַעֵין לוֹ וְנוֹתְנִין לוֹ כַח בְּתִפְלָתוֹ וְשִׁיחְתּוֹ: (לק"ת ס"י י"א)

יג.

כְּבִר מְבֹאֵר, שֶׁהִתְבוֹדְדוֹת הוּא מְעַלָּה גְּדוֹלָה וְדָרָךְ נְכוּן וְיִשָּׁר מְאֹד לְהִתְקַרֵּב עַל יְדֵי זֶה לְהַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְקַבֵּעַ לוֹ עַל זֶה אֵיזָה שְׁעוֹת בַּיּוֹם, שִׁפְרֵשׁ שִׁיחְתּוֹ לְפָנַי הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ בְּלִשׁוֹן שְׂמֵדְבָרִים בּוֹ, כְּגוֹן בְּמַדִּינוֹת אֱלוֹ

בְּלִשׁוֹן אֲשַׁכְנֶנּוּ שְׁאֲנוּ מְדַבְּרִים בּוֹ. כִּי בְּלִשׁוֹן שְׁמֵדַבְּרִים בּוֹ בְּקֵל יוֹתֵר לְפָרֵשׁ
כָּל שִׁיחָתוֹ הַיָּטֵב, וְאֵת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ יִשְׁיחַ לְפָנָי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּטַעֲנוֹת
וְאֲמִתְּלֹאוֹת וְדַבְּרֵי רְצוּי וְתַחֲנוּנִים, שְׂיִזְכֶּה לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כָּל אֶחָד
כְּפִי מֵה שְׂיִוָּדַע נִגְעֵי לְבָבוֹ וְאִיךָ הוּא מִרְחֵק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְעַצֵּם מַעֲלֵת
הַנְּהִיגָה זֹאת אֵין לְבֹאֵר וּלְשַׁעַר, כִּי זֹאת הַנְּהִיגָה עוֹלָה עַל הַכֹּל וְהוּא כּוֹלֵלֵת
כָּל עֲבוֹדַת ה' . כִּי עַל־יָדַי זֶה יְכוֹלִין לְבּוֹא לְכָל טוֹב בְּזֶה וּבְבֹא, כִּי הַכֹּל יְכוֹלִין
לְפַעֵל עַל־יָדַי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים. וְכָל גְּדוּלֵי הַצְּדִיקִים לֹא בָאוּ לְמִדְרַגָּתָם כִּי
אִם עַל־יָדַי הַנְּהִיגָה זֹאת. וּמִשְׁכִּיל עַל דְּבַר יָבִין מַעֲצָמוֹ גְּדֹל מַעֲלֵת זֹאת
הַנְּהִיגָה. אֲשֶׁר־י הַזֹּכֶה לְקַבֵּעַ עֲצָמוֹ עַל זֶה שְׁעָה מִיַּחְדָּת בְּכָל יוֹם וַיּוֹם וּשְׁאָר
הַיּוֹם יִהְיֶה בְּשִׂמְחָה: (לְקִי"ת ס"י כ"ה)

י.ד.

גַּם טוֹב לַעֲשׂוֹת מִהַתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת (וְעֵין בְּפָנִים וְהִבּוֹ): (ש"ס)

טו.

אֵף עַל פִּי שְׁהִבְכִיָּה לְפָנָי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּתַחֲנוּת וּבִבְקָשׁוֹת טוֹבָה מְאֹד, אֵף עַל
פִּי כֵן כְּשֶׁאָדָם אוֹמֵר תְּהִלִּים אוֹ שְׁאָר תַּחֲנוּת וּבִבְקָשׁוֹת אוֹ שְׁמִשִּׁיחַ בֵּינוֹ לְבִין
קוֹנוֹ, וְחוֹשֵׁב וּמַצְפֶּה וּמִסְתַּכֵּל בְּדַעְתּוֹ בְּכָל פַּעַם שְׂיִבְכֶּה וַיּוֹרִיד דְּמָעוֹת, גַּם
זֶה הוּא מִחֻשְׁבָּה זָרָה וּמִבְּלִבְלֵת הַפְּנִינָה. כִּי הָעֵקֶר שְׂיִכְנוֹן דַּעְתּוֹ לוֹמֵר
הַדְּבוּרִים בְּכָל לְבוֹ בְּאֵמֶת, שְׂיִטָּה אֲזַנּוֹ וְלָבוֹ לְשִׁמְעַ מֵה שְׂמוֹצִיא מִפִּיו. וְאִם
יִתְעוֹרֵר לְבַכְיָה מֵה טוֹב, וְאִם לָאוֹ, אֵל יְבַלְבֵּל כְּוַנְתּוֹ בְּשִׁבִיל זֶה: (לְקִי"ת ס"י
צ"ה)

טז.

כָּל הַצְּדִיקִים וְהַיִּרְאִים הָאֲמִתִּיִּים לֹא בָאוּ לְמִדְרַגָּתָם כִּי אִם עַל־יָדַי
הַתְּבוֹדָדוֹת וְשִׁיחָה בֵּינוֹ לְבִין קוֹנוֹ (כְּמִבְּאֵר לְעִיל). וּבְפֶרֶט בְּדוֹרוֹת הָאֵלוֹ
בְּסוּף הַגְּלוּת, שְׁהִיָּצַר הָרַע וְהַסְטֵרָא אַחֲרָא מִתְּגַבְּרִין מְאֹד מְאֹד, וְהַדּוֹרוֹת

חלושים מאד בגוף ונפש, אי אפשר להנצל עתה מהתגברות היצר הרע ומרובי המניעות ולהתקרב להשם יתברך, כי אם עלידי שיחה בינו לבין קונו, שיירגיל עצמו לקבע שעה מיחדת בכל יום לפרש שיחתו לפני השם יתברך בלשון שמדברים בו דיקא. ואת כל אשר עם לבבו ישיח לפני השם יתברך, הן לבקש מחילה וסליחה על העבר, הן להתחנן על העתיד שיצילהו השם יתברך ממה שצריך להנצל ויזכה להתקרב אליו יתברך. ואפלו אם אינו יכול לדבר ולפרש שיחתו, אף על פי כן, אפלו אם לא ידבר רק דבור אחד, גם זה טוב מאד. ואפלו אם לא יאמר רק "רבנו של עולם", גם זה טוב מאד. ואפלו ההכנה בעצמה מה שמכין עצמו ורוצה לדבר, אף על פי שאינו יכול לדבר, אף על פי כן ההכנה והרצון בעצמו יקר בעיני השם יתברך מאד. ואם יהיה חזק בזה להכריח עצמו בכל פעם לדבר לפני השם יתברך את אשר עם לבבו, בודאי במשך הזמן יעזרהו השם יתברך, שיוכל לפרש שיחתו היטב, ויכול לזכות לדבר דבורים חדשים ויקרים שישפיעו לו מן השמים, ויזכה לבוא לכל טוב אמת ונצחי עלידי הנהגה זאת, הכוללת כל העצות לעבודת השם יתברך. כי על כל העצות צריכין תפלה ותחנונים הרבה, אשרי אדם שיתחזק בזה. כי מקטן ועד גדול אי אפשר להיות איש כשר כי אם עלידי התבודדות ושיחה בינו לבין קונו: (לק"ת סי" כ"ה, צ"ו, ק')

יז.

גם כשיאמר תהלים או חצות או שארי תחנונות ובקשות, צריך שימצא את עצמו בהם. ועין בפנים שיחות נפלאות בענינים אלו: (לק"ת סי' ק"א)

יח.

אף על פי שנדמה לאדם שמדבר בלא לב, אף על פי כן גם זה טוב מאד. וכשידבר כך הרבה דבורים עלידי זה על פי רב יזכה, שיתעורר לבו לדבר בהתעוררות פראוי, כי הדבור יש לו כח גדול לעורר את האדם. [ואפלו אם עוברים ימים ושנים הרבה, ונדמה לו שלא פעל עדין כלום בדבוריו ושיחתו, אף על פי כן אל יפל מזה כלום, כי בודאי הדבורים עושים רשם. על דרך משל כמו מים היורדים על אבן, אף על פי שנדמה שאין להמים כח כנגד האבן הקשה ואין נכר רשם המים באבן, אף על פי כן כשהמים יורדים על האבן כמה וכמה זמנים רצופים, הם עושים נקב באבן כנראה

בְּחוּשׁ. כְּמוֹ כֵן אֶפְלוּ אִם לְבוֹ לֵב הָאָבֹן, וְאִין נֶכֶר בּוֹ רֶשֶׁם דְּבוּרָיו וּתְפִלוֹתָיו, אִף עַל פִּי כֵן בְּרָבוֹת הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים יִנְקֹב לְבוֹ הָאָבֹן עַל־יְדֵי שִׁיחָתוֹ, כְּמוֹ אֲבָנִים שֶׁחֲקוּ מִים כְּנִ"ל. וְטוֹב שֶׁיֹּאמֶר הָאָדָם בְּשַׁעַת הַתְּבוּדוֹת הַיּוֹם אֲנִי מִתְחִיל לְהִתְדַבֵּק בָּדָ. וַיַּעֲשֶׂה בְּכָל פֶּעַם הַתְּחִלָּה, כִּי כָּל הַהִמְשָׁכוֹת הַזֹּלְכִין אַחֵר הַהִתְחַלּוֹת. וְכִמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, שֶׁהַהִתְחַלָּה הוּא כְּמוֹ חֲצִי דָבָר שֶׁל כָּל הַמַּעֲשֶׂה. נִמְצָא מִמֶּה נִפְשָׁד, יַעֲשֶׂה בְּכָל פֶּעַם הַתְּחִלָּה וַיֹּאמֶר כְּנִ"ל. כִּי מִמֶּה נִפְשָׁד, אִם מִקֶּדֶם הָיָה טוֹב, עֲכָשׁוּ יִהְיֶה טוֹב יוֹתֵר, וְאִם חִ"ו מִקֶּדֶם לֹא הָיָה טוֹב, בְּוַדָּאֵי צָרִיד וּמִכְרָח לַעֲשׂוֹת הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה כְּנִ"ל]: (שיחות הר"ן רל"ד)

י.ט.

צָרִיכִין לְשׁוּחַ וּלְדַבֵּר בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ וּלְעוֹרֵר לְבוֹ בְּאֵמֶת כָּל כָּד, עַד שֶׁכִּמְעַט תִּצָּא נִפְשׁוֹ חִ"ו, וְזֶה עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַהִתְבוּדוֹת: (לק"ת סי' צ"ט)

כ.

כְּשֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ עוֹזֵר בְּהִתְבוּדוֹת, יוֹכֵל לְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּאִשֶּׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ. וְצָרִיכִין לְהַרְגִּיל עֲצֻמוֹ בְּזֶה, שֶׁיְדַבֵּר עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁמְדַבֵּר עִם רֵבּוֹ אוֹ חֲבֵרוֹ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִמְצָא בְּכָל מְקוֹם כִּי מֵלֵא כָּל הָאֶרֶץ כְּבוֹדוֹ: (שם)

כ.א.

טוֹב מְאֹד מִי שֶׁיִּכּוֹל לְשַׁפֵּד שִׁיחוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּגִים, כְּבֵן הַמִּתְחַטֵּא לְפָנֵי אָבִיו (שְׁקוֹרִין פְּעֶסְטִין). וּמֵה טוֹב כְּשֶׁיִּכּוֹל לְעוֹרֵר לְבוֹ בְּשִׁיחָתוֹ עַד שֶׁיִּבְכֶּה וַיּוֹרִיד דְּמָעוֹת, כְּבֵן הַבּוֹכָה לְפָנֵי אָבִיו: (שיחות הר"ן 12)

כב.

יכולין לצעק בקול דממה דקה בצעקה גדולה מאד ושום אדם לא ישמע
כלל, כי אינו מוציא שום קול לחוץ רק הוא מציר היטב הצעקה במחשבה
וכו'. עין בפנים הענין: (שם סי' ט"ז)

כג.

לב נשבר יקר מאד. ודע שלב נשבר ועצבות אינם ענין אחד כלל. כי עצבות
הוא כמו שהוא בכעס וברגז, אבל לב נשבר הוא כבן המתחטא לפני אביו,
פתינוק שבוכה וקובל לפני אביו על שנתרחק ממנו, וזה יקר וחביב לפני
השם ותברך. והיה טוב שיהיה לו לב נשבר כל היום. אך מחמת שרב בני
אדם יכולין בקל לבוא מלב נשבר לעצבות, שהוא מזיק מאד רחמנא
לצלן, כמבאר כמה פעמים, ועין שמחה אות ג' כ"ב, עלין צריכים ליחד
רק איזה שעות ביום לפרש שיחתו בלב נשבר, ושאר כל היום יהיה
בשמחה (ועין בשמחה רבוי האזהרות והעצות להיות בשמחה תמיד):
(שם סי' מ"א, מ"ב)

התחזקות

א.

מי שרוצה לשוב להשם ותברך, צריך להיות בקי בהלכה מאד, שלא נפיל
ולא ירחיק אותו שום דבר בעולם בין בעליה בין בירידה. ובכל מה שיעבר
עליו יחזק את עצמו (שקורין דער האלטין זיד), ויקים "אם אסק שמים
שם אתה ואציעה שאול הנד", שגם בשאול תחתינות יכולין לקרב את
עצמו להשם ותברך, כי גם שם הוא ותברך נמצא, בבחינת "ואציעה שאול

הַנֶּדֶךְ". עַיִן תְּשׁוּבָה אוֹת יו"ד: (לק"א סי' ו' אוֹת ד')

ב.

עֵקֶר גְּדֻלְתּוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוּא שְׁגַם הַרְחוּקִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד, גַּם הֵם יִתְקַרְבוּ לְעִבּוּדְתּוֹ, וּבְזֶה נִתְיַקֵּר וְנִתְעַלֶּה שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ לְמַעַלְהָ וּלְמַטָּה. עַל־כֵּן אֵין לְאָדָם לִיָּאֵשׁ עֲצָמוֹ מִלֵּהִתְקַרֵּב לְעִבּוּדְתּוֹ ה', מִחֲמַת שְׁנִיתְרַחֵק מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי חֲטָאֵיו הַמְרַבִּים, אִף שֶׁהִרְבֵּה לַעֲשׂוֹת הַרַע ח"ו, כִּי אֲדַרְבָּא, מִמֶּנּוּ דִּיקָא יִתְעַלֶּה וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר כְּנ"ל. אָבֵל עֵקֶר הַתְּקַרְבוֹת הַרְחוּקִים לַהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא עַל־יְדֵי צְדִיקֵי הַדּוֹר: (לק"א סי' י' אוֹת ב' ד')

ג.

הַחֲבָרִים הַמְּקַרְבִּים לְצְדִיקֵי אֲמֵת וְאוֹחֲזִים אֶת עֲצָמָם בָּהֶם, רְאוּי שְׁיַחֲזִקוּ זֶה אֶת זֶה וְיַעֲזְרוּ זֶה אֶת זֶה. וְעֵקֶר הַהִתְחַזְּקוֹת הוּא בְּגִדּוֹל כַּח הַצְּדִיק הָאֲמֵת שֶׁהוּא גְּדוֹל כָּל כָּד עַד שֶׁיִּכּוֹל לְהַעֲלוֹת גַּם נַפְשׁוֹ הַפְּגוּמָה בְּיוֹתֵר וְלֹא יִצְאָה עֲדִין מִחַל אֶל הַקְּדוֹשׁ אֶפְלוֹ כְּחוֹט הַשְּׁעָרָה, גַּם אוֹתוֹ יִכּוֹל הַצְּדִיק לְהַעֲלוֹת וּלְחַדְשׁוֹ לְטוֹבָה בְּגִדּוֹל כַּחוֹ. וְזֶה עֵקֶר הַהִתְחַזְּקוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד. כִּי אֶפְלוֹ הַגְּרוּעַ שֶׁבְּגְרוּעִים, יִהְיֶה מִי שְׁיִהְיֶה, אֶפְלוֹ אִם עֲכָשׁוּ עוֹבֵר עָלָיו מֵה שְׁעוֹבֵר, כָּל זְמַן שְׁאוֹחֵז אֶת עֲצָמוֹ בְּהַצְּדִיק הָאֲמֵת יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה טוֹבָה וְנִפְלְאָה לְנַצַּח. [גַּם צְרִיכִין שֶׁכָּל אֶחָד יַחֲזִק אֶת חֲבֵרוֹ וְיַעֲזְרוּ זֶה אֶת זֶה וְיַחֲזִקוּ זֶה אֶת זֶה בְּעִבּוּדְתּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיִזְכִּיר כָּל אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ כָּל הָעֲצוֹת טוֹבוֹת שְׁיִוָּדְעִים וּמְבִינִים כָּל אֶחָד, כְּפִי מֵה שֶׁקִּבְּלוּ מִרְבָּם]: (לק"א סי' י"ג אוֹת

ד.

צְרִיךְ לְדַעַת, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר אֶפְלוֹ עִם הַקַּל שֶׁבְּקַלִּים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, אֶפְלוֹ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כָּל זְמַן שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו יֵשׁ בּוֹ הַתְּפָאֲרוֹת

פְּרָטִי, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ מִתְפָּאֵר עִמּוֹ. עַל־כֵּן אָסוּר לְאָדָם לֵיאֵשׁ עֲצֻמוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ אֲפֹלוֹ אִם קִלְקַל וּפָגַם הַרְבֵּה מְאֹד חַיּוֹ, כִּי עֲדִין לֹא פָסַק חֲבִיבוֹת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ מִמֶּנּוּ כַּנִּיחִי, וְעַל־כֵּן עֲדִין יָכוֹל לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ. וְהַעֲקָר עַל־יְדֵי אֲנָשֵׁי אָמֶת, שֶׁהֵם יְכוּלִים לְמַצֵּא גַם הַטּוֹב וְהַהֲתַפְּאוֹת שֶׁיֵשׁ אֲפֹלוֹ בְּהַגְרוּעַ שְׂבָגְרוּעִים, וְלְהַשִּׁיב הַכֹּל לְהַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ: (לק"א סי' י"ז אות א')

ה.

כְּשֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְעֹלוֹת מִדְּרָגָא לְדְרָגָא צָרִיךְ שְׂיִהְיֶה יְרִידָה קָדָם הָעֲלִיָּה, כִּי הִירִידָה הִיא תְּכֵלִית הָעֲלִיָּה. וְזֶה יָכוֹל כָּל אָדָם לְהַבִּין, כַּמָּה הוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּעֲבוּדַת ה' וְלֹא יִפֹּל לְעוֹלָם בְּדַעְתּוֹ מִכָּל הַנְּפִילוֹת וְהִירִידוֹת שְׂבָעוֹלָם. כִּי אִם יִתְאַמֵּץ וְיִתְחַזֵּק לְבָלִי לְהִסְתַּכֵּל עַל זֶה בְּשׁוּם אִפֹּן שְׂבָעוֹלָם אֲפֹלוֹ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה, יִזְכֶּה לְבִסּוּף שְׂיִתְהַפְּכוּ כָּל הִירִידוֹת לְעֲלִיּוֹת גְּדוּלוֹת, כִּי הִירִידָה הִיא תְּכֵלִית הָעֲלִיָּה. וַיֵּשׁ בְּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר, כִּי כָּל אֶחָד שְׂנֵפֵל לְמָקוֹם שְׂנֵפֵל, נִדְּמָה לוֹ שֶׁעָלָיו אֵינָם נֹאמְרִים דְּבָרִים הָאֵלֶּה, כִּי נִדְּמָה לוֹ שְׂדָבָרִים אֵלוֹ אֵינָם אֲמוּרִים רַק לְגְדוּלִים בְּמַעֲלָה הַעוֹלָם בְּכָל פַּעַם מִדְּרָגָא לְדְרָגָא. אֲבָל בְּאֵמֶת תִּדַע וְתֵאמְרוּ, כִּי כָּל דְּבָרִים אֵלוֹ נֹאמְרִים גַּם עַל הַקָּטָן בְּקִטְנֵי וְהַגְרוּעַ שְׂבָגְרוּעִים, כִּי הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ טוֹב לְכָל תָּמִיד: (לק"א סי' כ"ב אות י"א)

ו.

כָּל אָדָם שְׂבָעוֹלָם, אֲפֹלוֹ מִי שֶׁהוּא בְּמִדְּרָגָה הַתְּחַתּוֹנָה מְאֹד, אֲפֹלוֹ אִם הוּא בְּתוֹךְ הָאָרֶץ מִמֶּשׁ, עִם כָּל זֶה כְּשֶׁרוֹצֶה לְכַנֵּס בְּעֲבוּדַת ה' בְּוַדָּאֵי צָרִיךְ שְׂיִלְךָ וְיַעֲלֶה מִדְּרָגָא לְדְרָגָא. וּבְכָל פַּעַם וּפַעַם כְּשִׁיּוֹצֵא מִדְּרָגָא לְדְרָגָא לְפִי בְּחִינַתּוֹ, אֲזִי מִתְגַּבְּרִים עָלָיו מִחֲדָשׁ הַקְּלָפוֹת שֶׁהֵם הַתְּאוּוֹת וְהַדְּמִיוֹנוֹת וְהַמְּחַשְׁבוֹת וְהַבְּלוּלִים וְהַמְּנִיעוֹת, וּמִתְפַּשְׁטִים כְּנִגְדּוֹ בְּכָל פַּעַם מְאֹד וְאֵינָם מְנִיחִין אוֹתוֹ לְכַנֵּס לְשַׁעֲרֵי קִדְשָׁהּ. וּבְזֶה טוֹעִים הַחֲסִידִים הַכְּשָׁרִים הַרְבֵּה, כְּשֶׁרוֹאִים שֶׁפִּתְאֻם מִתְגַּבְּרִים עָלָיו תְּאוּוֹת וּבְלוּלִים וּמְנִיעוֹת, וְנִדְּמָה לוֹ שְׂנֵפֵל מִמִּדְּרָגָתוֹ מִחֲמַת שְׂבָזְמָן הַקָּדָם לֹא הָיוּ אֵלוֹ הַתְּאוּוֹת וְהַבְּלוּלִים מִתְגַּבְּרִים עָלָיו כָּךְ וְהָיוּ נְחִים קָצַת, עַל־כֵּן הוּא סוֹבֵר שְׂנֵפֵל חַיּוֹ. אֲבָל בְּאֵמֶת אֵין זֶה נְפִילָה כָּלל, רַק שְׂזָה מִחֲמַת שְׂצָרִיךְ לְעֹלוֹת מִדְּרָגָא לְדְרָגָא לְפִי בְּחִינַתּוֹ, וּמִחֲמַת זֶה מִתְגַּבְּרִים עָלָיו מִחֲדָשׁ בְּהִתְגַּבְּרוֹת גְּדוּל יוֹתֵר כָּל הַתְּאוּוֹת וְהַבְּלוּלִים וְהַמְּנִיעוֹת וְהַעֲקָמִימוֹת שְׂבִילָב וְכוּ'. וְצָרִיךְ בְּכָל פַּעַם

וּפְעַם לְהִתְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ הַרְבֵּה, וּלְבַלִּי לִפְלֵ מִזֶּה בְּדַעְתּוֹ כָּלֵל עַד שְׂיִתְגַּבֵּר
עֲלֵיהֶם וַיִּשְׁבֵּר אוֹתָם מִחֲדָשׁ: (לִק"א ס"י כ"ה אוֹת ב' ה')

וְהַעֲצָה לָזֶה לִתֵּן צְדָקָה לְעֲנִיִּים הַגּוֹנִים. כִּי עֵקֶר גְּדֻלַּת הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ נִתְגַּלָּה
עַל־יְדֵי צְדָקָה שְׁנוֹתָנִים לְעֲנֵי הַגּוֹן, שְׁעַל־יְדֵי זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְגַּדֵּל
וּמִתְפָּאֵר. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהַכְנִיעַ הַקְּלָפוֹת שֶׁהֵם הַמְּנִיעוֹת וְהַבְּלוּלִים
וְכוֹי שְׂמֵתִגְבְּרִים בְּכָל דְּרָגָא וְדְרָגָא כְּנִ"ל: (שם אוֹת ד')

עוֹד עֲצָה לָזֶה שְׂיִשְׁמַח אֶת עֲצָמוֹ וַיְגִיל וַיִּשְׂשֵׂשׂ בְּנִקְדָּתוֹ הַטּוֹבָה, בְּמָה שְׂזָכָה
לְהִיּוֹת מְזַרַע יִשְׂרָאֵל וּלְהִתְקַרֵּב לְאֲנָשֵׁי אֱמֶת הַמוֹלִיכִין וּמְדַרְיִכִין אוֹתוֹ
בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת, אֲשֶׁר עַל יְדֵי זֶה אֵיךְ שְׂיִהְיֶה יֵשׁ לוֹ תִקְוָה טוֹבָה לְנֶצַח. וְעַל־
יְדֵי הַשְּׂמִיחָה הַזֹּאת הוּא מְשַׁבֵּר הַקְּלָפוֹת שֶׁהֵם הַמְּנִיעוֹת וְכוֹי שְׂבְּכָל דְּרָגָא:
(שם אוֹת ה')

כְּשִׂמְתְּחַזֵּק וּמִתְגַּבֵּר וּמְשַׁבֵּר הַמְּנִיעוֹת וְכוֹי בְּכָל פְּעַם, וְעוֹלָה לְמִדְרָגָה הַשְּׂנִיָּה
הַגְּבוּרָה יוֹתֵר לְפִי בְּחִינָתוֹ, בְּזֶה עוֹשֶׂה טוֹבָה גַם לְחֻבְרוֹ שְׂהִיָּה עוֹמֵד בְּאוֹתָהּ
הַמִּדְרָגָה שֶׁהוּא נִכְנָס בָּהּ עֵתָה, כִּי חֻבְרוֹ יוֹצֵא מִמֶּנָּה וְעוֹלָה לְמִדְרָגָה יוֹתֵר
עֲלִיוֹנָה, כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְבִי בְּנֵי אָדָם שְׂיַעֲמְדוּ בְּמִדְרָגָה אַחַת. וְזֶה בְּחִינַת
הַרְמָה (שְׂקוֹרִין הַיִּיבִין) מֵה שְׂאָחָד מְרִים וּמְגַבִּיָּה אֶת חֻבְרוֹ, הֵינּוּ כְּנִ"ל:
(שם)

י.

צָרִיךְ לְדַעַת, שְׁמֵלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְלִית אֶתְר פְּנוּי מְנִיָּה וְאִיְהוּ מְמֵלֵא כָּל עֲלָמִין וְסוּבָב כָּל עֲלָמִין. וְאֶפְלוּ מִי שְׁעוּסָק בְּמִשְׁאָ וּמִתָּן בְּגוּיִים, לֹא יְכוּל לְהִתְנַצֵּל וְלוֹמַר אִי אֶפְשָׁר לְעַבֵּד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִחֲמַת עֲבִיּוֹת וּגְשָׁמִיּוֹת שְׁנוּפֵל תְּמִיד עָלָיו מִחֲמַת הָעֶסֶק שְׁעוּסָק תְּמִיד עִמָּהֶם. כִּי בְּכָל הַדְּבָרִים גְּשָׁמִיִּים וּבְכָל לְשׁוֹנוֹת הַגּוּיִים יְכוּל לְמַצֵּא בָּהֶם אֱלֻקוֹת, כִּי בְּלֹא אֱלֹהוֹתוֹ אִין לָהֶם שׁוּם חֵיּוֹת וְקִיּוּם כָּלָל, רַק כָּל מָה שֶׁהַמְדַּרְגָּה יוֹתֵר תְּחַתּוֹנָה, אֲזִי אֱלֻקוֹתוֹ שָׁם בְּצִמְצוּם גָּדוֹל וּמְלַבֵּשׁ בְּמַלְבוּשֵׁים רַבִּים יוֹתֵר: (לק"א סי' ל"ג אות

ב')

יא.

גָּלַל כִּן צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֶפְלוּ אִם אֲתָה מְשַׁקֵּעַ בְּמַדוּר הַקְּלָפוֹת וְאֲתָה בְּמַדְרָגָה תְּחַתּוֹנָה מְאֹד, עַד שֶׁנִּדְמָה לָךְ שְׂאִי אֶפְשָׁר עוֹד לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִחֲמַת שְׁנִתְרַחֲקֶת מְאֹד מִמֶּנּוּ, אַף עַל פִּי כִן תִּדַע שֶׁאֶפְלוּ בְּמִקּוּמָךְ גַּם כִּן שָׁם תּוֹכֵל לְמַצֵּא אֱלֻקוֹתוֹ, וּמִשָּׁם אֲתָה יְכוּל לְדַבֵּק אֶת עֲצָמְךָ בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְלָשׁוּב אֵלָיו בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, כִּי לֹא רְחוּקָה הִיא מִמָּךְ אֲלֹא שֶׁבְּמִקּוּמָךְ שָׁם רַבּוּ הַלְבוּשֵׁים:

(שם)

יב.

יֵשׁ שְׁעָבְרוּ עֲבִירוֹת כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּפְלוּ תוֹךְ הַסְּתֵרָה שְׁבִתוֹךְ הַסְּתֵרָה וּמִחֲמַת זֶה נִדְמָה לָהֶם, שְׂאִין לָהֶם עוֹד תִּתְקַן ח"ו. כִּי עֵבֶר וְשָׁנָה נַעֲשֶׂה לוֹ כְּהִתֵּר, זֶה בְּחִינַת הַסְּתֵרָה אַחַת. אֲבָל כְּשֶׁעוֹבֵר יוֹתֵר ח"ו, אֲזִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ בְּבִחִינַת הַסְּתֵרָה שְׁבִתוֹךְ הַסְּתֵרָה, וְאֲזִי קָשָׁה מְאֹד לְמַצֵּא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. אֲבָל בְּכַח עֶסֶק הַתּוֹרָה יְכוּלִים לְעוֹרֵר גַּם אוֹתוֹ וּלְהוֹדִיעוֹ מִהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ, שְׂיֵשׁ לוֹ תִּתְקַן גַּם כִּן, עַד שֶׁיִּשׁוּב אֶל הָאֱמֶת וְיִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי בְּאֱמֶת בְּכַח הַצְּדִיקִי אֱמֶת הַכֹּל יְכוּלִים לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תְּמִיד בְּכָל יְעַת, אִיךְ שֶׁהֵם, מִכָּל מְקוֹם שֶׁהֵם: (לק"א סי' נ"ו אות ג')

יג.

במקומות הנמוכים ורחוקים מאד מהשם יתברך, שם דיקא מלבש חיות גבוה מאד, בחינת סתרי תורה. על־כן מי שנפל מאד חיו, צריך שיידע זאת, ששם במקומו דיקא יכול להתקרב להשם יתברך ביותר, כי שם דיקא נעלם חיות גבוה מאד. וכשיזכה לשוב אל ה', יתגלה על ידו דיקא תורה גבוה מאד, דהינו סתרי תורה: (שם אות ג' ד')

יד.

אם מתעורר האדם לתשובה, אזי כשרוצה לקנס בדרך ה' ולנסע להצדיק מתגבר עליו בכל פעם יצר הרע חדש יותר חזק מבתחלה. וכל מה שנקנס יותר בעבודת ה', מתגבר עליו יצר הרע יותר גדול. על־כן צריך בכל פעם התגברות יותר גדול, והתחזקות חדש נגד היצר הרע החדש, שמתגבר עליו בכל פעם. ומזה בא מה שלפעמים כשנתעורר האדם לנסע לאנשי אמת יש לו תשוקה גדולה, ואחר כך כשמתחיל לנסע נחלש חשקו. ולפעמים כשבא להצדיק בעצמו, נופל מתשוקתו לגמרי. כל זה נמשך מבחינה הנ"ל. כי תכף כשנתעורר לנסע להצדיק האמת אזי המית יצרו הרע שהיה לו בתחלה, ואחר כך כשרצה לנסע נתהוה לו יצר הרע חדש חזק מתחלה, כי כל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. על־כן מי שרוצה לקרב את עצמו להשם יתברך באמת, צריך התחזקות חדש בכל פעם נגד היצר הרע החדש, שמתחדש עליו בכל פעם: (לק"א סי' ע"ב)

טו.

כי יש כמה בחינות בהיצר הרע, והרב העולם היצר הרע שלהם הוא נמוך ומגשם מאד, רוח שטות ממש. ומי שיש לו דעת צח כל שהוא ומשער בלבבו קצת את גדלת הבורא יתברך, בודאי היצר הרע הזה הוא אצלו שטות גדול ושגעון, ואפלו נסיון של תאות נאוף הוא אצלו שטות ואין צריך שום התגברות לנצח אותו, רק שיש לו יצר הרע אחר גבוה מזה הרבה. אבל זה היצר הרע של רב העולם הוא שטות גדול באמת למי שהוא רק בעל שכל אמת [לבד]: (שם)

טז.

וַיֵּשׁ שֶׁהַיִּצָר הָרַע שְׁלָהֶם הוּא בְּחִינַת קִלְפָּה דְקָה, וְזֶה הַיִּצָר הָרַע אֵין מְגָרִין אֶלָּא בְּאִישׁ חֵיל גְּדוֹל בְּמַעֲלָה קֶצֶת. אֲבָל עֲדוּן אֵין זֶה הַיִּצָר הָרַע שֶׁל הַצְּדִיקִים אֲמִתִּיִּים, כִּי הַיִּצָר הָרַע שְׁלָהֶם הוּא מְלֶאֶד הַקְּדוּשׁ מִמֶּשׁ: (שם)

יז.

גַּם בְּעֲנִין הַתְּקַרְבוֹת עֲצֻמוֹ לְהַשִּׁים יִתְבָּרַד יֵשׁ יִצָר הָרַע גְּדוֹל. הֵינּוּ שְׁלִפְעָמִים רַבּוּי הַהִתְלַהְבוֹת חוּץ מִהַמְּדָה הוּא מִהַיִּצָר הָרַע, וְזֶה בְּחִינַת "פֶּן יִהְרָסוּ לְעִלוֹת אֶל ה'". וְצָרִיכִין לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים לְהַנְצִיל גַּם מִזֶּה: (שם)

יח.

מִי שֶׁיֵּשׁ עָלָיו דִּינִים חַיִּו וַיֵּשׁ לוֹ אֵיזָה צָרָה רַחֲמָנָא לְצִלּוֹ, צָרִיךְ לְרִאוֹת לְהַתְגַּבֵּר וּלְהַתְחַזֵּק אֲזִי בְּיוֹתֵר לְהַנְצִיל מִיִּצָר הָרַע, כִּי אֲזִי מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַיִּצָר הָרַע בְּיוֹתֵר. כִּי עֵקֶר שְׂרֵשׁ הַיִּצָר הָרַע הוּא גְבוּרוֹת וְדִינִים רַחֲמָנָא לְצִלּוֹ: (שם)

יט.

גַּם עֲצֻבוֹת מְזִיק מְאֹד וְנוֹתֵן כַּח לְהַיִּצָר הָרַע. עַל־כֵּן צָרִיךְ לְהַתְגַּבֵּר מְאֹד לְשַׂמֵּחַ אֶת נַפְשׁוֹ בְּכָל דְּרָכֵי הָעֲצוֹת הַמְּבֹאָרִים בְּמִקוּמָם, כִּי עֵקֶר הַהִתְחַזְקוֹת הוּא עַל־יְדֵי שְׂמִחָה וְחֻדוּהָ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כִּי חֻדוֹת ה' הֵיא מְעֻזָּכֶם": (שם)

כ.

ההתרחקות היא תחלת ההתקרבות. הינו, כשאדם רוצה להתקרב להשם
יתברך, אזי על פי רב באים עליו דינים ויסורים ומניעות רבות ועצומות,
ונדמה לו כאלו מרחקין אותו. אבל כל זה לטובה בשביל התקרבות.
וצריך להתחזק ולהתגבר ולהתאמץ ולעמד בנסיון הזה, שלא יתרחק ח"ו
עלידי היסורים והמניעות וההתרחקות, ואל יטעה בעצמו לומר,
שמרחיקין אותו ח"ו. רק ידע ויאמין שכל מה שעובר עליו הכל לטובתו,
כדי שיתגבר להתקרב יותר. כי ההתרחקות הוא רק בשביל התקרבות:
(לק"א סי' ע"ד)

כא.

עצה להתחזקות הוא הדבור. דהינו שאפלו אם נפל ח"ו למקום שנפל, אף
על פי כן יתחזק גם שם לדבר דבורי אמת, דהינו דבורי תורה ותפלה
ויראת שמים, ולשוח בינו לבין קונו ולשוח עם חביריו ומכל שכן עם רבו.
כי הדבור יש לו כח גדול להזכיר את האדם בהשם יתברך ולחזקו תמיד,
אפלו במקומות הרחוקים מהקדשה מאד (עין דבור אות י"ט): (לק"א סי'
ע"ח)

כב.

צריך להיות תמיד בשמחה ולעבד את ה' בשמחה. ואם לפעמים נופל
ממדרגתו צריך לחזק את עצמו בימים הקודמים שהיה מזרח לו איזה
הארה קצת, ויאחז עצמו עתה בהתעוררות והזריחה שהיה לו מאז
ומקדם: (לק"א סי' רכ"ב)

כג.

מי שהוא מערב בין העכו"ם, דהינו שיש לו עסקים ומשא ומתן עמהם, צריך לשמר עצמו מאד מאד שלא יזיק לו לקדשת יהדותו, כי בקל יוכל להתפס ברשתם ח"ו. וצריך להתחזק מאד ולהזכיר את עצמו בכל פעם בקדשת יהדותו, ולבקש מהשם יתברך הרבה שלא ילמד ממעשיהם ודרכיהם: (לק"א סי' רמ"ד)

כד.

עקר הגבורה בלב. כי מי שלבו חזק אינו מתגרא משום אדם ומשום דבר והוא יכול לעשות גבורות נוראות ולכבש מלחמות חזקות עלידי חזק ואמץ לבו, שאינו מתפחד ורץ לתוך קשרי המלחמה החזקה. וכמו כן הוא ממש בעבודת ה' והבן היטב: (לק"א סי' רמ"ט)

כה.

כשנופל אדם ממדרגתו, ידע שמון השמים היא, כי התרחקות היא תכלית ההתקרבות, על-כן נפל כדי שיתעורר יותר להתקרב להשם יתברך. ועצתו שיתחיל מחדש לכנס בעבודת ה' כאלו לא התחיל עדין כלל מעולם. וזה כלל גדול בעבודת ה' שצריכין ממש בכל יום להתחיל מחדש: (לק"א סי' רס"א)

כו.

כשמתחיל האדם להסתפל על עצמו, ורואה שרחוק מטוב והוא מלא עוונות, אזי יכול לפל עלידי זה ח"ו ולא יוכל להתפלל כלל. על-כן הוא מחיב לחפש ולבקש ולמצא בעצמו איזה טוב. כי איך אפשר שלא עשה מימיו איזה מצוה או דבר טוב. ואף שכשמתחיל להסתפל באותו המעט טוב שעשה, הוא רואה שהטוב בעצמו הוא מלא פצעים ואין בו מתם, כי הטוב מערב בפניות ובפסלת הרבה, אף על פי כן איך אפשר שלא יהיה

באותו המעט טוב איזה נקדה טובה. וכן צריך לחפש ולבקש עד שימצא בעצמו עוד איזה דבר טוב, ואף שגם זה הטוב מערב גם כן בפסלת הרבה, עם כל זה על כל פנים יש בו איזה נקדה טובה. וכן יחפש ויבקש עוד עד שימצא בעצמו עוד איזה נקדות טובות. ועל ידי זה שמוצא בעצמו איזה זכות וטוב, על ידי זה יוצא באמת מכף חובה לכף זכות, ויוכל לשוב בתשובה על ידי זה. ועל ידי זה יוכל להחיות את עצמו ולחזק את עצמו ולשמח את עצמו איך שהוא, ואז יוכל להתפלל ולזמר ולהודות להשם: (לק"א סי' רפ"ב)

כז.

וצריך האדם לזהר מאד לילך עם דרך זה, כי הוא כולל ויסוד גדול למי שרוצה להתקרב להשם יתברך לבל יאבד עולמו לגמרי ח"ו. כי העקר הוא להרחיק מעצמו עצבות ומרה שחרה בכל מה דאפשר. כי רב בני אדם שרחוקים מהשם יתברך, עקר רחוקם הוא מחמת מרה שחרה ועצבות, מחמת שנופלים בדעתם על ידי שרואים בעצמם עצם קלקולם שרב מעשיהם מקלקלים, כפי מה שיוזע כל אחד בנפשו את נגעי לבבו ומכאוביו. ומחמת זה הם נופלים בדעתם, ורבים מיאשין עצמן לגמרי רחמנא לצלן, ואינם מתפללים בכונה כלל, ואינם עושים בעבודת ה' אפלו מה שהיו יכולים לעשות עדין. על כן צריך האדם להשכיל מאד על דבר זה, כי הרבה נפשות שקעו על ידי זה, כי היאוש ח"ו קשה מן הכל. על כן צריך להתחזק מאד לילך עם הדרך הזה הנ"ל, לחפש בעצמו נקדות טובות בכל פעם, כדי להחיות את עצמו ולחזק את עצמו תמיד, ועל ידי זה יוכל להתפלל בחשק בחיות ובשמחה תמיד ולשוב אל ה' באמת כנ"ל: (שם)

כח.

יש נשמות שנפלו וצריכים להחיותם ולהשיבם בכל מיני מטעמים המשיבין את הנפש. ועל ידי התנוצצות המחין בחינת תפלין, שזוכין על ידי שמשברין התגברות הרהורי נאוף (כמו שמובא בבב"רית אות נ"ז), על ידי זה נעשין דבורים כשרים להחיות ולהשיב את אלו הנשמות הנפולות: (לק"א סי' ה' אות ז' ח')

כ.ט.

אָסוּר לְאָדָם לִיָּאֵשׁ אֶת עֲצָמוֹ חַיּוֹ, וְאֶפְלוּ אִם נָפַל לְמָקוֹם שְׁנַפֵּל חַיּוֹ, וּמִנַּח בְּשָׂאוֹל תַּחְתִּיּוֹת מִמֶּשׁ רַחֲמָנָא לְצִלּוֹ, אִף אֵל פִּי כֹן אֵל יִתְיָאֵשׁ עֲצָמוֹ מִהֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ בְּשׁוּם אַפּוֹ בְּעוֹלָם, כִּי גַם מִשֶּׁם יְכוּלִין לְהִתְקַרֵּב אֱלֹוֵי יִתְבָּרַךְ, כִּי מְלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְהַצְדִּיק הָאֱמֵת אֵינוֹ נִקְרָא בְּשֵׁם צְדִיק כִּי אִם כְּשֵׁישׁ לוֹ זֶה הַכַּחַ, שְׂיֻכַּל לְהַחֲיוֹת וּלְהַרִים אֶת אֱלֹוֵי שְׁנַפְלוֹ מְאֹד מְאֹד, לְחַזְקָם וּלְאַמְצָם לְעוֹרָרָם וּלְהַקִּיצָם וּלְגַלוֹת לָהֶם, כִּי עֲדוֹן עֲדוֹן ה' אִתָּם וְעַמָּם וְאַצְלָם וְקָרוֹב לָהֶם כִּי מְלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְכֹן לְהַפְדּוֹ, צָרִיךְ הַצְדִּיק לְהִרְאוֹת לְאֱלֹוֵי שְׁהֵם בְּמַדְרָגָה גְבוּהָ, שְׁעֲדוֹן אֵינָם יוֹדְעִים כָּלֵל בִּידְעָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת "מָה חֲמִית מָה פִּשְׁפִּשְׁתִּי" וְכוּ': (לִקְוֹת סִי ז' אוֹת ז' וְסִי ס"ח)

ל.

כְּשֶׁאָדָם נוֹפֵל מִמַּדְרָגָתוֹ, וְלִפְעָמִים נִפְלָתוֹ וִירִידָתוֹ גְּדוּלָה מְאֹד מְאֹד רַחֲמָנָא לְצִלּוֹ, כִּי יֵשׁ שְׁנוּפֵל לְמָקוֹמוֹת מְגֻנִים מְאֹד שְׁנִקְרָאִים בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְּטַנְפִים, וְנוֹפֵל לְסַפְקוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים וּמְגֻנִים וְזָרִים מְאֹד מְאֹד וּבְלִבּוּלִים רַבִּים, וְלִבּוֹ סַחְרָחַר שְׁהַקְלָפָה מְעַקְמָת וּמְסַבֶּבֶת לְבוֹ בְּעִקּוּמִים וְסִיבוּבִים וּבְלִבּוּלִים עֲצוּמִים (סָע פֶּאֶר דְּרִיט דָּאֵס הָאָרֶץ), אִף עַל פִּי שְׁבַמְקוֹמוֹת אֱלֹוֵי אֵי אֶפְשָׁר לְמַצֵּא הֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ, אִף עַל פִּי כֹן גַּם שֵׁם יֵשׁ תִּקְוָה גְּדוּלָה, עַל־יְדֵי שְׂיַחֲפֵשׁ וַיִּבְקֵשׁ מִשֵּׁם אֶת הֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ וַיְהִיָּה שׁוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ אֵיָה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, וְכֹל מָה שֶׁהוּא רוֹאֶה אֶת עֲצָמוֹ רְחוֹק בְּיוֹתֵר מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, יִצְטַעַר וַיִּשְׂאֵל וַיִּבְקֵשׁ יוֹתֵר אֵיָה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. וְעַל־יְדֵי זֶה בְּעֲצָמוֹ שֶׁהוּא מְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׁ וּמְתַגַּעֵגַע אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְצַעַר וְצוּעֵק וְשׁוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ אֵיָה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, עַל יְדֵי זֶה בְּעֲצָמוֹ הוּא עוֹלָה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי זוֹכָה לְעֵלוֹת לְבַחֲינַת אֵי"ה שֶׁהִיא הַקְדָּשָׁה הַגְּבוּהָ מְאֹד מְאֹד. וְזֶה עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה שְׂיַחֲפֵשׁ תָּמִיד וַיִּבְקֵשׁ אֵי"ה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ כְּנִי"ל, שְׁעַל־יְדֵי זֶה הִירִידָה נִתְהַפְּדוֹ לְעֲלִיָּה גְּדוּלָה. וְזֶה בְּחִינַת יְרִידָה תַכְלִית הָעֲלִיָּה הַמּוּבָא בְּכָל סְפָרֵי קִדְשׁ. וְעֵינּוּ בְּפָנִים וְהִבּוֹ שֵׁם הַיֵּטֵב, כִּי עֵמֶק הוּא: (לִקְוֹת סִי י"ב)

לא.

צָרִיךְ לְהִיּוֹת עֹקֵשׁ גָּדוֹל בְּעִבּוּדַת ה'. וְהֵבֵן הַדָּבָר הַיָּטֵב, כִּי עַל כָּל אָדָם שְׂרוּצָה לְכַנֵּס בְּעִבּוּדַת ה', אֲפֹלוּ הַקָּטָן שֶׁבְּקִטְנִים, בְּהִכָּרַח שְׂיַעֲבֹר עָלָיו עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת בְּלִי מִסָּפֵר, וְכַמָּה מֵיָנִי נְפִילוֹת וְהַשְּׁלָכוֹת, כִּי לְפַעְמִים יֵשׁ שְׂמֵפִילִין אֶחָד בְּכֹנֶנֶה מְעִבּוּדַת ה'. וְעַל כָּל זֶה צָרִיכִין הַתְּחִיָּקוֹת גָּדוֹל בְּלִי שְׂעוֹר, וְכַמְבֹאֵר מִזֶּה קִצֵּת לְמַעְלָה. וְכַמָּה פְּעָמִים הוּא צָרִיךְ לְהַתְּחִיָּק וּלְהַתְּאַחֵז עֲצָמוֹ רַק בְּדַרְךְ עֹקֵשׁנוּת, וְצָרִיכִין עֹקֵשׁנוּת גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד בְּזֶה. וְזָכַר דָּבָר זֶה הַיָּטֵב, כִּי תִצְטָרֵךְ לָזֶה מְאֹד: (לְק"ת ס"י מ"ח)

לב.

וְדַע, שְׂכָל אֱלוֹ הַנְּפִילוֹת וְהִירִידוֹת וְהַבְּלוּלִים וְכוּ' צָרִיכִים בְּהִכָּרַח לְעֹבֵר בְּהֵם קָדָם שֶׁנִּכְנָסִין לְשַׁעְרֵי הַקְּדוֹשָׁה. וְכָל הַצְּדִיקִים וְהִירָאִים הָאֲמִתִּיִּים עָבְרוּ בְּכָל זֶה:

לג.

וְאִם אַתָּה רְחוּק מְאֹד מְאֹד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְנִדְמָה לָךְ שְׂאֵתָה פּוֹגֵם מִמֶּשׁ בְּכָל שְׂעָה נִגְדוֹ יִתְבָּרֵךְ, נִגְדָה זֶה תִּדְעַ, שְׂאִישׁ כְּזֶה שֶׁהוּא מְגַשֵּׁם כָּל כּוֹף, כָּל תְּנוּעָה וְתְנוּעָה שֶׁהוּא מְרַחֵק עֲצָמוֹ מֵעֵט מֵעֵט מִן גְּשָׁמִיוֹתוֹ, אֲפֹלוּ תְנוּעָה בְּעֵלְמָא שֶׁהוּא מִמִּשְׁיָךְ אֶת עֲצָמוֹ מִגְּשָׁמִיוֹתוֹ אֲלֵיו יִתְבָּרֵךְ, הִיא גְדוּלָה וִיקָרָה מְאֹד מְאֹד אֲצִלוּ יִתְבָּרֵךְ, וְהוּא רַץ בְּזֶה אֲלֵפִי אֲלֵפִים פְּרִסָאוֹת בְּעוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים: (שם)

לד.

וְהַעֲקֹר לְחִזֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּשִׂמְחָה בְּכָל מֵיָנִי עֲצוֹת. כִּי עֲצָבוֹת מְזִיק מְאֹד, עַל-כֵּן צָרִיךְ לְהַשְׁתַּדֵּל בְּכָל כּוֹחַ לְהִרְחִיק וּלְגַרֵּשׁ אֶת הָעֲצָבוֹת וְהַמְרָה שְׂחָרָה, הֵן עַל-יְדֵי שְׂיַחֲפֵשׁ וְיִמְצָא בְּעֲצָמוֹ עֲדִין נִקְדוֹת טוֹבוֹת וְכַנִּ"ל, הֵן עַל-יְדֵי שְׂפֵלָא עֲשִׂנִי גוֹי. וְעַל פִּי רַב אֵי אֲפָשֵׁר לְשַׂמַּח אֶת עֲצָמוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲנִינֵי שְׂטוֹת

וְיַחֲזֹק וְכוּי (כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר כֹּל זֶה בְּאוֹת שְׂמֵחָה עֵין שָׁם): (שם)

לה.

וְדַע, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לָעֵבֶר בְּזֶה הָעוֹלָם עַל גִּשְׁר צַר מְאֹד, וְהַכֹּלל וְהַעֲקָר שֶׁלֹּא יִתְפַחַד (שם)
כָּלל:

לו.

לְפִי גְדֻלַּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעֶצֶם רוּמָמוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּתַנּוּעָה קִלְחָה בְּעֵלְמָא וּבְהִסְתַּכְּלוּת בְּעֵלְמָא שְׂאִינָה כְּרֵאוּי לְפִי כְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, הִיָּה רֵאוּי לְבוֹא עַל הָאָדָם מֵה שְׂרֵאוּי חַיִּי. אֵךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְלֵא רַחֲמִים, וְכֹל הָעוֹלָם מְלֵא רַחֲמָנוּת וְהוּא יִתְבָּרַךְ רוּצָה מְאֹד בְּהָעוֹלָם. עַל־כֵּן אֶהוּבֵי אַחֵי, אֶתְהַה הַמְעֵינִי, נַפְשֵׁי וּלְבָבֵי, חֲזַק וְאַמֶּץ מְאֹד וּבְטַח בְּהִי כִי לֹא יַעֲזֹב אוֹתְךָ. כִּי כֹל מֵה שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ הַכֹּל לְטוֹבֶתְךָ. וְתִסְמָךְ עַל רַחֲמֵי הַמְרַבִּים בְּלִי שְׁעוֹר, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גְּדוֹל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֶקֶר. וַיֵּשׁ עֲנָן שְׂמֵתֶהֱפֹךְ הַכֹּל לְטוֹבָה, וַיִּזְדוֹנוּת נִתְהַפְּכוּ לְזִכְיוֹת, רַק חֲזַק וְאַמֶּץ: (לק"ת סי' מ"ט)

לז.

וְהוּא מַעֲלָה גְדוֹלָה כְּשֵׁיִשׁ עֲדִין יֵצֵר הָרַע לְאָדָם, כִּי אִזּוּ יִכּוֹל לָעֵבֶד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עִם הַיֵּצֵר הָרַע דִּיקָא. דְּהֵינּוּ לְהַתְגַּבֵּר מִתּוֹךְ חֲמִימוֹת הַיֵּצֵר הָרַע, לְהַמְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ לְתוֹךְ אֵיזָה עֲבוּדָה מְעֻבְדָּת הִי. וְאִם אֵין יֵצֵר הָרַע לְאָדָם, אֵין עֲבוּדָתוֹ נְחֻשְׁבֶת כָּלל. וּבְשִׁבִיל זֶה מְנִיחַ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַיֵּצֵר הָרַע שְׂתִּתְפַּשֵּׁט כֹּל כָּךְ עַל הָאָדָם, וּבִיּוֹתֵר עַל מִי שֶׁחָפֵץ בְּאַמֶּת לְהַתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. אֵף עַל פִּי שֶׁעַל־יַדֵּי הַתְּפַשְׁטוּתוֹ וְהַתְּגַבְּרוּתוֹ כֹּל כָּךְ הוּא מְבִיא אֶת הָאָדָם לְמָה שֶׁמְבִיא לְכַמָּה עוֹנוֹת וּפְגָמִים גְּדוֹלִים, אֵף עַל פִּי כֹן הַכֹּל כְּדָאֵי אֲצִלוּ יִתְבָּרַךְ בְּשִׁבִיל הַתְּנוּעָה טוֹבָה, מֵה שֶׁבִּתְקַף הַתְּגַבְּרוּתוֹ שֶׁל הַיֵּצֵר הָרַע מִתְגַּבֵּר עָלָיו הָאָדָם בְּאֵיזָה תְּנוּעָה וּבּוֹרַח מִמֶּנּוּ, שְׂזָה יִקָּר אֲצִלוּ יִתְבָּרַךְ בִּיּוֹתֵר מֵאֵלוּ עֵבֶד אוֹתוֹ אֵלְךָ שְׁנַיִם בְּלִי יֵצֵר הָרַע. כִּי כֹל הָעוֹלָמוֹת לֹא נִבְרְאוּ

כי אם בשביל האדם, שכל מעלתו וחשיבתו הוא מחמת שיש לו יצר הרע כזה, והוא מתחזק כנגדו. על-כן כל מה שהוא מתפשט ביותר ויותר, כמו כן יקר בעיניו ותברך יותר כל תנועה בעלמא שהוא מתחזק נגדו. והשם יתברך בעצמו עוזרו לזה, כמו שכתוב "ה' לא יעזבנו בידו": (שם)

לח.

היצר הרע נוקש באדם בכל פעם ומעוררו למה שמעוררו. ואף אם אין האדם שומע לו ופונה ערף ממנו, אף על פי כן הוא נוקש בו עוד פעם שני ושלישי ורביעי ויותר. אבל אם האדם הוא חזק בדעתו ועקשן נגד היצר הרע ואינו פונה אליו כלל, אזי היצר הרע מסתלק והולך לו. וכן בתפלה בענין המחשבות הבאים לבלבל הוא ממש כני"ל, שהמחשבה באה כמה פעמים פעם אחר פעם לבלבל. וצריך להיות חזק לבלי להסתכל עליה כלל בשום אופן ואזי תסתלק. ועין במקום אחר מזה: (לק"ת סי' נ"א)

לט.

כשאדם נכנס לקדשה גבוהה, כגון כשמתקרב לצדיק האמת וכיוצא, לפעמים אז דיקא יקרה לו מקרה בלתי טהור ח"ו. ואל יפל בדעתו מחמת זה, כי אדרבא, לפעמים זה סימן שנתקרב אל הקדשה, ולפעמים הוא טובה גדולה אליו: (לק"ת סי' קי"ז)

מ.

כבר מבאר שאין שום יאוש בעולם כלל, ובזה בעצמו שהוא רואה את עצמו רחוק מאד מהשם יתברך בתכלית הרחוק, בזה בעצמו ראוי לו להחיות את עצמו, מאחר שעל כל פנים הוא יודע שהוא רחוק, כי היה אפשר שיהיה רחוק כל כך עד שלא ידע כלל שהוא רחוק. ומאחר שעל כל פנים הוא יודע גדל רחוקו, אף על פי שהאמת הוא כן, אף על פי כן זה בעצמו הוא חשוב אצל השם יתברך מה שעל כל פנים הוא יודע רחוקו.

ועלידי זה בעצמו ראוי לו להחיות את עצמו ולחזק את עצמו בכל מה שיוכל : (לק"ת סי' סח)

מא.

אפלו האנשים הפשוטים שקורין (פראסטאקיס), ואפלו הרשעים, ואפלו אמות העולם להבדיל, כלם מקבלין חיות מהתורה. ועלכן אפלו מי שהוא איש פשוט, כגון שאינו יכול ללמד או שהוא במקום שאינו יכול ללמד, אף על פי כן גם אז מקבל חיות מהתורה. עלכן גם אז צריך להחזיק עצמו ביראת שמים בכל מה שיכול, אפלו בשעה שהוא בודל מן התורה, ואפלו מי שאינו יכול ללמד כלל. כי כלם מקבלין חיות מן התורה הנעלמת על ידי הצדיק הגדול שמתנהג בפשיטות לפעמים, ועין בפנים : (לק"ת סי' ע"ח)

מב.

ואפלו מי שנפל ח"ו מאד מאד, ומנח בשאול תחתיות ח"ו, אף על פי כן יש לו תקנה גדולה עלידי הצדיק הגדול האמת, כי על ידו יכולין הכל לקבל חיות מהקדשה בכל מקום שהם. עלכן באמת אין שום יאוש בעולם כלל (קיון יאוש איז גאר ניט פאר האנדיון), ואיך שהוא אפלו אם נפל למקום שנפל רחמנא לצלן, אף על פי כן מאחר שמחזק את עצמו במה שהוא עדין, יש לו תקנה לשוב ולחזר אליו יתברך. והעקר הוא מבטן שאול שועתי, כי גם צעקה משאול תחתיות אינה נאבדת לעולם. ויצעק ויצעק ויצעק ולא יתיאש עצמו מן הצעקה לעולם, רק יצעק ויתחנן לפני השם יתברך תמיד יהיה איך שיהיה, עד ישקיף וירא ה' משמים : (שם)

מג.

אפלו בשאול תחתיות יכולים להיות סמוכים אליו יתברך : (שם)

מד.

אם אתה מאמין שיכולים לקלקל, תאמין שיכולין לתקן, והבו. ועין עוד
בשאר מקומות מענן התחזקות ועין בהשגות אות ט"ו והבו היטב וחזק
ואמץ: (לק"ת סי' קי"ב)

השגות והתנוצצות אלקות

א.

זה שאנו רואים, שלפעמים נתלהב האדם בתוך התפלה ואומר כמה תבות
בהתלהבות גדול, זה בחמלת ה' עליו, שנפתח לו אור אין סוף והאיר לו.
וכשרואה אדם התנוצצות הזאת, אף על גב דאיהו לא חזי מזליה חזי,
תכף נתלהב נשמתו לדבקות גדול לדבק את עצמו באור אין סוף. וכשעור
התגלות אין סוף, לפי מנין התבות שנפתחו והתנוצצו, כל אלו התבות
אומר בדבקות גדול ובמסירת נפשו ובבטול פחותיו. ובשעה שנתבטל לגבי
אין סוף, אזי הוא בבחינת ולא ידע איש, שאפלו הוא בעצמו אינו יודע
מעצמו, אבל זאת הבחינה צריך להיות רצוא ושוב כדי שיתקיים ישותו
שלא יסתלק קדם זמנו ח"ו. כי הקדוש ברוך הוא רוצה בעבודתנו. בשביל
זה צריך שלא ישאר כן, אלא עד עת שיבוא הקדוש ברוך הוא בעצמו ויטל
נשמתו, אז יתבטל באין סוף בתכלית כפי מה שיזכה: (לק"א סי' ד' אות
ט')

ב.

עלידי הדבקות של אדם באין סוף, ברצוא ושוב כדי שלא יתבטל לגמרי

כַּנְיָל, אַזִּי אַחַר כֶּךָ כְּשֶׁהוּא בְּבַחֲיִנַת וְשׁוּב, שֶׁשָּׁב לְדַעְתּוֹ לַיְשׁוּתוֹ, אַזִּי נִשְׁאַר
בוֹ רְשִׁימוֹ מֵאוֹר הַנִּפְלָא שֶׁל הַדְּבָקוֹת הַזֹּאת. וְאַזִּי הִרְשִׁימוֹ מֵרָאָה לְדַעַת
אֲחָדוֹת הָאֵין סוֹף וְטוֹבוֹ, שֶׁיִּדַּע שֶׁכָּלוּ טוֹב וְכָלוּ אֶחָד, שֶׁזֹּאת הַבְּחִינָה הִיא
מַעֲיִן עוֹלָם הַבָּא. וְכָל זֶה זֹכֵין עַל־יְדֵי וְדוּי דְּבָרִים לְפָנֵי הַתְּלַמִּיד חֶכֶם
הָאֲמֵתִי: (שם)

ג.

הַצַּדִּיק הָאֲמֵת הוּא כֹּל יָמָיו בְּתִשׁוּבָה. כִּי אֶפְלוּ כְּשִׁיּוּדַע בְּעַצְמוֹ שֶׁעֲשָׂה
תִּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, עֲדִין הוּא עוֹשֶׂה תִּשׁוּבָה עַל הַשְּׂגָתוֹ הָרֵאשׁוֹנָה, שֶׁהִיא
נִחְשָׁבֶת אֲצֵלוֹ עֲתָה גְּשָׁמִיּוֹת כְּפִי הַהֲשָׁגָה שֶׁמְשִׁיג עֲכָשׁוֹ רֹמְמוֹת אֱלֻקוֹתוֹ
יִתְבָּרֵךְ. וְכֵן הוּא נוֹהֵג כֹּל יָמֵי חַיָּיו, שֶׁהוֹלֵךְ בְּכָל פַּעַם מֵהֲשָׁגָה לְהֲשָׁגָה וְעוֹשֶׂה
תִּשׁוּבָה עַל הַשְּׂגָה הָרֵאשׁוֹנָה. וְזֶה בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁיְהִיָּה כָּלוּ שֶׁבֶת כָּלוּ
תִּשׁוּבָה. כִּי עֵקֶר עוֹלָם הַבָּא הוּא הַשְּׂגָת אֱלֻקוֹתוֹ, וּבְכָל עֵת שֶׁיִּשְׁיֹגוּ הַשְּׂגָה
יִתְרָה יַעֲשׂוּ תִּשׁוּבָה עַל הַשְּׂגָה הָרֵאשׁוֹנָה. וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִחַ בְּקִדְקֻדּוֹ, יָכוֹל
לְהַבִּין עַל־יְדֵי זֶה גְּדֻלַּת הַבוֹרָא יִתְבָּרֵךְ וּגְדֻלַּת הַצַּדִּיקִים, אֲשֶׁרֵי לָהֶם
וְלַהַנְּלוּיִם אֱלֵיהֶם: (לק"א סי' ו' אות ג')

ד.

דַּע, שֶׁיֵּשׁ אוֹר שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִנִּפְשֵׁין רוּחִין וְנִשְׁמָתִין וְהוּא אוֹר אֵין סוֹף.
וְאֵף עַל פִּי שְׂאֵין הַשְּׂכָל מְשִׁיג אוֹתוֹ, אֵף עַל פִּי כֵן רְדִיפָה דְּמַחְשָׁבָה לְמַרְדָּף
אֲבַתְרִיָּה. וְעַל יְדֵי עֲשִׂיַת הַמְצׁוֹת בְּשִׁמְחָה זֹכֵין לְהַשִּׁיג אוֹתוֹ עַל־יְדֵי
הַרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב, בְּבַחֲיִנַת מְטִי וְלֹא מְטִי. וְנַעֲשִׂין תִּשְׁעָה הֵיכָלִין דְּלֹאוּ אֲנוּן
נְהוּרִין וְלֹא רוּחִין וְלֹא נִשְׁמָתִין וְלִית מָאן דְּקִימָא בְּהוּ וְלֹא מִתְדַּבְּקִין וְלֹא
מִתְיַדְעִין. אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁזֹּכֶה שֶׁיִּרְדֹּף מִחְשַׁבְתּוֹ לְהַשִּׁיג הַשְּׂגוֹת אֵלוֹ, אֵף עַל פִּי
שְׂאֵין יָכֻלֶת בְּיַד הַשְּׂכָל לְהַשִּׁיג אוֹתָם, כִּי לֹא מִתְדַּבְּקִין וְלֹא יְדִיעוּן (וְעֵין
בְּפָנִים בְּסִימָן כ"ד): (לק"א סי' ו' אות ד')

ה.

השגות אלקות אי אפשר להשיג כי אם עלידי צמצומים רבים מעילה לעלול משכל עליון לשכל תחתון. וצריך כל אחד לבקש מאד מלמד ורבי הגון כזה, שיהיה גדול במעלה כל כך עד שיוכל להכניס בדעתו השגות אלקות, שזה עקר התכלית והתקנה האמתית. וכל מה שהוא קטן ביותר, הוא צריך רבי גדול ביותר (עין צדיק אות ל"ח) שידע איך להתנהג עמו לסבב לו כמה הקדמות נפלאות בשכל גדול, שהם בחינת צמצומים הנ"ל, שעל ידם יבוא להשגת אלקות: (לק"א סי' ל' אות א' ב')

ו.

עלידי התורה והמצוות ממשיכין השגות אלקותו יתברך. כי כל אות שבתורה וכל מצוה ומצוה הוא בחינת צמצום להשיג על ידו השגות אלקותו יתברך: (שם אות ג')

ז.

לזכות לזה השכל שהוא הקדמה להשגת אלקות, אי אפשר כי אם עלידי שיהיה שונא בצע, שישנא את הממון בתכלית השנאה. אבל עלידי אהבת ממון הוא נופל מזה השכל, אדרבא, הוא נופל לשטות וכסילות ולעצבות ומרה שחרה, והקלפות והסטרוא אחרא מסבבין אותו בסבובין שלהם שהם ההפך משכל הנ"ל: (שם אות ד')

ח.

עלידי השמחה בשלש רגלים זוכין להשגות אלקות: (שם ה')

ט.

כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא חֵלֶק אֱלֻקוֹת מִמַּעַל. וְעַקֵּר הָאֱלֻקוֹת בְּלֵב. וְהָאֱלֻקוֹת שְׂבִלֵב אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי הוּא בְּחִינַת אֵין סוּף. כִּי אֹר לְהַבְיִיתוֹ הוּא עַד אֵין סוּף, הֵינּוּ אֵין סוּף וְאֵין תְּכֵלִית לְתַשׁוּקָתוֹ. וּלְפִי גִדּוּל הַהִתְלַהְבוּת הַלֵּב שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי שֶׁהוּא עַד אֵין סוּף, לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֲבוּדָה, וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְגַלוֹת שׁוּם מְדָה טוֹבָה, כִּי מִגִּדּוּל הַהִתְלַהְבוּתוֹ עַד אֵין סוּף אֵינּוּ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר. עַל־כֵּן בְּהִכָּרַח צָרִיךְ הָאָדָם לְצַמְצֵם אֹר הַהִתְלַהְבוּת לְבוֹ, כְּדִי שְׂיֻכַּל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֵה בְּעֲבוּדָתָנוּ, שֶׁנֶּעֱבֹד אוֹתוֹ בְּעֲבָדוֹת וּבְמִדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלָּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ: (לק"א סי' מ"ט אות א')

י.

כָּל מֵה שֶׁמִּתְקָרֵב יוֹתֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צָרִיךְ לִידַע שֶׁהוּא רְחוּק מְאֹד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. כִּי אִם יִחְשֹׁב וַיִּדְמֶה בְּדַעְתּוֹ שֶׁכִּבֵּר נִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וַיִּוֹדַע בְּיַדִיעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, זֶה סִימָן שֶׁאֵינּוּ יוֹדַע כָּלֵל. כִּי אִם הָיָה יוֹדַע קִצַּת מִהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הָיָה יוֹדַע שֶׁהוּא רְחוּק מְאֹד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וַאֲינּוּ יוֹדַע כָּלֵל. וְזֶה דָּבָר שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לָפֶה לְדַבֵּר וּלְהַסְבִּיר זֹאת, כִּי גִדּוּלַת הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ אֵין שְׁעוֹר: (לק"א סי' ס"ג)

יא.

צָרִיךְ לְהַרְגִּיל לְבִטּוֹל אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם בְּבַחֲיִנַת בְּטוֹל, לְהַסְתַּכֵּל רַק עַל הַתְּכֵלִית הַטּוֹב הָאֱמֵתִי וְהַנֶּצְחִי. וְזֶה עַל־יְדֵי שְׂיֻסְתָּם עֵינָיו מִחִיזוֹ דְּהָאֵי עֲלֵמָא. כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְהַסְתַּכֵּל וּלְהַכֵּלֵל בְּהַתְּכֵלִית כִּי אִם עַל־יְדֵי סְתִימוֹ דְּעֵינָיו, שְׂיֻסְתָּם עֵינָיו לְגַמְרֵי מִחִיזוֹ דְּהָאֵי עֲלֵמָא, אֵף גַּם לְדַחְקָם בְּהֶאֱצָבַע, וְאִז לֹא יִהְיֶה לוֹ יִסּוּרִים וְצַעַר מִשׁוּם דָּבָר שֶׁבַעוּלָם. אֵךְ אֵי אֶפְשָׁר לְהִיּוֹת קְבוּעַ תְּמִיד בְּבַחֲיִנַת הַבְּטוֹל, כִּי אִם כֵּן יֵצֵא מִגִּדּוּר אֲנוּשִׁי. וְעַל־כֵּן בְּהִכָּרַח שְׂיִהְיֶה הַבְּטוֹל בְּבַחֲיִנַת רְצוּא וְשׁוּב, וְאִז הִרְשִׁימוֹ שֶׁל הַבְּטוֹל מֵאִיר אֶל הַדַּעַת אֹר מִתִּיקַת נְעִימַת הַתְּנוּצָצוֹת אֱלֻקוֹת, מֵה שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְאֶחָד לְסַפֵּר לְחֵבְרוֹ כָּלֵל. וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ שְׂמַחָה גְדוּלָה וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין חֲדוּשִׁין

דאורייתא. ועלידי זה יכול להחיות את עצמו ולחזק את עצמו בכל
היסורין וההרפתקאות שעוברים עליו ח"ו, ויזכה לטעם ולהרגיש בעולם
הזה מעין עולם הבא: (לק"א סי' ס"ה אות ג' ד')

יב.

כשזוכה לאיזה התנוצצות שיתנוצץ לו אלקותו יתברך, צריך להזהר
שיהיה לו צמצום, לצמצם המוח והדעת שלא יצא חוץ לגבול שלו. כי אפלו
בקדשה אסור שיהיה המוח משוטט במה שאין לו רשות לפי מדרגתו. כי
כל בריה יש לו די וגבול באלקותו יתברך, דהינו בהתנוצצות אלקותו,
שאסור לו לצאת חוץ מהגבול שלא יבוא לידי הריסה ח"ו: (לק"א סי' ה'
אות

יג.

דוד המלך עליו השלום אמר: "כי אני ידעתי כי גדול ה' וגו'. "אני ידעתי"
דיקא, כי גדלת הבורא יתברך כפי מה שזוכה מי שזוכה שיתנוצץ בלבו,
אי אפשר לספר לחברו כלל, ועל כן אמר: "כי אני ידעתי", "אני ידעתי"
דיקא (איך גוייס): (שיחות הר"ן סי' א')

יד.

ואפלו לעצמו אי אפשר לספר מיום ליום, לפי מה שמזריח לו ומתנוצץ לו
באותו היום, אינו יכול לספר לעצמו ליום שני, הריחה וההתנוצצות של
גדלת הבורא יתברך, שהיה לו בזה אתמול: (שם)

טו.

השם יתברך ברוך הוא גדול מאד ולגדלתו אין חקר, ואין יודעין כלל, כי נעשים בעולם דברים נוראים, מעשים רבים לאין תכלית, ושנויים וחדושים רבים ונפלאים, ואין יודעין כלל. ואי אפשר לדבר בזה, רק כל חד כפום מה דמשער בלביה, יכול להבין מרחוק שאין יודעין כלל, ואף על פי כן עדין הוא רחוק מאד מתכלית הידיעה שלא ידע. כי עדין לא התחיל לידע כלל. ועין בפנים שיחות נפלאות בזה, ואיך להתחזק עלידי זה לבל יפל בדעתו לעולם, אפלו אם נפל למקום שנפל ח"ו, אל יתנאש עצמו מן הצעקה לעולם, כי השם יתברך גדול מאד ויכול להתהפך הכל לטובה וכו', עין שם: (שם סי' ג')

ודוי

דברים

א.

עלידי ודוי דברים לפני התלמיד חכם האמת, עלידי זה מעלה בחינת מלכות דקדשה לשרשה, ועלידי זה מבטל ממשלת העכו"ם, ועלידי זה זוכה לידע שכל מארעותיו הם לטובתו ויברך על הכל "הטוב והמטיב", שזאת הבחינה היא מעין עולם הבא: (לק"א סי' ד' אות ג')

ב.

עוונותיו של אדם חקוקים על עצמותיו, ועלידי ודוי דברים לפני התלמיד חכם יוצא מעצמותיו הצרופים רעים של העוונות שהיו חקוקים עליהם, ומוחלין ומכפרים לו כל עוונותיו (עין תשובה אות א'): (שם ה')

ג.

קדם שְׁהַתְּנִידָה וְסִפֵּר כָּל לְבוֹ לִפְנֵי הַתְּלַמִּיד חָכֵם, אִם עַל פִּי שְׁהִיָּה אֶצֶל
הַתְּלַמִּיד חָכֵם וְנָתַן לוֹ מָמוֹן, עֲדִין אֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּאִיזָה דְרָךְ הוּא מְהַלֵּךְ, כִּי יֵשׁ
דְרָךְ יָשָׁר לִפְנֵי אִישׁ וְאַחֲרֵיתָהּ דְרָכֵי מוֹת. אֲבָל עַל־יְדֵי וְדוּי דְבָרִים לִפְנֵי
הַתְּלַמִּיד חָכֵם, עַל יְדֵי זֶה הַתְּלַמִּיד חָכֵם מְדַרְיָךְ אוֹתוֹ בְּדְרָךְ הַיָּשָׁר לִפְנֵי שְׂרֵשׁ
נִשְׁמָתוֹ וְנִתְתַקֵּן הַכֹּל: (שם אות ח')

ד.

בְּכֹל פַּעַם שֶׁבָּא אֶצֶל הַתְּלַמִּיד חָכֵם יְסַפֵּר לִפְנֵינוּ כָּל לְבוֹ, וְעַל־יְדֵי זֶה אֵתָה
נִכְלָל בְּאִין סוּף: (שם אות ט')

ה.

צָרִיךְ לִפְרֹט אֶת הַחֲטָא, כִּי צָרִיכִין לְהַתְּנִידוֹת בְּדַבּוּרִים דְּנֹקָא בְּכֹל פַּעַם עַל
כָּל מָה שֶׁעָשָׂה. וְיֵשׁ לָזֶה מְנִיעוֹת רַבּוֹת, לִפְעָמִים נִשְׁכַּח מֵאִתּוֹ הַחֲטָא, וְיֵשׁ
שֶׁיִּכְבֵּד עָלָיו מְאֹד וְקִשָּׁה לוֹ לְהוֹצִיא הַדְּבָר לְהַתְּנִידוֹת וְעוֹד מְנִיעוֹת רַבּוֹת.
וְהַתְּקוּן לָזֶה לְשִׁמּוּחַ הַרְבֵּה בְּשִׁמּוּחַ שֶׁל מִצְוָה, כְּגוֹן חֲתִנָּה שֶׁל מִצְוָה אוֹ שְׂאָר
מִצְוָה בְּשִׁמּוּחַ, שֶׁיִּתְגַּבֵּר לְשִׁמּוּחַ בְּשִׁמּוּחַ גְּדוֹלָה, עַד שֶׁיִּרְקַד הַרְבֵּה מִחֲמַת
שִׁמּוּחַ. עַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהַתְּנִידוֹת בְּדַבּוּרִים. וְעַל־יְדֵי זֶה יִתְקַן פְּגַם חֲטָאֵיו:
(לק"א סי' קע"ח)

זכרון

א.

התפלה מסגל לזכרון: (לק"א סי' ז' אות ה')

ב.

עלידי תענית וצדקה ובפרט צדקה לארץ ישראל, עלידי זה נתבטל השכחה וזכה לזכרון: (לק"א סי' ל"ז אות ג' ד')

ג.

עלידי מחאת פנים בשעת התפלה נמתקין הדינים ונצולין משכחה וזוכין לזכרון: (לק"א סי' מו)

ד.

צריך לשמר מאד את הזכרון שלא יפל לשכחה, דהינו שיזכר תמיד בעלמא דאתי ולא ישכח. וכך ראוי להיות מנהג איש הישראלי, שתכף בבקר בהקיצו משנתו, מיד פשיפתח את עיניו קדם שיתחיל שום דבר, יזכיר את עצמו תכף בעלמא דאתי. וזה בחינת זכרון בכלליות. ואחר כך צריך להמשיך הזכרון בפרטיות, דהינו שיגדיל דעתו בכל המחשבה דבור ומעשה שהשם יתברך מזמין לו בכל יום, להבין מהם הרמזים שהשם יתברך מרמז לו על גדם להתקרב אליו. כי השם יתברך מצמצם את עצמו מאין סוף עד אין תכלית, ומרמז לו רמזים בכל יום עלידי כל הדברים שפזמין לו באותו היום. וצריך האדם להגדיל דעתו בזה, לזכר בהשם יתברך עלידי כל המחשבה דבור ומעשה שהשם יתברך מזמין לו בכל יום, ולהבין מהם הרמזים להתקרב אליו. אך ההגדלת הדעת צריך להיות

בְּמִדָּה. עֵינַי דַּעַת אוֹת לִי וְלִי: (לק"א ס"י נ"ד אוֹת א' ב')

ה.

וְאֶפְלוּ מִי שְׂיֻדַּע וּמִבֵּין רְמִזִּים מְכַל הַדְּבָרִים, אֶפְלוּ מִדְּבָרֵי חַל, אֶף-עַל-פִּי כֵן אֲסוּר לוֹ לַעֲסֹק רַק בְּזֶה מִחֲמַת ב' טַעֲמִים (עֵינַי בְּפָנִים), רַק צָרִיךְ שְׂיִהְיֶה לוֹ הַסְּתַפְּקוֹת לְהַסְתַּפֵּק רַק בְּהַכְרָחִיּוֹת. וְאֶפְלוּ מִזֶּה הַהַסְתַּפְּקוֹת גּוֹפֵא צָרִיךְ לִתֵּן צְדָקָה (וְעֵינַי מִמּוֹן אוֹת כ"ו [כ"ז]). וּמִי שֶׁמִּתְנַהֵּג כֵּן, נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי כָל זֶה תִּקְוִנִים נִפְלְאִים וְיַחֲוּדִים גְּדוֹלִים לְמַעַל. וְהַמּוֹרֵעַם שְׂאִין לָהֶם זֶה הַשֶּׁכֶל לְהַבִּין הַרְמִזִּים כְּנִי"ל, נַעֲשֶׂה אֶצְלָם כָּל זֶה מִמִּילָא עַל-יְדֵי שְׂנָה וְצִיצִית וְתַפְלִין וְתוֹרָה וְתַפְלָה וּמִשְׁאֵי-מִתָּן: (שם אוֹת ב' ג')

ו.

כְּדֵי לְשָׁמֵר הַזְּכוּרֹן הַנִּי"ל, צָרִיךְ לְשָׁמֵר אֶת עֲצָמוֹ שְׂלֵא יִפֹּל לְבַחֲיִנַת רַע עֵינַי שֶׁהוּא מֵיִתַּת הַלֵּב, שְׂעַל-יְדֵי זֶה בָּא שְׂכָחָה: (שם אוֹת ד')

ז.

וַיֵּשׁ כְּמָה בְּחִינּוֹת בְּרַע עֵינַי. יֵשׁ שְׂעִינּוֹ צָרָה בְּהַתְנַשְּׂאוֹת שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְכֵן יֵשׁ כְּמָה בְּחִינּוֹת בְּזֶה. וְצָרִיךְ לְשָׁמֵר אֶת עֲצָמוֹ מִזֶּה מְאֹד, שְׂלֵא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם עֵינַי רָעָה עַל חֲבֵרוֹ כָּלֵל. וְכֵן צָרִיכִין לְהַתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שְׂיִנְצֵל מִרַע עֵינַי שֶׁל חֲבֵרוֹ. וּמִי שְׂאִינוֹ מְרַגֵּשׁ בְּעֲצָמוֹ כַּח לַעֲמֵד כְּנֶגֶד הַרַע עֵינַי לְהַכְנִיעוֹ, הוּא צָרִיךְ לְבָרַח מִמֶּנּוּ: (שם)

ת.

גם צריכין לשמר את עצמו מלשון הרע, כי עלידי לשון הרע נפגם הזכרון (עין דבור אות יי). גם צריכין להכריח את עצמו לשמחה, ועלידי כל זה נשמר הזכרון הנ"ל (עין שמחה אות י"ג י"ד): (שם אות ה' ו')

ט.

אף על פי שצריכין לשמר הזכרון לענן תורה ועבודת ה', אבל יש גם מעלות בהשקחה. כי צריכין להרגיל עצמו להשפיע מדעתו כל הדברים המבלבלים את האדם מעבודתו יתברך, ובפרט בשעת התפלה, שכל הבלבולים באים אז. ועל פי רב מבלבל אותו מה שעבר, שלא טוב עשה בענין זה ובענין זה וכו'. עליכן צריכין להרגיל עצמו שתקף ומיד שחולף ועובר הדבר, יעביר ויסלק אותו מדעתו לגמרי, ויסיח דעתו מזה לגמרי, ולא יתחיל לחשב עוד במחשבתו בענין זה כלל, ובפרט בשעת התפלה. וכן כל דאגות העוונות שעבר וכל הפגמים שפגם, הכל צריך להעבירם ולהשפיעם מדעתו בשעת התפלה והעבודה. ואפלו בכל היום כלו אין טוב שיחשב בהם כל היום, רק בשעה מיחדת שרוצה בכונה לשבר לבו ולפרש שיחתו וכו', שאז דיקא יזכור עצמו כל מה שעבר. אבל בשאר היום צריך להשפיעם מדעתו, כדי שיוכל לעסוק בעבודת ה' בשמחה, ובפרט בשעת התפלה כנ"ל: (שיחות הר"ן סי' כ"ו)

חקירות וחכמות חיצוניות

א.

עקר השכל הוא השכל האמת של הצדיקי אמת, שעלידי זה השכל זוכין להשגת אלקות ולהכניס השגות אלקות לכל הנלויים אליהם. וכל החכמות חיצוניות הם פסילות גמור נגד זה השכל. ולפעמים, בעוונותינו

הַרְבִּים, כְּשֶׁנוֹפֵל זֶה הַשֶּׁכֶל אֵלֵיהֶם (הֵינּוּ לְהַעֲכוּ"ם וְהַסְטֵרָא אַחֲרָא), הֵם מִתְגַּבְּרִים בְּחֻמְתָּם וּמְשַׁלְתֵּם, וְאֵזִי מִתְגַּבֵּר חַ"ו מִמְשַׁלֵּת הַעֲכוּ"ם. וּמִי יוּכַל לְסַבֵּל אֶת קוֹל הַצְּעָקָה וְהַזְעָקָה גְּדוֹלָה, כְּשֶׁנוֹפֵל זֶה הַשֶּׁכֶל אֵלֵיהֶם, שֶׁהַכֶּסֶל רוֹצֵה לְהִתְחַכֵּם, שֶׁמִּתְגַּבְּרִים לְהַמְשִׁיךְ לְתוֹךְ הַחֻמּוֹת שֶׁלָּהֶם, שֶׁהֵם כְּסִילוֹת בְּאֵמֶת, אֶת בְּחִינַת הַחֻמְתָּה הָאֲמִתִּיּוֹת שֶׁהוּא הַשֶּׁכֶל הַנִּ"ל שֶׁל הַשְּׂגוֹת אֱלֻקוֹת. וְאוֹמְרִים שֶׁרַק הֵם חֻמְמִים, וְאִין חֻמְתָּה גְּדוֹלָה מִחֻמְתָּם הַמְטַעִית, אֲשֶׁר כָּל יְנִיקָתָהּ מְנַפִּילַת הַשֶּׁכֶל הַנִּ"ל. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעֶצְמוֹ כְּבִיכּוֹל שׁוֹאֵג עַל זֶה. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְרַאוֹת לְחַתּוֹךְ וּלְהַבְדִּיל וּלְהַעֲלוֹת הַחֻמְתָּה וְהַשֶּׁכֶל הַנִּ"ל מֵהֶם וּלְהַחֲזִירוֹ לְשֵׁרָשׁוֹ. וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי צְדָקָה וְחֶסֶד שְׁעוֹשִׂין. וְלִזֶּה הַחֶסֶד זוֹכִין עַל־יְדֵי שְׂמֻקְבָּלִין תּוֹכְחָה מְמוֹכַחֵי אֵמֶת: (לְק"א ס"י ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז)

ב.

חֻמְתָּה הוּא שֵׁרֵשׁ כָּל הַדְּבָרִים. לְכֹן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְשָׁמֵר אֶת שְׁכֻלוֹ מִשְׁכָּלִיּוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, כִּי עֶקֶר הַחֻמְתָּה לְקִנּוּת שְׁלֵמוֹת אֵינָם רַק חֻמּוֹת אֱלֻקוֹת, וְשֶׁאֵר הַחֻמּוֹת הֵם חֻמּוֹת בְּטָלוֹת וְאֵינָם חֻמּוֹת כָּלֵל: (לְק"א ס"י ל"ה ל"א א"ב א"ג א"ד א"ה א"ו א"ז א"ח א"ט א"י)

ג.

בְּשַׁעַת הוֹלְדָה הַשֶּׁכֶל מְצַמֵּץ אֶצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְכִשְׂמֵת חֵילִין לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּהִתְבּוֹנְנוֹת עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֵזִי שְׁכֻלוֹ הוֹלֵךְ וְגָדוֹל. אֲבָל כְּשֶׁאָדָם מְכַנֵּס בְּתוֹךְ שְׁכֻלוֹ מַחְשְׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, הֵם חֻמּוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, אֵזִי נִתְמַעֵט קִדְשׁ שְׁכֻלוֹ כִּפִּי הַמָּקוֹם שֶׁל חֻמְתָּה חִיצוֹנִיּוֹת. וְעַל זֶה הַשֶּׁכֶל הַחִיצוֹנִיּוֹת מִתְלַקְטִים וּמִתְחַבְּרִים כָּל הַתְּאוּוֹת וְכָל הַמַּדּוֹת רְעוֹת וּמְגִנּוֹת: (ש"ס)

ד.

עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְשָׁמֵר מְאֹד אֶת שְׁכֻלוֹ וּמַחְשְׁבֹתוֹ, שֶׁלֹּא יְכַנֵּס בְּתוֹךְ

מחשבתו שום מחשבה חיצונית ולא שום חכמה חיצונית, כי כל הרעות וכל החטאים והפגמים באים מפגם המחשבה ח"ו, על ידי שפניחין לכנס בהמחשבה ח"ו, חכמות חיצוניות ומחשבות חיצוניות. ועקר התשובה והתקון על כל העוונות, הוא כשמתגבר לגרש כל המחשבות חיצוניות מדעתו ושכלו. כי החכמה והשכל הוא הנשמה שהוא שרש הכל. וכשמוקדש שכלו, הינו נשמתו, על ידי זה מגביה ומשיב הכל לשרשו, וזה עקר התשובה: (שם אות א' ב')

ה.

כשישראל נכנסין ח"ו בחכמות חיצוניות של האמות, אזי נופל הצדיק מהשגתו ונתחפה ונתפסה השגתו: (לק"א סי' מ"ט אות ז')

ו.

רבוי החכמות, בפרט חכמות הפילוסופיא, מזיקים מאד מאד. כי עקר חזוק הלב שיוכל לקנות חכמה ושכל אמתי הוא רק על ידי מעשים טובים. אבל מי ששכלו יותר ממעשיו הטובים, אין פח בלבו להכיל את שכלו, ואזי השכל מחטיאו ביותר. והן הן הפילוסופים שאין להם לב טהור, ואין להם יכול לקבל השכל בקדשה באמת לאמתו כראוי, כי להם חלש וחסר. ובפרט הנואפים העוסקים בחכמת הפילוסופיא שמאד מאד מזיק להם. כי על ידי הנאוף להם חסר מאד, ואין בלבם יכלת להכיל את השכל בתוכו, להתרחק מחטאים ולהתדבק בהשם יתברך על ידו, שזה עקר השכל האמת. רק אדרבא, על ידי שכלם הם מחטיאים ביותר, ומזיקים להם ולכל העולם יותר מנחשים ועקרבים ומפל מיני חיות רעות ומזיקים שבעולם, רחמנא לצלן. כי מחרפין ומגדפין כלפי מעלה בחכמתם וכנגד התורה הקדושה, בפרט נגד חכמי הגמרא והצדיקים שאחריהם ז"ל, כידוע ומפרסם. בעל הרחמים ישמר שארית ישראל מהם ומהמונם: (לק"א סי' נ"ה אות ו')

ז.

מה שהגביל השם יתברך לשכל האנושי שיוכל להבין, הוא מצוה גדולה לחדד השכל להבין הדבר על בריו. אבל יש קשיות שאינן באפשרי לשכל האנושי להבין תרוץ על קשיא כזו, רק לעתיד לבוא יתגלה התרוץ. אסור לאדם לעיין בהם. וכל מי שסומך על שכלו ומעיין וחוקר בהם, על זה נאמר: "כל באיה לא ישובו". כי על קשיא כזו אסור לסמוך על שכלו רק להעמיד על אמונה. ואפלו אלו הקשיות שיש עליהם תשובה, לפעמים נסתמו שבילי השכל ואינו יודע להשיב על אפיקורסות שבלבו. והתקון לזה - למוד הפוסקים (עיין תלמוד תורה אות מ"ח). וכל זמן שאינו זוכה לתקון ולפתח שכלו להבין התרוץ, צריך לסמוך רק על אמונה גם בקשיות אלו, כי העקר הוא האמונה: (לק"א סי' ס"ב אות ב')

ח.

עלידי דבורים רעים מתגברת ומתפשטת חכמות הפילוסופיא בעולם, שהיא בחינת זהמת הנחש, ומזקת מאד להעולם רחמנא לצלן: (לק"א סי' ס"ג)

ט.

אסור גדול לעיין בספרי המחקרים. כי יש כמה קשיות שנמשכין מבחינת חלל הפנוי שאי אפשר למצא עליהם תרוץ בשום אופן, רק לעתיד לבוא יתגלה התרוץ, אבל בזה העולם אי אפשר לישובם בשום שכל. ומי שמעיין באלו החכמות הנמשכין משם, יהיה נשקע ונאבד שם לעולם, כי עליה נאמר: "כל באיה לא ישובו". כי אי אפשר למצא בהם את השם יתברך ולהשיב על הקשיות והמבוכות שבהם בשום שכל. רק ישראל, עלידי אמונה עוברים על כל החכמות ועל כל המבוכות שבעולם. כי הם מאמינים בהשם יתברך ובתורתו הקדושה בלי שום חקירה וחקמה, רק באמונה שלמה. ועל שם זה נקראים ישראל "עברים", על שעלידי אמונתם הם עוברים ועולים על כל מיני חכמות וחקירות. כי אינם צריכים לחקר אחר האמת כלל, כי הם יודעים האמת לאמתו עלידי אמונתם השלמה, שמאמינים בהאמת כפי מה שקבלו מאבותינו ורבותינו ז"ל. ועלידי זה הם עוברים ועולים על כל החכמות כלם: (לק"א סי' ס"ד)

וְדַע, שְׂיִשׁ צְדִיקִים גְּדוֹלִים שֶׁהֵם צָרִיכִין דְּוָקָא לְעֵין בְּאֵלוֹ הַחֲכָמוֹת, כִּי עַל
 יְדֵי עֵיוֹנָם בָּהֶם הֵם מַעֲלִין וּמוֹצִיאִין מֵהֶם כַּמָּה נְשָׁמוֹת שֶׁנִּפְלוּ וְנִשְׁקָעוּ
 בָּהֶם. וְעַל־כֵּן אֵל תְּבִיא לָךְ רְאֵיָה מִמָּה שֶׁמְצִינֵנו כַּמָּה גְּדוֹלֵי הַקְּדָמוֹנִים
 שֶׁעָסְקוּ בְּאֵלוֹ הַחֲכָמוֹת, כִּי הֵיוּ מְכַרְחִים לָזֶה כַּנִּי"ל. וּלְגַדֵּל קִדְשָׁתָם
 הַעֲצוּמָה הָעָלוּ נְשָׁמוֹת שֶׁנִּפְלוּ בָּהֶם, כַּנִּי"ל. אֲבָל אֲנָשִׁים שֶׁאֵינָם גְּדוֹלִים
 בְּצַדִּיקוֹת כָּל כָּךְ, מְכַל שְׂכָן אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים, בַּפְּרָט בְּדוֹרוֹת הַלְלוּ, חֲלִילָה
 לְהַסְתַּכֵּל וּלְכַנֵּס בָּהֶם, כִּי יִהְיֶה נִשְׁקָע וְנִאָבֵד שֶׁם לְעוֹלָם רַחֲמָנָא לְצַלָּן: (שם
 אות ג')

עַל־יְדֵי הַנְּגוּן שֶׁל הַצְּדִיק הַגְּדוֹל הָאֲמֵתִי, הוּא מַעֲלָה הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּפְלוּ
 לְאֶפִיקוֹרְסוֹת הַנִּי"ל שֶׁאֵין עֲלֵיהֶם תְּשׁוּבָה: (שם אות ה')

חֲכָמֵי הַטְּבַע שְׂרוּצִים לְהִרְאוֹת עַל פִּי חֲכָמָתָם הַמְּטָעִית שֶׁהַכֹּל עַל פִּי הַטְּבַע
 חִיּוֹ, הֵם חִיּוֹת רְעוֹת שֶׁדוֹרְסִים וְטוֹרְפִים רַבִּים מִבְּנֵי עֲמוּנוֹ. כִּי כַּמָּה נִפְשׁוֹת
 מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁקָּעוּ בְּזֶה רַחֲמָנָא לְצַלָּן. וְאֵלוֹ הַנִּפְשׁוֹת הֵם כְּצַפְרִים הָאֲחוּזוֹת
 בַּפֶּחַ. עַל־כֵּן כָּל מִי שֶׁחָסַע עַל נַפְשׁוֹ, צָרִיךְ לְבָרַח וּלְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מֵהֶם, שֶׁלֹּא
 תִּהְיֶה נַפְשׁוֹ נִטְרָפֶת וְנִדְרָסֶת חִיּוֹ עַל־יְדֵי חִיּוֹת רְעוֹת הַנִּי"ל. עַל־כֵּן חֲלִילָה
 לְהַסְתַּכֵּל כָּלל בְּאֵלוֹ הַסְּפָרִים הַמְּדַבְּרִים מַחְקִירוֹת, אֲפֹלוּ הַסְּפָרִים שֶׁחִבְרוּ
 גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי אֵין רְעָה גְּדוֹלָה מִזֹּו: (לְקִי"ת סִי ד' אֹת ו')

יג.

עלידי צדקה מבטליו כח הנחש, שהוא שרש חכמת הטבע, ועלידי זה ממילא נצולין מחיות רעות הנ"ל שהם חכמי הטבע. ולפעמים אפלו כשמכניעין אותם עדין הם חוזרים ומטילים איזה ספק ברצון, אם מתנהג עלידי רצונו יתברך לבד, ואז צריכין לחזור ולהרבות בצדקה. כי צדקה מכנעת ומשפלת חכמת הטבע תמיד, ומגלית שהכל מתנהג ברצונו יתברך לבד: (שם אות ט"א)

יד.

עקר העבודה היא רק עלידי תמימות ופשיטות גמור בלי שום חכמות כלל, וזהו עקר התכלית האמתית. וחלילה למי שמכנה בשם ישראל שיכנס ח"ו בספרי המחקרים ח"ו, כי לא באלה חלק יעקב. כי יש בכל החכמות אבן נגף בחינת עמלק, שעל ידו נופליו ונכשלו ויוכל לאבד עולמו כרגע ח"ו, וזהו הרעה הגדולה שבכל הרעות. ואפלו ספרי ישראל שמדברים מחקירות, אין להביט בהם כלל, כי מזיקים הרבה לאמונה הנ"ל שהוא יסוד הכל. ותהלה לאל יש עכשו ספרים קדושים הרבה מאד, המלאים מוסר ויראת ה' בלי שום חקירות, שאינם מייסדים על דעת חכמי יון ימח שם, רק יסודותם בהררי קדש על דברי רז"ל בגמרא ומדרשים, ובפרט המייסדים על דברי רשב"י וחבריו, הפך בהם והפך בהם. בהם דיקא ולא בספרים שמערב בהם דעת הגויים, הכופרים בעקר. מהם המלט נפשך, מהם ומהמונם, ותהיה לך נפשך לשלל לחיי עולם לעולמי עד ולנצח נצחים: (לק"ת סי' ט)

טו.

בענין הקשיות שקשה על השם יתברך. מי שיש לו דעת אמתית כל שהוא, ראוי לו להבין שאדרבא, כך ראוי להיות דיקא שיהיה קשיות על השם יתברך, וכך נאה ויפה לו יתברך לפי גדלותו ורוממותו. כי בודאי אי אפשר שנבין ונשיג בשכלנו הנהגתו יתברך, ועל כן בהכרח שיהיה עליו יתברך קשיות לפי דעתנו האנושה הפחותה, ועין בפנים והבן האמת: (לק"ת סי')

חתון

א.

עלידי תפלה בכת זוכה לזוגו: (לק"א סי ט אות ב')

ב.

עלידי רקודין של חתנה ממתיקין הדינים: (לק"א סי ל"ב)

ג.

מה שהפלה שולחת טלית להחתן, יש על זה טעם גדול על פי תורת אמת. וכן מה שצוּעקין "שבת" ואומרים מלי דבדיחותא (שקורין "עלה"), הכל שניד להחתנה על פי האמת. עין בסימן מ"ט (לקוטי מוהר"ן) בסופו. ועין עוד במקום אחר (שיחות הר"ן סי פ"ו) מענין כל הדברים שעושין על החתנה, מה שמכסין הפלה, ומה שזרקין על החתן אפיו, ומה שהחתן דורש ופוסקין לו הדרשה ונותנין לו מתנות לדרשה, וכן מה שהבדחנים מהפכין עצמן וכו', הכל מאת ה'. ומבארים שם על זה טעמים נפלאים ואין כאן מקום לבאָרם: (לק"א סי מ"ט אות ז')

ד.

עלידי הלל והודאה להשם תברך ועלידי למוד הלכות, זוכין למצא זוג
האמתי של כל הצרכים למצא זוגם: (לק"א סי' ב' אות ד')

ה.

עלידי פגם הברית קשה למצא זוגו, וכונת אלול תקון לזה. ועין אלול:
(לק"ת סי' פ"ז)

ו.

מי שאינו יכול למצא את זוגו, התקון לזה שישתדל לשמע חדושי תורה
מבעל דעת: (לק"ת סי' פ"ט)

ז.

בזה שמשבין כלי חרס בשעת השדוד, בזה מרמזין להאדם ומזכירין
אותו שיש גיהנם, למען יזכר בזה ולא יהיה פרוץ אחר תאנותו ויקדש
עצמו בזוגו פראוי. גם מרמזין לו, שבאם היא אשה רעה אל יבגד בה ולא
יגרשנה, כי על זה אינו רואה פני גיהנם. כי צריך לזהר מאד שלא לגרש
את אשתו. ועין עוד משבירת כלי חרס בסימן סמ"ך אות ח' ובסימן רס"ה
(בלקוטי מוהר"ן) (ועין בטחון אות ד'): (לק"ת סי' צ')

א.

עלידי קימת חצות לילה לסדר תקווה חצות ולעסק בהתורה ויתפלה והתבודדות, עלידי זה זוכין לברר הטוב מן הרע, ולהמשיך על עצמו הזכרון האמתי, לזכר תמיד תכליתו וסופו הנצחי ולאדבקא מחשבתיה תמיד בעלמא דאתי, ולהסתכל על כל מה שהשם יתברך מסבב ומגלגל עמו בכל יום, שהכל פאשר לכל הוא כדי לרמוז לו רמזים בכל עת להתקרב אליו, שזה עקר התכלית הטוב האמתי. ועקר קיום האדם בזה העולם, מספר ימי חייו הבלו, וכל מה שנעשה עמו בכל יום, הכל הוא בשביל זה לבד: (לק"א סי"ג נ"ד בסוף)

ב.

קימת חצות הוא המתקת הדינים והוא מסגל כמו פדיון: (לק"א סי"ג קמ"ט)

ג.

זמן חצות הוא תמיד אחר וא"ו שעות מתחלת הלילה בין בקיץ בין בחורף. ואז מתחיל זמן חצות ונמשך עד גמר אשמורה שניה, דהינו ב' שעות. ובבקר טוב להסתכל על השמים ועלידי זה נמשך הדעת: (שם)

ד.

בַּעֲתֵי־הַלָּלוּ שֶׁכָּבַר אָרְךָ עָלֵינוּ הַגְּלוּת וְהַשָּׁם יִתְבָּרַךְ מִצָּפָה בְּכָל עֵת לְשׁוֹב אֵלֵינוּ וְלַחֲזֹר וְלִבְנוֹת בַּיִת מְקֻדָּשׁנוּ, רְאוּי לָנוּ שְׁלֵא לְעַכֵּב חַיֵּינוּ בְּנֵי בַיִת הַמְּקֻדָּשׁ רַק לְהַשְׁתַּדֵּל בְּבִנְיָנוּ. עַל־כֵּן מֵאִד צָרִיכִין לְזַהֵר לְקוֹם בְּחֻצוֹת בְּכָל לַיְלָה וְלִהְיוֹת מְתַאֲבָל מְאֹד עַל חֲרָבֵן בַּיִת הַמְּקֻדָּשׁ, כִּי אוֹלֵי בְּגִלְגוּל הָרֵאשׁוֹן הָיָה הוּא הַגּוֹרֵם שֶׁיִּחָרַב הַבַּיִת הַמְּקֻדָּשׁ. וְאַפְלוּ אִם לָאוּ, אוֹלֵי הוּא מְעַכֵּב עֲתָה בְּחֻטְאֵינוּ בְּנֵי בַיִת הַמְּקֻדָּשׁ וְנִחְשָׁב גַּם כֵּן כְּאִלוּ גֵרִים לְהַחֲרִיבוֹ. וְעַל זֶה יִבְכָּה וְיִתְאֲבָל מְאֹד בְּכָל לַיְלָה בְּחֻצוֹת, וְעַל־יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִחְשָׁב כְּאִלוּ הוּא מְשֻׁתָּדֵל בְּבִנְיָן בַּיִת הַמְּקֻדָּשׁ. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכָּה לְהִתְקַרֵּב אֶל הָאֱמֻת, דְּהֵינּוּ לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיקִים וְיִרְאִים וְכַשְׂרִים אֲמֵתִיִּים, שֶׁהֵם עֹקֵר הַפָּאָר וְהַחֹן וְהִיפֵי הָאֱמֻת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. וְעַל־יְדֵי זֶה יִהְיוּ נִפְתָּחִין עֵינָיו וְיִסְתַּכַּל עַל עֲצֻמוֹ בְּכָל הַמַּדּוֹת, וְלָשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה עַל כָּל הַמַּדּוֹת רְעוֹת וְיִזְכָּה לְדַעַת וְלַהֲפִיר אֶת שְׁמוֹ הַגְּדוֹל יִתְבָּרַךְ: (לְק"ת ס"י ס"ז)

ה.

עַל־יְדֵי שְׁקֻמִים בְּחֻצוֹת [לַיְלָה] וּמְתַאֲבָלִין עַל חֲרָבֵן בַּיִת הַמְּקֻדָּשׁ, עַל־יְדֵי זֶה נְצוּלִין שְׁקֻמִים בְּחֻצוֹת: (ש"ס)

ו.

עֹקֵר עֲבוֹדַת אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, הוּא בְּחֻרְף לְזַהֵר לְקוֹם בְּחֻצוֹת לַיְלָה. וּבְקִיץ, בְּעֵת שֶׁהַלֵּילָה קָצְרָה מְאֹד פְּחוֹת מוֹי שְׁעוֹת, שְׁאֵז אֵין עוֹמְדִין בְּחֻצוֹת כְּנִ"ל אוֹת ג', אֵז יִזְהַר לְעֵמֵד בְּבִקֵּר הַשָּׁמַיִם בְּעֵלוֹת הַשָּׁחַר: (שיחות הר"ן ס"י ש"א)

א.

על־ידי קלקול התוכחה והמוסר, על־ידי זה בא גרוש וטלטולים: (לק"א
סיי כ"ב אות א')

ב.

קדם שתצא לדרך תתן צדקה, ועל־ידי זה לא יהיה עפוב וצער בדרך:
(לק"א סיי ל"א בסוף)

ג.

כל הנסיעות והטלטולים של אדם הם בשביל קלקול האמונה שהוא
בחינת עבודה זרה. ולפעמים מתקן על־ידי הטלטול פגם האמונה, ואזי
מתקן החרון אף מן העולם ונמשך רחמנות בעולם: (לק"א סיי מ' ולק"ת
סיי)

ד.

על־ידי בטול תורה בא גלות: (לק"א סיי מ')

ה.

עלידי שמסמיכין רבי שאינו הגון, עלידי זה מגרשין ישראל ממקום הישוב שנתישבו שם מכבר, אל מקומות שלא היו שם ישראל מעולם, שזהו בחינת גרוש מארץ ישראל. כי במקום שישבו שם ישראל מכבר הוא בחינת ארץ ישראל: (לק"א סי' ס"א אות ב')

ו.

אפלו מי שהוא נע ונד ובא לפעמים למקומות שרחוקים מאד מעבודת השם יתברך, כגון בבית רשעים, ואפלו בבית עכו"ם וכיוצא, אף על פי כן יש כח לישראל להעלות ולהרים כל אלו המקומות להשם יתברך. על-כן עליו לעשות את שלו להמשיך את עצמו להשם יתברך בכל מה שיוכל בכל מקום שהוא: (לק"ת סי' ע"ו)

ז.

כשייש להאדם לב, אין שום מקום שימנעהו מעבודתו יתברך. ואין לו שום התנצלות לומר, שבמקום פלוני אי אפשר לו לעסק בעבודת ה'. כי כשייש לו לב, כל המקומות של כל העולם הם שלו: (לק"ת סי' נ"ו)

ח.

בדרך צריכין לזהר בטבילת מקוה, כי מקוה מסגל להנצל מרוצחים: (חיי מוהר"ן סי' תע"ו)

א.

צָרִיךְ לְשָׁמֵר עֲצֻמוֹ מִיִּרְאוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, שֶׁלֹּא יִפֹּל עָלָיו יִרְאָה מְשׁוּם דָּבָר שֶׁבְּעוֹלָם, רַק כְּשֶׁבָּא עָלָיו אֵיזָה יִרְאָה וְפָחַד, יִזְכֹּר מִיָּד יִרְאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּפָחַדוֹ הַגָּדוֹל, וְיִמְשִׁיךְ עַל עֲצֻמוֹ יִרְאֵת ה' כָּל הַיּוֹם תָּמִיד. וְעַל־יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל עִם כַּחוֹת, לְהוֹצִיא הַקּוֹל בְּכַח גְּדוֹל בְּתַפְלָתוֹ וְיִהְיֶה תַּפְלָתוֹ בְּבַחֲיִנַת רַעְמִים, וְיִזְכֶּה לְשִׁמְעַת הַיִּטֵּב מֵהַשְּׁמוּצִיא בְּפִיו. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְשִׁמְחָה, לַעֲשׂוֹת כָּל הַמְצׁוֹת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה מִהַמְצׁוֹה בְּעֲצָמָה. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לַיָּדַע לְבַטֵּל כָּל הַגְּזֵרוֹת אֲפֹלוּ לְאַחַר גְּזֵר דִּין חַיּוֹ: (לק"א סי' ה' אות ב')

ב.

גַּם צָרִיךְ לְשִׁתֵּף הָאֱהָבָה עִם הַיִּרְאָה כְּדֵי לְזַכּוֹת לְכָל הַנִּיּוֹל. כִּי עֵקֶר הַהִתְגַּבְּרוֹת עַל־יְדֵי הָאֱהָבָה. אִךְ אִם עַל פִּי כֹן צָרִיכִין לְהַקְדִּים אֶת הַיִּרְאָה: (שם אות ה')

ג.

עַל־יְדֵי הַיִּרְאָה זֹכֶה לְשָׁלוֹם וְלְתַפְלָה וְכוּ' (עֵינִן שְׁלוֹם אוֹת ב'): (לק"א סי' ח"ד אות ח')

ד.

מי שרוצה לטעם טעם אור הגנוז, הינו סודות התורה שיתגלו לעתיד, צריך להעלות מדת היראה לשרשה. וזה זוכין עלידי משפט, שהוא בחינת התבודדות ושיחה בינו לבין קונו, שמפרש כל לבו לפני השם יתברך ושופט ודן את עצמו על כל עסקיו, ובזה יסיר מעליו כל הפחדים ויעלה היראה מנפילתה. כי כשאין האדם דן ושופט את עצמו, אזי דנו ושופטין אותו למעלה. ואזי הדין נתלבש בכל הדברים, וכל הדברים שבעולם נעשים שלוחים למקום, לעשות בזה האיש משפט כתוב, הינו שיכול לקבל ענישו ודינו עלידי כל הדברים שבעולם. כמו שרואין בחוש, שכשמגיע להאדם איזה דין ויסורין ח"ו, על פי רב הם באים עלידי סבה קלה עלידי דבר קטן, שלא היה עולה על הדעת שעלידי דבר קטן כזה יתגלגל לו חולאת ויסורים כאלה ח"ו. אך כל זה מחמת שהדין שעליו מלמעלה נתלבש בזה הדבר, כדי לעשות בו המשפט המגיע לו. וכל זה כשאין האדם דן ושופט את עצמו בעצמו. אבל כששופט את עצמו בעצמו כנ"ל, אזי נתבטל הדין שלמעלה, ואינו צריך להתירא ולפחד משום דבר, כי אין דינו מלבש בהם. כי כבר בטל מעצמו הדינים עלידי שדן את עצמו בעצמו, ואין היראה מתלבשת בשום דבר לעורר את האדם כי הוא בעצמו נתעורר. ובזה מעלה את היראה לשרשה, שיהיה לו רק יראת ה' ולא יראה אחרת. ועלידי זה יזכה לאור הגנוז כנ"ל: (לק"א סי' ט"ו אות א' ב')

ה.

יראה ואהבה אי אפשר לקבל כי אם עלידי צדיקי הדור (ועין צדיק אות כ"ה כ"ו כ"ז): (לק"א סי' י"ז אות א')

ו.

עלידי יראה זוכין לשלמות לשון הקדש, ועלידי זה זוכין לתקון הברית. ובשביל זה צריכין לנסע להצדיק לשמע מפיו דיקא דברי אמת, ואינו יוצא מה שלומד בספרי מוסר. כי מהצדיק מקבל הדבור בשלמות, דהינו ביראה, שזה עקר תקון הברית שבו תלוי הכל. ועלכן אפלו אם ישמע דבורים אלו מפי אחר ששמע אותם מפי הצדיק, לא יועיל לו כל כך, כי כבר ירד ממדרגתו ושלמותו. כי עקר שלמות לשון הקדש מקבל מפי הצדיק דיקא, ששם אוצר של יראת שמים, שזה עקר השלמות של דבור

לשון הקדש, שעלידי זה עקר תקון הכל: (לק"א סי' י"ט אות ג' ט')

עקר היראה היא הבושה שירא ויתביש מהשם יתברך לבל יחטא ח"ו. כי הבושה היא מעלה גדולה מאד, ועלידי היראה והבושה זוכין לתפלה בכונה, שעלידי זה זוכין להשיג הנסתרות שבתורה, ועלידי זה זוכין לשמחה. ועלידי שמחה עקר העזות וההתחזקות, שעלידי זה דיקא זוכין להתקרב לצדיקי אמת, שעלידי זה זוכין לאמונה שהיא עקר פלילות הקדשה: (לק"א סי' כ"ב אות ח' ט' י"א)

צריך האדם לראות להאריך ימיו, הינו שיראה שכל יום וכל שעה שבא אחר כך, שתהיה ארצה וגדולה ורחבה יותר בתוספות קדשה. וכן בכל פעם ופעם ובכל יום ויום, יראה להאריך ולהרחיב בתוספות קדשה וטהרה. וזה עקר אריכות ימים. כי כל יום ויום ממקום שמתחיל אצל כל אחד ואחד בתחלה הוא קצר, הינו שבתחלת היום קשה עליו מאד העבודה שצריך לעשות באותו היום. ועלכן צריכין לזה התגברות גדול מאד בכל יום ויום לבל יפל מזה, שרואה כבדות העבודה בכל יום. רק יתחזק בכל יום להתחיל מן המצר והדחק והקבדות הגדול כפי מה שיוכל להתגבר, ואחר כך יהיה מתרחב והולך בעבודתו יתברך. וכל שעה ושעה שבא אחר כך, יראה להגדילה ולהרחיבה בתוספות קדשה. וכן כל יום ויום מימי חיו שבא אחר כך, יהיה מתרחב והולך בתוספות קדשה יתרה מיום שלפניו, וכן לעולם. וזה עקר אריכות ימים. וכל זה זוכין עלידי היראה: (לק"א סי' ס' אות ב' ג')

עלידי יראה, שעלידי זה זוכין לאריכות ימים הנ"ל, עלידי זה זוכין

לְעִשְׂרוֹת גְּדוֹל מְאֹד שֶׁל הַקְּדוּשָׁה, שְׁעֵלֵי־יָדַי זֶה הָעִשְׂרוֹת זֹכֵן לְבוֹא לְהַתְּבוֹנְנוֹת גְּדוֹל מְאֹד. כִּי יֵשׁ שְׁבִילֵי הַתּוֹרָה שְׂיֵשׁ בָּהֶם הַתְּבוֹנְנוֹת גְּדוֹל מְאֹד, שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְבוֹא לְהַתְּבוֹנְנוֹת הַזֹּאת כִּי אִם עֲלֵי־יָדַי עִשְׂרוֹת גְּדוֹל מְאֹד. וְזֶה הַטַּעַם מֵה שֶׁכַּמָּה צְדִיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים מְאֹד הָיוּ עֹשִׂי־רִים מִפְּלִגִּים מְאֹד, כְּגוֹן רַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְרַב אֲשֵׁי וְזוֹלָתָם. אֲבָל עִשְׂרוֹת הַזֹּאת אֵין זֹכֵן כִּי אִם עֲלֵי־יָדַי בְּחִינַת אֲרִיכוֹת יָמִים הַנִּי"ל, שְׁמֵאֲרִיךְ כָּל יָמָיו בְּתוֹסְפוֹת קְדוּשָׁה, שְׁזֹכֵן עֲלֵי־יָדַי הַיְרָאָה כַּנִּי"ל: (שם אֹת א' ג')

י.

שְׁלֵמוֹת הַיְרָאָה הוּא בְּגִי בְּחִינּוֹת, דְּהֵינּוּ מוֹרָא שְׂמִיָּם וּמוֹרָא רַבָּךְ וּמוֹרָא אָב וְאִם: (שם אֹת ד')

יא.

עֲלֵי־יָדַי שְׁלֵמוֹת הַיְרָאָה נְצוּלִין מִיַּפֵּי הַנְּשִׂיִם, וְעֲלֵי־יָדַי זֶה נְצוּלִין מֵחוֹן שֶׁל שְׁקָר וּמַעֲנִיּוֹת, וְזֹכֵן לְעִשְׂרוֹת: (שם אֹת ג')

יב.

עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַיְרָאָה זֹכֵן עֲלֵי־יָדַי הַצְּדִיק הָאֲמֵת, שְׂיָכוֹל לְעוֹרֵר בְּנֵי הָעוֹלָם מִשְׁנֵתָם עֲלֵי־יָדַי סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל בְּחִינַת שְׂנִיָּם קְדָמוֹנִיּוֹת, שְׁעֵלֵי־יָדַי זֶה הוּא פּוֹקֵד עֲקָרוֹת וְעֲלֵי־יָדַי זֶה נִמְשָׁךְ יְרָאָה גְּדוֹלָה. וְעֲלֵי־יָדַי זֶה זֹכֵן לְכָל [הַנִּי"ל]: (שם אֹת ה' ו')

יג.

עקר כָּל הַדְּבָרִים הֵן הַתְּחֵלָה. כִּי כָּל הַתְּחֵלוֹת קְשׁוֹת, מַחְמַת הַנִּי"ל שְׂיוּצָא מֵהַפֶּה אֶל הַפֶּה. אֲבָל אַחַר הַהִתְחַלָּה הוּא נִכְנָס מֵעַט בְּהַרְגֵּל וְאֵין קֶשֶׁה עָלָיו כָּל כֶּהָן. וְעַל־כֵּן הָעֲבוּדָה וְהִירָאָה שֶׁל אָדָם בְּכָל יוֹם הוּא כְּפִי הַהִתְחַלָּה. כִּי בְּכָל יוֹם צָרִיךְ לַחְזֹר לְאַחֲרָיו לְקַבֵּל כַּח מִהִתְחַלָּה שְׂאֵז הָיָה קֶשֶׁה עָלָיו בְּיוֹתֵר כְּנִי"ל. עַל־כֵּן צָרִיכִין לְהִתְחִיל בְּכָל פַּעַם מִחֻדָּשׁ. וְכֵן כְּשֶׁבָא אֶצֶל הַצַּדִּיק, צָרִיךְ שְׂיָבֹא בְּכָל פַּעַם מִחֻדָּשׁ כְּאִלוֹ לֹא הָיָה עֹדִין אֶצֶל הַצַּדִּיק כָּלָל, וְעַכְשָׁו הוּא בָּא מִחֻדָּשׁ, לֹא כְּמִי שֶׁכָּבַר הָיָה אֶצֶל הַצַּדִּיק. כִּי צָרִיךְ לְהִתְחִיל בְּכָל פַּעַם מִחֻדָּשׁ. כִּי פֶן וְאוֹלֵי לֹא הָיָה הַתְּחֵלָתוֹ כְּרֵאוּי, וְאִם כֵּן גַּם כָּל עֲבוּדָתוֹ אֵינָה בְּשִׁלְמוֹת כְּרֵאוּי, כִּי הִכָּל כְּפִי הַהִתְחַלָּה כְּנִי"ל. עַל־כֵּן צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לְעוֹרֵר לְבָבוֹ לְהִתְחִיל בְּכָל פַּעַם מִחֻדָּשׁ, בְּכַח הַתְּלַהֲבוֹת גְּדוֹל וּבְהִתְגַּבְּרוֹת חֻדָּשׁ לְעֲבוּדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ כְּאִלוֹ לֹא הַתְּחִיל עֹדִין מֵעוֹלָם, כְּדִי שְׂתִהְיֶה עֲבוּדָתוֹ כְּרֵאוּי כְּפִי כַח הַהִתְחַלָּה כְּנִי"ל. וְכֵן בְּכָל פַּעַם צָרִיךְ לְחַשֵּׁשׁ חֲשָׁשׂא זֹאת, פֶּן לֹא הַתְּחִיל עֹדִין כְּרֵאוּי. וְיִתְגַּבֵּר לְהִתְחִיל מֵעַתָּה מִחֻדָּשׁ וְלָבֹא אֶל הַצַּדִּיק מִחֻדָּשׁ, וְכֵן בְּכָל פַּעַם וְכְנִי"ל: (לק"א סי' ס"ב בסוף)

יד.

עַל־יְדֵי יִרְאָה וְאַהֲבָה מוֹלִידִין וּמְגַדְּלִין הַנֶּפֶשׁ חֻדָּשָׁה הַבָּאָה לְהָאָדָם. עֵין כְּבוֹד (אוֹת י"ט): (לק"א סי' ס"ז אוֹת ז')

טו.

כְּשֶׂאֵין הָאָדָם מְסַתְּפֵל עַל הַתְּכַלִּית, לָמָּה לוֹ חַיִּים: (לק"א סי' רס"ח)

טז.

כָּלֵל גְּדוֹל בְּעֲבוּדַת ה', שְׂלֹא יִשִּׁים לְנֶגֶד עֵינָיו כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׂעוּמֵד בּוֹ. הֵן בְּעֶסֶק פְּרִנְסָה וְהַצְּטָרְכוֹתוֹ, צָרִיךְ שְׂלֹא יַחֲשֵׁב מִיּוֹם לְחֻבְרוֹ כְּמוֹבָא בְּסַפְרִים, וְכֵן בְּעֲבוּדַת ה', לֹא יִשִּׁים לְנֶגֶד עֵינָיו כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם וְאוֹתוֹ

השעה לבד. כי פְּשׁוּרֵצִין לְכַנֵּס בְּעִבּוּדֵת ה', נְדָמָה לְהֶאָדָם כְּאִלוֹ הוּא מִשָּׂא
כְּבֵד וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לִשְׂאֵא מִשָּׂא כְּבֵד כְּזֹאת. אֲבָל כְּשִׁיחֻשׁב שְׂאִין לוֹ רַק אוֹתוֹ
הַיּוֹם, לֹא יִהְיֶה לוֹ מִשָּׂא כָּלֵל. גַּם שְׂלֵא יִדְחָה עֲצָמוֹ מִיּוֹם לַיּוֹם לְאֹמֵר, מְחַר
אֲתַחִיל, מְחַר אֲתַפְּלֵל בְּכֹנֶנָה וּבְכַח כְּרֹאוֹי, וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה. כִּי אִין לוֹ לְהֶאָדָם
בְּעוֹלָמוֹ כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם וְאוֹתָהּ הַשָּׂעָה שְׁעוֹמֵד בּוֹ. כִּי יוֹם הַמְּחֻרָת הוּא
עוֹלָם אַחַר לְגַמְרִי. "הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִשְׁמְעוּ", "הַיּוֹם" דִּיקָא: (לְק"א ס"י
ע"ב)

יז.

כָּל מַצָּנָה וּמַצָּנָה שֶׁהֶאָדָם עוֹשֶׂה בְּזֶה הָעוֹלָם, עַל־יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרוֹת לְחַפְשׁ
בְּהֵם בְּגִנְזֵיָא דְּמַלְכָא אַחַר הַסְּתַלְקוּתוֹ. אֲשֶׁרִי הַזֹּכֶה לָזֶה, כִּי זֶה תִּכְלִית כָּל
תַּעֲנוּגֵי עוֹלָם הֵבֵא: (לְק"א ס"י ע"ה)

יח.

עֲקֹר הַשְּׂלֵמוֹת הוּא הַיְרָאָה. וַיֵּשׁ שְׁנֵי מִיְנֵי יְרֵאוֹת, יֵשׁ מִי שֶׁהוּא יְרֵא מֵה'
מְגִדְלָתוֹ וְרוֹמְמוֹתוֹ בְּגִין דְּאִיהוּ רַב וְשְׁלִיט, וְעַל־יְדֵי יְרָאָה זֹאת אֲשַׁתְּלִים
שְׂמָא קְדִישָׁא דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וַיֵּשׁ יְרָאָה לְמַטָּה מִמְּנָה, הִינּוּ שְׂבָא
לְיְרָאָה עַל־יְדֵי יְרֵאוֹת הַתַּחֲתוֹנוֹת, עַל־יְדֵי שְׂיָרָא מְחִיָּה אוֹ מִשָּׂר אוֹ מֵאִיזָה
פְּחַד אַחַר, עַל־יְדֵי זֶה הוּא נִזְכָּר וּבָא לְיְרָאָת ה'. וְעַל־יְדֵי יְרָאָה זֹאת נִמְשָׁךְ
הַשְּׂפָעוֹת בְּעוֹלָם. וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כָּלִי לְקַבֵּל הַשְּׂפַע. וְזֶה עַל־יְדֵי הַהֲשִׁתוֹקְקוֹת
וְהַרְצוֹן לְנִסְעַ לְצַדִּיקֵי אָמֶת, שְׁעַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה רֶשֶׁם הַכְּלִי. וְאַחַר כֵּךְ כְּשֶׁבָא
אֱלִיו, נַעֲשֶׂה הַכְּלִי. וְכָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ יְגִיעוֹת וּמְנִיעוֹת יוֹתֵר בְּתַחֲלַת
הַתְּקַרְבוֹתוֹ וְהוּא מְשַׁבְּרָם, עַל־יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כָּלִי גְדוֹל בְּיוֹתֵר. וְעִנּוּ מְנִיעוֹת:
(לְק"א ס"י קפ"ה)

יט.

אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי נִבְרָא שְׂיִהְיֶה לוֹ מִמְשָׁלָה עַל הַמְּלָאכִים, וְזֶה הַתִּכְלִית וְהַסּוּף

שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְרְאוֹת שְׂיָבוֹא לָזֶה הַתְּכֵלִית. אָבֵל הַמְּלֹאכִים מִתְקַנְאִים מְאֹד בְּאֵדָם כִּזֶּה שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִמְשָׁלָה עֲלֵיהֶם. עַל־כֵּן צָרִיךְ לְשָׁמֵר עֲצָמוֹ מְאֹד, וְלְרְאוֹת שְׂיִהְיֶה לוֹ כַּח לַעֲמֵד בְּמִמְשָׁלָה זוֹ, שֶׁלֹּא יִפִּילוּ אוֹתוֹ חַיּוֹ עַל־יְדֵי קִנְאָתָם בּוֹ: (לִקְוִית סִי א' אוֹת א')

כ.

עַל־יְדֵי תַּאֲוֹת מְמוֹן וְתַאֲוֹת מִשְׁגָּל וְתַאֲוֹת אֲכִילָה נִפְסָד וְנִפְגָּם הִירָאָה שֶׁבִּלְב. וְהַתְּקוּן לָזֶה הוּא לְכַבֵּד אֶת הַשֵּׁלֶשׁ רִגְלִים וְלִקְבֹּלֵם כְּרֵאוי (וְעֵינַי יוֹס־טוֹב), וְעַל־יְדֵי זֶה מִתְקַנֵּין הִירָאָה. וְעַל־יְדֵי הִירָאָה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַשְּׁפָעוֹת הַנְּבוּאָה. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתַפְלָה בְּשִׁלְמוֹת וְלִרְפוּאָה. וְעַל־יְדֵי זֶה יְכוּלִין לְקַשֵּׁר עֲצָמוֹ לְשֵׁרְשֵׁי נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי זֶה נִצּוּלִין מִקִּנְאָת הַמְּלֹאכִים הַנִּי"ל, וְתַתְּקִים מִמְשָׁלְתוֹ עֲלֵיהֶם: (שם אוֹת ב' ד' ה' ו' ח' ט')

כא.

כְּשֶׁאֵדָם נוֹפֵל חַיּוֹ בְּגִי תַּאֲוֹת הַנִּי"ל, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה נִפְסָדֶת הִירָאָה כַּנִּי"ל, אֲזִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב וְשׂוֹאֵג עַל זֶה כְּפָאֵרִי: (שם אוֹת ד')

כב.

כָּל הַמְּצוּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכָל עֲבוֹדַת ה' הֵם בְּחִינַת הוֹלָדָה. כִּי עֵקֶר תּוֹלְדוֹתֵיהֶן שֶׁל צְדִיקִים הֵם מַעֲשִׂים טוֹבִים. וְכִמוֹ הַיּוֹלְדֶת קֹדֶם הַלֵּידָה צָרִיכָה לְסַבֵּל כְּמָה חֲבָלִים וְצִירִים, וְלַצֶּעֶק כְּמָה קָלִין שֶׁל אָח וְאָבוֹי וְכוּ', כְּמוֹ כֵּן מִמֶּשׁ בְּעֲבוֹדַת ה', כְּשֶׁרוּצָה לַעֲשׂוֹת אֵיזָה עֲבוֹדָה אוֹ תְּשׁוּבָה, בְּהִכָּרַח שְׂיִהְיֶה לוֹ כְּמָה יְגִיעוֹת. וְצָרִיךְ לַצֶּעֶק כְּמָה קָלִין שֶׁל אָח וְאָבוֹי, וְכְמָה גְּנִיחוֹת וְכְמָה כְּפִילוֹת וְכְמָה הִטְיוֹת וְכוּ'. וּבִפְרָט בְּהַתְּחֵלָה שֶׁאֵז קָשָׁה מְאֹד, כִּי כָּל הַתְּחֵלוֹת קָשׁוֹת. וְאֵז צָרִיכִין בְּיוֹתֵר כְּמָה קָלִין וְכְמָה גְּנִיחוֹת וְכוּ' קֹדֶם שֶׁמִּתְחִילִין אֵיזָה הַתְּחֵלָה. וְגַם אַחַר כֵּן, לְאַחַר הַהַתְּחֵלָה, אֵינּוּ בָּא בְּנִקְל עֲבוֹדַת ה'. וְצָרִיכִין כְּמָה יְגִיעוֹת וְכְמָה תְּנוּעוֹת כַּנִּי"ל קֹדֶם שֶׁזוֹכִין לַעֲשׂוֹת

איזה עבדא שיהיה לה הדור, רק ההתחלה קשה מאד פני"ל. עלין אל
יבהלוד רעיוניך על כל מה שעובר עליך, כי בהכרח לסבל הכל פני"ל. ולפום
צערא אגרא: (לק"ת סי' ד' אות ב')

כג.

הצדקה מרחבת הפתחים של הקדשה. עלין קדם כל מצוה ועבודה טוב
לתן צדקה כדי להרחיב פתח הקדשה שצריך לעשות בעבודתו, ולא יהיה
קשה וכבד עליו כל כך לכנס בהם. עין צדקה: (שם)

כד.

עלידי צדקה זוכין לראיה, ועלידי יראה זוכין לחסד. ואז יכולין לעסק
בעבודת ה' בלי מניעה מהפרנסה. עין צדקה אות ל"ו: (שם אות ט')

כה.

עלידי הזקנים מאריכי ימים שבדור שאין בהם שלמות, עלידי זה מתגבר
חכמת הטבע ח"ו. כי צריך האדם כל מה שנתוסף ובא לו יום מימי חייו,
להוסיף בכל יום קדשה ונדעת. כי כל יום ויום שבא אחר כך, צריך שיאיר
ביותר בעבודת ה', ורק זה נקרא זקן דקדשה באמת. אבל כשפוגם את
ימיו ח"ו, ואינו מוסיף קדשה בכל יום, אף על פי שמזקין, אינו נקרא זקן
כלל, רק אדרבא, הוא נקרא קצר ימים. ועל ידו יונק ומתגבר ח"ו, חכמת
הטבע בעולם. והתקון לזה צדקה: (שם אות ח' ט')

כו.

עקר התענוגים והשעשועים של השם יתברך, הוא רק כשאנחנו בעולם הזה השפל מגדליו ומקדשיו שמו יתברך ועושיו רצונו יתברך. כי השם יתברך יש לו שרפים וחיית ואופנים ועולמות עליונים הרבה שעובדים אותו יתברך, ואף על פי כן עקר התענוג והשעשוע שלו כביכול, כשעולה למעלה העבודה של עולם השפל הזה: (לק"ת סי' ז' אות ד')

כז.

צריך כל אדם לדבר עם חברו ביראת שמים. אבל צריך שיהיה לו בעצמו יראת שמים, כדי שיהיו דבריו נשמעין, וגם כדי שיתקיימו דבריו אצל חברו, שלא יעבר הדבור מלב חברו תכף. כי על ידי יראה דבריו נשמעין וגם יש קיום לדבריו אצל חברו: (שם אות ד' ה')

כח.

כל ימי האדם וכל הזמן של כל העולם אינו כלום, כי הכל פורח כהרף עין כנראה בחוש. ואין נשאר מכל הזמן כלום כי אם מה שחוטפין איזה טוב בעבודת ה' בזה העולם, שזה יהיה נשאר קים לנצח בעולם הבא. אבל חוץ מזה הכל הכל וריק, כי כל הזמן של כל העולם הזה בלו, מה שהיה ומה שיהיה, הוא בלו אין ואפס ממש נגד יום אחד, ואפלו נגד רגע אחת, של עולם הבא: (שם אות ו')

כט.

כשמענינים ומדברים מאיזה חדוש שחדשו צדיקי אמת, על ידי זה נוכל יראה: (שם אות י"ג)

ל.

עקר התכלית הוא רק לעבד את השם יתברך ולילך בדרכיו לשמו יתברך, כדי לזכות להכיר אותו יתברך, שזהו רצונו יתברך. כי מי שעובד בשביל עולם הבא זה נקרא מלוי בטן, שרוצה למלאות בטנו בעולם הבא, אף על פי שבאמת בודאי טוב יותר ויותר לעבד ה' אפילו בשביל עולם הבא, מלרדף אחר עולם הזה ח"ו. גם זה שעובד את ה', אפילו בשביל עולם הבא, בודאי הוא חכם יותר מזה שמתנגע כל ימיו בשביל עולם הזה, כי זה בוחר לעצמו עולם החיים לעד. אף על פי כן עקר התכלית בשלמות, הוא רק לעבד אותו יתברך כדי לזכות להכיר אותו יתברך, שזהו רצונו יתברך: (לק"ת סי' ל"ז)

לא.

כשאין האדם מקדש עצמו ורודף אחר תאוות ומוותרות, לאסוף ממון, ומבלה כל ימיו להשאיר ירשה לבניו, זה הממון שמשאיר לבניו הוא כמו מי שמלכד עצמו בטנוף, ולוקח טנוף ומכסה על הטנוף (כמבאר בפנים עין שם). ואפילו מי שרוצה להשאיר זכותו לבניו, גם זה אינו תכלית השלמות. והצדיקים השלמים אין בוחרים בכל זה כלל, רק למלאות רצונו יתברך: (שם)

לב.

בחירה ביד האדם לעשות כרצונו. ואפילו כל הדברים, הכל ביד האיש הישראלי להתנהג הכל כרצונו בבחירתו. כי ביד ישראל יש בחירה בידם על כל דבר שבעולם. כי אצל אחרים יש דברים שהם מכרחים בהם, אבל אצל איש הישראלי, כל דבר שהוא עושה, כגון לנסע לאיזה מקום וכיוצא, יש בו עבודה, על כן יש לו בחירה על הכל: (לק"ת סי' נ"ד)

לג.

רוח העולם הזה אין לשער, דהינו מה שהאדם יכול להרויח בזה העולם. ואין צריך על זה הוצאות משלו (שקורין אויש לאג), רק ממה שהכין לפניו הבורא יתברך יכול להרחיב ידו ולהרויח הרבה מאד, "עין לא ראתה" וכו': (לק"ת סי' נ"ה)

לד.

טוב מאד להשליך עצמו על השם יתברך ולסמוך עליו. וכשבא היום צריך למסור כל התנועות שלו ושל בניו ושל התלויים בו על השם יתברך, שיהיה הכל כרצונו יתברך: (שיחות הר"ן ב')

לה.

עקר השלמות היא היראה, ועקר היא יראת הענש. ואפלו צדיקים צריכים יראת הענש. כי עקר העבודה בתחלה הוא רק מחמת יראת הענש: (שם סי' ה')

לו.

אי אפשר לזכות לעבודת ה' כי אם כשיתחיל בכל פעם מחדש. ולפעמים צריך כמה התחלות אפלו ביום אחד: (שם סי' מ"ח)

[לז]

כל מה שאתה רואה בעולם, הכל הוא בשביל הפחירה. כי כל העולם

ומלואו לא נברא רק בשביל הבחירה: (שם סי' ש')

[לח]

יש בני אדם עובדי ה', שאין השם יתברך מראה להם מה שפעלו כל ימי חייהם, רק אחר מותם בעולם הבא אז יראו מה שפעלו: (שם סי' רמ"ד)

[לט]

עקר עבודת איש הישראלי, הוא בחרף לזהר לקום בחצות. ובק"ץ, בעת שהליכה קצרה מאד, אז יזהר לעמד בבקר השכם בפעולת השחר. עין חצות: (שם סי' ש"א)

כעס

א.

צריך לשבר את הכעס ברחמנות. הינו כשפא לכלל כעס, לא יפעל בכעסו שום אכזריות, רק אדרבא, יתגבר אז ברחמנות גדול על זה שרוצה לכעס, וימתיק הכעס ברחמנות. ועל ידי זה זוכין לקבל מהצדיק ולתפס במחשבתו את התכלית, שהוא שעשוע עולם הבא. ובכל דבר שבעולם יכול להסתכל על התכלית האחרון ולהשיגו, כפי שרשו שיש לו בתוך נשמת הצדיק: (לק"א סי' י"ח אות ב')

ב.

על־ידי בטול הפעס ברחמנות פנ"ל, על־ידי זה מקבלים הצדיקי אמת
הכבוד והגדלה, ואזי זוכין למנהיג אמת, שירחם על העולם לנהגם כראוי,
להביא כל אחד אל התכלית הטוב האחרון: (שם)

ג.

פעס ואכזריות הוא מחסרון הדעת. וכל מה שמתרבה הדעת נתבטל הפעס
ומתרבה הרחמנות והחסד והשלום. על־כן על־ידי עסק התורה, שעל־ידי
זה נמשך דעת, על ידי זה מתבטל הפעס ונמשך רחמנות ושלום: (לק"א
סי' נ"ו אות ו')

ד.

וכן טבילת מקוה מבטל הפעס, כי על־ידי טבילת מקוה נמשך דעת: (שם
אות ז')

ה.

על־ידי הפעס נתעורר המקטרג הגדול, שהוא עשו הוא אדום. ומן
המקטרג העליון נתעוררים ונשתלשלים מקטרגים וצרים למטה על אדם
הכועס ושולטים עליו. כי על־ידי הפעס חכמתו מסתלקת וצלם אלקים
סר מעל פניו ואין לו פני אדם, ועל ידי זה שולטים בו השנאים, כי נדמה
להם כבהמה ואינם יראים מלפניו: (לק"א סי' נ"ז אות ו')

ו.

תקוּן לְכַעַס הוּא תַעֲנִית, וְזֶה עֵקֶר מַעֲלַת הַתַּעֲנִית. עַל־כֵּן בְּיוֹם הַתַּעֲנִית מִתְגַּרְהַ הַבַּעַל דָּבָר בְּאָדָם וּמִזְמִין לוֹ כַּעַס כְּדִי לְקַלְקֵל אֶת הַתַּעֲנִית. עַל־כֵּן צָרִיךְ שְׂמִירָה יִתְרָה לְזֶה לְשַׁמֵּר אֶת עֲצָמוֹ מֵאֵד מֵאֵשׁ שֶׁל הַכַּעַס בְּיוֹם הַתַּעֲנִית, כִּי עֵקֶר מַעֲלַת הַתַּעֲנִית הוּא מֵה שְׂמִיכָנִיעַ אֶת הַכַּעַס: (שם)

ז.

עַל־יָדֵי אֲכִילַת שַׁבַּת נִכְנָע וְנִתְבַּטַּל הַכַּעַס: (שם)

ח.

כַּעַס מְזִיק לַעֲשִׂירוֹת. וְכִשְׁהֵיָצַר הָרַע מִסִּית לְאָדָם שְׂיִכְלַס, יֵדַע שֶׁבְּזֹאת הַשָּׁעָה יִשְׁפִּיעוּ לוֹ מִלְמַעְלָה אֵיזָה סֵדֶךְ מִמוֹן, וְהֵיָצַר הָרַע רוֹצֵחַ לְקַלְקֵל זֹאת הַהִשְׁפָּעָה עַל יָדֵי הַכַּעַס שְׂמִיכָנִין לוֹ שֶׁהוּא מְזִיק אֶת הַהִשְׁפָּעָה שֶׁל הַעֲשִׂירוֹת: (לק"א סי' נ"ט אות ה')

ט.

עַל־יָדֵי קַלְקוּל הַשְּׁפַע שֶׁל הַעֲשִׂירוֹת שָׁבָא עַל־יָדֵי הַכַּעַס, עַל־יָדֵי זֶה נִפְגָּם שְׂמוֹ וְנִפְשׁוּ. אֲבָל כְּשֶׁשׂוֹמֵר אֶת עֲצָמוֹ מִכַּעַס, וְכִשְׁבָּא לְאֵיזָה כַּעַס הוּא מִתְגַּבֵּר עַל יָצְרוֹ וּמֵאָרִיךְ אָפוֹ וְכוּבֵשׁ כַּעֲסוֹ, עַל־יָדֵי זֶה זוֹכֵה לַעֲשִׂירוֹת. וְעַל־יָדֵי זֶה מְגַדִּיל שְׂמוֹ וְנִפְשׁוֹ וְזוֹכֵה לְשֵׁם טוֹב, וְכֹל הַנִּפְשׁוֹת תְּיַאֲבִים לְהַפְלִל בְּנִפְשׁוֹ. וְזוֹכֵה לְקָרֵב נְפֻשׁוֹת הַרְבֵּה לְהִשָּׂם יִתְבַּרֵךְ, שְׂזָה עֵקֶר כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ: (שם)

כַּעַס מְזִיק לַפְּרָנְסָה כַּנִּל, וְעַל־יְדֵי זֶה הוּא רְחוּק מֵאַמֶּת וְעַל־יְדֵי זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל. גַּם אֵינוֹ יָכוֹל לְגַמֵּר וּלְהוֹצִיא מִכַּח אֶל הַפְּעַל מִה שְּׁצָרִיד: (לק"א סי' סי' אות ב')

כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר וּמִשְׁבֵּר הַכַּעַס, עַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה וְנִמְשָׁךְ בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ, וְנִחְשָׁב כְּאִלוֹ עַל יְדוֹ נִתְהַוָּה וְנִבְרָא כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ. וְזוֹכָה לַפְּרָנְסָה וְלֵאמֶת וּלְהִתְפַּלֵּל לְהוֹ לְבָדוֹ בְּלִי פְּנִיּוֹת בְּשִׁבִיל בְּנֵי אָדָם ח"ו, וְנִצּוֹל מִכָּל הָעֲבָרוֹת וְזוֹכָה לְהוֹצִיא מִכַּח אֶל הַפְּעַל כָּל הַמְצוּוֹת וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבִקְדֻשָּׁה שְּׁצָרִיד לַעֲשׂוֹת: (שם אות ג')

עַל־יְדֵי קְדוּשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל זוֹכִין לְשִׁבֵּר בְּשִׁלְמוֹת הַכַּעַס וְהָעֲצָבוֹת וְהָעֲצָלוֹת. עַל־כֵּן צָרִיכִין לְבַקֵּשׁ מְאֹד מִהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שְׂיִזְכֶּה לְבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְהֵרָה. כִּי עַל־יְדֵי קְדוּשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל זוֹכִין לְבְּחִינַת אֶרֶיכַת אֲפִלִּים, דְּהֵינּוּ שְׂיִאָרִיד אֲפֹ עַל כָּל מֵה שְּׁעוֹבֵר עָלָיו, וְלֹא יִכְעַס וְלֹא יִקְפִיד עַל שׁוּם דְּבָר וְלֹא עַל שׁוּם אָדָם, אֲפִלּוֹ אִם עָשָׂה כְּנִגְדּוֹ מֵה שְּׁעָשָׂה: (לק"א סי' קנ"ה)

ומנהיגות

וגדולה

כבוד

א.

צָרִיף כָּל אָדָם לְמַעַט בְּכָבוֹד עֲצָמוֹ וּלְהִרְבּוֹת בְּכָבוֹד הַמָּקוֹם. וְלֹא יִהְיֶה רוֹדֵף אַחֵר הַכָּבוֹד, רַק יִבְרַח מִן הַכָּבוֹד, וְאַזִּי הוּא זֹכֶה לְכָבוֹד אֱלֹקִי. וְאַזִּי אֵין בְּנֵי אָדָם חוֹקְרִים עַל כְּבוֹדוֹ אִם הוּא רָאוּי אִם לֹא. אֲבָל מִי שֶׁרוֹדֵף אַחֵר הַכָּבוֹד אֵינוֹ זֹכֶה לְכָבוֹד אֱלֹקִי. וְעַל־כֵּן אֶפְלוּ כְּשֵׁישׁ לוֹ כְּבוֹד, הַכֹּל חוֹקְרִים אַחֲרָיו וְשׂוֹאֲלִים, מִי הוּא זֶה וְאַיִזְהוּ שְׂחוֹלְקִים לוֹ כְּבוֹד הַזֶּה. וְחוֹלְקִים עָלָיו, שְׂאוּמְרִים שְׂאֵינוֹ רָאוּי לְכָבוֹד הַזֶּה: (לִק"א ס"י ו' אוֹת א')

ב.

עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה - כְּשֵׁישְׁמַע בְּזִיוֹנוֹ יָדָם וַיִּשְׁתַּקּוּ וַיִּסְבַּל בְּזִיוֹנוֹת וּשְׂפִיכוֹת דָּמִים הַבָּאִים עָלָיו, וּבָזָה הוּא מִמַּעַט הַדָּם שֶׁבְּחָלָל הַשָּׁמַאֲלִי וְזוֹבַח יִצְרוּ הָרַע, וְעַל־יְדֵי זֶה זֹכֶה לְכָבוֹד אֱלֹקִי הַנִּי"ל: (שֵׁם אוֹת ב')

ג.

עַל־יְדֵי שֶׁהוּא נִזְקֵר וְשׂוֹמֵר כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שִׁיְהִיָּה בְּשִׁלְמוֹת, שֶׁהוּא נִבְזָה בְּעֵינָיו נִמְאָס, וּכְבוֹדוֹ לֹאֵין נֶגֶד כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי זֶה זֹכֶה לְדַבּוּרִים הַמְּאִירִים בְּתוֹרָה שֶׁהֵם מְאִירִים לְתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְעַל־יְדֵי זֶה יָבֹא לְתַבּוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעַמְקָה: (לִק"א ס"י י"א אוֹת ב')

ד.

עֵקֶר כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הוּא כְּשֶׁהִרְחֹקִים בְּיוֹתֵר מִקְרָבִין אֶת עֲצָמוֹן לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי אִז אֶסְתַּלַּק וְאַתִּינֵקֶר שְׂמָא דְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא עֲלָא וְתַתָּא, וְנִתְגַּדַּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד. עַל־כֵּן צָרִיף כָּל אָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד לְקָרֵב הִרְחֹקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. גַּם אֵין לְאָדָם לוֹמֵר, אֵיף אֲנִי יָכוֹל לְהִתְקָרֵב

לְהַשִּׁים יִתְבָּרַךְ וְאֲנִי רְחוּק כָּל כָּךְ עַל־יְדֵי רַבּוּי מַעֲשֵׂי הַרְעִים, כִּי אֲדַרְבָּא, כָּל
מֵה שֶׁהוּא רְחוּק בְּיוֹתֵר, יִתְגַּדֵּל עַל יְדוֹ כְבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר כְּשֵׁי־שִׁתְּדָל
לְשׁוֹב וּלְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה עֶקֶר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כִּנ"ל: (לק"א סי'
י"ד אֹת

ה.

לְפִי הַכְּבוֹד שֶׁמְכַבֵּד אֶת יְרֵאֵי ה', כֵּן עוֹלָה הַכְּבוֹד לְשֵׁרְשׁוֹ. וְעֶקֶר הַדְּבָר
שֶׁיְכַבֵּד יְרֵאֵי ה' בְּלֵב שָׁלֵם, וְעַל־יְדֵי זֶה מְשַׁלֵּם פְּגָמֵי הַיְרָאָה וְזוֹכֵה לְשָׁלוֹם:
(שם אֹת ו' ז' ח')

ו.

אֵין לְאָדָם לְקַבֵּל שְׂרָרָה וּמְנַהֲיגוּת כִּי אִם כְּשֵׁי־שֵׁ לֹא אֶמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין
שְׁלֵמוֹת אַחֲרָיו. וְאִפְלוּ מִי שֶׁהוּא מְאֲמִין בְּאִיזָהוּ דְבָר שֶׁהוּא מְדַרְכֵי הָאֱמוּנָה
וְכוּי, אִף עַל פִּי שֶׁהוּא מְאֲמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֵין לוֹ לְקַבֵּל הַמְנַהֲיגוּת. וְאִף
שֶׁהָאָדָם חוֹשֵׁב בְּעֵצְמוֹ שֵׁי־שֵׁ לֹא רְחֻמְנוּת עַל הָעוֹלָם וְעַל־כֵּן רוֹצֵה בְּהַנְהִיגָתוֹ,
בְּאֲמַת הוּא רוֹדֵף אַחַר הַכְּבוֹד וְתוֹלָה רְדִיפָתוֹ בְּרְחֻמְנוּת, וְעַל־יְדֵי זֶה יְכוֹלִין
לְבֹא לְמִינּוֹת וְאֶפִיקוֹרְסוֹת ח"ו. אָבֵל מִן הַשָּׁמַיִם מְרַחֲמִין וְאֵין מְנַיְחִין
הַמְנַהֲיגוֹת בְּיָדָם: (לק"א סי' י"ח אֹת ג' ו')

ז.

עַל־יְדֵי אֶהְבֵּת הַחֲכָמִים תִּכּוֹן הַמְלָכוֹת וְהַמְנַהֲיגוֹת. וְכִשְׁבָּא לְמַלְךְ אוֹ מְנַהִיג
אִיזָהוּ שְׁנֵאָה עַל הַחֲכָמִים, יְדוּעַ לְהוֹי לִיָּה שְׁמֵן הַשָּׁמַיִם יוֹרִידוּהוּ מְגִדְלָתוֹ,
כִּי אֵין קִיּוֹם לְעוֹלָם בְּלֵא הַחֲכָמָה: (שם אֹת ד')

ת.

צָרִיכִין לָזַהַר בְּזִקְוֹן שְׂשֻׁכַח תִּלְמוּדוֹ מִחֲמַת אֹנִסוֹ לְכַבֵּדוֹ. וְעַל־יְדֵי הַכְּבוֹד שְׁנוֹתֵנִין לוֹ, מִבְּטָלִין מִמֶּנּוּ הַשְּׂכָחָה וְנִתְגַּלָּה הַנְּפֹשׁ, הֵינּוּ זְכָרוֹן הַתּוֹרָה, וְנִתְבַּטְּלוּ הַדֵּינִים וְהַחֲשָׁכוֹת וְכוּ', וְנִמְשָׁךְ אֹרֹךְ וְחֲסָדִים וְחַיִּים וְחֲכָמוֹת הַתּוֹרָה בְּעוֹלָם: (לק"א סי' ל"ז אות ה')

ט.

גַּם צָרִיכִין לָזַהַר מְאֹד בְּבִנְיַ עַם הָאָרֶץ לְכַבֵּדֶם. כִּי יֵשׁ בְּנֵי עַמֵּי הָאָרֶץ שְׂיֵשׁ לָהֶם נַפְשׁוֹת יְקָרוֹת מְאֹד מְאֹד. וְזֶה אֲנִי רוֹאִין עַל־יְדֵי תּוֹרָתְכֶם, כְּשֶׁאֲנִי רוֹאִים שְׁהֵם בְּנֵי תּוֹרָה, בְּיָדוּעַ שְׂיֵשׁ לָהֶם נַפְשׁ יְקָרָה. עַל־כֵּן צָרִיכִין לָזַהַר לְכַבֵּדֶם, כִּי עַל יְדֵי הַכְּבוֹד יִתְגַּלָּה בְּיוֹתֵר הַתּוֹרָה שְׁבֵהֶם מִהַתְעַלְמוּתָהּ, וְיִהְיֶה נִדְחָה תְּאוֹוֹת הַגּוֹף וְהַחֲמָר וְהַחֲשָׁךְ וְהַסְּכָלוֹת וְכוּ', וְתִתְעַלָּה הַנְּפֹשׁ וְהַצּוּרָה וְהָאֹרֹךְ וְהַחֲכָמָה וְהַחַיִּים וְהַחֲסָדִים וְהַזְּכוּרוֹן וְיִתְבַּטְּלוּ כָּל הַדֵּינִים: (שם אות ז')

י.

יֵשׁ מְנַהֲיָגִים שְׁנִקְרָאִים בְּשֵׁם רַבִּי, שְׁלֵמוּדֶם מִמוֹתְרוֹת וּפְסָלָת. וּבּוֹדָאֵי אֵינָם יְכוֹלִין לְהַנְהִיג אֶפְלוֹ אֶת עֲצָמוֹן, מְכָל שְׂכּוֹן אַחֲרֵים. וְאִף עַל פִּי כּוֹנוֹטִלִים גְּדֻלָּה לְעֲצָמוֹן, וְרוֹדְפִים אַחֲרֵ הַתְּנַשְׂאוֹת לְהַנְהִיג הָעוֹלָם. צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְרָאוֹת שְׂלֵא לְהַסְמִיךְ אוֹתָם, שְׂלֵא לִתֵּן לָהֶם שׁוֹם תִּקְוָה וְעוֹ. כִּי הֵם עֲצָמוֹן אֵינָם חֲיָבִים כָּל כָּךְ, כִּי יֵשׁ לָהֶם יֵצֵר הָרַע גְּדוֹל לְהַנְהִיג הָעוֹלָם. אִךְ אֵלוֹ הַנּוֹתֵנִים לָהֶם תִּקְוָה וְעוֹ, וְנִסְמָכִים עַל יָדָם שְׂיִהְיוּ נִקְרָאִים בְּשֵׁם רַבִּי, הֵם עֲתִידִים לִתֵּן דִּין וְחֲשָׁבוֹן: (לק"א סי' ס"א אות ב')

יא.

עַל־יְדֵי שְׂמִסְמִיכִין רַבִּי שְׂאִינוֹ הַגּוֹן, עַל־יְדֵי זֶה נִחְלָשׁ כְּתַב יִשְׂרָאֵל וְאִין לוֹ שׁוֹם תִּקְוָה, וְנִוְתָנִים כַּח בְּכַתֵּב יָדָם. וּמִחֲמַת זֶה הֵם גּוֹזְרִים שְׂלֵא יִהְיֶה תִקְוָה

לְכַתְּבִים שְׁלָנוּ כִּי אִם לְכַתְּבִים שְׁלֵהֶם, וַיִּשְׂרָאֵל יִהְיוּ מִכָּרְחִין לְלַמֵּד כְּתָב שְׁלֵהֶם. וְעַל־יְדֵי זֶה גּוֹזְרִין לְגַרֵּשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמְּקוֹם הַיְשׁוּב שֶׁנִּתְיָשְׁבוּ שָׁם יִשְׂרָאֵל מִכָּבֶד, אֶל מְקוֹמוֹת שֶׁלֹּא הָיוּ שָׁם יִשְׂרָאֵל מְעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בַּחֲנִינֵת גְּרוּשׁ מֵאַרְצָא יִשְׂרָאֵל. וְעַל־יְדֵי זֶה אֵין יְכוּלִין לְהוֹלִיד נְשָׁמוֹת גְּדוּלוֹת. וְעַל־יְדֵי זֶה נִלְקַח סוּד הָעֵבוֹר מֵאַתְּנֵנוּ וְנִמְסָר לָהֶם חִ"ו: (שם אוֹת ב' ג')

יב.

אָבֵל כְּשֶׁהַחֶכֶם הָרְאוּי לְסַמֵּיכָה נִסְמָךְ בְּשֵׁם רַבִּי, עַל־יְדֵי זֶה מֵבִיא הָאָרֶה וְכַח בְּכַתֵּב זְדוּנו, וְאֵזִי גַם כָּל מְשֻׁפְּטֵי הַנְּהֻגוֹת שְׁלֵהֶם כְּלָם עַל־יְדֵי כְּתָב זְדוּנו. וְעַל־יְדֵי זֶה נִתְקַדֵּשׁ הָאוֹיֵר בְּבַחֲנִינֵת אֹיֵרָא דְאַרְצָא יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן כָּל הַנִּלְ: (שם)

יג.

כְּשֶׁבָא אֵיזָהוּ כְּבוֹד חֲדָשׁ לְאָדָם צָרִיךְ לְהַתְיָרָא מְאֹד, כִּי לְפַעֲמִים בָּא לוֹ הַכְּבוֹד בְּשִׁבִיל הַסְתַּלְקוֹת נֶפֶשׁ חִ"ו. עַל־כֵּן צָרִיךְ לְזַהֵר לְקַבֵּל הַכְּבוֹד בְּקַדְשָׁה גְּדוּלָה בְּשִׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד, וְלִבְלִי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַכְּבוֹד לְצַרְיָכוֹ וְלְהַנְאִת עֲצָמוֹ כָּלֵל, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִזְיַק לוֹ הַכְּבוֹד חִ"ו, שֶׁלֹּא יִקַּח אֶת נֶפְשׁוֹ. כִּי הַנֶּפֶשׁ יִקָּרֶה מְאֹד וְצָרִיכִין לְזַהֵר בָּהּ לְשִׁמְרָה מְאֹד. וְצָרִיכִין לְהַתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא יִזְיַק לוֹ הַכְּבוֹד, שֶׁלֹּא תִסְתַּלַּק נֶפְשׁוֹ עַל־יְדֵי זֶה חִ"ו. כִּי הַכְּבוֹד הוּא שְׂרֵשׁ כָּל הַנֶּפְשׁוֹת. וְכִשְׁהַנֶּפֶשׁ מִסְתַּלְקָת, הִיא מִסְתַּלְקָת לְתוֹךְ הַכְּבוֹד שֶׁהוּא שְׂרֵשָׁה: (לק"א סי' ס"ז אוֹת א')

יד.

אֵד עַל פִּי הָרֵב בָּא הַכְּבוֹד לְטוֹבָה, כִּי כְּשֶׁבָא נֶפֶשׁ חֲדָשָׁה לְהָאָדָם הִיא מְלַבֶּשֶׁת בְּהַכְּבוֹד. עַל־כֵּן כְּשֶׁזֹּכֶה לְקַבֵּל הַכְּבוֹד כְּרְאוּי, יְכוּל לְקַבֵּל נֶפֶשׁ חֲדָשָׁה עַל־יְדֵי הַכְּבוֹד שֶׁהִגִיעַ לוֹ: (שם)

טו.

עלידי תאות אכילה נפגם הכבוד, ואזי הוא בחינת הסתרת פנים והדינים מתגברים ח"ו. ואזי נופל הכבוד להעזי פנים, שהעזי פנים שבדור נוטלין כל הכבוד, וכל המנהיגות והמלוכה והממשלה והכבוד הוא אצל העפויים והרשעים והעזי פנים. ועלכן כשישראל צריכין לפעל איזה תקיפות לצרף קיום דתנו הקדושה, צריכין לקבל הכח מהם. אבל כשמשרין תאות אכילה, אזי מעלין הכבוד דקדשה ואז אין שום שררה והתמנות וכבוד להעזי פנים, ואז הוא בחינת נשיאות פנים שהוא בטול הדינים: (שם אות ג')

טז.

עלידי צדקה מתקנין פגם הכבוד, ומעלין הכבוד והמלכות מהסטרא אחרא וחוזר הכבוד להמביני מדע, שהם מנהיגי אמת (שם אות ה' ו')

יז.

עלכן נותנין צדקה אצל "ואתה מושל בפל", כדי להעלות הכבוד והממשלה מהסטרא אחרא אל הקדשה: (שם אות ז')

יח.

כשחוזר הכבוד להמביני מדע, דהינו למנהיגים אמתיים, אזי בתחלת ממשלתם נעשה מחלקת: (שם אות ו')

י.ט.

כְּשֶׁבָא כְּבוֹד חֲדָשׁ לְהָאָדָם, צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל בְּיִתְרָא שְׂמִיחָא לֹו יִרְאָה וְאַהֲבָה,
וְעַלִּידי זֶה יִזְכֶּה לְהוֹלִיד וּלְגַדֵּל הַנֶּפֶשׁ הַחֲדָשָׁה הַבָּאָה עַלִּידי הַכְּבוֹד כְּנִ"ל:
(שם) אֹת (ז')

כ.

עַלִּידי שְׁנוֹתֵנִין כְּבוֹד לְזֶקֶן שְׂשֻׁכַח תִּלְמוּדוֹ, עַלִּידי זֶה מִמְשִׁיכִין מִים קָרִים
לְהַחֲיוֹת נֶפֶשׁ הָעֵינָה, דְּהֵינּוּ שְׂמֵתִקְנִים הַפְּגָם שֶׁל הַמִּתְפַּלְּלִין בְּלֹא לֵב שְׂעֵל־
יְדֵי זֶה נֶפֶשׁוֹ עֵינָה: (שם אֹת ח')

כ.א.

קִשָּׁה מְאֹד לְהִיֹוֹת מְפָרָסָם, כִּי מִי שֶׁהוּא מְפָרָסָם צָרִיךְ לְסַבֵּל יִסּוּרִים
בְּשִׁבִיל רַבִּים. רַק שְׂיֵשׁ שְׂמֵתִקְרָחִים מִן הַשָּׁמַיִם לְהִיֹוֹת מְפָרָסָם: (לק"א סי'
ע"א)

כ.ב.

כְּשֶׁפָּרָנְסִי הַדּוֹר וּמְנַהֲיֵי הַדּוֹר נִתְגָּאִים, אֲזִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקִים
עֲלֵיהֶם בְּנֵי אָדָם שְׂיַחֲלִקוּ וַיִּדְבְּרוּ עֲלֵיהֶם, כְּדִי שְׁלֹא יִזְוָחוּ דְעֵתָם עֲלֵיהֶם:
(לק"א צ"ה) ס"י

כג.

צָרִיךְ לְהִתְיַרָא וּלְפָחַד מִן הַכְּבוֹד, כִּי כְבוֹד הוּא סִפְנָה גְדוֹלָה סִפְנוֹת נְפֹשׁוֹת.
עַל־כֵּן כְּשֶׁמִּגִּיעַ אֵיזָה כְּבוֹד לְאָדָם, צָרִיךְ לְזָהֵר מְאֹד לְקַבֵּלוֹ כְּרְאוּי לְשֵׁמוֹ
יִתְבָּרֵךְ לְבַד. כִּי אִם חָיָו יִפְגַּם בְּהַכְּבוֹד כְּחוּט הַשְּׁעָרָה וְלֹא יִקַּבְּלוֹ כְּרְאוּי,
יֻכַל לְהִסְתַּלַּק חָיָו עַל־יָדֵי זֶה: (לק"א סי' קל"א)

כד.

מִי שְׂרוּצָה כְּבוֹד הוּא שׁוֹטָה. וְעַיִן בְּפָנִים בְּסִימָן קצ"ד: (לק"א סי' קצ"ד)

כה.

כָּל מִי שֶׁחָסַר דַּעַת בְּיוֹתֵר, הוּא מְקַפֵּיד עַל כְּבוֹדוֹ בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ הַנְּשִׁים
שֶׁמְקַפֵּידִין מְאֹד עַל כְּבוֹדָן מִחֲמַת שֶׁדַּעְתָּן קָלָה וְקִטְנָה: (לק"א סי' רב)

כו.

מִי שֶׁנוֹהֵג רַבְנוּת בְּכִשְׁרוֹת וּבִתְמִימוֹת כְּרְאוּי, הוּא זֹכֶה שְׁיַעֲלֶה לְגִדְלָה
בְּסוּף יָמָיו. וְכָל מֶה שֶׁנֶּחֱשָׁב לְגִדְלָה בְּאוֹתוֹ הַדּוֹר, הוּא עוֹלָה לְגִדְלָה זֹאת:
(לק"א סי' רל"ו)

כז.

צָרִיךְ לְזָהֵר מְאֹד מִהִתְמַנּוֹת, בְּפָרֵט מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יָרְאֵת שְׂמִימִם, שֶׁהוּא דִּיקָא
יֵשׁ לוֹ הַשְּׂתוּקָאוֹת יוֹתֵר לְהִתְמַנּוֹת. אֲבָל צָרִיךְ לְזָהֵר מְזָה מְאֹד, כִּי עַל־יָדֵי
הִתְמַנּוֹת הוּא מְפָסִיד הַשְּׁפָעַת הַנְּבוּאָה, שֶׁהִיָּה יְכוּל לְזַכּוֹת עַל־יָדֵי הִירְאָה:

כח.

יש מנהיגים שמתנהגים ברבנות וממשלה ומושלים על עם דל בחנם, כי לא נתן להם גדלה מן השמים כלל, רק הם מתגאים מעצמם על הדור בחנם. והם מקבלין חרב הגאון עלידי הגרים שמתגירין, שהם מכניסין גאון בישראל (כמו שנתבאר בפנים), עד שיש להם כח אפלו להעניש את מי שאינו רוצה להכניע את עצמו תחת ממשלתם. ובאמת אין זה נקרא מעניש אלא מזיק, כי הן מזיקי עלמא. ועלידי הגאון הזאת של אלו המנהיגי הדור, עלידי זה מתגבר תאות נאוף בעולם. ולהנצל מזה הוא עלידי המגני ארץ וכוי (עין ברית אות נ"ז): (לק"ת סי' ה' אות ה' ו' ז')

כט.

עקר המנהיגות האמת דקדשה תלוי ברחמנות. ואי אפשר להיות מנהיג אמת כי אם מי שיש לו רחמנות אמת על ישראל. אבל צריך המנהיג לידע איך להתנהג עם הרחמנות, כי על רשעים או על רוצחים וגזלנים אסור לרחם. וכן צריך לידע איך לרחם על כל אחד, להשפיע לו ולהדריך במה שהוא טובתו הנצחית באמת. עלכן באמת עקר הרחמנות של המנהיג האמת הוא להוציא את ישראל מעוונות, כי זהו הרחמנות הגדול מכל מיני רחמנות. ועין תוכחה: (לק"ת סי' ז' אות א' ג')

ל.

סכנה גדולה להיות מפרסם ולהנהיג העולם. לא מבעיא כשאינו ראוי כלל ולובש טלית שאינו שלו, אלא אפלו עובדי ה' גדולי הדור יש עליהם סכנות נוראות בהנהגת העולם. כי בהנהגת העולם ולומר תורה ברבים יכולים לעבר ממש גנב ונאף ורצח בכל עת בכל רגע רחמנא לצלן: (לק"ת סי' י"ח)

לא.

כָּל הַבְּרִיאָה לֹא הִיְתָה כִּי אִם בְּשִׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. עַל־כֵּן הַכֹּל נִבְרָא בְּשִׁבִיל
הָאָדָם, כִּי כָּל הַגְּדֻלַּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ תִּלְוִי בְּהָאָדָם דִּיקָא. עַל־כֵּן כְּשֶׁבָא אֵיזָה
כְּבוֹד לְהָאָדָם, צָרִיךְ לָזַהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא יִקַּח לְעַצְמוֹ מִן הַכְּבוֹד כְּלוּם, רַק
שְׂיִרְאָה לְהַחֲזִיר וּלְהַעֲלוֹת כָּל הַכְּבוֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וּבִזָּה הוּא מְתַקֵּן
וּמְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָם, כִּי כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ נִבְרָא בְּשִׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כְּנִ"ל:
(לק"ת ע"א) ס"י

לב.

כְּשֶׁפּוֹגֵם בְּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי זֶה נוֹפֵל מִמַּחֲיוֹן שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא
עֵקֶר הַמַּחֲוֶה וְהַחֲכָמָה, וְנוֹפֵל לְמַחֲיוֹן פְּגוּמִים שֶׁל חוּץ לְאֶרֶץ, וְעַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה
מַחֲלָקָת. וְעַיִן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְצַדִּיקָה: (שם)

לג.

מַחֲמַת קִנְיָה בְּחִבְרוֹ וּבֶן גִּילּוֹ שֶׁעוֹלָה לְגֻדְלָה, יוֹכֵל לִפְלֵ מֵאַמוֹנְתּוֹ וְלִפְלֵ
לְכַפִּירוֹת חַ"ו. עַל־כֵּן צָרִיכִין לָזַהֵר מְאֹד מְאֹד: (לק"ת ס"י פ"י)

לד.

בְּזַמַּן הַזֶּה אֵין בְּנִמְצָא שְׂיִרְצָה אֶחָד הַתְּנַשְׂאוֹת לְשֵׁם שְׂמִים כְּמוֹ בְּדוֹרוֹת
הָרֵאשׁוֹנִים, עַל־כֵּן עֲכָשׁוּ אָסוּר לְרַדֵּף אַחַר הַתְּנַשְׂאוֹת, אֲלֵא יִבְרַח מִן הַכְּבוֹד
וְהַתְּנַשְׂאוֹת בְּאַמְתּוֹ: (שם)

לה.

אם הָיָה לְאָדָם יָשׁוּב הַדַּעַת, הָיָה רוֹאֶה שְׂכָל עֲנִינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה הַכֹּל שְׁטוּת וְהַבֶּל, וּבִפְרֹט הַתְּאֻהָה שֶׁל כְּבוֹד וּמְנַהִיגוֹת לְהִיּוֹת מְפָרְסָם וְלִנְסָע עַל הַמְּדִינָה הַכֹּל הַבֶּל וְרַעוּת רוּחַ, וְהוּא שְׁטוּת גְּדוֹל בְּאֵמֶת. כִּי בְּאֵמֶת אֵין זֶה שׁוֹם תִּעֲנוּג וְנַחַת רוּחַ אֲפֹלוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּי הוּא מְלֵא יְסוּרִים וּבְזִיוּנוֹת רַחֲמָנָא לְצִלּוֹ: (שיחות הר"ן סי' מ"ז)

ליצנות

א.

הַמְּלַעִיג עַל דְּבָרֵי חֲכָמִים נִדוֹן בְּצוֹאָה רוֹתַחַת. וְעַל־יְדֵי זֶה עוֹלִים עֲשָׂנִים סְרוּחִים אֶל מַחוּ, וּמְעַקְמִין וּמְעַרְבְּבִין וּמְבַלְבְּלִין דַּעְתּוֹ, וְאֵינוּ יְכוֹל לְהוֹצִיא מִלְּמוּדוֹ הַנְּהַגוֹת יִשְׁרוֹת, וְלָבוּ מְטֻנֵף כְּמוֹ בֵּית הַכֶּסֶּא. וְעַל־יְדֵי זֶה עֲצָתוֹ חֲלוּקָה לְעוֹלָם, וְאֵינוּ יְכוֹל לְתַת עֵצָה לְנַפְשׁוֹ בְּשׁוֹם דְּבָר. וְעַל־יְדֵי זֶה גּוֹזְרִין לְגַרֵשׁ יִשְׂרָאֵל מִמְּקוֹמָם, וְנִלְקַח סוּד הָעֵבֹר מֵאֲתָנּוּ. וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ מַחֲלָקֶת: (לק"א סי' אות א' ב' ג' ד' ה')

ב.

יֵשׁ עֲכָשׁוּ סְפָרִים הַרְבֵּה וְגַם עֲתִידִין לְהִיּוֹת עוֹד סְפָרִים הַרְבֵּה, וְאֶסוּר לְהַלְעִיג עַל שׁוֹם אֶחָד מֵהֶם, כִּי כָּלֶם צְרִיכִים לְהָעוֹלָם. וְעַיִן תִּלְמוּד תּוֹרָה: (שם אות ה')

הליצנות היא שחוק הכסיל ונתבטל עלידי תקון הברית. עין ברית:
(לק"ת סי' פ"ג)

בני אדם הם מונעים גדולים מאד. והעקר הוא הליצנות שלהם, שמונע מאד מן האמת, פיזוע היטב למי שבקי בחכמות וליצנות שלהם. לא מבעיא חכמות וליצנות של קלי עולם ההולכים בדרך המחקרים, שמתלווצים הרבה מדת ישראל כמפרסם, שזה מזיק ועוקר את האדם לגמרי רחמנא לצלן, אלא אפלו החכמות והליצנות של הנראין ככשרים וחסידים, ועושים ליצנות מכמה דברים שבקדשה, גם הם מזיקין הרבה, ומרחיק הרבה מאד מעבודת ה' באמת. ובכמה אופנים גרוע יותר הליצנות שלהם מהליצנות של הקלי עולם. כי מהקלים הנ"ל בורחים רב העולם, כי הכל יודעין שחכמת הפילוסופיא עוקרת את האדם משני עולמות ומורדת אותו לשאול תחתיות רחמנא לצלן. אבל זאת הליצנות והחכמות של הנראין ככשרים הנ"ל, אין האדם בורח מהם כל כך, מאחר שיוצאים מפי הכשרים קצת, והם מלבישים הכל בדרך אמת, והכל מעשה בעל דבר. והולך בתם ילך בטח. ויברח מהם ומהמונם, ולא יסתכל על כל מיני חכמות וליצנות שלהם. וילך בתמימות ופשיטות בדרך אבותינו אשר מעולם: (שיחות הר"ן סי' פ"א)

ופרנסה

ממון

א.

עלידי דברים בטלים ולשון הרע בא עניות. גם עלידי גאווה בא עניות. ועל ידי צדקה מתקן אותם וממשיך שפע ונתעשר: (לק"א סי' ד' אות ח')

ב.

עלידי פגם הברית אין לו פרנסה: (לק"א סי' ז' אות ה')

ג.

עלידי תפלה בכת זוכה לפרנסה: (לק"א סי' ט' אות ב')

ד.

מרירת ויגיעת הפרנסה הוא כפי פגם הברית. עין ברית: (לק"א סי' י"א אות ד')

ה.

עלידי שמשברין תאות ממון ממשיכין השגחה שלמה. ושברית הוא על ידי צדקה, כי עלידי צדקה מקררין חמימות תאות ממון, ומשברין תאות הנגידות והעשירות, וזוכה לעשות משא ומתן באמונה ולהיות שמח בחלקו, ויש לו נחת רוח במה שחננו ה' ואינו אף להעשיר, שזהו עקר תאות ממון, שהוא יגע תמיד ביגיעות וטרחות וטרדות גדולות, וממשיך על עצמו הקללה של "בזעת אפיד תאכל לחם" רחמנא לצלן. ועלידי

צדקה נצולין מזה, ונחשב כמקטיר קטרת: (לק"א סי' י"ג אות א')

ב.

תאות ממון הוא עבודה זרה ממש. וכל זמן שיש עבודה זרה זאת של ממון בעולם, חרון אף בעולם. וכפי הבטול של תאוה זאת כן נתבטל החרון אף ונמשך חסד בעולם, ונמשך בחינת התגלות משיח, ונמשך הדעת שהיא בחינת בנין בית המקדש, וזכין להמשיך חדושי תורה נפלאים שיתגלו לעתיד. גם נעשה עלידי זה תקונא דמרכבתא עלאה ומרכבתא תתאה:
שם אות א' ב' ה' (ה')

ג.

אלו בני אדם הנופלים בתאוות ממון, ואינם מאמינים שהקדוש ברוך הוא יכול לפרנס את האדם בסבה קלה, ורודפים אחר פרנסתם ביגיעות גדולות, והם אוכלי לחם בעצבון והם מלאים עצבות ומרה שחרה, אלו בני אדם נקשרים בפנים דיסטרא אחרא שהם אנפין חשוכין, מרה שחרה, עבודה זרה בחינת מיתה. אבל אלו בני אדם שמשאם ומתנם באמונה, ומתגברים בדעתם להיות שמחים בחלקם, ויודעים ומאמינים באמת ובאמונה שלמה שעקר הפרנסה והעשירות הוא רק מהשם יתברך לבד, רק שרצונו יתברך שיעשה האדם איזה סבה קלה בעלמא, אבל עקר הממון והפרנסה הוא רק ממנו יתברך לבד, הם דבקים באור הפנים דקדשה שהם אנפין נהורין, בחינת חיים, בחינת שמחה: (לק"א סי' כ"ג אות א')

ד.

המשקע בעבודה זרה שהוא תאות ממון, אינו עובד עבודה זרה אחת, רק הוא עובד כל העבודות זרות של כל השבעים אמות. כי כל העבודות זרות תחובים בממון, ועליהם צונחת השכינה ק"ם קלין "קלני מראשי קלני

ט.

עַל־יְדֵי תִקּוּן הַבְּרִית קִדְשׁ וְעַל־יְדֵי הַתְּקַרְבוֹתוֹ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת, עַל־יְדֵי זֶה נִצּוּל מִתְּאֻת מְמוֹן שֶׁהוּא עֲבוּדָה זָרָה חֲשֵׁךְ וְכוּ' כַּנִּ"ל, וְנִתְקַשֵּׁר בְּאֵלְקוֹת, וְזוֹכֵה שְׂיֵאִיר וַיִּזְרַח עָלָיו אֹר פְּנֵי ה', לַחֲזוֹת בְּנֵעַם ה' וְכוּ': (שֵׁם אוֹת ב' ג')

י.

גַּם יֵשׁ עוֹד תִּקּוּן לְתַאֲוֹת מְמוֹן. הֵינּוּ שְׂיִסְתַּכַּל לְשַׁרֵּשׁ שְׂמִשָּׁם בָּא כָּל הַמְמוֹן וְכָל הַהִשְׁפָּעוֹת, וְעַל־יְדֵי הַסְתַּכְּלוֹתוֹ שֶׁם יִתְבַּטַּל תַּאֲוָתוֹ. כִּי שֵׁם בְּשַׁרְשֵׁה הַשְּׁפַע כָּלוּ הוּא אֹר צַח וּמְצַחֵצַח וְתַעֲנוּג רִוְחָנִי, וְאִין מִתְּאֻהָ אֵלָא לְמַטָּה. וּמִי הוּא הַפְּתִי יִסוּר הֵנָּה לְהַשְׁלִיךְ תַּעֲנוּג רִוְחָנִי וְלִקַּח תַּעֲנוּג עֵב. אֲבָל לְזֵאת הַהִסְתַּכְּלוֹת אֵי אֶפְשָׁר לָבוֹא עַד שְׂיִתְקַן בְּרִיתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב "וּמִבְּשָׂרֵי אַחֲזָה אֵלוֹהִי", שֶׁבְּתַחֲלָה צָרִיךְ לְתַקֵּן בְּשַׁר קִדְשׁ, וְאִזּוֹ יוֹכֵל לְהַסְתַּכַּל בְּאֵלְקוֹת. וּבְשִׁבִיל זֶה עָקַר הַתִּקּוּן שֶׁל תַּאֲוֹת מְמוֹן הוּא עַל־יְדֵי בְּרִית. וְכִשְׂמִתְקַן בְּרִיתוֹ אֵי אֶפְשָׁר לִפְלֹל לְתַאֲוֹת מְמוֹן: (שֵׁם אוֹת ה')

יא.

כָּל הַנְּפִילוֹת שֶׁאָדָם נוֹפֵל מִמְדַּרְגָּתוֹ ח"ו הֵם עַל־יְדֵי תַּאֲוֹת מְמוֹן, כִּי זֶה עָקַר הַנְּפִילָה שֶׁנוֹפֵל לְשִׁמְד וְעֲבוּדָה זָרָה. עַל־כֵּן כְּשֶׁחוֹלְקִין עַל צַדִּיק הָאֱמֶת, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְגַרֵּשׁ אוֹיְבָיו שֶׁל הַצַּדִּיק, הוּא מְפִיל אֶת הָאוֹיֵב לְתַאֲוֹת מְמוֹן, כִּי אִין נְפִילָה גְדוֹלָה מִזֹּו. וְהַכֵּלל כְּשֵׁיט מַחְלֵקֵת, כָּל מִי שֶׁהוּא שׁוֹמֵר הַבְּרִית יוֹתֵר מִחֲבֵרוֹ, וְכָל הַמְקַרְבִּים לְצַדִּיק זֶה שֶׁהוּא שׁוֹמֵר אֶת הַבְּרִית בְּיוֹתֵר, יְכוּלִים לְהַפִּיל אֶת חֲבֵרֵיהֶם מִמְדַּרְגָּתָם. וְהַנְּפִילָה הִיא שֶׁנוֹפְלִים לְתַאֲוֹת מְמוֹן. עַל־כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְזַהֵר בְּיוֹתֵר כְּשֵׁיט מַחְלֻקֵת

עָלִיו, שְׁלֵא יִפֹּל לְתַאֲוֹת מְמוֹן חִיו: (שם אות ג')

יב.

עֲלִיִּי מְצוֹת מְזוֹזָה נִתְבַּטַּל תַּאֲוֹת וְחֻמְדַּת הַמְמוֹן, וְעֲלִיִּי זֶה פְּרָנְסָתוֹ מְעוֹפֶפֶת לוֹ וּבָאָה לוֹ בְּנִקְל: (שם אות ד')

יג.

כָּל הַמְצוֹת שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה אוֹתָם בְּלֹא מְמוֹן, הֵינּוּ שְׂאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַפְסִיד מְמוֹן בְּשִׁבִיל הַמְצוֹה, עֵדִין אֵין הַמְצוֹה בְּשִׁלְמוֹת, כִּי עֵדִין אֵינָה בְּבַחֲיִנַת אֱמוּנָה שֶׁהוּא עֵקֶר הַשְּׁלֵמוֹת. אָבֵל כְּשֶׁתַּחֲשֵׁב כָּל כֶּף הַמְצוֹה אֶצְלוֹ עַד שֶׁאֵין מְרַגֵּישׁ בְּהַפְסֵד מְמוֹן, וּמוֹצִיא וּמְפַזֵּר מְמוֹן בְּשִׁבִיל הַמְצוֹה, זֹאת הַבְּחִינָה נִקְרָא אֱמוּנָה. כִּי עֵקֶר אֱמוּנָה הוּא בְּמְמוֹן, כְּשֶׁמְשַׁבֵּר תַּאֲוֹת מְמוֹן שֶׁשָּׁם פְּנִים דִּקְדוּשָׁה כְּנִ"ל: (שם אות ה')

יד.

הַמְשַׁקְעִים בְּתַאֲוֹת מְמוֹן הֵם בְּעֲלֵי חוּבוֹת תְּמִיד. כְּמוֹ שֶׁאֵנוּ רוֹאִים בְּחוּשׁ, שֶׁזֶה הַמְשַׁאֲוֵי תְלוּי בְּצוּאָר בְּנֵי אָדָם, שֶׁאֵין מְסַתְּפְקִין בְּמְמוֹנָם וְלוֹוִין מְמוֹן מְאַחֲרִים, וְנִדְמָה לָהֶם שֶׁהֵם מְשַׁתְּפְרִין שְׁכַר הַרְבֵּה, וְאַחַר כֵּן מֵתִים בְּעֲלֵי חוּבוֹת. וְאִם אֵינָם מֵתִים בְּעֲלֵי חוּבוֹת מְמוֹן, שֶׁאֵינָם חִיָּבִים מְמוֹן לְאַחֲרִים, עֵדִין הֵם בְּעֲלֵי חוּבוֹת לְתַאֲוֹתָם. כְּאֲשֶׁר אֵנוּ רוֹאִים בְּחוּשׁ, שֶׁאֶפְלוּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְמוֹן כְּדִי לְהַתְּפַרְנֵס, וְאֶפְלוּ הַעֲשִׂירִים וְהַקְּצִינִים הַמְּפֹלְגִים, הֵם רוֹדְפִים כָּל יְמֵיהֶם לְהַרְוִיחַ מְמוֹן בִּיגִיעוֹת גְּדוּלוֹת, וּמְסַכְּנִים אֶת עַצְמָן בְּסַכְּנַת דְּרָכִים וְטִלְטוּלִים הַרְבֵּה, וּמְטַרְיִחִים אֶת עַצְמָן בְּטַרְחוֹת גְּדוּלוֹת בְּשִׁבִיל הַמְמוֹן, כְּאֵלוֹ הֵיךְ מְטַל עַל צוּאָרָם אֵיזָה חוּב גְּדוֹל לְשֵׁלֵם. וְהַחוּב הוּא רַק שְׁחִיבִים לְעַצְמָן, דְּהֵינּוּ לְתַאֲוֹתָם, שְׁכַרוּכִים אַחַר הַתַּאֲוָה שֶׁל מְמוֹן כָּל כֶּף כְּאֵלוֹ הֵם חִיָּבִים חוּב גְּדוֹל. נִמְצָא שֶׁהֵם בְּעֲלֵי חוּבוֹת כָּל יְמֵיהֶם, וְכֵן מֵתִים בְּעֲלֵי חוּבוֹת, הֵינּוּ לְתַאֲוֹתָם, כִּי כָּל יְמֵיהֶם אֵינָם מְסַפִּיקִים לְשֵׁלֵם חוּב זֶה

שְׁחִיבִים לְתַאֲוֹתָם, כִּי הוּא בְּלֹא שְׁעוֹר וּגְבוּל, כִּי אִין אָדָם מֵת וְחָצִי תַאֲוֹתוֹ בִּידוֹ. נִמְצָא, שֶׁכָּל הַמְּשַׁקְעִים בְּתַאֲוֹת מְמוֹן הֵם מֵתִים בְּעֲלֵי חוּבוֹת. כִּי הָעֲבוּדָה זָרָה נִקְרָאת "חוּבָה", שֶׁמְכַרְעֵת אֶת הַכֹּל לְכָף חוּב. וְכָל הַמִּתְדַבְּקִים בָּהּ, שֶׁהֵם הַמְּשַׁקְעִים בְּתַאֲוֹת מְמוֹן שֶׁהוּא עֲבוּדָה זָרָה מִמֶּשׁ, הֵם בְּעֲלֵי חוּבוֹת תָּמִיד עַד שְׁמֵתִים בְּעֲלֵי חוּבוֹת כַּנִּ"ל, וְכָל יְמֵי חַיֵּיהֶם הֵם סוּבְלִים מְרִירוֹת וְעֲצָבוֹת וְדַאֲגוֹת מִחֻמְדַּת הַמְמוֹן. וְכָל מֶה שֵׁישׁ לוֹ מְמוֹן יוֹתֵר יֵשׁ לוֹ דַאֲגוֹת וְעֲצָבוֹת בְּיוֹתֵר, כִּי נִתְקַשֵּׁר יוֹתֵר לְהָעֲבוּדָה זָרָה שֶׁהִיא עֲצָבוֹת וּמְרָה שְׁחָרָה, חֲשָׁד, מִיתָה. וְהַמְמוֹן אוֹכֵלֵת יְמֵי חַיָּיו, כִּי הוּא מְכַלָּה חַיָּיו עַל־יְדֵי טְרָדוֹת וְדַאֲגוֹת שֶׁל הַמְמוֹן (שֵׁם בַּסּוּף)

טו.

וְדַע, שֶׁכָּל הַמְמוֹן וְהָעֲשִׁירוֹת שֶׁל הָעֲשִׁירִים שְׁאִינָם כְּרֵאוּי, וְאִינָם נוֹתְנִים צְדָקָה כְּרֵאוּי לָהֶם לְפִי עֲשָׂרָם, וּמְשַׁקְעִים בְּחֻמְדַּת וְטְרָדַת הַמְמוֹן תָּמִיד, כָּל הַמְמוֹן וְהָעֲשִׁירוֹת שֶׁלָּהֶם הוּא בְּחִינַת שְׁחוֹק הַכֶּסֶל. שֶׁהַמְמוֹן מְשַׁחֵק עִמּוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְשַׁחֵקִין עִם הַתִּינוֹק בְּמִטְבְּעוֹת, וְאַחַר כֵּן הוֹרְגֵת אוֹתוֹ הַמְמוֹן בְּעֲצָמוֹ. וְכַמוֹבָא בְּתַקוּנָיִם: "שְׁחוֹק הַכֶּסֶל, מָאן כֶּסֶל, דָּא אֵל אַחַר וְכוּ", וְאִיהוּ אֲסַפְרָה לְרַבִּיא דְאַנּוֹן חִיבֵיא. חִיכֵת בְּהוֹן בְּעוֹתֵרָא בְּהֵאי עֲלָמָא וּלְבַתֵּר קְטִילַת לְהוֹן. וְאַמְאֵי אֶתְקַרִיאוּ רַבִּיא, בְּגִין דְלֹא אֵית בְּהוֹן דְעַת לְאַשְׁתַּזְבָּא מִנִּיהָ". וְעַקֵּר הַתִּקּוּן לְהַנְצִיל מְזָה הוּא כְּפִי תִקּוּן הַבְּרִית, וְכַפִּי מֶה שֶׁזוֹכָה לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיק הָאֱמֵת, שֶׁהוּא בְּתַכְלִית שְׁמִירַת הַבְּרִית. וְעַלִּיו נֶאֱמַר: "טוֹב לְפָנַי הָאֱלֹקִים יִמְלֹט מִמֶּנָּה" וְכוּ'. כִּי הוּא זוֹכָה לְחֻכְמָה וְדַעַת וְיודֵעַ אֵיךְ לְהַנְצִיל מְזָה. כִּי אֶפְלוּ אֲנָשִׁים גְּדוּלִים צְרִיכִים חֻכְמָה וְדַעַת גְּדוּל מְאֹד בְּעֵנָן זֶה שֶׁל טְרָדַת הַמְמוֹן וְהַפְּרָנְסָה, שֶׁלֹּא יִבְלָה וְיִכְלָה חַיָּיו יְמֵי חַיָּיו עַל־יְדֵי זֶה. כְּמוֹ רַב הַהֲמוֹן שֶׁסוּבְלִין מְרִירוֹת גְּדוּל מְאֹד כָּל יְמֵיהֶם עַל־יְדֵי זֶה, וְאוֹבְדִים שְׁנֵי עוֹלָמוֹת עַל־יְדֵי זֶה. כִּי דַע, שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה מְלֵא מְרִירוֹת בְּלֵי שְׁעוֹר בְּחִינַת מְרִירוֹתָא דְעֲלָמָא, שְׁאֵי אֶפְשָׁר לְסַבְּלוּ וּלְהִתְקַיֵּם מִגְּדֹל הַמְּרִירוֹת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּזֶהֱרַקְדוּשׁ: "אֲלֵמְלֵא מְלַחָא לֹא הוּי עֲלָמָא יְכוּל לְמַסְבֵּל מְרִירוֹתָא". וְעַקֵּר מְרִירוֹתָא דְעֲלָמָא הוּא תַאֲוֹת וְטְרָדוֹת וְדַאֲגוֹת הַמְמוֹן וְהַפְּרָנְסָה, שֶׁבָּא עַל־יְדֵי פְגָם הַבְּרִית. וְאֲלֵמְלֵא כַח הַצַּדִּיקִים הַגְּדוּלִים שֶׁהֵם שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית בְּאֱמֵת שֶׁהֵם נִקְרָאִים "בְּרִית מְלַח עוֹלָם", לֹא הֵיךְ הָעוֹלָם יְכוּל לְהִתְקַיֵּם כָּלֵל מֵעַצְם הַמְּרִירוֹת. עַל־כֵּן כָּל אֶחָד כְּפִי מֶה שֶׁזוֹכָה לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיקֵי אֱמֵת, כֵּן מִמֵּתִיק מֵעַצְמוֹ הַמְּרִירוֹת הַנִּי"ל שֶׁהֵם תַאֲוֹת מְמוֹן. אֲבָל מִי שֶׁרְחוּק מִצַּדִּיק וּבְעַצְמוֹ הוּא רְחוּק מִתִּקּוּן הַבְּרִית כְּאֶשֶׁר יוֹדֵעַ בְּנִפְשׁוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחַיָּו הוּא חוֹלֵק וּמִתְנַגֵּד גַּם כֵּן עַל הַצַּדִּיק הַנִּי"ל וְאַנְשָׁיו, עַלִּיו מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר מְרִירוֹתָא דְעֲלָמָא שֶׁהוּא תַאֲוֹת וְדַאֲגוֹת הַמְמוֹן, עַד שֶׁמְכַלָּה יְמֵי חַיָּיו רְחֻמְנָא לְצֵלָן. וְשִׁים לְבָד הֵיטֵב לְדַבְּרִים הָאֵלֶּה, כִּי כְּמָה וְכְמָה נִפְשׁוֹת שֶׁקָּעוּ בְּזֶה, אוֹלֵי תוּכַל לְבָרַח

לְצַדִּיקֵי אֱמֶת לְהַצִּיל עֲצָמָךְ מִשֹּׁטֶף מִיַּם רַבִּים הַאֵלֶּה שֶׁל תֵּאֲוֹת מָמוֹן, שְׂבֵא
עַל־יְדֵי תֵאֲוֹת נְאוּף, שְׂלֵא נִגְיַע אֶלְיָךְ, וְהִתְהַ לְךָ נִפְשֶׁךָ לְשָׁלֵל וְתִזְכֶּה לְחַיִּים
אֲמֵתִיִּים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא : (שם)

טז.

מִי שֶׁהוּא מְשַׁקֵּעַ בְּתֵאֲוֹת מָמוֹן וְאִינוֹ עוֹשֶׂה מִשָּׂא וּמִתֵּן בְּאֱמוּנָה, עַל־יְדֵי זֶה
גּוֹרֵם בְּחִינַת דָּם נֹדֵה לְהַשְׁכִּינָה, וְאִין לוֹ פְּרִנְסָה, וְהוּא בְּחִינַת פָּגַם הַבְּרִית :
(לק"א סי' כ"ט אות ה')

יז.

צְדָקָה הוּא תִקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁל הַמִּשְׁאָ וּמִתֵּן. וְצָרִיךְ לְכוּן בְּכָל הַלּוֹךְ וְהַלּוֹךְ
וּבְכָל דְּבוּר וְדְבוּר שֶׁהוּא הוֹלֵךְ וּמִדְבֵּר בְּשַׁעַת הַמִּשְׁאָ וּמִתֵּן, שֶׁפְּנִינָתוֹ כְּדִי
שִׁירוּיִם כְּדִי שִׁיתֵן צְדָקָה וְזֶה עֵקֶר תִּקּוּנוֹ שֶׁל הַמִּשְׁאָ וּמִתֵּן : (שם אות ט')

יח.

עַל־יְדֵי שְׂפִיָּהּ שׁוֹנֵא בְּצַע, שְׂשִׁנָּא אֶת הַמָּמוֹן בְּתַכְלִית הַשְּׂנָאָה, עַל־יְדֵי זֶה
יִזְכֶּה לְבוֹא לְהַחֲכֵמָה וְהַשְׁכָּל שֶׁעַל יָדוֹ זוֹכִין לְהַשְׁגַּת אֱלֻקוֹת. וְכֵן לְהַפְּדָה, עַל־
יְדֵי אֶהֱבֵת מָמוֹן הוּא נוֹפֵל מִזֶּה הַשְׁכָּל, וְנוֹפֵל לְשִׁטוֹת וּכְסִילוֹת וְעֲצָבוֹת
וּמְרָה שְׁחֻרָה, וְהַקְּלָפוֹת וְהַסְטֵרָא אַחֲרָא מְסַבְּבִין אוֹתוֹ בְּסַבּוּבִים שְׁלֵהֶם
שֶׁהֵם הַהַפּוֹךְ מִשְׁכָּל הַנִּיל : (לק"א סי' ל' אות ד')

י.ט.

עלידי משא ומתן באמונה עלידי זה מחדשין נשמתו, דהינו מחו ושכלו, בתוך האמונה, וזוכה לקבל בכל פעם שכל חדש ונשמה חדשה מאור הפנים. ואפלו מי שאינו בר אורין ואינו מקבל בעצמו מחין חדשים עלידי המשא ומתן באמונה, מאחר שאינו עוסק בתורה, שהיא עקר המח והשכל, אף על פי כן גם הוא עושה תקון גדול עלידי שהוא עושה משא ומתן באמונה. כי עלידי זה שהוא נושא ונותן באמונה, עלידי זה עושה טובה לחברו שהוא משרשו, שמחין של חברו מתחדשין בתוך המשא ומתן שלו שהוא באמונה, ויהיה לו מחין חדשים ללמד, ולדבקות הבורא ותברך: (לק"א סי' ל"ה אות ו' ט')

כ.

כל דיני ממונות שידך למשא ומתן. עלכן הרוצה לעסק במשא ומתן באמונה צריך שיהיה בקי בדיני ממונות, שלא יפשל בהם: (שם אות ו')

כ.א.

כשרוצה לעסק במשא ומתן באמונה, צריך לשמר את האמונה מאד, שלא יתגברו החיצונים עד שיפגם באמונתו ח"ו. עלכן צריך להתגבר לעסק בהמשא ומתן באמונה כמו רב ספרא, ויקים "ודובר אמת בלבבו", שאפלו מה שנגמר בלבבו לא ישנה, ובזה ישמר את האמונה. ואז יוכל לחדש נשמתו ושכלו בתוך האמונה שבמשא ומתן פנ"ל: (שם אות ז')

כ.ב.

כשאדם עוסק במשא ומתן באמונה, זהו בחינת הקרבת קרבן התמיד והקרבת הקטרת. ואזי כל הקלפות נופלים, ועולים מהם כל ניצוצות הקדשה שבתוכם, ומחו נתעלה ונתחדש פנ"ל, ונחשב פאלו נבנה בית

כג.

עקר חסרון הפרנסה שנתמעט בדורות הללו, אין זה אלא על ידי השוחטים שאינם מהגנים. כי יש שוחט הגון מאכיל ומפרנס לישראל, והוא מעלה את הנפש החי המגלגל על ידי הברכה שהוא מברך על השחיטה. אבל כשהשוחט אינו הגון, ואפלו בשעת הברכה חושב מחשבת פגול ואינו שם בשעת הברכה, אזי כשעומד עם החליף לשחט את החי, הוא עומד כרוצח נפשות, ויש צער להנפש החי, וצועקת בקול מר, כי אינו מעלה את הנפש המגלגל. ואדרבא, הוא מוריד את הנפש ממעלתה ואין לה מנוח לכף רגלה. אוי לו להשוחט הזה, אוי להנפש, שהרג את הנפש ומסר אותה בכף אויביה. ועל ידי זה נתמעטה הפרנסה, ומעט הפרנסה צריכין להמשיך בטרחה ויגיעה גדולה. ועל ידי שוחטים אלו נכנע הנפש לגבי הגוף והחמר, ומתגברים תאוות הגוף וכו'. אבל על ידי שוחטים הגונים מעלין את הנפש, ונכנע ונתבטל הגוף והחמר, בחינת בהמה וסכלות וחשך, בחינת מיתה ושכחה ודין, בחינת חכמות חיצוניות. ונתעלה הנפש והצורה בחינת אדם וחכמה ואור וחיים וזכרון וחסד, בחינת חכמת התורה. ועל ידי זה נמשך פרנסה בשפע גדול כנ"ל: (לק"א סי' ל"ז אות ו')

כד.

כשישראל שומרין את עצמן מטורפות, על ידי זה יש להם פרנסה: (שם)

כה.

על ידי תאות אכילה בא דלות ובזיונות ובושות: (לק"א סי' מ"ז)

כו.

עלידי שפוגמין בתפליון, בא דלות ובושה. וכן עלידי שפוגם באמת בא עניות ובושה. כי עקר עשירות הוא מאמת: (שם)

כז.

צריד שיהיה לאדם הסתפקות, להסתפק רק במה שצריד לו בהכרח מזה העולם, ולא לנהג את ביתו בגדולות דוקא, כנהוג עכשו בעוונותינו הרבים בהרבה אנשים. כי אלו שאין להם מידת ההסתפקות, עליהם נאמר "ובטן רשעים תחסר", כי לעולם חסר להם הרבה. עלכן צריד שיהיה לו הסתפקות להסתפק במה שחננו ה'. ואפלו מזה ההסתפקות גופיה צריד להפריש ממנו לצדקה, ועלידי זה נעשה יחוד גדול למעלה ונמשכין כל ההשפעות טובות: (לק"א סי' נ"ד אות ב')

כח.

מי שעושה משא ומתן באמונה, עלידי זה מעלה ומתקן ניצוצות הקדשה שנפלו, ומשלים ומאיר הארה בנר"י (נפש רוח נשמה) שלו ועלידי זה מיחד קדשא בריד הוא ושכינתיה: (שם אות ג')

כט.

כל עסקי המשא ומתן, שמתגלגלים ובאים הסחורות והחפצים מאדם זה לאדם זה, הכל כפי הניצוצות שבהם. ולפעמים צריד שיצא החפץ מרשותו לרשות אחר ואחר כך יחזר לרשותו, הכל כפי הניצוצות שבאותו הדבר וכפי החלקי נר"י (נפש רוח נשמה) שיש להאדם בכל עת וזמן. עלכן אין לדחק את השעה בשום דבר, לדחק עצמו ביותר למכר דוקא או לקנות

דוקא באותה השעה שחפץ. כי לכל עת, כפי ברור הניצוצות וכפי חלקי
נר"נ שבאדם כנ"ל: (שם)

ל.

עלידי תאות ממון מתגבר ח"ו מלכות הרשעה שהוא מלכות המן עמלק, שהוא רודף תמיד מלכות דקדשה שחיותה עלידי הדעת שהיא התורה. ומלכות הרשעה היא ההפך מזה, כי מתאנית תמיד לאסף ממון ובולעת ניצוצות הרבה של הקדשה הנעלמים בהממון, שהוא בשרשו גונין עלאין. וכל אחד כפי שבירתו תאות ממון, וממשיך עצמו אל התורה והדעת דקדשה, כן מוציא הניצוצות הקדושים ממלכות הרשעה. והכל בכח הצדיקים האמתיים שעוסקים בתורה באמת, שיש להם כח להכניע מלכות הרשעה הנ"ל, ולהוציא כל הניצוצות משם ולעשות מהם תורה: (לק"א סי' נ"ו אות ה')

לא.

כפי תאות ממון כן נתמעט הדעת והחיים והאריכות ימים, ואינו שומע קול הכרוז של התורה, שמכרזת תמיד לשוב להשם יתברך, ומחמת תאות ממון אינו שומע קול הכרוז הגדול הזה. ועלידי זה הוא מכרח להתנגע אחר פרנסתו בטרח גדול, ופרנסתו בדחק ובכבדות מאד. אבל כשמתגבר להגדיל דעתו לחשב רק בתורה, וממעט ומשבר תאות ממון, עלידי זה פרנסתו בנקל, וזוכה לשמע הרמזים והכרוזים של התורה שהם המחשבות טובות העולים בלבם בכל פעם לשוב להשם יתברך, עד שיזכה להתקרב אליו יתברך באמת: (שם אות ג' ה' ו')

לב.

עצבות רוח שבא עלידי יגיעות ורדיפת הממון ביותר הוא זיהמת הנפש. ועלידי זה נעשים כל האברים כבדים, ועלידי זה נחלש רוח הדופק

שְׂבָאָדָם שָׁבוּ תְלוּי חֵיּוֹתוֹ. וְכֹל מֵה שֶׁנֶּחְלַשׁ בְּיוֹתֵר רוּחַ הַדּוֹפֵק, כְּמוֹ כֵן נַעֲשִׂים הָאֵיבָרִים כְּבָדִים בְּיוֹתֵר, וְכֵן נֶחְלַשׁ הָרוּחַ הַדּוֹפֵק עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְכֵן חוֹזְרֵת חֲלִילָה עַד שֶׁתּוֹכֵל נַפְשׁוֹ לְצֵאת. וְכֹל זֶה עַל־יְדֵי טְרָדוֹת תְּאֵוֹת מְמוֹן, שֶׁמִּשָּׁם עָקַר הַדְּאָגוֹת וְהַעֲצָבוֹת רוּחַ. וְעַל־יְדֵי אֲנָחָה דְקָדְשָׁה שְׁמֵתֵאֵנֵחַ לְשׁוּב לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, הוּא חוֹזֵר וּמְבָרִיא אֶת רוּחַ הַדּוֹפֵק, וְחוֹזֵר וְנִתְחַזֵּק חֵיּוֹתוֹ וְזוֹכֵה לְדַעַת גְּדוֹל וּלְקַבֵּל דְּבוּרִים מִן הַשָּׁמַיִם: (שם אות ט')

לג.

כַּעַס מְזִיק הַפְּרָנְסָה וְהַעֲשִׂירוֹת מְאֹד מְאֹד. וְתַדַּע, שֶׁכְּשֶׁהֵיכָר מְסִית אוֹתָךְ לְכַעַס, תִּדַּע שֶׁבְּזֵאת הַשָּׁעָה מִשְׁפִּיעִין לְךָ מְלַמְעָלָה אֵיזֶהוּ סֵד מְמוֹן, וְהֵיכָר רוּחָה לְקַלְקֵל זֵאת הַהַשְׁפָּעָה עַל־יְדֵי הַכַּעַס שֶׁהִזְמִין לְךָ, שֶׁהוּא מְזִיק אֶת הַהַשְׁפָּעָה שֶׁל הַעֲשִׂירוֹת. וְאַפְלוּ אִם כָּבָר יֵשׁ לוֹ מְמוֹן, יְכוֹל לְאַבֵּד אוֹתוֹ עַל־יְדֵי הַכַּעַס: (לק"א סי' ס"ח)

לד.

אֲסוּר גְּזֵלָה חֲמוּר מְאֹד, כִּי כְּשֶׁגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ מְמוֹן בְּזָה הוּא גּוֹזֵל מִמֶּנּוּ בָּנִים, הֵינּוּ שֶׁהִגְזֵלָן נוֹטֵל מִהִנְגָזֵל בָּנִים. וְאִם זֶה הִנְגָזֵל עֲדִין לֹא הָיָה לוֹ בָּנִים, יוֹכֵל לְגַזֵּל מִמֶּנּוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ. וְאַפְלוּ אִם כָּבָר יֵשׁ לְהִנְגָזֵל בָּנִים, יוֹכֵל לְהִזִּיק לוֹ הִגְזֵלָן שֶׁיְמוֹתוֹ בָּנִיו חִיו עַל־יְדֵי הִגְזֵלָה שֶׁגָזֵל מִמֶּנּוּ מְמוֹן: (לק"א סי' ס"ט)

לה.

עַל־יְדֵי שֶׁגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ בָּא לְהַרְהוּרִים: (שם)

לו.

גם לפעמים יאבד הגזלן בת זוג שלו עלידי הגזלה. ולפעמים יוכל הגזלן לגזל מהנגזל את הבת זוג שלו: (שם)

לז.

גם אפשר שיהיה להאדם ממון גזלה אף על פי שלא גזל כלום בידים. כי גם עלידי חמדה ותאוה והשתוקקות שיש לו לממון חברו, גם עלידי זה לבד יוכל לגזלו. וזהו האסור החמור של "לא תחמד". כי החמדה בעצמה היא אסור חמור מאד, כי יש כח בהחמדה לגזל מחברו ממנו ונפש בניו ובנותיו כמו הגזלן ממש: (שם)

לת.

עלידי צדקה מתקן ממון חברו שיש לו, שגזלו עלידי חמדה. אבל גזלה ממש אין לה תקון, עד שישב את הגזלה או יעשה בה צרכי רבים אם אי אפשר להחזיר לו [כמו שאמרו רז"ל]: (שם)

לט.

אם רואה אדם שמזונותיו מצמצמין, יעשה מהם צדקה. כי עלידי צדקה מתקן ממנו שיהיה לו ממון ופרנסה ברוח: (שם)

מ.

הנושא אשה לשם ממון הוא שוטה וכסיל ופוגם ומאבד דעתו, ועלידי זה

הוֹנֵן לִי בָּנִים שְׂאִינָם מִהַגָּנִים, כְּמוֹ שְׂאֵמְרוֹ רִזְ"ל: (שם)

מ.א.

עֲלִידֵי תְּאֵוֹת מְמוֹן נַעֲשִׂים שׁוֹנְאִים, וְכִפִּי הַתְּגַבְּרוֹת תְּאֵוֹת מְמוֹן כֵּן הַתְּגַבְּרוֹת הַשְּׂנְאִים. וְכִשְׂמִתְגַּבְּרַת תְּאֵוֹת מְמוֹן בְּיוֹתֵר נַעֲשִׂים עֲלִידֵי זֶה שׁוֹנְאִי חֲנָם: (שם)

מ.ב.

עֲלִידֵי תְּאֵוֹת מְמוֹן נִתְּעַכֵּר וְנִתְּבַלְבֵּל מִחוֹ וְנַעֲשֶׂה כְּסִיל. וְכֵן מֵה שְׂמִתְאָה יוֹתֵר לְהַמְמוֹן, נִתְּעַכֵּר הַמַּח בְּיוֹתֵר: (שם)

מ.ג.

עֲלִידֵי עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת, עֲלִידֵי זֶה אֵין שׁוֹם אָדָם יָכוֹל לְהוֹצִיאוֹ וְלְדַחֲוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ, דְּהִינּוּ לְקַפֵּחַ פְּרִנְסָתוֹ חֲיוֹ: (לק"א סי' ע"ט)

מ.ד.

עֲלִידֵי מִשָּׂא וּמִתֵּן בְּאֵמוּנָה הוּא מְקַיֵּם מִצְוֹת "וְאָהַבְתָּ" וְכוּ', וְעֲלִידֵי זֶה יִהְיֶה לוֹ פְּרִנְסָה בְּלֹא יִגִּיעָה וְטֵרַח: (לק"א סי' צ"ג וְסִי ר"י)

מה.

כָּל הַמַּשָּׂא וּמִתֵּן הוּא כְּלוֹ תוֹרָה, וְעַל־כֵּן כְּשֶׁעוֹשִׂין מַשָּׂא וּמִתֵּן צָרִיךְ שְׂיִקְשֶׁר מַחְשְׁבֹתוֹ רַק בְּהַתּוֹרָה וְהַדִּינִים הַמְּלַבְּשִׁין שָׁם. ~ [מו] וּמִי שֶׁנוֹפֵל אֶל הַמַּשָּׂא וּמִתֵּן בְּעֶצְמוֹ, וְאֵינוֹ מְקַשֵּׁר מַחְשְׁבֹתוֹ אֶל הַתּוֹרָה בְּשַׁעַה שְׁעוֹשֶׂה הַמַּשָּׂא וּמִתֵּן, אֲזִי עֵינָשׁוּ שְׁאַחַר כֵּךְ הוּא צָרִיךְ לְבוֹא לְפָנַי דִּינִים לְדוֹן לְפָנֵיהֶם בְּדִין תּוֹרָה. וְהַכֹּל לְפִי הַפָּגֶם. יֵשׁ אֶחָד שְׂאִין עֵנְשׁוֹ רַק שְׁצָרִיךְ לְדוֹן, אֲבָל זֹכָה בְּדִין. אֲבָל יֵשׁ אֶחָד שֶׁעָקַר יוֹתֵר הַמַּשָּׂא וּמִתֵּן מִן הַתּוֹרָה, אֲזִי גַם אֵינוֹ זֹכָה בְּדִין: (לק"א סי" ר"פ)

מז.

בְּשַׁעַה שְׁעוֹשִׂין מַשָּׂא וּמִתֵּן הוּא שְׁעַת מְלַחְמָה. כִּי צָרִיךְ אֶז לְלַחֵם עִם הַסְטֵרָא אַחֲרָא, לְבַרֵּר וּלְהַעֲלוֹת מַשָּׂם נִיצוּצוֹת הַקְּדוּשִׁים. כִּי עָקַר הַמַּשָּׂא וּמִתֵּן הוּא לְבַרֵּר נִיצוּצוֹת. וְעַל־יְדֵי שְׁעוֹשִׂין מַשָּׂא וּמִתֵּן בְּאֶמוּנָה כְּפִשׁוּטוֹ, שְׂיִהְיֶה הַדְּבֹר דְּבֹר אֶמֶת, שְׂיִהְיֶה הֵן הוֹ וְהֵלָאוּ לָאו, גַּם עַל־יְדֵי שְׂמֻקְשֶׁר מַחְשְׁבֹתוֹ אֶל הַתּוֹרָה, כִּי כְּשֶׁעוֹשִׂין מַשָּׂא וּמִתֵּן, צָרִיךְ שְׂיִהְיֶה רַק חִיצוֹנִיּוֹת מַחְשְׁבֹתוֹ בְּהַמַּשָּׂא וּמִתֵּן, אֲבָל פְּנִימִיּוֹת מַחְשְׁבֹתוֹ צָרִיךְ לְקַשֵּׁר אֶל הַתּוֹרָה כְּנִ"ל, עַל־יְדֵי זֶה זֹכָה לְבַרֵּר וּלְהַעֲלוֹת כְּמָה נִיצוּצוֹת וְכְמָה קְדוּשׁוֹת נְפוּלוֹת עַל־יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמִתֵּן, וְנַעֲשֶׂה עֲלֵית הַעוֹלָמוֹת וְתַקּוּנֵיהֶם גְּדוּלִים עַל־יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמִתֵּן כְּמוֹ עַל־יְדֵי הַתַּפְּלָה: (שם)

מח.

תַּאֲוֹת מְמוֹן הִיא אַחַת מִגֵּי תַּאֲוֹת רְעוֹת שֶׁהֵן מִפְּסִידִין וּפּוֹגְמִין הַיְרָאָה שְׁבִלָב. וְעַל־יְדֵי שְׂמֻקְבָּלִין חַג הַפֶּסַח כְּרָאוּי, עַל־יְדֵי זֶה מְתַקְנִים תַּאֲוֹת מְמוֹן, וְעַל־יְדֵי זֶה זֹכִין לַיְרָאָה וּלְהַשְׁפִּיעַת הַנְּבוּאָה וְלְתַפְּלָה וְכוּ'. עֵינֵי יְרָאָה [אוֹת כ'] וְיו"ט: (לק"א סי" א' אוֹת ד' ה' ו' ח')

מ.ט.

מי שרוצה לתן פרנסה להתלויים בו, הוא צריך שיהיה איש חיל ולא יהיה
ההפך שקורין (שלימזלניק). כי צריך שיהיה לו קצת ממשלה, ועלידי זה
יוכל להמשיך פרנסה: (לק"ת סי' ז' אות י')

נ.

יש עברה, שעלידי עברה זאת נעשין בעלי חובות בעולם. וצריכין לשוב
בתשובה בכלליות ולהתחנן לפני השם יתברך להצילו מעברה זאת. והזמן
לזה הוא כשהוא במחין דגדלות: (שיחות הר"ן סי' קי"ב)

נא.

עלידי שמחת תורה ומצוה עד שמרקד מחמת שמחה, עלידי זה האדם
נתעלה בממון: (לק"ת סי' פ"א)

נב.

העולם הזה אינו פלום, רק למשך אל התכלית הנצחי. ואין להסתפק אם
יהיה לו מעות אם לאו, כי בין שיהיה לו מעות ובין שלא יהיה לו מעות
יבליה ימיו בשוה. כי העולם הזה מטעה אותנו לגמרי, שמראה להאדם
כאלו מרויח בכל פעם ולבסוף אינו פלום, כאשר נראה בחוש. ואם אפלו
משיג מעות, לוקחין אותו מן המעות. והכלל, ששניהם ביחד אין להם
קיום, דהינו האדם עם המעות. רק או שלוקחין המעות מן האדם או
שלוקחין האדם מן המעות. ומעולם לא נמצא אחד שישאר עם המעות.
ואם גם לעבודת השם יתברך קשה לזכות, אף על פי כן, אפלו כשאין זוכה
לעבודת הבורא יתברך פראוי, צריכין גם כן לידע שהעולם הזה אינו פלום
כנ"ל, וישים כל רצונו וקפצו ותשוקתו ומגמתו רק אל התכלית הנצחי
ויכסף תמיד להיות פרונו יתברך. כי הרצון בעצמו יקר מאד, כי עקר
הוא הרצון. ובתוך כך מה שיוכל לחטף איזה טוב, תורה או תפלה או

מעשים טובים, יחטף מה שיוכל, כי לא ישאר לו מכל עמלו כלום, כי אם
הרצון הטוב ומה שחטף איזה טוב בכל יום מימי חייו: (שיחות הר"ן סי'
נ"א)

נג.

וצריך לזכור היטב מה שהזהירו אותנו הצדיקי אמת וקראו בקול גדול,
שלא יניח האדם את עצמו להעולם להטעות, שלא יטעה אותו העולם.
כי לא נמצא אחד שיהיה לו קץ וסוף טוב מהעולם הזה, רק מה שחטף
טוב אמתו לעצמו לעולם הנצחי: (שם)

והרהורים

מחשבות

[א.]

העקר לשמר מחו שלא יחמץ, שלא יתרחק בהרהורים רעים ובתאוות
שהם סטרא דמותא. וצריך לגער באלו המחשבות שהם סטרין אחרנין
ולגרשם מדעתו ומחשבתו שלא יתקרבו אליו, כי הם מטמטמין מחו ועל-
ידי זה אינו יכול להתפלל ואי אפשר לו לשמח. עלכן צריכין לזהר בהם
במשאו, כי הם עקר החמץ והשאור שבעסה שצריכים לבערם בבל יראה
ובבל ימצא ולטהר ולפנות את המח מהם: (לק"א סי' ה' אות ד')

[ב.]

כשבאים על מחשבתו הרהורי זנות, והוא משבר תאוותו ומסיח דעתו

מָהֶם, זֶהוּ עֵקֶר תְּשׁוּבָתוֹ וְתַקּוּנוֹ עַל פְּגַם הַבְּרִית שֶׁפָּגַם מִקֻּדְּם, כֹּל אֶחָד כִּפִּי עֲנִינוּ, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבַת הַמְּשַׁקֵּל מִמֶּשׁ. עַל־כֵּן אֵל יִפְּל בְּדַעְתּוֹ כְּשֶׁרוּאָה, שְׁמֵתִגְבְּרִים עָלָיו הַרְהוּרִים רָעִים וּמִגְנִיִּים מְאֹד, כִּי אֲדַרְבָּא, זֶהוּ דִּיקָא תַקּוּנוֹ וְתְשׁוּבָתוֹ, כִּי דִּיקָא עַל־יַדֵּי זֶה שְׁבָאִים עָלָיו עֵתָה אֵלּוּ הַהַרְהוּרִים וְהוּא מִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם, עַל־יַדֵּי זֶה דִּיקָא הוּא עֵקֶר תַקּוּנוֹ וְתְשׁוּבָתוֹ כִּנ"ל. וּבְזֶה הוּא מוֹצֵא נִיצוּצֵי הַקֻּדְשָׁה שֶׁנִּפְּלוּ עַל־יַדֵּי פְּגַם הַבְּרִית, וְאִזִּי זוֹכָה לְתַקּוּן הַבְּרִית. וְעַל־יַדֵּי זֶה זוֹכָה לְהַזְדַּכֵּךְ הַחֲכָמָה וְהַקּוֹל וְכוּ' (כִּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר בַּפְּנִיִּים), וְזוֹכָה לְשְׁלוֹם שֶׁעַל־יַדֵּי זֶה יְכוּלִין לְמַשֵּׁךְ כֹּל הָעוֹלָם לְעַבּוּדָתוֹ וְתַבְרָךְ: (לק"א סי' כ"ז אות ח')

[ג.]

כְּשֶׁאָדָם מְכַנֵּס בְּתוֹךְ שְׁכָלוֹ מְחַשְׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, אִזִּי נִתְמַעֵט קֻדְשָׁת שְׁכָלוֹ כִּפִּי הַמָּקוֹם שֶׁל הַמְּחַשְׁבָּה פְּגוּמָה שֶׁהַכְּנִיס בְּתוֹךְ מְחַשְׁבָתוֹ. וְעַל זֹאת הַמְּחַשְׁבָּה פְּגוּמָה מִתְלַקְטִים וּמִתְחַבְּרִים כֹּל הַמַּדּוֹת וְכֹל הַתְּאֻוֹת רְעוֹת וּמִגְנוֹת. נִמְצָא, שֶׁכֹּל הַפְּגָמִים וְכֹל הָעוֹוֹנוֹת וְהַחֲטָאִים ח"ו, כֻּלָּם אֵינָם בָּאִים כִּי אִם עַל־יַדֵּי פְּגַם הַמְּחַשְׁבָּה. עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְשַׁמֵּר מְאֹד אֶת שְׁכָלוֹ וּמְחַשְׁבָתוֹ, שֶׁלֹּא יִכְנַס בְּמְחַשְׁבָּה שׁוֹם מְחַשְׁבָּה חִיצוֹנָה וְלֹא שׁוֹם חֲכָמָה חִיצוֹנָה. וְזֶה עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה וְתַקּוּן עַל כֹּל הָעוֹוֹנוֹת, כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר לְגַרֵשׁ כֹּל הַמְּחַשְׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת מִדַּעְתּוֹ וְשְׁכָלוֹ. כִּי הַשְּׁכָל הוּא הַנְּשֻׁמָה, וְכִשְׁמֻקְדָּשׁ שְׁכָלוֹ, הֵינּוּ נִשְׁמָתוֹ, עַל־יַדֵּי זֶה מְגַבִּיחַ וּמְשִׁיב הַכֹּל לְשֶׁרְשׁוֹ וְזֶה עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה: (לק"א סי' ל"ה אות א' ב')

[ד.]

כְּשֶׁאָדָם חוֹשֵׁב מְחַשְׁבוֹת רְעוֹת, שֶׁהֵם טְפָשׁוֹת הַלֵּב, הוּא מְטַמֵּט אֶת הַלֵּב בְּבְחִינַת עֲרֵלַת יֵלֶב, וּבְזֶה הוּא מְטַמֵּט בְּחִינַת הַחֲלָל שֶׁל הַבְּרִיאָה וְנִחְשָׁב כְּאֵלוֹ הַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם. אֲבָל כְּשֶׁחוֹשֵׁב מְחַשְׁבוֹת טוֹבוֹת זֶהוּ בְּחִינַת תַקּוּן הַבְּרִיאָה, וְעַל־יַדֵּי זֶה שְׁמֻטְהָר הַלֵּב וּמְגַרֵשׁ מִמֶּנּוּ הַמְּחַשְׁבוֹת רְעוֹת וְחוֹשֵׁב מְחַשְׁבוֹת טוֹבוֹת, יִזְכֶּה לַעֲשׂוֹת נְסִים וּמוֹפְתִים בְּעוֹלָם: (לק"א סי' מ"ט אות א')

[ה].

כָּל תִּקּוּן הָאָדָם וְקִלְקוּלוֹ חַיּוֹ, הַכֹּל תִּלּוּי בְּמַחְשָׁבָה שְׁבֵלֵב. כִּי עֵקֶר הַיְצָרִין
הֵם הַמַּחְשָׁבוֹת וְהַחֲכָמוֹת שְׁבֵלֵב, כִּי מַחְשָׁבוֹת טוֹבוֹת הֵם יֵצֵר טוֹב
וּמַחְשָׁבוֹת רָעוֹת הֵם יֵצֵר הָרָע: (שם אות א')

[ו].

כְּשֶׁנִּזְהָר מִמַּחְשָׁבוֹת רָעוֹת וְחוֹשֵׁב מַחְשָׁבוֹת טוֹבוֹת בְּלִבּוֹ, אֵיךְ לַעֲבֹד אֶת
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בְּזֶה נַעֲשֶׂה לְבוֹ בְּבַחֲיִנַת צוּר לְבָבִי וּבְבַחֲיִנַת וְלִבִּי חָלָל בְּקִרְבִּי,
וְזוֹכָה לַעֲשׂוֹת פְּעֻלוֹת וּמַדּוֹת טוֹבוֹת וְלִקְבֹּל עָלָיו עַל מַלְכוּת שְׁמַיִם שְׁלָמָה,
וְזוֹכָה לַתְּפִלָּה וְלַתְּשׁוּבָה שְׁלָמָה. וְנַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי זֶה יְחִוּדָא עֲלָאָה וְיְחִוּדָא
תַּתָּאָה וְזוֹכָה לְהַתְּגַלּוּת אוֹרֵיָא דְעַתִּיקָא סְתִימָאָה. וְנִתְבַטַּל מַלְכוּת
הַרְשָׁעָה וְנִתְעַלָּה וְנִתְגַּדַּל מַלְכוּת דְקֻדְשָׁה, וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ לְיִשְׂרָאֵל חֵיוֹת
גְּדוֹל וְשֹׁפַע וְעֲשִׂירוֹת גְּדוֹל וּבְרָכָה עַד בְּלִי דַי: (שם אות א' ב' ד' ו' ז')

[ז].

כָּל הַמַּחְשָׁבוֹת שֵׁישׁ לְאָדָם כֻּלָּם בָּאִים בְּתוֹךְ הַדְּבֹר. כִּי בְּשָׁעָה שֶׁהוּא חוֹשֵׁב
הַמַּחְשָׁבָה רְחוּשֵׁי מְרַחֵשׁן שְׁפִתּוֹתָיו. וְאֵף עַל פִּי שְׂאִין הָאָדָם מְרַגֵּישׁ זֹאת,
אֵף עַל פִּי כֵן הוּא בְּדַקּוֹת גְּדוֹל כְּדֹאֵיתָא בְּזָהָר. כִּי כָּל מַחְשָׁבָה שְׁפַעוּלָם שֵׁישׁ
לְאָדָם כֻּלָּם מְכַרְחִים לְבוֹא בְּתוֹךְ הַדְּבֹר בְּשַׁעַת הַמַּחְשָׁבָה, רַק שֶׁהוּא
בְּדַקּוֹת מְאֹד: (לק"א סי' ס"ו אות ד')

[ח].

יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֵׁישׁ לָהֶם הַרְהוּרֵי עֲבוּדָה זָרָה אוֹ הַרְהוּרֵי נְאוּף וּמִתְגַּבְּרִים
עֲלֵיהֶם בְּיֹתֵר בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה. וְיֵשׁ שְׁבִשְׁעָה שְׁעוּמָדִים לְהַתְּפַלֵּל, מִזְדַּמְנִים

לפניהם דמיונות כאלו עומד לפנייהם דמות עבודה זרה או שאר דמיונות רעים, ומבלבלים אותם מאד בשעת התפלה, ויש להם יסורים גדולים מהם, ורוצים להתגבר מאד להעביר אותם המחשבות מדעתם, וזו רקים ראשם הנה והנה. אבל דע, שכל מה שיש להם יסורים יותר וכל מה שהם מתגברים ביותר להעבירם מדעתם, יותר ויותר הם מתגברים אלו הבלבולים רעים והדמיונות, כי כך טבעם, שכל מה שחושבים עליהם יותר לדחותם הם פרוכים אחריו יותר. עלכן עקר העצה לבלי להשגיח עליהם כלל, ושלא יכפת לה כלל מה שעומדים לפניו אלו הדמיונות וההרהורים ולא ישמע אותם כלל, רק יעשה את שלו במה שהוא עוסק בתורה או תפלה או משא ומתן ולא ישגיח עליהם כלל ולא יביט לאחוריו אם נסתלקו ממנו, רק יעשה את שלו במה שהוא עוסק ובזה יסתלקו ממנו ממילא. אך זה הוא רק עצה לפי שעה, והעקר שצריך לקדש ולטהר גופו, ונלך אצל צדיקי אמת ויורו לו דרכי האמת, אז יסתלקו מעליו בתכלית: (לק"א סי' ע"ב)

[ט]

גם עצבות מזיק מאד לזה ונותן פח לאלו הבלבולים שיתגברו ח"ו. על כן צריך לבלי להתעצב מזה שיש לו בלבולים אלו, ואל יתירא ויפחד מהם כלל, רק יסיח דעתו מהם ואל יסתכל עליהם כלל פנ"ל. וישמח את עצמו בכל דרכי העצות המבארים במקומם ועל ידי זה ממילא יסתלקו. רק לא יעמיד הדבר לנסיון להסתכל בכל פעם לאחוריו אם כבר נסתלקו, רק יסיח דעתו מהם לגמרי פנ"ל, והבו: (שם)

[י]

מחשבות טהורות הם בחינת חיות טהורות, ומחשבות רעות הם בחינת חיות טמאות. והמלחמה שיש לאדם במחו בין המחשבות הוא מלחמה ממש בין החיות טהורות לטמאות. ומניחים בכונה מלמעלה שינצחו זה עם זה, כי יש להקדוש ברוך הוא תענוג גדול כשהם מנצחים זה עם זה, והאדם מתגבר על החיות טמאות ומנצח אותם: (לק"א סי' רל"ג)

[יא].

הַפֶּלֶל, שְׂאֵי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֶפֶן שִׁיְהִיּוּ שְׁנֵי מַחְשְׁבוֹת בְּיַחַד בְּפַעַם אֶחָד. עַל־כֵּן בְּקָל יִכּוֹלִין לְגַרֵשׁ הַמַּחְשְׁבוֹת רְעוֹת רַק בְּשֵׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה, דְּהִיְנוּ שְׁלֵא לַחֲשֹׁב אוֹתָהּ הַמַּחְשְׁבָה, רַק לַחֲשֹׁב אֵיזָה מַחְשְׁבָה אַחֲרֵת בְּתוֹרָה וְעִבּוּדָה אוֹ אֶפְלוּ מִשָּׂא וּמִתָּן וּכְיוּצָא בְּזֶה, שִׁיִּמְשִׁיךְ מַחְשְׁבָתוֹ לְאֵיזָה מַחְשְׁבָה אַחֲרֵת, וְעַל־יָדֵי זֶה יִפְטֹר מִמִּילָא הַהֲרַהוּרִים וְהַמַּחְשְׁבָה רְעָה שְׂבָאָה עָלָיו. כִּי אֵי אֶפְשָׁר שִׁיְהִיּוּ שְׁנֵי מַחְשְׁבוֹת בְּיַחַד בְּשׁוּם אֶפֶן. וְכִבֵּר מִבְּאֵר שְׂאֵין צְרִיכִין לְנַעֲנַע רֹאשׁוֹ הֵנָּה וְהֵנָּה כְּדִי לְגַרֵשׁ הַמַּחְשְׁבוֹת רְעוֹת, כִּי אֵין זֶה מוֹעִיל כָּלֵל, רַק יַחֲשֹׁב מַחְשְׁבָה אַחֲרֵת כַּנִּי"ל וְאֵל יִסְתַּכֵּל לְאַחֲרָיו כָּלֵל וְכַנִּי"ל: (שם)

[יב].

הַמַּחְשְׁבָה גְבוּהָ מְאֹד. וּמִי שֶׁרוּצֶה לַחֲשֹׁב מַחְשְׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת וְלַעֲלוֹת לְעוֹלָם הַמַּחְשְׁבָה, אֵזִי הוּא צְרִיךְ לְשַׁתַּק לְגַמְרִי, כִּי אֶפְלוּ אִם יִדְבֹר אֶז דְּבוּר הַגּוֹן הוּא מִפְסִיד הַמַּחְשְׁבָה. אֵד אֶפְלוּ אִם יִשְׁתַּק לְגַמְרִי, עֲדִין יֵשׁ בְּלִבּוֹלִים הַרְבֵּה שְׂמִיבְלִבְלִין הַמַּחְשְׁבָה. וְעַל זֶה צְרִיכִין טְהָרֵת הַמַּחְשְׁבָה. וְזֶה זֹכִין עַל־יָדֵי סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מִצְדִּיקִים אֲמֵתִיִּים (עֵין צְדִיק): (לִק"א ס"י רל"ד)

[יג].

הַרְהוּרֵי נְאוּף הֵם אָבִי אֲבוֹת הַטְּמֵאָה, בְּחִינַת טְמֵאֵת מֵת, וְצְדָקָה מְצַלֵּת מֵהֵם. וְאֵף עַל פִּי כֵן אֲסוּר לְסַמֵּךְ עַל זֶה וּלְהַרְבּוֹת שִׁיחָה עִם הַנָּשִׁים ח"ו, רַק מֵה שְׂמִיכָרָח לְדַבֵּר עִמָּהֶם אֵינּוּ מְזִיק לוֹ עַל־יָדֵי זְכוּת וְכַח הַצְדָקָה: (לִק"א רמ"ב ס"י)

[יד].

יש הרהורים שנמשכין מקלפה כזאת שקשה מאד להנצל מהם, ואף אם יעצים עיניו, אף על פי כן בכל צד שיפנה תזדמן לו. וצדקה מצלת מהם: (שם)

[טו].

צריך להעלות מהחתיים בשרו לבחינת חותם דקדשה, שהיא בחינת תפלין התנוצצות המחין. הינו כשמתגברים עליו הרהורים ביותר, לא יפל מזה כלל ולא יתעצב, רק אז דיקא יתגבר ויתחזק לברח מהם ולהמשיך מחשבתו אל הקדשה, ואז נעשה מזה דיקא תקון גדול ונפלא בחינת תפלין כנ"ל. ועין ברית כ"ז: (לק"ת סי' ה' אות ז')

[טז].

המחשבה ביד האדם להטותה כרצונו למקום שהוא רוצה, וכמבאר לעיל שאי אפשר שיהיו שני מחשבות ביחד כלל. ואפלו אם לפעמים הולכת מחשבתו ופורחת ומשוטטת בדברים אחרים וזרים, הוא ביד האדם לחזר ולהטותה בעל כרחו אל הדרך הישר לחשב מה שראוי. והוא ממש כמו סוס שפונה מן הדרך וסר לדרך אחרת, שתופסין אותו ברסנו ומחזירין אותו בעל כרחו אל הדרך הישר. כמו כן במחשבה ממש, שתכף כשרואה שהיא תועה מן הדרך צריך לתופסה בעל כרחו להשיבה אל הדרך הראוי: (לק"ת סי' ט')

[יז].

גדל יקרת המחשבה אין לשער. כי המחשבה יקרה מאד, הינו מחשבות טובות בתורה ועבודה, ונעשה ממנה דברים שלמים ממש שיש להם קיום כל הימים שיתקיימו העולמות ולעולמי עד. וחקמה יקרה יותר ועין בפנים. ומזה תוכל להבין ממילא ההפך ח"ו, גדל הפגם של מחשבות רעות

[יח].

כְּשֶׁתְּהִיָּה בְּבַחֲיַנְתָּ מִי"ה וְתִמְשִׁיךְ לְךָ אֱלֻקוֹת, שְׁתִּקְשֶׁר תְּמִיד בְּמַחְשַׁבְתְּךָ
אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַל יְדֵי זֶה יִתְבַטֵּל כָּל הַמְלַחְמוֹת וְכָל הַרְצוֹנוֹת נֶגְדַר רְצוֹנְךָ.
וְזֶה פְּרוּשׁ מַחְשָׁבָה - חֶשֶׁב "מֵה", שְׁתִּמְשִׁיךְ "מֵה" (הֵינּוּ שֵׁם הַוְיָה
בְּגִימָטְרִיָּא מִי"ה) בְּתוֹךְ מַחְשַׁבְתְּךָ, שְׁתִּקְשֶׁר אֱלֻקוֹתוֹ בְּמַחְשַׁבְתְּךָ תְּמִיד :
(לְקִי"ת   סִי   פִּי"ב)

[יט].

צְרִיכִין לְשָׁמֵר אֶת עֲצֻמוֹ מְאֹד מִהֲרָהוּר. כִּי הֲרָהוּר מְזִיק וּפּוֹגֵם מְאֹד מְאֹד,
מֵה שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְצִיר בְּדַעַת הָאָדָם כָּלֵל עֲצָם פָּגָם הֲרָהוּר, הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ
יְצִילֵנוּ :   (לְקִי"ת   סִי   קִי"ד)

[כ].

צְרִיךְ לְשָׁמֵר אֶת הַמַּחְשָׁבָה מְאֹד, כִּי מִמַּחְשָׁבָה יָכוֹל לֵהִיוֹת נַעֲשָׂה דְבַר חַיּוֹת
מִמֶּשׁ :   (שִׁיחּוֹת   הַר"ן   סִי   מִי"ו)

[כא].

הַמַּחְשָׁבָה הִיא גְבוּהָ מְאֹד מְאֹד לְמַעְלָה מִכָּל הַדְּבָרִים הַגְּבוּהִים וְחֲשׂוּבִים
אֶצֶל הָאָדָם, כְּגוֹן רְאִיָּה וְשִׁמְיָעָה וְכוּ', וְהַמַּחְשָׁבָה גְבוּהָ מִכָּלֵם וַיְכֻלָּה

להשיג ולהגיע למעלה למעלה, על פן צריכין לשמרה מאד: (שם)

[כב].

יש דבר שפורח במחשבה (הינו דבר השגה או חדוש תורה) כמו זריחה, ואחר כך פורח מהמחשבה. וצריך שיהיה לזה בריה ואיש חיל, שיוכל לרדף ולרוץ אחריה ולהשיגה: (שם סי' נ"ח)

ומריבה

מחלוקת

[א].

צריך לזהר מאד שלא יבלבל אותו המחלקת שבין הצדיקים, רק יאמין בכלם. כי כל הבלבולים שבאים בדעתו על הצדיקים מחמת המחלוקות שביניהם ושאר קשיות שקשה לו עליהם, הכל בא עליו מחמת שפגם בטפי מחו, שמחמת זה רוצים לגרשו מן החיים האמתיים והנצחיים, שהם הצדיקי אמת והנלוים אליהם. וצריך לחוס על עצמו ולקח לעצמו תוכחה ומוסר מזה בעצמו, שנופלים בלבם קשיות על צדיקי אמת, ועל ידי זה דיקא ישוב אל האמת. ועין באות צדיק סימן ח': (לק"א סי' ה' אות ד')

[ב].

צריך להשתדל תמיד אחר כל זכות ודבר טוב שאפשר למצא בישראל, ולדון את כל אדם לכף זכות, אפלו החולקים עליו והמביזין אותו, ואזי יהיה נצול תמיד ממחלקת. ועל ידי זה עושה פתח יקר להשם יתברך

[ג.]

כְּשֵׁיט עָלָיו מַחְלֶקֶת וּמְרִיבָה וְהוּא שׁוֹתֵק וְאִינוּ מְשַׁגֵּיחַ עַל הַמַּחְלֶקֶת וְהַבְּזִיוֹנוֹת שֶׁמְבַזִּין אוֹתוֹ, וְשׁוֹמֵעַ חֶרְפָּתוֹ וְאִינוּ מְשִׁיב, זֶה עֶקֶר תְּשׁוּבָתוֹ וְתִקּוּנוֹ עַל כָּל הָעוֹנוֹת. וְהוּא חָכֵם בְּאֵמֶת וְזוֹכֵה לְכָבוֹד אֱלֹקֵי וּלְחֶלֶק טוֹב לְעוֹלָם הַבָּא, וְיִזְכֶּה לְהַכְלִיל בְּבַחֲיַנֵּת אָדָם הַיּוֹשֵׁב עַל הַכֶּסֶּא, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵא הַמִּשְׁפָּט עַל כָּל בְּאֵי עוֹלָם: (שם אות ו')

[ד.]

אֲסוּר לְהַתְגַּרֵּת בְּרָשָׁעִים וְחוֹלְקִים כִּי אִם מִי שֶׁהוּא צָדִיק גָּמוּר, דִּהְיִנוּ שֶׁכָּבֵר גֵּרֵשׁ וּבִטָּל לְגַמְרֵי כָּל הָרָע שֶׁל כָּל הַדִּי יִסּוּדוֹת שֶׁהֵם כָּלֵל הַמִּדּוֹת, עַד שֶׁבִטּוֹחַ שְׁלֵא יֵאָרַע לוֹ שׁוּם מַכְשׁוֹל עֲבֵרָה. וְצָדִיק כְּזֶה וְהַנְּלוּיִם בּוֹ הֵם דִּיקָא יְכוּלִים לְהַתְגַּרֵּת בְּרָשָׁעִים. אֲבָל כָּל מִי שֶׁלֹּא בִטָּל הָרָע לְגַמְרֵי וְהָרָע עֲדִין בְּכַח, אִף שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם עֲבֵרָה, אֵין זֶה צָדִיק גָּמוּר, וְאֲסוּר לוֹ לְהַתְגַּרֵּת בְּרָשָׁעִים, כִּי יוּכַל לְהַזִּיק לוֹ ח"ו אֲרִיכַת הַרוּחַ שֶׁלֵּהֶם שֶׁמְקַבְּלִין מֵהַסְטֵרָא אַחֲרָא, שֶׁהוּא גָדוֹל בְּשַׁעֲתוֹ רַחֲמָנָא לְצַלָּן. אֲבָל הַצָּדִיק הַגָּמוּר הַנִּי"ל יְכוּל לְהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לְתוֹךְ הַצְּנוּר, שֶׁדָּרָךְ שָׁם מְקַבְּלִין הַרְשָׁעִים הַרוּחַ חַיִּים שֶׁלֵּהֶם, וְלִשְׁבְּרוּ וְלִהְכַנְיֵעוּ וְלִהְשַׁפִּיל הַרְשָׁעִים עַדִּי אֲרָךְ: (לק"א סי' ח' אות ה')

[ה.]

עַל יְדֵי שֶׁנִּזְהָרִין בְּמַצּוֹת צִיצִית יְכוּלִין לְעַמֵּד כְּנֶגֶד הַחוֹלְקִים וְלִהְשַׁפִּילָם: (שם אות ח')

[ו]

הַרְשָׁעִים וְהַחֹלְקִים עַל הַצְדִּיקִים, הֵם בְּחֵינֵיהֶם קְרוּיִים מֵתִים, כִּי אֵין לָהֶם רוּחַ חַיִּים דִּקְדָּשָׁה, שֶׁנִּמְשָׁךְ רַק עַל יְדֵי צְדִיקֵי אָמֶת: (שם)

[ז]

מֵה שֶׁעַל פִּי רַב הַלּוֹמְדִים חוֹלְקִים עַל הַצְדִּיקִים, זֶהוּ מִחֲמַת שְׁלוֹמְדִים תּוֹרָה שֶׁבַעַל פֶּה, דְּהֵינּוּ גִמְרָא וּפּוֹסְקִים וְכוּ' בְּגֵאוֹת גְּדוֹל, וְאֲזִי נַעֲשֶׂה לָהֶם מִתּוֹרָה שֶׁבַעַל פֶּה, פֶּה לְדַבֵּר עַל הַצְדִּיקִים עֵתָּק בְּגֵאוֹה וּבּוּז. אָבֵל הַצְדִּיקֵי אָמֶת מַעֲלִין וּמְתַקְנִים כָּל דְּבוּרֵיהֶם הָרָעִים וְחוֹזְרִים וְעוֹשִׂים מֵהֶם הִלְכוֹת, וּמַעֲלִין שְׁעִשׂוּעִים גְּדוֹלִים לְהֵשִׁם יִתְבָּרֵךְ עַל יְדֵי זֶה דִּיקָא: (לק"א סי' י"ב אֹת א' ד')

[ח]

כְּשֶׁסּוֹבְלִים יְסוּרִים מִחוֹלְקִים וְרְשָׁעִים הַמוֹנְעִים מִהַקְדָּשָׁה, וְאֵין לָהֶם כַּח לְדַחוֹת אוֹתָם וּלְהַכְנִיעֵם אֶלָּא בְּדִינֵיהֶם, הִיא מִצְוָה גְּדוֹלָה לִילָךְ לְמִשְׁפָּטֵיהֶם וּלְהַשְׁתַּדֵּל בְּכָל הַפְּחוֹת לְהַשְׁפִּילָם בְּמִשְׁפָּטֵיהֶם דִּיקָא, וְגַם לְהוֹצִיא הוֹצָאוֹת מִמוֹן עַל זֶה. וְעַל יְדֵי זֶה מַעֲלָה מִשְׁפָּט דִּקְדָּשָׁה מִהַקְלָפוֹת וְהַסְטָרָא אַחֲרָא. וְלַפְעָמִים הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מְסַבֵּב כָּל הַמַּחֲלָקֶת בְּשִׁבִיל זֶה, שֶׁהַחוֹלְקִים יַעֲמְדוּ עַל הַכְּשָׁרִים אֲנָשֵׁי אָמֶת וְאֵין כַּח בֵּינָם הַכְּשָׁרִים לַעֲמֹד כְּנִגְדָם כִּי אִם עַל יְדֵי מִשְׁפָּטֵיהֶם, כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה יַעֲלֶה הַמִּשְׁפָּט דִּקְדָּשָׁה מִהַקְלָפוֹת כַּנִּ"ל: (לק"א סי' כ' אֹת ט')

[ט]

מוֹכִיחֵי הַדּוֹר שֶׁהוֹלְכִים וּמוֹכִיחִים הַדּוֹר כְּדֵי לְהַחֲזִירָם לְמוֹטֵב, הֵם

ממתיקין הדינים ומרבים שלום בעולם, והם עושים שלום בין ישראל לאביהם שבשמים. אבל כשחיו הרע של הדור גובר עד שמקלקל את התוכחה והמוסר, על ידי זה נתקלקל שלום העולם, ועל ידי זה נעשה גרוש ומחלקת בעולם: (לק"א סי' כ"ב אות א')

[י.]

כשחולקים על צדיקי אמת ואנשיהם, והקדוש ברוך הוא רוצה לגרש אויביהם מפניהם, הוא מפיל את אויביהם לתאות ממון שהוא שמד, עבודה זרה, אנפין חשוכין, עצבות ומרה שחרה, מיתה. כי אין נפילה גדולה מזו. כי תאות הממון ממררת ימי חייהם ומכילה אותם. והכלל, כשיש מחלקת כל מי שהוא שומר הברית יותר מחברו, הוא יכול להפיל את חברו ממדרגתו, והנפילה הוא שנופל לתאות ממון כנ"ל. על כן צריך האדם לזהר ביותר כשיש עליו מחלקת שלא יפל לתאות ממון: (לק"א סי' כ"ג אות ג' ה' בסוף)

[יא.]

המתנגדים והמבזים והמחרפים יראי ה', זה מחמת שמקבלים תורה מתלמידי חכמים שאינם פשרים שהם נקראין שדין יהודאין, שהם מקבלים תורה נפולה שאין לה כח להדריך את האדם בדרך הטוב באמת. ואין משיגים שום תועלת על ידי תלמידי חכמים כאלו, אדרבא, נופלים על ידיהם לכפירות והתנגדות: (לק"א סי' כ"ח אות א')

[יב.]

על ידי הכנסת אורחים תלמידי חכמים אמתיים זוכין לאמונה, ועל ידי זה מתגבר על המתנגדים הנ"ל: (שם אות ב' ג')

[יג].

בְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם דָּנִים אֶת כָּל אָדָם לְכָף חוֹב וְחוֹקְרִים תָּמִיד עַל חוֹבוֹת בְּנֵי אָדָם, הֵם מִתְקַן הַסְטֵרָא אַחֲרָא, מִבְּחִינַת קַץ כָּל בֶּשֶׂר, שֶׁהוּא חוֹקֵר תָּמִיד לַעֲשׂוֹת קַץ וְכִלְיוֹן חַיִּים, וְלַעֲוֹרֵר דִּין וְלַהֲלַשֵּׁין וְלִקְטֹרֵג. וְעַקֵּר כָּחַם נִמְשָׁכִים מִפְּגָם הַדְּבֹר. וְעַקֵּר הַכְּנַעְתָּם וּבִטּוּלָם הוּא עַל יְדֵי תַקּוּן הַדְּבֹר. וְעֵין דְּבֹר אֹת ו' ז': (לק"א סי' ל"ח אֹת ב')

[יד].

עַל יְדֵי מַחֲאֵת כְּפִים בְּתַפְלָה נִתְבַּטַּל הַמַּחְלָקָת, וְנִתְבַּטַּל הָרֵג וְאֶבְדּוֹן מִן הָעוֹלָם, וְזוֹכִין לְשָׁלוֹם: (לק"א סי' מ"ד)

[טו].

מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַעַת מִתְרַחֵק מִן הַמַּחְלָקָת בְּיוֹתֵר. כִּי עַקֵּר הַמַּחְלָקָת וְהַכְּפֵס הוּא מַחְסְרוֹן הַדַעַת, וְכָל מֵה שֶׁהַדַעַת מִתְרַבֶּה בְּיוֹתֵר, מִתְבַּטַּל הַמַּחְלָקָת בְּיוֹתֵר. עַל כֵּן עַל יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה שֶׁהִיא הַדַעַת, מִתְבַּטַּל הַמַּחְלָקָת וְנִתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם: (לק"א סי' נ"ו אֹת ג' ו')

[טז].

וְכֵן עַל-יְדֵי טְבִילַת מְקוּהָ נִמְשָׁךְ דַעַת וּמְבַטַּל הַמַּחְלָקָת: (שם אֹת ז')

[יז].

על ידי הפעס נתעוררים מקטרגים ושונאים על האדם ושולטים עליו. והתקון לזה הוא תענית או ענג שבת: (לק"א סי' נ"ז אות ו')

[יח].

עקר המחלקת בא על ידי פגם אמונת חכמים. על כן פשיש עליו מחלקת, שחולקין ומקשין ושואליו עליו קשיות, צריך להתבונן בהמחלקת ולשוב על-ידי זה על פגם אמונת חכמים, ועל-ידי זה יתקן אמונת חכמים. עין צדיק: (לק"א סי' ס"א אות ה')

[יט].

יש כמה ספרים עכשו, וגם עתידין עוד להיות ספרים, וכלם צריכים להעולם ואסור לחלק ולהלעיג על שום ספר שהולך על פי תורתנו הקדושה. וכל מי שמלעיג עליהם, נדון בצואה רותחת. מלבד אם הולך על פי חקירות של חכמות שלהם שאסור להסתכל בהם כלל, כמבאר במקום אחר. עין תלמוד תורה: (שם)

[כ].

יש צדיקי אמת שאמונתם שלמה בודאי, ואף על פי כן יש עליהם מחלקת. והוא בבחינת "והוא חטא רבים נשא", שסובל צער המחלקת בשביל פגם אמונת חכמים של העולם. ועל-ידי המחלקת שיש עליו הוא מתקן פגם אמונת חכמים אצל ההמון עם: (שם)

[כא]

ויש שיש עליהם מחלקת מחמת שאין להם אמונה בעצמן, ואינם מאמינים בהחדושי תורה שלהם שמחדשין, שיש להשם יתברך שעשועים גדולים מהם, ועלידי זה מתרשלין בהחדושין שלהם. ועלכן בא עליהם מחלקת, כדי שישוּבו בתשובה על זה. כי זה שאין מאמין בהחדושין של עצמו הוא גם כן בחינת פגם אמונת חכמים. ועלידי המחלקת שב בתשובה על זה וחוזר ומזרז בחדושיו ונעשה מהם ספר, ונתרבין ספרים קדושים של התורה הקדושה. ועלידי זה נתבטל המחלקת ונמתקין כל הדינים:

[כב]

מה שיש מחלקת בין הצדיקים האמתיים זה נמשך מבחינת חלל הפנוי, עין בפנים. ואי אפשר להבין זאת בשכל. ועלכן אסור להרהר על זה המחלקת, רק להאמין כי אלו ואלו דברי אלקים חיים, רק שאי אפשר לנו להבין זאת, ואנו צריכין להתחזק רק באמונה לבד: (לק"א סי' ס"ד אות

[כג]

עלידי הפרוד שיש בין השנאים, עלידי זה יש להם קיום ביותר. אבל כשהשנאים מתחברים יחד אזי יונקים מהרה המותרות שבמח, שמשם חיותם, ונופלים מהרה: (לק"א סי' ס"ז אות ו')

[כד]

מדת הנצחון ומחלקת ומלחמה נמשך מהדמים שעדין לא עבד בהם את השם יתברך. כי צריך כל אדם להשתדל שיעבד את השם יתברך בכל הטפי דמים שנמצאים בו, דהינו שידבר הרבה בתורה ותפלה, עד שיהיו נעשים מכל הדמים דבורים של תורה ותפלה, ואז יזכה לשלום ויבטל כל

[כה]

עלידי ששומע חרפתו ואינו משיב ועושה זאת מאהבה, לא בשביל להכעיס את חברו יותר עלידי השתיקה, עלידי זה דוחה כל הקלפות הטמאות שלא יתאחזו בקדשה: (לק"א סי פ"ב)

[כו]

צריך לדון את כל אדם לכף זכות, אפלו את אלו החולקים עליו צריך לחקור למצא זכות בהם במה שחולקים עליו, ועלידי זה יוכל לבטל המחלקת לגמרי או שיהיה מפלה להחולקים: (לק"א סי קל"ו)

[כז]

מי שאוחז תאנותו ממחלקת זוכה שיאמרו דבר הלכה משמו, ואזי הוא דר בשני עולמות וכאלו לא ית: (לק"א סי קמ"ה)

[כח]

עלידי מחלקת קשה להתפלל ולדבר דבורים דקדשה. עלינו קדם התפלה צריך לקבל עליו מצות עשה של "ואהבת לרעהך כמוך", כדי להמשיך אהבה ושלו. כי עקר הדבור משלום: (לק"א סי רל"ט)

[כט].

עלידי מחלקת נופלים מחשבות של כפי?רות על אנשים פשרים וכו'. עין
אמת ואמונה אות ל"ז ל"ח: (לק"א סי רנ"א)

[ל].

כשיש מחלקת על האדם יכולין להפילו ממדרגתו ח"ו. וצריך להתחזק
מאד ולהתפלל ולהתחנן הרבה לפני השם יתברך שלא יטה מן הדרך ח"ו
על ידי המחלקת: (לק"א סי רנ"ח)

[לא].

כשיש מחלקת על האדם, אין לאדם לעמוד עצמו כנגד השנאים, לומר,
כמו שעושה לי כן אעשה לו כנגדו, כי זה גורם שהשנא יבוא למבקשו
לראות בו ח"ו מה שהוא רוצה לראות בו. רק אדרבא, ראוי לדון אותם
לכף זכות ולעשות להם כל הטובות, ועלידי זה מפר מחשבת השונא, ואזי
אדרבא תשוב מחשבתו הרעה על ראשו: (לק"א סי רע"ז)

[לב].

וכל זה כשהחולקים הם רשעים. אבל כשהחולקים עליו צדיקים, בודאי
פונתם הוא רק לטובה שמרימין ומנשאים אותו עלידי זה, וממתיקים
דינים מעליו על ידי זה שחולקין עליו. וזה צריך האדם לדעת, כשיש עליו
מחלקת של צדיקים, שהוא רק לטובה. וצריך לבקש מהשם יתברך שלא
יטעה עצמו בזה לומר שהוא מחלוקת גמורה ח"ו, כדי שלא יתגבר
מחלקת גמורה דסטרך אחרך ח"ו עלידי זה: (שם)

[לג].

עלידי מחלקת בא עניות ואין זוכין לרפואה, אבל עלידי שלום בא רפואה
ופרנסה :

[לד].

כשיש מלחמות ושפיכות דמים בעולם, עלידי זה בא עצירת גשמים ח"ו,
ונעשה יקרות ח"ו: (לק"ת סי' ס')

[לה].

עלידי שפוגמין בכבודו ותברך עלידי זה בא מחלקת. עין ארץ ישראל י"ח
וכבוד ל"ב (לק"ת סי' ע"א)

[לו].

כל העולם מלא מחלקת, הן בין אמות העולם, וכן בכל עיר ועיר, וכן בכל
בית ובית בין השכנים, ובין כל אחד עם אשתו ובני ביתו ומשרתיו ובניו
וכיוצא בזה. ואין מי שישים אל לבו התכלית, שבכל יום האדם מת, כי
היום שעבר לא יהיה עוד ובכל יום הוא מתקרב למיתה, ואיך יש לו פנאי
לבלות זמן על מחלקת. עלכן מי שהוא בר דעת קצת, צריך לשים לב לזה,
וימשיך על עצמו אריכות אפים, ולא יאבד ימיו עלידי מחלקת, קטנה או
גדולה, רק יעצר רוחו וכעסו ויהיה לו שלום עם הכל (שיחות הר"ן סי'
ע"ז)

מניעות

[א.]

כל המניעות שיש לאדם, כלם הם רק בשביל החשק, כדי שיהיה לו חשק יותר להדבר שבקדשה שצריך לעשות. כי כן דרך האדם, שכל מה שמונעים אותו יותר מאיזה דבר הוא חושק ביותר לעשותו. ועל־כן כשאיש הישראלי צריך לעשות דבר הצריך לו ליהדותו, ובפרט כשצריך לעשות דבר שכל יהדותו תלוי בזה, דהינו לנסע לצדיק האמת, אזי נותנין לו מלמעלה חשק, והחשק שנותנין לו הוא על ידי המניעה שמזמינים לו, כי על־ידי המניעה מתגבר החשק כנ"ל. על־כן ידע האדם, שאין שום מניעה בעולם שלא יוכל לשברה אם ירצה, כי המניעה הוא רק בשביל החשק. וכשיהיה לו חשק ורצון חזק וכסופין גדולים כראוי לזה העסק דקדשה שצריך לעשות, בודאי יזכה לגמרו ולהוציאו מפתח אל הפעל. כי המניעות הם רק בשביל התגברות החשק כדי שעל־ידי זה דיקא יזכה לגמרו כנ"ל: (לק"א סי' ס"ו אות ד')

[ב.]

ודע, שכל מה שהנחשק גדול ביותר מזמינים לו מניעות גדולות ביותר, כדי שיתגבר החשק ביותר. כי החשק הוא כפי המניעה. ועל־כן ראוי לאדם להבין, כשיש לו מניעות גדולות מאד מאד להתקרב להצדיק, ועומדים ומשתטחים לפניו מאד מכל הצדדים למנעו, מזה בעצמו ידע ויבין עצם מעלות הנחשק, שמחמת זה המניעות גדולות כל כך. כי על כל הדברים שבקדשה יש מניעות רבות, ובפרט כשרוצה לנסע לצדיקים אמתיים שבזה תלוי הכל, אזי בודאי מתגברים המניעות ביותר, אבל יש בחינת נקדת האמת בין הצדיקים, שכשרוצים להתקרב אליו, שבזה תלוי הכל, אזי מתפשטים ומשתטחים המניעות מאד מאד מכל הצדדים, ומזה בעצמו יכול להבין מעלת הנחשק כנ"ל. ועל־כן צריך להתגבר שיהיה לו רצון וחשק חזק מאד כפי מעלות הנחשק הזה, ועל־ידי זה יזכה לשבר

המניעות ולהגיע אליו. כי זה כָּל שְׂאִין שׁוּם מְנִיעָה בְּעוֹלָם שְׁלֵא יוֹכֵל
הָאָדָם לְשַׁבְּרָה, רַק צָרִיךְ שְׂיִהְיֶה חֲשֵׁק וְהַרְצוֹן חֲזָק מְאֹד כְּפִי מַעֲלַת
הַנְּחֻשָׁק וְכַנִּ"ל: (שם)

[ג.]

גַּם אֵין רְאוּי לְהָאָדָם לְפִטֵר אֶת עֲצָמוֹ, וְלִמְצֹא לְעֲצָמוֹ תְּרוּץ, לוֹמֵר, מֵאַחַר
שֶׁהוּא חֲפֵץ וְחוֹשֵׁק לַעֲשׂוֹת הַעֲסָק דְּקִדְשָׁה רַק שְׂיִישׁ לוֹ מְנִיעָה וְאַנְס, עַל־כֵּן
יְהִי נְחֻשָׁב לוֹ כְּאֵלוֹ עֲשָׂאָה, כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ רַז"ל, חֲשֵׁב לַעֲשׂוֹת וְכוּ'. כִּי כָּל זֶה
נֶאֱמַר רַק לְמִי שְׂרוּצָה לְצִאת בְּזָה, אֲזִי יוֹצֵא בְּזָה, כִּי מֵה לֹא לַעֲשׂוֹת, כִּי הֲלֵא
יֵשׁ לוֹ אָנְס. אֲבָל מִי שְׂאֵינֵנו רוּצָה לְצִאת, רַק שֶׁהוּא רוּצָה הַמְצֹנָה אוֹ הַדְּבָר
שֶׁבְּקִדְשָׁה בְּעֲצָמוֹ, אִם כֵּן מֵה מוֹעִיל לוֹ מֵה שְׂמֻקְלִין לוֹ שֶׁנְּחֻשָׁב כְּאֵלוֹ
עֲשָׂאָה, כִּי אֵינוֹ מְקַרֵר דְּעֵתוֹ כָּלֵל עִם ה"כְּאֵלוֹ", כִּי הוּא חֲפֵץ וְתֵאֵב וּמִתְגַּעְגַּע
מְאֹד לַעֲשׂוֹת הַמְצֹנָה בְּעֲצָמָה וְלֹא לְצִאת עִם ה"כְּאֵלוֹ". כִּי בְּאֵמַת רְאוּי
לְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי שְׂיִגְמֹר חֲפֵצוֹ וְרִצּוֹנוֹ בְּכָל דְּבָר שֶׁבְּקִדְשָׁה וְלַהּוֹצִיאוֹ מִכַּח
אֶל הַפְּעַל בְּשִׁלְמוֹת. וּמִי שְׂיִישׁ לוֹ חֲשֵׁק בְּזָה, בּוֹדֵאֵי יִזְכֶּה לְגַמֵּר וְלַהּוֹצִיאוֹ
מִכַּח אֶל הַפְּעַל וַיִּשְׁבֵּר וַיִּבְטַל כָּל הַמְנִיעוֹת וְהַאֲנָסִים, כִּי כָּלֵם לֹא בָּאוּ רַק
בְּשִׁבִיל חֲחֻשָׁק כַּנִּ"ל. וְכִשְׂיִהְיֶה לוֹ חֲשֵׁק חֲזָק כְּפִי מַעֲלוֹת הַנְּחֻשָׁק כַּנִּ"ל,
בּוֹדֵאֵי יִזְכֶּה לְגַמֵּר כָּל מֵה שְׂיִרְצָה לַעֲשׂוֹת בְּעוֹלָם, אֵיזָה דְּבָר שֶׁבְּקִדְשָׁה
שְׂיִהְיֶה: (שם)

[ד.]

מִי שֶׁהוּא הוֹלֵךְ בְּגִשְׂמִיּוֹת כָּל יָמָיו וְאַחַר כֵּן נִתְּלֵהֵב וְרוּצָה לִילֵךְ בְּדַרְכֵי
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲזִי מִדַּת הַדִּין מְקַטְרֵג עָלָיו וְאֵין מְנִיחַ אוֹתוֹ לִילֵךְ בְּדַרְכֵי
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמִזְמִין לוֹ מְנִיעָה. וְהַכֶּסֶל כְּשֶׁרוּצָה הַמְנִיעוֹת, חוֹזֵר
לְאַחֲרָיו. אֲבָל מִי שֶׁהוּא בֵּר דְּעַת, הוּא מְקַרֵב אֶת עֲצָמוֹ אֶז דִּיקָא לְהַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא מְסַתְּפֵל וּמוֹצֵא בְּהַמְנִיעָה בְּעֲצָמָה הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ. כִּי בְּאֵמַת
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֲצָמוֹ נִסְתָּר בְּהַמְנִיעָה הַזֹּאת: (לק"א סי' קט"ו)

[ה].

עלידי הגיעות והטרחות ושבידת מניעות שיש להאדם בתחלת ההתקרבות, כגון שיש לו מניעות מאביו וחותנו ואשתו וכיוצא בהם שארי מניעות, והוא צריך להתנגע לטרם ולהתחזק מאד לשברם, עלידי זה הוא עושה כלי לקבל בתוכה קדשה וטהרה אחר כך. וכל מי שיש לו יגיעות וטרחות יותר בתחלת התקרבותו, יש לו כלי גדול ביותר לקבל בתוכה קדשה וטהרה. ועלידי זה זוכה ליראה ולהמשיך כל ההשפעות טובות, וזוכה להשלים שמא קדישא, כי עקר השלמות עלידי היראה: (לק"א סי' קפ"ה)

[ו].

כל הרוצה לכנס בעבודת השם באמת, אי אפשר לו לכנס כי אם עלידי שיחשב שאין בעולם כי אם הוא לבדו יחידי בעולם. ולא יסתכל על שום אדם המונעו, כגון אביו ואמו או חותנו ואשתו ובניו וכיוצא בהם, או המניעות שיש משאר בני העולם המלעיגים ומסיתים ומונעים מן דרך האמת. וצריך שלא יחוש ולא יסתכל עליהם כלל, רק יהיה בבחינת "אחד היה אברהם", כאלו הוא יחידי בעולם: (השמטה בתחילת לק"ת)

[ז].

כל המניעות שיש לאדם מעבודת השם, אף על פי שנדמה להאדם שהמניעה שלו גדולה מאד ואי אפשר לשברה, אבל באמת אינו כן, כי אין אדם שיהיה לו מניעה שלא יוכל לשברה אם ירצה באמת. כי אין השם יתברך שולח על שום אדם מניעות, רק כפי כחו ויכולתו שיוכל לעמוד בהם, אם ירצה להתגבר עליהם כראוי. ואם יסתכל היטב, יוכל להבין שגם בהמניעה בעצמה מלבש שם השם יתברך (כמו שכתוב לעיל באות ד'). ועליכן באמת אין שום מניעה כלל, כי כל המניעות הם רק באחיזת עינים: (לק"ת סי' מ"ו)

[ח].

המניעה הגדולה שבכל המניעות הוא מניעת המח, דהינו כשלב חלוק ואינו משים לבו ומחו היטב להבין עד היכן הדבר מגיע. כגון כשרוצה לנסע לצדיקי אמת ויש לו מניעות רבות, אם מחו ולבו חזקים בהאמת שכל חיותו והשארתו לנצח תלוי בזה לו ולדורותיו וכי, בנדאי לא ימנעהו שום מונע, ואין כל המניעות נחשבים לכלום כנגד זה. רק עקר המניעה הוא מניעת המח, מה שאין מחו חזק כל כך. וכן אפלו כשזוכה לבוא להצדיק האמת, ועבר על כל המניעות שהיה לו מלבוא אליו, כשקשה לו איזה קשיא עליו ולבו חלק ממנו, זאת המניעה הוא גדולה מהכל. וכן בתפלה שבתחלה יש לו כמה מניעות על התפלה, ואחר כך כשעובר עליהם ובא להתפלל, כשלבו עקם ונופלים לו קשיות על השם יתברך ח"ו, זאת המניעה הוא גדולה מכלם. והתקון לזה כשקשה לו קשיא על השם יתברך או צדיקי אמת, לצעק אל השם בקול חזק ממעמקי הלב: (שם)

[ט].

העקר הוא לב חזק ואמיץ, ואז אין לו שום מניעה. בפרט המניעות בגשמיות, כגון מחמת ממון או שמונע אותו אשתו ובניו וחותרו או אביו ואמו, מכל שכן שאר אנשים כשמונעים אותו על ידי דבריהם וליצנות שלחם מלהתקרב אל האמת, הכל בטל ומבטל למי שמתחזק ומאמץ את לבו בהשם יתברך: (שם)

[י].

גם כשיש להאדם לב אין שום מקום שימנעהו מעבודתו יתברך, ואין לו שום התנצלות לומר שבמקום פלוני אי אפשר לו לעסק בעבודת ה'. כי כשיש לו לב, כל המקומות של כל העולם הם שלו: (לק"ת סי' נ"ו)

[יא].

בְּנֵי אָדָם יֵשׁ לָהֶם כַּח לְמַנְעַ וּלְהִסִּית אֶת הָאָדָם לְרַחֲקוֹ מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם
הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ וּמִצְדִּיקֵי אָמֶת יוֹתֵר מִן הַיִּצָּר הָרָע. עַל־כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה בְּאָמֶת
לְהִתְקַרֵּב אֶל הָאָמֶת, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הִתְחַזְּקוֹת גְּדוֹל כְּנֶגֶד הַלִּיצָנִים
וְהַמְּסִיתִים וְהַמוֹנְעִים וְאֵל יִתְבַּיֵּשׁ מִפְּנֵי הַמְּלַעֲיָגִים כָּלֵל. וְעַיֵן עֲזוֹת: (שיחות
הר"ן ס"י פ')

מקוה

א.

טְבִילַת מְקוּה מוֹשִׁיעַ מִכָּל הַצָּרוֹת חַיִּים, וּמְטַהֵר מִכָּל הַטְּמָאוֹת וּמִכָּל
הַחֲטָאִים. כִּי מְקוּה מִמְּשִׁיךְ דַּעַת וְחֹסֵד עָלְיוֹן מְאֹד: (לק"א סי' נ"ו אות ז')

ב.

עַל־יְדֵי טְבִילַת מְקוּה הַפְּרָנְסָה בְּנִקְלָה, וְנִתְבַּטַּל הַמְּחַלְקַת וְהַפְּעַס, וְזוֹכֶה
לְשָׁלוֹם וּלְרַחֲמָנוּת וּלְדַעַת גְּדוֹל. וְזוֹכֶה לְרַפּוּאָה וּלְחַיִּים וְאֲרִיכוֹת יָמִים
וּלְעוֹרֵר בְּנֵי אָדָם לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ: (שם)

ג.

מְקוּה אֵינָה מְזַקֶּת כָּלֵל, וְהַדְּאִקְטוֹר שֶׁיֵּאמֵר שֶׁמְקוּה מְזַקֶּת, אֵינּוּ דְאִקְטוֹר
כָּלֵל. כִּי כְּשֶׁאֵין הַמַּיִם קָרִים בְּיוֹתֵר, אֲזִי אֲדַרְבָּא טְבִילַת הַמְּקוּה טוֹבָה

מֵאֵד לְבָרִיאֹת הַגּוֹף, כִּי נִפְתָּחִין נִקְבֵי הַזָּעָה עַל־יְדֵי זֶה, כְּפִדּוּעַ
לְהַדָּאקְטוֹרִים הַבְּקִיאִים [נְעִין טְלָטוּל וּנְסִיעוֹת לְדַרְכֵי אֹת ח' מְעַנֵּן
(מְקוֹה): (לְקִי"ת) סִי (לְקִי"א סִי) קְכִ"ג)
בְּסִימְנו חֶלֶק רֵאשׁוֹן תְּצַרִינו כְּאִישׁוֹן: וְהַבְּהַק אֹרִי בְּאִישׁוֹן וּבְתוֹרֶתְךָ
הָאִירָה עֵינֵי וְהוֹד וְהָדָר תְּעַטְרִינו בְּ@ חֶלֶק שְׁנֵי

סליק חלק ראשון

עצות	מועדי	שני	שבת	שפר
ה'	פסח:	ור"ח:	שבת	לקוטי
שבועות:	ספירה	ניסן	אלול:	חלק
פורים:	חנוכה	יו"כ:	ר"ה	ובו:
	סוכות:			חודש

שבת

מועדי - שבת

א.

רְחִיצַת חֲמִין בְּעֶרְב שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת תְּקוּן הַבְּרִית, וְכֵן קְרִיאַת הַפָּרָשָׁה
שְׁנַיִם מְקָרָא וְאַחַד תְּרַגְוִים הוּא גַם כֵּן בְּחִינַת תְּקוּן הַבְּרִית: (לְקִי"א סִי י"ט
אֹת ה')

ב.

עלידי שמירת שבת זוכין לאמונה. וכל הצדקה שעושין, אין לה שלמות אור כי אם עלידי שבת שהוא בחינת אמונה. וכל הברכות וההשפעות הנמשכין עלידי הצדקה, אין להם שלמות כי אם בשבת, שהיא בחינת אמונה, שהיא מקור הברכות, והיא בחינת שלמות כל הדברים שבעולם, שכלם הם חסרים ואין להם שלמות כי אם בשבת קדש שהיא בחינת אמונה. וכן הדעת והתורה, כל שלמותם הוא רק עלידי שבת ואמונה: (לק"א סי' ל"א אות ב')

ג.

עקר קדשת שבת שהוא בחינת אמונה, ממשיכין עלידי שמירת הברית. עלכן נוסעים לצדיקים על שבת, כי עקר קדשת הצדיקים אמתיים הוא שמירת הברית בשלמות בכל הבחינות, עלכן נוסעים אליהם על שבת, כדי לקבל קדשת שבת ואמונה שהוא שלמות הכל פנ"ל: (שם אות ג')

ד.

צריך כל אדם להמשיך קדשת שבת לקדש ימי החל. ולפי הקדשה שמקדש ימי החל כן נדחה זהמת הנפש, קץ כל בשר, רוח סערה, ועלידי זה עולה הדבור: (לק"א סי' ל"ח אות ז')

ה.

עלידי נדר, דהינו שידר איזהו נדר ויקים מיד, עלידי זה זוכה לענג שבת שהוא בחינת אכילה בקדשה. וכשזוכה לבחינת ענג שבת אז אין צריך לצום, כי פועל באכילתו מה שפועל עלידי הצום, הינו להכניע הפעס ולהחזיר לעצמו חכמתו, שהוא צלם אלקים המאיר בפניו, ועלידי זה אויביו נופלים לפניו: (לק"א סי' נ"ז אות ב' ד' ה' ו')

ו.

אֲכִילַת שַׁבֵּת יִקְרָה וּקְדוּשָׁה מְאֹד. כִּי אֲכִילַת שַׁבֵּת נַעֲשֶׂה קְדוּשָׁה וְאֱלֹהוֹת גָּמוּר בְּלֹא תַעֲרֹבֶת סִיגִים כָּלֵל, וְאִין חֶלֶק לְהַסְטֵרָא אַחֲרָא מֵאֲכִילַת שַׁבֵּת כָּלֵל וְכָלֵל, כִּי אֲכִילַת שַׁבֵּת קְדוּשָׁה הוּא. וְעַל־יְדֵי אֲכִילַת שַׁבֵּת נִכְנַע וְנִתְבַּטַּל הַפְּעַס כַּנִּ"ל, וְכָל שׁוֹלְטָנָא רוּגְזִין כְּלָהוּ עֲרֻקִין וְאֲתַעֲבְרוּ, וְאִז בְּלֹא אֶהְבֵּה וְשָׁלוֹם: (שם) אֹת ה' (ו')

ז.

גַּם צְרִיכִין לְהִרְבּוֹת בְּצַדִּיקָה וְאִז יִזְכֶּה גַם לְשָׁלוֹם רַב, הֵינּוּ שְׂיִזְכֶּה לְשָׁלוֹם שְׂיֵשׁ לוֹ פֶּה עַל־יְדֵי עֲנֵג אֲכִילַת שַׁבֵּת עִם הַצַּדִּיקָה. הֵינּוּ, כִּי לְפַעְמִים יֵשׁ שָׁלוֹם שְׂאִין לוֹ פֶּה, דְּהֵינּוּ שְׂיֵשׁ שָׁלוֹם בֵּין בְּנֵי אָדָם, אֲבָל אִין יְכוּלִין לְדַבֵּר זֶה עִם זֶה, אֲבָל עַל־יְדֵי אֲכִילַת שַׁבֵּת עִם הַצַּדִּיקָה זֹכִין לְשָׁלוֹם שְׂיֵשׁ לוֹ פֶּה, דְּהֵינּוּ שְׁהַשָּׁלוֹם בְּשָׁלְמוֹת שְׁמֻדְבָּרִים זֶה עִם זֶה, כִּי הִפֵּה נִשְׁלַם בְּאוֹר גְּדוּל בְּשַׁעַת אֲכִילַת שַׁבֵּת: (שם) אֹת ז' (ח')

ח.

בְּשַׁבֵּת נִמְשָׁךְ עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק בְּחִינַת לֶחֶם מְשֻׁנָּה, הֵינּוּ מְשֻׁנָּה תּוֹרָה, וְעַל־יְדֵי זֶה זֹכִין לְחַדֵּשׁ חֲדוּשֵׁין דְּאוֹרֵיתָא בְּשַׁבֵּת עַל חַד תְּרִין, וְשַׁבֵּת מְשַׁפִּיעַ לְכָל הָעוֹלָמוֹת וּמְשַׁלַּח הָאֲרוֹתָיו לְכָל הַמְּדַרְגּוֹת, וּמְרַפָּא רְפוּאוֹת הַנְּפֹשׁ וּרְפוּאוֹת הַגּוּף: (לק"א סי' נ"ח אֹת ד' ה')

ט.

עַל־יְדֵי הָאֲרַת שַׁבֵּת נִתְעוֹרֵר הָעוֹלָם לְתַשׁוּבָה מֵאֶהְבֵּה, וְאִז כָּל הַכְּשָׁרִים

שְׁבִדּוֹר נִתְרַפְּאִים מֵהִיסוּרִים שְׁסָבְלוּ מִקֶּדֶם, וְנַעֲשִׂים מְכַבְּדִים בְּעֵינֵי
הַבְּרִיּוֹת וְנִתְלַפִּים וְנִתְכַבְּדִים בְּעֵינֵי כָל. וְכָל אֶחָד לְפִי כְּשֵׁרוֹתוֹ כִּן מִקְבֵּל יִפִּי
וְהָדָר וְנִתְגַּדֵּל כִּן בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת. וּלְפִי הַגְּדֻלָּה וְהַכְּבוֹד שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְפִי כְּשֵׁרוֹתוֹ
כְּנִי"ל, כִּן יְכוּל לְקַבֵּל הַתַּחֲדָשׁוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהַשְּׂפִיעַ צְדִיק הַדּוֹר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת:
שם) אות ז' ח' ט')

י.
עֲלִידֵי שְׁמִקְרַב נְפֹשׁוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעֲלִידֵי הַתְּבוּדוֹת שֶׁמִּתְבוּדָּד
וּמְשִׁיחַ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנּוֹ וְשׁוֹפֵט וְדוֹן אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל מֵה שֶׁעָשָׂה, עֲלִידֵי זֶה
יִזְכֶּה לְשִׁמְרַת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּטוֹל הָרַע וְהַקְּלָפוֹת: (לְק"א ס"י נ"ט אות א'
ב')

יא.
שַׁבָּת הִיא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, בְּחִינַת אֲמֶת, וְעֲלִידֵי זֶה נִמְשָׁךְ מִפְּלֶה
לְרִשְׁעִים וְנִתְגַּלֶּה גְּדֻלוֹת הַצְּדִיקִים וְהַכְּשָׁרִים הָאֱמֶתִיִּים, וְעֲלִידֵי זֶה
חוֹזְרִים וְשׁוֹבִים הַכֹּל אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְקִרְאָה כָּלִים בְּשֵׁם ה'. וְעֲלִידֵי זֶה נִשְׁלָם
הַדְּבוּר דְּקִדְשָׁה וְעֲלִידֵי זֶה הַתְּפִלָּה בְּשִׁלְמוֹת: (לְק"א ס"י ס"ו אות ג')

יב.
עֲלִידֵי קִדְשַׁת שַׁבָּת זוֹכִין לְעֲנוּהַ בְּאֲמֶת, דְּהֵינּוּ לְרֵאוֹת שְׁפִלוּתוֹ וְלְהַפִּיר
חֲשִׁיבוֹת יִשְׂרָאֵל וְלְמַסֵּר נַפְשׁוֹ בְּעַדָּם, כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבְּנוֹ עָלָיו הַשְּׁלוֹם: (לְק"א
ס"י ע"ט)

יג.

בְּשַׁבָּת נִמְשָׁךְ עַל כָּל אֶחָד דְּעַת, וְעַל־יָדַי זֶה מִתְגַּבֵּר בּוֹ מִדַּת הַרְחָמְנוּת לְרַחֵם
עַל הַבְּרִיּוֹת, כִּי הַרְחָמִים תְּלוּי בְּדַעַת. וְעַל־יָדַי שְׁיֵשׁ לוֹ רְחָמְנוּת מְרַחֲמִין עָלָיו
מִן הַשָּׁמַיִם: (לק"א סי' קי"ט)

יד.

אֲכִילַת שַׁבָּת אֵינָהּ בְּשִׁבִיל שְׂבִיעָה כָּלֵל רַק בְּגִין דִּיתְבָּרְכוּן כָּל שְׁתֵּא יוֹמִין:
(לק"א סי' רע"ו)

טו.

עֵקֶר כְּבוֹד שַׁבָּת הִיא הָאֲכִילָה שֶׁל שַׁבָּת. כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת יִקְרָה מְאֹד, כִּי
הוּא כְּלוֹ אֱלֹהוֹת כְּלוֹ קֹדֶשׁ. וְעַל־כֵּן מְצֻנָּה גְדוֹלָה לְהַרְבּוֹת בְּאֲכִילַת שַׁבָּת
וְהוּא תִקּוֹן לְחֻלּוֹל שַׁבָּת: (לק"א סי' רע"ז)

טז.

כָּל הַמְצֻוֹת שְׁעוֹשִׂין בְּיָמֵי הַחֹל אֵין לָהֶם כַּח לִילָךְ לִפְנֵי הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי אִם
בְּשַׁבָּת, אִז עוֹלִין וְהוֹלְכִין לִפְנֵי הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, וְהַשָּׁם יִתְבָּרַךְ מְשַׁתְּעֵשֶׁע בָּהֶם
אִף אִם נַעֲשִׂים עַל־יָדַי קָטָן שְׂבִקְטָנִים וּבְלֵי כּוֹנֵה וּשְׁלֵמוֹת הָרְאוּי לְהַמְצֻוֹה.
וְהֵם עוֹשִׂין דְּרָךְ כְּבוֹשָׁה וְרַחֲבָה לְהִתְקַרֵּב לְהַשָּׁם יִתְבָּרַךְ. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל־
יָדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת, שֶׁהִיא עֵקֶר כְּבוֹד שַׁבָּת כְּנִי"ל: (שם)

יז.

שַׁבַּת הוּא בְּחִינַת בּוֹן, בְּחִינַת נֹחַ, וְנִיחָא דְעֵלְאִין וְתַתְּאִין שֶׁהוּא מְנַחֵם וּמְשַׁמֵּחַ הַכֹּל מִן הָעֲצָבוֹת, וְאִזְ נִתְרוֹמְמִין וְנִתְעַלִּין כָּל הַמְצוּוֹת שֶׁל שַׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל מִן הָעֲצָבוֹת וְנִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם שְׂמֵחָה. וְעַל־יְדֵי הַלֵּל וְהוֹדָאָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל־יְדֵי לְמוֹד הַלְכוֹת, זֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדוּשָׁה וְהַשְׂמֵחָה שֶׁל שַׁבַּת לְשַׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל, שְׁנֵזֶכָה גַם בְּיַמֵּי הַחֹל לְשְׂמֵחָה שֶׁל שַׁבַּת, לְשִׂמְחַת בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְלַעֲשׂוֹת כָּל הַמְצוּוֹת בְּשְׂמֵחָה גַם בְּיַמֵּי הַחֹל. וְעַל־יְדֵי זֶה נִתְגַּלְגַּל אַחַדוֹת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעֻלוֹת מְשִׁתְּנוֹת, שְׂיֻדְעִין שְׂכָל הַפְּעֻלוֹת מְשִׁתְּנוֹת נִמְשָׁכִין מֵאַחַד הַפְּשׁוּט יִתְבָּרַךְ, שְׂזֵאת הַבְּחִינָה יִקְרָה מְאֹד לְמַעַלָּה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת אֲפֹלוּ אֲפֹלוּ יִתְבָּרַךְ: (לק"ת סי' ב' אות ה' ו')

יח.

עַל־יְדֵי הַשְׂמֵחָה שֶׁל שַׁבַּת זֹכָה לְחֵרוֹת, וְאִזְ הַדְּעַת בְּשַׁלְמוֹת וְאִינוּ מְבַלְבֵּל. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכָּה לִירְאָה עִם דְּעַת בְּלִי כְּסִילוֹת. וּמַעַלָּה כָּל הַיְרָאוֹת הַנְּפוּלוֹת, שֶׁלֹּא יִהְיֶה מִתִּירָא מְשׁוּם דְּבָר, לֹא מֵאִיזָה שֶׁר וְאֲדוֹן וְכִיּוֹצֵא, רַק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ: (לק"ת סי' י"ז)

יט.

וְצָרִיךְ לְזַהַר מְאֹד מְאֹד לְהִיּוֹת אִךְ שְׂמִיחַ וְטוֹב לֵב בְּשַׁבַּת, כִּי מַעֲלוֹת וּקְדוּשַׁת שַׁבַּת גְּדוּלָּה וִיקְרָה מְאֹד כְּמִבְּאֵר בְּכָל הַסְּפָרִים, וּבִפְרָט בְּרֵאשִׁית חֻכְמָה בְּשַׁעַר הַקְּדוּשָׁה בְּתַחֲלָתוֹ. וְרֵאוּי לְלַמֵּד שֶׁם וְלִשְׁמֵי לְבוֹ הַיֵּטֵב עַל כָּל הַדְּבָרִים הַנְּאֻמְרִים שֶׁם בְּעֵצָם מַעֲלַת קְדוּשַׁת שַׁבַּת, כְּדֵי שְׂיִתְלַהֵב לְבוֹ לְקַבֵּל שַׁבַּת בְּשְׂמֵחָה גְּדוּלָּה וְעֲצוּמָה, כִּי עֵקֶר מְצוּת כְּבוֹד שַׁבַּת קָדֵשׁ הִיא הַשְׂמֵחָה, לְהִיּוֹת שְׂמִיחַ מְאֹד בְּשַׁבַּת קְדוּשָׁה וְלְבַלֵּי לְהֵרָאוֹת חַיִּי שׁוֹם עֲצָבוֹת וּדְאָגָה כָּלֵל בְּשַׁבַּת, וְלְהֵרָבוֹת בְּתַעֲנוּגֵי שַׁבַּת בְּכָל מִינֵי תַעֲנוּג, הֵן אֲכִילָה וְשִׁתְּיָה, הֵן מְלַבּוֹשִׁים כְּפִי מַה שְׂיֻכַּל, כִּי אֲכִילַת שַׁבַּת הוּא כְּלוּ קְדוּשָׁה כְּלוּ רוּחַנִיּוֹת כְּלוּ אֱלֹהוּת, וְעוֹלָה לְמָקוֹם אַחַר לְגַמְרֵי מִן אֲכִילַת חַל. אֲשֶׁרִי הַמְשַׁתְּדֵל לְשִׂמְחַת בְּשַׁבַּת, כִּי עֵקֶר כְּבוֹד שַׁבַּת הוּא הַשְׂמֵחָה כְּנִ"ל: (שם)

כ.

קדשת שבת היא תכלית הידיעה, הינו תכלית הידיעה שלא נדע. עין ברית
[אות ס"ו]: (לק"ת סי' פ"ג)

כא.

שבת הוא שמא דקדשא בריך הוא, והוא בחינת אור העינים המאירין
לביית המקדש ולכל העולם כולו. על-כן עלידי שמירת שבת זוכה שיפתחו
עיניו, ויסתכל על עצמו איך הוא אויז בכל המדות, ולשוב בתשובה על
כל הפגמים שפגם בכל המדות, ולהסתכל בגדלת הבורא יתברך,
ולהסתכל בכל העולם. וזוכה להתקרב אל נקודת האמת, שהם הצדיקים
ויראים והכשרים האמתיים. ונפתח מחו ודעתו, ונחשב כאלו עוסק בבנין
בית המקדש ותקונו. גם עלידי שבת נצולין דירות ישראל משרפות
רחמנא לצלן: (לק"ת סי' ס"ז)

מועדי ה' - ראש חדש

א.

שרש התשובה הוא ראש חדש. על כן בראש חדש משתלשלת התשובה
בכל הנבראים ומגיע להם הרהור תשובה. ואפלו רשעים שבגיהנם
מקרחים לאיזה חרטה בראש חדש, ששבין ומתחרטין ומודים
ומתבישים: (לק"א סי' י"א אות ט')

מועדי ה' - שלש רגלים

א.

עלידי השמחה בשלש רגלים זוכין לאור הפנים. ועלידי זה מחיין את השכל דקדושה שעל ידו באים להשגות אלקות: (לק"א סי' ל' אות א' ה')

ב.

עקר השמחה הוא מן המצוות. ועקר השמחה הוא בלב. כי כל חד כפום מה דמשער בלפיה גדלת הבורא ויחודו ואחדותו יתברך שמו, ראוי לו לשמח מאד בכל מצוה ומצוה שעושה, שזוכה לעשות רצון השם יתברך, הבורא, היחיד, הקדמון הנצחי, יתברך שמו לנצח. ועקר השמחה של כל המצוות שעושין בכל השנה, הם מתקבצין יחד בשלש רגלים, וזהו השמחה של יום טוב. כי אז מתקבץ ומתעורר השמחה הקדושה הזאת של כל הנקודות טובות של כל המצוות שעושין בכל השנה. וצריך כל אחד להתגבר מאד להמשיך על עצמו השמחה הקדושה הזאת של המצוות, שהוא שמחת יום טוב, בכל השנה בלה. מפל שפן וכל שפן ביום טוב קדש בעצמו, שאז חיבים לשמח מאד, כמו שכתוב "ושמחת בחגך", כי אז מתקבץ יחד השמחה של כל המצוות, אשר אין שעור וערך לשמחה הזאת, כאשר יבין כל אחד בלבו כנ"ל: (שם אות ה')

ג.

סגלה להנצל מגדלות, לכבד את הימים טובים ולקבלם בשמחה וחדוה, ולענגם במאכל ומשתה וכסות כראוי כפי יכלתו: (לק"א סי' קל"ה)

ד.

כְּשֶׁמִקְבֵּל יוֹם טוֹב כְּרָאוּי הוּא בְּחִינַת הַקְּבֵלַת פְּנֵי רַבּוֹ בְּרִגְלָה, אָף אִם הוּא רְחוֹק מְרַבּוֹ כַּמָּה פְּרָסָאוֹת. וְכֵן לְהַפְּדוֹ, אִם הוּא מְקַשֵּׁר לְהַצְדִּיק יוֹכֵל לְהַרְגִּישׁ קִדְשֵׁי יוֹם טוֹב. וְעַל־יְדֵי זֶה הוּא מַעֲלֶה מַלְכוּת דִּקְדוּשָׁה מִבֵּין הַקְּלָפוֹת, וְנוֹפֵל מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, וְנִתְבַּטֵּל כַּח מַלְכוּת הָעֲפוּיִים: (שם)

ה.

בְּיוֹם טוֹב צָרִיךְ לָשׁוּב בְּתַשׁוּבָה מִתּוֹךְ שְׂמִיחָה. כִּי בְּכָל הַיָּמִים טוֹבִים הָעוֹלָם נִדְוֵן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל: בְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים וְכוּ'. עַל־כֵּן צָרִיכִין אֶז לָשׁוּב בְּתַשׁוּבָה, וְעַל־יְדֵי זֶה יוֹצֵא מַלְכוּת דִּקְדוּשָׁה מִבֵּין הַקְּלָפוֹת כַּנִּי"ל וּמְקַרֵּב אֶת הַגָּאֹלָה: (שם)

ו.

מִי שֶׁהוֹלֵךְ וְנִחְלַק וְנוֹפֵל וְהָעוֹלָם שׁוֹחֲקִין מִמֶּנּוּ, וְהוּא מִתְבַּיֵּשׁ עַל־יְדֵי זֶה, כָּל זֶה בָּא לוֹ עַל־יְדֵי שְׂפָגָם בְּשִׂמְחַת יוֹם טוֹב: (לק"א סי' רל"ה)

ז.

עַל־יְדֵי כְּבוֹד שְׁלֹשׁ רַגְלִים בְּמֵאֲכָל וּמִשְׁתֵּה וּבְגָדִים נְאִים לְפִי יְכַלְתּוּ, וּבְקִדְשֵׁי וְטַהֲרַת הַמִּחְשָׁבָה וּבְשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב, וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה שְׂאֵר עֲנִינֵי קִדְשֵׁי וְשִׂמְחַת יוֹם טוֹב, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְדַעַת אֶת ה' וּלְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת אֶל הַלֵּב. וְעַל־יְדֵי זֶה מִתְקַנֵּין שְׁלֹשָׁה מַדּוֹת רְעוּת שֶׁהֵם עֶקֶר הַכֹּל, וְהֵם תַּאֲוֹת מָמוֹן וְתַאֲוֹת מְשָׁגֵל וְתַאֲוֹת אֲכִילָה. כִּי בְּכָל רִגְלָה נִתְתַּקֵּן מִדָּה אַחַת מִשְׁלֹשׁ מַדּוֹת הַנִּי"ל. הֵינּוּ, בְּפִסָּח נִתְתַּקֵּן תַּאֲוֹת מָמוֹן, בְּשַׁבּוּעוֹת נִתְתַּקֵּן תַּאֲוֹת

משגל, בסכות נתתקן תאות אכילה. על כן צריך לזהר מאד לכבד מאד [את השלש רגלים, כדי לזכות לצאת מגי תאוות רעות הנ"ל, שכל עקר היהדות תלוי בתקון ג' תאוות אלו. ועלידי זה זוכין להשפעות הנבואה ולתפלה בשלמות ולרפואה ולהתנוצצות משיח וכוי, עד שזוכה שתתקיים ממשלתו על המלאכים, אשר בשביל זה נברא איש הישראלי, וזה עקר התכלית וסוף של ישראל]: (לק"ת סי' א')

[ח].

יום טוב קדש קורא ומכריז ומגלה את הרצון, שהכל ברצונו יתברך ואין שום חיוב הטבע כלל. כי בכל יום-טוב ויום-טוב עשה השם יתברך עמנו אותות נוראות שהם הפך הטבע. בפסח - יציאת מצרים, שהוציאנו ממצרים באותות נוראות. בשבועות - מתן תורה, שנתן את התורה באותות נוראות. בסכות - הקף ענני כבוד. שעלידי כל אלו האותות והמופתים נוראים שעשה עמנו בכל השלש רגלים, נתגלה שהכל ברצונו יתברך לבד, ואין שום חיוב הטבע כלל. אך צריכין להטות אָזְנוֹ ולבו היטב לשמע קול הקריאה הקדושה הזאת, ועלידי זה זוכין לשמחת יום טוב. כי כל אחד כפי מה שזוכה לשמע בלבו קול הקריאה הנ"ל של יום טוב שהכל ברצונו יתברך לבד, כמו כן זוכה לשמחת יום טוב. וכל זה זוכין על ידי צדקה (עין צדקה). על־כן צריכין להרבות בצדקה קדם כל רגל, כדי לזכות עלידי זה לשמחת יום טוב בשלמות: (לק"ת סי' ד' אות ו' ט')

מועדי ה' - ניסן ופסח

[א].

ימי ניסן הם ימי תשובה כמו תשרי: (לק"א סי' מ"ט אות ו')

[ב].

ניסון הוא בחינת תקון הברית. ועלידי שמחה ממשיכין קדשת ושמחת
ניסון בכל השנה כלה, וזוכין לתקון הברית ולהנצל ממקרה לילה ח"ו:
(לק"ת סי' ה' אות י')

[ג].

ההגדה של פסח הוא תקון הברית, עליכן אומרים ההגדה בקול רם, כי
הקול מעורר הדעת, ועלידי זה זוכה להתגלות הדעת וזה עקר הגאולה. כי
גלות מצרים היתה על פגם הברית שהיא פגם הדעת. גם היין של ארבע
כוסות הוא תקון הדעת, שהיא בחינת תקון הברית: (לק"א סי' כ' אות
י')

[ד].

בפסח צועקין בתפלה: (לק"א סי' ר"א)

מועדי ה' - ספירה ושבועות

[א].

עלידי שמחת פורים בהמחאת פף ורקודין, עלידי זה זוכין לקים מצות
ספירת העמר בשלמות, ועלידי זה זוכין לקבלת התורה בנגלה ונסתר:
(לק"א סי" אות ח')

[ב].

כל מה שהעולם מדברים בכל ימי הספירה, הם מדברים רק מהספירה
של אותו היום. ומי שהוא מבין יוכל לשמע ולדע זאת, אם יטה אָזְנו
היטב לספורי דבריהם ישמע שהם מדברים רק מהספירה של אותו היום:
(לק"א סי" קפ"ב)

[ג].

מ"ט ימי הספירה הם כנגד מ"ט שערי תשובה שהם כנגד מ"ט אותיות
שבשמות השבטים, שעלידי אלו האותיות והשערים אנו צריכין לשוב
בתשובה אליו ותברך. ושבועות הוא בחינת שער החמשים שהוא בחינת
התשובה של השם ותברך, מה שהוא ותברך צריך לשוב בתשובה כביכול,
דהינו שישוב אלינו ברחמים. וכל אלו השערים זוכין להגיע אליהן
ולפתחן עלידי אמירת תהלים (עין תשובה ל"ב). עלִּן צריכין לזהר
ביותר במ"ט ימי הספירה לומר תהלים בכונה, כדי לזכות עלידי תהלים
לכל שערי תשובה הנ"ל שהם כנגד ימי הספירה, שבהם אנו צריכים
להטהר מזהמתנו ולשוב אליו ותברך, כדי שהוא ותברך ישוב אלינו
בשבועות כנ"ל: (לק"א סי" ע"ג)

[ד].

טבילת המקוה בשבועות הוא חסד עליון ורחמים גדולים ודעת נפלא
מאד. כי שבועות הוא שכל דק ועליון וגבוה מאד, שהוא חסדים ורחמים
גדולים מאד. כי הרחמים הם כפי הדעת, כמו שכתוב במקום אחר. אשרי

הזֹכָה לְקַבֵּל קִדְשַׁת שְׁבוּעוֹת, בְּפֶרֶט הַמְקוֹה שֶׁל שְׁבוּעוֹת שֶׁהִיא מְקוֹה שֶׁל
שְׁעַר הַחַמְשִׁים, שְׁמֶשֶׁם נִמְשָׁד הַקִּדְשָׁה וְהַטְהָרָה עַל יִשְׂרָאֵל אָז: (לִק"א ס"י
נ"ו אֹת ז')

[ה].

בְּשְׁבוּעוֹת מְקַבְּלִין הַתּוֹרָה, וְאִזּוּ יְכוּלִין לְקַבֵּל חַיּוֹת חֵדֶשׁ וּלְהַמְשִׁיד רְפוּאָה
לְהַרְאָה: (לִק"א ס"י רס"ז)

ימים שבין המצרים

[א].

כ"א יום שְׁבִין הַמְצָרִים וּמָה שְׁאוּכְלִין בִּיצָה בְּסַעוּדָה הַמְפָסְקָת בְּט' בָּאָב,
וְעַלִּידי זֶה זֹכִין לְשַׁבַּת נַחֲמוּ, כָּל זֶה (עֵין בְּלִקוּטֵי תַנְיִנָא בְּסִימָן פ"ה):

[ב].

"קִנּוּ"ת" יִתְהַפְּכוּ לְעֵתִיד ל"תְּקוּוּ"ן". בְּסִימָן רמ"ז בְּלִקוּטֵי חֶלֶק א':

[א.]

פְּנוֹת אֱלוֹל הֵם תְּקוּן לְפָנֵי הַבְּרִית. וְעַל יְדֵי זֶה יִמָּצֵא אֶת זְוִיגוֹ וְלֹא תִהְיֶה לוֹ מִנְגֵדָת, רַק תִּהְיֶה נוֹטָה אַחֲרֵי רְצוֹנוֹ. וְעַקֵּר פְּנוֹת אֱלוֹל עֵינָי בְּסִימָן ו' בְּלִקוּטֵי א': (לק"ת סי' פ"ז)

[ב.]

חֲדָשׁ אֱלוֹל הוּא הַזְּמַן הַמְּסֻגָּל לְזָכוֹת לְדַעַת, דְּהֵינּוּ שְׂיִזְכָּה לִידַע וּלְהַבִּין מַה שְּׁלֹא הָיָה יוֹדֵעַ מִתְחִלָּה. וְעַל־יְדֵי זֶה עוֹשִׂין לְבוֹשִׁין חֲדָשִׁים לְנִשְׁמָתוֹ, וְנִצּוּל מִכָּל הַצָּרוֹת (עֵינָי דַּעַת): (לק"א סי' כ"א בסוף)

[ג.]

אֱלוֹל מְסֻגָּל לְמוֹל אֶת עַרְלַת לְבָבוֹ, עַד שְׂיִשֵּׁים אֶל לְבוֹ וַיִּרְגֵּשׁ הַיֵּטֵב כְּאֵב חֲטָאִיו בְּאֵמֶת, עַד שְׂיִרְגֵּשׁוּ גַם כָּל הַלְּבָבוֹת שֶׁל כָּל הַטְּפוֹת שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִמֶּנּוּ לְכָל מְקוֹם שֶׁנִּמְשְׁכוּ וְכוּ', וַיִּהְיֶה נֶעֱשֶׂה רַעַשׁ גָּדוֹל בֵּינֵיהֶם וַיִּשׁוּבוּ בְּתִשְׁבָּה כָּלֵם (עֵינָי תִּשְׁבָּה): (לק"א סי' קמ"א)

[ד.]

עַקֵּר הַתִּשְׁבָּה הוּא בְּחֲדָשׁ אֱלוֹל, כִּי הֵם יְמֵי רְצוֹן שֶׁעֲלָה מִשָּׁה לְקַבֵּל לִוְחוֹת אַחֲרוֹנוֹת וּפְתַח דְּרָךְ כְּבוֹשָׁה לִילָךְ בָּהּ. וְעַקֵּר דְּרָךְ הַתִּשְׁבָּה שֶׁעֲשֶׂה מִשָּׁה, הוּא לִידַע שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל מְקוֹם, וְלִמְצֹא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל מְקוֹם, בְּכָל

הירידות שבעולם ובכל העליות שבעולם. כי לפעמים עלידי שהאדם עולה למעלה כגון שנתעשר, אזי הוא שוכח בהקדוש ברוך. גם אפלו בעבודת ה' מצינו, שיש שעלה למעלה גדולה וכפר בעקר רחמנא לצלן. עלינו צריך לבקש מהשם יתברך שיקרבהו בהתקרבות שלא יזיק לו. וכן בכל הירידות שבעולם ח"ו, אפלו בדיוטא התחתונה, אפלו בעשרה בתרין דמסאבותא, גם שם צריך לקשר את עצמו להשם יתברך, כי מלכותו בכל משלה. ועין כל זה בהתחזקות ובמקומות אחרים: (לק"ת סי' פ"ב)

מועדי ה' - ראש השנה

[א.]

מי ששומע תקיעת שופר בראש השנה מאיש ירא וחרד, בודאי לא ידאג כל השנה מרעמים: (לק"א סי' ה' אות ג')

[ב.]

תקיעות ראש השנה הם בחינת התחדשות המחין, שהוא השכל והנשמה של כל אחד, שיזכה כל אחד לפי בחינתו להמשיך שכל חדש ונשמה חדשה מאור הפנים: (לק"א סי' ל"ה אות י')

[ג.]

עלידי תקיעות שופר נמתקין הדינים: (לק"א סי' מ"ב)

[ד].

תקיעת שופר בראש השנה הוא בחינת התעוררות השנה, שמעוררין בני העולם מהשנה שלא יבלו ימיהם בשנה ח"ו. ועלידי שמעוררין אותם מהשנה נמשך הדבור בכת גדול, ועלידי זה נמשך בטחון ופקידות עקריות, ועלידי זה נמשך יראה גדולה. ועלידי היראה נצולין מנאוף ומהבל היפי ומחן של שקר, וזוכין לאריכות ימים דקדשה, להאריך ולהרחיב כל יום מימי חייו שבא אחר כך בתוספות קדשה וטהרה, ועלידי זה זוכין לעשירות גדול דקדשה, שעל דו זוכין להתבוננות גדול מאד. וכל זה זוכין עלידי תקיעות שופר של ראש השנה אצל הצדיקי אמת, שיודעין להמשיך כל התקונים האלה: (לק"א סי' ס' אות א' ט')

[ה].

עלידי שנוסעין על ראש השנה לצדיקים אמתיים, עלידי זה נמתקין כל הדינים שבעולם, ואיך שיש איזה דין, הכל נמתקין עלידי זה. וזה צריכין בראש השנה, עלכן נוסעין על ראש השנה דיקא. גם עלידי שבאים כמה נפשות ישראל להצדיק האמת על ראש השנה ונכללין יחד באהבה רבה, עלידי זה בא שמחה גדולה וחדנה רבה: (לק"א סי' ס"א אות ז' ח')

[ו].

מה שהעולם נוסעין על ראש השנה לצדיקים, כי עקר המתקת הדינים אינו אלא עלידי קדשת וטהרת המחשבות, ואי אפשר לטהר ולקדש המחשבה אלא עלידי התקשרות לצדיקים. וראש השנה היא מקור הדינים של כל השנה. וצריך לטהר את המחשבות כדי להמתיקם. ובשביל זה נוסעין לצדיקים כדי לזכות לקדשת המחשבה: (לק"א סי' ר"א)

[ז].

ראש השנה היא חסד גדול מאת השם יתברך (עין בפנים בסימן א לקוטי תנינא): (לקי"ת סי' א' אות י"ד)

[ח].

מי שזוכה להתקשר ולאחז עצמו בשרשי נשמות ישראל, הוא יכול לעשות ראש השנה (עין בפנים בלקוטי תנינא סימן א'): (שם)

[ט].

ראש השנה הוא בחינת תקון האמונה. כי עלידי גדל הקבוצים שכל הקהלות קדושות מתקבצין יחד בראש השנה, בפרט כשמתקבצין אל צדיקי אמת, על ידי זה נתלקטין ונתקבצין כל לקוטי האמונה הקדושה ונתתקנת האמונה בשלמות. גם המחין מתנוצצים ונתתקנים בראש השנה. וכן בכל עשרת ימי תשובה נמשך עלידי התשובה שעושין אז התנוצצות המחין, שהם בחינת תפלין, חותם דקדשה, בחינת תקון הברית. עין תפלין. וביום הכפורים, אז גמר תקון החותם דקדשה שהוא תקון התנוצצות המחין. ובספות ממשיכין שמחה שהוא תקון המאכלים, שלא יקלקלו את החלום, שלא לבוא לידי טמאת קרי ח"ו על ידי המאכלים. ובשמיני עצרת נמשך בחינת תקון המשפט, ועלידי זה נצולין מפגם המקרה ח"ו, שבא עלידי דינים שאינם פשרים (עין ברית). וכל זה נתתקן גם כן עלידי התלמידים שבאים לרבי אמת, והעקר לבוא על ראש השנה שאז עקר תקון הכל כנ"ל. גם בפרטיות בראש השנה בעצמו, עלידי תקיעה תרועה שברים נתתקן כל הנ"ל. כי עלידי התקיעה זוכין לתקון האמונה, ועלידי התרועה זוכין להמשיך קדשת התפלין שהם התנוצצות המחין, ועלידי השברים נמשך תקון החלום ותקון המשפט להנצל ממקרה לילה בכל הבחינות כנ"ל: (לקי"ת סי' ה' אות י"א י"ג י"ד ט"ו)

בראש השנה צריכין להכריח את עצמו להתפלל בכח גדול ביותר, ולקשר תפלתו להצדיק האמת שהוא בעל כח גדול שיכול להתפלל תפלה בבחינת דין, כמו שצריכין להתפלל בראש השנה. ועלידי זה זוכה להוציא מהסטרא אחרא כל החיות שבלעה מקדשת ישראל, כל התפלות והרחמנות והדעת שבלעה, הכל מכרח הסטרא אחרא להקיא ולהוציא מקרבה עלידי התפלה של הבעל כח הנ"ל. ועלידי זה זוכין שיתרבה כבודו ותברך עלידי גרים שמתגירין. ועלידי זה זוכין לנבואה ולאמונה הקדושה, ונתבטלון אמונות כוזביות, וזוכין לחדוש העולם שלעתיד, שהוא בחינת בטול הטבע, שיתנהג העולם בבחינת ארץ ישראל עלידי השגחה ונפלאות לבד. ועלידי זה זוכין לקבל השיר והנגון שיתער לעתיד, שהוא עקר תענוג עולם הבא: (לק"א סי' ח' אות י"א)

[יא]

בימים הנוראים צריכים לבכות הרבה, והעקר הוא להיות בבחינת נער בוכה, שישלק כל חכמתו ושכלו ויבכה לפני השם ותברך על נגעי לבבו ומכאוביו שיודע בנפשו, כמו תינוק הבוכה לפני אביו, ועלידי זה זוכין לאתרוג נאה. וכל מה שנמשך יותר לבחינת נער בוכה, זוכה לאתרוג נאה ביותר: (שיחות הר"ן סי' פ"ז)

[יב]

בראש השנה צריכין להיות חכם, שישמר מחשבתו שיחשב רק מחשבות טובות, שייטיב השם ותברך עמנו ויתן לנו שנה טובה וכו'. וצריכין להיות שמח בראש השנה. גם צריכין לבכות בראש השנה: (שם סי' כ"א)

[יג]

בראש השנה ביום הראשון צריכין למעט בדבור מאד, ואדם גדול צריך

לְדַקְדֵּק בְּזֶה בְּיֹתֵר: (שם)

י.ד.

עָרַב רֵאשׁ הַשָּׁנָה רְאוּי לְתַנּוּן עַל פְּדִיוֹן: (שם ס"י ר"י"ד)

מועדי ה' - יום כפור

א.

יוֹם כְּפוּר הוּא כְּלִיּוֹת כָּל הַיָּמִים, וְהוּא מְחִיָּה כָּל הַיָּמִים, וְהוּא מְכַנֵּיעַ הַלֵּב לְדַבֵּק כָּל הַרְצוֹנוֹת לְהֵשִׁים יְתַבָּרֵךְ לְבַד. וְעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטַּל כָּל מִינֵי מַחְלָקֵת בְּגִשְׁמִיּוֹת וְרוּחָנִיּוֹת וְנַעֲשֶׂה שְׁלוֹם, וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה: (לק"א ס"י קע"ט)

ב.

יוֹם כְּפוּר הוּא גְמַר תְּקוּן הַחוּתָם דְּקִדְשָׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּקוּן הַבְּרִית (ע"ן לְעִיל בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה אוֹת ט'): (לק"א ס"י ה' אוֹת י"ד)

ג.

כְּפִי ה"סֵלַח נָא" שְׁפוּעֵלִין בְּיוֹם הַכְּפוּרִים כֹּן זֹכִין לְקַדְּשֵׁת חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמְּקֻדָּשׁ (וְעֵין חֲנֻכָּה אוֹת ד'): (לְק"ת ס"י ז' אוֹת י"א)

ד.

מֵה שְׁקוּרִין מְחַרֵּת יוֹם כְּפוּר שֶׁם ה', כִּי אַז אַחַר יוֹם כְּפוּרִים הוּא עֶקֶר הַגְּדֵלֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי שְׁבִיּוֹם הַכְּפוּרִים נִתְרַצָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִישְׂרָאֵל, וְסוּלַח לָהֶם עוֹנוֹתֵיהֶם, וְעַל־יְדֵי זֶה מְמִילָא הֵם נְצוּלִים מִכָּל הַעֲנָשִׁים וּמְכַל הַגְּזָרוֹת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עֶקֶר הַגְּדֵלֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ (עֵין בְּפָנִים): (לְק"ת ס"י ס"ו)

מועדי ה' - סכות

א.

עַל־יְדֵי מְצוֹת סֶכָה זֹכִין לְשַׁפֵּעַ אֱלֹקֵי שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, הֵינּוּ שְׁזוֹכִין לְהַשִּׁיג שְׂכָל גְּדוּל שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקִיפִין שֶׁל הַמַּח, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְּׂכָל שֶׁבָּא לְאָדָם בְּלֹא שׁוּם הַקְּדָמָה אֶלָּא עַל־יְדֵי שַׁפֵּעַ אֱלֹקֵי, שְׂכָל עֲבוֹדַת הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה הוּא בְּשִׁבִיל זֶה, כְּדֵי שְׁיִזְכֶּה לְהַשִּׁיג הַמְּקִיפִין שֶׁהֵם עֶקֶר שְׁעִשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא: (לְק"א ס"י כ"א אוֹת א' ג' י"א)

ב.

עַל־יְדֵי מְצוֹת סֶכָה זֹכִין לְטַהֵרֶת הַלֵּב, וְעַל־יְדֵי זֶה זֹכִין לְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ הַיֵּטֵב

לפני השם יתברך כראוי, לדבר בכל פעם דבורים חדשים שהם בחינת רוח
הקדש (לק"א סי' קנ"ו וסי' כ"א אות י"א)

ג.

סכה היא סגלה לבנים ומצלת מריב ומחלוקות, ונדחה השקר ומתגבר
האמת, ונתגלה הרבי האמת שבדור. ועלידי זה הכל יחזרו להשם יתברך,
אפלו אמות העולם, לעבדו שכם אחד: (לק"א סי' מ"ח)

ד.

תפלה בכם וארץ ישראל ומצות סכה הם בחינה אחת ותלויים זה בזה:
(שם)

ה.

בשפוגמיו במצות סכה, עלידי זה נופלים משפע של אדם לשפע של בהמה,
ועלידי זה בא מיתת בהמות וחיות בלא זמנם רחמנא לצלן: (לק"א סי'
רס"ו)

ו.

עלידי שמקמין מצות סכה כראוי, עלידי זה יכול לעסק בבנין ולא מזיק
לו. כי העוסקין בבנין מזיק להם הבנין, ועלידי מצות סכה נצולין מזה:
(שם)

[ז].

עלידי שנכנסין בספה נעשים בעצמם בבחינת התורה, כי מבחינת ספה יוצאת כל התורה: (שם)

[ח].

עלידי מצות נטילת לולב ומיניו, זוכה לגלות הדעת הקדוש לידע שמלא כל הארץ כבודו, ולגלות אלקותו ותברך בכל מקום, אפלו בכל לשונות הגויים. ולהפירו ותברך, ולהתקרב אליו אפלו בכל המדרגות התחתונות. ולקשר הדעת הקדוש לתוך הלב, שיהיה לבו ברשותו, ולאהב את עצמו עם השם ותברך באהבה, ולבוא לאור האהבה שבדעת שהוא אור הגנוז, ויתגלו הצדיקים והתורה הגנוזה. ועלידי זה יתברך שלום רב בעולם: (לק"א סי' ל"ג אות ז')

[ט].

עלידי הבכיה שבוכין בימים נוראים, עלידי זה זוכין לאתרוג נאה. ומי שבוכה ביותר ראוי שיהיה לו אתרוג נאה ביותר (עין לעיל ראש השנה): (שיחות הר"ן סי' פ"א)

[י].

הדור האתרוג נמשך מהצדיק האמת שהוא הראש בית של כל העולם כלו. על כן עלידי אתרוג נאה ומהדר זוכין להתקרב אליו ולהכליל בו, ועלידי זה נפתחין עינינו וכו' (עין צדיק). וכן להפך, עלידי התקרבות לצדיקי אמת, זוכין לאתרוג מהדר ולקיים מצות אתרוג היקרה וחשובה מאד

[יא].

צריך לבקש מאד מאד אחר אַתרוג מהדר, ולבכות הרבה בראש השנה ויום כפור שיזכה לאתרוג נאה כנ"ל. כי אין אנו יודעים כלל מעלת ויקרת מצות אַתרוג, ואי אפשר לנו לשער במח כלל גדל יקרת קדשת מצוה זאת. ועל ידי זה יזכה לקרב בגן בית מקדשנו ותפארתנו במהרה בימינו אמן כן יהי רצון (שיחות הר"ן סי"ז פ"ז)

[יב].

הושענא רבה ושמחת תורה, עין בסימן ע"ד בהתורה רומה על השמים וכ"ו:

[יג].

שמיני עֶצְרֵת היא בחינת תקון המשפט, שהיא עקר תקון הברית (עין לעיל בראש השנה א?ו?ת ט'): (לק"ת סי"ז ה' אות י"ד)

מועדי ה' - חנכה

א.

עלידי מצות גר חנפה מאיר כבוד השם יתברך ונתעלה ונתגדל כבודו בעולם, ומעוררין הרחוקים לשוב להשם יתברך, וזוכין ליראה ולשלום בית ולתפלה, ונתבטל המחלקת ולשון הרע, ונמשך שלום הכללי בכל העולמות: (לק"א סי"ד אות י"ב)

ב.

עלידי מצות הדלקת גר חנפה ממשיכין על עצמו הדעת הקדוש שהיא בחינת שמן הטוב, שהיא בחינת זכרון, דהינו לזכר תמיד בעלמא דאתי בכלל ובפרט. עין זכרון אות ד': (לק"א סי"ד אות ו' בסוף)

ג.

ימי חנפה הם ימי הודאה והלל, שזה עקר שעשוע עולם הבא. ועלידי זה זוכין שיאיר האמת, דהינו להתפלל באמת וללמד תורה באמת מפי רב אמתי, ולעשות שדוכים אמתיים, שכל זה הם ג' קווי האמת, והם מאירין לכל חלקי הדבור ומשלימין הדבור. ועלידי זה זוכין להמשיך הקדשה והשמחה של שבת לששת ימי החל, שעלידי זה נתגלה אחדות הפשוט יתברך. וכל אלו התקונים נמשכין עלידי הדלקת גר חנפה ועלידי הלל והודאה של חנפה. אשרי הזוכה לחנפה כזה, להמשיך בו כל תקונים הנוראים האלו: (לק"ת סי"ב אות ב')

ד.

כפי מה שזוכה כל אחד לפעל ביום כפור בקשת "סלח נא" וכו', כמו כן הוא זוכה לקדשת חנפה. כי קדשת חנפה נמשך עלידי הסליחה של יום

הכפורים, כי חֲנֻכָּה הוא בחינת חֲנֻכַּת הבית המקדש, שעלידי מצות חֲנֻכָּה אנו ממשיכין על עצמנו קדשת הבית המקדש, שְׁזָה זֹכֵינוּ עלִידי הסליחה על העוונות שפועלין ביום הכפורים, כמבאר בפנים. ועקר קדשת הבית המקדש שִׁמְמִשִּׁיכִין בְּחֻנְכָּה, הוא לזכות לדעת הקדוש, לידע ולהודיע כי ה' הוא האלקים, ולזכות לצאת עלִידי זה מעוונות, שְׁזָהוּ עֵקֶר הַרְחֻמְנוּת על ישראל (ועין תוכחה וצדיק). ולהמשיך הארת הדעת הקדוש לבנים ותלמידים לדורות לנצח, ולזכות עלִידי זה להשגת המקיפין הקדושים, שהם עקר שעשוע עולם הבא, שהם נמשכין עלִידי הדלקת השמן הקדוש של נר חֲנֻכָּה. ולזכות עלִידי זה לפרנסה קדושה הנמשכת מרצון העליון, שיכולין לזכות על ידה בשעת האכילה להארת הרצון המפלג, שיכסוף וישתוקק להשם יתברך ברצון מפלג בלי שעור. ומאליו יבין האדם, שחֲנֻכָּה כְּזֶה אֵי אֶפְשָׁר לזכות כי אם עלִידי התקרבות לרב ומנהיג שהוא רחמן אמת (עין צדיק אות צ"ו). אשרי הזוכה למצא אותו: (לק"ת סי' ז' אות י"א)

מועדי ה' - פורים

א.

עלידי שמחת פורים בהמחאת כף ורקודין, עלִידי זה ממשיכין בחינת קבלת התורה בנגלה ונסתר, שהיא בחינת הארה הנפלאה של מרדכי ואסתר, וזוכין לקיים מצות ספירת העמר פראוי, ומכניעין קלפות המן עמלק ימח שמם. ונתבטל הגאון והעבודה זרה והכפירות, ונמשך אמונה גדולה וחכמה דקדושה וחיים ואריכות ימים, וממתיקין כל הדינים ונתבטלין כל הגזרות מישראל: (לק"א סי' י"א אות ח' ט')

ב.

פורים הוא הקנה לפסח. עלִידי מצוות של פורים זוכין להיות נשמרין

נגינה

א.א

עלידי נגינה דקדשה מקימין ומעלין המלכות דקדשה וזוכין להתנשאות. וכן להפך, החזנים והמנגנים דסטרא אחרא פוגמין מלכות דקדשה ומאריכין את הגלות, ועל ידם נכשלים ונוקשים בני אדם בצפריים האחויות בפח. עלכן צריך לזהר מאד שלא לשמע נגינה ממנגן דסטרא אחרא, שאין פונתו בנגונו לשם שמים כלל, רק בשביל ממון וכבוד והתפארות, כי שמיעת קול נגינה שלו מזיק לעבודת הבורא ותברך. וכן להפך, שמיעת קול נגינה ממנגן פשר והגון טוב לעבודת הבורא ותברך: (לק"א סי"ג)

ב.ב

התקון שלא יזיק לו קול נגינה דסטרא אחרא, הוא עלידי שילמד גמרא בלילה (שם)

ג.ג

עלידי נגינה דקדשה יכולין לזכות לבחינת נבואה, כי עקר הדבקות להשם ותברך הוא עלידי נגינה וכאשר יתבאר עוד לקמן: (שם)

[ד].

כְּשֶׁמִתְקַן הַקּוֹל נְגִינָה וְזוֹכָה לְבַחֲיַנֵּת מַלְכוּת וּמְשֻׁלָּה, וְאַזִּי יוֹכֵל לְמַשֵּׁל
בְּכָל מָה שְׂיִרְצָה, וְיִוָּכַל לְהַמִּית לָזָה וּלְהַחֲיִיתָ לָזָה. אֲבָל צָרִיךְ לָזָה לְדוֹן
אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת שְׁלֵא יַחְרִיב אֶת הָעוֹלָם, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָפֵץ חֶסֶד
הוּא וְרוֹצֵה בְּקִיּוּם הָעוֹלָם: (שם)

[ה].

עַל־יְדֵי תַקּוּן הַבְּרִית זוֹכָה שְׂיִזְדַּבֵּד קוֹל רְנָתוֹ, וְאַזִּי עַל־יְדֵי שְׂמִיעַת קוֹל רְנָתוֹ
וְנִגּוּנוֹ לְבַד, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹאֶה מִי שְׂמַצֵּר לָנוּ, אֵיזָה עֲכוּ"ם מֵהַשְּׂבָעִים לְשׁוֹן
מִצַּר לָנוּ, וּמוֹשִׁיעַ מֵהַצָּרָה. עַל־כֵּן כְּשֵׁיִשׁ ח"ו אֵיזָה גִזְרָה וְצָרָה לְיִשְׂרָאֵל
מֵאֵיזָה עֲכוּ"ם, אֲזִי טוֹב לְנַגֵּן הַנְּגוּן שֶׁל אוֹתָהּ הָעֲכוּ"ם שְׂמַצֵּר לָהֶם ח"ו, כִּי
עַל־יְדֵי רְנָה וְנִגּוּן לְשֵׁם שְׂמִיָּם יְכוֹלִין לְעוֹרֵר רַחֲמֵי יִתְבָּרַךְ, שְׂיִרְצָה
בְּצָרוֹתֵינוּ שְׂיִשׁ לָנוּ מֵאוֹתָהּ הָעֲכוּ"ם וְיִוֹשִׁיעֵנוּ מֵהֶם: (לק"א סי' כ"ז אות ג'
ד' ה' ו')

[ו].

מִקּוֹלוֹ שֶׁל אָדָם יְכוֹלִין לִידַע אֶת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שְׁלוֹ. כִּי יֵשׁ לְכָל אֶחָד
וְאֶחָד בְּחִינַת מַלְכוּת, וְהוּא נִפְרָ בְּקוֹלוֹ: (לק"א סי' ל' בסוף)

[ז].

עַל־יְדֵי נְגִינָה נִמְתַּקֵּין הַדִּינִים, וּמִי שְׂמַנְגֵן אוֹתֵינָם הַתַּפְּלָה וְקוֹל הַנְּגִינָה הֵם
בְּצָפוֹת וּבְבַהֲרֵי גְדוֹל, אֲזִי מַלְבִּישׁ אֶת הַשְּׂכִינָה בְּלְבוּשֵׁין דִּנְהִירִין וּבְזָה

[ח].

שמיעת קול נגון על כלי זמר ממנגן כשר לשם שמים הוא דבר גדול, כי על ידי זה מכניעין ומבררין המדמה ודוחין העצבות רוח וזוכין לשמחה. ועל ידי זה נשמר הזכרון, דהינו לזכר בעלמא דאתי ולהבין הרמזים שהשם יתברך מרמז לו בכל יום להתקרב אליו, גם עלידי זה יכולין להשיג בחינת רוח נבואה, רוח הקדש: (לק"א סי' נ"ד אות ו')

[ט].

עלידי הנגון של הצדיק הגדול האמתי, הוא מעלה את הנשמות שנפלו לאפיקורסות שאין עליה תשובה: (לק"א סי' ס"ד אות ה')

[י].

הנגונים של ילקה ועצבות שמזמרים הרשעים על פי רב הם מזיקים להעולם מאד, כי דרך העולם למשך אחריהם עלידי זה. וכשהצדיקים מזמרים אותם בשבת, הם מעלין ומתקנים אותם: (לק"א סי' רכ"ו)

[יא].

נגון וכלי שיר יש להם כח גדול להמשיך את האדם להשם יתברך, על כן טוב לאדם להרגיל את עצמו להחיות את עצמו בכל פעם עלידי איזה נגון, לשמח את נפשו ולדבק את עצמו להשם יתברך עלידי זה, בפרט בשבת

סבלנות

א.

כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁכָּל מְאָרְעוֹתָיו הֵם לְטוֹבָתוֹ, זֹאת הַבְּחִינָה הוּא מַעֲיִן עוֹלָם הַבָּא. וְזֶה זוֹכֵין עַל־יְדֵי וְדוּי דְבָרִים לְפָנֵי הַתְּלִמִּיד חֶכֶם. וְאִזּוֹ יִזְכֶּה לִידַע שֶׁכָּל מֵה שְׁעוֹבֵר עָלָיו כָּל יְמֵי חַיָּו, הַכֹּל לְטוֹבָתוֹ, כִּי הַכֹּל מִחֲמַת אֱהָבָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אוֹתוֹ. וְזֶה עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַדַּעַת שֶׁל הָאָדָם, שֶׁלֹּא יִבְעֵט וְלֹא יִתְבַּלְבֵּל מִהֲרַפְתָּקָאוֹת שְׁעוֹבְרִין עָלָיו, רַק יֶאֱמִין שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָתוֹ הַנִּצְחִית:

(לק"א סי ד' אות א' ג' ד')

ב.

כְּמוֹ שֶׁכָּל הַרְפוּאוֹת הֵם בְּסַמִּים מְרִים, כֵּן רְפוּאוֹת הַנֶּפֶשׁ צָרִיכִין לְקַבֵּל עַל־יְדֵי מְרִירוֹת, דְּהֵינּוּ הַמְּנִיעוֹת שֶׁצָּרִיכִין לְשַׁבֵּר, וְהִיסוּרִים שֶׁצָּרִיכִים לְסַבֵּל קֹדֶם שֶׁזוֹכֵין לְרְפוּאָת הַנֶּפֶשׁ בְּאַמֶּת. וְכֵמוֹ שֶׁבְּחַלֵּי הַגּוּף לִפְעָמִים הַחֲלָשָׁה גוֹבֶרֶת כָּל כָּף, עַד שֶׁאֵין יְכֹלֶת בְּיַד הַחוּלָה לְסַבֵּל מְרִירוֹת הַרְפוּאוֹת, וְאִזּוֹ הַרוֹפְאִים מוֹשְׁכִין יְדֵיהֶם מִן הַחוּלָה וּמִיָּאֲשִׁים אוֹתוֹ, כֵּן כְּשֶׁהַעוֹנוֹת שֶׁהֵם חָלִי הַנֶּפֶשׁ גוֹבְרִים מְאֹד, אִזּוֹ אֵין יְכוֹל לְסַבֵּל מְרִירוֹת הַרְפוּאוֹת וְאִזּוֹ הִיא כְּמַעַט אֶפְס תִּקּוּה חַיִּו. אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְלֵא רַחֲמִים, וְכִשְׁרוּאָה בְּאָדָם שֶׁחָפֵץ לְשׁוּב אֱלֹיו אֲבָל אֵין בּוֹ כֹּחַ לְסַבֵּל מְרִירוֹת הַרְפוּאוֹת, שֶׁצָּרִיךְ לְפִי רֵב עוֹנוֹתָיו הַעֲצוּמִים, אִזּוֹ הוּא יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו וּמְשַׁלֵּיךְ כָּל חֲטָאוֹתָיו אַחַר כְּתִפּוֹ, כְּדִי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְסַבֵּל מְרִירוֹת הַרְפוּאוֹת בְּשִׁבִיל רְפוּאוֹתוֹ רַק כְּפִי יְכֹלָתוֹ. וּמִזֶּה יָבִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּעַצְמוֹ, מִי שְׁרוּצָה לְחוּס עַל חַיָּו וְחָפֵץ לְשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאִזּוֹ עַל פִּי רֵב כְּשֶׁמִּתְחִיל לְכַנֵּס מַעַט בְּדַרְכֵי הַכְּשָׁרִים וְלְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אִזּוֹ בָּאִים עָלָיו מְנִיעוֹת וְיִסּוּרִים הַרְבֵּה מִכִּמָּה צְדָדִים כָּל אֶחָד כְּפִי עֲנִינוֹ. וְנִדְמָה לוֹ לִפְעָמִים, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְסַבֵּל מְרִירוֹת

וְיִסּוּרִים וּמְנִיעוֹת כְּאַלֶּה. וַיֵּשׁ שֶׁנִּפְּלוּ מִחֲמַת זֶה וְחִזְרוּ וְנִתְרַחֲקוּ רַחֲמָנָא
לְצַלּוֹן. אָבֵל הַחֶפֶץ בְּאַמֶּת צָרִיךְ שֶׁיֵּדַע וַיֵּאֱמִין שֶׁכָּל הַמְרִירוֹת וְהִיּוּסוּרִין
וְהַמְנִיעוֹת הַבָּאִים עָלָיו, הַכֹּל בְּחֶסֶד גָּדוֹל. כִּי לְפִי עוֹנוֹתָיו הִרְבִּים הָיָה
צָרִיךְ לְסַבֵּל מְרִירוֹת הִרְבֵּה יוֹתֵר בְּשִׁבִיל רְפוּאָתוֹ, שֶׁלֹּא הָיָה בְּכַחוֹ בְּשׁוּם
אִפְּן לְסַבֵּל וְהָיָה נֶאֱבָד תִּקְוָתוֹ חַיּוֹ כַּנִּי"ל. אָבֵל הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ מְרַחֵם עָלָיו
וְאֵינוֹ שׂוֹלַח לוֹ מְרִירוֹת וְיִסּוּרִים כִּי אִם כְּפִי יִכְלְתוּ. וְזֹאת הַמְרִירוֹת
וְהִיּוּסוּרִים וְכוּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ, בּוֹדָאֵי הוּא צָרִיךְ לְסַבֵּל וּבּוֹדָאֵי יֵשׁ בְּכַחוֹ לְסַבְּלוֹ.
כִּי הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ אֵינוֹ שׂוֹלַח עַל שׁוּם אָדָם מְרִירוֹת וּמְנִיעוֹת שְׂאֵי אֶפְשָׁר
לְסַבֵּלם וּלְשַׁבְּרָם, אֲף עַל פִּי שְׁלֹפֵי מַעֲשָׂיו הָיָה מְגִיעַ לוֹ כֶּךָ כַּנִּי"ל: (לק"א סי'
כ"ז אֹת

ג.

צָרִיךְ שֶׁיְהִיָּה שְׁלוֹם לְכָל אָדָם בְּמַדּוּתָיו, הֵינּוּ שֶׁלֹּא יְהִיָּה מַחְלֵק בְּמַדּוּתָיו
וּבְמֵאֲרָעוֹתָיו, שֶׁלֹּא יְהִיָּה לוֹ חִלּוּק בֵּין בְּטִיבוֹ בֵּין בְּעֵקוֹ, תְּמִיד יִמְצָא בּוֹ אֶת
הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ. וְלֹא יִתְבַּהֵל וְלֹא יִתְבַּלְבֵּל מִשׁוּם דְּבָר שֶׁבְּעוֹלָם, רַק כָּל מֵה
שֶׁעוֹבֵר עָלָיו בְּכָל יוֹם, הֵן טוֹבוֹת, הֵן יִסּוּרִים וְצָרוֹת וְדַאֲגוֹת וְהַרְפַּתְקָאוֹת
חַיּוֹ, יֵדַע וַיֵּאֱמִין שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָתוֹ הַנִּצְחִית, וְדִיָּקָא עַל־יְדֵי זֶה יוּכַל לְהִתְקַרֵּב
לְהַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ אִם יִרְצֶה בְּאַמֶּת. וְכֵן צָרִיךְ לְאַהֲבֵה אֶת חֲבֵרוֹ וְשִׂיְהִיָּה לוֹ שְׁלוֹם
עִם הַכֹּל וּלְסַבֵּל מִחֲבֵרוֹ, אֲף אִם יֵשׁ לוֹ אֵיזָה יִסּוּרִים מִמֶּנּוּ, וְלִהְשֵׁתִּדֵּל לְדוֹנוֹ
לְכַף זְכוּת וּלְמַצָּא בּוֹ טוֹב, וְלִהְפָּךְ הַדְּבָר לְטוֹבָה, לוֹמֵר בְּדַעְתּוֹ, שֶׁלֹּא כִּי
חֲבֵרוֹ לָרַעָה כָּל כֶּךָ כִּמוֹ שֶׁהוּא סוֹבֵר וְכוּי, וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה הִרְבֵּה שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל
לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֲהָבָה וְשְׁלוֹם עִם חֲבֵרוֹ וְעִם כָּל יִשְׂרָאֵל. וְזֶה זֹכִינ׳ עַל־יְדֵי
הַתּוֹרָה וְעַל־יְדֵי הַצְּדִיקִים שֶׁהֵם נִקְרָאִים שְׁלוֹם, וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְאַהֲבֵה אֶת
הַשְׁלוֹם בְּכָל מְקוֹם הֵן בְּטִיבוֹ וְכוּי, וַיֵּאֲהָב כָּל אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ וְיְהִיָּה שְׁלוֹם
בֵּין כָּל יִשְׂרָאֵל: (לק"א סי' ל"ג אֹת א' ד')

ד.

עֵקֶר הַצַּעַר שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם מִהִיּוּסוּרִין וְהַצָּרוֹת וְהַרְפַּתְקָאוֹת שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו
חַיּוֹ, הוּא רַק מִחֲמַת שְׁלוֹקְחִין מִמֶּנּוּ הַדַּעַת, עַד שֶׁאֵין מִסְתַּכֵּל עַל הַתְּכֵלִית
שֶׁהוּא כְּלוֹ טוֹב. כִּי אִם יִסְתַּכֵּל עַל הַתְּכֵלִית בּוֹדָאֵי אֵינָם רְעוֹת כָּלֵל רַק
טוֹבוֹת גְּדוֹלוֹת. כִּי כּוֹנֵת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ הוּא בּוֹדָאֵי רַק לְטוֹבָה, אִם לְהַזְכִּירוֹ
שֶׁיִּשׁוּב בְּתִשׁוּבָה, אִם לְמַרְק עוֹנוֹתָיו עַל־יְדֵי יִסּוּרִין הָאֵלוֹ. וְרֵאוּי לוֹ לְשַׁמֵּחַ

מֵאֵד בְּהִיסוּרֵינוּ, כְּשִׁיסְתַּכַּל עַל הַתְּכַלִּית שֶׁהוּא כָּלוּ טוֹב כְּנִ"ל. וּמִזֶּה בָּא מֵה שֶׁנִּטְבַּע בְּאֶדָם לְסַתֵּם עֵינֵינוּ בְּחִזְקָה מְאֹד כְּשִׁישׁ לוֹ יְסוּרִים וּכְאֲבִים גְּדוֹלִים מְאֹד רַחֲמָנָא לְצַלָּן. כִּי עַל־יְדֵי שְׁסוּתָם עֵינֵינוּ, עַל יְדֵי זֶה בּוֹרַח בְּשֶׁרְשׁוֹ אֶל הַתְּכַלִּית הַטּוֹב הַנִּצְחִי, שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהַכְלִיל בּוֹ כִּי אִם בְּסִתְיָמוֹ דְעֵינֵינוּ מִחִיזוֹ דְהֵאֵי עֲלָמָא לְגַמְרֵי (עֵין בְּפָנִים בְּסִימָן ס"ה): (לְק"א ס"י ס"ה אוֹת ג')

ה.

עַל־יְדֵי קִבְלַת הִיסוּרֵינוּ בְּשִׁמְחָה כְּרָאוּי, עַל־יְדֵי זֶה זֹכִינוּ לְחִדּוּשֵׁי תוֹרָה. וְזֶה סִימָן שֶׁפָּעַל עַל־יְדֵי הִיסוּרֵינוּ וְקִבְלָם כְּרָאוּי, כְּשִׁזְכָּה אַחַר כָּד לְחִדּוּשֵׁינוּ דְאוֹרֵינָא: (שם אוֹת ד')

ו.

תְּסַבֵּל וּתְקַבֵּל בְּאַהֲבָה כָּל הַרְעוֹת וְהִיסוּרֵינוּ הַבָּאִים עָלֵינוּ ח"ו, כִּי רָאוּי שְׁתַּדַּע, שְׁלָפִי מַעֲשֵׂיךָ עֲדִין הוּא מִתְנַהֵג עִמָּךְ בְּרַחֲמִים רַבִּים, כִּי הִיָּה מְגִיעַ לְךָ יוֹתֵר וְיוֹתֵר ח"ו לְפִי מַעֲשֵׂיךָ: (לְק"א ס"י קס"ה)

ז.

צָרִיךְ שְׂיִהְיֶה לוֹ מִדַּת אַרְיֶכַת אַפִּים בְּכָל הַבְּחִינּוֹת, הֵן שֶׁלֹּא יִהְיֶה כְּעֶסֶן וְקִפְדוֹן עַל שׁוּם דְּבָר, הֵן שְׂיִאֲרִיךְ אִפּוֹ לְסַבֵּל כָּל מֵה שְׂיַעֲבֹר עָלָיו. וְלֹא יִבְלָבֵל מַעֲט עֲבוּדָתוֹ עַל־יְדֵי הַהֲרַפְתָּקָאוֹת וְהַבְּלָבוּלִים וְכוּי הַעוֹבְרִים עָלָיו, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ קֶצֶר רוּחַ מְשׁוּם דְּבָר. רַק יֵאֲרִיךְ אִפּוֹ לְסַבֵּל הַכֹּל וְלַעֲשׂוֹת אֶת שְׁלוֹ בְּעִבּוּדָת ה' בְּזְרִיזוֹת וּבְשִׁמְחָה. וְכָל זֶה זֹכִינוּ עַל־יְדֵי אֲמוּנָה שְׁלֵמָה שְׂזוֹכִין עַל־יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל (וְעֵין אֲמוּנָה אוֹת ל"ד): (לְק"א ס"י קנ"ה)

ת.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, שְׁבַכֵּל הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִין שְׁבַעוֹלָם יֵשׁ בָּהֶם אֵיזָה הֶרְחָבָה, מִלְבָּד מָה שְׁמַצְפִּים שְׁבַחֲסָדוֹ יוֹשִׁיעַ וַיִּבְטֵל הַצָּרָה לְגַמְרִי, אִךְ גַּם בְּהַצָּרָה בְּעֶצְמָהּ בּוֹדְאֵי יֵשׁ בָּהּ אֵיזָה הֶרְחָבָה. וְתִסְתַּכֵּל עַל זֶה הַיִּטָּב, וְעַל־יָדֵי זֶה תוּכַל לְסַבֵּל וּלְקַבֵּל כָּל מָה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ כָּל יָמֶיךָ בְּאַהֲבָה וְלֹא תִתְבַּהֵל מִשּׁוֹם דְּבָר. וְעַל־יָדֵי זֶה תוּכַל לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יְתַבָּרֵךְ תָּמִיד בְּכָל מָה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְעַל־יָדֵי זֶה יוֹשִׁיעַ לָךְ הַשֵּׁם יְתַבָּרֵךְ תָּמִיד: (לק"א סי' קצ"ה)

ט.

עַל־יָדֵי שְׂבוּכִין בְּדַמְעוֹת לְפָנֵי הַשֵּׁם יְתַבָּרֵךְ בְּשַׁעַת הַצָּעַר וְהִיסוּרִין חַיּוֹ, עַל־יָדֵי זֶה מִמְּשִׁיכִין דַּעַת וְהַשְּׁגָחָה, וְעַל־יָדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הַצָּעַר וְהִיסוּרִין. כִּי עֶקֶר הַצָּעַר וְהִיסוּרִין הוּא רַק מִחְסָרוֹן הַדַּעַת, שְׂאִינוּ מְיֻשָּׁב דַּעַתוֹ שֶׁהַכֹּל בְּהַשְּׁגָחָה מֵאֵתוֹ יְתַבָּרֵךְ לְטוֹבָתוֹ. וְכַמְבָּאָר לְעִיל מְזָה: (לק"א סי' ר"ג)

י.

כְּשִׁחֻלְקִין עַל הָאָדָם וְרוֹדְפִין אוֹתוֹ, הַכֹּל הוּא כְּפִי שְׂיִתְקַרֵּב עַל־יָדֵי זֶה דִּיקָא לְהַשֵּׁם יְתַבָּרֵךְ בְּיוֹתֵר. כִּי כָּל מָה שְׂרוֹדְפִין אוֹתוֹ וְעוֹשִׂין לוֹ יִסוּרִין, הוּא צָרִיךְ לְבָרַח בְּכָל פַּעַם לְהַשֵּׁם יְתַבָּרֵךְ, כִּי אֵין עֲצָה וְתִקְנָה חוּץ מְזָה. נִמְצָא שְׁעַל־יָדֵי הֶרְדִּיפוֹת וְהִיסוּרִין נִתְקַרֵּב יוֹתֵר לְהַשֵּׁם יְתַבָּרֵךְ: (לק"ת סי' י"ג)

יא.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע שְׁכָּל אָדָם שְׁבַעוֹלָם עוֹבְרִים עָלָיו יִסוּרִים וְצָרוֹת הֶרְבֵּה וְהֶרְפַּתְקָאוֹת שׁוֹנוֹת בְּלֵי שְׁעוֹר, הֵן בְּעֶנְיֵן הַפְּרִנְסָה, הֵן בְּעֶנְיֵן בְּרִיאוֹת הַגּוּף, הֵן בְּעֶנְיֵן אֲשֶׁתוֹ וּבְנָיו וּבְנֵי בֵיתוֹ. וְאֵין נִמְצָא אָדָם בְּעוֹלָם שְׁלֹא יַעֲבִרוּ עָלָיו יִסוּרִים וְהֶרְפַּתְקָאוֹת הֶרְבֵּה, כִּי אָדָם לְעֵמֶל יֵלֵד, וְכַתִּיב: "גַּם כָּל יָמָיו כְּעַס וּמְכַאוּבִים". וְאֵין שׁוֹם תִּקְנָה לְהַנְצִיל מְזָה, כִּי אִם לְבָרַח לְהַשֵּׁם יְתַבָּרֵךְ

ולתורה. עליך ההכרח שיהיה לכל אדם סבלנות גדול, שיסבל כל מה שיעבר עליו, וכמו שאמרו רז"ל: "סמא דיסורי קבילא". וכמו שאמר החכם: הסבל - תחבולה למי שאין לו תחבולה. וכל החכמים מאריכים בזה, וכלם אומרים שהעולם הזה מלא יסורים ודאגות והרפתקאות בלי שעור. כי האדם לא נברא בשביל להתענג בעולם הזה כלל, רק שיעמל בעולם הזה כדי שיזכה לעולם הבא. עליך צריך לסבל הכל ולהאמין שהכל לטובתו, כי כל מה דעביד רחמנא לטב עביד. ולברח בכל פעם להשם יתברך ולתורתו, ולהתפלל ולהתחנן לפניו. כי אין מקום לנוס מפגעי העולם כי אם אליו יתברך לבד, כמו שנאמר: "וימנוס ביום צר ליי". ואפלו הגרוע שבגרועים יכול לברח להשם יתברך תמיד, כי השם יתברך בכל מקום (וכמבאר בדברינו באריכות במקום אחר). ותכף כשבורח להשם יתברך, אזי כל מה שעובר עליו נתהפך לטובה גדולה לנצח. ויש בזה הרבה לדבר ואין כאן מקומו להאריך: (שיחות הר"ן סי' ש"ח)

עזות

א.

עזות היא מדה רעה מאד, כי עז פנים לגיהנם. והענשים של כל הדברים החליף אברהם אבינו על שעבוד מלכיות, אבל ענש העזות נשאר רק בגיהנם. אך צריך שתדע, כמו שהעזות הוא מדה רעה מאד, כמו כן צריך האדם דוקא שיהיה לו עזות דקדשה, כי אי אפשר לבוא לצדיקי אמת ולהתקרב אל הקדשה כי אם עלידי עזות דיקא, כמו שאמרו רז"ל: "הוי עז פנמר" וכו'. כי כל המונעים והחולקים והמתנגדים עקר כחם הוא רק עלידי העזות, שהוא מלכותא בלא תגא. עליך מי שרוצה לבחור בחיים ולהתקרב אל האמת, אי אפשר בשום אופן כי אם כשיהיה לו עזות גדול מאד לעמוד נגד עזותם הרע ויהיה מצחו חזק לעמת מצחם. כי אי אפשר לכנס אל הקדשה כי אם עלידי עזות: (לק"א סי' כ"ב אות י"א)

ב.

וְכֹן צָרִיךְ הָאָדָם שְׂיִהְיֶה לוֹ עֲזוֹת דְּקִדְשָׁה נֶגֶד עֲצָמוֹ, דְּהֵינּוּ נֶגֶד עֲזוֹת הַגּוּף, שֶׁהוּא עֵז וְחֶזֶק כָּל כָּךְ בְּהִתְאַוּוֹת וְאִין לוֹ שׁוּם בּוּשָׁה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְעַל־יְדֵי עֲזוֹת הַגּוּף, עַל־יְדֵי זֶה אִין הַנְּשָׁמָה יְכוּלָה לְסַמֵּךְ עֲצָמָה וּלְהִתְקַרֵּב לְהַגּוּף, לְהוֹדִיעַ לוֹ מֵהַשְּׂגוֹת שֶׁהִיא מְשַׁגֶּת. כִּי בּוֹדָאִי הַנְּשָׁמָה שֶׁל כָּל אָדָם הִיא רוּאָה וּמְשַׁגֶּת תְּמִיד דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים מְאֹד, אֲבָל הַגּוּף אֵינּוּ יוֹדֵעַ מֵהֶם כָּלל מִחֲמַת שֶׁהִיא רְחוּקָה מִמֶּנּוּ מִחֲמַת עֲזוּתוֹ, שֶׁהוּא עֵז וְחֶזֶק בְּהִתְאַוּוֹת. וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְרַחֵם מְאֹד עַל בֶּשֶׁר הַגּוּף, שֶׁיִּרְאֶה לְשַׁבֵּר עֲזוּתוֹ הִרְעַ שֶׁל הִתְאַוּוֹת, כְּדֵי שְׁעַל־יְדֵי זֶה תּוּכַל הַנְּשָׁמָה לְהִתְקַרֵּב עֲצָמָה לְהַגּוּף, וּלְהִרְאוֹת לוֹ מִכָּל הָאָרֶז וּמִכָּל הַשְּׂגָה שֶׁהַנְּשָׁמָה מְשַׁגֶּת, שֶׁהַגּוּף גַּם כֵּן יוֹדֵעַ מִמֶּנָּה. עַל־כֵּן צָרִיךְ עֲזוֹת דְּקִדְשָׁה לְעַמֵּד נֶגֶד עֲזוֹת הַגּוּף. וְעֲזוֹת דְּקִדְשָׁה הוּא קוֹלוֹת דְּקִדְשָׁה, כִּי כָּל הַקוֹלוֹת הֵן קוֹל צְעָקָה הֵן קוֹל אֲנָחָה הֵן קוֹל שׁוֹפָר הֵן קוֹל זְמֵרָה הֵן קוֹל צְדִיקֵי אֱמֶת וּשְׂאֵר כָּל הַקוֹלוֹת דְּקִדְשָׁה, כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת עֲזוֹת דְּקִדְשָׁה, וְאַפְלוֹ קוֹל קִשְׁקִישׁ הַמְטַבְּעוֹת שֶׁל צְדָקָה, זֶה הַקוֹל הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת עֲזוֹת דְּקִדְשָׁה, וְעַל־יְדֵיהֶם מְשַׁבְּרִין עֲזוֹת הַגּוּף: (שם אוֹת ד' ה')

ג.

אֵךְ לְפַעֲמִים הָאָדָם בְּמִדְרָגָה פְּחוּתָה כָּל כָּךְ, עַד שֶׁהַגּוּף רְחוּק כָּל כָּךְ מֵהַנְּשָׁמָה, שְׁאַפְלוֹ כְּשֶׁמִּתְאַנַּח וְצוּעַק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אִין הַגּוּף שׁוֹמֵעַ הַקוֹל כָּלל, כִּי מִגְדָּל רְחוּקוֹ אֵינּוּ שׁוֹמֵעַ כִּי אִם קוֹל הַהֶבְרָה. כִּי כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר קוֹל דְּקִדְשָׁה, מִתְעוֹרֵר מִמֶּנּוּ קוֹל דְּסִטְרָא אַחְרָא וְהוּא קוֹל הַבְּרָה (וְעֵין בְּפָנִים בְּסִימָן כב). וְכֵן כְּשֶׁשׁוֹמֵעַ קוֹל הַצְּדִיק אֵינּוּ שׁוֹמֵעַ גַּם כֵּן עֲצָם הַקוֹל, כִּי אִם קוֹל הַהֶבְרָה, וְעַל־כֵּן אִין נִשְׁבֵּר עֲזוֹת גּוּפוֹ עֲדִין. וְלָזֶה צָרִיכִין שְׁמוּשׁ, דְּהֵינּוּ שִׁישְׁמֵשׁ הַגּוּף לְהַנְּשָׁמָה בְּעֵשִׂית מְצוּוֹת מְעֻשְׂיוֹת, וְכֵן יִשְׁמֵשׁ אֶת הַחֶכֶם. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְשִׁמְעַת קוֹל הַחֶכֶם, וְקוֹל אֲנָחָתוֹ וְצְעָקָתוֹ שֶׁל עֲצָמוֹ, וְאֵז יִזְכֶּה לְשַׁבֵּר עֲזוֹת גּוּפוֹ עַל־יְדֵי זֶה כְּנִ"ל: (שם אוֹת ז' ח')

ד.

לְבוֹא לְעֲזוֹת דְּקִדְשָׁה הוּא עַל־יְדֵי שְׂמִיחָה. כִּי עֵקֶר עֲזוּתוֹ וְהִתְחַזְּקוּתוֹ שֶׁל הָאָדָם לְהִתְקַרֵּב לְעַבּוּדַת ה' הוּא עַל־יְדֵי שְׂמִיחָה וְחִדּוּהָ, בְּחִינַת "כִּי חִדּוֹת ה' הוּא מְעַזְכֶּם": (שם אוֹת ט')

ה.

אי אפֿשר לזכות לתורת אמת כי אם על־ידי עזות דקדושה, להיות עז כַּנְמֵר כַּנְגֵד המונעים והחולקים ולא יתבייש בפניהם וכל אחד כפי העזות שלו כן זוכה לתורה ולתפלה. כי מי שיש לו עזות דקדושה, זוכה לקבל ולהמשיך חדושי תורה אמתיים דקדושה, ולהפך, מי שיש לו עזות דסטרא אחרא, אינו זוכה לחדושי תורה אמתיים רק מקבל תורה מהסטרא אחרא. וכפי התורה שמקבל, כפי העזות כנ"ל, כן זוכה לתפלה. כי גם עקר התפלה הוא על־ידי עזות דקדושה, שצריך להעז פניו כנגדו יתברך לבקש ממנו על כל מה שצריך, ואפלו לעשות פלאות עמו. כי אם ירצה להתבייש ממנו יתברך לפי מעשיו ולפי גדלת הבורא יתברך, בודאי לא יוכל לפתח פה להתפיל כלל, על־כן עקר התפלה על־ידי עזות דקדושה. וכפי העזות דקדושה שיש לו נגד המונעים, שעל ידי זה זוכה לתורת אמת כנ"ל, כמו כן זוכה לתפלה בכונה כנ"ל: (לק"א סי' ל' אות ח')

ו.

מי שהוא עזות פנים, אין לו חלק בהתורה. וכן להפך, מי שאין בו עזות דקדושה אין לו גם כן חלק בהתורה, כי צריך שיהיה בו עזות דקדושה וכנ"ל: (לק"א סי' קמ"ז)

ז.

צריך שיהיה להאדם עזות דקדושה, שיהיה עז כַּנְמֵר כַּנְגֵד המונעים והמלעיגים ולא יתבטל ולא יתבייש בפניהם כלל, אף על פי שנדמה לו שהם צדיקים וטובים ממנו. ואפלו אם האמת הוא כך, שהם טובים ממנו, אף על פי כן מאחר שפונתו לשמים, והם רוצים לבלבלו ולמנעו מדרך החיים, צריך להתגבר בעזות גדול כנגדם. כי אי אפֿשר לכנס אל הקדושה כי אם על־ידי עזות, כמבאר לעיל. ואפלו נגד הרב בעצמו צריך שיהיה להאדם עזות, שיעז פניו לדבר עמו כל מה שצריך ולא יתבייש, ועל זה נאמר "ולא הבישן למד". וזה שאחד מקרב יותר הוא מחמת שיש לו

עצות יותר, ומחמת זה הרב מדבר עמו יותר: (לק"א סי' רע"א)

עצה

א.

צריך להתרחק מאד מעצות של ההמון עם שרבים ככלם הם עצות רעות ומקלקלות מאד. מפל שכן וכל שכן עצת רשעים וחולקים ומתנגדים אל האמת, שצריך להתרחק מהם ביותר ויותר, כי מהם באים כל הקלקולים והפגמים, כי עצתם הוא בחינת עצת הנחש הקדמוני. וכשמקבל עצתם ח"ו, הם מטילין בו זיהמא, והם בחינת פגם הברית. ומרחיקין מהאמת והאמונה הקדושה ומתפלה ומלבוא לארץ ישראל. על כן צריך להתרחק מאד מאד מליד אחר עצתם ח"ו, רק לדבק את עצמו בצדיקי אמת ואנשיהם ההולכים בדרכיהם, שכל עצתם הם בחינת פלה זרע אמת, בחינת תקון הברית. ועלידי עצתם זוכה לכל טוב, לאמת ואמונה ותפלה וארץ ישראל ולעשות נסים בעולם: (לק"א סי' ז אות ג')

ב.

עלידי שנזהרין במצות ציצית זוכין להנצל מעצת הנחש, שהם עצות רעות הנ"ל, וזוכין לעצת צדיקים: (שם אות ד')

ג.

עלידי פגם אמונת חכמים אין לו עצה שלמה לעולם, ותמיד הוא מספק

וְעֵצָתוֹ חֲלוּקָה, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְתֵת עֲצוֹת בְּנִפְשׁוֹ בְּשׁוֹם דְּבָר (עֵינִי צְדִיק אֹת
נ"ד): (לק"א סי' אות א')

ד.

עֲלִידֵי שְׂמֻקְבֵּל יַעֲזֶה מִצְדִּיקֵי אֶמֶת נַעֲשֶׂה הַמִּתְקַת הַדִּינִים, גַּם עֲלִידֵי זֶה
יָבוֹא לוֹ יְשׁוּעָה. גַּם אִם אֵינוֹ מְקַבֵּל יַעֲזֶה מִצְדִּיקִים, אֲזִי אֶפְשֶׁר שֶׁתְּבוֹא לוֹ
רָעָה חַיִּי עֲלִידֵי עֲצָמוֹ, בְּבַחֲיַנֵּת "אֵינֶלֶת אָדָם תִּסְלַף דְּרַכּוֹ" וְכוּ'. אֲבָל אִם
הוּא מְקַבֵּל יַעֲזֶה מִצְדִּיקִים, אִף אִם אַחַר כֵּן לֹא עֲלֵתָה לוֹ יָפֵה, הוּא יוֹדֵעַ
שֶׁהוּא רַק מְלַמְעֵלָה: (לק"א סי' קמ"ג)

ה.

תִּקְוֵן הַעֲזָה הוּא עֲלִידֵי צַעֲקַת הַלֵּב, שֶׁצָּרִיכִין לְצַעֵק אֶל ה' מִעֲמָקָא דְּלִבָּא,
וְעֲלִידֵי זֶה חוֹתְרִין וּמְגַלִּין עֲצוֹת עֲמָקוֹת, וְעֲלִידֵי זֶה גֹדְלֵה וְנִתְתַּקְנֵת
הַאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה וְזוֹכִין לְרַפּוּאָה, וְנִתְתַּקְנִים תִּקְוֵנִים גְּדוֹלִים הַרְבֵּה (עֵינִי
אֲמוּנָה אֹת מ"א מ"ב): (לק"א סי' ה' אות ג')

עינים

א.

עֲלִידֵי רְאִית פְּנֵי הַצְּדִיק, עֲלִידֵי זֶה מְבַטְלִין עֲצָבוֹת וְעֲצָלוֹת וְתַאֲוֹת רְעוֹת
וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן: (לק"א סי' ד' אות ח')

ב.

עקר הנאוף תלוי בעינים. ועלידי שנהרין במצות ציצית שהוא בחינת
עינים, עלידי זה ממשיכין תקוון ושמינה לזה: (לק"א סי' ז' אות ד')

ג.

השקר מזיק לעינים בגשמיות ורוחניות: (לק"א סי' נ"א)

ד.

צריך לשמר את עצמו, שלא יפל לבחינת רע עין, שהיא מיתת הלב. ויש
כמה בחינות ברע עין. יש שעינו צרה בהתנשאות ובגדלתו של חברו, וכן
כיוצא בזה, ויש שעינו רעה וצרה בחברו בבחינות אחרות. וצריכין לשמר
את עצמו מזה מאד. וכן צריכין להתפלל הרבה להשם יתברך שינצל מרע
עין של חברו, שלא יזיק לו ח"ו עינו הרעה של חברו. ומי שאינו מרגיש
בעצמו כח שיוכל להנצל מרע עין, צריך לברח ממנו (ועין בפנים בסימן
נ"ד): (לק"א סי' נ"ד אות ד')

ה.

עלידי רע עין בא שכחה ונפגם הזכרון, ואינו זוכר את תכליתו שהוא
העולם הבא, שצריכין לזכור זאת בכל יום ולאדבקה מחשבתה בעלמא
דאתי תמיד בכלליות ובפרטיות. ועין זכרון אות ד. ועלידי רע עין מת לבו
בקרבו ואינו משים לב לזכור בכל זה: (שם)

עלידי רע עין לא יזכה להניח בן זכר: (שם אות ו')

גם צריד לשמר את העין מכל המדמה. ואפלו מי שהוא טוב עין צריד לשמר מזה, כמו שאנו רואים בחוש, שאפלו מי שיש לו ראייה יפה יוכל לטעות עלידי שרואה מרחוק ונדמה לו להפך מן האמת. וכמו כן הוא בעיני השכל בכמה בחינות, כגון לפעמים שנדמה לו שחברו נטה מן האמת או שעושה כנגדו שלא כהגן וכוי, ומחמת זה יש בלבבו עליו ויוכל להתעורר מחלקת עלידי זה, ונדמה לו שחולק על חברו לשם שמים. ובאמת הכל בא מטעות של כח המדמה, שהכח המדמה הטעה אותו, עד שנדמה לו על חברו דברי שקרים ובוזיים. וכן יש בזה כמה בחינות מה שעניי השכל נוטים מן האמת עלידי טעות של כח המדמה, כי כח המדמה יכול להטעות אפלו אנשים גדולים, אפילו מי שהוא טוב עין. עלכן צריכין לזה שמירה יתרה, לשמר את עצמו מאד מטעות של המדמה. וזה זוכין עלידי ששומרין את עצמו מאד מלשון הרע, מלאמרו ומלקבלו. כי עלידי לשון הרע מתגבר המדמה ונפגם הזכרון לזכר תמיד בעלמא דאתי, שהוא תלוי בתקון העינים כנ"ל: (שם אות ה')

עלידי למווד זכות שהאדם מלמד על הרשע, עלידי זה האדם נצול מרע עין של הרשע. גם מה שהרשעים זוכין בדיון, ומרום ומסלק משפטיו יתברך מהם, הכל הוא לטובת הצדיק, כי גם הקדוש ברוך הוא מלמד זכות על הרשע בשביל להציל את הצדיק מרע עין של הרשע: (לק"א סי' ג')

ט.

עלידי ראית פני הצדיק האמת, עלידי זה זוכין להסתכל בעצמו על כל המדות הנמשכין מדי יסודות איך הוא אוהו בהם, ולשוב בתשובה על כל הפגמים שבָּהֶם: (לק"ת סי' ס"ז)

י.

לראות את עצמו עם הצדיק האמת הוא גם כן דבר גדול מאד, בודאי כשזוכין לשמע מפיו תורה הוא מעלה יתרה. אבל גם כשאין שומעין תורה, הראיה לבד הוא גם כן טוב מאד. כי עלידי שראין את עצמו עם הצדיק, עלידי זה מאיר ומתנוצץ מחו ודעתו, ועלידי זה זוכה לקבל גדלה, ועלידי זה זוכה כל אחד לחדש חדושין דאורייתא, כראוי לו לפי מחו, ועלידי זה זוכה לבושה ותשובה ולענוה אמתית, שהוא בחינת חיים נצחיים של עולם הבא: (לק"ת סי' ע"ב)

יא.

עלידי ההסתכלות לבד שראין פני הצדיק האמת, עלידי זה יכולין לחזר למוטב ומועיל לקדשה מאד: (לק"ת סי' ע"ה)

פדיון

א.

עקר רפואת החולה הוא רק על־ידי פְּדִיּוֹן. ולא נְתַנָּה התורה רשות לרופא לרפאות כי אם אחר הפְּדִיּוֹן דִּיקָא (עין רפואה אות ח'): (לק"ת סי' ג')

ב.

הממלא גְרוֹנִם שֶׁל תלמידי חכמים יין, נחשב כְּמוֹ פְּדִיּוֹן: (לק"א סי' מ"א)

ג.

קימת חצות לילה מסגל כְּמוֹ פְּדִיּוֹן: (לק"א סי' קמ"ט)

ד.

ראוי להרגיל את עצמו לתן בכל פעם על פְּדִיּוֹן, כְּדִי להמתיק הדינים מעליו בכל פעם. ואפלו כְּשֶׁאֵין לוֹ שום חולה ושום צער בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, טוב לעשות פְּדִיוֹנוֹת בְּכֹל פֶּעַם, כְּדִי שֶׁלֹא יבוא לידי צער וחולאת ח"ו. וכן נוהגים כמה פְּשָׁרִים בְּמִדִּינוֹת קִיּוֹר"ה (הקיסר ירום הודו) דוּוֹין שְׁנוֹתָנִים על פְּדִיוֹנוֹת תְּמִיד. ועין מענן פְּדִיּוֹן בְּסִימָן מ"א ובְּסִימָן ק"פ, ובְּסִימָן רט"ו מענן כ"ד מִיָּנִים פְּדִיוֹנוֹת: (חיי מוהר"ן סימן תקל"ט)

א.

צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְכוֹן בְּתַפְלָתוֹ שְׂיִקְשֶׁר עֲצָמוֹ לְצַדִּיקִים שְׂבִדוֹר, כִּי רַק הֵם יוֹדְעִים לְהַעֲלוֹת כָּל תְּפִלָּה וְתַפְלָה לְמָקוֹם הַצָּרִיךְ [לָהּ] וְכוּ'. וְעַיֵן בְּתַפְלָה אֹת ד': (לק"א סי' ב' אֹת ו')

ב.

מִי שְׂרוּצָה לִילֵךְ בְּדַרְךְ הַקְּדוֹשׁ, צָרִיךְ לְשַׁבֵּר כָּל הַמַּדּוֹת רְעוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַדִּי יְסוּדוֹת כְּמוֹבָא. וְיִסְפֹּר לְפָנָי הַתְּלָמִיד חָכֵם כָּל לְבוֹ, הֵינּוּ וְדוּי דְבָרִים, וְהַתְּלָמִיד חָכֵם יִפְרֹשׁ וַיִּבְרַר לוֹ דָּרְךְ לְפִי שֶׁרֵשׁ נִשְׁמָתוֹ: (לק"א סי' ד' אֹת ח')

ג.

וַיֵּשׁ שְׁלֹשׁ בְּחִינּוֹת בְּהַתְּקַרְבוֹת לְצַדִּיקִים, שְׁעֵלֵי־יָדַי שְׁלֹשׁ בְּחִינּוֹת אֱלוֹ נִתְתַּקֵּן הַכֹּל, וְאֱלוֹ הֵם: הַבְּחִינָה הָרִאשׁוֹנָה - כְּשֶׁרוֹאֶה אֶת הַצַּדִּיק, עֲלֵי־יָדַי זֶה מִבְּטָל הַמַּדּוֹת רְעוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִשְׁנֵי הַיְסוּדוֹת דּוּמִם, צוּמַח, הֵינּוּ עֲצָלוֹת וְעֲצָבוֹת וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן וְתַאֲוֹת רְעוֹת: (שם)

ד.

הַבְּחִינָה הַשְּׁנִיָּה - הַצַּדִּיקָה שְׁנוֹתְנִין לְתַלְמִיד חָכֵם, שְׁעֵלֵי־יָדַי זֶה נִצּוֹל מִמַּדּוֹת רְעוֹת שֶׁל שְׁנֵי יְסוּדוֹת חִי, מְדַבֵּר, שֶׁהוּן דְּבָרִים בְּטָלִים וְלִשׁוֹן הָרַע וְגִאֲוָה וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן: (שם)

ה.

הבחינה השלישית - כְּשֶׁמִתְנַדֶּה וְדוּי דְבָרִים לְפָנֵי הַתְּלָמִיד חָכֵם, שְׁעֵלֵי־יָדֵי
זֶה הַתְּלָמִיד חָכֵם מְדַרְיָךְ אוֹתוֹ בְּדַרְךְ יֵשֶׁר כְּפִי שְׂרָשׁ נִשְׁמָתוֹ. וְזֶה הָעֶקֶר, כִּי
נְצוּל מְהַכֵּל : (שם)

ו.

בְּכֹל פַּעַם שֶׁבָּא אֶצֶל תְּלָמִיד חָכֵם, יִסְפָּר לְפָנָיו כָּל לְבוֹ, וְעֵלֵי־יָדֵי זֶה אֶתָּה
נִכְלָל בְּאֵין סוּף. וְעֵלֵי־יָדֵי זֶה יִזְכֶּה לִידַע, שְׁכָל מְאֲרָעוֹתָיו הֵם לְטוֹבָתוֹ וַיְבָרַךְ
עַל הַכֹּל "הַטּוֹב וְהַמְטִיב". וְזֹאת הַבְּחִינָה הִיא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא : (שם אות ט')

ז.

עֵלֵי־יָדֵי וְדוּי דְבָרִים לְפָנֵי תְּלָמִיד חָכֵם מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עוֹנוֹתָיו : (שם אות ה')

ח.

מִי שֶׁרוֹצֶה לְחוּס עַל חַיּוֹ, צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר שֶׁלֹּא יִשְׁמַע וַיִּשְׁגִּיחַ כְּלָל עַל
מְרִיבוֹת שְׂבִין הַצְּדִיקִים הַשְּׁלֵמִים רַק לְהֶאֱמִין בְּכֻלָּם. וְאֲדַרְבָּא, כְּשֶׁשׁוֹמַע
הַמְּרִיבוֹת שְׂבִין הַצְּדִיקִים, יִקַּח לְעַצְמוֹ מוֹסֵר וַיִּסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ הֵיכָן הוּא
בְּעוֹלָם, כִּי בְּזֶה מוֹכִיחִין אוֹתוֹ עַל שֶׁפָּגַם בְּטַפֵּי מַחוּ, כִּי אֵלּוּ לֹא נִפְגָּם מַחוּ
לֹא הָיָה שׁוֹמַע הַמְּרִיבוֹת שְׂבִין הַצְּדִיקִים וְלֹא הָיָה נִכְנָס בְּלִבּוֹ שׁוֹם קְשִׁיָּא
עֲלֵיהֶם כְּלָל, וְעַקֵּר הַמְּרִיבָה הוּא רַק בְּשִׁבִילוֹ, הֵינּוּ בְּשִׁבִיל זֶה בְּעַצְמוֹ הַנִּי"ל,
כְּדֵי שְׂיָבִין וַיִּזְכֹּר עֲלֵי־יָדֵי הַמְּרִיבָה שְׂבִין הַצְּדִיקִים הֵיכָן הוּא בְּעוֹלָם,
שְׂרוֹצִים לְגַרְשׁוֹ מִן הַחַיִּים הָאֲמֵתִיִּים, שֶׁהֵם הַצְּדִיקִים אֲמֵתִיִּים, עֲלֵי־יָדֵי

המריבה הזאת, מחמת שפגם בטפי מחו, שעליו נאמר: "כל באיה לא ישובו ולא ישיגו ארחות חיים". ומי שהוא כסיל ואינו מבין את זאת באמת, נתרחק עלידי זה ואובד את עולמו. אבל מי שרוצה לחוס על עצמו באמת, אדרבא, עלידי זה דיקא נתעורר להזכיר את עצמו היכן הוא בעולם פנ"ל, ומבין שזהו הנסיון שלו, וצריך לעמד בזה הנסיון שלא ישמע ולא יסתכל על המריבה הזאת, ונתקרב [דיקא] עלידי זה לצדיקים אמתיים שעלידי זה עקר תקונו לנצח. כי עקר המריבה שבין הצדיקים הוא בשביל זה דיקא, בשביל נסיון זה שיתרחק המתרחק, כי ראוי לרחקו מחמת שפגם בטפי מחו. ואם ירצה לעמד בנסיון זה, להבין מזה בעצמו גדל פגמו ולא יסתכל על זה, יתקרב על ידי זה דיקא. כי מחמת שפגם כל כך, אי אפשר להתקרב כי אם עלידי נסיון זה דיקא, והבן. כי באמת השם יתברך חפץ חסד הוא, ורוצה לקרב המרחקים אף על פי שאינם ראויים לקרבם, אבל אין יכולים להתקרב כי אם עלידי נסיון זה פנ"ל: (לק"א סי' ה' אות ד')

ט.

עלידי התקרבות לצדיקים וילך בדרך עצתם, עלידי זה נחקק בו אמת, ועל ידי זה זוכה לאמונה ותפלה וארץ ישראל ונסים, ועלידי זה תבוא הגאולה: (לק"א סי' ז' אות ג')

י.

קדם שמקרב להצדיק אָזי הוא בבחינת השמן לב וכוי, הינו שלבו אטום ואזניו סתומים ועיניו עורים מלאות האמת ולהתעורר לתשובה. אבל כשמדבק עצמו לצדיקים ומקבל מהם עצות, אָזי נפתח לבבו ועיניו ואזניו, ורואה ושומע ומבין האמת וזוכה לתשובה: (שם אות ה')

יא.

כָּל הַחֲסָרוֹנוֹת שֵׁשׁ לְאָדָם הֵן בְּפִרְנֶסָה הֵן בְּבְרִיאוֹת הַגּוֹף וְכוּ', כָּלֵם אִי אֶפְשָׁר לְהַשְׁלִימָם וּלְמַלְאֲתָם כִּי אִם עַל־יְדֵי הַצְּדִיק וְהַרְבֵּה הָאֵמֶת שֶׁנִּלְוָה אֵלָיו. כִּי שְׁלֵמוֹת הַחֲסָרוֹנוֹת הוּא עַל־יְדֵי אֲנָחָה וּגְנוּחֵי שְׁמֵתֶאֱנַח עַל הַחֲסָרוֹן. כִּי הָאֲנָחָה שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי יִקְרָה מְאֹד, כִּי עַל יְדֵה מְמַשִּׁיכִין הַרוּחַ חַיִּים לְהַשְׁלִים הַחֲסָרוֹן שֶׁמֵתֶאֱנַח עָלָיו, אֲבָל זֶה הַרוּחַ חַיִּים לְהַשְׁלִים הַחֲסָרוֹן מְקַבְּלִין רַק מֵהַצְּדִיק שֶׁדְּבוּק בְּהַתּוֹרָה, שְׁשֵׁם הַרוּחַ חַיִּים: (לֵק"א ס"י ח' אֹת ב')

יב.

הַמֵּתְנַגְּדִים וְהַרְשָׁעִים הַחוֹלְקִים עַל הַצְּדִיקִים אֲמֵתִיִּים, הֵם מְקַבְּלִין הַרוּחַ חַיִּים שֶׁלֵּהֶם מֵהַרְבֵּה דְקִלְפָּה. כִּי יֵשׁ רַב בְּקִלְפָּה וְסִטְרָא אַחֲרָא כְּנֶגֶד הַרְבֵּה דְקִדְשָׁה, כִּי אֵת זֶה לְעֵמֶת זֶה עֲשֵׂה אֱלֻקִּים. וְעַל־כֵּן הֵם גְּדוּלִים בְּשַׁעֲתוֹ, כִּי הַרוּחַ חַיִּים הַנִּמְשָׁךְ מֵהַרְבֵּה דְקִלְפָּה הִיא בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה שֶׁהוּא גְּדוּל בְּשַׁעֲתוֹ, אֲבָל הוּא רַק לְפִי שְׁעָה, וְלִבְסוּף כָּלָה וְנֶאֱבָד וּמִסְעַר גּוֹפֵה וְנִשְׁמָתָה שֶׁל הַנְּאֻחָזִין בּוֹ. וְעַל־כֵּן הֵם בְּחִינָה קְרוֹיִים מֵתִים, כִּי אֵין לָהֶם רוּחַ חַיִּים הָאֵמֶת דְקִדְשָׁה, שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל־יְדֵי צְדִיקֵי אֵמֶת דִּיקָא כְּנִ"ל: (שם אֹת ג')

יג.

הַצְּדִיק שׁוֹמֵעַ כָּל הָאֲנָחוֹת שֶׁל הַדְּבָקִים בּוֹ, כִּי מִמֶּנּוּ תּוֹצְאוֹת חַיִּים לְכָל אֶחָד: (שם אֹת ח')

יד.

הַצְּדִיקִים אֲמֵתִיִּים מְכַפְּרִין עֲוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְאִישׁ חָכֵם יִכְפֹּרְנָה": (שם אֹת ד')

טו.

כָּל אָדָם צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת תְּפִלָּתוֹ דְּרָךְ שְׁעַר הַשָּׁמַיִם לְשִׁבְטוֹ, וְצָרִיךְ זְכוּת גְּדוּל שְׂיִזְכָּה לָּזֶה. עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְקַשֵּׁר אֶת תְּפִלָּתוֹ לְצַדִּיק הַדּוֹר, כִּי הוּא יוֹדֵעַ לְכֹנֵן הַשְּׁעָרִים וְלְהַעֲלוֹת כָּל תְּפִלָּה וְתַפְלָה לְשְׁעַר הַשָּׁמַיִם לָהּ: (לק"א סי' ט'
אֹת

טז.

צַדִּיקֵי אֲמַת הַסָּמַיִם אֶת הַתְּפִלָּה בְּעֲלִיּוֹת גְּדוּלוֹת, עַד שֶׁמִּגְלִין אֶלְקוּתוֹ וּמְלֻכוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, אֲפֹלוּ לְהִרְחֹקִים מְאֹד מְאֹד, שֶׁהֵם הִרְשָׁעִים וְהַעֲפוּ"ם, שְׂזָה עָקֵר גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כִּי עָקֵר גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁגַּם הִרְחֹקִים מְאֹד, וְאֲפֹלוּ הַעֲפוּ"ם, יִדְעוּ שְׂיִשׁ אֶלְקִים שְׁלִיט וּמוֹשֵׁל. עַל־כֵּן מִי שְׂיִשׁ לוֹ חוּלָה אוֹ אֵיזָה צַעַר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, יִלְךְ לְצַדִּיקִים שְׂיִבְקָשׁוּ עָלָיו רַחֲמִים, וּבְזָה עוֹשֶׂה נַחַת רוּחַ גְּדוּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְאַוֶּה לְתַפְלָתוֹ שֶׁל צַדִּיקִים, כִּי עָקֵר הַתְּפִלָּה אֵינָם יוֹדְעִים כִּי אִם הַצַּדִּיקִים: (לק"א סי' י' אֹת ב' ג' ד')

יז.

עַל־יְדֵי הַתְּקַרְבוֹת לְצַדִּיקִים מְבִטְלִין הַגְּאוּה שֶׁהוּא עֲבוּדָה זָרָה, וְזוֹכִין לְאֲמוּנָה שְׁלֵמָה וְלְבַחֲיַנְת רוּחַ הַקְּדוֹשׁ, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשִׁמְחָה גְּדוּלָה, עַד שֶׁבָּאִים לְהַמְחִאת כָּף וְרַקוּדִין דְּקָדְשָׁה, שְׂעַל־יְדֵי זֶה מִמְתִּיקִין דִּינִים וְזוֹכִין לְחֻכְמָה וְחַיִּים וְאַרְיִכוּת יָמִים, וְלְהַשְׁגַּת כָּל הַתּוֹרָה בְּנִגְלָה וְנִסְתָּר: (שם אֹת ה')

י.ח.

זה שהלמדן דובר רעות על הצדיק הוא מכון גדול מאת השם יתברך, שהקדוש ברוך הוא מפיל צדיק גדול לתוך פיו של זה הלמדן, כדי שעל ידי זה יוציא הצדיק השכינה, הינו התורה שבעל פה, מהגלות שבפה הלמדן. כי הצדיק עושה מאלו הדבורים הלכות, ומיחד בזה יחודים גדולים ונפלאים, עין שם בפנים L (לק"א סי' י"ב אות ד')

י.ט.

צריך לבקש מאד ולחזור אחר צדיק כזה שיוכל לקבץ הנפשות ולהעלותם, שיעלה גם נפשו עמםם ולחדשם בבחינת עבור, ולהוריד עלידי זה תורה. וצריך לבקש הרבה מהשם יתברך שיזכה למצא צדיק כזה, כי הוא דיקא יכול לתקנו ולהעלותו מכל הפגמים של כל התאוות. כי כשאדם רוצה דבר תאוה, זה הרצון הוא פגם ומרה לנפש, ואזי הוא בבחינת מרת נפש בחינת "ונפש מרה לה", וזהו [בחינת] פזור הנפש, ואזי אין הנפש מאירה והיא בבחינת נפש רעבה. ועל ידי שפא לצדיק האמת הנ"ל נתתקן הכל, כי יכול לתקן ולהעלות אפלו אלו הרצונות הפגומים עם הרצונות הטובים שיש לו, ואז יתקיים בו: "ונפש רעבה מלא טוב", בחינת והשביע בצחצחות נפשך. ויחדש כנשר נעוריו, דהינו שיתחדשו ויתתקנו ימי נעוריו שעברו בחשך, ואז יקרא אדם. גם גופו יתעלה ויתחדש על ידי שפא להצדיק: (לק"א סי' י"ג אות ה' ו')

כ.

כל אלו בני אדם הבאים לחכם הדור, כל אחד ואחד יש לו איזה רצון טוב. והצדיק מעלה כל אלו הרצונות, ובזה הוא מחדש נפשותיהם של אלו האנשים הבאים אליו, ועלידי זה הוא מביא התגלות התורה שאומר אז בפניהם. נמצא שיש לכל אחד ואחד חלק בהתורה כפי רצונו, וכן נתחדש נפשו לטובה. על-כן צריך כל אחד להתחזק ולהתעורר, שביבוא עם רצונות טובים וכסופין טובים וחקים להשם יתברך, כדי שיתחדש נפשו לטובה ביותר. גם שמענו, שהעקר בשעה שהחכם מכין עצמו לומר תורה, שאז צריך כל אחד לפשפש במעשיו ולבקש לו רצונות טובים להשם יתברך ולהתפלל על זה, כדי שעלידי זה יוכל הצדיק לאחו בידו ולהעלותו

מִמָּקוֹם שֶׁהוּא שֵׁם וּלְחַדְשׁוֹ לְטוֹבָה וְכַנִּיל: (שם)

כא.

גַּם מִזֶּה תִּבְיִן הַחֲלוּק הַגָּדוֹל שֶׁיֵּשׁ בֵּין כְּשֶׁהָאָדָם בְּעַצְמוֹ אֶצֶל הַצַּדִּיק בְּשַׁעַת
אֲמִירַת הַתּוֹרָה, וּבֵין כְּשֶׁשׁוֹמֵעַ מִפִּי אַחֵר. כִּי כְּשֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ שֵׁם, יֵשׁ לוֹ חֵלֶק
בְּהַתּוֹרָה וְנִתְחַדֵּשׁ נִפְשׁוֹ אַז, מְלַבֵּד עוֹד הַרְבֵּה חֲלוּקִים, כַּמְבָּאָר בְּמָקוֹם
(שם) אַחֵר:

כב.

עַל־יְדֵי שְׂבָאִים לְהַצַּדִּיק, עַל־יְדֵי זֶה מִמְּשִׁיכִין הַשְּׁגָחָה שְׁלֵמָה: (שם אות ד')

כג.

כָּל מֵה שֶׁנִּתְרַבֵּין יוֹתֵר הַנִּפְשׁוֹת הַבָּאִין אֶל הַצַּדִּיק הָאֵמֶת לְקַבֵּל תּוֹרָה,
נִתְמַעֵט וְנִתְבַטֵּל יוֹתֵר הַהֶבֶל הָרַע אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה עַל הָאָרֶץ, שֶׁהֵם הַקְּשִׁיּוֹת שֶׁל
הָאִפִּיקוֹרְסִים מַחֲמַת שְׂרׁוּאִים צַדִּיק וְרַע לוֹ, רָשָׁע וְטוֹב לוֹ. וְעַל־יְדֵי רַבּוּי
הַנִּפְשׁוֹת הַמִּתְקַבְּצִין אֶצֶל צַדִּיקֵי אֵמֶת נִתְבַטֵּל הַהֶבֶל שֶׁל קְשִׁיּוֹת כְּאֵלוֹ:
(שם) אֹת (ו')

כד.

אֵלוֹ הָאֲנָשִׁים הַנוֹסְעִים וּבָאִים לְצַדִּיקֵי אֵמֶת, רְאוּי שִׁיתּוֹסֵף בָּהֶם אֶהְבָּה
זֶה לָזֶה, וַיַּעוֹרְרוּ אֵלוֹ לְאֵלוֹ וַיִּזְכִּירוּ זֶה אֶת זֶה בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם. וְזֶה סִימָן
שֶׁהִיא כּוֹנֵנָתָם רְצוּנָה בְּעַת שֶׁהִיוּ אֶצֶל הַצַּדִּיק וְהִתְחִילוּ לְהִתְחַדֵּשׁ לְטוֹבָה:

כה.

יש נפשות שהם פגומות מאד מאד, ואפלו כשבאים אצל הצדיקים האמתיים, אף על פי כן עדין הם משקעים בכל התאוות, ועדין לא יצאו מחל אל הקדש אפלו כחוט השערה. ונפשות כאלו בודאי אי אפשר להעלותם ולחדשם בבחינת עבור. אבל יש צדיקים שגדולים במעלה נפלאה ונוראה כל כך, עד שאפלו נפשות פגומות כאלו הוא יכול להעלותם בבחינת עבור ולחדשם לטובה. על־כן מי שיודע בנפשו שפגם מאד ורוצה לחוס על חייו לחזר להשם יתברך, צריך לבקש ולהתחנן מאד מאד לפני השם יתברך, שיזכהו ברחמיו להתקרב לצדיק כזה, שיהיה גבור כל כך שיוכל להעלות ולחדש גם נפשו לטובה. אשרי הזוכה למצא צדיק כזה: (שם)

כו.

יראה ואהבה אי אפשר לקבל כי אם עלידי צדיקי הדור. וכשנחשף אצל אחד היראה והאהבה זהו מחמת שנתחשף אצלו אור הצדיק. ואף שבאמת הצדיק מאיר בכל העולמות, מכל שכן בעולם הזה, אף על פי כן אצלו אינו מאיר כלל מגדל החשך שלו. ואף שהוא אצל הצדיק ויושב אצלו, אינו יכול לטעם ולהבין ולראות אורו הגדול, שעל ידו יבוא לתכלית הטוב הנצחי: (לק"א סי' י"ז אות א' ב')

כז.

וכל זה הוא מחמת המעשים רעים שלו, שעלידי זה נחשף שכלו בכסילות, דהינו דעות נפסדות, והוא נדמה בעיניו שהוא חכם, ונופלים לו קשיות על הצדיק האמת. אבל כל אלו הדעות נפסדות והקשיות והחכמות כאלו, הם כלם שטות וכסילות גמור, שמחמת עכירת המעשים נתחשף [שכלו

בְּכִסְלוֹת כְּנִ"ל, וְעַל יָדֵי זֶה נִתְחַשְׁדָּ [אֶצְלוֹ אֹר הַצְדִּיק, וּמַחֲמַת זֶה אֵין לוֹ
וְאִהְבָּה וְאִהְבָּה כְּנִ"ל: (שם)

כח.

עַל־יְדֵי צְדָקָה שְׁנוֹתָן לְצְדִיקִים אֲמַתִּיִּים וְלַעֲנִיִּים הַגּוֹנִים, עַל־יְדֵי זֶה מְשָׁלִים
וּמַתְקִין הַשָּׂכָל וְזוֹכָה לְרֵאוֹת אֹר הַצְדִּיק, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכָה לְרֵאָה וְאִהְבָּה:
(שם) אֹת (ה')

כט.

לְכָל דָּבָר יֵשׁ תִּכְלִית, וְלִזֶּה הַתִּכְלִית יֵשׁ עוֹד תִּכְלִית אַחַר גְּבוּהָ מֵעַל גְּבוּהָ.
וְעַקֵּר הוּא הַתִּכְלִית הָאַחֲרוֹן שֶׁהוּא שְׁעִשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא עַקֵּר
הַתִּכְלִית הָאַחֲרוֹן שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה וְשֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבְּעוֹלָם. אָבֵל אֵין מִי
שְׂיוֹכֵל לְהַשִּׁיג וְלִתְפֹּס בְּמַחְשַׁבְתּוֹ הַתִּכְלִית הַזֶּה כִּי אִם הַצְדִּיקִים, וְכָל אֶחָד
מִיִּשְׂרָאֵל לְפִי שְׂרִשׁוֹ שְׂיֵשׁ לוֹ בְּתוֹךְ נְשִׁמַת הַצְדִּיק, כֵּן מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ זֶה
הַתִּכְלִית, כְּפִי מַה שֶׁמְשַׁבֵּר הַכַּעַס בְּרַחֲמָנוּת. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהַגִּיעַ
לְהַתִּכְלִית בְּכָל דָּבָר שֶׁבְּעוֹלָם, שְׂזֶה הָעַקֵּר: (לְק"א ס"י י"ח אֹת א' ב')

ל.

לְפַעֲמִים הַצְדִּיקִים בּוֹרְחִים מְשַׁרְרָה וּמְנַהִיגוֹת וְאֵינָם רוֹצִים לְהִנְהִיג אֶת
הָעוֹלָם, וְהֵם תּוֹלִים זֹאת בְּקִטְנוּתָם, וְאוֹמְרִים שְׂאֵינָם רְאוּיִים לְהִנְהִיג אֶת
הָעוֹלָם. וּבְאֶמֶת הוּא מַחֲמַת שְׁנִשְׁתַּלְשֵׁל בָּהֶם חֲרוֹן אַפּוֹ וְהַסְתַּרְתַּת פְּנֵי הַשֵּׁם
יִתְבַּרֵּךְ, שֶׁבָּא עַל־יְדֵי הַתְּמַעֲטוֹת אֲמוּנָה. וְעַל־יְדֵי שְׂמִשְׁבָּרִין הַכַּעַס
בְּרַחֲמָנוּת, עַל־יְדֵי זֶה נִמְתַּק הַחֲרוֹן אָף, וְאֲזִי הַצְדִּיקִים מְקַבְּלִים
הַמְּנַהִיגוֹת, וְזוֹכָה הָעוֹלָם לְמְנַהִיג אֶמֶת שְׂיִנְהִיגִם בְּרַחֲמִים: (שם)

לא.

מה שְקִשָּׁה לְהַעֲוֹלָם עַל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְנַסֵּעַ לְהַצְדִּיק לְשׂוֹמֵעַ מִפִּי תוֹרָה, הֲלֹא אֶפְשֶׁר לָעֵין בְּסִפְרִים דְּבָרֵי מוֹסֵר. אֲבָל יֵשׁ חֲלוּק גְּדוֹל, כִּי מִי שֶׁשׂוֹמֵעַ מִפִּי הַצְדִּיק בְּעֲצָמוֹ מְקַבֵּל דְּבוּר לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בְּשִׁלְמוֹת, דְּהֵינּוּ בִּירָאָה, וְעַל־יְדֵי זֶה זֹכִין לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל רַע הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא תַּאֲוֹת נְאוּף, עַד שֶׁזֹּכִין לְתַקּוֹן הַבְּרִית שֶׁהוּא תַקּוֹן הַכֹּל. אֲבָל מִי שֶׁשׂוֹמֵעַ מִפִּי אַחֵר, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁרוּאָה בְּסִפֵּר, רְחוּק מִזֶּה הַשִּׁלְמוֹת. וְעֵין בְּפָנִים בְּסִימָן י"ט וּבְאוֹת בְּרִית סִימָן י"ז:

ל(ק"א   ס"י   י"ט   אֹת   א'   ט')

לב.

יֵשׁ חֲלוּק גְּדוֹל בֵּין הַלּוֹמֵד מִתּוֹךְ הַסִּפֵּר וּבֵין הַשׂוֹמֵעַ מִפִּי הַצְדִּיק בְּעֲצָמוֹ. כִּי הַשׂוֹמֵעַ מִפִּי הַצְדִּיק בְּעֲצָמוֹ בְּוַדָּאֵי נִתְקַשֵּׁר נִשְׁמָתוֹ עִם הַצְדִּיק בְּשַׁעַת תְּפִלָּתוֹ שֶׁהַתְּפִלָּל קֹדֶם שֶׁהִמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה (כְּמַבְאָר בְּפָנִים בְּסִימָן כ'), וְיֵשׁ לָזֶה הָאָדָם חֵלֶק בְּבִאֹר הַזֶּה. כִּי עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה נִתְוַסֵּף קֹדֶשׁ לְמַעְלָה, וְכָל תְּפִלָּה הַיּוֹצֵאת מִהַרְבֵּה נִשְׁמוֹת הִיא מוֹסַפֵּת קֹדֶשׁ לְמַעְלָה בְּיֹתֵר וּמַעוֹרָרֵת בְּיֹתֵר לֵב הָעֲלִיוֹן, וּמִמְשִׁיךְ בְּאוּרֵי הַתּוֹרָה בְּיֹתֵר, הַכֹּל לְפִי רֵב אֲנָשִׁים, כֵּן יוֹתֵר קֹדֶשׁתוֹ. גַּם כָּל הָאֲנָשִׁים הָעוֹמְדִים בְּשַׁעַת הַדְּרוֹשׁ נִכְנָע רִשְׁעָתָם עַל־יְדֵי הַטּוֹב שֶׁבְּחֻכְם הַדּוֹרֵשׁ, וּבְזֶה מוֹצִיא אוֹתָם מִתַּחַת רְשׁוֹת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, וּמַכְנִיס אוֹתָם תַּחַת רְשׁוֹת הַקֹּדֶשׁ: (ל(ק"א ס"י כ' אֹת ד')

לג.

עַל־יְדֵי שְׁעוֹמְדִים אֶצֶל הַצְדִּיק בְּשַׁעַת שְׁדוֹרֵשׁ בְּרַבִּים, עַל־יְדֵי זֶה זֹכִין לְבוֹא לְאַרְצָ יִשְׂרָאֵל וּלְהַכְנִיעַ הַרְשָׁעִים וְכָל הַמוֹנְעִים: (שם)

לד.

הַקְדוּשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵק עִם הַצְדִּיקִים כְּחוּט הַשְּׁעָרָה, וְכִשְׁפוֹגְמִין כְּחוּט
הַשְּׁעָרָה אֵין כַּח בְּיָדָם לְהַמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה: (שם אות ה')

לה.

אֵי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְאִמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁהוּא עֶקֶר הַכֹּל וְהוּא כְּלָלִיּוֹת הַקְדוּשָׁה, כִּי
אִם עַל־יְדֵי הַתְּקָרְבוֹת לְצְדִיקֵי אֲמֵת, כִּי כָל עֶקֶר אִמוּנַת יִשְׂרָאֵל מִמְּשִׁיכִין
הֵם לְהַדוֹר. אֲבָל אֵי אֶפְשָׁר לְהַתְּקָרֵב לְצְדִיקֵי אֲמֵת כִּי אִם עַל־יְדֵי עֲזוֹת. כִּי
יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה מוֹנְעִים וּמַתְּנַגְדִּים וְאֵינָם מְנִיחִים לְהַתְּקָרֵב לְנִקְדַּת הָאֲמֵת,
וְכָל עֶקֶר כַּחַם הוּא רַק עַל־יְדֵי עֲזוֹת דְּסִטְרָא אַחְרָא. עַל־כֵּן בְּהִכָּרַח שִׁיְהִי
לְהֶאֱדָם עֲזוֹת דְּקְדוּשָׁה לְעַמּוּד נֶגֶד עֲזוֹתָם הָרַע, וְיִהְיֶה מִצְחוֹ חֲזָק לְעַמֵּת
מִצְחָם. כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְכַנֵּס אֶל הַקְדוּשָׁה כִּי אִם עַל יְדֵי עֲזוֹת גְּדוֹל, וְלָבוֹא
לְעֲזוֹת הַזֶּה הוּא עַל־יְדֵי שְׂמִיחָה, שֶׁהִיא עֶקֶר הָעֲזוֹת וְהַהֲתַחֲזָקוֹת לְבַל
יִתְבַּיֵּשׁ וְיִתְבַּטֵּל כָּל מַפְגֵי הַמְּלַעֲיָגִים, רַק יִהְיֶה עוֹ כַּנְמָר נֶגְדָם: (לק"א סי'
כ"ב אות

לו.

עַל־יְדֵי הַתְּקָרְבוֹת וְהַתְּקַשְׁרוֹת לְהַצְדִּיק הָאֲמֵת נֶצוּל מִתְּאֵוֹת מְמוֹן שֶׁהִיא
עֲבוּדָה זָרָה, חֲשֵׁךְ, מִיתָה וְכוּ'. וְאֵזִי נֶצוּל מִמְּרִירוֹתָא דְעֵלְמָא, שֶׁהוּא דְאֵגַת
וְטַרְדַּת הַמְּמוֹן וְהַפְּרָנְסָה שְׂמִיכָה יְמֵי חַיֵּי רַב בְּנֵי אָדָם, וְזוֹכָה לְשְׂמִיחָה,
לְהִיּוֹת שְׂמִיחַ בְּחֻלְקוֹ, וּמְאִיר עַל עֲצָמוֹ אֹר פְּנֵי מְלָךְ חַיִּים (וְעֵין מְמוֹן אֹת
י"ג וי"ד). וְכֵן לְהַפְּךְ, כְּשֶׁחוֹלֵק חַיֵּי עַל הַצְדִּיק, אֵזִי נוֹפֵל לְתַאֲוֹת מְמוֹן
בְּיוֹתֵר, וְהוּא מְלֵא מְרִירוֹת בְּיוֹתֵר תְּמִיד, עַד שֶׁהַמְּמוֹן וְהַפְּרָנְסָה מְכַלָּה יְמֵי
חַיָּו. כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְהַנְצִיל מִמְּרִירוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, שֶׁהוּא מְרִירוֹת דְאֵגַת
הַמְּמוֹן וְהַפְּרָנְסָה, כִּי אִם עַל־יְדֵי כַח הַצְדִּיק הָאֲמֵת, שֶׁהוּא שׁוֹמֵר הַבְּרִית
בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת: (לק"א סי' כ"ג)

לז.

צָרִיךְ כֹּל אֶחָד לַחֲזֹר וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד וּלְהִתְפַּלֵּל לְהִשָּׁם יִתְבַּרְךָ הַרְבֵּה שְׂיִזְכֶּה לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיק אֲמֵת שְׂיִהְיֶה גָדוֹל בְּמַעַלְהָ כֹּל כָּךְ, שְׂיִוָּכַל לְהַכְנִיס בּוֹ הַשְּׂגוֹת אֱלֹקוֹת, שְׂזֶה עֶקֶר הַתְּכָלִית. כִּי הַשְּׂגוֹת אֱלֹקוֹת אֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג כִּי אִם עַל־יְדֵי כַּמָּה צְמֻצוּמִים, שְׂהֵם בְּחִינַת הַקְּדָמוֹת וְסִבּוּבִים נִפְלְאִים שְׂהַצַּדִּיק הָאֲמֵת מְסַבֵּב עִם כֹּל אֶחָד כַּפִּי עֶרְכּוֹ עַד שְׂיָבֹא לְהַשְּׂגוֹת אֱלֹקוֹת. עַל־כֵּן אֵי אֶפְשָׁר לָבֹא לָזֶה כִּי אִם עַל־יְדֵי רַבִּי אֲמֵתִי הַמְּפֹלֵג בְּמַעַלְהָ מְאֹד:

(לק"א סי' ל' אות א' ב')

לת.

וְצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ אַחֵר הַרְבֵּי הַגָּדוֹל בְּיִוְתֵר, כִּי צָרִיכִין לָזֶה רַבִּי גָדוֹל מְאֹד, שְׂיִוָּכַל לְהֵאִיר גַּם בְּךָ הַשְּׂגַת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ. וְכֹל מֵה שֶׂהוּא קָטָן בְּיִוְתֵר, צָרִיךְ רַבִּי גָדוֹל בְּיִוְתֵר, שְׂיִהְיֶה אֲמֵן נִפְלֵא כְּזֶה, שְׂיִוָּכַל לְהַלְבִּישׁ שְׂכָל עֲלִיוֹן כְּזֶה, דְּהֵינּוּ הַשְּׂגָתוֹ יִתְבַּרְךָ שְׂמוֹ, לְקָטָן וּמְרַחֵק כְּמוֹתוֹ. כִּי כֹל מֵה שְׂהַחוּלָה נִחְלָשׁ בְּיִוְתֵר, הוּא צָרִיךְ רוּפֵא גָדוֹל בְּיִוְתֵר. עַל־כֵּן אֵל תִּטְעֶה לּוֹמֵר, דִּי לִי אִם אֶהְיֶה מְקָרֵב אֶצֶל אִישׁ כְּשֶׁר פְּשׁוּט הַמְּחֻזָּק בְּיִרְאָת ה' וְנִכְבָּד קִצָּת, וְלָמָּה לִי לְבַקֵּשׁ גָּדוֹלוֹת וְלַחֲזֹר אַחֵר הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל דִּיקָא, הַלֵּנְאִי שְׂאֶהְיֶה מִתְחַלָּה כְּמוֹ אִישׁ כְּשֶׁר הִזָּה (כְּמוֹ שְׂטוּעִין בְּזֶה כַּמָּה אֲנָשִׁים), אֵל תִּטְעֶה לּוֹמֵר כֵּן, כִּי אֶדְרַבָּא, כֹּל אֶחָד כַּפִּי מֵה שְׂיִוָּדַע בְּנִפְשׁוֹ גָּדֵל פְּחִיתוּתוֹ וְגָדֵל רְחוּקוֹ שְׂנִתְרַחֵק מְאֹד מֵהִשָּׁם יִתְבַּרְךָ, כְּמוֹ כֵּן הוּא צָרִיךְ דְּוָקָא לְהִתְקַרֵּב לְהַרְבֵּי הָאֲמֵת הַגָּדוֹל בְּמַעַלְהָ מְאֹד מְאֹד, כִּי כֹל מֵה שֶׂהוּא קָטָן בְּיִוְתֵר הוּא צָרִיךְ רַבִּי אֲמֵתִי גָדוֹל בְּיִוְתֵר כַּנִּי"ל: (שם)

לט.

צָרִיךְ לְקַבֵּל תּוֹכְחָה שֶׁל צַדִּיקֵי אֲמֵת, וְאֵף עַל פִּי שְׂהַתּוֹכְחָה שְׂלָהֶם הוּא לְפַעְמִים בְּדַרְךָ בְּזִיוֹן, אֵף עַל פִּי כֵּן צָרִיכִין אֲנִי לְקַבֵּל תּוֹכְחָתָם. כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם סוּבָלִים צַעַר גָּדוֹל מֵאֲתַנּוּ, כִּי כֹל הָעֶסְקִים וְשִׂיחַת חֲלִין שְׂלָנּוּ הוּא בּוֹדְאֵי רָעָה אֶצְלָם. אֵךְ אֶפְלוּ טוֹבֵתְנּוּ, שְׂהִיא הַתְּפִלָּה שְׂלָנּוּ, שְׂהִיא בְּעֶרְכָּנוּ טוֹב, הִיא גַּם כֵּן רָעָה אֶצְלָם, כִּי תְּפִלַּתְנּוּ מְבַלְבֵּלַת אוֹתָם מְאֹד, [מִחֲמַת שְׂהִיא מְעַרְבֵבֶת בְּמַחְשְׁבוֹת זָרוֹת וּבְלִבּוֹלִים הַרְבֵּה], וּמִחֲמַת זֶה הֵם מוֹכִיחִים אוֹתְנּוּ לְפַעְמִים בְּדַרְךָ בְּזִיוֹן. אֲבָל אֲנִי צָרִיכִים לְקַבֵּל תּוֹכְחָתָם. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחֶסֶד, וְעַל־יְדֵי זֶה מְכַנְיַעִין וּמְשַׁפִּילִין חֲכָמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת

וממשלת העכו"ם, ועלידי זה זוכין להעלות החכמה והשכל שעל ידה באין להשגת אלקות: (שם אות ז')

מ.

המתקרב לצידיקי אמת יש בהם ד' בחינות שחשבו רז"ל לענין ד' שנקנסו לפרדס. כי יש מי שמקבל דרך ישרה מהרב ונעשה איש כשר עד סופו, וזה בחינת נכנס בשלום ויצא בשלום. ויש בחינת הציץ ונפגע, הציץ ומת, דהינו שנתלהב יותר מדאי יותר מהמדה ועלידי זה יוכל למות או לצאת מדעתו. אך גם עליהם נאמר: "צידיקים ילכו בם". אבל יש מי שפורש לגמרי ומתרחק מן הצידיק ונעשה מתנגד ולץ, וזה בחינת אחר שקצץ בנטיעות. כי הצידיק והרב שבדור צריך שיהיה לו שני הפחות שיש להתורה: סם חיים וסם מות, באפן שיהיה אפשר להתקרב אליו לקבל כרצונו - "צידיקים ילכו בם ופושעים יפשלו". אם הוא חפץ באמת יזכה לקבל מהרב דרך ישרה ועצות טובות לשוב להשם יתברך, ואם לאו, והוא בא בעקמימיות וטינא יש בלבו, יוכל גם כן למצא בהרב מה שהוא רוצה, דהינו שימצא בו דבר שיכפר בכל ויתרחק לגמרי, וזהו בחינת ופושעים יפשלו בם רחמנא לצלן: (לק"א סי' ל"א אות ט')

מא.

עלידי הצידיקים ועלידי התורה יזכה לאהב אותו יתברך בכל מקום, הן בטיבו הן בעקו, ויהיה לו שלום במדותיו, הינו [שלא יהיה מחלק במדותיו ובמארעותיו], שלא יהא לו חלוק, בין בטיבו בין בעקו תמיד ימצא בו השם יתברך. וכן יהיה לו אהבה ושלום עם חבריו ועם כל ישראל: (לק"א סי' ל"ג אות א')

מב.

הצידיק האמת הוא הנקדה הפללית של כל ישראל. עלינו העקר הוא

התקשרות הצדיקים ולדבר עמם ביראת שמים, והם יאירו ויעוררו את לבו עלידי נקדתם הקדושה הכללית. ואחר כך צריך לדבר גם עם חבריו ביראת שמים, כדי שיקבל מהנקדה טובה של חברו. כי יש בכל אחד מישראל נקדה טובה, דהינו דבר יקר מה שאין בחברו, שזאת הנקדה טובה היא בחינת צדיק ויכול להשפיע ולהאיר ולעורר לב חברו, וחברו צריך לקבל התעוררות ממנו. וכן צריך כל אחד לקבל זה מזה וזה מזה, בבחינת ומקבלין דין מדין. וכן צריך שידבר כל אחד בעצמו בינו לבין קונו, כדי שתאיר הנקדה טובה שלו בעצמו מפיו ללב, ועלידי כל זה מבטל ערלת לבו, דהינו אהבות רעות, שהם כל התאוות רעות, שהם חרפת לב, שהם שוברים לבו של אדם: (לק"א סי' ל"ד אות ד')

מג.

הכלל, שהממשלה ביד הצדיק לפעל פעלות כרצונו, כמו שאמרו רז"ל: "מי מושל בי - צדיק". ועקר הממשלה להאיר ולהתעורר לב ישראל לעבודת השם יתברך. עליו העקר שיתקשר לצדיקי אמת ולדבר עמהם בעבודת השם יתברך, ומהם יקבל כח והארה והתעוררות להשם יתברך, שישוב אל ה' באמת: (שם אות ב')

מד.

מאור פני הצדיקים מקבלין מחין ושכל חדש, שהוא נשמה חדשה. כי הנשמה הוא השכל, הינו כשהצדיק מסביר לו פנים, אזי מקבל שכל חדש ונשמה חדשה מאור פניו הקדושים: (לק"א סי' ל"ה אות ה')

מה.

כשהצדיק האמת מגלה איזה דבר תורה, אזי מוריד נשמתו חדתו לכל אחד מהשומעין התורה לפי בחינתו ותפיסתו: (לק"א סי' לו אות ה')

מו.

טוב מאוד לאדם להרגיל את עצמו לתן בכל פעם על פדיון לצדיקים ויראים כדי להמתיק ולבטל ממנו כל הדינים. הינו אפלו כשאין לו צרה ח"ו, אף על פי כן יתן בכל עת על פדיון, כדי להמתיק מעליו הדינים שלא יבוא לידי צרה ח"ו: (חיי מוהר"ן סימן תקל"ט)

מז.

כשממלא גרוגם של תלמידי חכמים יין הוא בחינת פדיון וממתיק הדינים: (לק"א סי' מ"א)

מח.

עלידי אמונת חכמים, שמאמין שכל דבריהם ומעשיהם אינו פשוט ויש בהם רזון, עלידי זה נמתקין הדינים: (לק"א סי' מ"ב)

מט.

גם מי שעושה לבוש נאה לצדיק עלידי זה נמתקין הדינים: (שם)

ג.

הַכָּלֵל וְהַעֲקָר שְׂיָהִיָּה לוֹ אֲמוּנַת חֲכָמִים, וְלִהְיֶהֱר בְּכַבּוּדָם וְלִירָא מֵהֶם מְאֹד. וְאַף אִם נִדְמָה לוֹ שֶׁהֵם עוֹשִׂים חַיִּו כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה, הוּא צָרִיךְ לְהֶאֱמִין שֶׁבּוֹדָאֵי הֵם עוֹשִׂים נְכוֹנָה עַל פִּי הַתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה נִמְסְרָה לְחֲכָמֵי הַדּוֹר לְדַרְשָׁה כְּפִי מַה שְׂיֻדְעִים, עַל־כֵּן צָרִיךְ לְהַשְׁלִיךְ שְׂכָלוֹ וְדַעְתּוֹ רַק לְסַמְךָ עֲלֵיהֶם: (לק"א סי' נ"ז אות א')

גא.

כָּל הַרְפוּאוֹת תְּלוּיִים בַּתּוֹרָה, וְהַתּוֹרָה נִמְסְרָה לְחֲכָמִים, וְאַנְחֵנוּ מְצוּיִים לְשִׁמְעַ מֵהֶם וְלִבְלִי לְסוּר מִדְּבָרֵיהֶם יָמִין וּשְׂמָאל. וּמִי שֶׁמְזַלְזֵל בְּדְבָרֵיהֶם וְאִין מְאֱמִין דְּבָרֵיהֶם, מִחֲמַת שֶׁנִּדְמָה לוֹ שֶׁמְדַאֲרִיתָא אִינוּ כֵּן, עַל־יְדֵי זֶה נִחְלָה בְּמַכָּה שְׂאִין לָהּ רְפוּאָה וּמַת בָּהּ: (שם)

גב.

כְּשֶׁנוֹפְלִים מֵאֲמוּנַת חֲכָמִים הַתְּקוּן לָזֶה נִדְר, שְׂיִדָּר אֵיזָהוּ נִדְר וִיקִים מִיָּד. עַל־יְדֵי זֶה יֵשׁוּב לְאֲמוּנַת חֲכָמִים וְיִזְכֶּה לְרְפוּאָה, וְעַל־יְדֵי זֶה מֵתְנוּצְצִים בּוֹ אוֹרוֹת הָאֲבוֹת, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְעֵנֵג שְׂבֵת, הֵינּוּ בְּחִינַת אֲכִילָה בְּקִדְשָׁה. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְבִטּוֹל הַפֶּעַס וּלְהַכְנִיעַ וּלְהַפִּיל הָאוֹיְבִים וְהַשְׂנְאִים, וְעַל יְדֵי זֶה יִפֹּל שְׁעַר דְּסִטְרָא אַחְרָא, וְיִבֹּא מְשִׁיחַ וְיִבְנֶה שְׁעָרֵי הַקְּדוּשָׁה: (שם אות ב')

גג.

הַצְּדִיק הָאֲמֵת הוּא בְּחִינַת מוֹשֶׁה וְהוּא כְּלוּל בְּשִׁלְשָׁה אֲבוֹת, וְהוּא מִמְּשִׁיךְ הַשְׁלֵשָׁה הַשְּׁפָעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּאָר וְעֵנָן וּמֹן, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲכִילָה וּשְׂתִיָּה וּמְלַבּוֹשִׁים, וְהוּא לוֹחֵם תְּמִיד מִלְּחָמוֹת ה', כִּי הוּא לוֹחֵם כְּנֶגֶד קְלַפַּת עֲמֶלֶק שֶׁהוּא פָּגֶם הַבְּרִית שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ, וְהַצְּדִיק מְכַנְיַע אוֹתוֹ וְאֵת כָּל הַצָּרִים הַרוֹדְפִים אַחַר חֲלוּשֵׁי כַח שְׂבִישְׂרָאֵל, וּמְחַזֵּק אוֹתָם וּמְכַנְיֵס אוֹתָם לְעִבּוּדַת

השם יתברך, וממשיך אותם לבחינת תקון הברית. ועלידי זה זוכין לשפע כפולה, הינו בחינת לחם משנה בשבת, הינו משנה תורה שזוכה לחדש בשבת חדושין דאורייתא על חד תרין, ועלידי זה זוכה לרפואת הנפש ורפואת הגוף, ועלידי זה נתעורר העולם לתשובה מאהבה. וכל הכשרים שבדור נתרפאים ונעשים מכבדים בעיני הבריות, ועלידי זה מקבלין כל אחד חדושי תורה שהיא תורה הצפונה שהשפיע הצדיק ביום השבת: (לק"א סי' נ"ח)

נד.

עלידי אמונת חכמים נזדכך המלח וזוכה לשכל ברור, ועלידי זה יזכה להוציא ולקבל מכל מה שלומד בהתורה משפטי אמת, דהינו הנהגות ישרות לעבוד אותו יתברך, שידע איך להתנהג בכל דבר הוא והתלויים בו. אבל כשפוגם ח"ו באמונת חכמים, הוא נדון ביגיעת בשר, דהינו במוותרות, בצואה רותחת, שעולים לו עשנים סרוחים אל המלח ומערבבין ומבלבלין מחו ודעתו, ואזי אינו יכול להוציא מלמודו משפטי אמת והנהגות אמתיות, אדרבא, הוא מוציא דברים הפוכים מן האמת. ועל ידי זה אין לו עצה שלמה לעולם, והוא תמיד מספק ועצתו חלוקה לכאן ולכאן, כי עלידי פגם אמונת חכמים נעשה לבו מטנף כמו בית הפסא על ידי שנדון במוותרות פנ"ל, ועלכן כל עצותיו [הם עצות] נבערות, ואינו יודע לגמר עצה שלמה בלב, איך להתנהג בשום דבר: (לק"א סי' ס"א א')

נה.

עקר המחלקת שבא על האדם הוא מחמת פגם אמונת חכמים על שלא האמין בהצדיקים, שהם החכמים, ודבריהם וספריהם הקדושים לא היו חשובים בעיניו כלום, והיה בעיניו אף למותר, מכל שכן וכל שכן אם ח"ו, היה מלעיג עליהם. ועל ידי כל זה בא מחלקת, לפי הפגם ח"ו. עלכן צריך כל אחד לשום אל לבו, להתבונן מהמחלקת כמה הוא צריך לשוב על פגם אמונת חכמים, שממש בא המחלקת. ועלידי זה ישוב בתשובה ויתקן פגם אמונת חכמים, ויחזרו כל הספרים הקדושים ויהיו נחשבים בעיניו, וידע ויאמין, כי כלם צריכין להעולם. ועלידי זה יהיה נטהר מהטנפת הנ"ל, ויזכה לעצה שלמה. ועלידי זה יהיו נמתקין כל הצמצומים שהם

הדינים. וְכֹל מְקוֹם שֶׁיֵּשׁ אִיזָה דִּין וְצִמְצוּם, הַכֹּל נִמְתָּק עַל־יְדֵי זֶה, עַל־יְדֵי תַקוּן הָאֲמוּנָה הַנִּי"ל, שֶׁמֵּאֲמִין בְּהַצְדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וּבִסְפָרֵיהֶם הַקְדוּשִׁים: (שם) אות (ה')

נו.

בְּכֹל פֶּעַם שֶׁבָּא לְהַצְדִּיק, צָרִיךְ שֶׁיִּרְאֶה שֶׁיָּבֹא בְּכֹל פֶּעַם מִחֲדָשׁ, לֹא כְּמוֹ שֶׁכָּבַר הָיָה אֶצֶל הַצְדִּיק וְעָכְשׁוֹ הוּא בָּא פֶּעַם שְׁנִית, רַק כְּמוֹ שֶׁבָּא עָכְשׁוֹ מִחֲדָשׁ פֶּעַם רִאשׁוֹן, כִּי צָרִיךְ לְהִתְחִיל בְּכֹל פֶּעַם מִחֲדָשׁ כִּי עֶקֶר הוּא הַהִתְחַלָּה (עֵינִי יִרְאֶה אֹת י"ג): (לק"א סי' ס"ב בסוף)

נז.

דַּע, שֶׁהַצְדִּיקִים הַמְּנַהֲיגִים הָאֲמִתִּיִּים יֵשׁ בָּהֶם כַּמָּה שְׁנוּיִים בְּעֵינֵי הַנְּהַגַת בְּנֵי הָעוֹלָם הַמִּתְקַרְבִּים אֲלֵיהֶם. כִּי לְפַעְמִים הַצְדִּיק מִתְקַרֵּב עֲצוּמוֹ אֶל הָעוֹלָם מְאֹד, וְלְפַעְמִים הוּא מְכַסֶּה עֲצוּמוֹ וּמַעֲלִים עֲצוּמוֹ מֵהֶם מְאֹד וּמִתְרַחֵק מֵהֶם מְאֹד. וְלֹא דִי שֶׁמִּתְרַחֵק מֵהֶם וּמִתְרַוָּם מֵהֶם וְאֵינָם יְכוֹלִים לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו, אֲף גַם נוֹפְלִים עָלָיו קִשְׁיוֹת וְתַמְיָהוֹת, עַד שֶׁנֶּעְקָם וְנִתְבַּלְבַּל מִחֶסֶם מִהִנְהַגוּתוֹ עִמָּהֶם. וְכֹל זֶה לְטוֹבַת הַמִּתְקַרְבִּים אֵלָיו. עַל־כֵּן אֵל יְבַהֲלוּךָ רַעֲיוֹנֶיךָ עַל זֶה כִּי הַכֹּל לְטוֹבַתְךָ: (לק"א סי' ס"ג)

נח.

יֵשׁ שָׂדֵה הָעֲלִיוֹנָה שֶׁשָּׁם גְּדֻלִים כָּל הַנְּשָׁמוֹת, וְאֵלוֹ הַנְּשָׁמוֹת צָרִיכִין בְּעַל הַשָּׂדֵה שֶׁיַּעֲסֹק בְּתַקוּנָם. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד שֶׁרוֹצֶה לְרַחֵם עַל נַשְׁמָתוֹ, לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן הַרְבֵּה לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל יָמָיו, שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְקַרֵּב לְהַצְדִּיק הַזֶּה שֶׁהוּא בָּחִינַת בְּעַל הַשָּׂדֵה, שֶׁהוּא מְסַתְּפָל עַל כָּל אֶחָד לְהַבִּיאוֹ אֶל הַתְּכֵלִית הָאֲמִתִּי שֶׁהוּא כְּלוֹ טוֹב כְּלוֹ אֶחָד, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה הַתְּפִלָּה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת (עֵינִי תְּפִלָּה [נ"ח]). כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְבֹא אֶל הַתְּכֵלִית הַטוֹב הַנִּצְחִי כִּי אִם עַל־

יְדֵי הַצַּדִּיק הַזֶּה, שֶׁהוּא בַחֲיִנַת בַּעַל הַשָּׂדֶה הָעֲלִיּוֹנָה: (לק"א סי' ס"ה)

נט.

דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לְהִיּוֹת אֶצֶל הַסִּתְּלָקוֹת הַצַּדִּיק, אֲפֹלוּ מִי שֶׁאִינוּ תַלְמִידוֹ. כִּי נִתְגַּלָּה אִזּוֹ הָאָרֶה גְדוֹלָה מְאֹד, וְהוּא טוֹבָה גְדוֹלָה לְכָל מִי שֶׁנִּמְצָא שָׁם, וְזוֹכִין עַל־יְדֵי זֶה לְאָרִיכוֹת יָמִים. אֵךְ הַתַּלְמִידִים הָעוֹמְדִים אִזּוֹ, מְגִיעַ לָהֶם הָאָרֶה גְדוֹלָה מְאֹד בְּיוֹתֵר, וְיִכּוּלִין לְזַכּוֹת אִזּוֹ לְקַבֵּל פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחוֹ שֶׁל רַבּוֹ, וּבִלְבָד כְּשֶׁהֵם מְקַשְׂרִים בּוֹ הַיָּטִב הַיָּטִב כְּעֵנְפִים בְּאֵילָן, עַד שֶׁהֵם מְרַגְּשִׁים כָּל הָעֲלִיּוֹת וְהִרְיָדוֹת שֶׁיֵּשׁ לְרַבָּם, אֲפֹלוּ בְּשַׁעַה שֶׁאִינָם אֶצְלוֹ. וְאִזִּי יְכוּל לְהִיּוֹת שֶׁהַתַּלְמִיד יִתְפַּלֵּל בְּכוֹנָה וְיַעֲשֶׂה עֲבֹדוֹת וְצַדִּיקוֹת יוֹתֵר מֵרַבּוֹ, וּבְאַמֶּת הַכֹּל בְּרוּחַ שֶׁל רַבּוֹ: (לק"א סי' ס"ו אות א')

ס.

צָרִיךְ לְהַשְׁתַּדֵּל תָּמִיד לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ בְּכָל פַּעַם, וְעַל־יְדֵי שְׂרָגִיל בְּיוֹתֵר לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ עַל־יְדֵי זֶה יוֹכֵל לְזַכּוֹת לְבַחֲיַנַת פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחַ שֶׁל רַבּוֹ: (שם)

סא.

עֵקֶר גְּדֻלַּת הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשָׁרִים הַנְּלוּיִם אֲלֵיהֶם יִתְגַּלָּה רַק לְעֵתִיד בְּיוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל וְהַנוֹרָא, כִּי אִזּוֹ יֵרְאוּ הַכֹּל אֶת גְּדֻלַּתָם וְתַפְאֲרָתָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים וְהַנְּלוּיִם אֲלֵיהֶם, אֲשֶׁרֵיהֶם וְאֲשֶׁרֵי חֶלְקָם, מָה רַב טוֹב הַצָּפוֹן לָהֶם. וְכֵן לְהַפֵּךְ, יֵרְאוּ הַכֹּל אֶת מַפְלַת הַרְשָׁעִים. כִּי אִזּוֹ יִהְיֶה יוֹמָא דְדִינָא רַבָּא, שְׂיִהְיֶה הָאָדָם נֶדוֹן עַל כָּל מַעֲשָׂה, עַל כָּל פֶּרֶט וּפְרֶט, וְלֹא יוֹתֵרוּ לוֹ עַל שׁוּם דָּבָר קָטָן, כִּי אִין שְׂכַחָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְהַכֹּל יִהְיֶה נֹזֶכֶר לוֹ אִזּוֹ. וְאִזּוֹ יֵרְאוּ הַחֲלוּק שְׁבִין צַדִּיק לְרַשָּׁע, וּבִין מִי שֶׁזָּכָה לְהַתְקַרֵּב וּלְהַתְחַבֵּר לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, וּבִין מִי שֶׁחָלַק עֲלֵיהֶם. וְאִזּוֹ יִתְהַפְּכוּ הַכֹּל לְהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ אֲפֹלוּ אֱמוּנוֹת הָעוֹלָם, וְיִקְרְאוּ כָּלֶם בְּשֵׁם ה'. וְעַל־יְדֵי שְׂמֵת־פְּלִלִין בְּאַמֶּת לְהֵשֶׁם לְבַדּוֹ בְּלֵי שׁוּם

פְּנִיָּה בְּשִׁבִיל בְּנֵי אָדָם, עַל־יְדֵי זֶה זֹכָה לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינָה זֹאת שֶׁל עוֹלָם הַבָּא
בְּעוֹלָם הַזֶּה, דְּהֵינּוּ שְׂיִהְיֶה מִפְּלֶה לְרַשְׁעִים גַּם בְּעוֹלָם הַזֶּה עַד שְׂיִכְרְחוּ כָּלָם
לְשׁוֹב אֶל ה'. וְעַל־יְדֵי זֶה נִשְׁלַם הַדְּבָר דְּקִדְשָׁה, וְעַל־יְדֵי זֶה זֹכִין לְהוֹצִיא
מִכַּח אֶל הַפֶּעַל, דְּהֵינּוּ לְגַמֵּר בְּפֶעַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבְּקִדְשָׁה שְׂחוֹשֵׁק לַעֲשׂוֹת:
(שם) אֹת (ג')

סב.

עַל־יְדֵי הַצְּדִיק מִמְּשִׁיכִין עַל עֲצָמוֹ בְּחִינַת מֵיִם קָרִים לְהַחֲיֹת נַפְשׁוֹ הָעֵינְיָה,
וְעַל־יְדֵי זֶה זֹכָה לְהַתְּפַלֵּל בְּכָל לְבוֹ בְּבְחִינַת כָּל עֲצָמוֹתַי וְתֵאמְרָנָה וְכוּ', שְׂזָה
עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַתְּפִלָּה. וְזֶהוּ הַחֲלוּק שֶׁבֵּין הַשׁוֹמֵעַ מִפִּי הַצְּדִיק לְלוֹמַד מִתּוֹךְ
הַסֵּפֶר. כִּי כְּשׁוֹמֵעַ מִפִּי הַצְּדִיק, אֲזִי מִשְׁפִּיעַ לוֹ בְּחִינַת מֵיִם קָרִים לְהַחֲיֹתוֹ
כְּרָאוּי לוֹ לְפִי מְדַרְגָּתוֹ לְפִי מָה שֶׁנִּפְשׁוֹ עֵינְיָה, אֲבָל כְּשֶׁלוֹמַד מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר,
אֵינּוּ יוֹדֵעַ אִיךְ לְהַחֲיֹת נַפְשׁוֹ הָעֵינְיָה כְּרָאוּי לוֹ לְפִי מְדַרְגָּתוֹ בְּכָל עֵת: (לק"א
ס"י ס"ז אֹת (ח')

סג.

הַצְּדִיק הָאֵמֶת יֵשׁ לוֹ כַּח הַמוֹשֵׁךְ לְהַמְשִׁיךְ כָּל הָעוֹלָם אֵלָיו, לְקַרְבָּם לְהַשִּׁם
יְתַבְרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ. וּמָה שֶׁרְחוּקִים מִמֶּנּוּ וְאִין הַכֹּל נִמְשָׁכִים אֵלָיו, זֶה הוּא
עַל־יְדֵי כַּח הַמְּכָרִיחַ שֶׁהוּא כֹּנֵן כַּח הַמוֹשֵׁךְ שֶׁל הַצְּדִיק. כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם
שֶׁעַל־יְדֵי דְבוּרֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם [הֵם] מִפְּסִיקִין וּמְכָרִיחִין לְהַתְּרַחֵק מִהַצְּדִיק
הָאֵמֶת. וְעֵקֶר הַתְּגַבְּרוֹת כַּח הַמְּכָרִיחַ הוּא עַל־יְדֵי גְאוּת וְגִסוּת הַרוּחַ וְכַבּוּד,
שְׂמֵתִירָא שְׂיִהְיֶה נִפְחָת כְּבוֹדוֹ וְיִתְבַּזֶּה כְּשִׂיתְקַרֵּב אֶל הָאֵמֶת. עַל־כֵּן כָּל מִי
שֶׁרוֹצֶה לִידַע הָאֵמֶת לְאֵמֶתוֹ, יִשְׁפִּיל דַּעְתּוֹ בְּאֵמֶת, וְיִזְכֹּר פְּחִיתוּתוֹ וְשְׁפָלוּתוֹ
בְּאֵמֶת, [וְכָל מָה שֶׁעָבַר עָלָיו מֵעוֹדוֹ. וְכִשְׂיִרְגִישׁ שְׁפָלוּתוֹ בְּאֵמֶת], אֲזִי בּוֹדֵאֵי
יְתַגַּלֶּה לוֹ הָאֵמֶת, וְיִתְגַּבֵּר כַּח הַמוֹשֵׁךְ עַל כַּח הַמְּכָרִיחַ, וְיִהְיֶה נִמְשָׁךְ
בְּזִרְיוֹת גְּדוֹל לְהַצְּדִיק הָאֵמֶת: (לק"א ס"י ע')

סד.

כָּל מִה שֶׁהָאָדָם מְקַטֵּין אֶת עַצְמוֹ בְּיֹתֵר, יֵשׁ לוֹ כַּח הַמוֹשֵׁךְ בְּיֹתֵר, דְּהֵינּוּ לְמֹשֶׁךְ שְׂכִינַת אֱלֹקוֹתוֹ לְמִטָּה, שְׂיִשְׁכֵּן עִמָּנוּ הוּא יִתְבָּרֵךְ, וְכֵן לְהַמְשִׁיךְ אֲנָשִׁים אֵלָיו לְקִרְבָּם לְעַבְדָּתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְכֵן לְהַמְשִׁיךְ הַשְּׁפָעוֹת וּבְרָכוֹת לְיִשְׂרָאֵל. וְכֵמוֹ כֵּן הוּא קָרוֹב וְסָמוּךְ בְּיֹתֵר לְהַכַּח הַמוֹשֵׁךְ שֶׁל הַצַּדִּיק הַאֲמֵת:

סה.

כְּשֵׁנוֹתוֹ צָדָקָה לְהַצַּדִּיק שֶׁהוּא עָנוּ גְדוֹל, הוּא מִתְבָּרֵךְ מִיָּד: (שם)

סו.

קִשָּׁה מְאֹד לְהִיּוֹת מְפָרָס (עֵין כָּבוֹד סִימָן כ"א [נוֹסִימָן ל']): (לק"א סי' ע"א)

סז.

יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמְקַבְּלִין מֵעַצְמָן עֲלֵיהֶם הַיִּסּוּרִין בְּשָׂבִיל יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי זֶה זֹכָה לְשִׁפְעַ רֹחַנִּיּוֹת גְּבוּהָ מְאֹד: (שם)

סט.

צָרִיךְ לְהַשְׁתַּדֵּל לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיקִים אֲמֵתִיִּים, כִּי אֶפְלוּ מִי שְׁלוֹמֵד וְעוֹבֵד עַבְדָּתוֹ תָּמִיד, אֵין יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּעַבְדוּתוֹ בְּלֹא הַצַּדִּיק: (לק"א סי')

סט.

מה שְהַצְדִּיק מְדַבֵּר עִם הָעוֹלָם לְפַעְמִים שִׁיחַת חֲלִין, הוּא טוֹבָה גְדוֹלָה לָהֶם. כִּי דִיְקָא עַל־יְדֵי זֶה [הוּא] מְקַשֵּׁר אוֹתָם אֶל הַדַּעַת, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה. כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שְׁרַחוּקִים מֵהַתּוֹרָה מְאֹד, עַד שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְקַרְבָּם עַל־יְדֵי דְבָרֵי תּוֹרָה כִּי אִם עַל־יְדֵי שִׁיחַת חֲלִין דִּיְקָא, שֶׁהַצְדִּיק מְלַבֵּישׁ בָּהֶם אֶת הַתּוֹרָה. גַּם לְפַעְמִים הוּא טוֹבָה לְהַצְדִּיק, שֶׁצָּרִיךְ לְפַקֵּחַ דַּעְתּוֹ וּלְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ [עַל־יְדֵי] שִׁיחָה זֹאת, וּמִמֶּלֶא מְגִיעַ טוֹבָה גְדוֹלָה לְזֶה הָאִישׁ, שֶׁמְדַבֵּר עִם הַצְדִּיק שִׁיחַת חֲלִין וּמְחִיָּה אוֹתוֹ: (לְק"א ס"י פ"א)

ע.

עַל־יְדֵי הַמַּחְלָקֶת שֵׁישׁ עַל גְּדוּלֵי הַצְדִּיקִים, עַל־יְדֵי זֶה הֵם יְכוּלִין לְהַמְשִׁיךְ הַשִּׁפְעַת בְּלִי קְטָרוֹג: (לְק"א ס"י פ"ח)

עא.

מֵה שֶׁצָּרִיכִין לְנַסֵּעַ לְהַצְדִּיק וְלֹא דֵי בְּסִפְרֵי מוֹסֵר, מְפָרֵשׁ בַּתּוֹרָה [(שְׁמוֹת י"ז) "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה כְּתֹב זֹאת זְכָרוֹן בְּסֵפֶר וְשִׁים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ". כִּי אִם שֶׁאֵמֶר לוֹ לְכַתֵּב בְּסֵפֶר, אִם עַל פִּי כֹן לֹא הִסְתַּפֵּק בָּזֶה, וְצָוָה לוֹ "וְשִׁים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ", שֶׁיִּדְבֹּר עִמוֹ פֶּה אֶל פֶּה. כִּי הָעֵקֶר מֵה שֶׁשׁוֹמְעִין מִפֶּה הַצְדִּיק. וְעֵין מְדַרְשׁ דְּבָרִים פְּרָשָׁה ג' עַל פְּסוּק, "שָׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם אֲתָה עוֹבֵר" וְכוּ', עֵין בְּפָנִים סִימָן ק"כ. גַּם לְמוֹד בְּסֵפֶר הוּא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה, וְשִׁמְיעָה מִפִּי הַצְדִּיק הוּא בְּחִינַת נִשְׁמַע. וַיִּשְׂרָאֵל אֲבָדוּ אֶת כְּתָר הַנַּעֲשֶׂה עַל־יְדֵי חֲטָא הָעֵגֶל, וְלֹא נִשְׁאַר לָהֶם כִּי אִם הַנִּשְׁמַע, כְּמוֹבָא בַּמְדָּרֵשׁ [הַנִּי"ל]. עַל־כֵּן אֵין בְּסֵפֶר כַּח כָּל כָּךְ לְעוֹרֵר אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁשׁוֹמַע מִפִּי הַצְדִּיק בְּעַצְמוֹ, שֶׁזֶה בְּחִינַת נִשְׁמַע שֶׁנִּשְׁאַר לְיִשְׂרָאֵל: (לְק"א ס"י ק"כ)

עב.

הַעֲקֹר וְהִסּוֹד שֶׁהַכֹּל תְּלוּי בוֹ, הוּא לְקִשֶׁר עֲצָמוֹ לְהַצְדִּיק שְׁבִדּוֹר וּלְקַבֵּל דְּבָרָיו עַל כָּל אֲשֶׁר יֹאמֶר כִּי הוּא זֶה, דְּבַר קֶטָן וְדְבַר גָּדוֹל. וְלִבְלִי לְנִטּוֹת מִדְּבָרָיו חַ"ו יָמִין וּשְׂמָאל. וְצָרִיךְ לְהַשְׁלִיךְ מֵאֵתוֹ כָּל הַחֲכָמוֹת, וּלְסַלֵּק דַּעְתּוֹ כְּאִלוֹ אֵין לוֹ שׁוּם שְׂכָל בְּלַעְדֵי אֲשֶׁר מְקַבֵּל מֵהַצְדִּיק וְהָרַב הָאֵמֶת. וְכָל זָמַן שֶׁנִּשְׁאָר אֲצִלוֹ שׁוּם שְׂכָל עֲצָמוֹ אֵינוֹ בְּשִׁלְמוֹת וְאֵינוֹ מְקִשֶׁר לְהַצְדִּיק: (לק"א סי' קכ"ג)

עג.

הָאֵמוּנָה לְבַדָּה שֶׁמֵּאֲמִין בְּהַצְדִּיק וּמְקַרֵּב עֲצָמוֹ אֵלָיו, אֲפֹלוֹ אִם לֹא יִקַּבֵּל מִמֶּנּוּ כָּלֵל, זֶה בְּעֲצָמוֹ טוֹב מְאֹד. כִּי עַל־יְדֵי הָאֵמוּנָה וְהַתְּקַרְבוֹת לְבַד נֶאֱכָל הָרַע שָׁלוֹ וְנִתְהַפֵּךְ לְמַהוּת הַצְדִּיק, וּבְלִבְד שֶׁיִּהְיֶה כְּוֹנֵתוֹ לְשִׁמְיָם. אָבֵל מִי שֶׁנּוֹסֵעַ וּמְקַרֵּב עֲצָמוֹ לְצְדִיקִים בְּשִׁבִיל כְּוֹנָה אַחֲרָת, לֹא יוֹעִיל לוֹ הַתְּקַרְבוֹת כָּלֵל: (לק"א סי' קכ"ט)

עד.

הַתְּקַרְבוֹת לְהַצְדִּיק מְבַטֵּל הַגְּדֻלוֹת (וְכֵן מְבַאֵר לְעִיל אוֹת י"ז). עַל־כֵּן זֶה סִימָן אִם הוּא מְקִשֶׁר לְהַצְדִּיק בְּאֵמֶת, אִם יֵשׁ לוֹ שְׁפָלוּת: (לק"א סי' קל"ה)

עה.

אִם הוּא מְקִשֶׁר לְהַצְדִּיק יוֹכֵל לְהַרְגִּישׁ קִדְשֵׁת יוֹם טוֹב. וְעַל־יְדֵי זֶה מַעֲלָה

מלכות דקדושה מבין הקלפות, ונופל מלכות הרשעה: (שם)

עו.

עקר ההתקשרות הוא אהבה, שיאהב את הצדיק אהבה שלמה שיהיה נפשו קשורה בנפשו, עד שעלידי אהבת הצדיק יתבטל אהבת נשים בבחינת "נפלאת אהבתד לי" וכו': (שם)

עז.

השבתים ששובתים אצל הצדיק האמת הוא כמו תענית: (לק"א סי' קס"ז)

עת.

צריך לזהר מאד לגרש מקרבו הרוח שטות, מה שלבו מלא מרוח שטות הדבוק בו. ועלידי שנתקשר להצדיק האמת, הינו שיאהב את הצדיק אהבת נפש, עלידי זה מגרש במהירות גדול את הרוח שטות מקרבו. ועל ידי זה זוכה ללב נשבר: (לק"א סי' קע"ו)

עט.

מי שמאמין היטב בדברי הצדיקים, הוא רואה מהם מופתים גדולים בכל עת. כי הצדיקים אמתיים מלאים מופתים, ומי שמאמין בהם ומשים לב לדבריהם, הוא רואה ומוצא אחר כך שכל מה שנעשה אחר כך, הכל היה

פ.

קִדְּם שְׂיוּצָא הָאָדָם לְאֹוִיר הָעוֹלָם מְלַמְּדִין וּמְרַאִין לוֹ כֹּל מַה שְּׂצָרִיךְ לְעֵבֶד וּלְהַשִּׁיג בְּזֶה הָעוֹלָם. וְכִיּוֹן שְׂיוּצָא לְאֹוִיר הָעוֹלָם, מִיָּד נִשְׁפָּח וְנֶאֱבֵד מִמֶּנּוּ הַכֹּל. וּבִשְׁבִיל זֶה הוּא צָרִיךְ לְנִסְעַ לְהַצְדִּיק לְבִקֵּשׁ אַחַר אֲבִדְתּוֹ. כִּי כֹּל הָאֲבִדוֹת הִלְלוּ שֶׁל כֹּל בְּנֵי הָעוֹלָם, כֹּלָם הֵם אֲצֵל הַצְדִּיק: (לק"א ס"י קפ"ח)

פ.א.

כֹּל הַדְּבוּרִים שְׂמַדְבְּרִים עַל הַצְדִּיק הָאֵמֶת וְעַל אֲנָשָׁיו הֵם טוֹבוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד   בְּגִשְׁמֵי   וּבְרוּחֵי: (לק"א   ס"י   קפ"א)

פ.ב.

מִי שְׂשׁוּמַע דְּבוּר מִפִּי הַצְדִּיק הָאֵמֶת, וּבְפֶרֶט כְּשֶׁרוּאָה אוֹתוֹ, אֲזִי הוּא מְקַבֵּל בְּחִינַת הַפְּנִים שֶׁל הַצְדִּיק, וּבְחִינַת שְׂכָלוֹ וְנִשְׁמָתוֹ. אֵךְ צָרִיךְ לְשַׁמֵּר מִשְׂכָּחָה, כִּי שְׂכָחָה מִשְׂפַּחַת כֹּל זֶה מִמֶּנּוּ. וּכְשֶׁזֹּכָה לְזַכְרוֹן, לְזַכֵּר דְּבָרֵי הַצְדִּיק כְּמוֹ שְׂאֵמָרָם, אוֹ עַל־יְדֵי מַה שְּׂחוֹזֵר ק"א פְּעָמִים, שְׂעַל־יְדֵי זֶה זֹכְרוּ, אֲזִי כְּשֶׁאוֹמֵר זֶה הַדְּבָר בְּשֵׁם הַצְדִּיק, נִצְטִיר לְפָנָיו דְּמוֹת דְּיוֹקְנֵי שֶׁל הַצְדִּיק, וְהָרִי הוּא כְּאֵלוֹ אֵמְרוּ הַצְדִּיק בְּעֲצָמוֹ, אֵךְ שְׂיִהְיֶה הַזְּכָרוֹן בְּאֵמֶת בְּכַח   הַזְּכָרוֹן: (לק"א   ס"י   קצ"ב)

פג.

כְּשׁוֹמֵעַ הַחֲדוּשׁ מִפִּי הָרֶב בְּעֲצָמוֹ בְּעַת שְׁחֲדוּשׁ אוֹתוֹ הָרֶב, עַל־יָדֵי זֶה יִזְכְּרוּ הַיֵּטֵב. אָבֵל כְּשֶׁאֵינּוּ שׁוֹמֵעַ מִפִּי הָרֶב בְּעֲצָמוֹ, אוֹ אֶפְלוּ מִפִּי לְאַחַר כֵּן, שְׁלֵא בְּעַת שְׁחֲדוּשׁ אוֹתוֹ הַחֲדוּשׁ, אֲזִי יָכוֹל לְשַׁכְּחוֹ בְּנֶקֶל: (שם)

פד.

מֵה שֶׁהֲרִשְׁעִים עוֹשִׂים יְסוּרִים לְצַדִּיקִים וְרוֹדְפִים אֶת הַצַּדִּיקִים, זֶה סִבָּה מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּדֵּי שִׁיתְבוֹנֵן הַצַּדִּיק וַיִּפְשֹׁט בְּמַעֲשָׂיו. וְהֵם כְּמוֹ שׁוֹמְרִים לְשֹׁמֵר אֶת הַצַּדִּיק מִלְּפַל בְּגִשְׁמִיּוֹת: (לק"א סי' ר"ח)

פה.

גַּם הוּא טוֹבָה לָהֶם לְצַדִּיקִים מְעַט הַמַּחֲלֶקֶת שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶם, כִּי הַמַּחֲלֶקֶת הוּא כְּמוֹ מַכְסָּה לָהֶם, שְׁלֵא יִתְגַּלוּ וַיִּתְפָּרְסְמוּ יוֹתֵר מִכֵּדֵי הַצָּרָף. אֲדָּה הַחוֹלְקִים רוֹצִים לְכַסּוֹת לְגַמְרֵי לְהַעֲבִירָם מִן הָעוֹלָם ח"ו. אָבֵל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לֹא יַעֲזֹבָם בְּיָדָם: (שם)

פו.

אִי אֶפְשָׁר לְבוֹא לְמַחִין זָכִים וּמַחֲשָׁבָה טְהוֹרָה אֶלָּא עַל־יָדֵי הַתְּקַשְׁרוֹת לְצַדִּיקִים, וְעַל־יָדֵי זֶה עָקֵר הַמַּתְקַת הַדִּינִים. וּבְשִׁבִיל זֶה צָרִיכִים לְנַסֵּעַ לְצַדִּיקִים עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה (עֵין רֹאשׁ־הַשָּׁנָה סִימָן וָא"ו): (לק"א סי' רי"א)

פז.

כַּח הַדְּבֹר בָּא עַל־יַד הַתְּקַשְׁרוֹת לְצַדִּיקִים: (לק"א סי' רי"ב)

פח.

אֶפְלוּ הַרְחוֹקִים מִן הַצַּדִּיק הֵם מְקַבְּלִין חַיּוֹת וְהֶאֱרָה מִמֶּנּוּ: (לק"א סי' רכ"ד)

פט.

סְפוּרֵי מַעֲשִׂוֹת מְצַדִּיקִים, דְּהֵינּוּ שְׂמִסְפָּרִין מֵהַ שְׁנַעֲשֶׂה עִמָּהֶם, וְאֵת כָּל הַגְּדוּלוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ, הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד וְעַל־יַדֵּי זֶה נִטְהַר מִחֲשַׁבְתּוֹ, וְעַל־יַדֵּי זֶה מִמְתִּיק הַדִּינִים וְנִצּוֹל מִכָּל הַצָּרוֹת. אֲבָל אֵי אֶפְשֶׁר לְסַפֵּר מַעֲשִׂוֹת מְצַדִּיקִים כִּי אִם מִי שִׁיּוּדַע לְהַבְדִּיל בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, דְּהֵינּוּ בֵּין מַעֲשִׂוֹת שֶׁל צַדִּיקִים לְמַעֲשִׂוֹת שֶׁל רְשָׁעִים וְשִׁקְרָנִים (עֵין בְּפָנִים בְּסִימָן רל"ד). וְזֶה זֹכֵן עַל־יַדֵּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: (לק"א סי' רל"ד)

צ.

כָּל הַהִשְׁפָּעוֹת הֵם בָּאִים רַק מִהַצַּדִּיק הָאֱמֶת. וְעַל־כֵּן מִי שֶׁהוּא רְחוֹק מִהַצַּדִּיק, אֲזִי בָּא לוֹ בְּקִשְׁי גְדוֹל הַשְּׁפַע שָׁלוֹ, עַד שֶׁיֵּשׁ שְׂאֶפְלוֹ כְּשִׂמְמִשְׁיָדָּ אֵיזָה עֲשִׁירוֹת הוּא מֵת עַל יַדֵּי זֶה, וְלִפְעָמִים גַּם הָעֲשִׁירוֹת נֶאֱבָד וְאֵינּוּ נִשְׁאָר אֶפְלוֹ לְבָנָיו. וְכָל זֶה מִחֲמַת הַתְּרַחֲקוֹת מִהַצַּדִּיק: (לק"א סי' ר"מ)

צ.א.

עלידי ספורי מעשיות מצדיקים נתעורר ונתלהב הלב בהתעוררות גדול להשם יתברך בחשק נמרץ מאד. וכמה צדיקים גדולים ונוראים מאד ספורי, שעקר התעוררות שלהם להשם יתברך היה עלידי ספורי מעשיות מצדיקים, וזה הבעיר לבם להשם יתברך, עד שיגעו בעבודתו וזכו למה שזכו, אשרי להם: (לק"א סי' רמ"ח)

צ.ב.

הצדיק בעצמו אי אפשר להשיגו כי אין בו שום תפיסה, רק עלידי אנשיו יכולין להבין עצם נוראות גדלתו. כי עלידי שרואין שאנשיו הם אנשי מעשה, הולכים בדרך ה' באמת, עלידי זה יכולין להבין עצם גדלת הצדיק: (לק"א סי' ק"מ)

צ.ג.

כל העצות צריכין לקבל מצדיקי אמת, ועלידי זה נמתקין הדינים ויבוא לו ישועה (ועין יעצה): (לק"א סי' קמ"ג)

צ.ד.

הצדיק הכובש את יצרו, ואפלו במה שהתר לו הוא אוהו את תאוותו בידו, הוא תמיד חי אפלו לאחר מיתה. ואין חלוק אצלו בין חיים למיתה: (לק"א סי' קמ"ד)

צה.

עלידי רבי אמתתי עם תלמידים נתתקון הכל, דהינו תקון האמונה ותקון הברית, שהוא תקון המחין ותקון השנה שתהיה בקדשה ובטהרה, ועל ידי זה נצולין מטמאת מקרה ח"ו, בכל הבחינות (עין ברית אות נ"ז). גם כל החמשה חושים של המח נתתקנים עלידי שבאים לצדיק שהוא רבי אמתתי. כי עלידי הראיה בעצמה שרואין את הרב נתתקון חוש הראות, כי הראיה בעצמה שרואין את הרב הוא דבר גדול. ועלידי ששומעין המוסר של הרב, עלידי זה מתקנין חוש השמיעה. ועלידי הטרחות והגיעות שיש לכל אחד כדי לנסע ולבוא אל הרב, כי אי אפשר לבוא אל הרב ולקבל ולינק מחכמתו הקדושה כי אם עלידי טרחות וגיעות, ועלידי אלו הטרחות [והגיעות] מתקנין חוש הריח. ועלידי שזוכה לטעם ולהרגיש טעם אמרי נעם של הרב, עלידי זה נתתקון חוש הטעם. ועלידי ההוצאות שיש לכל אחד שמוציא את ממונו ויגיע כפו כדי לבוא להרב, עלידי זה נתתקון חוש המשוש. ועקר זמן הקבוץ להרב האמת הוא בראש השנה, ואז הוא עקר תקון של הה' חושים הנ"ל, ואז נתתקנים כל התקונים הנ"ל בתקונים נפלאים: (לק"ת סי' ה' אות ט"ו)

צו.

הצדיק האמת הוא רחמן מאד על ישראל, כי הוא מרחם ברחמנות האמת על ישראל, שהוא להכניס בהם הדעת הקדוש, להודיעם כי ה' הוא האלקים ולהוציאם מעוונות, שזהו עקר הרחמנות על ישראל הגדול מכל מיני רחמנות. כי ישראל עם קדוש אין יכולין לשא עליהם המשאוי של עוון אפלו יום אחד (עין תוכחה אות י"ז). כי הוא יודע מעלת קדשת ישראל ודקותם ורוחניותם, איך הם רחוקים לגמרי מעוון, ואין עוון שיצא לאיש ישראלי כלל. עלכן הוא מוסר נפשו בכל פעם עבורם להוציאם מעוונותיהם, ולבקש מהשם יתברך שישלח להם לכל חטאותיהם. גם הוא יודע איך להתנהג עם הרחמנות, שלא לרחם על אחד ברחמנות שמזיק לו ח"ו, ושלא לרחם על מי שאסור לרחם עליו. גם הוא משתדל להשאיר דעתו לדורות לנצח, שזהו עקר שלמות הצדיק אחר הסתלקותו. כי אפלו אם זכה הצדיק להסתלק ולעלות למעלה למעלה בתכלית המעלה, אף על פי כן אין זה שלמותו להיות למעלה לבד, רק עקר שלמותו שאיר אחר הסתלקותו למטה למטה גם כן, שישאיר בן ותלמיד שיקבלו דעתו הקדושה, ויאירו דעתו בעולם מדור לדור לנצח. גם הוא יודע איך לדבר עם כל אחד ואחד ולעשות סיג לדבריו, לשתק במקום שצריך לשתק, כדי שלא יכנסו השומעים בקשיות ותרוצים שאסורים לכנס בהם (עין בפנים בסימן ז' [לקוטי תניינא]). כי הוא יודע להאיר בדרך מעלה ובדרי מטה, להראות להגבוהים במעלה שאינם יודעים כלל בידיעתו יתברך, בחינת

"מה חמית מה פשפשתי וכי, ולהפך, לדרי מטה שהם המנחים בדיוטא
 התחתונה מאד בתוך הארץ ממש בתכלית הירידה, להראות להם שעדין
 ה' עמם ואצלם וקרוב להם, לחזקם ולאמצם שלא יתיאשו ח"ו בשום
 אפן בעולם. והוא כולל כל העולמות יחד עליון בתחתון ותחתון בעליון
 ומקיים כלם בגדל כחו, ועל ידי זה ממשיך פרנסה ממקור הרצון, ועל ידי
 זה כל מי שהוא איש חיל, מקבל ממנו פרנסה הזאת וזוכה בשעת אכילתו
 להארת הרצון, שירצה ויכסף וישתוקק להשם יתברך ברצון חזק ומפלג
 בלי שעור, עד שלא ידע כלל מה הוא רוצה וכי. וכל זה זוכין על ידי הצדיק
 האמת ותלמידיו שינקו מדעתו הקדושה. על כן צריך כל אחד לרחם על
 עצמו, ולהתנפל ולהתחנן לפני השם יתברך בדמעות שלישי, שיזכה לידע
 האמת לאמתו, שימצא מנהיג רחמן אמתית כזה, שיוכל להוציא אותו
 מעוונות ולזכות אותו לכל הנ"ל. כי זה עקר הרחמנות מכל מיני רחמנות
 כנ"ל: (לק"א סי' ז')

צז.

על ידי הרמזים שהרב האמת מרמז לתלמידיו בדיו, כי כשהרב לומד עם
 תלמידיו יש דברים שאי אפשר להסביר להם כי אם על ידי רמזים, שהם
 בחינת ידים, שמרמז להם ונוטה להם בדיו, על ידי אלו הרמזים נמשך
 פרנסה הנ"ל: (שם אות י')

צח.

כל מנהיג אמת שבכל דור יש לו בחינת רוח נבואה, וגם עכשו שבטל
 הנבואה ואין לו רוח נבואה ממש, אף על פי כן בהכרח שיהיה לו רוח
 אחרת דקדשה, מה שאין לשאר ההמון שהוא בחינת רוח הקדש רוח
 נבואה. ועל ידי בחינת רוח נבואה של הצדיק המנהיג האמת, על ידי זה
 עקר ברור המדמה, שעל ידי זה עקר שלמות האמונה. כי עקר שלמות
 האמונה כפי ברור המדמה. על כן צריך כל אחד לחפש מאד אחרי מנהיג
 אמת להתקרב אליו כדי לזכות לאמונה שלמה, דהינו להאמין בחדוש
 העולם שהשם יתברך ברא את עולמו יש מאין המחלט. כי חדוש העולם
 אי אפשר להבין בשום שכל כי אם באמונה שזוכין על ידי צדיק האמת
 כנ"ל. ואל תדמה בנפשך שבקל אתה יכול לזכות לזה, להתקרב למנהיג
 אמתית, כי באמת צריך לחפש ולבקש מאד אחריו, ולבקש מאד מהשם

יִתְבַּרְךָ שְׂיִזְכָּה לְמִצָּא מְנַהֵיג אֲמֵת, שְׂיִזְכָּה לְאֲמוּנָה שְׁלֵמָה עַל יָדוֹ. כִּי יֵשׁ מְנַהֵיגִים שֶׁל שֶׁקֶר, וְכִשְׁמֵת־קִרְבִּים אֲלֵיהֶם אֲזִי אֲדַרְבָּא, בְּאִים לְאֲמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת. עַל־כֵּן צְרִיכִים לְחַפֵּשׂ מְאֹד אַחַר מְנַהֵיג אֲמֵת כְּזֶה פְּנִי"ל, כְּדִי שְׂיִזְכָּה לְאֲמוּנָה שְׁלֵמָה עַל יָדוֹ, שֶׁהוּא עֵקֶר הַכֹּל. וְעַל־יָדֵי זֶה יִזְכָּה לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שְׁלֵעֲתִיד, עַד שְׂיִזְכָּה לְהִנְגּוֹן וְהַשִּׁיר שְׂיִתְעַר לְעֲתִיד, כְּשִׂיחֲדֹשׁ הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ אֶת עוֹלָמוֹ, שֶׁהוּא הִנְגּוֹן שְׂיִתְנַגֵּן עַל עֵיב נִימִין, שְׁמִשֵּׁם גְּדֻלִים כָּל הַרִיחוֹת טוֹבוֹת וְכָל הַיְרָאוֹת, שֶׁזֶה הִנְגּוֹן הוּא עֵקֶר קַבּוּל הַשֶּׁכֶר שֶׁל הַצְּדִיקִים לְעֲתִיד לְבוֹא. אֲשֶׁרֵי הַזִּזְכָּה לָזֶה: (לִקְוֵת סִי ח' אוֹת ז' ח' י')

צ.ט.

עַל־יָדֵי הַתְּקַרְבוֹת לְצְדִיק הָאֲמֵת נִפְסַק זְהֻמַּת הַנְּחָשׁ, וְלִהְפֹּךְ, עַל־יָדֵי מְנַהֵיג שֶׁל שֶׁקֶר מִתְגַּבֵּר הַזְּהֻמָּא ח"ו: (שֵׁם אוֹת ח')

ק.

הַצְּדִיקִים מְנַהֵיגֵי הַדּוֹר הָאֲמֵתִיִּים, הֵם מְגַרְשִׁין מִלֵּב יִשְׂרָאֵל הַמְּרָה שְׁחִרָה וְהַעֲצָבוֹת, וְעַל־יָדֵי זֶה הֵם יְכוּלִין לְבַעַר וְלִהְתַּלְהֵב לְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ. גַּם לְפַעֲמִים בּוֹעֵר הָאָדָם בְּיוֹתֵר לְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ חוּץ מִן הַמְּדָה, וְגַם זֶה אֵינּוּ טוֹב, כִּי זֶה מְבַחֵינֵת רוּחַ סְעָרָה וְנִקְרָא הַרִיסָה. וְהַצְּדִיקִים מְשַׁגְּיחִים גַּם עַל זֶה לְהַכְנִיעַ הָרוּחַ סְעָרָה, שֶׁלֹּא יִבְעֵרוּ יוֹתֵר מִהַמְּדָה, רַק לֵב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יִתְלַהֵב לְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ כְּרֵאוּי בְּמִזְג הַשְּׂוֹה: (לִקְוֵת סִי ט')

ק.א.

מַחֲמַת שְׁנִמְצָאִים צְדִיקִים אֲמֵתִיִּים הַגְּדוּלִים בְּמַעֲלָה מְאֹד וְדַרְכָּם לְדַבֵּר גְּדוּלוֹת וְנִפְלְאוֹת, כִּי הֵם בְּאֲמֵת יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת גְּדוּלוֹת וְלַעֲבֹד ה' בְּכָל דְּבַר שְׁבַעוּלָם אֲפִלוּ בְּאֲכִילָה וּשְׂתִיָּה וְכִיוּצָא, וַיֵּשׁ צְדִיקִים שְׂיִכּוּלִים לַעֲשׂוֹת פְּדִיוֹן עַל־יָדֵי אֲכִילָתָם. וּמַחֲמַת שְׂיֵשׁ צְדִיקִים כְּאֵלוֹ, מַחֲמַת זֶה נִמְצָאִים שְׁקִרְנִים שְׂמֵת־פְּאָרִים גַּם כֵּן בְּגְדוּלוֹת וְנִפְלְאוֹת כְּאֵלוֹ. וַיֵּשׁ שְׁהֵם מְנַהֵיגֵי

הדור ומטעין את העולם כאלו אין שום דבר נמנע מהם והכל בידם. וכל זה מחמת שיש צדיקים אמתיים שיש להם באמת זה הכח, על־כן הם מתדמין אליהם כקוף בפני אדם, והם נקראים נביאי השקר. אבל הם עושים טובות להצדיקי אמת. כי יש שנותנים צדקה והם רשעים נואפים, והצדקה שלהם היא מזקת להצדיק האמת, ועל־כן היא טובה שנמצאים השקרנים הנ"ל, שעלידי זה הרשעים פונים אליהם. כי השם יתברך מכשיל את הרשעים שיתנו הצדקה שלהם להשקרנים הנ"ל, ועלידי זה נצול הצדיק מהצדקה שלהם: (לק"ת סי' ט"ו)

קב.

הצדיק האמת מקבל דבור פיו הקדוש מבעלי צדקה: (שם)

קג.

אל יבהלוד רעיוניו כשקשה לך איזה קשיות על הצדיקים האמתיים. כי הצדיקים מתדמים ליוצרים, וכמו שקשה קשיות על השם יתברך, כמו כן בהכרח שיהיה קשה על הצדיק (ועין חקירות אות ט"ו): (לק"ת סי' נ"ב)

קד.

כל מה שהצדיק גדול במעלה יותר, הוא יכול להשגיח ולהסתכל יותר על העולם. ולא כמו שטועין קצת בני אדם, שאומרים שמחמת גדלת הצדיק הוא רחוק מהעולם: (לק"ת סי' נ"ח)

ק.ה.

הצדיק האמת הוא עושה תשובה בעד ישראל, לכו כל המקרבים אליו ביותר תשובתם בנקל יותר, כי הצדיק עושה תשובה בעדם: (לק"ת סי' ס"ו)

ק.ו.

הצדיק האמת הוא הפאר והיפי והחן של כל העולם כלו, והוא הבעל הבית של כל העולם כלו, והוא בחינת הבעל הבית של המקדש, כי הוא מאיר להבית המקדש ולכל העולם כלו. [כי הוא האור והפאר והיפי והחן של כל העולם]. וכשזה הצדיק נתפרסם ונתגדל שמו בעולם, עלידי זה נתגדל שמו יתברך, וכל מה ש[מתגדל ומתפאר שמו יותר], מתגדל ומתפאר שם השם יתברך ביותר. וכל מי שנכלל בזה השם האמת, שהוא הפאר והחן האמת של כל העולם כנ"ל, דהינו שמתקרב אליו ונכלל בו, עלידי זה נפתחין עיניו ומתחיל להסתכל על עצמו על כל המדות, איך הוא אויז בהם, ולשוב בתשובה על כל המדות רעות שפגם בהם. וזוהי להסתכל בגדלת הבורא יתברך, ולהסתכל בכל העולם, כי נפתחין העינים והמחין עלידי הצדיק האמת שפאיר בכל העולם: (לק"ת סי' ס"ז)

ק.ז.

אבל להפך ח"ו, כשנתעלים שם הצדיק האמת ונסתלק מן העולם, ונתגדל ונתפרסם מפרסם של שקר שאין בו שם ה' כלל, עלידי זה כפיכול נתמעט ונתעלים שם ה', ואזי נתגדליו בעולם בעלי שמות וקדרים שקורין "טאטירין", ובאים לעולם ח"ו דברים שאין מועיל להם כי אם שמות הטמאה ח"ו. ועל ידי זה באין שרפות בעולם ונסתלק מאור העינים, ונחשב פאלו נחרב ונשרף הבית המקדש, ואזי בני ישראל היקרים נחשבים פאלו הם מתגלגלים בחוצות, שעליהם קונן ירמיהו הנביא "בני ציון היקרים" וגו' "תשתפכנה אבני קדש בראש כל חוצות". והתקון לכל זה הוא להזהר מאד לקום בחצות לילה (נ"א: בכל לילה) להיות מתאבל על חרבן בית המקדש, והעקר לבכות ולהתאבל על חטאיו שגורמים לעבב בנין בית המקדש, שנחשב גם כן פאלו החריבו. וגם אולי בגלגול הראשון היה הוא הגורם שיחרב הבית המקדש. ועל כל זה יבכה ויתאבל מאד בכל לילה בחצות. ועלידי זה יהיה נחשב פאלו הוא משתדל בבנין בית

קת.

המנהיג האמת של הדור צריך שיהיה צדיק גדול באמת, דהינו שיהיה קדוש ופרוש גדול מתאות המשגל בקדשה גדולה, ואז דיקא הוא ראוי להיות מנהיג ישראל. ואזי עלידי הסתכלותו לבד שמסתכל בכל אחד מישראל, עלידי זה מאיר ומתנוצץ מחו ושכלו של כל אחד ואחד, ועלידי זה מחלק להם גדלה לכל אחד פראוי לו לפי התנוצצות מחו. ועלידי זה זוכה כל אחד לחדש חדושין דאורייתא פראוי לו. וגם נמשך על כל אחד קדשה ופרישות מתאנה הנ"ל, עלידי המנהיג שהוא קדוש גדול פנ"ל, ועל ידי זה זוכין לבושה ותשובה (עין בושה אות ד'), ועלידי זה זוכין לעונה אמתית שהוא בחינת חיים נצחיים של עולם הבא. אבל כשאין לישראל ח"ו מנהיג כזה, אזי כל העולם מבלבל, וכל הרוצה לטל את השם נוטל כמו שמתנהג עכשו בעוונותינו הרבים: (לק"ת סי ע"ב)

קט.

זה סימן שהיה אצל צדיק אמת, כשנמשך עליו בושה ושפלות עלידי ששמע מפיו איזה דבר תורה. כי עלידי התורה שממשיך הצדיק האמת, עלידי זה נמשך בושה, שהוא עקר התשובה, שעלידי זה זוכין לעונה אמתית פנ"ל: (שם)

[קי.]

הסתכלות פני הצדיקים לבד הוא גם כן דבר גדול מאד, בנדיאי כשזוכין לדבר עמו, מכל שכן כשזוכין לשמע מפיו תורה הוא טוב יותר. אבל גם הראיה וההסתכלות לבד הוא גם כן טוב מאד (עין עינים י י"א): (לק"ת סי ע"ה)

[קיא]

צָרִיכִין לְבַקֵּשׁ מֵאֵד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְזָכוֹת לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיק אֲמִתִּי, כִּי אֲשֶׁרִי מִי שְׁזֹכָה לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו בְּעוֹדוֹ בְּחַיִּים חַיּוֹתוֹ, אֲשֶׁרִי לוֹ אֲשֶׁרִי חֲלָקוֹ, כִּי אַחֵר כָּךְ, דְּהֵינּוּ לְאַחַר מוֹתוֹ, קֶשֶׁה מְאֹד לְהִתְקַרֵּב. וְהַבְּעַל דְּבָר שֶׁסֵּם לְבוֹ עַל זֶה לְבַלְבֵּל אֶת הָעוֹלָם, כִּי יֵשׁ עֹכְשׁוֹ גְּעִגּוּעִים וְכַסּוּפִין בֵּין בְּנֵי הַנְּעוּרִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר לֹא הִיָּתָה כְּזֹאת בְּיָמֵי קֶדֶם, אֲךְ אֵין יוֹדְעִים לְהִיכּוֹן לְהִתְקַרֵּב. עַל־כֵּן צָרִיכִין לְבַקֵּשׁ מֵאֵד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לְזָכוֹת לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיק הָאֲמִתִּי: (לְקִי"ת ס"י ע"ח)

קיב.

הָאָדָם לֹא בָּא לְזֶה הָעוֹלָם כִּי אִם לְהַשִּׁיג הַתְּכֵלִית. כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְהַנְשִׁמָּה לְהַשִּׁיג הַתְּכֵלִית, דְּהֵינּוּ לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּרְאוּי, כִּי אִם עַל־יָדֵי שְׂתֵהֵיָה בְּזֶה הָעוֹלָם דִּיקָא. אָבֵל הָעֶקֶר הוּא מְנַהֵיג הַדּוֹר הָאֲמִתִּי. כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם לְהַשִּׁיג הַתְּכֵלִית בְּזֶה הָעוֹלָם כִּי אִם עַל־יָדֵי הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה שֶׁהוּא בְּבַחֲיִנַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁהוּא דִּיקָא יְכוֹל לְהַאִיר בְּנוֹ יְדִיעַת וְהַשְׁגַּת הַתְּכֵלִית עַל־יָדֵי כָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם דִּיקָא. וְאֶפְלוּ אִם אָנוּ בְּדִיוּטָא הַתְּחַתּוֹנָה בְּשִׁפְלַת הַמְּדַרְגָּה, כְּמוֹ שֶׁאַנְחֵנוּ יוֹדְעִין בְּעַצְמֵנוּ עֵתָהּ בְּדוֹרוֹת הָאֵלוּ, שֶׁכְּלָנוּ אֵין פְּגִינָנוּ יָפוֹת כְּלָל, אֲף עַל פִּי כֵן בְּגִדְל כַּחוֹ שֶׁל הַמְּנַהֵיג הָאֲמִתִּי כְּנִי"ל, הוּא יְכוֹל לְהַאִיר גַּם בְּנוֹ הַשְׁגַּת הַתְּכֵלִית הַנִּי"ל בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד. עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְבַקֵּשׁ וּלְהַתְּגַעְגַּע וּלְהַתְּחַנֵּן הַרְּבִיָּה לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלְבַכּוֹת בְּדַמְעוֹת שְׁלִישׁ בְּכָל יוֹם עַל זֶה, שֶׁיִּרְחַם עָלֵינוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיִתֵּן לָנוּ מְנַהֵיג אֲמִתִּי, רוּעָה נְאֻמָּן כְּזֶה, שִׁיְהִיָּה בְּבַחֲיִנַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, שֶׁיִּכְנָס בְּנוֹ דַעַת אֲמִתִּי, לְהַכִּיר הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ עַל־יָדֵי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבְּעוֹלָם, עַד שֶׁנִּזְכָּה לְהַשִּׁיג הַתְּכֵלִית בְּשִׁלְמוֹת מֵהַ שְׁאָנוּ צָרִיכִין לְהַשִּׁיג בְּזֶה הָעוֹלָם, אֲשֶׁר רַק בְּשִׁבִיל זֶה בָּאנוּ לְעוֹלָם הַשִּׁפְלָה הַזֶּה: (לְקִי"ת ס"י ל"ט)

ק"ג.

שְׂאוֹר וְחֶמֶץ שֶׁבֶלֶב הָאָדָם, הוּא הַמְסִית אֶת הָאָדָם שִׁיְהַרְהֵר אַחַר תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים שֶׁבְּדוֹר וְלוֹמַר זֶה נָאָה וְזֶה לֹא נָאָה, וְעַל־יְדֵי תַקּוּן הַבְּרִית מִבְּטָלִין הַשְׂאוֹר וְהַחֶמֶץ שֶׁבֶלֶב (כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּבְרִית אוֹת ס"ו): (לְקוּיֵת ס"י פ"ג)

ק"ד.

עַל־יְדֵי הַתְּקַשְׁרוֹת לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, עַל־יְדֵי זֶה זֹכִין לְתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְלִכְפָּרַת עֲווֹן וְלַהֲמַתִּיק וְלִבְטָל כָּל הַדִּינִים, וְנִעְשָׂה עַל־יְדֵי זֶה יְחוּד קִדְשָׁא בְרִידָה הוּא וְשְׂכִינְתָּהּ: (לְקוּיֵת ס"י צ"א)

ק"טו.

כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבְּעוֹלָם וְכָל הַחֲכָמוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, הַכֹּל בְּאִשְׁרָ לְכָל, צָרִיכִין לְקַשֵּׁר לְהַשֵּׁם יְתִבְרָךְ. וּמִי שֶׁאִינוֹ מְקַשְׁרִים לְהַשֵּׁם יְתִבְרָךְ הוּא בְּחִינַת נִרְגָן מִפְּרִיד אֱלוֹף, שֶׁמִּפְּרִיד אֱלוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְגוֹרֵם חַיִּים פְּגִימַת הַלְבָנָה, גְלוּת הַשְּׂכִינָה. כִּי כָּל אָדָם בְּאִשְׁרָ הוּא שֵׁם, הוּא צָרִיד לְקַשֵּׁר שְׂכָלוֹ מִמְּקוֹם שֶׁהוּא לְהַתּוֹרָה וְלְהַשֵּׁם יְתִבְרָךְ. וְכָל זֶה נִתְתַּקֵּן עַל־יְדֵי הַתְּקַרְבוֹת לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים. כִּי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הֵם מַעֲלִין וּמְקַשְׁרִין הַכֹּל לְהַשֵּׁם יְתִבְרָךְ עַל־יְדֵי שִׁיחָתוֹ, שֶׁמְשִׁיחִין שִׁיחַת חַלְוִין בְּעֶסְקֵי הָעוֹלָם. כִּי גַם שִׁיחָתוֹ שֶׁל צַדִּיקֵי אֲמִתּוֹ יְקָרָה מְאֹד, כִּי עַל־יְדֵי שִׁיחָתוֹ דִּיקָא הֵם מְקַשְׁרִין הַכֹּל לְהַשֵּׁם יְתִבְרָךְ, אֲפִלוּ הֶרְחוּקִים מְאֹד, וְאֲזִי כָּל דִּינֵינוּ מִתְּעַבְּרִין וְכָל חוּבֵינוּ אֲתַכְפִּין וְכָל נְהוּרָא וְכָל שְׁלֵמוֹ אֲשַׁתְּכַח: (ש"ס)

ק"טז.

לְעֵתִיד לְבוֹא כְּתִיב "לְאַחַז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ וַיִּנְעֲרוּ רַשְׁעִים מִמֶּנָּה". אֲבָל מִי שֶׁהוּא מְקַרֵב לְצַדִּיק אֲמִתִּי, אֲזִי יַחְזִיק וַיֵּאחַז עֲצָמוֹ בְּהַצַּדִּיק וַיְהִי נִשְׁאָר קַיִם וְלֹא יִהְיֶה נִנְעָר עִם הַרְשָׁעִים: (שִׁיחוֹת הַר"ן ס"י כ"ב)

ק.ז.

גִּדְל הַרְחֲמָנוּת שֶׁעַל הַנְּשָׁמוֹת בְּעוֹלָם הַבָּא אֵין לְשַׁעַר. כִּי יֵשׁ נְשָׁמוֹת שֶׁמִּנְחִים
עֲרָמִים מִמֶּשׁ וְצוֹעֲקִים בְּקוֹל מֵרָמָד, וְאֵין מִי שְׂיִרְחֵם עֲלֵיהֶם, כִּי שֵׁם אֵין
מוֹעִיל שׁוּם רְחֲמָנוּת. אֲבָל מִי שֶׁזֹּכֶה לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיק אֲמִתִּי, הוּא יְכוּל
לְרוּץ אֵלָיו וּלְקַבֵּל מִשָּׁם מַלְבוּשׁ לְנִשְׁמָתוֹ. וְעֵין בְּפָנִים עוֹד מְזָה: (שם סי'
כ"ג)

ק.ח.

מַעֲלַת הַזֹּכֶה לְתוֹן מְעוֹת לְצַדִּיקֵי אֲמֵת אֵין לְשַׁעַר. וְעֵין בְּפָנִים: (שם סי'
כ"ד)

ק.ט.

מִי שֶׁמְדַבֵּר עַל הַצַּדִּיק, הוּא מִמֶּשׁ כָּאֵלוֹ מְדַבֵּר עַל הַשֵּׁם יְתִבְרַךְ וְנִקְרָא
אֲפִיקוֹרֶס, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל: (שם סי' ל"ח)

ק.כ.

מִי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ וְצִיַּת לְדַבְּרֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים, הוּא יְכוּל לְהִשְׁתַּגֵּעַ עַל־יְדֵי
זָה: (שם סי' ס"ז)

קבא.

מי שְׁאִינוּ מְקַשֵּׁר וּמְקַרֵב לְצַדִּיק אֲמַתִּי, אֲזִי כֹל עֲבוֹדָתוֹ הוּא רַק כְּמוֹ מִי שְׁמַעְקָם עֲצָמוֹ וּמְתַדַּמָּה לְחֻבְרוֹ כְּקוֹף בְּפָנָי אָדָם, כִּי אֵין מִמֶּשׁ בְּעֲבוֹדָה כִּי אִם עַל־יָדֵי הַצַּדִּיק הָאֲמַתִּי: (שם ס"י קי"א)

צדקה

א.

צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ צְדָקָה קִדְּם הַתְּפִלָּה, וְעַל־יָדֵי זֶה נִצּוּלִין מִמַּחְשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבַתְּפִלָּה וַיּוֹכֵל לְהַתְּפַלֵּל כְּרָאוּי, שֶׁלֹּא יִטָּה מִן הַצַּד לֹא לְיָמִין וְלֹא לְשֹׂמְאֵל, רַק יִכְלָל כֹּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט: (לק"א ס"י ב' אות ד')

ב.

עַל־יָדֵי צְדָקָה שְׁנוֹתֵן לְהַתְּלַמֵּד חֶכֶם, עַל־יָדֵי זֶה נִצּוּל מִדְּבָרִים בְּטִלִּים וְלִשׁוֹן הָרַע וְגִאָוָה וְתוֹלְדוֹתֶיהֶן. גַּם עַל־יָדֵי צְדָקָה נִצּוּלִין מְעַנְיּוֹת וְזוֹכִין לְעִשְׂרֵי־רוֹת: (לק"א ס"י ד' אות ח')

ג.

עַל־יָדֵי צְדָקָה מְשַׁבְּרִין תְּאֵוֹת מָמוֹן וּמְשִׁיכִין הַשְּׂגָחָה שְׁלֵמָה וּמְבַטְּלִין הַחֲרוֹן אַף מִן הָעוֹלָם, וּמְשִׁיכִין חֶסֶד בְּעוֹלָם וְנִמְשָׁךְ הַתְּגָלוֹת מְשִׁיחַ וּבְנִין בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ, שֶׁהוּא הַתְּגָלוֹת הַדַּעַת. וְעַל־יָדֵי זֶה יְכוּלִין לְהַעֲלוֹת נַפְשׁוֹת

ישראל ולחדשם, ועלידי זה נעשה יחוד קדשא בריד הוא ושכינתה, ועל ידי זה זוכה להביא התגלות התורה של לעתיד לבוא, ונעשה תקוונא דמרכבתא עלאה ותתאה, גם נחשב כמקטיר קטרת: (לק"א סי' י"ג אות א' ב' ה')

ד.

עלידי צדקה לצדיקים אמתיים ועניים הגונים, עלידי זה נעשין גרים, ועל ידי זה משלימין השכל וזוכין לראות אור הצדיק, ועלידי זה זוכין ליראה ואהבה: (לק"א סי' י"ז אות ה')

ה.

הצדקה שנותן לצדיקים אמתיים ועניים הגונים נחשב כאלו נתן לכמה וכמה נפשות מישראל: (שם)

ו.

עלידי צדקה הנ"ל, הוא מזכיר את הטוב הכבוש בין העכו"ם, הינו ניצוצי נשמות ישראל שנפלו בגלות, ומחמת אריכת הזמן של הגלות שכחו מעלתם. אבל עלידי הצדקה הנ"ל הם זוכרים את עצמן, איך נפלו משמים – ארץ. ומתחילים לרחם על עצמן ולהתגעגע, כי הלא הם למעלה מכל העולמות, כי ישראל עלה במחשבה תחלה, והקדוש ברוך הוא נמלך בנשמות ישראל בבריאת העולם, ועתה הם כבושים בגלות כזה ויכולים ח"ו לילך לכליון והפסד ח"ו. ומחמת זה שזוכרים כל זה, הם שבים וחוזרים אל הקדשה. ומזה ממילא יוכל כל אדם להבין בעצמו, כמה וכמה הוא בעצמו צריך לרחם על עצמו, כשיזכר גדל מעלתו בשורשו, ויאמר בלבו: [הלא] אני מזרע ישראל שהם למעלה מכל העולמות וכי כנ"ל, ואיך אני מטל עתה, וח"ו ח"ו מי יודע מה יהיה להלן בימים הבאים, כי [הלא] הבעל דבר רוצה לכלות אותי ח"ו. ועלידי זה ירחם על

עצמו וישתדל לשוב להשם יתברך: (שם אות ו')

ז.

עלידי צדקה שנותנין לעני הגון, עלידי זה נתתקן כל ממונו. ואזי נתגלה עלידי ממונו גונין עלאין, שהם עקר התגלות גדלת הבורא יתברך, ועלידי זה מכניעין ומשברין הקלפות והדמיונות והבלבולים והתאוות והמניעות, שמתגברין על האדם בכל פעם שצריך לעלות מדרגא לדרגא, ומתפשטין עליו מאד ואין מניחים אותו לכנס אל הקדשה. ועלידי צדקה לעני הגון משברין אותם ועולין ממדרגה למדרגה: (לק"א סי' כ"ה אות ד')

ח.

צדקה הוא תקון הכללי של המשא ומתן. וצריך שיכונן בכל הלוף והלוף ובכל דבור ודבור שהוא הולך ומדבר בשעת המשא ומתן, שפונתו בהלכו ובדבורו וביגיעתו בהמשא ומתן, כדי שיתן צדקה מהרוח שירויח במשא ומתן זה, וזה עקר תקונו של המשא ומתן: (לק"א סי' כ"ט אות ט')

ט.

עלידי צדקה נתרום המחין ויש לו פרנסה בלי טרח: (שם)

י.

עלידי צדקה יכולין לדבר דבורים המאירים בתורה: (שם אות י')

יא.

עלידי צדקה וחסד מכניעין חכמות חיצוניות ונצולין מעל מלכות, וזוכין להשגות אלקות: (לק"א סי' ל' אות ו')

יב.

עלידי שמקבלין תוכחה ומוסר ממוכיחי אמת, אף על פי שתוכחתם בדרך בזיון, עלידי זה זוכין לעשות צדקה וחסד: (שם אות ז')

יג.

הצדקה מנהגת כל גלגלי הרקיע, ועל גדה [נשפיעין] כל הברכות. אבל אין שלמות להברכות כי אם בשבת, שהיא בחינת אמונה. כי עקר השיות הצדקה היא האמונה. עליכן עקר התנוצצות אור הצדקה ושלמותה אינו אלא בשבת, שהיא בחינת אמונה: (לק"א סי' ל"א אות ב')

יד.

יתן צדקה קדם שיצא לדרך, ועלידי זה יהיה נצול שלא יהיה לו עכוב וצער בדרך: (שם אות ט')

טו.

עקר התענית היא הצדקה, ועלידי תענית וצדקה זוכה להכניע הגוף לגבי הנפש, החמר לגבי הצורה, הסכלות לגבי השכל, ויוצא מחשד לאור, ממות לחיים, מבהמה לאדם. ונתבטלין חכמות חיצוניות וכל החכמות של הבל וסקר לגבי חכמות התורה, שהיא חכמה האמתית. ונתבטל השכחה, וזוכה לזכרון, ומבטל הדין והחשד, וממשיך חסדים בעולם: (לק"א סי" ל"ז אות ג')

טז.

צדקה שנותנין לארץ ישראל היא גדולה מצדקות חוץ לארץ. ועלידי צדקה דארץ ישראל תכלל עצמה באוירא דארץ ישראל, שהוא בהינתן הבל הקדוש שאין בו חטא, שעלידי זה עקר בטול הדין והחשד והשכחה והסכלות וכוי מן העולם: (שם אות ד')

יז.

צריך שיהיה להאדם הסתפקות, להסתפק רק במה שצריך לו בהכרחיות מזה העולם. ואפלו מזה ההסתפקות גופיה צריך להפריש ממנו לצדקה. ועלידי זה נעשה חוד גדול למעלה ונמשכין כל ההשפעות טובות: (לק"א סי" נ"ד אות ב')

יח.

עלידי צדקה לארץ ישראל נצולין ממחשבות זרות שבתפלה, וננדבך מחו

וּמְחַשְׁבֵּתוֹ וְהוּא בְּחִינַת תְּקוּן הַבְּרִית: (לק"א סי' מ"ד)

י.ט.

עַל־יְדֵי צְדָקָה זֹכֵין לְשָׁלוֹם רַב: (לק"א סי' נ"ז אות ז')

כ.

עַל־יְדֵי צְדָקָה מְמַשְׁיכֵין כָּל הַחֲסָדִים, וּמַעֲלִין אֶת הַכְּבוֹד וְהַמְּלָכוֹת דְּקָדְשָׁה מִן הַקְּלָפוֹת וְהַסְטָרָא אַחֲרָא, וּמְתַקְנִים פְּגָם תַּאֲוֹת אֲכִילָה. וְאִזִּי נִתְבַטַּל הַכְּבוֹד וְהַמְּשָׁלָה שֶׁל הָעַזִּי פְּנִים שְׂבִדוֹר, וְחוֹזֵר הַכְּבוֹד לְמִנְהִיגֵי אֲמֶת: (לק"א סי' סז אות ב' ג' ה' ו')

כ.א.

עַל־יָן צְרִיכֵין לִיתֵן צְדָקָה אֶצֶל "וְאַתָּה מוֹשֵׁל בְּכָל" כַּמּוּבָא, כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַכְּבוֹד וְהַמְּשָׁלָה מֵהַסְטָרָא אַחֲרָא וּלְהַחֲזִירָם אֶל הַקְּדוּשָׁה: (שם אות ז')

כ.ב.

עַל־יְדֵי צְדָקָה מְתַקֵּן מְמוֹנוֹ, וְאִזִּי יִתְקַיֵּם מְמוֹנוֹ בְּיָדוֹ וַיְהִיָּה לוֹ פְּרָנְסָה בְּרוּחַ. עֵין מְמוֹן אֹת ל"ח: (לק"א סי' ס"ט)

כג.

כְּשֵׁנוֹתָנוּ צְדָקָה לְהַצְדִּיק שֶׁהוּא עָנּוּ גְדוֹל הוּא מִתְבָּרָךְ מִדָּ: (לק"א סי' ע')

כד.

מִתֵּן בְּסֵתֶר הוּא תִקּוּן לְמִקְרָה לִילָה רַחֲמָנָא לְצָלוֹ: (לק"א סי' פ"ג)

כה.

צְדָקָה מְצִיל מַעֲבָרוֹת: (לק"א סי' קט"ז)

כו.

עֲלֵי־יָדֵי צְדָקָה נִמְשָׁךְ דַּעַת: (לק"א סי' קי"ט)

כז.

סִגְלָה לְחֵלִי נוֹפֵל רַחֲמָנָא לְצָלוֹ, לְפָזֵר צְדָקָה לְאַבְיוֹנִים. [פִּזֵּר גִּיתוֹ לְאַבְיוֹנִים" רַאשֵׁי־תִבּוֹת נִפְל]: (לק"א סי' ר"א)

כח.

הצדקה שנותנין לתלמיד חכם גדולה ויקרה מאד, ואין עברה יכולה לכבותה: (לק"א סי' ר"ד)

כט.

עלידי נתינת מעשר נצולין משנאים: (לק"א סי' רכ"א)

ל.

עלידי מעשר זוכין להסתפקות: (שם)

לא.

צדקה מצלת מהרהורי נאוף (עין הרהורים אות י"ג): (לק"א סי' רמ"ב)

לב.

צדקה היא תקון לפגם הברית. אבל צריך לזהר שלא לתן לעני שאינו הגון, כי עלידי זה נפגם יותר, רק לבקש מהשם יתברך שיזכה לעניים מהגונים להשפיע להם צדקה, והיא תקון גדול מאד לפגם הברית: (לק"א סי' רס"ד)

לג.

תִּמְכִּי אֹרִיתָא שְׁנוֹתַנִּין מְעוֹת לְהַתְלַמֵּיִדִי חֲכָמִים זְכוּתָם גְּדוֹל מְאֹד. כִּי עַל יְדֵי מְמוֹנָם שְׁמַחְזִיקִין הַתְלַמֵּיִדִי חֲכָמִים, עַל־יְדֵי זֶה יְכוּלִין הַתְלַמֵּיִדִי חֲכָמִים לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וּלְהוֹלִיד הַלְכוֹת וְחֻדוּשֵׁי תּוֹרָה. נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חֵלֶק בְּהַתּוֹרָה שְׁנוֹלְדָה וְנִתְגַּלָּה עַל יָדָם. וְכָל הַמְמוֹן שֶׁהֵם נוֹתְנִים לְהַתְלַמֵּיִדִי חֲכָמִים וְנַחֲסָר לָפִי שְׁעָה אֶצְלָם, נִתְמַלֵּא לָהֶם אַחַר כֵּן עַל־יְדֵי הַהֲלָכוֹת שֶׁנִּתְחַדְּשִׁין עַל יָדָם כִּנ"ל. שְׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁפָּע חֶסֶד וְחוּזָר וְנִתְמַלֵּא הַחֲסָרוֹן. וְהֵם זוֹכִין לְשַׁעֲשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא וּלְהֶאֱרַת ג' קוֹי הָאֱמֶת לְד' חֲלָקֵי הַדְּבֹר וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּאֱמֶת וְאֱמוּנָה אוֹת מ'): (לְק"ת ס"י ב' אוֹת ג' ד')

לד.

גָּדַר הָאָדָם הוּא הַדְּבֹר, וְזֶה הַדְּבֹר נִמְשָׁךְ מִצְדָּקָה. כִּי צְדָקָה וְחֶסֶד הֵיא עֶקֶר גָּדַר הָאָדָם, כִּי גָדַר הָאָדָם מְדַבֵּר הוּא לְגַמֵּל חֶסֶד עִם הַבְּרִיּוֹת. וּמִי שְׂאִינוֹ עוֹשֶׂה צְדָקָה וְחֶסֶד פּוֹגֵם בְּהַדְּבֹר מְאֹד, וְאִינוֹ בְּכָלֵל אָדָם כָּלֵל: (לְק"א רכ"ה) ס"י

לה.

עֶקֶר עֲבוֹדַת הַצְּדָקָה הוּא לְשַׁבֵּר הָאֲכָזְרִיּוֹת שֶׁלּוֹ לְהַפְּכוֹ לְרַחֲמָנוּת, לְהַתְנַדָּב לְצְדָקָה. כִּי מִי שֶׁהוּא רַחֲמָן בְּטַבְּעוֹ וְנוֹתֵן צְדָקָה מִחֲמַת רַחֲמָנוּת שֶׁבְּטַבְּעוֹ, אִין זֶה עֲבוֹדָה. עַל־כֵּן כָּל הַנְּדִיבֵי לֵב שְׁרוּצִים לְקַיֵּם מִצְוֹת צְדָקָה כְּרֵאוּי, צְרִיכִים לִילָךְ וּלְעֵבֵר בְּתַחֲלָה דָּרָךְ בְּחִינָה זֹאת, דְּהֵינּוּ שֶׁבְּתַחֲלָה צְרִיכִים לְשַׁבֵּר אֲכָזְרִיּוֹת שֶׁלָּהֶם בְּטַבְּעָם לְהַפְּכוֹ לְרַחֲמָנוּת, לִתֵּן צְדָקָה, כִּי זֶה עֶקֶר עֲבוֹדַת הַצְּדָקָה כִּנ"ל: (לְק"ת ס"י ד' אוֹת א')

לו.

הצדקה מרחבת כל הפתחים של הקדשה, שפשאדם נכנס באיזה דרך ועבודה מעבודת השם יתברך, אזי הוא צריך לפתח שם פתח לכנס באותו הדרך, ובשביל זה כל התחלות קשות. ועלידי הצדקה מרחיב הפתח, כי הצדקה מרחבת ופותחת ביותר כל הפתחים של הקדשה: (שם אות ב')

לז.

התחלת הצדקה היא קשה וכבדה מאד, אבל התועלת של הצדקה גדול מאד מאד. כי צרכי הגוף הם רבים מאד, ואפלו ההכרחיות הם רבים מאד, אכילה ושתיה ומלבושים ודירות, והם מונעים את האדם מאד מעבודת הבורא יתברך. ועלידי צדקה מתבטלים כל אלו המניעות. כי על ידי צדקה זוכה שישפיע חסדו יתברך, עד שלא יצטרך לעשות שום עסק ומלאכה בשביל פרנסה, רק תהיה מלאכתו נעשית על ידי אחרים והוא יעסק בעבודתו יתברך: (שם אות ג')

לט.

עלידי צדקה מתקנים הפגם של הזקנים מאריכי ימים שבדור שאינם כראוי (עין יראה אות כ"ה), ועלידי זה זוכין לבטל שרש חכמת הטבע, וזוכין לשמע קול הקריאה של יום טוב קדש שקורא ומגלה את הרצון, שהכל ברצונו יתברך, כמו שראינו שעשה השם יתברך עמנו אותות נוראות בכל הימים טובים ובטל הטבע. ועלידי זה זוכין לשמחת יום טוב ועלידי זה זוכין ליראה, ועל ידי יראה נשפע חסד, עד שאין צריכין לעשות שום עסק בשביל פרנסה כנ"ל: (שם אות ט')

לט.

צדקה היא רפואה לכל המפכות: (שם אות י"ב)

מ.

הצדיק האמת מקבל דבור פיו הקדוש מבעלי צדקה: (לק"ת סי' ט"ו)

מא.

כשמתקנאין קנאת ה' צבאות נחשב כמו צדקה: (לק"ת סי' ס"ה)

מב.

עלידי צדקה לארץ ישראל זכין לקבל השפעת הנעם העליון, שהוא בחינת מחין קדושים של ארץ ישראל, שהם בחינת שלום, וזוהה להרגיש הנעימות שיש בהתורה. ועלידי זה זוכה לבנים הגונים ולגדל כבודו יתברך, שזה עקר תקון וקיום העולם, ועלידי זה יכולין לתקן גם המחין פגומים של חוץ לארץ ולבטל המחלקת (ועין ארץ ישראל אות י"ט):
(לק"ת סי' ע"א)

מג.

צריך שילמד לעשות ולקיים הי"ג מדות של רחמים וחסדים, דהינו שיהיה לו רחמנות וירבה לעשות חסד ויקים כל הי"ג מדות של רחמים, ועלידי זה מעורר למעלה הי"ג מדות העליונים של רחמים, ועלידי זה מכניע ומבטל המחבלים שנעשו עלידי עוונותיו. כי הקדוש ברוך הוא מוחל עוונותיו עלידי זה ומעבירם ראשון ראשון: (שיחות הר"ן סי' פ"ט)

ציצית

א.

ציצית שמירה לנאוף, ועלידי זה נצולין מעצת הנחש, שהם דברי עצות רעות של הרחוקים מעבודת ה', שהם מונעים הרבה מלהתקרב אל האמת. וזוכין לקבל עצת הצדיקים והנלויים אליהם, שהם בחינת תקון הברית. ועלידי זה זוכין לאמת ולאמונה ותפלה וארץ ישראל ונסים, ועל ידי זה תבוא הגאולה מהרה, ויזכה לפרנסה, ולהבין היטב בכל מקום שילמד. עלכן צריכין לזהר מאד במצות ציצית, ולכונן בשעת עטיפת הציצית הקדושים וברכתו, שיזכה לכל זה עלידי המצוה הקדושה הזאת: (לק"א ז' אות ד')

ב.

ציצית הם בחינת הרוח חיים דקדושה ועל ידם משלימין כל החסרונות על ידי אגחה, ומכניעין הרוח חיים דקלפה, רוח סערה, רוח הטמאה, ומפרישין ומגרשין הרע מן הטוב מפל המדות, ועלידי זה מכניעין החולקים [ו]הרשעים ומשפילין אותם עדי ארץ: (לק"א סי' ח' אות ח')

ג.

ציצית הוא בחינת התגלות מלכות דקדושה, ועלידי זה נכנע ונתבטל מלכות דסטרא אחרא. אבל ישראל הדבקים במלכות דקדושה מקבלים חיותם משם, וממשיכים שפע ועשירות גדול וברכה עד בלי די: (לק"א סי' מ"ט אות ז')

ד.

עלידי שגזקרין במצות ציצית זוכין לתפלה ולתשובה בכל לבו, וממתיקין
הדינים, וזוכין שיתגלו לו סתרי תורה: (שם)

ה.

עלידי מצות ציצית ממשיכין תקון צמצום המחין, שלא יצא מחו חוץ
לגבול כשמגדיל דעתו להבין הרמזים שהשם יתברך מרמז לו בכל יום על-
ידי כל הדברים שבעולם שיתקרב אליו (ועין דעת ל"ו ול"ז וזכרון ד'). ועל-
כן ציצית קדם לתפלין, כי צריכין לתקן מקדם צמצום המחין, שלא יצא
המח חוץ לגבול, ואחר כך יכולין להגדיל דעתו להבין הרמזים של השם
יתברך, שהיא בחינת תפלין: (לק"א סי' נ"ד אות ג')

קדשה ובו נכלל קדוש השם

א.

עקר הקדשה הוא קדשת הברית, וזה זוכין עלידי קדשת הלשון והדבור,
שמקדשין אותו בדבורים קדושים ושומרים עצמן מכל מיני פגם הדבור,
עד שזוכין שיהיה דבורו ולשונו בבחינת שלמות לשון הקדש, ועלידי זה
זוכין לקדשת הברית: (לק"א סי' י"ט אות ג')

ב.

צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ אֶת פִּי וְחֻטְמוֹ וְעֵינָיו וְאַזְנוֹ, דְּהֵינּוּ שְׂיִשְׁמַר אֶת עֲצֻמוֹ מִלְּהוֹצִיא שֶׁקֶר מִפִּי וְכֵן מִשְׁאַר דְּבוּרִים פְּגוּמִים, וְיִהְיֶה לוֹ יִרְאֵת שְׂמִים שְׂעֵלֵי־יָדַי זֶה מִקְדָּשׁ הַחֻטָּם, וְיִהְיֶה לוֹ אֲמוּנַת חֲכָמִים שְׂעֵלֵי־יָדַי זֶה מִקְדָּשׁ אֶת הָאֲזָנִים וְשׁוֹמֵעַ לְדַבְרֵיהֶם. וְיַעֲצוּם עֵינָיו מִרְאוֹת בְּרַע. וְעֵלֵי־יָדַי זֶה זֹכָה לְדַעַת שְׁלֵם וְיִגִּיעַ לְשֹׁכֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁפַע אֱלֹקֵי שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַקְּדוֹשׁ. גַּם עֵלֵי־יָדַי שֶׁהוּא עֵנֹ שֶׁפֶל וְסִבְלֹן, וְלֹא יַחְרָה אָפוּ עַל בְּזִיוְנוֹ, עֵלֵי־יָדַי זֶה מִקְדָּשׁ הַחֻטָּם בְּשִׁלְמוֹת. גַּם עֵלֵי־יָדַי מֶה שְׁאֵדָם הוּא נֶאֱמַן רוּחַ מְכַסֶּה דָבָר, שְׁנִזְהָר מִלְּגַלוֹת סוּד שְׁאִין צָרִיכִין לְגַלוֹת, עַל יָדֵי זֶה מִקְדָּשׁ אֶת הָאֲזָנִים: (לק"א סי' כ"א אות ב' ג' ו')

ג.

עֵלֵי־יָדַי מְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם זֹכִיךְ לְשִׁלּוּם, וְעֵלֵי־יָדַי זֶה זֹכִיךְ לְדַבֵּר דְּבוּרִים קְדוּשִׁים שֶׁל תּוֹרָה וְתַפְלָה, וְלִקְשֹׁר הַמַּחְשְׁבָה הַיָּטֵב אֶל הַדְּבוּר. וְעֵלֵיךְ יַעֲזֶה טוֹבָה לְהַתְּפִיל בְּכֹנֶנָה, לְקַבֵּל עֲלֵיךְ בְּמַחְשְׁבָתוֹ לְמַסֵּר נֶפֶשׁוֹ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם. גַּם בְּלֹא זֶה עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַתְּפִלָּה הַיָּא לְהַתְּפִיל בְּמִסִּירַת נֶפֶשׁ (עֵיךְ תְּפִלָּה כ"ו). ~ [ד] כִּי אֶפְלוּ הַקֵּל שְׁבִי־שְׂרָאֵל, אֶפְלוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁרוֹצִים לְהַעֲבִיר עַל דַּת ח"ו, הֵם מוֹסְרִים נֶפֶשָׁם עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, כְּאֲשֶׁר נִרְאָה בְּחוּשׁ כְּבֵר כְּמָה פְּעָמִים. עֵלֵיךְ צָרִיךְ הָאָדָם לְהַזְכִּיר אֶת עֲצֻמוֹ בְּזֶה בְּכָל יוֹם, שֶׁהוּא מְרַצָּה לְמַסֵּר נֶפֶשׁוֹ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, כִּי זֶה עֵקֶר קְדוּשַׁת אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, וְעֵלֵי־יָדַי זֶה יִזְכָּה לְשִׁלּוּם וְלְהַתְּפִיל בְּכֹנֶנָה כְּנ"ל: (לק"א סי' פ')

ה.

צָרִיךְ לומר קְרִיאַת שְׁמַע בְּמִסִּירַת נֶפֶשׁ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, הֵינּוּ שְׂיִצְיֵר בְּמַחְשְׁבָתוֹ כֹּל הָאֲרָבַע מִיתוֹת בֵּית דִּין כְּאֵלוֹ סוּקְלִין וְשׁוֹרְפִין אוֹתוֹ וְכוּ'. וְיִצְיֵר הַמִּיתָה בְּמַחְשְׁבָתוֹ בְּמַחְשְׁבָה חֲזָקָה כָּל כָּד, עַד שְׂיִרְגִישׁ צַעַר הַמִּיתָה מִמֶּשׁ בְּשִׁבִיל קְדוּשַׁת שְׁמוֹ וְתִבְרָךְ. כִּי הַמַּחְשְׁבָה יֵשׁ לָהּ תִּקְוָה גְּדוּלָה, וְיִכּוּלִין עֵלֵי־יָדַי שְׂמִצְיֵרִין בְּמַחְשְׁבָתוֹ הַמִּיתָה לְהַרְגִישׁ צַעַר הַמִּיתָה מִמֶּשׁ. וְמִי שְׁרוּצָה לְהַתְּנַהֵג כָּד, צָרִיךְ לְדַקְדֵּק שֶׁלֹּא יִשְׁאֵר שָׁם בְּעַת שְׂמִרְגִישׁ שֶׁקְרוּב

שְׁתַּצֵּא נַפְשׁוֹ, שְׁלֹא יָמוּת בְּלֹא עֵתוֹ חַיּוֹ: (לק"א סי' קצ"ג)

ז.

עֲקָר הַיְחֻוד שֶׁל מַעֲלָה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי מְסִירַת נַפֶּשׁ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם: (לק"א סי' ר"ס)

ז.

יֵשׁ צְדִיקִים גְּדוֹלִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם שֵׁם גְּדוֹל לְמִרְחוֹק, אֲבָל הַרְבֵּה מִבְּזֵין אֶת שֵׁמֶם וְדוֹבְרִים עֲלֵיהֶם, וַיֵּשׁ לָהֶם שְׁפִיכוֹת דָּמִים מְזֵה, וְהֵם מְקַבְּלִים כָּל זֶה עֲלֵיהֶם בְּעֶצְמָם בְּשִׁבִיל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, וְעַל־יְדֵי זֶה הֵם מְצִילִים רַבּוֹת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מִמִּיתָה, וְהַרְיָגָה, חַיּוֹ: (שם)

ח.

אוֹתוֹ הַדְּבָר שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר עַל הָאָדָם, אוֹתוֹ הַדְּבָר דִּיקָא הוּא צָרִיךְ לְשַׁבֵּר בְּשִׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה עֲקָר עֲבוֹדָתוֹ, וְזֶה בְּחִינַת מְסִירַת נַפֶּשׁ. וְיָמִי שֶׁהוּא מִתְפַּחַד מְאֹד מִהַמִּיתָה, הוּא דִּיקָא צָרִיךְ בְּיוֹתֵר לְקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ לְמַסֵּר נַפְשׁוֹ לְמוֹת עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם: (שיחות הר"ן נ"ז)

וכסופין

רצון

א.

עקר התהוות הנפש הוא עלידי ההשתוקקות והכסופין והרצונות הטובים של איש הישראלי אחר השם יתברך, כל אחד לפי מדרגתו שהוא נכסף ומשתוקק ומתגעגע להגיע אל מדרגה למעלה ממנה, עלידי הכסופין אלו נעשה נפש קדושה: (לק"א סי' ל"א בסוף בד"ה "זווגן והצטרפותן" וכו')

ב.

אך כדי שתצא נפשו מכח אל הפעל, צריך לדבר בפה הכסופין וההשתוקקות שלו, ועלידי זה פועל שיהיה נעשה בקשתו ויזכה להגיע למה שהוא נכסף. וזהו מעלת השיחה בינו לבין קונו, שצריך לשוח ולדבר בינו לבין קונו בכל יום ולדבר בפה מלא הכסופין והרצונות שלו הטובים, דהינו מה שחסר לו בעבודת השם יתברך, שהוא רוצה ומשתוקק שימלא לו השם יתברך. ומבקש ומתפלל ומתחנן לפני השם יתברך על זה שירחם עליו למלאת רצונות וכסופים שלו הטובים, ועלידי זה יזכה להוציא מכח אל הפעל, לפעל מה שצריך: (שם ד"ה "וזה בחינת נקדות הכסף" וכו')

ג.

עלידי כסופים טובים להשם יתברך הוא מציר אותיות התורה לטוב, ונעשית לו סם חיים ומביא טוב לעולם. וכן להפך, עלידי כסופין רעים ח"ו, הוא מציר אותיות התורה להפך, ונעשית לו סם מות, בחינת ופושעים יכשלו בם, ומביא רעות לעולם ח"ו: (שם)

ד.

וְכָל־לִדְבַר, שְׁמַאֲד יָקָר הַכְּסוּפִין וְהַשְׁתַּוְקוּת לְדַבֵּר שְׁבִקְדָּשָׁה, כִּי עַל יָדָם נִתְּהוּה נֶפֶשׁ וְנִגְמָר עַל־יַדֵּי הַדְּבֹר כְּנִי־ל. וְזֹאת הַנֶּפֶשׁ תּוּכַל לְהַתְּגַלְגַּל לְתוֹךְ רָשָׁע וּלְהַחֲזִירוֹ בְּתִשׁוּבָה. וְכֵן לְהִפָּךְ, כִּמְהָ רַעוּת גּוֹרְמִים הַכְּסוּפִין לְדַבֵּר שְׁאִינוֹ טוֹב חִיּוֹ, כִּי הַנֶּפֶשׁ שֶׁנִּתְּהוּה עַל־יַדֵּי כְּסוּפִין רָעִים, מִתְּגַלְגַּל לְפַעֲמִים לְתוֹךְ הַצְּדִיק וְתוּכַל לְהַחֲטִיאוֹ חִיּוֹ: (שם ד"ה "וְכָל־לִדְבַר" וכו')

ה.

מִי שְׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְלַמֵּד כָּל־לִדְבַר שֶׁהוּא עִם הָאָרֶץ אוֹ שְׁאִין לוֹ שׁוֹם סֵפֶר, אוֹ שֶׁהוּא בְּדַרְךְ וּבְמַדְבַּר וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה, רַק שְׁלֵבּוֹ בּוֹעֵר בּוֹ וְנִכְסֵף וּמְשַׁתְּוֵקֵק מֵאֲד לְלַמֵּד תּוֹרָה, אֲזִי מֵה שֶׁהֵלֵב חוֹמֵד לְלַמֵּד זֶה בְּעֶצְמוֹ בְּחִינַת לְמוֹד מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר (עֵין בְּפָנִים בְּסִימָן קמ"ב): (לק"א סי' קמ"ב)

ו.

עַל־יַדֵּי שְׁיֵשׁ לְהֶאֱדָם רָצוֹן אַחַר חוּץ מְרָצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, נַעֲשֶׂה מְלָכוּת לְהַסְטֵרָא אַחֲרָא. כִּי צָרִיךְ הֶאֱדָם לְבִטֵּל רָצוֹנוֹ שְׁלֵא יִהְיֶה לוֹ רָצוֹן, רַק כְּמוֹ שְׂרוּצָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הוֹן שִׁיְהִיָּה לוֹ מִמּוֹן וּבְנִים הוֹן לָאוֹ חִיּוֹ. וְכֵן שְׁאֵר כָּל הַרָצוֹנוֹת לֹא יִהְיֶה רַק כְּמוֹ שְׂרוּצָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאֲזִי מְמַלִּיךְ מְלָכוּתָהּ יִתְבָּרַךְ לְבַד: (לק"א סי' קע"ז)

ז.

מִעֲנִין רָצוֹן מְפֻלָּג שְׁלֵא יָדַע כָּל־לִדְבַר מֵה הוּא רוּצָה, עֵין אֶמוּנָה אוֹת נ"ה אֶכִּילָה אוֹת י"ז: (לק"ת סי' ז' אוֹת י')

ת.

העקר הוא הרצון, ואף על פי שהכל חפצים ורוצים לעבדו, אף על פי כן אין כל הרצונות שוין. ויש חלוקים רבים ברצון, אפלו באדם אחד בעצמו בכל עת ובכל רגע יש חלוקים רבים בין הרצונות. והכלל, שעקר הוא הרצון והכסופין, שיהיה כוסף תמיד אליו יתברך, ובתוך כך מתפללין ולומדין ועושין מצוות (ועין ממון אות נב): (שיחות הר"ן סי' נ"א)

רפואה

א.

סגלה לחולה להסתכל על הציצית: (לק"א סי' ז' בסוף)

ב

~

[ה].

טוב מאד לאדם שאינו סומך על שום דבר כי אם על השם יתברך לבד. כי מי שאינו סומך על השם יתברך, צריך להשתדל אחר תחבולות רבות. למשל כשצריך לרפואה, צריך להשתדל אחר עשבים רבים, ולפעמים אלו העשבים הצריכים לו אינם בנמצא במדינתו, והעשבים הנמצאים אינם טובים למפתו. אבל הקדוש ברוך הוא טוב לכל המפות ולכל מיני חולאת לרפאותם, והוא בנמצא תמיד. עליכן כשיש לו חולה ח"ו, צריך שיהיה כל סמיכתו רק על תפלה ותחנונים, וזה יוכל למצא תמיד ויועיל לו בנדאי וכנ"ל. אבל לקבל רפואה עלידי רפואת הרופאים, זה צריך לחפש ולבקש מאד שיוכל למצא רופא עם רפואות שיוכלו לרפאותו. ובאמת אינו בנמצא כלל, כי הרופאים מזיקים יותר ממה שמועילים לעתים רחוקות

כְּאֲשֶׁר יִבְאֵר לְקַמּוֹ: (לְק"א ס"י י"ד אֹת י"א)

ג ~ **[ב]**

אֲשֶׁה שְׂדֵמִיָּה מְרַבִּים וְאֵין לָהּ וְסֹת, אָף עַל פִּי שְׁהֵינן מְזִיק לָהּ, עִם כָּל זֶה רְפוּאָתָה עַל־יְדֵי יַיִן שְׁהִסְתַּכַּל בּוֹ צְדִיק אֲמַתִּי: (לְק"א ס"י כ"ט בְּסוּף)

ד ~ **[ג]**

לְפִי הַגְּדֵלֶת הַדַּעַת כִּן נִתְרַבָּה הַשְּׁלוֹם, וְכֵן זֹכִין לְרְפוּאָה. עַל־כֵּן עָקַר הַרְפוּאָה עַל־יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה שְׁעַל־יְדֵי זֶה זֹכִין לְדַעַת: (לְק"א ס"י נ"ו אֹת ג' ח')

ה ~ **[ד]**

עַל־יְדֵי טְבִילַת מְקוּהָ נִמְשָׁךְ דַּעַת וְזֹכִין לְרְפוּאָה: (שֵׁם אֹת ז' ח')

ו

מִי שְׁאֵין לוֹ אֲמוּנַת חֲכָמִים, אֵין רְפוּאָה לְמַכְתּוֹ. וְהַתְּקוּן לְזֶה שְׂיִזְדַּר אֵינְהוּ נֶדָר וְיִקְיָם מִיָּד, עַל־יְדֵי זֶה יָשׁוּב לְאֲמוּנַת חֲכָמִים, וְעַל־יְדֵי זֶה יִהְיֶה לוֹ רְפוּאָה שְׁלֵמָה: (לְק"א ס"י נ"ז אֹת ב')

זעה הוא רפואה לחלי הקדחת: (לק"א סי' רס"ג)

עקר רפואת החולה הוא רק עלידי פדיון. ולא נתנה התורה רשות לרופא לרפאות כי אם אחר הפדיון, דהינו אחר שעושין פדיון להחולה וממתיקין הדינים מעליו, אז יכול הרופא לרפאות עלידי רפואות, אבל לא קדם, כי עקר הרפואה היא [עלידי] פדיון: (לק"ת סי' ג')

צדקה היא רפואה לכל המפות: (לק"ת סי' ד' אות י"ב)

יש סובלי חלאים שיש להם מכות מפלאות רחמנא לצלן, והכל בא להם על ידי פגם האמונה, כי עלידי פגם אמונה באים מכות מפלאות שאין להם שום רפואה ולא תפלה ולא זכות אבות, וגם אין מועיל להחולה קול צעקות של אח וגניחות [שקורין אחצין און קרעכצין], שלפעמים מועיל להחולה אלו הקולות שמרחמין עליו עלידי זה, אבל עלידי נפילת האמונה גם זה אין מועיל. והתקון לזה, שצריך לצעק מן הלב לבד מעמקא דלבא, ועלידי זה ישוב אל האמונה ויהיה לו רפואה ויתתקן כל הנ"ל: (לק"א סי' ה' אות א' ב')

יא.

מי שרוצה לחוס על חייו, צריך להתרחק עצמו מאד מן הדאקטורים ורופאים, כי [הם] מועדים לקלקל ומזיקים מאד, ועין בפנים שיחה ארכה בענין זה: (שיחות הר"ן סי' נ')
ב. אמירת תהלים מסגל מאד לרפאות החולה. וצריך שיהיה לו בטחון חזק על זה, ועלידי זה יושיעו ה' ויתרפא ויקום מחליו (שם סי' צ"ח)

שמחה

א.

עלידי ראית פני הצדיק זוכין לשמחה וזריזות: (לק"א סי' ד' אות ח')

ב.

צריך לעשות המצוות בשמחה גדולה כל כך, עד שלא ירצה בשום שכר עולם הבא בשבילה, אלא שיזמין לו הקדוש ברוך הוא מצוה אחרת בשכר מצוה זאת, כי הוא נהנה מהמצוה בעצמה. ועלידי זה יוכל לידע מה שנגזר על העולם, אם הוא קדם גזר דין ואם הוא לאחר גזר דין, ועל מי גזר דין ח"ו. ויודע איך להתפלל עבור העולם, כי לאחר גזר דין צריכין הצדיקים להלביש תפלתם בספורים. וכל זה זוכין עלידי עשיית המצוות בשמחה גדולה מהמצוה בעצמה: (לק"א סי' ה' אות ב')

ג.

לזכות לשמחה הזאת הוא עלידי שמתפלל בכוונת וביראה גדולה ובאהבה וכו' (כמו שנתבאר בתפלה אות י"ד י"א): (שם אות ג')

ד.

עלידי רקודיו והמחאת פ' נעשה המתקת הדינים: (לק"א סי' י' אות א')

ה.

צריך לאדם שיהיה לו עזות גדול דקדשה, כדי שיוכל לעמוד כנגד העזי פנים המונעים. ועקר העזות וההתחזקות הוא עלידי שמחה וחדוה, בחינת פי חדות ה' הוא מעזכם: (לק"א סי' כ"ב אות ט')

ו.

לזכות לשמחה הוא עלידי תורה ותפלה, והעקר היא תפלה, שיתפלל בכל פעם להשיג הנסתר ממנו, עד שילך בכל פעם מדרגא לדרגא, ועלידי דרך זה עקר השמחה. ועלידי השמחה עקר העזות וההתחזקות להתקרב לצדיקי אמת שהם כלליות הקדשה, שעקר שלמות האמונה נמשך על ידם: (שם)

ז.

שמחה היא בחינת אנפין נהירין, בחינת אמת ואמונה. ולהפך, עצבות הוא בחינת עבודה זרה, אנפין חשוכין, מיתה. ועקר השמחה זוכין כפי תקון

הַבְּרִית, וְכַפִּי הַתְּקַרְבוֹתוֹ לְצַדִּיקִים אֲמֵתִיִּים שֶׁהֵם שְׂמַחַת כָּל יִשְׂרָאֵל, וְעַל־
יְדֵי זֶה מְקַשֵּׁר עֲצָמוֹ לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וְזוֹכֶה לְחַזוֹת בְּנֶעֱם ה', וּמְאִיר עַל עֲצָמוֹ
אוֹר פְּנֵי מְלֶךְ חַיִּים: (לְק"א ס"י כ"ג אוֹת א' ב')

[ח.]

עַל־יְדֵי עֲשִׂית הַמְצָוָה בְּשִׂמְחָה זֹכִין לְתַכְלִית הַכֹּל, כִּי זֹכִין לְהַשִּׁיג הָאוֹר
שֶׁהוּא לְמַעַלָּה מִנְפָּשֵׁי וְרוּחִין וְנִשְׁמָתִין וְהוּא אוֹר אֵין סוֹף, בְּבַחֲיִנַת מְטִי
וְלֹא מְטִי. אֲשֶׁרִי מִי שֶׁזֹּכֶה שְׂיִרְדֹּף מִחֲשַׁבְתּוֹ לְהַשִּׁיג הַשְּׂגוֹת אֵלוֹ וְכוּ':
(לְק"א ס"י כ"ד אוֹת א' ב' ח')

[ט.]

עַל־יְדֵי שְׂמַחַת הַמְצָוָה נְשָׁלֵם הַקְּדָשָׁה, וּמַעַלָּה הַחַיּוֹת וְהַקְּדָשָׁה שֶׁבְּקַלְפוֹת.
וְעַל כֵּן כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַמְצָוָה בְּשִׂמְחָה, מַעַלָּה הַשְּׂכִינָה מִבֵּין הַקְּלָפוֹת: (שם אוֹת
ב')

[י.]

צָרִיךְ לְהִתְרַחֵק מֵעֲצָבוֹת מְאֹד מְאֹד, כִּי הַקְּלָפוֹת הֵם בְּחִינַת עֲצָבוֹת וְהֵם
תְּקֵפָא דְדִינָא. וְכִשְׁהַעֲצָבוֹת מִתְגַּבְּרִת, הִיא בְּחִינַת גְּלוּת הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיא
שְׂמַחְתּוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְעַקֵּר בְּטוֹל הַקְּלָפוֹת וְעַלִּית הַקְּדָשָׁה הוּא עַל־יְדֵי
שְׂמַחָה פְּנ"ל: (שם)

[יא].

עלידי קטרת מעליו מהקלפות חיותם וזוכין לשמחה, על־כן צריך לומר קטרת בכונה גדולה, כי עקר עליית כל ניצוצי הקדשה מעמקי הקלפות הוא על ידי קטרת, ועלידי זה זוכין לשמחה כנ"ל: (שם)

[יב].

רקודין של מצוה, כגון ששונה יין בשבת ויום טוב או בכתנה של מצוה או בשארי סעודת מצוה, ושונה במדה וכונתו לשמים, לזכות לשמחת ישראל, לשמח בהשם יתברך אשר בחר בנו מכל העמים וכו', ונתעורר לשמחה עלידי זה עד שנמשך השמחה לתוך הרגליו, דהינו שמרקד מחמת שמחה, עלידי זה מגרש החיצונים הנאחזין בהרגליו, וממתיק ומבטל כל הדינים, וזוכה לקבל כל הברכות. וההתלהבות הזאת של הרקודין הוא אשה ריח ניחוח לה. אבל מי שמרקד בהתלהבות היצר, היא בחינת אש זרה, והיין ששתה הוא בחינת יין המשפר שמשם אחיזת החיצונים ח"ו. נמצא, רקודין דקדשה ממתיקין הדינים כמו פדיון: (לק"א סי' מ"א)

[יג].

כל התאוות באים מכח המדמה, כח הבהמיות, והתגברותו הוא עלידי עצבות שהוא ריח נכאה, ריח רעה, ועלידי זה התגברות השכחה, ששוכח תכליתו ואינו זוכר בעלמא דאתי, כראוי לזכר בכל יום בכלל ובפרט (כמו שפתוב בזכרון באות ד'). ועל־כן צריך להתגבר להיות בשמחה תמיד, שעלידי זה עקר הכנעת המדמה, ועל ידי זה יזכה לזכר בעלמא דאתי בכל יום כנ"ל: (לק"א סי' נ"ד אות ה')

[יד].

שמיעת קול נגון על כלי זמר ממנגן כשר לשם שמים הוא סגלה גדולה

לְשִׂמְחָה, וְלִהְיוֹת וּלְבָרֵךְ הַמְדָּמָה. וְעַל־יְדֵי זֶה זֹכָה לְזַכְרוֹן, לְאֲדַבְּקָא
מִחֲשַׁבְתָּא בְּעֵלְמָא דְאַתֵּי, וְלִהְיוֹת הַרְמְזִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרִמֵּז לוֹ בְּכָל יוֹם
לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו. גַּם עַל־יְדֵי נְגוּן וְשִׂמְחָה הַנִּי"ל יְכוּלִין לְהַשִּׁיג בְּחִינַת רוּחַ
נְבוּאָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ: (שם אות ו')

[טו]

עַל־יְדֵי נְגוּן וְשִׂמְחָה יְכוּלִין לְשַׁפֵּךְ שִׂיחוֹ כַּמִּים נֶכַח פְּנֵי ה'. עַל־כֵּן עַל יְדֵי
שִׂמְחָה בְּכָל הַיּוֹם יְכוּלִין לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ בְּהִתְבּוֹדָדוֹת כְּרֵאוּי: (שם אות ו'
ד"ה "אזכרה" וכו')

[טז]

עַל־יְדֵי שִׂמְחָה זֹכִין לְחֲדוּשֵׁין דְּאוּרִינְתָא. כִּי שִׂמְחָה הוּא כְּלִי לְשָׂאֵב
וְלִהְיוֹת מְשִׁיךְ וְלִקְבֹּל עַל יְדֵי חֲדוּשֵׁין דְּאוּרִינְתָא: (לק"א סי' ס"ה אות ד')

[יז]

עַל־יְדֵי קִדְשֵׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל זֹכִין לְבִטֵּל הַכַּעַס וְהַעֲצָבוֹת (עֵין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
י"ד): (לק"א סי' קנ"ה)

[יח]

כְּשֶׁאֲדָם שׁוֹפֵט וְדוֹן אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל דְּבָר שְׁעוֹשָׂה, עַל־יְדֵי זֶה מְבִטֵּל הַדִּינִים
שֶׁעָלָיו לְמַעַלְהָ, וְעַל־יְדֵי זֶה זֹכָה לְשִׂמְחָה גְדוֹלָה עַד שֶׁיִּרְקַד מִחֲמַת שִׂמְחָה.

אָבֵל כְּשֵׁישׁ דִּין חַיִּו, אַזִּי קָשָׁה לְרַקֵּד: (לְק״א ס״י קס״ט)

[יט]

עֵקֶר פְּגָם הַבְּרִית הִיא עַל־יְדֵי עֲצָבוֹת וּמְרָה שְׁחִרָה. וְכֵן לְהַפְּדוֹ, עֵקֶר שְׁמִירַת הַבְּרִית הוּא עַל־יְדֵי שְׂמֻחָה, כִּי עַל־יְדֵי שְׂמֻחָה זֹכִין שְׁהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ בְּעֲצָמוֹ יַעֲזֹר לוֹ לְשָׁמֵר אֶת הַבְּרִית קִדְּשׁ: (שׁם)

[כ]

עֵקֶר מַעֲלַת הַבְּכִיָּה הוּא כְּשֶׁהַבְּכִיָּה מַחְמַת שְׂמֻחָה וְגִילָה. וְאֶפְלוֹ הַחֲרָטָה טוֹב מְאֹד שֶׁתְּהִיָּה מַחְמַת שְׂמֻחָה, שְׂמֻרַב שְׂמֻחָתוֹ בְּהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ הוּא מִתְחַרֵּט וּמִתְגַּעְגַּע מְאֹד עַל שְׂמֻרַד נֶגְדוֹ, עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר לוֹ בְּכִיָּה מַחְמַת שְׂמֻחָה: (לְק״א ס״י קע״ה)

[כא]

צָרִיךְ לְפָרֵט אֶת הַחֲטָא, כִּי צָרִיכִין דְּוִקָא וְדוּי דְּבָרִים, לְהַתְּוֹדוֹת בְּדַבּוּרִים דְּוִקָא בְּכָל פַּעַם עַל כָּל מָה שֶׁעָשָׂה בְּפִרְטִיּוֹת. אָבֵל יֵשׁ לָזֶה מְנִיעוֹת רַבּוֹת. וְעַל־יְדֵי שְׂמֻחָה שֶׁל מִצְוָה כְּגוֹן חֲתָנָה שֶׁל מִצְוָה אוֹ שְׂאָר מִצְוָה בְּשְׂמֻחָה, כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר לְשִׂמְחַת בְּשְׂמֻחָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁיִּרְקֹד הַרְבֵּה מַחְמַת שְׂמֻחָה, עַל־יְדֵי זֶה יוֹכֵל לְהַתְּוֹדוֹת וְדוּי דְּבָרִים, וְעַל יְדֵי זֶה מִתְקַוֶּה פְּגָם חֲטָאֵיו: (לְק״א ס״י קע״ח)

[כב].

עלידי התענית זוכין לשמחה, וכפי ימי התענית פן זוכה לשמחה: (לק"א סי' קע"ט)

[כג].

צריך לזהר מאד מעצבות ועצלות, פי עקר נשיכת הנחש היא עצבות ועצלות רחמנא לצלן: (לק"א סי' קפ"ט)

[כד].

עלידי שמחה נותנין חזוק להמלאכים המקבלין את שפע המאכלים, ומכניעין את השדים, שלא יינקו מהשפע ביותר מהראוי להם. ועלידי זה נצולין מטמאת המקרה ח"ו, שבא לפעמים עלידי המאכלים כשאין חזוק בהמלאכים. פי עקר חזוק המלאכים הוא עלידי שמחה: (לק"א סי' ה' אות ט')

[כה].

עלידי שמזיעין בשביל דבר שבקדשה עלידי זה זוכין לשמחה: (לק"א סי' ו')

[כו].

עצבות ומרה שחרה היא בחינת עפרוריות שנופל על לב איש הישראלי, שעל ידי זה אין יכול הלב לבער ולהתלהב להשם יתברך. ומנהיגי הדור

הַאֲמִתִּים הֵם מִנְשֵׁבֵינָהּ בְּרוּחָם הַקְּדוֹשׁ וּמִנְפָּחִים הַעֲפָרוּרִיּוֹת, שֶׁהִיא הַמָּרָה
שְׁחֹרָה, מִלֵּב יִשְׂרָאֵל, וְעַל יְדֵי זֶה הֵם מְלַהֲבִים לְבָבוֹת יִשְׂרָאֵל לְהִשָּׁם
יְתַבְּרָךְ: (לק"ת סי' ט')

[כז]

עַל־יְדֵי מָרָה שְׁחֹרָה וְעֲצָבוֹת, הַמִּחַ וְהַדַּעַת בְּגָלוֹת וְקִשָּׁה לוֹ לֵישֵׁב דַּעְתּוֹ לְשׁוֹב
אֶל ה', וּמַחֲמַת זֶה הוּא רְחוּק מֵהִשָּׁם יְתַבְּרָךְ. כִּי עַקֵּר מֵהַעוֹלָם רְחוּקִים
מֵהִשָּׁם יְתַבְּרָךְ הוּא מַחֲמַת שְׂאִינָם מִיִּשְׁבֵּינָהּ עֲצָמוֹן הַיֵּטֵב, מֵהַתְּכַלִּית מִכָּל
הָעוֹלָם. אֲבָל עַל־יְדֵי שְׂמֻחָה, הַמִּחַ מִיִּשְׁבֵּינָהּ וַיְכַוֵּן לֵישֵׁב עֲצָמוֹן הַיֵּטֵב, כִּי
שְׂמֻחָה הוּא עוֹלָם הַחֲרוּת. וְעַל־כֵּן כְּשֶׁמְקַשֵּׁר שְׂמֻחָה לְדַעְתּוֹ, אֲזִי דַעְתּוֹ
בְּחֲרוּת וְאִינוֹ בְּגָלוֹת, וַיִּכְוֵן לְהַנְהִיג הַמִּחַ וְהַדַּעַת כְּרָצוֹנוֹ, לֵישֵׁב דַּעְתּוֹ הַיֵּטֵב
מֵהַתְּכַלִּית מִכָּל עֲנִינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. וְעַל־יְדֵי זֶה יֵשׁוּב אֶל ה': (לק"ת סי'
(י)

[כח]

תִּכְרָף כְּשֶׁהָאָדָם רוֹצֵה לְהִיּוֹת אִישׁ כְּשֶׁר וּלְהַתְּחִיל לְכַנֵּס בְּעִבּוּדְתּוֹ יְתַבְּרָךְ,
אֲזִי תִכְרָף הִיא עֲבָרָה גְדוֹלָה כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲצָבוֹת חִיוֹ, כִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שׁוֹנֵא הַמָּרָה שְׁחֹרָה וְהַעֲצָבוֹת: (לק"ת סי' מ"ח)

[כט]

וְצָרִיךְ לְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ שֶׁיִּבּוֹא לְשִׂמְחָה בְּכָל מָה דְאֶפְשָׁר, וּלְהַשְׁתַּדֵּל לְבַקֵּשׁ
לְמַצָּא בְּעֲצָמוֹ אֵיזָה נְקֻדָּת טוֹבוֹת כְּדֵי לְבֹא לְשִׂמְחָה, כְּמַבְאָר עַל פְּסוּק:
"אֲזַמְרָה לְאֱלֹקֵי בְּעוֹדֵי" (וְעֵינִן בְּהַתְּחַזְּקוֹת אוֹת כ"ו). וְעַל כָּל פְּנִיּוֹת יֵשׁ לוֹ
לְשִׂמְחָה בְּמָה שֶׁזָּכָה לְהִיּוֹת מְזַרְעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא עָשָׂהוּ גוֹי. וְזֹאת הַשְׂמֻחָה הִיא
בְּנֻדָּאֵי שְׂמֻחָה נְפֻלָּאָה בְּלִי שְׁעוֹר וְאִין בְּהַ שׁוֹם בְּלָבוֹל, מֵאַחַר שֶׁהוּא מַעֲשֵׂה
הִשָּׁם יְתַבְּרָךְ בְּעֲצָמוֹ (וְעֵינִן בְּמַקּוֹם אַחַר מְזָה). וְיִהְיֶה רְגִיל לוֹמַר בְּפִיו וּבְלִבּוֹ
בְּשִׂמְחָה גְדוֹלָה: "בְּרוּךְ אֱלֹקֵינוּ שֶׁבְּרָאֵנוּ לְכָבוֹדוֹ וְהַבְּדִילָנוּ מִן הַתּוֹעִים"

וכו', ובזה יוכל לשמח כל ימיו בכל מה שיעבר עליו. גם כמה פעמים צריכין לשמח את עצמו עלידי מלי דשטותא, מלי דבדיחותא. ומרבי צרות האדם, ששׂובל כל אחד בגוף ונפש וממון, על־כן על פי רב אין יכולין לשמח את עצמו כי אם עלידי מלי דשטותא, לעשות עצמו כשׂוטה כדי לבוא לשמחה, שכל החיות בגוף ונפש תלוי בזה. גם למעלה נעשה מזה יחוד גדול עלידי בדיחא דעתה, דהינו שמחה: (שם)

[ל.]

מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד. וצריך להתגבר מאד בכל הפחות להרחיק העצבות והמרה שחרה ולהיות אד שמח תמיד, והוא רפואה לכל מיני חולאת. כי כל מיני חולאת באין מעצבות ומרה שחרה, וצריך לשמח את עצמו בכל מיני עצות, ועל פי רב עלידי מלי דשטותא דיקא כנ"ל: (לק"ת סי' כ"ד)

[לא.]

צריכין להשתדל להפך כל העצבות והדאגות לשמחה. ודעת לנבון נקל למצא בכל הצרות והיסורין והדאגות איזה הרחבה, שעלידי זה יכול להפך כל המרה שחרות לשמחה (ועין במקום אחר מזה, כי אין כאן מקומו להאריך). וזה עקר שלמות השמחה, כשמתגברין על המרה שחרה והעצבות וחוטפין אותם לתוך השמחה בעל כרחם, דהינו שמהפכין אותם לשמחה כנ"ל: (לק"ת סי' כ"ג)

[לב.]

כשאדם שמח כל היום, בנקל לו יותר שיהיה לו איזה שעה לב נשבר לפרש שיחתו היטב ולשפך לבו כמים נכח פני ה'. וכן להפך, אחר לב נשבר בא שמחה. וזה סימן אם היה לו לב נשבר, כשבא אחר כך לשמחה: (שיחות)

[לג].

צָרִיךְ לְכוֹן מִחֲשַׁבְתּוֹ לְהִסְתַּכֵּל תָּמִיד עַל הַשְּׂרֵשׁ הַכֹּל, שְׂשֵׁם הוּא שְׂרֵשׁ כָּל הַטּוֹבוֹת וְהַשְּׂמָחוֹת יַחַד, וְאִזּוּ יוֹכֵל לְשַׂמַּח בְּשִׂמְחָה גְדוֹלָה מְאֹד מְאֹד. כִּי כְּשֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל שְׂרֵשׁ הַכֹּל שֶׁהוּא כֵּלּוּ טוֹב, אִזּוּ נִכְלָלִין כָּל הַטּוֹבוֹת וְכָל הַשְּׂמָחוֹת יַחַד וּמְאִירִין בְּאוֹר גְּדוֹל מְאֹד: (לק"ת סי' ל"ד)

[לד].

כְּשֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה אוֹ שְׁעוֹשֶׂה מְצוּה בְּשִׂמְחָה גְדוֹלָה עַד שֶׁמֵּרְקֵד מִחֲמַת שִׂמְחָה, הוּא מַעֲלֶה גְדוֹלָה מְאֹד, וּמַעֲלֶה וּמְתַקֵּן בְּזֶה אֶת הַדְּבוּרִים רְעִים. גַּם הוּא נִתְעַלֶּה בְּמִמּוֹן, וְכָל תּוֹמְכֵי אוֹרֵי תֵּא נִתְעַלִּים. גַּם זוֹכֶה לְבָנִים. גַּם מַעֲלֶה וּמְתַקֵּן אֶת הָאֱמוּנָה. גַּם כָּל הַמְּדַרְגּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת נִתְעַלִּים עַל־יְדֵי שִׂמְחַת תּוֹרָה וּמְצוּה: (לק"ת סי' פ"א)

[לה].

לְזָפוֹת לְשִׂמְחָה זֶה קִשָּׁה וְכִבֵּד יוֹתֵר מִשְׂאָר כָּל הָעֲבוֹדוֹת, עַל־כֵּן צָרִיכִין לְהַכְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל הַכַּחוֹת וּבְכָל מִינֵי יַעֲצוֹת לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד. וְכִבֵּר מִבְּאֵר שְׁעַל פִּי רַב אִי אֶפְשָׁר לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה כִּי אִם עַל־יְדֵי מְלִי דְשִׁטוּתָא כְּנִ"ל בְּאוֹת כ"ט: (שיחות הר"ן סי' כ')

[לו]

וביותר צריכין להמשיך על עצמו שמחה בשעת התפלה, שיתפלל בשמחה. וכן בשעת עשיית המצוות כנ"ל, מכל שכן וכל שכן בשבת ויום טוב. אך גם בימי החל בכל היום מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד כנ"ל: (שם סי' קנ"ה רצ"ט)

[לז]

עלידי מרה שחרה ועצבות אין יודעין משמו: (שם סי' מ"ג)

[לח]

עלידי שאדם שמח, עלידי זה הוא יכול להחיות אדם אחר, שהוא דבר גדול מאד לשמח לבב בני ישראל. כי רב בני אדם מלאים יסורים ודאגות וצרות משנות ואי אפשר להם לספר מה שבלבם, וכשבא אדם עם פנים שוחקות, יכול להחיות אותם ממש, והוא דבר גדול מאד. כי כשזוכה לשמח איזה אדם, הוא מחיה ומקים נפש מישראל ממש: (שם)

[לט]

עלידי שמחה נצולין ממיתת בנים ח"ו: (שם סי' ל"ד)

שלום

א.

עלידי ענוה וּשְׁפֹלוֹת זֹכִיךָ לְתוֹרָה, וְעַל־יְדֵי הַתּוֹרָה זֹכִיךָ לְקָרֵב לַהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים, וְעַל־יְדֵי זֶה נִתְעַלָּה וְנִתְגַּדַּל כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְנִשְׁלַם הִירָאָה, וְעַל־יְדֵי זֶה זֹכִיךָ לְשָׁלוֹם: (לק"א סי' י"ד אות א' ב' ה')

ב.

וַיֵּשׁ שְׁנֵי מֵינֵי שָׁלוֹם: [יֵשׁ שָׁלוֹם בְּעֶצְמָיו], כִּי תַחֲלָה צָרִיךְ לְרְאוֹת שְׂיֵהִיָּה שָׁלוֹם בְּעֶצְמָיו, [כִּי לְפָעַמִּים אֵין שָׁלוֹם, כְּמוֹ שְׂכָתוּב "אֵין שָׁלוֹם בְּעֶצְמֵי מִפְּנֵי חֲטָאתֵינוּ", וְעַל־יְדֵי הִירָאָה זֹכִיךָ לְשָׁלוֹם בְּעֶצְמָיו, וְאֵזִי יָכוֹל לְהַתְּפַלֵּל]. וְעַל־יְדֵי תַפְּלָה זֹכִיךָ לְשָׁלוֹם הַכְּלָלִי, שָׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת: (שם אות ח')

ג.

מוֹכִיחֵי הַדּוֹר הֵם מְרַבִּים שָׁלוֹם בְּעוֹלָם וְגַם עוֹשִׂים שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם שְׁבַשְׁמִים: (לק"א סי' כ"ב אות א')

ד.

לְפִי הַשָּׁלוֹם שֶׁבְּדוֹר כֵּן יְכוּלִין לְמַשֵּׁךְ אֶת כָּל הָעוֹלָם לְעִבּוֹדָתוֹ, לְעִבְדוֹ שְׂכָם אַחַד. כִּי עַל־יְדֵי הַשָּׁלוֹם שְׂיֵשׁ בֵּין בְּנֵי אֲדָם הֵם מְדַבְּרִים זֶה עִם זֶה, וְהֵם חוֹקְרִים זֶה עִם זֶה מֵה הוּא הַתְּכַלִּית מִכָּל הָעוֹלָם כְּלוּ וּמִהַבְּלִי, וְהֵם מְסַבִּירִים זֶה לְזֶה הָאֱמֶת, שְׂסוּף כָּל סוּף אֵין נִשְׁאָר מִהָאֲדָם כְּלוּם, כִּי אִם מֵה שְׂהַכִּין לְעֶצְמוֹ לְאַחַר מוֹתוֹ לְעוֹלָם הַנְּצַחִי, כִּי אֵין מְלִיךָ לוֹ לְאֲדָם לֹא כְּסוּף וְלֹא זָהָב וְכוּ'. וְעַל־יְדֵי זֶה מִשְׁלִיךְ כָּל אִישׁ אֶת שְׂקָר אֱלִילִי כְּסוּפוֹ, וּמִמְשִׁיךְ וּפּוֹנָה אֶת עֶצְמוֹ לַהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ וְעִבּוֹדָתוֹ, וּמְקָרֵב אֶת

עצמו אל האמת. אבל כשאין שלום חיו, מכל שכן כשיש מחלוקת חיו, אזי אין מתועדין יחד זה עם זה ואין מדבר אחד עם חברו מהתכלית, ואפלו כשמתועדים יחד לפעמים ומדברים יחד, אין נכנסין דבריו בלב חברו מחמת הנצחון והמחלוקת והשנאה והקנאה. כי מחלוקת ונצחון אינו סובל האמת (כמבאר במקום אחר). נמצא, שעקר ההתרחקות מהשם יתברך של רב בני אדם הוא עלידי המחלוקת, שנתרבה עקשו בעוונותינו הרבים, המקום ירחם: (לק"א סי' כ"ז אות א')

ה.

עלידי תקון חברית זוכין לשלום: (שם אות ו')

ו.

צריך לבקש שלום, שיהיה שלום בין ישראל, ושיהיה שלום לכל אדם במדותיו, הינו שלא יהיה מחלק במדותיו ובמאורעותיו, שלא יהא לו חלוק בין בטיבו בין בעקו, תמיד ימצא בו השם יתברך. וזה זוכין עלידי התורה ועלידי הצדיקים שהם נקראים שלום, שעלידי זה יזכה לאהב אותו יתברך בכל מקום הן בטיבו וכו', ולאהב את חבריו ויהיה שלום בין כל ישראל: (לק"א סי' ל"ג אות א' ה')

ז.

להרבות השלום צריכין להרבות בצדקה: (לק"א סי' נ"ז אות ח')

ת.

עלידי המחלקת באים כפירות, ועלידי זה אין יכולין להתפלל בכונה. אבל כשיש שלום נתבטל הכפירות והאפיקורסית שיש בלב כל אחד. כי כשיש שלום ומתועדים זה עם זה, יוכל להשיב אחד את חברו מדעותיו הרעות ויוציא הכפירות והאפיקורסית מלבו. אבל עלידי המחלקת אינם מתועדים יחד לדבר אחד עם חברו ולהפוך דעתו אל האמת, ואפלו כשמדברים יחד, אין אחד שומע דברי חברו מחמת נצחון של המחלקת (וכנ"ל באות ד'). נמצא, שעקר האמונה תלוייה בשלום: (לק"א סי' ס"ב אות ב')

ט.

לזכות לשלום הוא עלידי שילמד פוסקים, ועלידי זה יוכל להתפלל בכונה בכל לבבו: (שם)

י.

עקר השלום הוא לחבר שני הפכים. עלכן אל יבהלוך רעיוניך אם אתה רואה איש אחד שהוא בהפוך גמור מדעתך, וידמה לך שאי אפשר בשום אופן להחזיק בשלום עמו, וכן כשאתה רואה שני אנשים שהם שני הפכים ממש, אל תאמר שאי אפשר לעשות שלום ביניהם, כי אדרבא, זהו עקר שלמות השלום להשתדל שיהיה שלום בין שני הפכים, כמו השם יתברך שעושה שלום במרומו בין אש ומים שהם שני הפכים. ולזכות לשלום הוא עלידי מסירת נפש על קדוש השם, ועלידי זה זוכין להתפלל בכונה (עין תפלה אות ס"ה): (לק"א סי' פ')

יא.

דרך השם יתברך להביט על הטובות שעושין, ואף שנמצא בהם גם כן מה שאינו טוב, אינו מסתפל על זה. מפל שכן האדם, שאסור לו להביט על

חברו לרעה, למצא בו דוקא מה שאינו טוב, ולחפש למצא פגמים בעבודת
חברו, רק אדרבא, מחיב להביט רק על הטוב ולחפש ולבקש למצא בו
זכות וטוב תמיד, ועלידי זה יהיה לו שלום עם הכל: (לק"ת סי' י"ז)

תורה

תלמוד

א.

עלידי למוד התורה נתקבלים כל התפלות וכל הבקשות, והחן וחשיבות
של ישראל נתעלה ונתרומם בפני כל מי שצריך בגשמיות ורוחניות:
(לק"א סי' א')

ב.

עלידי עסק התורה בכם נותן כח למלכות דקדושה שתתגבר, ומגביר היצר
הטוב על היצר הרע: (שם)

ג.

עלידי עסק התורה יכול לזכות להבין הרמזים מכל הדברים שבעולם
להתקרב על ידם להשם יתברך, ואפלו במקום חשך ואפל, שנדמה
לכאורה ששם קשה להתקרב להשם יתברך, גם שם יאיר לו השכל האמת
למצא גם שם את השם יתברך ולהתקרב משם דיקא להשם יתברך: (שם)

ד.

אין אדם עובר עברה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות, על־כן כל אחד כפי העברות והפגמים שעבר ופגם, כמו כן הוא משגע ממש. על־כן נמצאים כמה מיני שגעון ברב בני אדם. והתקון לזה הוא עסק התורה, כי התורה היא כלה שמוותיו של הקדוש ברוך הוא, שבזה מכניעין היצר הרע ומגרשין השגעון והרוח שטות שנדבק באדם על־ידי עוונותיו: (שם)

ה.

גם זוכין על־ידי עסק התורה להנצל מנכלי ערמומיות של היצר הרע, מה שעל פי רב אינו מסית את האדם לעברה תכף, רק בתחלה מתלבש את עצמו במצוות וכו'. ועל־ידי עסק התורה זוכין לשכל אמת ולהנצל מכל זה: (שם)

ו.

תורה ותפלה הם מחזקין זה את זה ומאירין זה לזה: (לק"א סי' ב' אות ו')

ז.

על־ידי למוד גמרא בלילה חוט של חסד נמשך עליו ונצולין ממחשבות שלא לשמה, ועל־ידי זה מתקן קול הנגינה, שלא יזיק לו קול נגינה דסטרוא אחרא, שמזקת הרבה מאד לעבודת הבורא יתברך. וזוהי להקים הנגינה דקדשה, שיוכל לדבק את עצמו להשם יתברך על־ידי זמירות ונגונים, ועל־ידי זה מקימין ומעלין מלכות דקדשה, וזוכין להתנשאות ויוכל למשל

בְּכֹל מָה שֶׁיִּרְצֶה. גַּם יִכּוּלִין לְזָכוֹת לְבַחֲנִית נְבוּאָה: (לק"א סי' ג')

ח.

עֲלֵי־יָדַי לְמוֹד פּוֹסְקִים עֲלֵי־יָדַי זֶה מְפָרֵשׁ וּמְבַרְרִין הַטּוֹב מֵהָרַע, וּמְגַרְשִׁין וּמְבַטְלִין הָרַע מִכָּל הַד' יְסוּדוֹת [שֶׁהֵם כָּל־כָּל הַמִּדּוֹת], שְׁזֵה עָקֹר תִּקּוֹן הָאָדָם. וְעַל יָדַי זֶה נִגְמָר וַיּוֹצֵא מִכֶּחַ אֶל הַפַּעַל הַדְּבָר שֶׁהִתְפַּלֵּל עָלָיו, וְנִתְמַלֵּא בְקִשְׁתּוֹ, וַיִּזְכֶּה לְהַשְׁפִּיל הַחוֹלְקִים וְהַמְתַּנַּגְדִּים עֲדֵי אֶרֶץ: (לק"א סי' ח' אות ו' ז')

ט.

לְזָכוֹת לְבָרֵר הַפֶּסֶק הַלְכָה הוּא עֲלֵי־יָדַי תִּפְלָה: (שם)

י.

עֲלֵי־יָדַי שְׂמֵדָבָר בְּהִתּוֹרָה בְּדַבּוּרִים, מֵאִיר לוֹ הַדְּבֹר בְּכֹל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, וְעַל יָדַי זֶה יוֹכֵל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָת הַמְּשַׁקֵּל מִמֶּשׁ. וְכֵן בְּכֹל פַּעַם וּפַעַם, עֲלֵי־יָדַי כָּל תְּשׁוּבָה וְתְּשׁוּבָה הוּא הוֹלֵךְ מִמְּדַרְגָּה לְמְדַרְגָּה, עַד שֶׁיּוֹצֵא מִמְּדַרְגָּה פְּחוּתָה וּבָא לְתַבּוּנוֹת הִתּוֹרָה לְעִמְקָה: (לק"א סי' י"א אות א')

יא.

אִךְ אֵי אֶפְשָׁר לְזָכוֹת לְדַבּוּר הַמֵּאִיר כְּזֶה, כִּי אִם כְּשֶׁמְשַׁבְּרִין הַגְּאוֹת וְהַגְּדִלוֹת, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְמוֹדוֹ בְּשִׁבִיל כְּבוֹד לְהִתְיַהַר וּלְקַנְטֵר ח"ו, אוֹ לְקַבֵּל

רַבְנוֹת וְהַתְנַשְׁאוֹת, וְזֶה תְלוּי בְשִׁמִּירַת הַבְּרִית: (שם אות ב' ג')

יב.

עַל־יְדֵי שְׁלוֹמֵדִים תּוֹרָה שְׁלֵא לְשִׁמָּה, וְהֶעֱקַר עַל־יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבַעֲלָה, גְּמָרָא וּפּוֹסְקִים, שְׁלוֹמֵדִים שְׁלֵא לְשִׁמָּה, עַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה לָהֶם פֶּה לְדַבֵּר עִתְק עַל צְדִיקֵי אָמֶת. וּמִזֶּה בָּא הַתְנַגְּדוֹת שֶׁל הַלּוֹמְדִים שְׁחוֹלְקִים עַל הַצְּדִיקִים אָמֶתִּים (כְּמַבְאָר בְּפָנִים עֵין שָׁם): (לק"א סי' י"ב אות א')

יג.

צָרִיךְ לִידַע קִדְּם לְמוֹדוֹ, שֶׁבְּשַׁעָה שְׁיֹשֵׁב לְלַמֵּד, הַצְּדִיק שֶׁבִּגְנוֹ עֵדוֹן צִית לְקָלִיה, וְצָרִיכִין לְקַשֵּׁר אֶת עֲצָמוֹ עִם הַתְנַא אוֹ הַצְּדִיק שֶׁחֲדָשׁ וּגְלָה זֹאת הַתּוֹרָה שְׁלוֹמֵד, וְעַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה נְשִׁיקוֹן, בְּחִינַת הַתְּדַבְּקוֹת רוּחָא בְּרוּחָא, וְגוֹרֵם תַּעֲנוּג גָּדוֹל לְהַתְנַא. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְתַשׁוּבָה, לְחֲדָשׁ יָמָיו שֶׁעָבְרוּ בְּחַשְׁדָּ. וְכֵן זֶה כְּשֶׁלּוֹמֵד [תּוֹרָה] לְשִׁמָּה, [כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוֹת תַּלְמוּד תּוֹרָה שֶׁשְׁקוּל כְּנֶגֶד כָּלֵם, וְלִזְכּוֹת לְקִיּוֹם הַתּוֹרָה עַל־יְדֵי זֶה]. אֲבָל כְּשֶׁלּוֹמֵד רַק שְׁלֵא לְשִׁמָּה, בְּשִׁבִיל שְׂיִהְיֶה נִקְרָא לְמַדּוֹן וְכִיּוֹצֵא, אֲזִי נִבְלָה טוֹבָה הַיְמָנוּ, וּבּוֹדָאֵי אֵינּוּ יָכוֹל לְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ עִם רוּחַ הַתְנַא, וְעַל יְדֵי זֶה אֵינּוּ רוֹאֶה הָאָמֶת, וְנַעֲשֶׂה שׁוֹנֵא וְחוֹלֵק עַל צְדִיקֵי אָמֶת כְּפִי"ל, וְזֶהוּ גְלוּת הַשְּׂכִינָה, שֶׁהַתּוֹרָה שֶׁבַעֲלָה פֶּה הִיא בְּגָלוּת בְּפֶה הַלְמַדּוֹן: (שם)

יד.

הַלְמַדּוֹן הַכָּשֵׁר עַל־יְדֵי שְׁלוֹמֵד תּוֹרַת הַתְנַא, עַל־יְדֵי זֶה מְחִזִּיר נַפְשׁוֹ שֶׁל הַתְנַא לְתוֹדָה
גוֹפּוֹ: (שם)

טו.

2 טוב ללמד הפוסק עם הבאר הגולה כדי להזכיר שם התנא או הפוסק שחדש זה הדין, כדי לדבק רוחו ברוחו וכנ"ל:

טז

[כא].

~

עלידי המשכת התורה בעולם נמשך השגחת השם יתברך עלינו. וכל אחד כפי קרובו אל התורה, כן השגחת השם יתברך עליו בשלמות יותר: (לק"א סי' י"ג אות ד')

יז

[טז].

~

עלידי עסק התורה בקדשה מעוררין בתשובה פושעי ישראל וגרים. אבל אי אפשר לזכות לזה כי אם עלידי ענוה ושלמות בתכלית: (לק"א סי' י"ד אות ה')

יח

[יז].

~

צריך כל אדם ובפרט תלמיד חכם להאיר בלמוד תורתו בשרשי הנשמות, ועל ידי זה יוכל לקרב ולעורר בתשובה רשעים וגרים אפלו הרחוקים ממנו, ועלידי זה יזכה שיהיה גם בנו תלמיד חכם. אבל כשאין לומד בבחינה זאת אין בנו תלמיד חכם: (שם אות ג' ד')

יט

[יח].

~

עלידי התבודדות, דהינו שיתבודד וידין וישפט את עצמו על כל הדברים

שְׁעוֹשָׁה, עַל־יְדֵי זֶה זֹכִין לִירְאָה, וְעַל־יְדֵי זֶה זֹכִין לְתוֹרָה שְׁבִנְגָלָה וְלַעֲנוּהָ בְּאֵמֶת. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְתַפְלָה בְּמִסִּירַת נַפְשׁ, שְׂיִבְטַל כָּל יִשׁוּתוֹ וְגִשְׁמִיּוּתוֹ בְּשַׁעַת הַתַּפְלָה, וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהַשְׁגַּת סִתְרֵי תוֹרָה, שֶׁהוּא אֹר הַגְּנוּז שְׂיִתְגַּלֶּה לְעֵתִיד. אֲשֶׁרֵי הַזֹּכֶה לָזֶה: (לק"א סי' ט"ו)

כ. [יט].

~

כ

סִתְרֵי תוֹרָה אֵין זֹכִין כִּי אִם מִי שְׂמִשְׁחִיר פָּנָיו כְּעוֹרֵב וְנִעְשָׂה כְּעוֹרֵב עַל בְּנָיו, עַד שְׂמִבְטַל כָּל גִּשְׁמִיּוּתוֹ כְּאֵלוֹ אֵינוֹ בְּעוֹלָם: (שם אות ה')

כא. [כ].

~

כא

סִתְרֵי תוֹרָה נִקְרָאִים קֹדֶשׁ, וְכָל זֶר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ וְלֹא יֹאכַל בּוֹ אֶלָּא מִקְדָּשָׁיו וּמִקְרָאָיו: (שם אות ו')

כב.

פְּעָמִים בְּטוֹלָה שֶׁל תוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ. כִּי מִי שְׂרוּצָה לְעֵסֶק בְּתוֹרָה וְעִבּוּדַת ה' תָּמִיד, אֵי אֶפְשָׁר שְׂיִהְיֶה תָּמִיד דְּבּוֹק בְּהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וּבְתוֹרָתוֹ [בְּלִי הַפְּסָק], רַק הֶהְכָּרַח לְבִטּוֹל לְפַעְמִים. כִּי לְפַעְמִים צָרִיךְ לְצִאת לַחוּץ לְעֵסֶק בְּדַבְרֵי הָעוֹלָם, כְּדִי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הַבְּלָבוּלִים שֶׁל הַסְטֵרָא אַחֲרָא וְיִתְבַּטַּל ח"ו חֻקְמָתוֹ לְגַמְרֵי, וְעַל יְדֵי זֶה הֶהְכָּרַח לְבִטּוֹל לְפַעְמִים. אָבֵל כְּשִׂיבּוֹא מְשִׁיחַ, אִזְ לֹא יִצְטָרֵךְ לְבִטּוֹל מִדְּבָקוֹתָיו: (לק"א סי' ט"ז)

כג.

מי שרוצה להמשיך באורי התורה, צריך מתחלה להמשיך לעצמו דבורים חמים כגחלי אש, וצריך לשפך שיחו בתפלה לפני השם יתברך, ועלידי תפלתו נכמרו רחמי השם יתברך עליו, ונפתח לב העליון ומשפיע דבורים חמים, ועלידי הדבור ממשיך באורי התורה גם כן משם: (לק"א סי' כ' אות ב')

כד.

כשמתפלל קדם הדרוש, צריך להתפלל בתחנונים ויבקש מאת הקדוש ברוך הוא מתנת חנם, ולא יתלה בזכות עצמו, רק יעמד לפני השם יתברך כדל וכרש וידבר תחנונים. גם צריך לקשר את עצמו עם נשמת השומעים, ואזי תפלתו רבים שאינה נמאסת ונתקבלת בודאי, ואזי יש לכל אחד מהנמצאים שם חלק בהתורה וכו' (עין צדיק אות ל"ב): (שם)

כה.

בזכות התורה שממשיכין, עלידי זה זוכין לבוא לארץ ישראל: (שם ו)

כו.

כשאדם לומד תורה ואין מבין בה שום חדוש, זה מחמת שנתעלם המחין בבחינת עבור, ואז יפה צעקה לאדם בין בתפלה בין בתורה, ועלידי זה מוליד המחין: (לק"א סי' כ"א אות ז' ח')

כז.

מי שתורתו בלא הבנה בה שום חדוש, אף על פי שהקדוש ברוך הוא מתענג בה גם כן, אף על פי כן אין לדרוש אותה לרבים. אבל מי שחננו הי' להבין ולחדש איזה דבר, כל אחד לפי בחינתו, הישר מתיב שיגלה ויכניס זאת ההבנה לעם סגלה, ויטיב מטובו לאחרים: (שם)

[כח.]

עלידי תורה ותפלה זוכין לשמחה, ועלידי שמחה זוכין לעזות דקדושה, ועלידי עזות דקדושה זוכין להתקרב לצדיקים אמתיים, ועל ידם זוכה לאמונה שלמה. ועלידי אמונה יש לו בחינת ידים לקבל מוסר ממוכיחי אמת, ועלידי זה נצולין מגרוש ומחלקת, ונתרבה שלום בעולם, ונעשה שלום בין ישראל לאביהם שבשמים. ואזי מתקו וחותם הקדושה בבחינת חותם בתוך חותם: (לק"א סי' כ"ב אות ט')

[כט.]

צריך להתרחק מאד מלשמע תורה מתלמידי חכמים שאינם הגונים כי הם בחינת שדין יהודאין, שהם מקבלין תורתם מהשדין שיש להם תורה נפולה, ועל כן דרכם לומר תמיד דרושים נפלאים שנתקבלים לפני הקמון, וכל דבוריהם דרך משל ומליצה וטעמים נפלאים. אבל אין מקבלים תועלת מהם, כי תורתם של אלו התלמידי חכמים אין לה כח להדריך את האדם בדרך הטוב, אדרבא, עלידי תורתם נופלים בני אדם בכפירות גדולות ומבזים ומחרפים יראי השם, וכל ההתנגדות בא מהם: (לק"א סי' כ"ח אות א')

[ל.]

התקוון לזה הוא שיכניס אורחים תלמידי חכמים אמתיים לתוך ביתו, ועל ידי זה זוכין לבוא לאמונה ולחסד, ולבטל את עצמו לפני השם יתברך

בבחינת "אנכי תולעת ולא איש". ועלידי זה מתגברין על המתנגדים
ומשברין ומבטליו הכפירות והמינות הבאים מהם, וזוכין להעלות ולברר
הטוב שבתורתם: (שם) אות (ג')

[לא]

אי אפשר לזכות לתורת אמת כי אם עלידי עזות דקדשה, להיות עז כנמר
בעבודת ה', ולבלי להשגיח כלל על המונעים והמלעיגים וכו'. וכפי העזות
שיש לאדם בן זוכה לתורה. כי מי שיש לו עזות דקדשה, זוכה לקבל
ולהמשיך חדושי תורה אמתיים דקדשה. ולהפך, מי שיש לו עזות דסטרוא
אחרא, שהוא עז פנים כנגד פשרי הדור וכו', אינו זוכה לחדושי תורה
אמתיים, רק מקבל תורה מהסטרוא אחרא. וכפי התורה שמקבל, כפי
העזות כנ"ל, בן זוכה לתפלה: (לק"א סי' ל' אות ח')

[לב]

שלמות האדם הוא שיהיה צדיק ולמדן. כי אם אינו למדן, אמרו חז"ל
"ולא עם הארץ חסיד". ולמדן בלבד בנדאי אינו כלום, כי אפשר להיות
למדן ורשע גמור ח"ו, ולא זכה - נעשית לו סם מות. עלכן צריך שיהיה
למדן בתורה וחסיד במעשים טובים, ואז הוא דומה למלאך ה' צבאות,
והוא מציר אותיות התורה לטוב, ומביא חיים וכל טוב לעולם. ומי
שטועה וסובר שבחינת למדן לבד הוא העקר, הוא בחינת אחר שקצץ
בנטיעות: (לק"א סי' ל"א אות ה' ו' ובסוף)

[לג]

ואפלו הצדיק הגמור שהוא צדיק ולמדן, כשנופל לפעמים ממדרגתו,
כידוע שאי אפשר לעמד תמיד על מדרגה אחת, אזי בעת שנופל ממדרגתו,
אם ירצה להחזיק את עצמו במדרגת למדן שנשאר לו הוא לא טוב, רק

צָרִיךְ לְהַחֲזִיק עֲצָמוֹ בְּיָרֵאת שְׁמִים וּנְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁנִּשְׁאַר בּוֹ עֲדִין : (שם)

[לד.]

עֲלִידֵי הַתּוֹרָה וְעֲלִידֵי הַצְּדִיקִים זֹכִין לְשְׁלוֹם, שְׁיֵהֵי שְׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל וְשְׁיֵהֵי שְׁלוֹם לְכָל אָדָם בְּמִדּוֹתָיו, הֵינּוּ שְׁלֵא יֵהֵי מַחְלָק בְּמִדּוֹתָיו וּבְמֵאֲרָעוֹתָיו, שְׁלֵא יֵהֵא לֹ חֲלוּק, בֵּין בְּטִיבוֹ בֵּין בְּעִקּוֹ תְּמִיד יִמָּצֵא בּוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ : (לק"א סי' ל"ג אות ב')

[לה.]

חֻקִּים חִיצוֹנִיּוֹת הֵם סְכָלוֹת וְחֻשָׁךְ כְּנֶגֶד חֻקִּים הַתּוֹרָה. וְעֲלִידֵי תַעֲנִית וְצַדִּיקָה לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל זֹכִין לְחֻקִּים הַתּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתַּעֲלוּת הַנִּפְשׁ, בְּחִינַת חֶסֶד וְאִוֶּר וְחַיִּים, וְנִמְתְּקִין וְנִתְבַּטְּלוּ הַדִּינִים (עֵין צְדָקָה) : (לק"א סי' ל"ז אות ב' ג')

[לו.]

אִין הַדִּין נִמְתַּק וְאִין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֲלֵא עַל הַבָּל פֶּה שֶׁל תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבּוֹ, עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ מְאֹד אַחַר מְלַמֵּד כָּשֶׁר וְהַגּוֹן וְיִרְאֵ שְׁמִים, וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְאֹד עַל זֶה, כְּדֵי שְׁלֵא יִקְלַקֵּל הַמְּלַמֵּד אֶת הַבָּל פֶּה הַקְּדוֹשׁ שֶׁל הַתִּינוּקוֹת : (לק"א סי' ל"ז אות ד')

[לז.]

עֲלִידֵי הַתּוֹרָה שְׁלוֹמֵדִין בְּצַר לְאָדָם בְּעִנְיֹת וּבְדַחְקוֹת, עֲלִידֵי זֶה נִמְשָׁךְ

עָלִיו חוּט שֶׁל חֶסֶד, וּמְגֵרֶשׁ כָּל בְּעָלֵי הַדִּין וְכָל סִטְרָא דְמִסְאָבָא. וְעַל־יָדֵי זֶה מִתְקַן הַדְּבֹר וּמַעֲלֵהוּ לְשָׁרְשׁוֹ, עַד שֶׁזּוֹכֶה לְפָרֵשׁ שִׂיחְתּוֹ הֵיטֵב לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לְדַבֵּר בְּחֻמֵימוֹת שֶׁבִּלְבָב דְּבָרֵי אֱמֶת שֶׁבִּלְבָב וְכוּ' (עֵינֵן דְּבֹר אוֹת ז' וּבּוֹשָׁה אוֹת ב'י): (לק"א סי' ל"ח אוֹת ד')

[לח].

עַל־יָדֵי חֲדוּד הַשֶּׁכֶל בְּתוֹרָה נִתְחַדְדוּ הַמַּחֲיוֹן, וְנִתְנוּסָף בּוֹ הַכָּרָה לְהַפְּיֹר בְּגִדְלַת הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ, וְאִזִּי מִתְבַּיֵּשׁ בְּיוֹתֵר עַל חֲטָאֵיו שֶׁזֶה עֶקֶר הַתְּשׁוּבָה, וְזוֹכֶה לְאוֹר הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת קְרוֹן אוֹר הַפָּנִים, בְּחִינַת עַץ הַחַיִּים: (שם אוֹת ה')

[לט].

עַל־יָדֵי פָּגַם הָאֱמוּנָה בָּא בְּטוֹל תּוֹרָה, וְעַל־יָדֵי זֶה בָּא גְלוּת וְטִלְטוּל וּנְסִיעוֹת לְדַרְכֵיכֶם: (לק"א סי' מ')

[מ].

גַּם בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה צָרִיכִין בְּחִינַת הַסְּתַפְּקוּת. כִּי לְפַעְמִים מְבַלְבֵּל אֶת הָאָדָם מֵה שְׂרוּצָה לְלַמֵּד יוֹתֵר מִדְּאִי, כִּי רוּאָה שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה לְלַמֵּד וְרוּצָה לְלַמֵּד כָּל הַתּוֹרָה עַל רֶגֶל אַחַת, וּמַחֲמַת זֶה מִתְבַּלְבֵּל מְאֹד. וְלְפַעְמִים מִתְבַּטֵּל עַל־יָדֵי זֶה וְאֵינּוּ לוֹמֵד כָּלֵל. עַל־כֵּן צָרִיךְ שֶׁגַּם בְּתוֹרָה יִהְיֶה לוֹ בְּחִינַת הַסְּתַפְּקוּת, כִּי לֹא עֲלִיף הַמְּלָאכָה לְגַמֵּר וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל: (לק"א סי' נ"ד אוֹת ג')

[מא].

עלידי חדושי תורה נבראים שמים וארץ חדשים, ועלידי זה באים כל
ההשפעות וכל הברכות לעולם. אך יש חדושי תורה שבאים עלידי
המדמה, שהוא שורה ביותר על השונה הלכות, ועלפן החדושים אלו הם
חדושים נאים ומתקבלים (בלשון אשכנז גלידי), כי הם באים מכל
המדמה שמדמה מלתא למלתא. ואף שיש בהם טוב, שהם דברי תורה,
אך הרע שבהם יותר מהטוב. ועלידי חדושים כאלו בא רעב לעולם חיו,
עלפן הם מזיקים לפרנסה, וצריכים להתפלל להשם יתברך להנצל מהם.
והתקון לזה, לשמר את עצמו מאד מלשון הרע, מלאמרו ומלקבלו. וגם
לחזק את עצמו בשמחה בכל עת. כי עקר התגברות בלבול המדמה הנ"ל,
שמשים כל התאוות, היא עלידי עצבות רוח, והכנעתו עלידי שמחה (עין
שמחה): (שם) אות (ו)

[מב].

עלידי עסק התורה זוכין לחיים ואריכות ימים, כי עלידי עסק התורה
קורין את חי החיים יתברך שמו, וממשיכין ממנו חיים ואריכות ימים.
וצריך לעסק בתורה בפה ודיקא, להוציא דברי התורה בפיו, ואז זוכה
לקרותו יתברך ולהמשיך ממנו חיים ואריכות ימים: (לק"א סי' נ"ו אות
ג')

[מג].

עלידי עסק התורה יכולין להוכיח אפלו הרחוקים ממנו, אף על פי שאינו
יודע מה שצריך להם, וגם אינם אצלו להוכיחם, אף על פי כן, עלידי
שהוא לומד ועוסק בתורה, עלידי זה שומעים הרחוקים את קול הכרוז
של התורה. כי התורה מכרזת וצועקת ומוכיחה תמיד, וקוראת ואומרת:
"עד מתי פתים תאהבו פתיי וכו', רק שאין שומעין קול הכרוז של התורה
מרבוי ההסתרות עלידי רבוי העוונות רחמנא לצלן. כי השם יתברך נסתר
עתה מאתנו בעוונותינו הרבים בבחינת הסתרה שבתוך הסתרה, בבחינת
"ואנכי הסתר אסתיר". אבל עלידי שעוסקין בתורה מגליו ההסתרות,
עד שפועליו שגם הרחוקים מאד ישמעו קול הכרוז והתוכחה של התורה,
עד שישובו כלם אל ה': (שם)

[מד].

וְאָפְלוּ אוֹתָן שְׁנֵתְרַחֲקוּ בְיוֹתֵר מִהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, שְׁנִישׁוּ וְקִפְצוּ מִמְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וַיֵּשׂ שְׂכָבָר הָיָה קֶצֶת אֶצְלֵ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, אֵד שְׂכָבָר שְׂכָחוּ מְזָה. וַיֵּשׂ שְׁגָם עֵתָה זֹכְרִים אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, אֵד שְׁנִשְׁתָּה גְבוּרָתָם וְאִין לֵאל לַיָּדָם לְהִתְגַּבֵּר עַל יְצָרָם. אָף עַל פִּי כֹן, בְּגִדְל כַּח הַתּוֹרָה שְׁלוֹמֵדִים בְּאֵמֶת, פּוֹעֲלִים שְׂפָלָם יִשְׁמְעוּ קוֹל הַכְּרוּז וְהַתּוֹכָחָה שֶׁל הַתּוֹרָה בְּעֶצְמָהּ כַּנִּ"ל, וַיֵּשׁוּבוּ כָּלָם אֶל ה':

[מה].

כְּשֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה, צָרִיךְ לְרֹאוֹת שְׂמֵכָל הַלְמוּדִים שֶׁהוּא לוֹמֵד בְּתוֹרָה, שְׂיִקְבֵּל וַיּוֹצִיא מֵהֶם מְשֻׁפְּטֵי אֵמֶת, דְּהֵינּוּ הַנְּהָגוֹת יִשְׁרוֹת, הֵן לְעֶצְמוֹ הֵן לְאַחֲרִים שְׂמִתְנַהֲגִים עַל יָדוֹ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּפִי בְּחִינָתוֹ, כָּפִי הַמְּמַשְׁלָה וְהַרְבֵּנוֹת שְׂיֵשׂ לוֹ, הֵן לְרַב הֵן לְמַעַט. וְזֶה זֹכִין עַל־יְדֵי אֵמוּנַת חֲכָמִים, עַל־יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְקַבֵּל וְלְהוֹצִיא מִכָּל הַלְמוּדִים שְׁלוֹמֵד בְּתוֹרָה מְשֻׁפְּטֵי אֵמֶת וְהַנְּהָגוֹת יִשְׁרוֹת, שְׂיִדַּע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּכָל דְּבָר הוּא וְהַתְּלוּיִים בּוֹ: (לק"א ס"א א"א א"א א"א)

[מו].

יֵשׁ כַּמָּה סְפָרִים עֲכָשׁוּ וְכֹן עֲתִידִין לְהִיּוֹת עוֹד כַּמָּה סְפָרִים, וְכָלָם צָרִיכִים לְהַעוֹלָם וְאֶסוּר לְהַלְעִיג עַל שׁוּם אֶחָד מֵהֶם, מֵאַחַר שֶׁכָּל יְסוּדוֹ וּבְנִינּוֹ הוּא עַל פִּי תוֹרָתָנוּ הַקְּדוּשָׁה שְׂבִכְתָּב וּבְעַל פֶּה. כִּי רַק מְסֻפָּרִים שְׂהוֹלְכִים עַל פִּי חֲכָמַת יּוֹנִית, שְׂהֵם חֲקִירוֹת וְחֲכָמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שְׂלָהֶם, צָרִיכִים לְהִתְרַחֵק מֵהֶם בְּתַכְלִית הַרְחוּק אֶפְלוּ אִם חֲבָרָם מִי שְׂחֲבָרָם. אֲבָל סְפָרִים שְׂהוֹלְכִים עַל פִּי תוֹרָתָנוּ הַקְּדוּשָׁה שְׂקַבְּלָנוּ מִהַר סִינֵי בְּכָתָב וּבְעַל פֶּה, כָּלָם יְקָרִים מְאֹד מְאֹד וְכָלָם צָרִיכִים לְהַעוֹלָם, וְכָל הַמְּלַעִיג עַל שׁוּם אֶחָד מֵהֶם חִ"ו הוּא גְדוֹן בְּצוּאָה רוֹתַחַת, וְאִינוּ זֹכָה לְהוֹצִיא וּלְקַבֵּל מִלְמוּדוֹ הַנְּהָגוֹת יִשְׁרוֹת, וְאִינוּ זֹכָה לְעֶצֶה שְׂלָמָה לְעוֹלָם. וְתַמִּיד עֲצָתוֹ חֲלוּקָה, עַד שְׂיֵשׁוּב עַל זֶה בְּתִשׁוּבָה שְׂלָמָה וַיִּתְקַן זֹאת, וַיְהִיָּה חוֹזְרִים וְנִחְשָׁבִים בְּעֵינָיו כָּל

הספרים הקדושים שהולכים על פי יסודות תורתנו הקדושה. ועלידי זה יהיה נמתקין כל הדינים שבעולם, ואיך שיש איזה דין בעולם הכל נמתק עלידי התורה הקדושה, ששלמותה עלידי רבוי ספרים של תורה שבעל פה, עלידי שמאמין בהם: (שם אות ה')

[מז].

גם מי שזוכה לחדש חדושי תורה בעצמו וכונתו לשמים, צריך שיהיה לו אמונה גם בעצמו, שניאמין שיש להשם יתברך שעשועים גדולים מחדושין שלו, ואל יתרשל בהם, רק יזדרז לחדש בכל פעם ולכתבם, עד שיהיה נעשים מהם ספרים קדושים, ועלידי זה יהיו נמתקין כל הדינים שבעולם כנ"ל: (שם)

[מח].

עלידי למוד הפוסקים מבטליו המחלקת בשרשו, ועלידי זה נתבטל המחלקת למטה. ונתבטל המחלקת של היצר הרע שבלבו, שהם הקשיות והכפירות ובלבולי אמונה שעולים על לבו, שעלידי זה נחלק לבו מהשם יתברך ואינו יכול להתפלל כראוי. כי עקר מניעות התפלה, שאינו מתפלל בכונה כראוי, הוא רק מחמת שאין האמונה בשלמות. כי באמת אם היה האדם יודע ומאמין בלב שלם שמלא כל הארץ כבודו, והקדוש ברוך הוא עומד עליו בשעת התפלה ושומע ומאזין ומקשיב כל דבור ודבור של התפלה, בודאי היה מתפלל בהתלהבות גדול, והיה מדקדק מאד לכוון את דבריו. רק מחמת שאין חזק כל כך בזה, מחמת זה אינו מתלהב כל כך ואינו מדקדק כל כך. וכל זה נמשך ממחלקת היצר הרע שבלב. על כן התקון לזה למוד הפוסקים, שעלידי זה נמשך שלום ונתבטל מחלקת היצר הרע שבלב, ואז אין לבו חלוק מהשם יתברך, ואז יוכל לעבד את ה' בכל לבבו, בשני יצריו, ונפתחו לו שערי השכל, שיודע להשיב על אפיקורסות שבלבו, וזוכה להתפלל כראוי בכל לבבו באמת: (לק"א סי' ס"ב אות ב')

[מט].

עלידי שמתנגע בתורה עד שזוכה לידע אותה ולהבינה, עלידי זה הוא מרפא את נפשו ומעלה אותה למקום שרשה, וממתיק כל הדינים, והוא נוטע אילנא דחיי לעלא דכלא אסותא. גם הוא מקים ומחדש כל העולמות ומגלה כבודו ותברך בעולם, שזה עקר התכלית של כל עבודת האדם, כדי שיתגדל כבודו ותברך שמו: (לק"א סי" ע"ד)

[נ].

מי שעוסק בתורה ואינו יכול להבין גם זה טוב מאד. כי כל דבור ודבור עולה למעלה, והקדוש ברוך הוא שמח בהם, ונעשה מהם בחינת ערבי נחל: (שם)

[נא].

בלא עסק התורה אי אפשר לחיות. כי לפעמים בויער האדם להשם ותברך, אבל הוא יותר מדאי, עד שהיה אפשר להיות נשרף לגמרי ח"ו מגדל התבערה חוץ מהמדה. ועלידי עסק התורה מקרר אש התבערה, שיהיה במדה פראוי ויכול להתקיים. וכן להפך ח"ו, שלפעמים בויער האדם אל תאוות עולם הזה כל כך, עד שהיה אפשר לשרף כל הגוף ח"ו מעצם תבערת אש התאוות, אבל כשלומד תורה מנגנת עליו ומצלת אותו ומכבית האש הבוער בו, ויכול לחיות. נמצא, שעקר החיות עלידי התורה: (לק"א סי" ע"ח)

[נב].

עקר התשובה תלוי בתורה, הינו כשלומד תורה ומתנגע בה, עד שזוכה להבין דבר מתוך דבר ולחדש בה לשם שמים, זהו תשובה גמורה. ואזי מחזיר ומקשר כל האותיות והצורפים שבחלקו מכלליות העולמות אל שרשן ואל מקומן, ומשיב אותם כלם מכל המקומות שנדחו ונתפזרו

לְשֵׁם, וְנַעֲשֶׂה בְרִיָּה חֲדָשָׁה. וְאִזּוּ הַדַּעַת מֵיֵשֵׁב, וְזוֹכָה לְעוֹרֵר רַחֲמִים אֲצִלוּ
יְתַבָּרֵךְ, עַד שְׂזוֹכָה שֶׁהַשֵּׁם יְתַבָּרֵךְ בְּעֶצְמוֹ יְתַפְּלֵל עָלָיו, דְּהֵינּוּ שֶׁהַשֵּׁם יְתַבָּרֵךְ
יְעוֹרֵר בְּרַחֲמָיו הַפְּשׁוּטִים אֶת רַחֲמָיו הַמְרֻבִּים וְהַגְּדוֹלִים, וְאִזּוּ יִהְיֶה לוֹ
יְשׁוּעָה גְּדוֹלָה בְּשִׁלְמוֹת, אָמֵן: (לק"א סי' ק"ה)

[נג].

בְּשִׁלּוּמֵי טוֹב לְפָרֵשׁ הַדָּבָר בְּלִשׁוֹן שְׂמֵיבִין, וְהוּא טוֹבָה לְהַעֲוֹלָם: (לק"א סי'
ק"יח)

[נד].

בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא רוֹאֶה וְלוֹמֵד בְּאֵיזָה סֵפֶר, יִמָּצֵא אֶת עֶצְמוֹ, הֵינּוּ שֶׁיִּקַּח
לְעֶצְמוֹ מוֹסֵר וְיִרְאֶה פְּחִיתוּתוֹ וְשִׁפְלוּתוֹ, וְזֶה סִימָן שֶׁהוּא חָפֵץ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ
יְתַבָּרֵךְ: (לק"א סי' קכ"א)

[נה].

מִי שֶׁאֹמֵר תּוֹרָה וְאֵינּוּ רָאוּי לָזֶה, עַל־יְדֵי זֶה יוֹכֵל לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו תַּאֲוֹת נְאוּף
ח"ו. כִּי הִיא עֲבֵרָה גְּדוֹלָה לּוֹמֵר תּוֹרָה אֲפֹלוּ לְיַחֲד, מִכָּל שֶׁכֵּן לְרַבִּים (וְעַיֵן
בְּפָנִים בְּסִימָן קל"ד): (לק"א סי' קל"ד)

[נו].

בְּשִׁלּוּמֵי אָדָם אֵיזָה חֲדוּשׁ שֶׁל אֵיזָה תַּנְא וְצַדִּיק, צָרִיךְ לְצִיֵּר לְפָנָיו דְּמוּת
דְּיוֹקָנוֹ כְּאֵלוֹ הַצַּדִּיק אוֹ הַתַּנְא עוֹמֵד לְפָנָיו, וְעַל־יְדֵי זֶה יִנְצֵל מִשְׁכַּחָה:

[נז]

על־ידי שְׁמֵרָגִישִׁין מְתִיקוֹת בְּהַתּוֹרָה נְצוּלִין מְלֵהוּיֹת אֶלְמֹן: (לק"א סי קצ"ט)

[נח]

מי שְׁזוּכָה לְחִדּוּשׁ חֲדוּשִׁין דְּאוֹרֵיתָא שְׁיֵשׁ בְּהֵם מִמֶּשׁ, הוּא צָרִיךְ לְבַכּוֹת מִקֶּדֶם. וְעַל־ידי זֶה נְצוּל שְׁלֵא יִינְקוּ הַסְטָרָא אַחֲרָא וְהַקְלָפוֹת מֵאֵלוּ הַחֲדוּשִׁים: (לק"א סי קצ"ב)

[נט]

יֵשׁ שְׁאוּמְרִים תּוֹרָה שְׁהִיא לְמַטָּה רְחֵבָה מְאֹד, שְׁמֵרְחִיבִין הַדְּבָר וּמְגַדִּילִין אוֹתוֹ מְאֹד, אֲבָל לְמַעַלָּה הִיא קְצָרָה מְאֹד, כִּי לְמַעַלָּה בְּקִדְשָׁה אֵין נִשְׁאָר מְמֻנָּה כִּי אִם אֵיזָה נְצוּץ בְּעֵלְמָא. אֲבָל יֵשׁ לְהַפְּךָ, כִּי הַצְּדִיקִים אֲמֵתִיִּים אוֹמְרִים תּוֹרָה שְׁהִיא לְמַטָּה נְרָאָה קְצָרָה, אֲבָל לְמַעַלָּה הִיא רְחֵבָה וְגִדּוּלָה מְאֹד מְאֹד, אֲשֶׁרִי לָהֶם. וְכֹן בְּהַתְּעוֹרְרוֹת וְכוּ' (עֵין תְּפִלָּה אוֹת ע"ה): (לק"א סי רע"ט)

[ס]

אֲפֹלוּ אָדָם פְּשוּט, אִם יֵשׁב עֲצָמוֹ עַל הַסֵּפֶר וַיִּסְתַּכֵּל עַל אוֹתוֹת הַתּוֹרָה הַיֵּטֵב, יָכוֹל לְרִאוֹת חֲדָשׁוֹת וְנִפְלְאוֹת, רַק שְׁלֵא יַעֲמִיד הַדְּבָר לְנִסְיוֹן. וְעֵין

[סא]

צריך האדם לחטף ולגזל עתים לתורה מתוך הטרדה והעסק. כי אפלו מי שיש לו עסקים וטרדות רבות, אף על פי כן אי אפשר שלא יוכל לחטף ולגזל לעצמו איזה שעה ביום לעסק בתורה: (לק"א סי' רפ"ד)

[סב]

חיוב גדול על כל אחד מישראל ללמד בכל יום ויום שיעור פוסק ולא יעבר. ואפלו בשעת הדחק כשאין לו פנאי או שהוא בדרך, אף על פי כן, על כל פנים ילמד איזה סעיף שלחן ערוך באיזה מקום שהוא, אפלו במקום שאינו עומד שם בסדר למודו בשלחן ערוך, באופן שכל ימי חייו לא יצא יום בלי למוד שלחן ערוך. ובשאר הימים, כשאין שעת הדחק, ילמד בסדר כל הארבע שלחן ערוך, עד שיגמר כלם, ואחר כך יחזר ויתחיל בסדר, וכן יתנהג כל ימי חייו. והוא תקון גדול מאד לברר ולתקן כל הפגמים שפגם עלידי עוונותיו, כי על ידי למוד פוסקים מבררין הטוב מהרע שהוא כלל כל התקונים: (שיחות הר"ן כ"ט)

[סג]

עלידי למוד שלחן ערוך זוכה להיות בעל הבית ומושל על הארץ, ועל ידי זה זוכה להקים שערי גן עדן, ולהשיג עלידי זה חכמה עלאה וחכמה תתאה שהוא עקר תענוג גן עדן: (לק"א סי' רפ"ו)

[סד].

התינוקות של בית רבן, כשהם מתחילין לקרות בתורה הם מתחילין מן
"ויקרא", כי משם הם מקבלים הבל פיהם שאין בו חטא עלידי צדיקי
הדור: (לק"א סי' רפ"ב)

[סה].

למוד הלכות, בפרט כשזוכין לחדש בהם, זה בחינת שעשוע עולם הבא.
ועל ידי זה באה הולדה בנקל ונצולין מכל הצרות: (לק"ת סי' ב' אות ב'
(ג')

[סו].

עלידי שמבטליו תלמידי חכמים מלמודים, עלידי זה נעשה חולה על
רגליו: (שם) אות (ג')

[סז].

מי שאומר תורה ברבים, ושומעים תלמידים שאינם מהגנים, עלידי זה
בא עצירת גשמים ח"ו. גם נתפס בתפיסה ח"ו: (לק"ת סי' ס')

[סח].

עלידי כבוד התורה בא גשמים: (שם)

[סט].

סגלה להתמדה הוא להזהר שלא לדבר על שום אחד מישראל, רק אדרבא, ישתדל בכל פחו למצא זכות וטוב בכל אחד מישראל. ואפלו אם נדמה ח"ו לרשע, ישתדל למצא בו נקדות טובות ששם אינו רשע (כמו שמובא על פסוק "ועוד מעט ואין רשע" בסימן רפ"ב עין שם), עד שיהיה כל אחד מישראל יפה ונאה בעיניו. על ידי זה יזכה להתמיד בלמוד התורה הקדושה: (שיחות הר"ן סי' צ"א)

[ע].

על ידי למוד הזהר הקדוש נעשה חשק לכל הלמודים של התורה הקדושה. גם הלשון הקדוש של הזהר מסגל מאד, ומעורר מאד לעבודת השם ותפירה: (שם סי' ק"ח)

[עא].

רשביי קדש כל כך את לשון תרגום, עד שאפלו שאר דברים הנכתבים בלשון תרגום יש להם פח לעורר להשם ותפירה: (שם סי' ק"ט)

[עב].

יש נעימות בהתורה, וזהו העקר - לזכות להרגיש המתיקות והנעימות שיש בהתורה. וזה זוכין על ידי תקון הכבוד, שלא יקבל שום כבוד לעצמו, רק כל הכבוד יעלה להשם ותפירה. גם על ידי מצות צדקה, בפרט צדקה לארץ ישראל, על ידי זה זוכין לינק ולקבל ממחין של ארץ ישראל, ששם עקר נעימת המחין, נעימת התורה. אשרי הזוכה למחין של ארץ ישראל

בְּאֵמֶת, הוּא יוֹדֵעַ נְעִימַת הַתּוֹרָה (עֵינֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אוֹת יִיחַ יִיט וְכָבוֹד אוֹת
ל"ב): (לְק"ת ס"י ע"א)

[עג]

כְּשֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה בְּאֵמֶת, יָכוֹל לֵידַע מֵהַתּוֹרָה עֲתִידוֹת: (לְק"ת ס"י ל"ה)

[עד]

כְּשֶׁלּוֹמֵד בְּסִפְרִים שֶׁל צְדִיקִים אֲמֵתִיִּים, צָרִיךְ לְשׁוֹם לְבוֹ וְעֵינָיו הֵיטֵב
לְהִבִּין נִפְלְאוֹת הַחֲדוּשִׁים שֶׁגִּלּוּ, וְעַצֵּם הָעֲמֻקּוֹת וְהַמְּתִיקוֹת שֶׁבָּהֶם, כִּי
מַחֲמַת שֶׁהַדְּבָרִים נִכְתָּבִים בְּסִפֵּר נֶעְלַם אוֹרֵם הַרְבֵּה. כִּי תִכְף כְּשֶׁנֶּעֱשֶׂה
סֵפֶר, אֲפֹלוּ מִתּוֹרוֹת גְּבוּהוֹת וְנִפְלְאוֹת מְאֹד מְאֹד, יֵשׁ עֲלֵיהֶם חֲפוּיִים
וְהַסְתָּרוֹת הַרְבֵּה, שֶׁנִּסְתָּר וְנִחְפָּה אוֹרֵם הַצַּח וְהַנִּפְלֵא מַחֲמַת שֶׁנֶּעֱשֶׂה מֵהֶם
סֵפֶר. וְאֲפֹלוּ הַדְּפִין שֶׁל הַכְּרִיכָה מַחֲפִים הַרְבֵּה. עַל־כֵּן צָרִיךְ לְשׁוֹם לֵב הֵיטֵב,
לְהַסְתַּכֵּל עַל אֲמֵתִיּוֹת וְנִפְלְאוֹת הַחֲדוּשִׁים שֶׁבְּסִפֵּר: (לְק"ת ס"י ל"ו)

[עה]

לּוֹמְדֵי תּוֹרָה צָרִיכִין לְהִתְחַזֵּק מְאֹד לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה, וְהוּא תִקּוֹן גְּדוֹל מְאֹד
לְהַרְהוּרִים, גַּם בְּשַׁעַת זְוִיג יְהִרְהַר בְּדַבְּרֵי תּוֹרָה: (לְק"ת ס"י ק"ה ק"ו)

[עו]

כְּשֶׁלּוֹמְדִין בְּמֵלֵי דְפָרְעֻנוּתָא, כְּגוֹן הַלְכוֹת אֲבֵלוֹת וְכִיּוּצָא, צָרִיכִין לַעֲבֹר

במהירות מקומות כאלו: (שיחות הר"ן סי' ח')

[עז]

התורה יש לה כח גדול מאד. ועלידי התמדת הלמוד של התורה הקדושה יכולין לעשות מופתים בעולם, ואף על פי שאין יודעים שום פונות. ובפרט על ידי למוד פוסקים עד שיודע להורות הוראות, כמו שמספרים מהגדולים שהיו לפנינו שעשו מופתים גדולים, רק עלידי שהיו עוסקים בתורה יומם ולילה באמת: (לקי"ת סי' מ"א)

[עח]

התורה יש לה כח גדול להוציא את האדם אפלו מעברות, שאפלו מי שגלגל במה שגלגל רחמנא לצלן, אם יעשה לו חק קבוע וחיוב חזק ללמוד בכל יום ויום כך וכך, יהיה אף שיהיה, יזכה לצאת ממעשיו הרעים על ידי גדל כח ועסק התורה הקדושה: (שיחות הר"ן סי' י"ט)

[עט]

אפלו מי שלומד ושוכח גם זה טוב מאד, כי לעתיד מזכירין את האדם כל מה שלמד אף אם שכח. אבל בודאי טוב יותר מי שזוכה לזכר את כל דברי התורה הקדושה: (שם סי' כ"ו)

[פ]

ראוי לאדם שיהיה בעולם הזה בכל מקומות הקדושים של התורה, דהינו

שְׁלֵמֵנוּ כָּל הַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה: תַּנְיִיךְ וְשׁוּ"ס וְכָל הַפּוֹסְקִים
רִאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים, וְכָל סְפָרֵי הַזְּהָר הַקְּדוּשׁ, וְכָל הַמְּדַרְשִׁים וְכַתְבֵי
הָאֲרִיז"ל, וְשָׂאֲרֵי סְפָרִים קְדוּשִׁים, כְּדִי שְׂיֻכַּל לְהַתְּפָאֵר בְּעוֹלָם הַבָּא,
שֶׁהִיא בְּכָל מְקוֹמוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. וְאֵל תִּתְּבַהֵל מִזֶּה, לֹאמֹר שֶׁקִּשָּׁה
וְכַבֵּד לְלַמֵּד כָּל הַסְּפָרִים, כִּי בְּאֶמֶת אֵינְךָ צָרִיךְ לְגַמְרֵם בְּיוֹם אֶחָד. וּמִי
שֶׁנִּפְשׁוּ חֲשָׁקָה בַּתּוֹרָה וְעוֹשֶׂה תּוֹרָתוֹ קָבֵעַ, יְכוּל בְּרַבּוּת הַיָּמִים לְגַמֵּר כָּל
הַסְּפָרִים הַנִּי"ל וְיִוְתֵר כְּמָה פְּעָמִים, כְּאֲשֶׁר רָאִינוּ כְּמָה בְּעַלֵי תּוֹרָה שֶׁלְּפָנֵינוּ,
שֶׁלְּמַדּוֹ הַכֹּל וְהָיוּ בְּקִיָּאִים בְּשׁוּ"ס וְכָל הַנִּי"ל כְּמַעַט בְּעַל פֶּה, וְהַכֹּל הִיא
מַחְמַת הַתְּמִדָּת לְמוֹדֵם. וְכָל בַּר אֹרְרָן יְכוּל לְזַכּוֹת לְכָל זֶה אִם יִרְצֶה, וְאִם
עַל פִּי כֵן יִהְיֶה לוֹ גַּם פְּנָאֵי לְהַרְבּוֹת בַּתְּפִלוֹת וּתְחִנוֹת וּבִקְשׁוֹת וְשִׁיחָה בֵּינוּ
לְבֵין קוֹנֵנוּ בְּכָל יוֹם. כִּי יֵשׁ שְׁהוֹת בְּיוֹם לְכָל, וְזִמְנֵי תּוֹרָה לְחוּד וְזִמְנֵי תְּפִלָּה
וְשָׂאֵר עֲבוֹדוֹת לְחוּד. וּבְיוֹתֵר צָרִיכִין לְזָהֵר לְלַמֵּד כָּל הַפּוֹסְקִים וּלְגַמְרֵם
כְּמָה פְּעָמִים כָּל יְמֵי חַיָּיו, כְּמַבְאָר לְעֵיל: (שם סי' כ"ח)

[פא]

כְּשֶׁחֻשְׁבִּין תּוֹרָה, צָרִיךְ לְהִיֹּת חוֹשֵׁב הַדְּבָר תּוֹרָה שְׂרוּצָה לְחַדֵּשׁ בָּהּ, לְחַשֵּׁב
וְלְחַזֵּר בְּמַחְשְׁבָתוֹ אוֹתוֹ הַפְּסוּק אוֹ אוֹתוֹ הָעֵינָן כְּמָה וְכְמָה פְּעָמִים הַרְבֵּה
מְאֹד, וְלְהִיֹּת נוֹקֵשׁ וְדוֹפֵק עַל הַפֶּתַח עַד שְׂיִפְתְּחוּ לוֹ: (שם סי' נ"ח)

תפלה

[א]

עֵקֶר מַה שְׂאִין מִתְּקַבְּלִים הַתְּפִלוֹת, הוּא מַחְמַת שְׂאִין לְהַדְּבָרִים חוֹ, עַל־כֵּן
צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַשְׁתַּדֵּל שְׂיִהְיוּ דְבָרָיו דְּבָרֵי חוֹ בְּאֶמֶת. וְזֶה זֹכִיךְ עַל־יְדֵי
עֶסֶק הַתּוֹרָה, וְאִז יִתְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ: (לק"א סי' א')

[ב].

עקר הכללי זין של איש הישראלי הוא התפלה, וכל המלחמות שצריך האדם לכבש, הן מלחמת היצר הרע, הן שארי מלחמות עם המונעים והחולקים, הכל עלידי תפלה, ומשם כל חיותו. עלכן מי שרוצה לזכות לקדשת ישראל באמת, צריך להרבות בתפלות ובקשות ושיחות בינו לבין קונו, כי זה עקר הכללי זין לנצח המלחמה: (לק"א סי' ב' אות א')

[ג].

ואם האדם מרבה בתפלה ובהתבודדות ימים ושנים הרבה, ואף על פי כן הוא רואה בעצמו שעדין הוא רחוק מאד מהשם יתברך, ונדמה לו שהשם יתברך כמסתיר פנים ממנו ח"ו, אל יטעה ח"ו שהשם יתברך אינו שומע תפלותיו ושיחותיו כלל, רק יאמין באמונה שלמה שהשם יתברך שומע ומאזין ומקשיב כל דבור ודבור של כל תפלה ותחנון ושיחה, ואין שום דבור נאבד ח"ו. רק כל דבור ודבור עושה רשם למעלה מעט מעט ומעורר רחמיו יתברך בכל פעם, אך עדין לא נגמר בנגן הקדשה שהוא צריך לכנס בו. וברבות הימים ושנים אם לא יהיה טפש ולא יפל בדעתו בשום אופן בעולם, ויתגבר ויתחזק ויתאמץ בתפלה יותר ויותר, אזי עלידי רבוי התפלות יכמרו רחמיו יתברך, עד שהשם יתברך יפנה אליו ויאיר לו פניו וימלא חפצו ורצונו בכח הצדיקים האמתיים, ויקרבהו ברחמים ובחמלה גדולה: (שם אות ו')

[ד].

אי אפשר לזכות לתפלה בשלמות כי אם עלידי שמירת הברית בשלמות. על כן צריך כל אחד, לקשר תפלתו לצדיקי הדור האמתיים, כי הם יודעים להעלות כל תפלה ותפלה למקום הצריך לה, ובונים מהם קומת השכינה. ועלידי זה יתקרב ביאת משיח: (שם אות ב' ו')

[ה].

צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ צְדָקָה קִדְּם הַתְּפִלָּה, וְעַל־יְדֵי זֶה נִצּוּל מִמַּחְשָׁבוֹת זָרוֹת
שֶׁבַתְּפִלָּה: (שם) אֹת (ד')

[ו].

אִין רְאוּי לְחַשֵּׁב לְקַבֵּל שְׂכָר עַל שׁוּם דְּבָר. כִּי כָּל הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים הַכֹּל
מֵאֲתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־כֵּן אֶפְלוּ אִם הָאָדָם זֹכֶה לְפַעֲמִים לְאִיזָה יְשׁוּעָה
וְהַתְּקָרְבוֹת קִצָּת, אֶל יַחֲשֵׁב שֶׁזֶּכֶה לָזֶה עַל־יְדֵי תוֹרָתוֹ וְהַתְּפִלָּתוֹ וּמַעֲשָׂיו
הַטוֹבִים, כִּי הַכֹּל מֵאֲתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנִּיּוֹל. וְלוֹלֵא חֲסִדוֹ הַגָּדוֹל כִּבְרָה הִיא נְטִיבָע
חִיּוֹ בְּמָה שֶׁהִיא נְטִיבָע רַחֲמָנָא לְצַלָּן: (שם אֹת ו' בְּסוּף)

[ז].

תוֹרָה וְהַתְּפִלָּה הֵם מְחֻזְקִים וּמְאִירִים זֶה לָזֶה, עַל־כֵּן צָרִיכִין לְעִסֵּק בְּשִׁנְיָהֶם
דִּיקָא: (שם) אֹת (ו')

[ח].

גְּדוּלֵי הַצְּדִיקִים הַמְּבַחֲרִים הֵם מִמְּשִׁיכִין הַתְּנוּצָצוֹת אֹר הָאִין סוּף עַל כָּל
הַמַּתְּקָרְבִים וְנִכְלָלִים בְּשָׂמָם. וְזֶה שֶׁאֵנוּ רּוֹאִים שְׁלַפְעָמִים נִתְּלֵהב הָאָדָם
בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְאוֹמֵר כִּמָּה תִּבּוֹת בְּהַתְּלֵהבוֹת גְּדוּל, זֶה בְּחֻמְלַת ה' עָלָיו
שֶׁנִּפְתַּח לוֹ אֹר אִין סוּף וְהָאִיר לוֹ. וְכִשְׂרוּאָה אָדָם הַתְּנוּצָצוֹת הַזֹּאת, אָף
עַל גַּב דְּאִיהוּ לֹא חֲזִי מְזַלִּיָּה חֲזִי, תִּכְרַף נִתְּלֵהב נִשְׁמַתוֹ לְדַבְּקוֹת גְּדוּל לְדַבְּק
אֶת עַצְמוֹ בְּאֹר אִין סוּף. וְכִשְׁעוֹר הַתְּגָלוֹת אִין סוּף לְפִי מִנִּין הַתִּבּוֹת
שֶׁנִּפְתַּחוּ וְהַתְּנוּצָצוֹ, כָּל אֵלוֹ הַתִּבּוֹת אוֹמֵר בְּדַבְּקוֹת גְּדוּל וּבְמִסִּירַת נַפְשׁוֹ

ובבטול כחותיו. וְכֹל זֶה זֹכֵן עַל־יְדֵי גְדוּלֵי הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים, כִּי רַק הֵם יוֹדְעִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ מְאֹד הָאֵין סוֹף, וְרַק הֵם מְאִירִין בְּנוֹ נְעִימוֹת הַתְּנוּצָצוֹת הַזֹּאת לְכֹל חַד כְּפִי מֵה דְמָשְׁעַר בְּלִבָּהּ: (לק"א סי' ד' אות ט')

[ט].

צָרִיךְ כָּל אָדָם לומר כָּל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֱלֹה בְּשָׁבִילִי. עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְרַאות וּלְעֵין בְּכֹל עֵת בְּתַקוּן הָעוֹלָם וּלְמַלְאֵת חֶסְרוֹן הָעוֹלָם וּלְהַתְּפַלֵּל עִבּוּרָם: (לק"א סי' ה' אות א')

[י].

צָרִיךְ לְהַתְּפַלֵּל עִם כָּל הַכּוֹחוֹת, וְעַל־יְדֵי זֶה יִפְגַּע הַקּוֹל בְּמַחוֹ וְאִזּו יוּכַל לְכוּן, הֵינּוּ שֶׁהַלֵּב יִשְׁמַע מֵה שֶׁהוּא מְדַבֵּר. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה שֶׁיִּתְפַּשֵּׁט עַקְמִימִיּוֹת שֶׁבְּלִבּוֹ וְיִבּוֹא לְשִׁמְחָה, עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה הַמַּצּוּוֹת בְּשִׁמְחָה גְדוּלָה מֵהַמַּצּוּוֹת בְּעִצּוֹן, וְיִזְכֶּה שֶׁיּוּכַל לְהַלְבִּישׁ אֶת תְּפִלָּתוֹ בְּסִפּוּרֵי דְבָרִים וּלְבַטֵּל כָּל הַגְּזָרוֹת אֲפֹלו לְאַחַר גְּזַר דִּין: (שם אות ג')

[יא].

מְאֹד מְאֹד צָרִיכִין לְזַהַר לְפָנֹת אֶת הַמַּחְמֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּמִמְחֻשְׁבוֹת זְרוֹת, מְחַמֵּץ, שֶׁלֹּא יַחְמִיץ אֶת חֻכְמָתוֹ בְּחֻכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּבִתְאוּוֹת, כִּי הֵם מְטַמְטְמִין וּמְטַמְאִין מַחוֹ וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְכוּן בְּתַפְלָתוֹ וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְשַׁמַּח. גַּם צָרִיךְ לְשַׁמֵּר עִצּוֹ מְאֹד שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ יִרְאָה חִיצוֹנִיּוֹת, שֶׁלֹּא יִירָא מִשׁוּם דְּבַר רַק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד, כִּי גַם עַל־יְדֵי יִרְאוֹת חִיצוֹנִיּוֹת אִי אֶפְשָׁר לְכוּן בְּתַפְלָתוֹ וּמוֹנֵעַ הַשִּׁמְחָה. וְהַעֲקָר לְשַׁמֵּר מַחוֹ שֶׁלֹּא יַחְמִיץ, שֶׁלֹּא יִהְרַהֵר בְּהִרְהוּרִים רָעִים וּבִתְאוּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֵמֵץ, שֶׁהֵם סִטְרָא דְמוֹתָא. וְצָרִיךְ לְגַעַר בְּאֵלוֹ הַמְּחַשְׁבוֹת שֶׁהֵם (סִטְרָא דְמוֹתָא) סִטְרִין אַחֲרָנִין, וּלְגַרְשֵׁם מִדַּעְתּוֹ וּמִמְחַשְׁבֹּתוֹ שֶׁלֹּא יִתְקַרְבוּ אֵלָיו, וּלְשַׁמֵּר עִצּוֹ מְאֹד שֶׁלֹּא יִכְנַס בְּמַחוֹ אֵלוֹ הַמְּחַשְׁבוֹת חִ"ו. גַּם צָרִיךְ לְשַׁתֵּף הָאֲהָבָה עִם הִירְאָה, וְאִזּו דִּיקָא יוּכַל

לְזַבֵּן מִחוּ שְׂיִתְפַּלֵּל בְּכֹנֶה גְדוֹלָה בְּכָל הַכּוֹחַ עַד שֶׁתְּהִיָּה תְּפִלָּתוֹ בְּחִינַת רְעָמִים, שְׂעֵלֵי־יָדַי זֶה זֹכָה לְשִׁמְחָה וְכוּ' פְּנ"ל: (שם אות ד')

[יב.]

תְּפִלָּה וְאֱמוּנָה וְנִסִּים וְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינָה אַחַת וְתַלְוִיִּים זֶה בְּזָה. וְכַפִּי הַפָּגִם שְׂפּוּגְמִין בָּהֶם ח"ו, מְאָרִיכִין הַגְּלוּת. וְכַפִּי מֵה שְׂזוּכִין לְעֶסֶק בָּהֶם וְלִתְקַנָּם כְּמוֹכֹן מְקַרְבִּין הַגְּאֻלָּה: (לק"א סי' ז' אות א')

[יג.]

הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, וּמִסְגָּל לְזַכְרוֹן, וְנִצּוּל מִשְׁכָּחָה שֶׁהִיא תְּלִוּיָה בְּפָגִם אֱמוּנָה: (שם אות א')

[יד.]

מֵעֵין חֻכְמַת הַתּוֹרָה יוֹצֵא מִתְּפִלָּה, עַל־כֵּן עָקַר בְּרוּר פְּסֻק־הַהֲלָכָה זֹכִין עַל־יָדֵי תְּפִלָּה, וְנִחְשָׁב כְּאֵלוֹ חֲדָשׁ אֶת הָעוֹלָם, וְזֹכָה לְבָרַר הַטּוֹב מִהָרַע שֶׁבְּכָל הַדֵּי יְסוּדוֹת שֶׁהוּא תִקּוּן הַכֹּל, וְעַל־יָדֵי זֶה זֹכָה לְהַשְׁפִּיל הַחֹלְקִים עַד־יָרֵךְ: (לק"א סי' ח' אות ו' ז')

[טו.]

עָקַר הַחַיּוֹת מְקַבְּלִין מִהַתְּפִלָּה. עַל־כֵּן צָרִיךְ לְהַתְּפַלֵּל בְּכָל כּוֹחַ, כְּדֵי לְהַכְנִיֵס כּוֹחַ בְּאוֹתֵינֵינוּ וְלְחַדְדֵשׁ כּוֹחַ שָׁם, וְעַל־יָדֵי זֶה זֹכִין לְאֱמוּנָה: (לק"א

[טז]

לפי מעלת התפלה כן נותנין לו זיוגו וכן נותנין לו פרנסתו : (שם אות ב')

[יז]

עלידי תפלה בשלמות משפיע חיות לכל שלשה חלקי עולם : עולם השפל
ועולם הכוכבים ועולם המלאכים : (שם)

[יח]

כשאדם עומד להתפלל, אזי באים מחשבות זרות וקלפות ומסבין אותו, ונשאר בחשך ואין יכול להתפלל. ותכלית התקנה לזה, שתראה שיצאו הדבורים מפיך באמת, ועלידי [זה] התבה היוצאת מפיך באמת, היא תשים לה פתח בחשך שאתה נצוד בו ותזכה להתפלל היטב (ועין בפנים מבאר יותר בזה, וגם שזה עצה גדולה לכל דרכי עבודת ה' עין שם בסימן ט'). והעקר שבתפלתו ותחנתו ושיחתו, אף-עלפי שאי אפשר לו לדבר שום דבור מגדל החשך והבלבול המסבב אותו מאד מאד מכל צד, אף-עלפי כן, על-כפניו יראה לדבר הדבור באמת באיזה מדרגה נמוכה [שהוא], כגון למשל שיאמר : ה' הושיעה וכי באמת, אף-עלפי שאינו יכול לדבר בחיות כראוי, אף-עלפי כן יכריח עצמו על-כפניו לדבר הדבור באמת בפשיטות כפי מה שהוא. ועלידי זה יאיר לו האמת, שיוכל להתפלל בחסדו הגדול ותברך, ועלידי זה הוא מתקן ומקיים כל העולמות : (שם אות ג')

[יט].

גם עלידי זה יזכה לבקע פתחים להחזיר גם אחרים בתשובה, להוציאם
ממצודות שהם נצודים בהם: (לק"א סי' קי"ב)

[כ].

צריך האדם זכות גדול, שיזכה להעלות תפלתו דרך שער השן לשבטו.
עליו צריך כל אדם לקשר תפלתו לצדיק הדור, כי הצדיק יודע לבנות
השערים ולהעלות כל תפלה ותפלה לשער השן לו: (לק"א סי' ט' אות
ד')

[כא].

צריך לראות שיתפלל כל-כך בכונה עד שישפך לבו כמים לפני ה', ועלידי
זה יבוא משיח: (שם)

[כב].

עקר התפלה אינם יודעים כי אם צדיקי הדור. עליון מי שיש לו צער בתוך
ביתו, ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים. כי הקדוש ברוך הוא מתאנה
לתפלתו של צדיקים, ואלו הבעליגאון המונעים עצמם ואחרים מליך
לצדיקים להתפלל עליהם, הם מעכבין תאותו של השם יתברך: (לק"א
סי' י"א אות ד')

[כג].

עלידי עסק התורה בקדשה עד שמעוררין שרשי נשמות ישראל בתורה, עלידי זה מחזירין בניאדם להשם יתברך ונתגדל כבודו יתברך ביותר, ועלידי זה זוכין ליראה. ועלידי יראה זוכין לשלום, שיהיה שלום בעצמיו, ועלידי זה זוכה לתפלה בשלמות, ועלידי זה זוכה לשלום הכללי, שלום בכל העולמות: (לק"א סי"ד)

[כד].

לא ירצה לעסק בשום עסק מעסקי עולם הזה רק בשביל נשמתו, ואפלו כל תפלותיו לא יהיה אלא בשביל לקשר נשמתו. ואפלו אלו התפלות המפרשים בתפלה שהם לצורך הגוף, כגון "רפאנו" ו"ברך עלינו" וכו', לא יהיה פונתו בשביל גופו אלא בשביל נשמתו, שיהיה מכוון לפרנסת נשמתו ולרפואתה. רק ממילא כשנתתקן שם ברוחניות נתתקן גם בגשמיות. אבל פונתו לא יהיה רק בשביל נשמתו: (שם אות ט')

[כה].

צריך להרגיל את עצמו להתפלל על כל מה שחסר לו בכל עת, הן פרנסה או בנים או כשיש לו חולה חיו בביתו וצריך רפואה וכו', על כלם יהיה עקר עצתו רק להתפלל להשם יתברך. ויאמין בה' שהקדוש ברוך הוא טוב לכל, הן לרפואה הן לפרנסה הן לכל הדברים. ויהיה עקר השתדלותו בתר קדשא בריך הוא, ולא ירדף אחר תחבולות רבות, כי רבם אינם מועילין כלום, ומעט דמעט המועילין אינו יודע מהם ואינו יכול למצאם. אבל לקרא להקדוש ברוך הוא זה טוב ומועיל לכל דבר שבעולם, וזה יכול למצא תמיד, כי הוא יתברך בנמצא תמיד: (שם אות י"א)

[כו].

צריכין להתפלל במסירת נפש, שיבטל כל ישותו וגשמיותו בשעת התפלה,

וְלֹא יָכוֹן בְּשִׁבִיל תּוֹעֵלֶת עֲצָמוֹ כָּלֵל וְלֹא יַחֲשֹׁב לְכֹלֹם אֶת עֲצָמוֹ, וַיִּתְּבַטֵּל
כְּאִלוֹ אֵינוֹ בְּעוֹלָם. וְזֶה זֹכִיךְ עַל־יָדֶיךָ מִשְׁפָּט, דְּהֵינּוּ עַל־יָדֶיךָ שְׁמִתְבוֹדְדִין
וּמִפְּרָשִׁין שִׁיחֲתוּ בֵּינוֹ לְבִין קוֹנוֹ, וְשׁוֹפְטִין וְדָנִין אֶת עֲצָמוֹ בְּעֲצָמוֹ עַל כָּל
הַדְּבָרִים שְׁעוֹשָׂה, וְעַל־יָדֶיךָ זֶה מַעֲלִין הִירָאָה לְשִׁרְשָׁה שֶׁהוּא הַדַּעַת, וְעַל־יָדֶיךָ
זֶה זֹכִיךְ לְתוֹרָה שְׁבִנְגָלָה, וְעַל־יָדֶיךָ זֶה זֹכִיךְ לְתַפְלָה בְּמִסִּירַת־נַפֶּשׁ כַּנִּ"ל, וְעַל־
יָדֶיךָ תַּפְלָה כְּזֹאת זֹכִיךְ לְסִתְרֵי אֲוֵרִיתָא, שֶׁהוּא אֹרֶךְ הַגְּנוּז לְצַדִּיקִים. אֲשֶׁרִי
הַזֹּכֶה לָזֶה: (לק"א סי' ט"ו אות ב' ג' ד')

[כז]

בְּחִינַת נַחֲשׁ מִסִּית אֶת הָאָדָם שֶׁיִּתְפַּלֵּל לְתוֹעֵלֶת עֲצָמוֹ, כְּמוֹ "הֵב לָנוּ חַיִּי
וּמְזוֹנֵי" אוֹ שְׁאֵר תּוֹעֵלֶת. וְצָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר עַל זֶה וּלְהִשְׁתַּדֵּל לְזִכּוֹת שֶׁיִּתְפַּלֵּל
בְּלִי שׁוּם כְּוִנַּת תּוֹעֵלֶת עֲצָמוֹ, כְּאִלוֹ אֵינוֹ בְּעוֹלָם כַּנִּ"ל, וְעַל־יָדֶיךָ זֶה יִזְכֶּה לְאֹרֶךְ
הַגְּנוּז לְצַדִּיקִים כַּנִּ"ל: (שם אות ה')

[כח]

הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מִתְאַוֶּה לְתַפְלָתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְכִשְׁיִשְׂרָאֵל מִתְפַּלְּלִין לְפָנָיו
הֵם מִמְּלָאִים תְּאַוְתוֹ, וְהוּא מְקַבֵּל תַּעֲנוּג מֵאַתְּנוּ: (שם)

[כט]

כְּשֶׁאֲנוּ קוֹרְאִין לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּתַאֲרִים שֶׁל בְּשִׁרְוֹדָם בְּתַפְלוֹת וּבְרָכוֹת,
וְהוּא נִמְצָא לָנוּ בְּכָל קְרִיאָנוֹ אֵלָיו, זֶה חֶסֶד הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי־אִם לֹא הָיָה
חֶסֶד־יָדֶיךָ הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, לֹא הָיָה כְּדָאִי לְקָרָא וּלְכַנּוֹת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתַאֲרִים
וּשְׁבָחִים וְתַבּוֹת וְאוֹתִיּוֹת, אֲבָל זֶה הַכֹּל חֶסֶד הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ. וּמִזֶּה רָאוּ
לְאָדָם לְהִתְעוֹרֵר וּלְהִתְלַהֵב מְאֹד בְּתַפְלָה, כְּשִׁיזְכֹּר גְּדֻלַּת הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ,
כְּפֹיִם מִה דְּמִשְׁעַר בְּלִבָּהּ, שֶׁהוּא מְרוֹמֵם וּמִנְשָׂא מְאֹד מִכָּל אֵלוֹ הַשְּׁבָחִים
וְהַתַּאֲרִים, רַק מֵאַהֲבָתוֹ וְחֶמְלָתוֹ וְחֶסֶדוֹ הַגְּדוֹל נָתַן לָנוּ רְשׁוּת לְקָרוֹת אוֹתוֹ
בְּתַאֲרִים אֵלוֹ וּלְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו, כְּדִי שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְדַבֵּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ. עַל־כֵּן רָאוּ

לומר על־כַּל־פְּנִים אֱלוֹ הַתְּבוּת וְהַתְּאָרִים בְּלֵב שְׁלֵם וּבְכוּנָה גְדוּלָה בְּמִסִּירַת־
נַפְשׁ, מֵאַחַר שְׁאֲנוּ זֹכִין בְּחִסְדּוֹ לְקִרּוֹת אוֹתוֹ בְּתְאָרִים אֱלוֹ: (שם)

[ל].

כָּל אֶחָד מִמְּפָרְשֵׁי הַתּוֹרָה, קֹדֶם שֶׁמֵּתְחִיל לְבַאֵר אֵיזָה בְּאוּר, צָרִיךְ לוֹ
מֵתְחִלָּה לְשַׁפֵּךְ תְּפִלָּתוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יְתְבָרֵךְ, כְּדֵי לְעוֹרֵר לֵב הָעֲלִיּוֹן, לְהַשְׁפִּיעַ
עָלָיו דְּבוּרִים חֲמִים כְּגַחְלֵי אֵשׁ, וְאַחֲרֵי־כֵן יִתְחִיל לְבַאֵר. כִּי אִזּוֹ נִמְשָׁכִין
בְּאוּרֵי הַתּוֹרָה בְּשִׁפְעַ גְדוּלָה גַם־כֵּן מֵלֵב הָעֲלִיּוֹן: (לק"א סי' כ' אות ב')

[לא].

כְּשֶׁמֵּתְפַלֵּל קֹדֶם הַדְּרוּשׁ, צָרִיךְ לְהַתְּפַלֵּל בְּתַחֲנוּגִים, וּיְבַקֵּשׁ מֵאֵת הַקְּדוֹשׁ־
בְּרוּךְ־הוּא מִתְּנַת חֲנֻם, וְלֹא יִתְּלֶה בְּזִכּוֹת עֲצֻמוֹ כָּלֵל, רַק יַעֲמֹד לְפָנֵי הַשֵּׁם
יְתְבָרֵךְ כְּדֵל וּכְרֵשׁ וּיְדַבֵּר תַּחֲנוּגִים. וְכֵן אֵין לְאָדָם לְדַחֵק אֶת עֲצֻמוֹ עַל שׁוּם
דְּבָר בְּתַפְלָתוֹ, דֵּהִינּוּ שִׁיתְעַקֵּשׁ שֶׁהַשֵּׁם יְתְבָרֵךְ יַעֲשֶׂה לוֹ דְּוִקָא רְצוּנּוֹ, אֲלֵא
יְבַקֵּשׁ רַחֲמִים וְתַחֲנוּגִים, אִם יִתֵּן לוֹ הַשֵּׁם יְתְבָרֵךְ יִתֵּן, וְאִם לֹא – לֹא:
שם אות ה')

[לב].

גַּם כְּשֶׁמֵּתְפַלֵּל קֹדֶם הַדְּרוּשׁ, צָרִיךְ לְקַשֵּׁר אֶת עֲצֻמוֹ עִם נְשִׁמוֹת הָעוֹמְדִים
שָׁם לְשִׁמְעַ הַדְּרוּשׁ, וְאַזִּי תְּפִלָּתוֹ תְּפִלַּת רַבִּים שְׂאִינָה נִמְאָסָת, וְנִתְקַבְּלָת
בְּוִדָּאֵי, וְנִתְוַסְּפָת קִדְשָׁה יִתְּרָה לְמַעַלָּה וְכוּ' (עֵינן צְדִיק): (שם אות ד' ה')

[לג].

כָּל אָדָם יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת נִגְלָה וְנִסְתָּר, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה. וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לַעֲלוֹת בְּכָל פְּעַם מִדְּרָגָא לְדְרָגָא, לַעֲשׂוֹת מֵהִנְסָתָר נִגְלָה. וְזֶה זֹכֵין עַל־יְדֵי לְמוֹד תּוֹרָה וְרַבּוּי תְּפִלוֹת, שֶׁצָּרִיךְ לְלַמֵּד תּוֹרָה וּלְהִרְבּוֹת בְּתְפִלָּה לְהִשָּׂם יְתַבָּרֵךְ, עַד שֶׁיִּגְלֶה לוֹ הַשֵּׁם יְתַבָּרֵךְ הִנְסָתָר מִמֶּנּוּ, וְיִהְיֶה נֹעֵשֶׂה מֵהִנְסָתָר נִגְלָה, וְיִהְיֶה לוֹ נִסְתָּר גְּבוּהַ יוֹתֵר. וְאַחֲרָיֶךְ יְתַפְּלַל עוֹד עַד שֶׁיִּתְגַּלֶּה לוֹ גַּם הִנְסָתָר הַזֶּה, וְיִכּוֹן בְּכָל פְּעַם יֵלֵךְ מִדְּרָגָא לְדְרָגָא גְבוּהַ יוֹתֵר, לְבַקֵּשׁ בְּכָל פְּעַם מֵהַשֵּׁם יְתַבָּרֵךְ לְהִשָּׂיג הִנְסָתָר הַגְּבוּהַ יוֹתֵר עַד שֶׁיִּשָּׂיג וְכוּ'. עַד שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּתַחֲלַת הָאֲצִילוֹת, וְאַחֲרָיֶךְ יִהְיֶה נִכְלָל בְּאֵין סוּף, וְאִזּוֹ יִזְכֶּה לְתוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' בְּאֵמֶת. וְעַל־יְדֵי דָרֶךְ זֶה זֹכֵין לְשִׂמְחָה, וְעַל־יְדֵי הַשִּׂמְחָה זֹכֵין לְעִזּוֹת דְּקִדְשָׁה, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה נִכְנָסִין אֶל הַקְּדוּשָׁה, לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, לְקַבֵּל מֵהֶם הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה בְּשִׁלְמוֹת גָּדוֹל. וְכֵן זֶה זֹכֵין עַל־יְדֵי תְּפִלָּה בְּכוּנָה שְׁלֵמָה, כִּי תְּפִלָּה בְּכוּנָה כּוֹלֶלֶת הַכֹּל. וְעַקֵּר הַתְּפִלָּה הַיָּא עַל־יְדֵי הִירָאָה, שֶׁהוּא הַבוּשָׁה מֵהַשֵּׁם יְתַבָּרֵךְ לְבַל יַחְטֵא חַיּוֹ, וְעַל־יְדֵי זֶה זֹכֵין לְכָל הַנִּי"ל. וְעַל־יְדֵי זֶה זֹכֵין שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּחִינַת יְדִים, לְקַבֵּל מוֹסֵר מִמוֹכִיחֵי אֱמֶת. וְעַל־יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל גְּרוּשׁ וּמַחֲלֻקֵת מִן הָעוֹלָם וְנִתְרַבֶּה שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, וְנֹעֵשֶׂה שְׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאֲבֵיהֶם שְׁבַשְׁמִים, וְנִתְתַקֵּן הַקְּדוּשָׁה, וְנִחְתָּמַת בְּבְחִינַת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם: (לְק"א ס"י כ"ב אוֹת י')

[לד].

מִי שֶׁמִּית עֲצָמוֹ עַל הַתְּפִלָּה וּמוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ בְּתְפִלָּתוֹ, יֵדַע שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁנִּכְנָסִין בּוֹ מַחְשְׁבוֹת זָרוֹת וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָם, שֶׁסָּ צָרִיךְ לוֹ לְמָסַר נַפְשׁוֹ בְּיוֹתֵר, וְעַל־יְדֵי זֶה יַעֲלֶה נִיצוּצֵי הַקְּדוּשָׁה: (לְק"א ס"י כ"ו)

[לה].

צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד עַל הַמַּחְשְׁבוֹת זָרוֹת בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה, כִּי כָּל הַשְּׁטוּתִים וְכָל הַבְּלָבוּלִים שֶׁבְּעוֹלָם, וְכָל הָעֲרֻבוֹב הַדְּעִית שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם בְּכָל הַיּוֹם, בְּאִיזָה עֵת שֶׁיִּהְיֶה, הַכֹּל כְּאִשֶּׁר לְכָל בָּא דִּיקָא בְּעֵת הַתְּפִלָּה, וּמִשְׁמִיעַ אֶת עֲצָמוֹ אִזּוֹ דִּיקָא, וּמְבַלְבֵּל אֶת מַחְשְׁבַת הָאָדָם מְאֹד בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה דִּיקָא. עַל־כֵּן, בְּעֵת הַתְּפִלָּה צָרִיכִים הִתְגַּבְּרוֹת גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד עַל אֵלוֹ הַבְּלָבוּלִים וְהַמַּחְשְׁבוֹת וְעֲרֻבוֹב הַדְּעִית שֶׁבָּאִים וְעוֹלִין עַל לְבוֹ אִזּוֹ דִּיקָא: (לְק"א ס"י ל')

[לו]

עקר התפלה היא עלידי עזות דקדשה, שצריך להעזי פניו נגד השם יתברך לבקש מלפניו על כל מה שצריך, ואפלו לעשות נסים ונפלאות. כי אי אפשר לעמוד להתפלל לפני השם יתברך כי אם עלידי עזות, כי כל חד לפנים מה דמשער בלבה את גדלת הבורא יתברך ורואה פחיתותו וגריעותו, איך היה יכול לעמוד ולהתפלל לפניו. עלכן בשעת התפלה צריך האדם לסלק את הבושה ויעזי פניו לבקש מהשם יתברך כל מה שצריך פני"ל, וזה זוכין עלידי עזות דקדשה, שיש לו נגד החולקים והמונעים מעבודת ה' באמת, שעלידי זה זוכה לקבל חדושי תורה דקדשה ולא להפך ח"ו, ואז זוכה לתפלה בכונה, שעקרה עלידי עזות דקדשה פני"ל: (שם אות ח')

[לז]

עקר התפלה היא בפה דיקא, שצריכין לדבר דבורי התפלה בפה מלא ואין די במחשבה לבד, ואף על פי שהקדוש ברוך הוא יודע מחשבות. כי הדבור הוא כלי השפע שבהם מקבלים השפע, ולפי הדבור כן השפע, אם הדבור, הינו כלי השפע, היא בשלמות ובמלואה, אזי יכולים לקבל בהם רב שפע. עלכן כל מה שחסר לאדם בגשמיות וברוחניות צריך להתפלל עליו בדבור פה דיקא, כדי שעלידי זה ימשך השפע פני"ל: (לק"א סי' ל"ד אות ג')

[לח]

מה שמכין כף אל כף בשעת התפלה, כי עלידי זה נטהר אור המקום שאיש הישראלי מתפלל שם, ושואב אור הקדוש כמו בארץ ישראל. נמצא, עלידי זה התפלה היא באוירא דארץ ישראל, והיא תקון מחשבות זרות שבתפלה, גם מבטל מחשבות עבודה זרה, גם נתבטל הרג ואבדון מן

מ"ד)

סי

(לק"א

העולם :

[לט]

אפלו כשעומד להתפלל במקום שהתפלל צדיק, אף על פי כן קשה לו מאד להתפלל שם, כי אינו מרגל באוירא של מקום, וכל שכן להפך. על כן צריך לקבץ מקום לתפלתו כמו שאמרו רז"ל: (שם)

[מ]

עלידי התפלה נתגלה סודות התורה: (שם)

[מא]

המחשבות זרות נקראים מבול, שמבלבלין את תפלתו. ותקונו - שיתן צדקה לארץ ישראל, ועלידי זה הוא נכלל באוירא דארץ ישראל, ועלידי זה הוא נצול ממחשבות זרות. גם עלידי זה נזכר מחו, הינו מחשבתו, והוא תקון הברית: (שם)

[מב]

עלידי שאדם נתעורר בידים שלו בשעת התפלה ומכה כף אל כף, עלידי זה נתינה הדבור, והפה המקבל את הדבור לתוכו: (לק"א סי מ"ה)

[מג]

גם על־ידי מחאת־כף בשעת התפלה נמתקין הדינים, ועל ידי זה נצול משכחה, גם מבטל המחלקת: (לק"א סי" מ"ו)

[מד]

מה שמתפלל בכת, שהוא מכניס כל פחו באותיות התפלה, בבחינת כל עצמותי תאמרנה וכו', אלו הדבורים שמדבר בכת, הם עצמם הדבורים של הקדוש־ברוך־הוא. ועשרה מאמרות שבהם נברא העולם מקבלין פח מכ"ח אתון אלו: (לק"א סי" מ"ח)

[מה]

תפלה בכת היא סגלה לבנים, ומצלת מריב ומחלקת, ומתגבר האמת וחוזרין הכל להשם יתברך לעבדו שכם אחד, ונתגלה ונתפרסם הרבי האמת שבדור: (שם)

[מו]

תפלה בכת וארץ־ישראל ומצות סכה הם בחינה אחת ותלויים זה בזה: (שם)

[מז].

עקר התפלה תלוי בלב, שישים כל לבו עליה, דהינו שיקשר מחשבות [הלב] היטב לדבורי התפלה, שלא יהיה לבו רחוק מהדבורים, רק ישמע היטב מה שהוא מדבר. ועלידי זה נתגלה ונתגדל מלכותו יתברך, ונופל מלכות הרשעה, ונמשך לישראל חיות גדול ופע ועשירות גדול וברכה עד בלי די, ונעשה עלידי זה יחודא עלאה ויחודא תתאה, וזכה להתגלות אורייתא דעתיקא סתימאה: (לק"א סי' מ"ט)

[מח].

כל אחד כפי תקון הברית, וכפי התקשרותו לצדיקי אמת שהם שומרי הברית, כמו כן הוא יכול לטעם מתיקות בדבורי התפלה ואזי אריה נחית לאכל קרבנו, הינו תפלתו. אבל עלידי פגם הברית הוא בבחינת מן מרירין וכו', ואזי אינו יכול לטעם מתיקות בדבורי התפלה, ואזי כלבא נחית לאכל קרבנו שהיא תפלתו: (לק"א סי' נ')

[מט].

ודע, שעזי פנים שיש בדור הן הן הכלבים, והן העומדים וחולקים על תפלת איש הישראלי, שעדין לא תקן בריתו בשלמות. ומזה תבין ממילא כמה גדול עוונם של החולקים על תפלת איש הישראלי ורוצים לבלבל תפלתו. כי הם נקראים כלבים ממש, בחינת "והכלבים עזי נפש". כי אף על פי שזה האיש שמתפלל, לא זכה עדין לתקון הברית, ומחמת זה בא עליו המחלקת הזאת שהיא בחינת "כלבא נחית" וכו' פנ"ל, אבל החולקים אינם פטורים מחמת זה מענשם, כי הם עוקרים את נפשם מן הקדשה, ומכניסים עצמם להיות נקראים בשם "כלבים" ממש, על ידי שחולקים על תפלתו, אף על פי שלא תקן בריתו בשלמות וכנ"ל. כי בודאי הוא צריך ליגע עצמו להתפלל בכל כחו אף על פי שהוא כמו שהוא, אף על פי שאינו יכול להרגיש מתיקות בדבורי התפלה, והיגיעה בעצמה יקרה מאד (כמבאר במקום אחר). אבל החולקים הם בחינת כלבים ממש, וגדול עוונם מנשא רחמנא לצלן: (שם)

[נ].

עלידי למוֹד זכות על הרשע נתחזק מאור עיניו של הצדיק, ויכול לראות ולהשיג צדקתו של הקדוש ברוך הוא, ויכול לידע ולהבין, כי הי הצדיק אף על פי שהרשע זוכה בדין, ונתפשט לבו מעקמימיות שהיה לו קדם, ונתחזק אמונתו ויכול להתפלל: (לק"א סי' נ"ה אות ג')

[נא].

בשעת התפלה צריך להכניע הרע שבפרט והרע שבכלל. הרע שבפרט, הינו גופו המגשם וחמרו יבטל בשעת התפלה כמו חסידים הראשונים שהיה להם בשעת תפלה התפשטות הגשמיות. והרע שבכלל, הינו התפלות של פושעי ישראל שמתפלל עמהם, יבטל הרע שלהם ויעשה מהרע כסא לקדשה: (שם אות ה')

[נב].

גם צריך לקשר את עצמו בכלל ובפרט עם נפשין ורוחין ונשמתין של שוכני עפר, ויעורר אותם בתפלתו שיתפללו עמו. בפרט, הינו חלקי נפש רוח נשמה שלו שבאו כבר בגלגול ונתתקן, ובכלל, הינו גר"נ של שוכני עפר אחרים לעוררם שיתפללו עמו: (שם)

[נג].

גם צריך לתקן בתפלתו ג' דברים: א' צריך המתפלל לתקן בתפלתו, להעלות את הנופלים באמונות פוזביות, להעלותם בתפלתו לאמונה האמתיות שהיא התפלה, ולקבע בלבם אמונה שלמה. ב' צריך לכון מאד בתפלתו, ועלידי פונת הלב שבתפלה מתקן את לב המחקרים חכמי

הפילוסופיה שלא יחטיא אותם שכלם. גי' עלידי תפלה בשלמות הראוי, הוא מבטל כל החרפות ובזיונות שיש לו משנאיו, כי הוא מהפך כל החרפות ובזיונות לקבוד: (שם אות ו')

[נד].

בשעת התפלה האדם עומד בהיכל המלך, ואז צריך לבטל את עצמו מכל וכל ושלא לראות שום דבר אלא את המלך לבדו. יתברך, עד שיתבטל ישותו לגמרי ולא ירגיש את עצמו כלל בשעת התפלה, רק את המלך לבדו יתברך. ועלידי זה נתבטליו כל החרפות ובזיונות: (שם אות ז')

[נה].

עלידי תפלה פתקונו כנ"ל, מתנוצץ אור זכות אבות. ועלידי זה ממשיכין בחינת קדשת ארץ ישראל גם עכשו בגלות, ועלידי זה זוכין לראות במפלתם של רשעים. וכל זה נעשה עלידי למוד זכות, שמלמדיו על הרשע שעלידי זה יכולין להתפלל כנ"ל: (שם אות ח')

[נו].

לאו כל אדם יכול לתקן גי' דברים הנ"ל בתפלתו ולהכניע הרשעים והשנאים עלידי זה, כי אם הצדיק הגדול במעלה מאד, בבחינת משה רבינו עליו השלום. וגם הוא צריך לחגור מתניו מאד, לעמד נגד הרשעים הגדולים לכלותם ולבטלם: (שם אות ט')

[נז].

על־ידי למוֹד הפּוֹסְקִים זוכִין לְהִתְפַּלֵּל כְּרְאוּי בְּכָל לְבָבוֹ. כִּי בְּאַמֶּת אִם הָיָה הָאָדָם יוֹדֵעַ וּמֵאֲמִין בְּלֵב שְׁלֵם שְׁמֵלָא כָּל הָאֲרָץ כְּבוֹדוֹ, וְהוּא יִתְבַּרֵּךְ עוֹמֵד עָלָיו בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה, וְשׁוֹמֵעַ וּמֵאֲזִין וּמְקַשֵּׁב כָּל דְּבוּר וְדְבוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה, בְּנֹדָאֵי הָיָה מְדַקְדֵּק מְאֹד לְכוּן אֶת דְּבָרָיו, וְהָיָה מִתְפַּלֵּל בְּהִתְלַהּבוֹת גְּדוֹל. רַק מִחֲמַת שְׁלֵבוֹ חֲלוּק וְאִינוֹ חֲזָק בִּידִיעָה זֹאת בְּלֵב שְׁלֵם, בְּשִׁבִיל זֶה אִינוֹ מְדַקְדֵּק כָּל כֶּף וְאִינוֹ מְכוּן לְבוֹ הֵיטֵב בְּתַפְלָתוֹ. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִהִקְשִׁיּוֹת וְהִכְפִּירוֹת שְׁבִלֵב, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמְחַלְקֵת הַיֵּצֶר הָרַע שְׁבִלֵב. עַל־כֵּן הַתְּקוּן לְזֶה לְמוֹד פּוֹסְקִים, שְׁעַל־יְדֵי זֶה מְבַטְלִין מִחַלְקֵת הַיֵּצֶר הָרַע בְּשֵׁרְשׁוֹ, וְעַל־יְדֵי זֶה זֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל כְּרְאוּי בְּכָל לְבָבוֹ בְּאַמֶּת: (לִק"א ס"י ס"ב אוֹת ב')

[נח].

עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַתְּפִלָּה הִיא מִי שְׁזֹכֶה לְבוֹא אֶל הַתְּכֵלִית, לַעֲשׂוֹת אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה. כִּי כְּשֶׁאָדָם עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל, כְּשֶׁמִּתְחִיל לֹמַר תְּבָה הָרֵאשׁוֹנָה, כְּגוֹן תְּבַת "בְּרוּךְ", תִּכְף כְּשִׁינְיָאָה הָאוֹת רֵאשׁוֹנָה מִהִתְבָּה, כְּגוֹן אוֹת ב' מִתְבַּת "בְּרוּךְ", אֲזִי הָאוֹת מְבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן מִהֲנַפֵּשׁ לְבַל תִּפְרָד מִמֶּנּוּ, וְאִינָה מִנְחַת אֶת הַנֶּפֶשׁ לִילָךְ וּלְדַבֵּר יוֹתֵר, כִּי הָאוֹת מְחַבֵּקֵת וּמְלַפֶּפֶת אֶת הַנֶּפֶשׁ וּמְבַקֵּשׁ אוֹתָהּ לְבַל תִּפְרָד מִמֶּנּוּ. וּמְכַל שְׁכֵן כְּשֶׁגּוֹמֵר תְּבָה אַחַת, אֲזִי כָּל הַתְּבָה מְחַבֵּקֵת וְאוֹחֲזֵת אֶת הַנֶּפֶשׁ וְאִינוֹ מִנְחַת אוֹתָהּ לִילָךְ מִמֶּנָּה לְדַבֵּר שְׁאָרֵי דְבוּרֵי הַתְּפִלָּה. כִּי כְּשֶׁאָדָם עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל וּמְדַבֵּר דְבוּרֵי הַתְּפִלָּה, אֲזִי הוּא מְלַקֵּט צִיצִים וּפְרָחִים וְשׁוֹשְׁנִים נְאִים, כְּאָדָם הַהוֹלֵךְ בְּשָׂדֵה וּמְלַקֵּט שׁוֹשְׁנִים וּפְרָחִים נְאִים אַחַת לְאַחַת, עַד שֶׁעוֹשֶׂה אֶגְדָּה אַחַת, וְאַחֲרֵי־כֵן מְלַקֵּט עוֹד אַחַת לְאַחַת וְעוֹשֶׂה אֶגְדָּה אַחֲרַת וּמְחַבֵּרֵם יַחַד, וְכֵן הוֹלֵךְ וּמְלַקֵּט וּמְקַבֵּץ כְּמָה וְכְמָה אֶגְדוֹת יָפִים וְנְאִים. כְּמוֹ כֵן הוּא הוֹלֵךְ בְּתַפְלָה מְאוֹת לְאוֹת, עַד שֶׁנִּתְחַבְּרִים כְּמָה אוֹתִיּוֹת וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם דְבוּר וְתְבָה. וְאַחֲרַי כֶּף הוֹלֵךְ וּמְחַבֵּר עוֹד כְּמָה אוֹתִיּוֹת וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם תְּבָה ב' וְכוּ', וְאַחֲרַי כֶּף נִתְחַבְּרִים ב' הַתְּבוֹת, וְאַחֲרַי כֶּף הוֹלֵךְ וּמְלַקֵּט יוֹתֵר עַד שֶׁגּוֹמֵר בְּרַכָּה אַחַת. וְאַחֲרַי כֶּף מְלַקֵּט יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְהוֹלֵךְ מְאָבוֹת לְגְבוּרוֹת וּמְגְבוּרוֹת לְקִדְשׁוֹת, וְכֵן הוֹלֵךְ לְהֵלֵךְ יוֹתֵר. מִי יִפְאֵר גְּדוֹל פְּאֵר הַלְקוּטִים וְהַקְּבוּצִים שְׁאָדָם מְלַקֵּט וּמְקַבֵּץ בְּדְבוּרֵי הַתְּפִלָּה. וְכִשְׁהַדְּבוּר יוֹצֵא, וְהַדְּבוּר הוּא יוֹצֵא מִהֲנַפֵּשׁ וּבָא וְנִשְׁמַע לְאֲזִנָּיו, אֲזִי הַדְּבוּר מְבַקֵּשׁ מִהֲנַפֵּשׁ לְבַל תִּפְרָד מִמֶּנּוּ. וְתִכְף כְּשִׁינְיָאָה הָאוֹת רֵאשׁוֹנָה מִהִתְבָּה, אֲזִי הָאוֹת מְחַבֵּקֵת בּוֹ וְאִינָה מְנִיחָה אוֹתוֹ לִילָךְ יוֹתֵר, מְכַל שְׁכֵן כְּשֶׁגּוֹמֵר תְּבָה שְׁלֵמָה, שְׁאֲזִי הַתְּבָה אוֹחֲזֵת בְּהִנְפֵּשׁ וּמְחַבֵּקֵת וּמְלַפֶּפֶת אוֹתָהּ, לְבַל תִּלָּךְ וְתִפְרָד מִמֶּנּוּ. כִּי אִיךָ תּוּכַל לִילָךְ מִמֶּנּוּ, הֲלֹא אַתָּה רוֹאֶה אֶת יָקָר יָפִי וְזִיוֵי וְתִפְאָרְתִּי כִּי הֲלֹא אֲנִי תְבַת "בְּרוּךְ". וְשִׁמְעַ נָא מִה שְׁאֲתָה מְדַבֵּר, וְהִשְׁמַע לְאֲזִנֶּיךָ מִה שְׁאֲתָה מוֹצִיא מִפִּיךָ, וְאִיךָ תּוּכַל לִילָךְ וּלְהִפְרָד מֵאִתִּי. וְהוּן אֶמֶת שְׁאֲתָה צְרִיךְ לִילָךְ יוֹתֵר

כְּדֵי לְלַקֵּט עוֹד סִגְלוֹת יְקָרוֹת וְחִמּוּדוֹת גְּדוֹלוֹת, אֲבָל אֵיךְ תּוּכַל לִפְרוֹד מֵאֵתִי וּלְשַׁכַּח אוֹתִי. עַל כֹּל פְּנִים, תִּרְאֶה שְׁבֹכָל מְקוֹם שְׁתִּלָּךְ וְתִבּוֹא לְשֵׁם, לֹא תִשְׁכַּח אוֹתִי וְלֹא תִפְרֹד מִמֶּנִּי. עַל־כֵּן עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַתְּפִלָּה הוּא כְּשִׁזְכָּה לַעֲשׂוֹת אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה. וְכִשְׁעוֹמֵד בַּתְּבָה הָאֲחֵרוֹנָה שֶׁל הַתְּפִלָּה, יִהְיֶה עֲדִין עוֹמֵד בַּתְּבָה הָרִאשׁוֹנָה, שְׁעַל־יָדֶי זֶה לְעוֹלָם אֵינּוּ נִפְרָד מֵאוֹת רִאשׁוֹנָה שֶׁל הַתְּפִלָּה אֲפֹלוּ בְּגִמְרַת הַתְּפִלָּה, וְאִז הַתְּפִלָּה בְּשְׁלֵמוֹת. אֲבָל לְזָכוֹת לְזֶה אֵי אֲפֹשֶׁר כִּי אִם עַל־יָדֵי הַצְּדִיק הַגָּדוֹל הָאֲמֵתִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּעַל הַשְּׂדֵה הָעֲלִיוֹנָה, שֶׁהוּא יָכוֹל לְהִבְיֵא אֶת כָּל אֶחָד אֶל הַתְּכֵלִית הַטּוֹב הָאֲמֵתִי, שֶׁהוּא כָּלוּ טוֹב כָּלוּ אֶחָד. וְעַל־יָדֵי זֶה יִזְכָּה לַעֲשׂוֹת אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה, שֶׁזֶּהוּ עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַתְּפִלָּה כַּנִּי"ל (עֵין צְדִיק אוֹת נִ"ח): (לִק"א ס"י ס"ה אוֹת ב')

[נט].

עַל־יָדֵי שְׁמֵתִפְלֵל בְּאֲמַת בְּשִׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ, וְאֵין לוֹ שׁוּם פְּנִיָּה בְּשִׁבִיל בְּנֵי אָדָם, עַל־יָדֵי זֶה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת עֲלֵמָא דְאַתִּי לְעוֹלָם הַזֶּה, וְעַל־יָדֵי זֶה יִהְיֶה מְפֻלָּה לְרַשְׁעִים. וְאִז נִתְגַּלְגַּל גְּדֻלַּת הַצְּדִיקִים וְהַכְּשָׁרִים כְּמוֹ שְׁיִהְיֶה לְעֵתִיד לְבּוֹא. וְעַל־יָדֵי זֶה נִשְׁלַם הַדְּבִיר דְּקִדְשָׁה. וְעַל־יָדֵי זֶה זוֹכִין לְהוֹצִיא מִכָּח אֶל הַפֶּעַל, דְּהֵינּוּ לְגִמְרַת בְּפִעַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבְּקִדְשָׁה שְׂרוּצָה לַעֲשׂוֹת: (לִק"א ס"י ס"ו אוֹת ג')

[ס].

מִי שֶׁהוּא נֶצְרָךְ לְבָרִיּוֹת בְּשִׁבִיל פְּרִנְסָה, וְאֲפֹלוּ אִם אֵינּוּ נֶצְרָךְ לָהֶם בְּשִׁבִיל פְּרִנְסָה, אֲבָל יֵשׁ לוֹ תַאֲוָה שֶׁל כְּבוֹד וְחִשְׁבּוֹת, הוּא גַם כֵּן בְּכָלֵל נֶצְרָךְ לְבָרִיּוֹת, כִּי הוּא נֶצְרָךְ לְכְבוֹד וְחִשְׁבּוֹת שְׁלָהֶם. וּמִי שֶׁהוּא בְּבַחֲינָה זֹאת, אִזּוֹ יָכוֹל לִפְלֹ בְּשִׁקָּר גְּדוֹל בַּתְּפִלָּתוֹ, דְּהֵינּוּ לַעֲשׂוֹת תְּנוּעוֹת בְּשִׁקָּר בְּשִׁבִיל בְּנֵי אָדָם, מֵאַחַר שֶׁהוּא נֶצְרָךְ לָהֶם בְּשִׁבִיל פְּרִנְסָה אוֹ כְּבוֹד וְכִיּוּצָא. וְאֲפֹלוּ מִי שֶׁהוּא אִישׁ כְּשֶׁר קָצַת וְאֵינּוּ צְבוּעַ וְשִׁקְרָן גְּמוּר, אֵף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁהוּא נֶצְרָךְ לְבָרִיּוֹת בְּאִיזָה בְּחִינָה כַּנִּי"ל, קֶשֶׁה לוֹ מְאֹד שְׁתִּהְיֶה תְּפִלָּתוֹ בְּאֲמַת גְּמוּר לְאֲמַתּוֹ. כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם כְּשָׁרִים וּמִתְבַּיְשִׁים בְּעֲצָמָן לְהַתְּפִלֵּל בְּשִׁקָּר גְּמוּר מִמֶּשׁ וְרוּצִים לְהַתְּפִלֵּל בְּאֲמַת, אֲבָל הָאֲמַת הוּא הַרְבֵּה מְאֹד, דְּהֵינּוּ שֶׁהוּא מְטַעֵה אֶת עֲצָמוֹ וְעוֹשֶׂה אִיזָה תְּנוּעָה אוֹ אִיזָה הַמְחָאֵת כִּף וְכוּי בְּשִׁבִיל אִיזָה פְּנִיָּה בְּשִׁבִיל פְּרִנְסָה אוֹ כְּבוֹד, וּמִמְצִיא לְעֲצָמוֹ סְבוּבִים בְּמַחְשַׁבְתּוֹ שֶׁהוּא צָרִיךְ בְּאֲמַת לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ הַתְּנוּעָה בַּתְּפִלָּתוֹ, וּמְכַסֶּה

השקר באמת. אבל בוחן לבות יודע שאין זה אמת. כי האמת הוא רק אחד, בשביל השם יתברך לבדו בלי שום פניה אחרת. ועל כן מי שהוא נצרך לבריות באיזה בחינה שהוא פני"ל, קשה לו מאד להתפלל בברים, כי בברים נופלים עליו פניות גדולות ושקרים המכסים באמת, פני"ל. על כן צריך האדם לזהר בשעת תפלתו ועבודתו, שעל כל פנים אז לא יהיה בכלל נצרך לבריות, רק ישים שברו ובטחונו על ה' אלהיו באמת, ולא יחשב בשעת התפלה שום בן אדם ושום בריה כלל. ואז יוכל לעמד בין אלפים אנשים ולהתפלל באמת להשם יתברך לבדו, מאחר שאינו נצרך לשום בריה, לא לפרנסה ולא לכבוד ולא לשום דבר, רק שברו על ה' אלקיו:

[סא].

צריך להתפלל בכל לבו, עד שירגיש דבורי התפלה בכל עצמותיו. אבל כשמתפלל בלא לב, אזי נתרחק הנפש משרשה, ואזי נפשו עיפה ועצמותיו נבהליו, ואין לו חיות לא בנפשו ולא בעצמותיו. ועלידי זה שמתפלל בלא לב, גורם ח"ו הסתלקות החכמה מן הזקנים והחכמים: (לק"א סי' ס"ז אות

[סב].

עלידי צדיקי אמת נמשכין בחינת מים קרים ומחיים נפשו העיפה, ואז זוכה להתפלל בכל לבו, עד שכל עצמותיו שומעין היטב כל דבורי התפלה, ואזי תפלתו בבחינת כל עצמותי תאמרנה וכו', שמתפלל עם כל פחו ומחו שבעצמותיו, שזה עקר שלמות התפלה: (שם)

[סג].

עלידי התפלה בכונה, שמקשר המחשבה אל הדבור של התפלה בקשר אמיץ וחקק, עלידי זה זוכה להשיג נסתרות ופנימיות התורה, ומביא

בתפלה זאת השפעות וברכות לעולם, והקדוש ברוך הוא מתאווה לתפלתו: (לק"א סי' ע"ג)

[סד].

עלידי דבורי תורה ותפלה מעלין כל הניצוצות הנפולין ונתתקנין ונתחדשין וכוי כל העולמות הנפולין, ונחשב כאלו ברא שמים וארץ וכל העולמות מחדש. עלין צריכין לדבר רק דבורים קדושים ולא דברים אחרים, כדי להעלות הניצוצות לתקן כל העולמות, ועלידי זה יתקרב ביאת המשיח: (לק"א סי' ע"ה)

[סה].

עלידי מסירת נפש על קדוש השם זוכין לשלום, ועלידי זה זוכין לדבר דבורים קדושים של תורה ותפלה, דהינו שיזכה להכניס כל מחו וחקמתו ודעתו בתוך הדבורים, ויקשר מחשבתו היטב להדבורים, עד שיבין וישמע היטב מה שהוא מדבר, שזה עקר קדשת הדבור, ויש להשם יתברך תענוג גדול מדבור כזה. וכל זה זוכין עלידי השלום, שזוכין עלידי מסירת נפש על קדוש השם: (לק"א סי' פ')

[סו].

וזה עצה טובה להתפלל בכונה. כי כשאדם רואה שקשה לו לכונן דעתו בתפלה מרובי המחשבות המבלבלין ומטרידין אותו, אזי יזכיר את עצמו שבודאי הוא מרצה למות על קדוש השם, כי אפלו פושעי ישראל מוסרין נפשם על קדוש השם כנראה בחוש כמה פעמים, ועלידי מסירת נפש על קדוש השם יזכה לקשר המחשבה אל הדבור ולהתפלל בכונה כנ"ל. גם בלא זה עקר שלמות התפלה הוא להתפלל במסירת נפשו: (שם)

[זז]

כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יָכוֹל לְמַשֵּׁל בְּתַפְלָתוֹ לְפַעַל מַה שְׂרוּצָה, אֲדָּ עֵקֶר הַמְּנִיעָה
הִיא מַחֲמַת גְּדֻלּוֹת וּפְנִיּוֹת וּמַחְשָׁבוֹת זָרוֹת. כִּי יֵשׁ שְׂיֵשׁ לוֹ גְּדֻלּוֹת מַחֲמַת
שֶׁהוּא מִיַּחַס גְּדוֹל אוֹ מַחֲמַת שְׂיִגַע וְעַמֵּל בְּעִבּוּדַת הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ, וְאִזּוּ בּוֹדֵאי
אִי אֶפְשָׁר שְׂיִהְיֶה לוֹ מִמְשָׁלָה לְתַפְלָתוֹ. עַל־כֵּן צָרִיכִין לְהַתְגַּבֵּר לְשִׁבְרַ כָּל זֶה,
וְלִשְׁכַּח יַחוּסוֹ וְעַמְלוֹ שְׁעַמֵּל בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם וַיְהִיָּה נִדְמָה לוֹ כְּאֵלוֹ הַיּוֹם נִבְרָא
וּכְאֵלוֹ הוּא יַחִיד בְּעוֹלָם וְאִין לוֹ שׁוֹם יַחוּס. וְכִמוֹ כֵּן צָרִיךְ לְשִׁבְרַ וּלְבַטֵּל
שְׂאָרֵי הַמַּחְשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבְּתַפְלָה, וְאִזּוּ יוֹכֵל לְמַשֵּׁל בְּתַפְלָתוֹ, וְאִזּוּ נִתְמַלֵּא
רְצוֹן הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ וַיֵּשׁ לוֹ יִתְבָּרַךְ תַּעֲנוּג גְּדוֹל מִתַּפְלָתוֹ, וְעַל־יְדֵי זֶה מִמְשִׁיךְ
כָּל הַהִשְׁפָּעוֹת בְּעוֹלָם: (לק"א סי' צ"ז)

[זח]

כְּשֶׁהַדִּינִים חִיו גּוֹבְרִים עַל הָאָדָם, אִין לְהַמְתַּפְּלֵל בְּעִבּוּרוֹ לְהַזְכִּיר שְׁמוֹ,
שְׁלֵא יִתְגַּבְּרוּ הַדִּינִים יוֹתֵר חִיו: (לק"א סי' קע"ד)

[זט]

יֵשׁ לְכָל אָדָם תַּפְלוֹת רְעוֹת, כְּגוֹן מַה שְׂאָמְרוּ רַז"ל: "גִּנְבָא עַל מַחְתָּרְתָא
רַחֲמָנָא קִרְיָא". וְהֵם מְבַלְבְּלִים כְּשֶׁעוֹמְדִים לְהַתַּפְּלֵל תַּפְלָה הָרְאוּי לְהַתַּפְּלֵל.
וְהַתְּקוּן לָזֶה, הַכְּנָסַת אוֹרַח תַּלְמִיד חָכָם: (לק"א סי' ר"ט)

[ע]

עַל־יְדֵי הַמַּחְאֵת כֶּף אֶל כֶּף בְּשַׁעַת הַתַּפְּלָה, עַל־יְדֵי זֶה יְכוּלִין לְדַבֵּר כְּרְאוּי
הַשְּׁבָחִים וְהַתְּאָרִים שְׂאָנוּ מְכַנִּין וּמְדַמִּין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שְׂזֵהוּ בְּחִינַת
שְׁמִבִּיטִין בְּתַמוּנַת ה'. גַּם מַחְאֵת כֶּף זֶה בְּחִינַת "וַיְדִי אָדָם מִתַּחַת

כְּנִיָּהֶם", גַּם עַל־יְדֵי זֶה נִכְלָל הַתְּפִלָּה בְּתוֹךְ תּוֹרַת שְׂבָכָתְבּ וְתוֹרַת שְׂבָעֵל
פֶּה" (לק"א) ס"י (רי"ב)

[עא]

עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה מְשַׁנֵּן הַטֵּבַע וּמְכַנְיַעוֹן וּמְבַטְלִין הַמִּינִים וְהַאֲפִיקוֹרְסִים:
לק"א) ס"י (רט"ז)

[עב]

בְּשָׁעָה שְׂאוּמְרִים: "וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לָךְ מִשְׁתַּחֲוִים", רָאוּי לְהַתְּפַלֵּל עַל כָּל
דָּבָר. כִּי אִזּוּ בָּאִים כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם לְהִשְׁתַּחֲוֹת וּלְתַנּוּ שִׁבְחָ וְהוֹדָיָה אֵלָיו
יְתַבָּרַךְ, עַל־כֵּן טוֹב לְבַקֵּשׁ אִזּוּ מֵהַשָּׁמַיִם יְתַבָּרַךְ, שְׂיִצְוֶה עֲלֵיהֶם שְׂיִמְשִׁיכוּ לוֹ
כָּל מָה שְׂצָרִיךְ, כְּגוֹן אִם צָרִיךְ לְרַפּוּאָה יִכּוֹן בְּמַחְשַׁבְתּוֹ אִזּוּ, שְׂיִצְוֶה הַשָּׁם
יְתַבָּרַךְ עֲלֵיהֶם שְׂיִמְשִׁיכוּ הַכּחוֹת הַצָּרִיכִים לְרַפּוּאָתוֹ בְּתוֹךְ לַחֵם וּמַיִם, וְכֵן
כָּל כְּיוּצָא בְּזֶה: (לק"א) ס"י (רל"א)

[עג]

בְּשָׁעָה שְׂאוּמְרִים: "הִלְלוּ אֶת ה' מִן הַשָּׁמַיִם" וְכוּ' "הִלְלוּהוּ כָּל מַלְאָכָיו" וְכוּ',
אִזּוּ רָאוּי לְאָדָם לְהַתְּעוֹרֵר לְהַתְּפַלֵּל בְּחִיּוֹת וְהַתְּלַהֲבוֹת גְּדוֹל, מֵאַחַר
שֶׁהָאָדָם בְּתַפְלָתוֹ הוּא קוֹרָא לְכָל הַמַּלְאָכִים וְהַשָּׂרָפִים וְהַאֲוִפְנִים וְחִיּוֹת
הַקֹּדֶשׁ וְלְכָל הָעוֹלָמוֹת, וּמִצְוָה וּפּוֹקֵד עֲלֵיהֶם לְהִלְלוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ יְתַבָּרַךְ:
לק"א) ס"י (רל"ב)

[עד].

כְּמוֹ שֵׁשׁ הַתְּעוֹרְרוֹת מֵאָדָם לְחֵבְרוֹ, שֶׁאָדָם מֵתְעוֹרֵר לְהִתְפַּלֵּל וְלוֹמַר
תְּחִנּוֹת וּבִקְשׁוֹת בְּכֹנֶנֶה מִתּוֹךְ שְׁשׁוּמֵעַ דְּבָרֵי חֵבְרוֹ שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּכֹנֶנֶה, כְּמוֹ כֵּן
יֵשׁ הַתְּעוֹרְרוֹת מִנֶּה וּבֵיהֶן, שֶׁהָאָדָם יָכוֹל לְהִתְעוֹרֵר מִתּוֹךְ דְּבָרֵי עֲצָמוֹ. עֵינַן
בְּפָנִים : (לק"א סי ע"ר)

[עה].

אִף עַל פִּי שֶׁאֵין הָאָדָם יָכוֹל לְדַבֵּר כָּלֵל, וְנִדְמָה לוֹ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִפְתַּח פִּי
בְּתַפְלָה וְהַתְּבוּדָּה מִגְדֵּל הַגְּשָׁמִיּוֹת שָׁלוֹ, וּמֵרְבוּי צְרוֹת הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף
שְׁעוֹבָרִים עָלָיו, אִף עַל פִּי כֵּן צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק אֶזְ דִּיקָא לְהַכְרִיחַ אֶת עֲצָמוֹ
לְקַרְא לְה' מִתּוֹךְ הַמִּצַּר וְהַדַּחֵק. כִּי עֵקֶר הַהִתְעוֹרְרוֹת הַזֶּה, שֶׁיִּתְעוֹרֵר
הָאָדָם מִן הַמִּצַּר וְהַדַּחֵק תַּחֲלָה, וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה אַחֵר כֶּף עַל פִּי רַב לְבוֹא
לְהַרְחֵב גְּדוּלָה עַד שֶׁיּוּכַל לְהִתְפַּלֵּל וּלְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ כְּרְאוּי, עַד שֶׁיּוּכַל לְבוֹא
לְבַחֲיַנֵּת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל־יְדֵי זֶה דִּיקָא, שֶׁנִּתְעוֹרֵר לְהֵשִׁים יְתִבְרָךְ מִתּוֹךְ הַמִּצַּר
וְהַמְרִירוֹת כְּזֶה : (לק"א סי רע"ט)

[עו].

עַל פִּי רַב אֵין הָאָדָם יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בְּחֶשֶׁק וְחִיּוֹת כְּרְאוּי מַחֲמַת רְבוּי
הַנֶּפִּילוֹת שֶׁנּוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ מַחֲמַת מַעֲשָׂיו אֲשֶׁר לֹא טוֹבִים. עַל־כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם
לְהַחֲיוֹת אֶת עֲצָמוֹ קִדְּם הַתְּפִלָּה עַל־יְדֵי שִׁיחֶפֶשׁ וּבִקְשׁ וּמִצָּא בְּעֲצָמוֹ אִיזוֹ
נְקוּדוֹת טוֹבוֹת. כִּי בְּנִדְאֵי אֵיךְ שֶׁהוּא, אִף עַל פִּי כֵּן בְּנִדְאֵי כֶּבֶר עֲשֵׂה כְּמָה
וְכְמָה מְצוּוֹת, וְאִף עַל פִּי שֶׁהֵם מְעַרְבִים בְּפִנְיֹת וּפְסוּלַת הַרְבֵּה, אִף עַל פִּי
כֵּן עַל כָּל פָּנִים יֵשׁ בָּהֶם כְּמָה נְקוּדוֹת טוֹבוֹת. וְעַל־יְדֵי זֶה יִחֲיֶה וּיִשְׁמַח אֶת
עֲצָמוֹ, וְעַל־יְדֵי זֶה יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל כְּרְאוּי (עֵינַן הַתְּחִזְקוֹת אוֹת כִּי וּכ"ז) :
(לק"א סי רפ"ב)

[עז]

השליח צבור המתפלל לפני העמוד, צריך שיהיה לו בחינה [זו], שיוכל לקבץ כל הנקודות טובות שיש בכל אחד מהמתפללים, וכל הנקודות טובות יהיו נכללים בו, והוא יעמד ויתפלל עם כל הטוב הזה. אשרי הצבור שזוכין לשליח צבור כזה: (שם)

[עח]

עכשו התפלה היא בגלות בעוונותינו הרבים, כי התפלה היא גבוה מאד ובני אדם מזלזלים בה, וכשעומדין להתפלל הם חפצים לפטר את התפלה מעליהם. ועל ידי יראה שלמה הבאה עלידי תקון הגי' מדות רעות (כמבאר ביראה אות כ'), עלידי זה פודין התפלה מן הגלות ואזי התפלה בשלמות, ואז אין צריכין לשום רפואה עלידי דאקטיריא, כי מתרפאין עלידי כל מה שאוכלין ושותין, כגון לחם ומים וכיוצא. כי עלידי תפלה בשלמות ממשיכין כח כל הרפואות לתוך כל מה שאוכלין ושותין. וכשזוכין לתפלה כזאת היא בחינת התנוצצות משיח, ואזי כל צבא השמים וכל הכוכבים ומזלות וכל השרים העליונים כלם הם נכנעים תחתיו, כי כלם מקבלים ממנו והוא נושא חן בעיני כלם. ועל ידי זה יכול לקשר עצמו בשרשי נשמות ישראל, דהינו עם המפרסמים ומנהיגי הדור האמתיים, שכל הנשמות נחלקים תחתם. והעזות של המנהיגים ומפרסמים של שקר, שכל ממשלתם עלידי עזות, נופל ונתבטל לפניו. ואזי זוכה שתתקיים ממשלתו על המלאכים, אשר בשביל זה נברא איש הישראלי: (לק"ת סי' א')

[עט]

ג' דברים הם מפסידי התפלה: א' אל תהי בז לכל אדם - שלא לבזות שום אדם. וכשאין נזהר בזה הוא הפסד ופגם התפלה. ב' קלקול האמונה - שאין האמונה בשלמות, שזה בחינת עבודה זרה. ג' פגם הברית. וכשזוכין לצאת מג' מדות אלו, זוכה לתפלה בשלמות, ואז אין צריך לשום רפואה עלידי דאקטיריא פני"ל, וזוכה לכל הנ"ל: (שם אות י')

[פ]

לפעמים החולאת עדין נעלמת באדם ואינה נתגלית, ואז אין שום דאקטיר יכול לרפאות אותה. אבל כשיזכה לתפלה, יוכל להתרפאות אפלו כשעדין לא נתגלה החולאת, ולא יבוא לידי מחלה כלל: (שם אות י"א)

[פא]

עקר שלמות התפלה היא עלידי אמת. וזה זוכין עלידי הלל והודאה להשם יתברך ועלידי למווד הלכות, שהם עקר שעשוע עולם הבא (ועין אמת ומונה): (לק"ת סי' ב' אות ב' ד')

[פב]

עלידי התפלה שישאל מתפלליו, הם לוקחין לעצמן הפח והיכלת. כי על ידי התפלה מבטליו גזרותיו יתברך, ואזי ישראל נקראים בשם אל: (שם אות ד')

[פג]

עקר התפלה הם רחמים ותחנונים, ועקר הרחמים תלוי בדעת. וכשהסטרא אחרא יונקת מהרחמנות ח"ו, ואזי נפגם הרחמנות ונעשה פעם ואכזריות ונקטן הדעת, אזי מתגבר תאות נאוף ח"ו, ואזי התפלה בבחינת דין, ואז הסטרא אחרא יונקת מהתפלה. ואז צריכין בעל כח גדול שיוכל להתפלל תפלה בבחינת דין, שעלידי זה מוציא מהסטרא אחרא כל חיותה ומתקן הכל וכו'. ועלידי זה נעשין גרים ונתרבה ונתגדל כבודו יתברך, ועלידי זה זוכין להתפשטות הנבואה, ועלידי זה נתברר המדמה

וְזוֹכִין לְאִמּוֹנָה בְּשִׁלְמוֹת, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשִּׁיר שְׂיִתְעַר לְעֵתִיד וְכוּי' (וְעֵין בְּפָנִים סִימָן ח' לְקוּטִי תַנְיָנָא): (לִק"ת ס"י ח' אוֹת ב' ג' ה' ז' ט' י')

[פד].

עַל־יְדֵי הַשְּׂכּוֹ שְׁנִתּוּסַף לְהַקְבוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּגוֹן כְּשֵׁישׁ קְבוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁעוֹסְקִין בְּתַפְלָה, כְּשִׁנְתּוּסַף עֲלֵיהֶם עוֹד נִפְשׁ אֶחָד, אָזִי נִתְרַבֶּה וְנִתְגַּדֵּל מְאֹד מְאֹד בֵּית הַתַּפְלָה, כִּי נִתְרַבֵּין הַצְּרוּפִים קְדוּשִׁים מְאֹד מְאֹד וְנִבְנִין בְּתֵים הַרְבֵּה מְאֹד בְּקִדְשָׁה הַעֲלִיוֹנָה מֵהַ שְׁאִין הַפָּה יָכוֹל לְדַבֵּר וְהַלֵּב לְחַשֵּׁב, וְנַעֲשִׂים מְזָה שְׁעִשׂוּעִים גְּדוֹלִים וְנִפְלְאִים לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה, וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְחָלִין וְנִסְלָחִין הַעֲוֹנוֹת וְנִמְשָׁךְ רְפוּאָה: (שם אוֹת ו')

[פה].

כְּבָר מְבַאֵר בְּאוֹת ל"ד, שְׁכָל בְּלִבּוֹלֵי הַמְּחַשְׁבוֹת בְּאִים עַל הָאָדָם בְּשַׁעַת הַתַּפְלָה דִּיקָא, וְהַעֲקָר - לְבָרַח מֵהֶם בְּשֵׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה, וְלִבְלֵי לְהַסְתַּכֵּל לְאַחֲרֵיו כָּלֵל (כְּמוֹ שְׁמַבְאֵר בְּמַחְשְׁבוֹת בְּאוֹת ח'), וְעַל־יְדֵי זֶה מִמִּילָא תִסְתַּלַּק. וְאִם אֵף עַל פִּי כּוֹן בָּאָה עֲלָיו הַמְּחַשְׁבָּה עוֹד הַפַּעַם, יִתְחַזַּק גַּם אָז לְבָלֵי לְהַסְתַּכֵּל עֲלֶיהָ כָּלֵל. וְכֵן אֶפְלוּ אִם בָּאָה עוֹד פַּעַם אַחַר פַּעַם, אִם יִהְיֶה חֲזָק לְבָלֵי לְהַסְתַּכֵּל עֲלֶיהָ כָּלֵל בְּשׁוּם אֶפְסוֹ, רַק לְקַשֵּׁר מְחַשְׁבָּתוֹ לְדַבּוּרֵי הַתַּפְלָה שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּהֶם, אָזִי בְּנִדְאֵי תִסְתַּלַּק (וְעֵין מְחַשְׁבוֹת וְהַרְהוּרִים בְּאוֹת ח'): (לִק"ת ס"י אוֹת נ"א)

[פו].

בְּשַׁעַת הַתַּפְלָה צָרִיךְ אָדָם לְדַבֵּק עֲצָמוֹ לְהַשֵּׁם, וְלֹא יִרְגִישׁ שׁוּם אָדָם בְּעוֹלָם, רַק יִחַשֵּׁב שְׁאִין בְּעוֹלָם רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבָדוֹ, וְאִין שׁוּם נִבְרָא בְּעוֹלָם רַק הוּא לְבָד, וְלֹא יִשְׁמַע רַק מֵהַ שֶׁהוּא מְדַבֵּר לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבָד. וְעֵין לְעִיל בְּאוֹת נ"ה שֶׁם מְבַאֵר בְּטוֹל יוֹתֵר בְּשַׁעַת הַתַּפְלָה, שְׁצָרִיכִין לְבָטֵל אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי בְּשַׁעַת הַתַּפְלָה עַד שֶׁלֹּא יִשְׁמַע גַּם אֶת עֲצָמוֹ כָּלֵל,

אָבֵל עַל כָּל פְּנִים אָדָם אַחַר לֹא יִשְׁמַע כָּלָל: (לק"ת ס"י ק"ג)

[פז]

עֵקֶר הַתְּחִבּוּרִים וְדַבְּקוֹת לַהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ הוּא עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה. כִּי הַתְּפִלָּה הִיא שְׁעַר שְׂדֵרֵךְ שֶׁם נִכְנָסִין לַהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ וּמִשָּׁם מְכִירִין אוֹתוֹ וְכוּ': (לק"ת ס"י פ"ד)

[פח]

עַל פִּי רַב כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל, נוֹפְלִים לוֹ מִחֲשָׁבוֹת שֶׁל גְּדֻלוֹת, וְזֶהוּ בְּחִינַת גְּלוּת הַשְּׂכִינָה. וְעַל־יְדֵי שְׂמֵת־פִּלֵּל בְּכַח, עַל־יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר עַל הַפְּנִיּוֹת וּמִחֲשָׁבוֹת שֶׁל גְּדֻלוֹת וּמִבְטֵל אוֹתָם, וְעַל־יְדֵי זֶה מוֹצִיא הַשְּׂכִינָה מִגְּלוּתָהּ וּמִתְקַנָּה, וְגוֹרֵם לַעֲשׂוֹת יְחִוּד קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתָּהּ. גַּם עַל־יְדֵי תְּפִלָּה בְּכַח נִתְחַדֵּשׁ הַשְּׁבוּעָה לְאַבוֹת, וְנַעֲשֶׂה כְּאֵלוֹ עֲכָשׁוֹ נִשְׁבַּע לְאַבוֹתֵינוּ: (שם)

[פט]

תְּפִלָּה מוֹעִיל לְכָל דָּבָר. אֲפֹלוּ מִי שֶׁאֵינּוּ יְכוּל לְלַמֵּד, יְכוּל לְזַכּוֹת עַל־יְדֵי תְּפִלָּה שְׂיֻכַּל לְלַמֵּד. כִּי עַל־יְדֵי תְּפִלָּה יְכוּלִין לְבוֹא לְכָל, לְכָל טוֹב לְתוֹרָה וְעִבּוּדָה וּלְכָל הַקְּדוּשׁוֹת וּלְכָל הַטּוֹבוֹת שֶׁבְּכָל הָעוֹלָמוֹת, אֲמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן: (ק"א)

[צ]

צְרִיכִין לְהַכְרִיחַ עַצְמוֹ מְאֹד לְהַתְּפַלֵּל בְּכּוֹנֵנָה, וְלֹא כְּמוֹ אוֹתָן שֶׁאוֹמְרִים שֶׁלֹּא

להכריח עצמו לתפלה. כי באמת קשה מאד להתפלל, ועל פי רב אין יכולין להתפלל כי אם מעט, דהינו איזה חלק מהתפלה. ואפלו אם לפעמים אין יכולים להתפלל כלל, אף על פי כן היגיעה והטרח שיהכריח את עצמו להתפלל, אף על פי שלא עלתה בידו להתפלל כראוי, אף על פי כן, היגיעה בעצמה יקרה מאד אצלו יתברך ונעשה מזה קרבנות, כי על זה נאמר: "כי עליך הרגנו כל היום נחשבנו" וכו', דהינו מה שמגיעין עצמן להתפלל אף על פי שאין יכולין. וכן הוא בכל עבודת ה', שאף על פי שאין זוכין לעבדו יתברך כראוי, אף על פי כן היגיעה בעצמה יקרה מאד, ונעשה מזה למעלה בחינת קרבנות: (שיחות הר"ן סי' ס"ו ע"ב)

[צא].

צריך להזדרז להתפלל תמיד בבקר השכם, ותכף שיתחיל להאיר היום יתפלל תכף בלי אחור ולא ילמד עוד, ומכל שכן שלא יעשה שום דבר מעסקיו עד שמתפלל. וגם אל יטעה בטעות של המחמירים בענין הנקיות, ומבלים זמן על זה ומבטלין רב ימיהם מתורה ותפלה מחמת זה, וגם מאבדים את גופם בידיים ובאים לידי חלאים רבים עלידי זה, כידוע כל זה. כי הכל הבל ושטות, והוא רק מעשה בעל דבר שמלביש עצמו בחמרות אלו, כי באמת כל זמן שאין נצרך לנקביו ממש, מתר להתפלל. ואל תשגיח כלל על סברות המחמירים בענין זה, כי טעו בזה מאד. ואפלו אם נמצא באיזה פוסק חמרא בזה, אין הלכה כמותו כנגד רב הפוסקים המקלים בזה מאד. וגם הפוסק המחמיר לא פגון כלל ח"ו לחמרות של שטות של אלו המבלים זמן על זה, ורב ימיהם הם עוברים זמן קריאת שמע ותפלה, וגם אחר כך תפלתם ועבודתם מבלבלת מאד מחמת זה. ויש לד על מי לסמוך, על רב הפוסקים ורב הצדיקים שבימינו שהזירו מאד לבלי להשגיח על זה כלל: (שם סי' ל"א ע"ב)

[צב].

גם כשבאים על האדם פניות ומחשבות זרות הרבה בשעת התפלה, אל יסתכל עליהם כלל, רק הוא יעשה את שלו ויקשר מחשבתו אל הדבור בקשר אמיץ וחזק, ולא יסתכל לאחוריו כלל ואל ישגיח עליהם כלל (כמו שכתוב לעיל באות פ"ו): (שם סי' ע"ב)

[צג].

לפעמים אין להאדם שום התלהבות בתפלה, וצריך לעשות לעצמו התלהבות וחמימות ולב בוער להתפלה. למשל, כמו שנמצא לפעמים שהאדם עושה לעצמו רגז עד שבא בכעס ונתרגז, כמו שאומרים על זה בלשון אשכנז (ער שניצט זיד א רגז). כמו כן ממש בקדשה בענין התפלה, צריך לעשות לעצמו רגז, ויעשה לו חמימות ותבערת הלב בדבורי התפלה, אזוי וויא איינער שניצט זיד אה רגז. ועלידי זה יזכה באמת לחמימות הלב דקדשה, להתפלל עם לב בהתלהבות גדול. וכן בענין השמחה כשאנו יכול לשמח נפשו, עלידי כל העצות המבארין בדברינו, צריך לעשות את עצמו כאלו הוא שמח, ועלידי זה יבוא באמת לשמחה, בפרט בשעת התפלה שצריך להשתדל ביותר להתפלל בשמחה, צריך ביותר לעצה הזאת. גם צריך להרגיל את עצמו לדבר דבורי התפלה בנגון של שמחה: (שם סי ע"ד ע"ה)

[צד].

עקר התפלה שיאמר "ברוך אתה ה' וכו' כפשוטו. וזה עקר פונות התפלה, שיכון פרוש המלות בפשיטות וישמע מה שהוא אומר. ואין להתפלל עם פונות האריז"ל, אפלו אותן הלומדין כתבי האריז"ל, כי אם מי שזוכה להשיג הפונות כל כך, עד שכל הפונות של האריז"ל הם אצלו כמו פרוש המלות, כי כן הוא אצל גדולי הצדיקים האמתיים. אבל מי שאינו זוכה לזה אין להתפלל עם פונות, רק יכון פרוש המלות כפשוטו בנ"ל: (לק"ת סי ק"כ שיחות הר"ן ע"ה)

[צה].

אפלו אם אינו יכול להתפלל כלל, יכריח את עצמו על כל פנים לדבר דבורי התפלה בפשיטות גמור, כמו תינוק בבית הספר ממש. ויאמר כך כמה וכמה דבורים בפשיטות גמור, ויטה אָזְנוֹ וְלִבּוֹ לְמַה שֶׁהוּא אוֹמֵר, ויצמצם את מחשבתו מאד שלא תתפזר מחשבתו לחוץ, רק תהיה כל מחשבתו

בְּתוֹךְ דְּבוּרֵי הַתְּפִלָּה, וְיִתְפַּלֵּל כָּךְ כַּסְדָּר בְּפְשִׁיטוֹת גָּמוּר, עַד שֶׁבְּתוֹךְ כָּךְ עַל
פִּי רַב יָבוֹא לְהַתְעוֹרְרוֹת, לְהַתְפַּלֵּל בְּהַתְלַהֲבוֹת וְחֶשֶׁק, רַק שֶׁלֹּא יַעֲמִיד זֹאת
לְנִסְיוֹן: (שם) בשהר"ן

[צו].

הַכֹּל, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַכְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל הַפְּחוֹת וּבְכָל מִינֵי עֲצוֹת לְכָל
הַדְּבָרִים שֶׁבִקְדָּשָׁה, בְּפֶרֶט לְתַפְלָה שֶׁהוּא גְבוּהָ מְאֹד מְאֹד, וְאִם אֵף עַל פִּי
כֵּן אֵינּוּ זוֹכָה, אֲסוּר לוֹ לִפְלֹ בְּדַעְתּוֹ כָּלֵל. וְיִשְׁתַּדֵּל לִזְמַר אַחַר כָּךְ אֵיזָה
קַפִּיטָל תְּהִלִּים אוֹ בְּקִשָּׁה וְתַחֲנִנָּה אַחֲרֵת בְּכֹנְנָה. וְאִם גַּם זֶה אֵינּוּ זוֹכָה - מֵה
לְעֲשׂוֹת, וְיִצְפֶּה לִישׁוּעָה עֲדִין, אוֹלֵי יִזְכֶּה בְּרַבּוֹת הַיָּמִים לְתַפְלָה בְּכֹנְנָה. וְעַל־
יְדֵי זֶה תִּלְךָ לְבָטַח דְּרַכְּךָ וְתִזְכֶּה לְכָל טוֹב: (שם)

[צז].

רְאוּי שְׂיִרְגִישׁ צָרַת יָחִיד, מְכַל שְׂכֹן צָרַת רַבִּים חִיו בְּלֵב, וְלִצְעַק לְהִשָּׁם
יִתְבָּרַךְ וְלְהַתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם (וְעֵין בְּפָנִים): (שם ס"י ל"ט)

[צח].

עַל־יְדֵי בְּשׁוֹרוֹת טוֹבוֹת יְכוּלִין לִזְמַר תְּהִלִּים: (שם ס"י צז)

תוכחה

וְבוֹ כָּלוּל מֵה שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׂמִים@

[א].

מוכיחי הדור שהולכים ומוכיחים הדור כדי להחזירם למוטב, הם ממתיקין הדינים ומרבים שלום בעולם. אבל כשח"ו הרע של הדור גובר, עד שמקלקל את התוכחה והמוסר, מזה נתקלקל שלום העולם ועלידי זה נעשה גרוש ח"ו, ונעשה מחלקת בעולם: (לק"א סי' כ"ב אות א')

[ב].

אי אפשר לקבל תוכחה ומוסר ממוכיח אמת כי אם עלידי אמונה, כי האמונה היא בחינת ידים לקבל המוסר על ידם. אבל עלידי קלקול האמונה ח"ו, הוא בא לכפירות ולאמונות פוזביות ולכמה מיני ליצנות, ואינו שומע כלל המוסר של מוכיחי אמת. עלכן צריכין לשמר את האמונה מאד שלא תתקלקל ח"ו, כי העקר היא האמונה והיא כלליות הקדשה. ואז ישמע ויקבל מוסר אמת וישוב אל ה' וירחמהו: (שם אות ב')

[ג].

צריך לקבל תוכחה של אנשי אמת, ואף על פי שהתוכחה שלהם הוא לפעמים בדרך בזיון, כי הם סובלים צער גדול מאתנו וכו' (עין צדיק ל"ט): (לק"א סי' ל' אות ז')

[ד].

עלידי תוכחה זוכין לעשות צדקה וחסד, ועלידי זה זוכין להכניע החכמות חיצוניות וממשלתם, ולהעלות ולהחיות השכל דקדשה, ועלידי

[ה].

כָּל אָדָם צָרִיךְ לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם. כִּי יֵשׁ בְּכָל אֶחָד מֵיִשְׂרָאֵל דָּבָר יָקָר שֶׁהִיא בְּחִינַת נִקְדָּה טוֹבָה מֵהַשָּׂאִין בְּחֲבֵרוֹ, עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְקַבֵּל מִחֲבֵרוֹ מִנְקֻדָּתוֹ הַטוֹבָה עַל־יְדֵי שְׂיִדְבָרוֹ זֶה עִם זֶה בְּיִרְאַת שָׁמַיִם. וְגַם לְפַעֲמִים יְכוּלִין לְקַבֵּל הַנִּקְדָּה טוֹבָה מִחֲבֵרוֹ עַל־יְדֵי לְבוּשֵׁי, דְּהִינּוּ עַל־יְדֵי שִׂיחַת חֲלִין שְׂמֵדָבָר עִמוֹ. כִּי לְפַעֲמִים יְכוּלִין לְקַבֵּל רְמָזִים וְהַתְעוּרָרוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִחֲבֵרוֹ עַל־יְדֵי שִׂיחַת חֲלִין, כִּי לְפַעֲמִים צָרִיכָה הַנִּקְדָּה לְהַתְלַבֵּשׁ, וְהִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בְּדַבּוּרִים אֱלוֹ, וְהוּא מְקַבֵּל מִמֶּנָּה לְהַתְעוּרָר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. אֲבָל הַעֲקָר שֶׁיִּרְאֶה לְדַבֵּר בְּכָל פֶּעַם עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם כְּדֵי לְקַבֵּל זֶה מִזֶּה מִנְקֻדָּתוֹ הַטוֹבָה, וְעַל־יְדֵי זֶה יִתְבַטֵּל מִמֶּנּוּ עָרְלַת לְבוֹ שֶׁהִם כָּל הַתְּאַוּוֹת, שֶׁהִם אֲהָבוֹת רְעוּת, שֶׁהִם חֲרַפַּת לֵב שֶׁהִם שׁוֹבְרִים לְבוֹ שֶׁל אָדָם, וְיִזְכֶּה לְאַהֲבָה קְדוּשָׁה: (לק"א סי' ל"ד אות ד')

[ו].

עַל־יְדֵי שְׂמֵשֶׁת־דָּלִים וְעוֹסְקִים לְקָרֵב בְּנֵי אָדָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי זֶה נִשְׁלָם דַּעְתוֹ בְּשִׁלְמוֹת גְּדוֹל, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְדַעַת וּלְהַשִּׁיג כָּל מֵה שֶׁאֶפְשָׁר לְאָדָם לֵידַע וּלְהַשִּׁיג, מֵה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לֵידַע יוֹתֵר. וְעַל־יְדֵי זֶה זֹכֶה לְבָנִים וְיוֹכֵל לְפַקֵּד עֲקָרוֹת: (לק"א סי' נ"ג)

[ז].

כָּל אֶחָד מֵיִשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת מַלְכוּת וּמִמְשָׁלָה לְפִי בְּחִינַתוֹ, יֵשׁ שֶׁהוּא שׁוֹרֵר בְּבֵיתוֹ וְיֵשׁ שֶׁהוּא מוֹשֵׁל בְּיוֹתֵר וְכוּ'. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְזַהֵר בְּיוֹתֵר לְבָלִי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּלְכוּת וְהַמְּשָׁלָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְהַנְאִתוֹ וּלְצָרְכוֹ, כִּי אִם לַעֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד, דְּהִינּוּ לְהַזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ אֶת כָּל הַנִּכְנָעִים תַּחְתָּיו לְהַשִּׁיבֵם אֶל ה'. אִם הוּא מוֹשֵׁל בְּבֵיתוֹ לְבַד, צָרִיךְ לְהַזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ אֶת בְּנֵי

ביתו בעבודת ה'. ואם יש לו ממשלה יותר, כל אחד לפי בחינתו מטל עליו להזהיר ולהוכיח יותר ויותר אנשים, כל אחד לפי הממשלה שיש לו. וכשאינו נזהר להוכיחם ולהזהירם כראוי, הוא נענש עליהם ונתקצרון ימיו ח"ו, ועליו נאמר: "אוי לרבנות שמקברת את בעליה". אבל כשמוכיחם ומזהירם בעבודת ה' כראוי, על ידי זה ממשיך חיים ואריכות ימים: (לק"א סי' נ"ו אות א' ב' ג')

[ח].

אבל אי אפשר להוכיחם ולהזהירם כראוי כי אם על ידי עסק התורה, שעל ידי זה יכולים להוכיח הכל, אפלו הרחוקים ממנו מאד מאד, אפלו אם אינו יודע מה שצריך להם. כי על ידי עסק התורה זוכים שגם הרחוקים מאד ישמעו קול הכרוז של התורה, שמכרזת וצועקת תמיד: "עד מתי פתיים וכו', ועל ידי זה ישובו הכל אל ה': (שם אות ג')

[ט].

מי שמשתדל תמיד לקרב בני אדם לעבודת השם יתברך, צריך לשמור את עצמו שלא יתאחזו בו הקלפות והרע של אלו בני אדם. והעצה על זה היא בחינת משפט, הינו שיראה לשפט את עצמו תמיד על כל מה שעשה, אם הוא כהגון אם לאו, ויוכיח וייסר את עצמו על כל מה שעשה שלא כהגון. ועל ידי בחינת משפט הזה, על ידי זה נתלהב הלב, ואש ההתלהבות הזאת שורף את הקלפות מלהתאחזו בו, ואז מכניע אותם גם מלהתאחזו באלו הנפשות, שקרבם לעבודת השם יתברך: (לק"א סי' נ"ט אות א' ב')

[י].

זה האיש המשתדל לקרב ולעשות נפשות הוא בונה בחינת היכל הקדוש. ואף על פי שיש כמה וכמה שנופלים מקדשתם ואינם מתקיימים, אף על פי כן מאלו שנשארו דבקים ביראה על ידו, על ידי זה קדוש יאמר לו.

וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִתְכַבֵּד מְאֹד עַל־יְדֵי שְׂמֵקָרְבִין לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֱלוֹ
הַרְחֹקִים, כִּי זֶה עֶקֶר כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּשֶׁהַרְחֹקִים מְאֹד מִתְקַרְבִים
אֵלָיו: (שם)

[יא.]

עַל־יְדֵי שְׂמֵקָרְבַנְיָנוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל־יְדֵי הַמְשַׁפֵּט הַנִּיֵּל שְׂשׂוּפֵט אֶת
עַצְמוֹ כְּנִיֵּל, עַל־יְדֵי זֶה זֹכָה לְשִׁמְיַרַת שְׁבַת, שֶׁהִיא בְּחִינַת בְּטוּל הָרַע
וְהָאִסוּר וְהַקְּלָפוֹת: (שם אֹת ג')

[יב.]

וְצָרִיךְ לְשַׁמֵּר שְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ, וְזֶה עַל־יְדֵי שְׂיִשְׁמֵר אֶת עַצְמוֹ מִכַּעֲס, וְכִשְׁבָּא לִיְדֵי
כַּעֲס, יִצְרִיךְ אִפּוֹ וְיִכְבֹּשׂ כַּעֲסוֹ וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְעִשְׂרִית, וְעַל־יְדֵי זֶה יִגְדֹל
שְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ וְיִזְכֶּה לְשֵׁם טוֹב, וְכָל הַנְּפִשׁוֹת יִתְאַוּוּ לְהַפְּלֵל בְּנַפְשׁוֹ, וְיִזְכֶּה
לְקָרְבַנְיָנוּ רַבִּים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלְהַעֲמִיד תְּלַמִּידִים רַבִּים: (שם אֹת ה')

[יג.]

זֶה שְׂזָכָה לְקָרְבַנְיָנוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ זֶה טוֹב מִבְּנִים וּבָנוֹת. כִּי בְּנִים וּבָנוֹת
הֵם מְעַטִּים וְאֵלּוּ הֵם מְרַבִּים, וְכֻלָּם מְקַבְּלִים חַיּוֹת מִמֶּנּוּ וְכֹאֵלּוּ יִלְדָם:
(שם)

[יד.]

וְדַע, שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה רִשְׁעִים שֶׁאִסוּר לְקָרְבַנְיָנוּ תַּחַת כַּנְּפִי עִבּוּדָתוֹ, כִּי הֵם מוֹרִידִים

את המקרבם ממדרגתו, ואין פח במשפט הנ"ל להכניע הרע שלהם, ואזי בא קלקול גדול בכמה בחינות, כמו שכתוב בפנים. עלכן זה המשתדל לקרב נפשות להשם יתברך, צריך להתפלל הרבה להשם יתברך שיזכה לידע את מי לרחק ומי לקרב: (שם אות ו')

[טו].

צריך כל אחד לדבר עם חברו ביראת שמים, ועלידי זה נעשה אור ישר ואור חוזר. ואפלו אם חברו אינו מקבל ממנו, אף על פי כן הוא תועלת גדול אליו בעצמו. כי זה כשמדבר לעורר לב חברו, יכול הוא בעצמו להתעורר ביותר עלידי זה שמדבר לחברו. כי אם היה מדבר אלו הדבורים לעצמו, יכול להיות שלא היה מתעורר מהם כלל, ועלידי שדברם לחברו, עלידי זה נתעורר הוא בעצמו מהם אף שחברו לא נתעורר: (לק"א סי' קפ"ד)

[טז].

צריך לדון את כל אדם לכף זכות, ואפלו מי שנראה שהוא רשע גמור ח"ו, צריך לחפש ולמצא בו איזה מעט טוב שבאותו המעט אינו רשע. ועלידי זה שמוצא בו איזה מעט טוב ודן אותו לכף זכות, עלידי זה מעלה אותו באמת לכף זכות ויוכל להשיבו בתשובה עלידי זה: (לק"א סי' רפ"ב)

[יז].

הרחמנות הגדול מכל מיני רחמנות הוא כשאחד מישראל נופל בעוונות ח"ו, כי זהו המשאוי כבד יותר מכל היסורים שבעולם, אשר אי אפשר לאיש ישראל לשא עליו כלל המשא הכבד הזה של עוונות רחמנא לצלן. כי לפי גדל קדשת ישראל בשרשם ממקום שהם נלקחים, הם רחוקים לגמרי מעוון ואין עוון שיצד להם כלל כלל לא לפי גדל דקותם ורוחניותם. עלכן צריך כל אחד ואחד שיהיה לו רחמנות על ישראל, להוציאם

מהמשאוי הכבד של עוונות. עליכן צריך כל אחד לדבר עם חברו ביראת שמים, להשתדל לרחם עליו להוציאו מעוונות, כי כל אדם יכול לקיים זאת אפלו איש פשוט. כי כשאחד מדבר עם חברו ביראת שמים ומאיר בו דעתו, באיזה דבור שמדבר על לבו להשיבו מעוונותיו, אזי חברו נחשב אצלו תלמיד. וכן להפך, כשחברו מאיר בו, אזי נחשב הוא תלמיד לגבי חברו. ואזי כשמגיע זמנו להסתלק מן העולם, אזי יתלבש בזה הדבור שהאיר בחברו, ויהיה נחשב כאלו הוא בעצמו ממש קיים בעולם. וזה עקר שלמות הנשמה אחר הסתלקותה, כשנשארה אחריה בן ותלמיד, שהאיר בהם דעתו דקדשה שקבל מרבו. וכל אדם מחיב להשתדל בזה, וזהו נקרא עוסק בישובו של עולם, כי זה עקר ישוב העולם, כשהעולם מישב מבני אדם שהם בני דעה, שיודעין ממנו יתברך ועובדים אותו. כי זולת זה אינו בכלל אדם כלל, רק הוא חיה בדמות אדם. עליכן צריך כל אדם ליגע ולהודיע ולהודע ולדבר עם חבריו מזה תמיד בכל יום, כי יש אלקים שליט בארץ, ושאין שום תכלית בזה העולם, כי אם לעשות רצונו יתברך. כי אין נשאר מהאדם כלום אחר הסתלקותו, כי אם זה הדעת שהאיר בחבריו ותלמידיו וכנ"ל: (לק"ת סי' ז' אות ג' ד')

[יח].

כשרוצה לדבר עם חברו ביראת שמים, צריך שיהיה לו יראת שמים כדי שיהיו דבריו נשמעין, וגם כדי שיתקומו דבריו אצל חברו, שלא יעבר הדבור מלב חברו תכף: (שם אות ה')

[יט].

עלידי שעוסקים לדבר עם חברו ביראת שמים, עלידי זה זוכים להשיג אורות המקיפים, דהינו שזוכה להשיג ולהבין מה שלא היה משיג ומבין מתחלה. וכן זוכה להשיג בכל פעם מקיפים גבוהים (עליונים מאד) יותר ויותר, עד שיזכה להשיג השגת מקיפים עליונים מאד שהם עקר התענוג והשעשוע של עולם הבא. אשרי מי שזוכה להשיגם: (שם אות ו')

אף על פי שתוכחה הוא דבר גדול, ומטל על כל אחד מישראל להוכיח את חברו כשרואה בו שאינו מתנהג כשורה, אף על פי כן לאו כל אדם ראוי להוכיח. כי עלידי תוכחה של מי שאינו ראוי להוכיח, לא די שאינו מועיל בתוכחתו, אף גם הוא מבאיש ריח של אלו הנשמות השומעים תוכחתו, ועלידי זה הוא מחליש את נשמתם ומפסיק השפיע מכל העולמות התלויים בהם. כי אי אפשר להוכיח את ישראל על עוונותיהם, כי אם מי שיכול להוסיף ולתן ריח טוב בהנשמות עלידי שהוא מוכיחם, שזה אי אפשר כי אם כשזוכה לבחינת הקול המשקה את הגן עדן, שמשם גדלים כל הריחות וכל היראות שהוא קול השיר שיתער לעתיד וכו' (עין בפנים בלקוטי תנינא סימן ח'): (לק"ת סי' ח' אות א')

אתה המעיין, אל יבהלוד רעיוניך, כי למעלה הזהיר הרבה, שידבר כל אחד עם חברו ביראת שמים, ויבאר בפרוש שכל אדם צריך לעסק בזה, כמו שמבאר לעיל באות י"ז, וכאן אמר שאין כל אדם ראוי להוכיח. אך הענין מבאר היטב למי שמבין היטב פרוש הדברים בפשיטות. כי לדבר עם חברו ביראת שמים, לדבר אחד עם חברו בכל יום מהתכלית ומה יהיה הסוף מאתנו וכו' זה צריך בודאי כל אדם לקיים, אפלו אדם פשוט לגמרי כנ"ל. אבל תוכחה שהזהיר כאן הוא ענין אחר לגמרי, כי הוא כשמוכיח את האדם ומזכיר לו עוונותיו, שאומר לו: "למה עשית עברה פלונית או מעשה הרעה הזאת ח"ו", וזה צריך האדם לזהר שלא להזכיר מעשים רעים שלהם, כי יכול להחליש נשמתם עלידי זה, עלידי שמעורר הריח רע עלידי שמזכיר עוונותיהם. וזה עקר הפרוש של תוכחה, כמו שמצינו ברש"י על פסוק "דברי קהלת" שכתב: "כל מקום שמצינו דברים אינו אלא דברי תוכחה" וכו' גם כתב בפרשת דברים שכן מצינו בכמה צדיקים שלא הוכיחו אלא סמוך למיתה וכו' וכן משה וכו'. והנה, לכאורה, הדבר תמוה, כי הלא משה בודאי הוכיח ואמר מוסר לישראל הרבה מקדם, שהזהיר אותם מאד לשמור את דברי התורה. אך עקר פרוש תוכחה היא, מה שהזכיר עוונותיהם, כמו שכתוב שם "במדבר בערבה" וכו', ופרש רש"י שהם המקומות שהכעיסו וכו'. וזהו עקר שם תוכחה, ותוכחה כזאת לא הוכיחם כי אם סמוך למיתה, אף על פי שהוא היה מוכיחם בבחינת הקול הנ"ל, שעלידי זה היה מעורר ריח טוב, כמו שכתוב בפנים, אף על פי כן לא הוכיחם להזכיר עוונותיהם כי אם אז. ועין עוד מזה במקום אחר:

[א.]

עלידי רצועות של תפלין שומרים את האמונה שלא יינקו ממנה החיצונים, ועלידי זה נשמר מחו ונשמתו ומקבל שכל חדש ונשמה חדשה מאור הפנים: (לק"א סי" ל"ה אות ט')

[ב.]

צריך כל אדם לפשפש את עצמו בכל עת אם הוא דבוק בהשם יתברך. והסימן של דבקות הוא תפלין: (לק"א סי" ל"ח אות א')

[ג.]

עקר קדשת התפלין זוכין עלידי קדשת הדבור ותקונו, ותקון הדבור הוא עלידי שלומדין תורה גם בעניות ודחקות, ובכל מיני חשכות וצרות ויסורים רחמנא לצלן העוברים על האדם כשמתגבר אז לעסק בתורה, עלידי זה מעלה ומתקן הדבור. ועלידי זה זוכה לדבר בינו לבין קונו בשלהבת הגבורות, ולשפך שיחו לפני ה' בחמימות גדול, לדבר דברי אמת שבלב בחמימות הלב, ורואה פחיתותו ונגדלת הבורא, עד שנכנס בו בוששה גדולה על גדל פשעיו כנגד רב ושליט עקרא ושרשא דכל עלמין, עד שזוכה שתתגלה הבוששה על פניו. ואזי זוכה לאור התפלין, שהם בחינת דבקות להשם יתברך. אשרי הזוכה לזה (עין דבור אות ז' ובושה באות ב'): (שם אות ב' ד' ה')

[ד.]

תפלין הם בחינת הארת פנים, עקר פאר של ישראל. והם בחינת חיים,

בְּחִינַת אֶמֶת. וּמִשָּׁם עָקַר הָעֲשִׂירֹת וְכָל הַהִשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת. וּכְשֶׁפּוֹגְמִין
בְּתַפְלִין ח"ו, בָּא עֲנִיּוֹת וּבִזְיוֹנוֹת וּבִישׁוֹת, וְחִיּוֹ תְלוּיִים מְנַגְּד רַחֲמָנָא לְצִלּוֹן:
(לק"א סי' מ"ז)

[ה].

עַל־יְדֵי תַפְלִין מִמְּשִׁיכִין עַל עֲצָמוֹן הַזְכָּרוֹן לְזִכְרֵי תְמִיד בְּעֶלְמָא דְאַתִּי, דְּהִינוּ
לְהַגְדִּיל דְּעֵתוֹ בְּכָל יוֹם, לְהַבִּין הַרְמְזִים שֶׁהֵשֵׁם יְתַבְרַךְ מְרַמֵּז לְאָדָם בְּכָל
יוֹם שְׂוִיתְקָרַב אֵלָיו (עֵין זְכָרוֹן אוֹת ד' ה', וְדַעַת אוֹת ל"ו): (לק"א סי' נ"ד
אות ג')

[ו].

כְּפִי מַה שֶׁמִּתְגַּבְּרִין לְשַׁבֵּר הַרְהוּרֵי נְאוּף, כֵּן זֹכִין לְקַדְּשֵׁת הַתַּפְלִין. כִּי עָקַר
תַּקּוּן הַתַּפְלִין נִמְשָׁכִין עַל־יְדֵי הַיִּרְאִים וְהַכְּשָׁרִים שֶׁנִּקְרָאִים מְגַנֵּי אֶרֶץ, עַל
יְדֵי שְׁעֵלֵיהֶם מִתְגַּבְּרִים הַהַרְהוּרִים בְּיוֹתֵר מְאֹד מְאֹד. וְהֵם מִתְגַּבְּרִים כְּנֶגֶד
אֱלוֹ הַהַרְהוּרִים, שֶׁיִּכּוֹלִים לְהַבִּיא לְיַדֵּי הַשְּׁחַתֵּת זֶרַע ח"ו, שֶׁהִיא בְּחִינַת
הַחֲתִים בְּשָׂרוֹ בְּחִינַת חוֹתֵם דְּקַלְפָּה, וְהֵם מִתְגַּבְּרִים כְּנֶגֶד־ם וּבוֹרְחִים מֵהֶם
בְּגֹדֶל הַתַּפְּשֻׁטוּתָם. וְהֵן מַעֲלִין מִבְּחִינַת חוֹתֵם דְּקַלְפָּה לְבְּחִינַת חוֹתֵם
דְּקַדְּשָׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּפְלִין, הַתְּנוּצָצוֹת הַמַּחֲסִין, לִידַע וּלְהוֹדִיעַ אֶלְקוּתוֹ
יְתַבְרַךְ בְּעוֹלָם, שְׁעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו הָאֶרֶת הַשְּׁבָעָה רוּעִים, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד
הַשְּׁבָעָה רְאשִׁים שֶׁל הַבַּיִת שִׁינִין שְׁבַת־תַּפְלִין. נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי הַתַּפְלִין
הַקְּדוּשִׁים צְרִיכִין לְהִמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ הַתְּנוּצָצוֹת הַמַּחֲסִין כְּנ"ל. גַּם צְרִיכִין
עַל־יְדֵי הַתַּפְלִין לְהִמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ תַּקּוּן הַצְּמָצוּם שֶׁל הַמַּחֲסִין, שֶׁלֹּא יֵצֵא
הַמַּחֲסִין חוּץ מִהַגְּבוּל. וְאִפְלוּ בְּקַדְּשָׁה וּבְהַתְּנוּצָצוֹת אֶלְקוּתוֹ יְתַבְרַךְ, לֹא יֵצֵא
חוּץ מִהַגְּבוּל ח"ו, שֶׁלֹּא יָבוֹא לְיַדֵּי הַרִיסָה ח"ו: (לק"א סי' ה' אוֹת ז')

תענית

[א]

צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהִכְנִיעַ הַחֲמֹר, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית. כִּי עַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית מְחַלְשִׁין הָאֲרָבַע יְסוּדוֹת, שְׁמֵהֶם בָּאִים כָּל הַתְּאוּוֹת, וְנִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל הַגּוֹף וְהַחֲמֹר שֶׁהִיא בְּחִינַת סְכָלוֹת וְחַשְׁךְ, בְּחִינַת בְּהֵמָה בְּחִינַת מִיתָה, וְנִתְגַּבֵּר וְנִתְעַלָּה הַשֶּׁכֶל וְהַצּוּרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת אָדָם, בְּחִינַת חֲכָמָה וְאוֹר וְחַיִּים, וְנִתְבַּטֵּל הַשֶּׁכֶחָה וְזוֹכֶה לְזָכְרוֹן. וּמִבְּטֵל הַדִּין וְהַחֲשָׁךְ וּמִמְשִׁיךְ חֲסָדִים בְּעוֹלָם. וְעַקֵּר תִּקְוֹן הַתַּעֲנִית הוּא עַל־יְדֵי צְדָקָה, גַּם מְכַנִּיעַ חֲכָמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת כְּנֶגֶד חֲכָמוֹת הַתּוֹרָה, גַּם זוֹכֶה לְפָרְנָסָה: (לִקְוִי אֲסִי לִיז אֹת גִּי ו')

[ב]

עַל כָּל צָרָה שֶׁלֹּא תָבוֹא גּוֹזְרִין תַּעֲנִית, כִּי תַעֲנִית הוּא בְּחִינַת הָאֶרֶץ וּנְשִׂאֵת פָּנִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמִּתְקַת וּבִטּוֹל הַדִּינִים, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַצָּרוֹת. גַּם נִצּוּלִין מְעַנִּיּוֹת וּמִחֲרָפוֹת וּבְיוֹשׁוֹת וְזוֹכִין לַעֲשִׂירוֹת, גַּם זוֹכֶה שֶׁהַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה עַל יָדוֹ מוֹפְתִים: (לִקְוִי אֲסִי מִיז)

[ג]

הַצְּדִיק אֲכִילְתּוֹ הוּא יִקַּר הָעֶרֶךְ כִּי מִשְׁבִּיעַ אֶת נֶפֶשׁ דְּקִדְשָׁה, וְעַל־כֵּן אֲסוּר לוֹ לְהִתְעַנּוֹת. אֲבָל מִי שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת, בּוֹדֵאֵי צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת וּמִצְוָה הוּא: (לִקְוִי אֲסִי מִיז)

[ד]

עַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית מְכַנִּיעַ אֶת הַכַּעַס, וְזֶה עַקֵּר מַעֲלַת הַתַּעֲנִית. עַל־כֵּן בְּיוֹם

הַתַּעֲנִית מִתְנַגֵּה הַבַּעַל דְּבַר בְּאָדָם יוֹתֵר, וּמִזְמִין לוֹ פַּעַס כְּדֵי לְקַלְקֵל אֶת
הַתַּעֲנִית ח"ו. עַל־כֵּן צָרִיךְ שְׂמִיךָ יִתְרָה לָזֶה, לְשַׁמֵּר אֶת עֲצָמוֹ מֵאֵד מֵאֵשׁ
שֶׁל הַפַּעַס בַּיּוֹם הַתַּעֲנִית ח"ו, כִּי עֶקֶר הַתַּעֲנִית הוּא לְהַכְנִיעַ אֶת הַפַּעַס:
(לק"א   ס"י   נ"ז   אות   ו')

[ה].

עַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית הוּא מְתַקֵּן אֶת פָּנָיו וּמְחַזֵּר לְעֲצָמוֹ אֶת חֲכָמָתוֹ, שֶׁהוּא צָלַם
אֶלְקִים הַמַּאִיר בְּפָנָיו, וְאִזּוֹ הַכֹּל יֵרָאִים מִמֶּנּוּ וְאוֹיְבָיו נוֹפְלִים לְפָנָיו. אֲבָל
כְּדֵי לְהַרְבּוֹת הַשְּׁלוֹם צָרִיךְ גַּם לְהַרְבּוֹת בְּצַדִּיקָה: (שם)

[ו].

עַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית מְתַקֵּן אֶת הַדְּבַר, וְאִזּוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
וּלְהַתְפַּלֵּל בְּכוֹנָה. וְעַל־יְדֵי תַקוּן הַדְּבַר מְקַרְבֵּין אֶת הָרְחוּקִים לְהַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ, וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מְשַׁלֵּם אֶת הָאֲמוּנָה וְזוֹכֶה לְאֲמוּנָה שְׁלֵמָה. וְעַל־
יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְבָרֵךְ אֶת הַמַּאֲכָלִים, וְאִזּוֹ נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי אַכִּילָתוֹ יְחוּד קִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא וּשְׂכִינְתָּהּ אֲפִין בְּאֲפִין: (לק"א   ס"י   ס"ב   אות   ה'   ו')

[ז].

תַּעֲנִית מְבַטֵּל הַמַּחְלָקָת, הֵן מַחְלוֹקֶת בְּגִשְׁמִיּוֹת וְהֵן בְּרוּחָנִיּוֹת, דְּהִינּוּ שְׂאִינּוּ
יָכוֹל לְהַתְפַּלֵּל אוֹ לַעֲשׂוֹת מַה שְּׂצָרִיךְ בְּעִבּוּדַת ה', שְׂזָה גַם כֵּן בְּכֹל מַחְלָקָת.
וְהַתַּעֲנִית מוֹעִיל לָזֶה, לְהַכְנִיעַ הַלֵּב לְדַבֵּק הָרָצוֹן בְּהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
וּלַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם: (לק"א   ס"י   קע"ט)

[ח].

הַתְּעֵנִית מְחִיָּה מֵתִים, הִינּוּ שְׂמֵחִים הַיָּמִים שֶׁעָבְרוּ בְּחֻשָׁד וְאֵין לָהֶם שׂוֹם חַיִּים. כִּי מִי שֶׁפּוֹגֵם אֵיזָה יוֹם, שְׂאִינוּ עוֹשֶׂה בּוֹ מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחִיו עוֹשֶׂה בּוֹ רַע חָיו, אֲזִי אֵין לְאוֹתוֹ הַיּוֹם חַיִּים, וְהוּא מְמִית אוֹתוֹ הַיּוֹם (וְעֵין בְּפָנִים), וְהַתְּעֵנִית מְחִיָּה הַיָּמִים הַמֵּתִים הַלָּלוּ. וְהַכֹּל לְפִי הַתְּעֵנִית, וְכָל מָה שֶׁמִּתְעַנֶּה בְּיוֹתֵר, כֶּדָּהּ הוּא מְחִיָּה יוֹתֵר יָמִים הַמֵּתִים שֶׁעָבְרוּ בְּחֻשָׁד: (שם)

[ט].

עַל־יְדֵי הַתְּעֵנִית זוֹכָה לְשִׂמְחָה, וְכַפִּי יָמֵי הַתְּעֵנִית כֵּן זוֹכָה לְשִׂמְחָה: (שם)

[י].

מָה שֶׁמִּתְעַנֵּן עַל חֵלוֹם לֹא טוֹב, הוּא כְּדִי לְהַמְשִׁיד שְׂמֵחָה עַל־יְדֵי הַתְּעֵנִית כִּנְל, שְׂזָה עֵקֶר תִּקּוֹן הַחֵלוֹם. עַל־כֵּן מִי שֶׁאִינוּ רוֹצֶה לְהַתְּעַנּוֹת עַל הַחֵלוֹם, אוֹמְרִים לוֹ הַמֵּיטִיבִים: "לֵךְ אֶכֶל בְּשִׂמְחָה לְחֻמָּד". כִּי עֵקֶר הַתִּקּוֹן עַל־יְדֵי הַשִּׂמְחָה: (לְקִי"ת סִי ה' אוֹת י')

[יא].

בְּיוֹם הַתְּעֵנִית טוֹב לוֹמֵר פְּרָשִׁיּוֹת כָּל הַקְּרִבָּנוֹת שֶׁל סֵפֶר וַיִּקְרָא, כְּמוֹ שֶׁהֵם מְסַדְּרִים כְּבָר בְּמַעֲמָדוֹת: (חִי מוֹהֲרֵין סִימָן תַּקְכ"ט)

תשובה

[א.]

עקר התקון של כל העוונות הוא עלידי הצדיק האמת. ומי שרוצה לזכות לאחרית טוב לנצח צריך להשתדל בכל פחו להתקרב לצדיקי אמת ותלמידיהם, ויספר לפני הצדיק כל לבו, הינו ודוי דברים, ועל ידי זה מוחלן לו כל עוונותיו. כי עוונותיו של אדם חקוקין על עצמותיו. כי כל עברה יש לה צרוף אותיות, וכשעובר איזה עברה, אזי נחקק צרוף רע על עצמותיו כפי אותיות הלאו שעבר, ועל ידי זה מכניס בחינת הדבור של הלאו הזה שעבר בתוך הטמאה. ועלידי זה מביא מלכות דקדשה לתוך גלות דסטרא אחרא, וזה הצרוף הרע שנחקק על עצמותיו נוקם בו. ועל ידי ודוי דברים לפני התלמיד חכם יוצא מעצמותיו האותיות החקוקים עליהם ונתתקון הכל: (לק"א סי' ד' אות ה')

[ב.]

עלידי שאיש הישראלי נתעורר בתשובה עלידי שהרגיש טמאה קטנה שמבלבלת אותו בתפלתו ועבודתו, עלידי תשובתו גורם שגם הרשעים הגמורים שיצאו מכלל ישראל עלידי רבוי מעשיהם הרעים, גם הם נעשים כסא לקדשה וחוזרים בתשובה, ועוזרים לעובדי השם שיבנו בנינים דקדשה: (שם בסוף)

[ג.]

עקר התשובה כשישמע בזיונו ידם וישתק, ויסבל בזיונות ושיפכות דמים הבאים עליו. ובזה הוא ממעט הדם שבחלל השמאלי וזובח יצרו הרע, ועל ידי זה זוכה לכבוד אלקי: (לק"א סי' ו' אות א' ב')

[ד].

קִדְּם הַתְּשׁוּבָה עֲדִין אֵין לוֹ הַנִּיחָה, כְּאִלּוּ עֲדִין לֹא נִתְּהוּה בְּעוֹלָם, כִּי טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא מִשְׁנֵבְרָא. וְכִשְׁבָּא לְטַהַר אֶת עֲצָמוֹ וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, אָז מְכִין אֶת עֲצָמוֹ שִׂיחִיָּה לוֹ הַנִּיחָה בְּעוֹלָם, עַל־כֵּן תְּשׁוּבָה הִיא בְּחִינַת אֶהְיָה, הִינּוּ אָנָּה זָמִין לְמַהוּי כַּנִּיחָה: (שם אות ב')

[ה].

גַּם צָרִיךְ לְדַעַת, שֶׁכִּשְׁבָּא לְטַהַר וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה אוֹמְרִים לוֹ הַמֵּתָן. הִינּוּ, אֵף שֶׁהוּא צָרִיךְ לְמַהַר מְאֹד לְהַמְלִיט עַל נַפְשׁוֹ לְבָרַח מִתּוֹךְ הַחֲשָׁךְ, אֵף עַל פִּי כֵן אֵל יְבַהֲלוּהוּ רַעֲיוֹנָיו כְּשֶׁרוֹאֶה רְחוּקוֹ מִתְּפִלָּה וּמִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבִקְדוּשָׁה, כִּי הֵהָכֵרַח לְהַמְתִּין עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְתַקּוּן גָּמוּר, כִּי זֶה בְּחִינַת: "הִבָּא לְטַהַר מְסִיעִין לוֹ וְכוּ' אוֹמְרִים לוֹ הַמֵּתָן", וְהִבּוּ: (שם)

[ו].

צָרִיךְ לְאַחֵז תְּמִיד בְּמִדַּת הַתְּשׁוּבָה, כִּי אִפְלוּ בְּשַׁעַה שֶׁאֲדָם אוֹמֵר "חֲטָאתִי עֲוִיתִי פְּשַׁעֲתִי", אִפְלוּ זֶה אֵי אֶפְשֶׁר לוֹ לֹמַר בְּלִי פְּנִיָּה. נִמְצָא, שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה הָרֵאשׁוֹנָה, הִינּוּ עַל "חֲטָאתִי עֲוִיתִי פְּשַׁעֲתִי" שְׁאֵמַר: (שם אות ג')

[ז].

וְאִפְלוּ אִם יוֹדַע הָאָדָם בְּעֲצָמוֹ שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, אֵף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה הָרֵאשׁוֹנָה. כִּי מִתְּחִלָּה כְּשֶׁעָשָׂה, עָשָׂה לְפִי הַשְּׂגָתוֹ. וְאַחֵר כִּדְּ בּוֹדָאי כְּשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, בּוֹדָאי הוּא מְכִיר וּמִשְׁיֵג יוֹתֵר

את השם יתברך, נמצא, לפי השגתו שמשגי עכשו, בודאי השגתו הראשונה הוא בבחינת גשמיות. נמצא שצריך לעשות תשובה על השגתו הראשונה, על שהגשים את רוממות אלקותו יתברך. אשרי הזוכה לתשובה כזאת: (שם)

[ח].

התשובה צריך להיות בשלש תנאים: שיראה בעיניו, ובאזניו ישמע, ולבבו יבין ושב. כי צריך האדם לשום עינו ולבו היטב על דרכיו, ולהסתכל על תכליתו הנצחי ולישב את עצמו היטב היטב, ולשמע היטב כל דברי רבותינו הקדושים ואז יזכה לתשובה באמת: (שם אות ה')

[ט].

עקר התשובה על-ידי ענוה, שהאדם צריך לשים עצמו כאין, כמדבר לדוש, ולא ישגיח כלל על המחלקת ובזיונות שמבזין אותו, רק יחזיק במדת השתיקה ויהיה מן השומעים חרפתם ואינם משיבים וכנ"ל. ואז נקרא חכם באמת וזוכה לתשובה, שהוא בחינת קטר, שעל-ידי זה זוכין לכבוד אמתי ונצחי, שהוא כבוד אלקי כנ"ל: (שם אות ו')

[י].

כשרוצה אדם לילך בדרכי התשובה, צריך להיות בקי בהלכה. וצריך להיות לו שני בקיאות, הינו בקי ברצוא בקי בשוב, שזהו בחינת עיל ונפיק, בחינת "אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנד". הינו, מי שרוצה לשוב להשם יתברך, צריך לחגור מתניו שיתחזק עצמו בדרכי ה' תמיד, בין בעליה בין בירידה, שהם בבחינת "אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנד". הינו, בין שיזכה לאיזה עליה, לאיזה מדרגה גדולה או קטנה, אף על פי כן אל יעמד שם ולא יסתפק עצמו בזה, רק צריך שיהיה בקי בזה מאד, לידע ולהאמין שהוא צריך לילך יותר ויותר וכו',

שָׁהוּ בְּחִינַת בְּקִי בְּרָצוּא וְכוּ'. וְכֵן לְהַפְּדוֹ, שְׁאַפְּלוּ אִם יִפֹּל חַיּוֹ לְמָקוֹם שְׁיִפֹּל, אֲפֹלוּ בְּשָׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת חַיּוֹ, גַּם שֵׁם אֵל יִתְיַאֲשׁ אֶת עֲצָמוֹ לְעוֹלָם בְּשׁוּם אִפֹּן, יִהְיֶה אֵיךְ שְׁיִהְיֶה, רַק יִחַפֵּשׂ וַיִּבְקֹשׂ אֶת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ וַיִּחַזֵּק עֲצָמוֹ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא בְּכָל מָה שְׁיִוָּכַל. כִּי גַם בְּשָׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת נִמְצָא הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ, וְגַם מִשֵּׁם יְכוֹלִין לְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וְזֶה בְּחִינַת "וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּדֶךְ", בְּחִינַת בְּקִי בְּשׁוּב. כִּי אֵי אֲפֹשֶׁר לְזָכוֹת לְתִשׁוּבָה כִּי אִם כְּשֶׁבְקִי בְּשִׁתִּי בְּקִיאוֹת אֱלוֹ. וּבְאַמֶּת הִיא בְּקִיאוֹת גְּדוֹל מְאֹד, שְׁיִזְכֶּה לִידַע שְׁצָרִיכִין לִיגַע עֲצָמוֹ וּלְטַרַח בְּעִבּוּדַת ה' תַּמִּיד, וּלְצַפּוֹת בְּכָל יְעַת לְהַגִּיעַ לְמַדְרָגָה גְבוּהָ יוֹתֵר, וְאַף עַל פִּי כֵן אֵל יִפֹּל מִשׁוּם דְּבָר, וְאַפְּלוּ אִם יִהְיֶה אֵיךְ שְׁיִהְיֶה חַיּוֹ, אִף עַל פִּי כֵן אֵל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כָּלֵל, וַיִּקְיֵם "וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּדֶךְ" כַּנִּ"ל. וְכַשֵּׁיט לֹא שָׁנִי בְּקִיאוֹת אֱלוֹ, אֲזִי הוּא הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתִּשׁוּבָה, וְאֲזִי יָמִין ה' פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל תִּשׁוּבָתוֹ, וְזוֹכָה לְכַבּוֹד ה', וְנַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי זֶה אָדָם לְשִׁבְתָּה עַל הַפְּסָא, אֲשֶׁרִי לֹא: (שם אות ד' ובסוף)

[יא].

מֵה שְׁיִישׁ כַּמָּה לּוֹמְדִים שְׁלוֹמְדִים תּוֹרָה הַרְבֵּה וְאֵינָם חוֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה, וְאַדְרָבָא, הֵם חוֹלְקִים עַל הַצְּדִיקִים, זֶה מִחֲמַת שְׁלוֹמֵד שְׁלֵא לְשִׁמָּה כִּי אִם בְּשִׁבִיל כְּבוֹד וְרַבְּנוֹת לְהַתִּיָּהֵר וּלְקַנְטֵר, וְאַזִּי עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה נִכְנָס בּוֹ עַרְמִימִיּוֹת יוֹתֵר. כִּי בְּהַתּוֹרָה יֵשׁ בָּהּ בְּחִינַת צְדִיקִים יִלְכוּ וְכוּ' וּפּוֹשְׁעִים יִכְשְׁלוּ בָּם, וְאַזִּי מִהַתּוֹרָה שֶׁבַעֵל פֶּה נַעֲשֶׂה לּוֹ פֶּה לְדַבֵּר עַל הַצְּדִיק עֵתָק בְּגִאוֹה וְבוֹז. וַיֵּשׁ צְדִיקִים גְּדוֹלִים מְבַחְרִים, שֶׁהֵם יוֹדְעִים מֵאִיזָה הַלְכוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה נַעֲשׂוּ אֲצֵלָם אֱלוֹ הַצְּרוּפִים רָעִים שְׁמַדְבְּרִים עַל הַצְּדִיקִים, וְהֵם מַעֲלִים אֱלוֹ הַצְּרוּפִים וְחוֹזְרִים וְעוֹשִׂים מֵהֵם הַלְכוֹת וְכוּ' (כַּמְבָּאָר בַּפְּנִים עַל שֵׁם בְּסִימָן י"ב): (לק"א סי' י"ב אות א' ד')

[יב].

כְּשֶׁבְנֵי אָדָם שֶׁהֵם מִחוּץ לְקַדְשָׁה מְקַרְבִּין אֶת עֲצָמוֹ לַפְּנִים מִהַקְּדָשָׁה, הֵן גָּרִים שְׁמַגִּירִין, הֵן בַּעֲלֵי תִשׁוּבָה שֶׁגַם הֵם הָיוּ מִבְּחוּץ, כְּשֶׁמְקַרְבִּין וּמְכַנְיִסִין אוֹתָם לַפְּנִים זֶהוּ עֵקֶר כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ, וְכַדִּין אֶסְתַּלַּק וְאַתִּיקָר שְׁמָא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יֵלֵא וְתַתָּא, וּמַעֲלִין אֶת הַכְּבוֹד לְשָׂרְשׁוֹ. וְעַל־יְדֵי זֶה מִמְּשִׁיכִין שְׁלוֹם בְּעוֹלָם: (לק"א סי' י"ד אות א' ב')

[יג.]

על־ידי עֲנוּה וּשְׁפִלוּת בְּתַכְלִית זֹכִיךָ לְתוֹרָה, עַד שְׁיוּכַל לְהֵאִיר בְּלִמּוּד תּוֹרָתוֹ בְּשֵׁרְשֵׁי נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַמְּשֻׁרְשִׁים בְּתוֹרָה, וְעַל־ידי זֶה יוּכַל לְהֵאִיר וּלְעוֹרֵר בְּתִשׁוּבָה אֶפְלוֹ הַרְחוּקִים מִמֶּנּוּ כַּמָּה פְּרָסָאוֹת. וְאַפְלוֹ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כָּל זְמַן שֶׁשָּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו, אִף עַל פִּי שְׁחָטָא יִשְׂרָאֵל הוּא, יְכוּלִים לְהֵאִיר לוֹ אֶל מְקוֹם שֶׁהוּא הָאָרֶה מְשֻׁרֵשׁ נְשָׁמָתוֹ עַל־ידי הַתּוֹרָה, וְעַל־ידי זֶה חוֹזֵר בְּתִשׁוּבָה: (שם אות ג' ה')

[יד.]

כְּשֶׁמְאִירִין וּמְעוֹרְרִין הַרְחוּקִים בְּתִשׁוּבָה, עֵדִין הֵם רְחוּקִים מִהַקְדָּשָׁה מְאֹד, וְיָכוֹל לְהֵיוֹת לָהֶם מְנִיעוֹת רַבּוֹת, וְצָרִיךְ לָהֶם יְגִיעוֹת רַבּוֹת כְּדֵי לְהַפְשִׁיט מֵהֶם הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁהִלְבִּישׁוּ. כִּי אֵלוֹ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים מִפְּסִיקִים כְּמוֹ נֶהָר הַמִּפְּסִיק, שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהִלָּךְ דְּרָךְ אוֹתוֹ הַנֶּהָר. עַל־כֵּן אֵל יְבַהֲלוּךָ רַעִיוֹנֶיךָ, כְּשֶׁאַתָּה רוֹאֶה שְׂאֵתָה רוֹצֶה לְהִתְקַרֵּב וּבָאִים עָלֶיךָ מְנִיעוֹת עֲצוּמוֹת, כִּי בְּהִכָּרַח שִׁיְהִי לְךָ מְנִיעוֹת רַבּוֹת וְעֲצוּמוֹת, כִּי כָלֵם נִמְשָׁכִין מִהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁנַּעֲשׂוּ מְעוֹנוֹתָיו. וְצָרִיכִים לְסַבֵּל יְגִיעוֹת וּמְרִירוֹת, עַד שֶׁיִּשְׁלִיךְ מֵעָלָיו הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים. וְעַל־ידי זֶה יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַמְנִיעוֹת וְהַמְּסָכִים הַמְבַדִּילִים בֵּינּוּ לְבֵין הַקְדָּשָׁה: (שם אות ה')

[טו.]

לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּמוֹסָר וַיִּרְאֵת שְׂמִים וּלְעוֹרְרוֹ לְתִשׁוּבָה הוּא תִקּוּן קָרִי: (שם בסוף)

[טז].

צָרִיךְ לְתַקֵּן גַּם כָּל הַחֲטָאִים שֶׁעָשָׂה בְּשׁוּגְגָה, וְעַל־יְדֵי זֶה זֹכֵין לְשִׁלְמוֹת לְשׁוֹן הַקֶּדֶשׁ שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּקוּן הַבְּרִית: (לק"א סי' י"ט השמטות בסוף)

[יז].

דַּע, כִּי תְּשׁוּבָה הוּא לְהִשָּׁיב הַדָּבָר לְמָקוֹם שֶׁנִּטַּל מִשָּׁם, דְּהִינּוּ לְהִשָּׁיב וּלְהַחְזִיר הַדָּבָר לְשָׂרְשׁוֹ. וְשָׂרֵשׁ כָּל הַדָּבָרִים הִיא חֲכָמָה, לְכֹן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְשָׁמֵר אֶת חֲכָמָתוֹ וְשָׁכְלוֹ מִשְׁכָּלִיּוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּמִמַּחְשְׁבוֹת זָרוֹת, וּמִכָּל שֶׁכֵּן מִהַרְהוּרִים רָעִים. כִּי כָּל הַפְּגָמִים וְכָל הַחֲטָאִים וְהַעֲוֹנוֹת כֻּלָּם בָּאִים מִפְּגָם הַמַּחְשְׁבָה, שֶׁאִינּוּ נֹזֶהֶר לְשִׁמְרָהּ כְּרָאוּי שֶׁלֹּא תֵצֵא חוּץ מִגְּבוּל הַקֶּדֶשׁ. וְכִשְׁנֹזֶהֶר וְשׁוֹמֵר הַמַּחְשְׁבָה הַיָּטֵב, שֶׁהִיא הַחֲכָמָה שֶׁבַמַּח, זֶהוּ עֹקֵר תְּקוּנוֹ וְתְּשׁוּבָתוֹ (עֵינֵי דַעַת כ"ה כ"ו כ"ז): (לק"א סי' ל"ה אות א')

[יח].

עֹקֵר הַתְּשׁוּבָה תְּלוּי בְּלֵב, הֵינּוּ בְּמַחְשְׁבָה שֶׁבְּלֵב, שֶׁיִּתְגַּבֵּר לְבָרַח מִמַּחְשְׁבוֹת רָעוֹת וּלְחַשֵּׁב בְּכָל עֵת מַחְשְׁבוֹת טוֹבוֹת. לְשׁוּם אֵל לְבוֹ הַיָּטֵב מֵהַ יְהִיָּה תְּכַלִּיתוֹ וְסוֹפּוֹ וְכוּ', וּלְחַשֵּׁב עֲצוֹת וְתַחֲבוּלוֹת אִיךְ יִזְכֶּה לְשׁוּב אֵל ה', וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְתְּשׁוּבָה. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהִגִּיעַ וּלְהִשָּׁיג אֲוֵרִיתָא דַּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, הֵינּוּ סְתָרֵי פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁזֶהוּ עֹקֵר שֶׁעָשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא: (לק"א סי' מ"ט אות א' ד' ו')

[יט].

תְּשָׂרֵי וְנִיָּסוֹן הֵם יָמֵי תְּשׁוּבָה בְּיִתְרָה. כִּי בְּנִיָּסוֹן עֲתִידִין לְגָאוֹל, וְאֵין הַגָּאֵלָה אֶלָּא עַל־יְדֵי תְּשׁוּבָה: (שם ו')

[כ].

צָרִיד לְהִיּוֹת כְּגִבּוֹר לְרוּץ אַרְח, כִּי אֶפְלוּ כְּשִׂזּוּכָה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וּלְתַקֵּן מֵה שֶׁקִּלְקַל, עֲדִין צָרִיד לְמַלְאוֹת הָעֲבוֹדָה שֶׁהָיָה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בְּזִמְנֵי שֶׁהָיָה נֶזְוֵן לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. עַל־כֵּן צָרִיד לְרוּץ הַיֵּטֵב, לְהִזְדַּרֵּז הַרְבֵּה בְּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּדֵּי שְׂיֻכַּל לְמַלְאוֹת הַסֵּרוּן הָעֲבוֹדָה שֶׁהָיָה יָכוֹל לַעֲבֹד בְּיָמָיו קִלְקוּלוֹ: (שם) (בסוף)

[כא].

כָּל הַמְצׁוֹת וְהַעֲבֵרוֹת, עִקְרָן עַל־יְדֵי שְׂמוּצִיאִין מִכַּח אֶל הַפֶּעַל. כִּי עִקְרָן שְׂלֵמוֹת הַמְצׁוֹה הוּא רַק כְּשִׂמוּצִיאִין אוֹתָהּ מִכַּח אֶל הַפֶּעַל, דְּהִינּוּ כְּשִׂזּוּכִין לַעֲשׂוֹתָהּ בְּפֶעַל. וְכְשִׂמוּצִיא הַמְצׁוֹה מִכַּח אֶל הַפֶּעַל, הִיא בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם מִמֶּשׁ, וְהָרִי הוּא מְקִיִּים אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ. וְכֵן לְהַפְּדָה, בְּעֲבָרָה חִ"ו, בְּתַחֲלָה הָעֲבָרָה בְּכַח שְׂחֹשֵׁב לַעֲשׂוֹתָהּ חִ"ו, וְאַחַר כֵּן כְּשִׂמוּצִיאָהּ מִכַּח אֶל הַפֶּעַל וְעוֹשֶׂה אוֹתָהּ חִ"ו, אֲזִי הוּא רָשַׁע גָּמוּר וְחָשׁוּב כְּמַת, וְהָרִי מְאַבֵּד עֲצָמוֹ, מְאַבֵּד עוֹלָם מִלֵּא חִ"ו. כִּי כָּל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא רַק עַל־יְדֵי בְּחִינָה זֹאת, שֶׁיֵּצֵא מִכַּח אֶל הַפֶּעַל עַל יְדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל־כֵּן בְּכָל עֲבָרָה חִ"ו פּוֹגְמִין בְּכָל־לִיּוֹת הָעוֹלָמוֹת וּבְכָל־לִיּוֹת הַשְּׂמֹת הַקְּדוּשִׁים רַחֲמָנָא לְצַלְן רַחֲמָנָא לְשִׂבֵּן. וְאִין תִּקְנָה כִּי אִם בְּתִשׁוּבָה, כִּי עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה עַל־יְדֵי שְׂמַתְחָרְטִים עַל הָעֲבָרָה וְעוֹזְבִין אוֹתָהּ, עַל־יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן כָּל הַנִּי"ל, וְחוֹזֵר וּמוּצִיא תִּקּוֹן כָּל הָעוֹלָמוֹת מִכַּח אֶל הַפֶּעַל: (לק"א סי' ס"ו אות ב')

[כב].

עַל־יְדֵי תְּשׁוּבָה מְאַהֲבָה אִין נִשְׁאַר מֵהַחֲטָאִים שׁוּם רֶשֶׁם. וְאִזּוֹ זוּכָה לְהַתְּפַלֵּל וּלְלַמֵּד בְּשֶׁכַּל צַח, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחִין דְּגַדְלוֹת, וְאִזּוֹ יָכוֹל לְהַתְּפַלֵּל כְּרָאוּי וּלְלַמֵּד וּלְהַבִּין בְּלִי עֵיוֹן. וְזוּכָה לְחַדֵּשׁ מַחוּ בְּכָל יוֹם וְיוֹם: (לק"א סי' ע"ו)

[כג].

צָרִיךְ כָּל אָדָם לְרַאוֹת שְׂמֻצְדוֹ לֹא יִהְיֶה עֹבֵב בִּיאַת מְשִׁיחַ, דְּהֵינּוּ שְׂיִרְאָה לְתַקּוֹן מַעֲשָׂיו וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שְׂלֵמָה, כִּי שֶׁהוּא לֹא יַעֲבֹב בְּעוֹנוֹתָיו בִּיאַת מְשִׁיחַ: (לק"א סי' ע"ט)

[כד].

עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה תְּלוּיָהּ בַּתּוֹרָה, הֵינּוּ כְּשֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה וּמִתְיַגֵּעַ בָּהּ עַד שְׂזוֹכָה לְהִבִּין דְּבַר מִתּוֹךְ דְּבַר וּלְחַדֵּשׁ בָּהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם, זֶהוּ תְּשׁוּבָה גְמוּרָה (עֵינן תְּלַמּוּד תּוֹרָה אוֹת י'): (לק"א סי' ק"ה)

[כה].

אִם יִזְכֶּה שְׂיִרְגִישׁ בְּאֵמֶת כְּאֵב חֲטָאִיו, דְּהֵינּוּ כְּשֶׁיִּמּוֹל עָרְלַת לִבּוֹ עַד שְׂיִרְגִישׁ לִבּוֹ בְּאֵמֶת גָּדֹל כְּאֵב, וְיִצְטַעַר וְיִתְחַרֵּט וְיָשׁוּב בַּתְּשׁוּבָה בְּאֵמֶת, אַזִּי יִרְגִישׁוּ גַם כָּל הַלְּבָבוֹת שֶׁל כָּל הַטְּפוֹת שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִמֶּנּוּ, הֵן בְּנֵי מִמֶּשׁ, הֵן אוֹתָם שֶׁנִּמְשְׁכוּ לְמָקוֹם אַחֵר ח"ו, כֵּלָם יִהְיֶה נִמּוֹל עָרְלַת לִבְבָם וְיִרְגִישׁוּ הֵיכָן הֵם מְטָלִים, וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה רַעַשׁ גָּדוֹל בֵּינֵיהֶם וְיִתְעוֹרְרוּ לְתְּשׁוּבָה כֵּלָם: (לק"א סי' קמ"א)

[כו].

הַחֲלוּק שְׂבִין מִיָּתֶה לְחַיִּים הוּא רַק אֶצֶל זֶה הָאָדָם הַנִּמְשָׁךְ אַחֵר תְּאֵאוֹת אֲכִילָה וּשְׂתִיָּה, וְאֶצֶּל נִכְרַת הַמִּיָּתֶה. אֲבָל הַצְּדִיק הַכּוֹבֵשׁ אֶת יְצָרוֹ, וְאֶפְלוּ בְּמָה שֶׁהִתֵּר לוֹ הוּא אוֹחֵז אֶת תְּאֵאוֹתוֹ בְּיָדוֹ, הוּא תְּמִיד חַי אֶפְלוּ לְאַחֵר מִיָּתֶה, וְאִין חֲלוּק אֶצֶּלוֹ בֵּין מִיָּתֶה לְחַיִּים: (לק"א סי' קמ"ד)

[כז].

צָרִיךְ הָאָדָם לְחַוֵּס עַל נַפְשׁוֹ, לְמַהֵר לָשׁוּב לַהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּיַלְדוּתוֹ קִדְּם שְׂיִזְקִין, כִּי אִזּוֹ שׁוֹמֵעַ עֲדִין קוֹל הַכְּרוֹז שֶׁל הַתּוֹרָה שְׂמַכְרֹזֶת בְּכָל יוֹם וְקוֹרֵאת אֶת הָאָדָם שְׂיִשׁוּב לַהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֵם הַמַּחְשְׁבוֹת שֶׁל הַרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה הַבָּאִים עַל הָאָדָם בְּכָל פְּעַם. אֲבָל לְאַחַר שְׂנֵזֶקוֹן קָשָׁה בְּיוֹתֵר לְהַשִּׁיבוֹ (וְעֵין בְּפָנִים בְּסִימָן ר"ו): (לְק"א ס"י ר"ו)

[כח].

יֵשׁ דְּבוּר שֶׁל תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת "קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֵל ה'". הֵינּוּ שְׂצָרִיכִין לְהִרְבּוֹת בְּדְבוּרֵי מַאֲד, עַד שְׂיִשְׁפֹּף שִׁיחוֹ כַּמִּים לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שְׂיִזְכֶּה לְתְּשׁוּבָה בְּאֵמֶת. וְזֶה זֹכִין עַל־יְדֵי ג' קוֹי הָאֵמֶת, שֶׁהֵם: תַּפְלָה - לְהִתְפַּלֵּל בְּאֵמֶת, וְתוֹרַת אֵמֶת, וְשִׂדּוּכִים וְזוּוּגִים אֵמֶתִיִּים. וְלְכָל זֶה זֹכִין עַל־יְדֵי הַלֵּל וְהוֹדָאָה לַהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל־יְדֵי לְמוּד הַלְכוּת, שֶׁהֵם עֵקֶר שְׂעִשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא: (לְק"ת ס"י ב' אוֹת ד')

[כט].

צָרִיךְ לְדַעַת שְׂאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי הוּא רְחוּק לְגַמְרֵי מַעֲוּוֹן, וְאֵין עוֹוֹן שְׂיִךְ לוֹ כָּלֵל לְפִי דְקוֹתוֹ וְרוּחְנֵיּוֹתוֹ. עַל־כֵּן הָעוֹוֹן חַיּוֹ, הוּא מְשֹׂאֵי כָּבֵד מְאֹד מְאֹד לְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, שְׂאִי אֶפְשֶׁר לְשֹׂא כָּלֵל זֹאת הַמְשֹׂאֵי עַל עֲצָמוֹ אֶפְלוּ יוֹם אֶחָד, כִּי הַמְשֹׂאֵי שֶׁל עוֹוֹן קָשָׁה וְכָבֵד יוֹתֵר מִכָּל הַמְשֹׂאוֹת שֶׁל כָּל מֵינֵי יִסּוּרִים שְׂבַעוּלָם. עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְרַחֵם עַל עֲצָמוֹ, לְהַשְׁתַּדֵּל לְשׁוּב מַעֲוֹנוֹתָיו, וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד מִהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׂיִזְכֶּה לְמִצָּא מְנַהֵיג שְׂיִהְיֶה רַחֲמָן אֵמֶתִי, שְׂיִאִיר בּוֹ דַּעַתוֹ וְיוֹצִיאוֹ מַעֲוֹנוֹתָיו. כִּי זֶה עֵקֶר הַרְחַמְנוּת הַגְּדוֹל מִכָּל מֵינֵי רַחֲמָנוּת [עֵין צְדִיק אוֹת צ"ו וְתוֹכַחַה י"ז]: (לְק"ת ס"י ז' אוֹת ג')

[ל].

עקר התשובה השלמה היא, כשאתם עוברים באלו המקומות ממש שהיה קדם התשובה, כל אחד לפי מה שעבר עליו בימים הקודמים. וכשעובר באלו המקומות והענינים שהיה מתחלה ממש, ועכשו פונה ערך מהם וכופה יצרו לבלי לעשות עוד מה שעשה, זהו עקר התשובה השלמה ורק זה נקרא תשובה: (לק"ת סי' מ"ט)

[לא].

עקר התשובה עלידי בושה, כי צריך להתביש מאד מאד מלפניו יתברך (עין בושה אות ד'). וזה זוכין עלידי שרואין את עצמו עם הצדיק האמת (עין צדיק ק"ח): (לק"ת סי' ע"ב)

[לב].

מי שרוצה לזכות לתשובה, יהיה רגיל באמירת תהלים, כי תהלים מסגל לתשובה. כי יש מניעות רבות מאד מלעשות תשובה. כי יש אחד שאין לו התעוררות כלל לתשובה, ואפלו מי שמתעורר לעשות תשובה יש כמה מניעות לזה, כי יש כמה ששער התשובה סגור בפניהם, ויש שאינו יודע להגיע אל השער השני, לו, שדרך שם דיקא צריך לשוב להשם יתברך, וכיוצא בזה שארי מניעות המונעים את האדם מן התשובה, עד שיכול ח"ו לבלות ימיו ולמות בלא תשובה ח"ו. ועל כל זה מסגל אמירת תהלים, שאפלו אם אין לו שום התעוררות לתשובה, עלידי תהלים יזכה להתעורר לתשובה. כי כל אדם ואדם כפי מה שהוא, יכול למצא את עצמו בתוך אמירת תהלים, ועלידי זה יזכה להתעורר ולעשות תשובה, ולבוא לשער של תשובה השני לנשמתו, ולפתח השער עד שיזכה לתשובה שלמה. ועלידי זה ישוב השם יתברך אליו וירחמהו, אשרי לו. עלכן בימי אלו ועשרת ימי תשובה עוסקין כל ישראל באמירת תהלים, כי אמירת תהלים מסגל לתשובה. אבל צריך לעסק גם בכל השנה כלה באמירת תהלים בכונה, כדי לזכות לתשובה כנ"ל: (לק"ת סי' ע"ג)

[לג].

על כל עבירות שבעולם מועיל תשובה, ואפלו על העוון החמור שבתורה, שהוא מי שהוציא זרע לבטלה במזיד ח"ו, או כל מיני פגם הברית החמורים ח"ו, על הכל מועיל תשובה. ואין פונת הזהר הקדוש כפשוטו. כי באמת אין לך דבר שעומד בפני התשובה, כמו שאמרו רז"ל. וכבר מבאר, שעקר התשובה השלמה אי אפשר לזכות כי אם עלידי צדיקי אמת, ועל ידם יתקן הכל: (שיחות הר"ן סי' ע"א)

תמימות

[א].

עקר קבלת על מלכות שמים הוא עלידי שמשליכין ומבטלין כל החכמות, רק לילך בתמימות ופשיטות. כי רק התורה הקדושה היא החכמה האמתית, ושאר כל החכמות הם בטלים אצלה: (לק"א סי' קכ"ג)

[ב].

צריך כל אחד להשליך כל החכמות ולעבד את השם יתברך בפשיטות ובתמימות. כי צריך שיהיו מעשיו מרבים מחכמתו, כי לא המדרש הוא העקר אלא המעשה, לא מבעיא חכמות של סתם בני אדם שהם באמת שטות וכסילות, בודאי צריכין להשליכם לגמרי, אלא אפלו חכמות גמורות, אפלו מי שיש לו מח גדול באמת, כשמגיע לאיזה עבודה, הוא צריך להשליך כל החכמות ולעסק בעבודתו יתברך בפשיטות ובתמימות. וצריך אפלו להתנהג ולעשות דברים שגם כשביל עבודת ה', כי צריכין לפעמים לעשות דברים הנראין כשגועון כדי לעשות רצונו יתברך.

כִּי צָרִיכִין לְהִתְגַּלְגַּל בְּכָל מִינֵי רָפֶשׁ וְטִיט בְּשִׁבִיל עֲבוֹדַת ה' וּמְצוּוֹתָיו יִתְבַּרֵךְ, וְלֹא דוֹקָא בְּשִׁבִיל מְצוּה מִמֶּשׁ, אֲלָא כָּל דְּבַר שְׂיֵשׁ בּוֹ רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ נִקְרָא מְצוּה. וְצָרִיךְ לְגַלְגַּל עֲצָמוּ בְּכָל מִינֵי רָפֶשׁ וְטִיט, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת אִיזָה רְצוֹן וְנַחַת לְהַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ. וּכְשֶׁאֲהַבְתוּ חֲזָקָה כָּל כּוֹף לְהַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ, אֲזִי הוּא בְּחִינַת בֵּן יָקִיר, וְחָבִיב מְאֹד לְהַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ. וְהַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ חוֹמֵל עָלָיו וּמְנִיחוֹ לְחַפְשׁ בְּגִנְזָא דְּמַלְכָא הַגְּנוּזִים וְצַפּוּנִים בְּיוֹתֵר, עַד שְׂזוּכָה שְׂיִתְגַּלְגַּל לּוֹ הַהֲשָׁגָה שֶׁל צְדִיק וְרַע לּוֹ רָשָׁע וְטוֹב לּוֹ וְכוּ', וְזוֹכָה לְסִתְרֵי תוֹרָה, וְלַהֲעֵלוֹת הַמְשַׁפֵּט שֶׁנֶּפֶל עַד הַתְּהוֹם וּלְתַקְּנוֹ: (לק"ת סי' ה' אות ט"ו)

[ג.]

כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ אַחַר שְׂכָלוֹ וְחֻכְמָתוֹ, יוֹכֵל לִפְל בְּטַעוּתִים וּמְכַשׁוּלוֹת רַבִּים, וְלָבוֹא לִיְדֵי רַעוֹת גְּדוֹלוֹת ח"ו, כְּאֲשֶׁר כָּבַר רַבִּים נְכַשְׁלוֹ וְנִפְלוֹ מְאֹד עַל־יְדֵי חֻכְמָתָם, וְחֻטְאוֹ וְהַחֲטִיאוֹ אֶת הַרְבִּים רַחֲמֵנָא לְצַלּוֹ, וְהַכֵּל הָיָה עַל־יְדֵי חֻכְמָתָם הָרָעָה. כִּי עֵקֶר הַיְהוּדוּת הוּא לִילֵךְ בְּתַמִּימוּת וּבַפְּשִׁיטוּת בְּלִי שׁוּם חֻכְמוֹת, וְלַהֲסִתֵּפֵל בְּכָל דְּבַר שְׁעוֹשֶׂה שְׂיִהְיֶה שֶׁם הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ, וְלִבְלִי לְהַשְׁגִּיחַ כָּלֵל עַל כְּבוֹד עֲצָמוֹ, רַק אִם יֵשׁ בָּזָה כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ יַעֲשֶׂה, וְאִם לֹא - לֹא. וְאִזּוֹ בְּוַדָּאִי לֹא יִפְשֵׁל לְעוֹלָם: (לק"ת סי' י"ב)

[ד.]

כְּבָר מְבֹאֵר, שְׁעֵקֶר הָעֲבוֹדָה הוּא תַמִּימוּת וּפְשִׁיטוּת בְּלִי חֻכְמוֹת. גַּם אִין צָרִיכִין לְחַקֵּר הַרְבֵּה בְּעֲבוֹדָתוֹ וְלַרְדֹּף אַחַר חֻמְרוֹת יִתְרוֹת. כִּי כָּל זֶה הֵם בְּלִבּוֹלִים וְדַמְיוֹנוֹת מֵהַפְּעַל דְּבַר לְבַטְלוֹ מְעֲבוֹדָתוֹ, וְאִין הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא [בָּא בְּטְרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו] וְכוּ', וְכִמוֹ שְׁאָמְרוּ רַז"ל: "לֹא נִתְּנָה תוֹרָה לְמַלְאָכֵי הַשָּׁרַת". וְכָל אֵלּוֹ הַחֻכְמוֹת, דְּהִינּוּ מֵה שְׁחוּשְׁבִין יוֹתֵר מְדָאִי בְּעֲבוֹדָתוֹ (שְׁקוֹרִין אֵיבְעֵר טְרַאכְטִין), הֵם מְפִילִין אֶת הָאָדָם מְאֹד מְעֲבוֹדָתוֹ יִתְבַּרֵךְ. וְהַחֻכְמָה הַגְּדוֹלָה שְׁבִכָּל הַחֻכְמוֹת לְבְלִי לְהִיּוֹת חָכֵם כָּלֵל, רַק לְהִיּוֹת תָּם וְיָשָׁר בַּפְּשִׁיטוּת: (לק"ת סי' מ"ד)

[ה].

החכמות מזיקים מאד להאדם, והחכמים נלכדין בחכמתן של עצמן. וצריך להתרחק מאד מכל מיני חכמות שיש לקצת אנשים שהם חכמים בעיניהם, ונדמה להם שהם יודעים גדולות בעבודת ה'. כי כל אלו החכמות הם שטותים גדולים, כי אין צריך אלו החכמות כלל לעבודת הבורא יתברך. כי העקר הוא רק תמימות ופשיטות ואמונה שלמה בהשם יתברך ובצדיקי אמת. אף על פי שגם בהתמימות צריך לזהר לבלי להיות שוטה, אף על פי כן חכמות אין צריך כלל. ויכולין לבוא לשמחה גדולה עלידי תמימות ואמונה בפשיטות גמור: (שם)

[ו].

זה עקר החכמה, שישפיל שרחוק ממנו החכמה: (לק"ת סי' פ"ג)

[ז].

צריך לזהר לקיים העבודות הפשוטות והמנהגים הקדושים של ישראל, כגון לומר זמירות בשבת ובמוצאי שבת וכיוצא בזה. וטוב מאד מי שיכול לומר תחנונות ובקשות הרבה, כגון התחנונות שבתוך הסדורים הגדולים וכיוצא, ולא כמו החכמים בעיניהם המתלוצצים מזה. כי באמת עקר היהדות היא פשיטות ותמימות בלי שום חכמות כלל: (שיחות הר"ן סי' קנ"ה)

ונתחזק

ברוך
תם

חזק

ולאין
לאל

חזק

הנותן
ונשלים

אונים
בזרא

ליעף
שבח

עצמה
עולם.

ירבה